МӘДЕНИ МҰРА

«Мәдени мұра»
Мемлекеттік бағдарламасының кітап сериялары
Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті
Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасы бойынша
шығарылып отыр

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ

ӘДЕБИ ЖӘДІГЕРЛЕР

20 томдық

Таймас Баспа Үйі

Алматы 2012

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

М.О. ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ

Құтб

ХҰСРАУ-ШЫРЫН

16-том

Таймас Баспа Үйі

Алматы 2012

Қазақстан Республикасының
Мәдениет және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитеті
"Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін басып шығару"
бағдарламасы бойынша шығарылды

Томды басуға М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының
Ғылыми кеңесі ұсынған

РЕДАКЦИЯЛЫҚ БАС АЛҚА:

Қасқабасов С., *төраға*
Қорабай С., *төрағаның орынбасары*
Жолдасбеков М.
Жүсіпов Қ.
Қалижанов У.
Қирабаев С.
Мағауин М.
Сәбитова Г.

ТОМНЫҢ РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Әлібекұлы А.
Дәуітов С.
Қорабай С., *жауапты редактор*
Қыдыр Т.

Томды баспаға дайындаған: Ә.Керімұлы

Сарапшы: Қ. Ергөбек, *филология ғылымдарының докторы*

ISBN 978–601–264–092–2 (16-т.)
ISBN 9965–806–41–1

© Әдебиет және өнер институты, 2012
© «Таймас» ЖШС, көркемдеу, 2012

Барлық құқықтары қорғалған
Басылымның мүліктік құқықтары
«Таймас» баспа үйіне тиесілі

РЕДАКЦИЯЛЫҚ БАС АЛҚАДАН

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты Мемлекеттік «Мәдени мұра» бағдарламасы шеңберінде жарық көретін «Әдеби жәдігерлер» атты жиырма томдық басылымды дайындап, жариялау жұмысын жалғастыруда.

Аталған басылымның басты мақсаты – халықтың ежелгі заманнан бергі жазба мұралары мен әдеби жәдігерлерін сол күйінде өзіне қайтару, түркі халықтарына ортақ ежелгі және орта ғасыр әдеби ескерткіштері мен XV–XIX ғасырлардағы ақындар шығармаларын неғұрлым толық жариялау.

Оқырманға ұсынылып отырған «Әдеби жәдігерлер» сериясының 16-шы томына орта ғасырларда өмір сүрген көрнекті түркі ақыны Құтбтың «Хұсрау – Шырын» дастаны еніп отыр.

Еділ сағасындағы Сарай қаласынан шыққан аса көрнекті ақындардың бірі Құтб еді. Ақын XIV ғасырдың орта кезінде өмір сүрген. Алғаш Құтб Сырдария бойындағы мәдени орталықтардың бірі – Сығанақ қаласында тұрады. Ал Тыныбек Алтын Орда мемлекетінің тағына отырған кезде ол Сарай қаласына қоныс аударады. Кейінірек ол мәмлүктік Египетке барып, сонда тұрып қалған.

Құтбты қыпшақтар арасында «Құтбы» немесе «Құтып шайыр» деп те атай берген. Ақынның өмірі жайында мәлімет жоққа тән. Оның толық аты-жөні де белгісіз. Құтб – ақынның лақап аты болса керек. Құтбтың біздің дәуірімізге дейін сақталып қалған жалғыз шығармасы – «Хұсрау мен Шырын» дастаны. Бұл шығарма – Шығыстың ұлы ақыны Низамидың «Хұсрау мен Шырын» атты поэмасының аудармасы. Оны түпнұсқадан, яғни парсы тілінен қыпшақ-оғыз тіліне еркін аударған ақын Құтб болды.

Құтб «Хұсрау мен Шырын» поэмасын қыпшақ-оғыз тіліне 1341–1342 жылдары аударса керек. Бұл – Тыныбектің Алтын Орда тағына отырған кезі. Аудармашы дастанды Тыныбек пен Ханша Малика-Хатунға арнайды.

Құтбтың «Хұсрау мен Шырын» дастанының жалпы көлемі – 120 парақ, яғни 238 бет. Дастан 4740 бәйіттен тұрады (Низамиде 7000 бәйіт). Дастанда Құтб ақынның өзі жазған жыр жолдары да бар. Қалғандары шығарманы көшірушілер тарапынан қосылған өлеңдер болып келеді. Құтб дастаны 91 тараудан тұрады.

Бұл дастанның бүгінгі күнге жеткен дейін жалғыз ғана қолжазбасы қазір Париждің ұлттық кітапханасында сақталып келеді. Бұл қолжазбаны түпнұсқадан көшіріп, қағазға түсірген қыпшақ ақыны Берке Факих болатын. Ол Алтын Ордада туып-өскен, өз елінде ақын ретінде танылған. Кейінірек мәмлүктік Египетке барып, сонда қайтыс болған.

«Хұсрау мен Шырын» дастанын алғаш зерттеушілердің бірі – поляк ғалымы А.Зайончковский болды. Бұл туындыны ол түрік тілінің қыпшақ диалектісінде жазылған аса құнды әдеби мұра деп бағалап, Низами поэмасының тікелей аудармасы емес, қайта өңдеп жазылған туынды шығарма деп таныды. Ал Е.Э. Бертельс болса, оны Низами поэмасының толық, көркем аудармасы деген болатын.

Көрнекті түркітанушы-ғалым Әмір Нәжіп поэманың парсы тіліндегі түпнұсқасы мен қыпшақ-оғыз тіліндегі нұсқасының өзегі бір екенін ерекше атап көрсетеді. Ғалым бұл дастанның Құтб жасаған аударма нұсқасын жартылай төл туынды, дербес шығарма деп бағалайды.

Хұсрау мен Шырын арасындағы мөлдір махаббат туралы аңыз-әфсаналар Таяу және Орта Шығыс, Дешті Қыпшақ, Кавказ бен Орта Азия, Үндістан халықтары арасында көне замандардан бері-ақ кең тараған.

Міне, осы ежелгі аңыздарды негізге ала отырып, Хұсрау мен Шырын туралы дастан жазу дәстүрі Низами мен үнді ақыны Әмір Хосрау Дехлевиден бастап, сегіз ғасыр бойы үзілмей, күні бүгінге дейін жалғасып келеді. Бұл тақырыпты ұзақ жылдар бойы зерттеген ғалым Г.Ю. Алиевтің айтуы бойынша, Хұсрау мен Шырын жайындағы аңыздарға құрылған елуден астам дастан бар екен.

Құтбтың «Хұсрау мен Шырын» дастанының қай елде жазылғаны туралы зерттеушілер арасында ортақ пікір жоқ. А.Н. Самойловичтің зерттеулері бойынша дастан Алтын Орда жерінде жазылған болып шығады. Ал Ә.Нәжіптің тұжырымдауынша, Құтбтың бұл дастаны Алтын Ордада қыпшақ-оғыз аралас тілінде жазылып, кейінірек Египетте қайта көшірілген. Бізге дастанның осы көшірмесі жеткен.

Құтб аударған «Хұсрау – Шырын» поэмасын қазақ тілі тұрғысынан жан-жақты зерттеп, бұл дастанның ғылыми сөздігін жасап шыққан тілтанушы-ғалым А. Ибатов болды. Бұл сөздікте осы дастандағы 4400-ден астам сөз бен сөз тіркестеріне түсінік беріліп, нақты мысалдармен дәлелденген.

Құтб «Хұсрау – Шырынды» аударғанда дәстүрлі тақырыпқа шығарма жазудың көркемдік әдісін шебер қолданған. Ақын түпнұсқадағы идея мен сюжетті, мазмұн мен форманы, дастанның көркемдік ерекшеліктерін сақтай отырып, өзі өмір сүрген XIV ғасырдағы Алтын Орда мемлекетінде орын алған әлеуметтік құбылыстарды табиғи түрде енгізе білген. Ол аудармашы ретінде Низами жасаған жеке көріністерді егжей-тегжейлі қайталап жатпайды. Құтб сол дәуір үшін маңызды болған кейбір оқиғаларды аудармай тастап кетіп, оның орнына XIV ғасырдағы қоғамдық-саяси көкейтесті мәселелерді қосып жырлайды.

Құтб аудармасының өзіндік ерекшеліктері де аз емес. Низами дастанда қала өмірін, патша сарайлары мен бау-бақшаларды көбірек көрсетеді. Ал Құтб болса, негізінен мал шаруашылығымен, аңшылықпен тіршілік ететін Алтын Орданың дала қыпшақтары мен оғыздарының өмірін суреттейді.

Құтбтың қыпшақ-оғыз тіліне аударған «Хұсрау – Шырын» дастаны Низамидің прогрессивті ой-пікірлерін білдіре отырып, сонымен бірге XIV ғасырдағы Алтын Орда мемлекетінің ішкі және сыртқы қоғамдық-әлеуметтік мәселелерін де зор шеберлікпен ашып көрсетеді.

Бұл дастанда діни-мистикалық әдеби шығармаларға қарсы бағытталған осы өмірдің нақты шындығы бейнеленеді. Ақын адамгершілікке, әділдікке, туған жерді сүйе білуге, халық мүддесіне қызмет етуге, өнер-білімді меңгеруге, махаббатқа адал болуға үндейді.

Томды түпнұсқа негізінде алғаш рет қазақ тіліне аударып, баспаға

дайындаған – белгілі түркітанушы-ғалым, филология ғылымдарының кандидаты Әжібай Керімұлы. Мәтіннің 170–217 беттеріндегі $90v^0$–$115v^0$ жолдарын аударған түркітанушы-ғалым, филология ғылымдарының кандидаты Төрәлі Қыдыр.

Кітапты дайындау барысында сол Алтын Орда дәуірінің әдеби тынысы мен стильдік ерекшеліктерін толық сақтау мақсатында барынша түпнұсқаға жақындатылып аударылды. Сондықтан да кітапта кейбір стильдік ерекшеліктер мен сөйлем құрылымдары сол қалпында берілді.

Томның ғылыми қосымшасында Құтб дастаны нұсқасының факсимилесі, шығарма туралы түсініктеме мақала, түсіндірме сөздік, пайдаланылған әдебиет тізімі, орыс және ағылшын тілдеріндегі түйіндемелер берілген.

Томның көлемі – 480 б.

КІРІСПЕ

Қайырымды, рақымды Алла атымен

1v^{0} Ей Алла, көмек (беру) қақпасын аша бер,
Көңілге рахматың ұрығын шаша бер.
Көңіл бер, жақыныңа жарасын,
Өзге бейқамдық бұл көңілімнен жырасын (алыстасын).
Бұл көңілімнің айнасын жарқырата бер,
Барлық қиын істерімді шешуге мүмкіндік бер.
Ішімді өз нұрыңмен нұрландыр,
Тілімді өзіңді мадақтауға бағытта.
Дәуіт[1] сияқты бұл көңілімді таза қылғыл,
Забурымды[2] аса әйгілі қылғыл.
Бұл сөзді бастадым, хош келсін жанға,
Мүбәрәк қыл сөзімді барша жаһанға.
Кім оқыса оның ділі ашылсын,
Тілімнен жұпар мен ‘анбар[3] шашылсын.
Қарамен (жазылған жазуы) көзді толық нұр қылсын,
Оны тыңдағандардың жаны рақаттансын.
Мағынасымен биік қыл сөзімді,
Сағадатпен бар ет (бақытты ет) бұл өзімді.
Көңілдердің қуанышты намасы (хаты) қыл,
Барлық қиын істердің кілті болсын бұл тіл.
Шырын қыл шах көзіне әр сөзімді,
Өйткені Шырын есімімен сөз (өлең) түзілді.
Қамқорлығыңмен көңілімді хабардар ет,
Бұл сөз арқылы медет қыл құлға, Аллаһ.
Мейірімділікпен кім саған (адамға) жар болды,
Неге тұрсың? Тілге келтір ділде барды.

Алла тағаланың Барлығын, Бірлігін айтады

Алла атымен баста сөзіңді,
Кім ол, бар қылды жоқтан бұл өзіңді.
Ұлы Тәңір әлемді жаратты,
Тік көтеріп, жерді, көктерді жаратты.
Куә барша халайық барлығыңа,
Дәлелдер де көп Бар және Бірлігіңе.
Ұлы Алла оған ұқсайтын (тең келер) ешкім жоқ,
Жаратар, һәм жүргізер, үкімі жүрер.

2r^{0} Көкті айналдырып, жұлдызды жүргізген,
Баршаға үкімімен ризығын берген.
Бұл мұнша ғылым және хикметтер жаратқан,
Қараңғы түнді күнмен жарық еткен.
Сүйініш пен қайғы, қорқыныш пен үміт жүз,

Жаратты түн менен күн, ай және жұлдыз.
(Алланың) барлығы барша жаратқандарынан көрініп тұр,
(Оның) нышаны барша көретіндерге анық көрініп тұр.
Жұлдыздар бұйрығынан істе жүрер,
Табиғатқа артықшылық пен жаратқандарын берер.
Жіті баққандар одан тапты мақсат,
Оңаша (қылуетте) отыруды қалайтындардың жан досы.
Оған еш ұқсамас бұл барша заттар,
Ойлама, кісі ойланып аңлар (түсінер).
Мінсіз заты оның өзге нәрселерден,
Оның ойы озық барша теңдестерінен.
Бұл мағынаны білейін десең, ей, діл,
Барлығы оның Сен, Сен, Сен (Алла), – деп біл.
Өзіңді гүл сияқты жүз пара қыл бұл бауда,
Өйткені тәнге саулық таппайсың бұл тауда.
Сен сол жақтан (жұмақтан) жүгіріп келдің осы жерге,
Және қайта барарсың сол жерге.
Оны (Алланы) ойша іздеп, кездім көкті.
Бұл елес ақылымнан адастырды.
«Ақылдымын, білгемін (данамын)», – деп ізде, ей, жар,
Мұны білді, (өзгеге) білінбес бұл сыр.
Көріп оның халін естен танып қалды*.
Арадан одан соң өзін кетірді.
Оны білмекке бізге қиын емес,
Алайда бұл іс қайран қалдырар.
Кімнің шамында көрсең бір жарық.
Оның бірлігіне берер куәгерлік.
Білік берді оны білу үшін,
(Көкірегіне) көз берді иманға келу үшін.
Аспан әлеміндегі белгілердің (таңбалардың) көмегімен
Геометриялық фигураларды жер тақтасына жазды.
Шешек сияқты қазынаны топырақтан жаратты,
Біз сияқты жандарды бір тамшы судан төрәтті
(жаратты).
Бауырдан суарып бұл жан бағын,
Ақылдың шам-шырағына берді көз майын.
Жоғалатындардың (кететіндердің) бәрі жоғалғай,
Барлық заттардың иесі тек Ол қалғай.

2v[0] Жаратуды осылай бастады,
Міне (бұл) сырды пікір етіп (ойланып) еш біліп болмас.
Баршаларға жақсылық жасаушы ол,
Алдымен ең маңыздыларын (негізгілерін) жаратты.
(Алла) оларға білдірді айрықша ықылас,

* Осы өлең жолындағы «Өздин ел (қол) көтәрди» деген тіркесті Әмір Нәжіп «Он потерял сознание» деп аударған екен. Осы аударманы қалдырдық.

«Бұлар әрбір амалда болсын», – деп, – хас.
(Алты) жаққа[4] алты көйлек ол кигізді,
Және әлемге төрт гауһар[5] берді.
Біріне берді мырзалық «(өзгеге) сыйласын» деп,
Енді бірін сараң қылды «(өзіне) жинасын» деп.
Алушы да хабарсыз алғанынан,
Жыюшы да хабарсыз тырысып жиғанынан.
От та білмейді нені күйдіргенін,
Су да білмейді өзінің нені сөндіргенін.
Ол жалғыз жаралған, ортағы жоқ,
Барлығы оның пәрменін орындаушы, оған ешқандай
күмән жоқ.
Орындаушылардың ішінен кімнің батылы жетеді,
Айтса: «ұйыма» деп оның пәрмендеріне.
Бұл жер берер, өзі күтуші тілемес,
Келтірер жел, алайда (өзі) иісін иіскемес.
Осынша қуатпен, құдіретпен жаратқан
Әлемдегі ғажайып дүниелері жүйелілігімен
таңғалдырады.

Аспан денелерінің қозғалысы туралы

Көк күмбезінің саяхатшыларын (жұлдыздарын)
аңлармысың жар,
Неліктен жер қағбасын (кіндігін) айналар олар.
Бұл михраб ішінде табынатындары кім?
Кезбекте мақсаты не бұлардың?
Не іздер бұл жол тартпақ ішінде,
Не тілейді шатырды (аспанды) арқалап жүргенде.
Неліктен бірі үнемі қозғалыста, тыным таппайды,
Басқалары неге жылжымайды, оларға кім берді тыным?
Ауыз байлап (жауып) шешек сияқты таза жүздер,
Табынбаққа (сенімділіктің белгісі ретінде) кемер[6]
байланған өздері,
Мен қайран қаламын бұл іске, ей, жар,
Табынып бұл пұтқа байласам белге зуннар[7].
Бұл таңдану дінді (исламды) тыңдауға мәжбүр етті,
Рақымшылдық үндеді (шақырды) мұңды Құтбты:
«Бұл мұнша нәрселердің қарама сен тысына (сыртына),
Олар табынбайды өз басына».

3r[0] Баршасы циркульдің ұшы сияқты шеңберлене
Айналып, тек өз жаратушысын іздер.
Ақырында сенің де қолың жетер, тез бол,
Неліктен пұтхана есігін қылдың осылай жол.
Ибраһим сияқты сен де табынба пұтқа,
Кіріп пұтхана ішіне күйме отқа.
Назар пұтқа салып байланба зуннар,

Қадам ұрып (таптап) өтсең, құтыласың, ей жар.
Көкте, жерде көрініп тұрғанның бәрі тылсым ол,
Илаһи асыл қазына салынып, мөрленген орын ол.
Ол тылсымды сен өз еңбегіңмен ашасың,
Аша алсаң, молшылыққа кенелесің.
Бір мезгіл табиғатқа көз салып, көңіл қойғыл,
Парасат киімін көк түске бояғыл.
Сен көк аспан нақышына беріліп кетпе, елес ол,
Ол – қиын түйін, оны шешу мүмкін емес.
Маған осы аспан сыры білінбес,
Тек нақышы көрінер, өзге ештеңе мәлім емес.
Егер аспан сырын шешуге мүмкін болса,
Сол нақыштардың бірі үн қатар еді.
Бұл айналып тұрған көк күмбезі берер нұр,
Көреміз, айналып тұр, өзге не білінер.
Тек анығы сол: мақсатсыз емес айналулары,
Бар Оның айналдыруға ықтияры.
Иә, әрбір танып білушінің өз түсінігі бар:
«Бұл айналғандардың бір айналдырушысы бар».
Кәрі қатын айналдырар ұршығын,
Айналып тұрған аспанды ұршықпен салыстыр, сонда түсінерсің.
Кемшілік таппа сөзімнен жақсы бақғыл,
Айналдырмаса оны өзі айналмас, ұққыл.
Біліктінің қолы айналдырар оны, біл,
Тән ішінде болмаса жан, сөйлемес тіл.
Аспанның айналуы мәңгі емес ол,
Білімді (астроном) өзі білер мұны ол.
Егер көрсетпесе Тәңірі саған жоқ,
Бұл астролябия[8] мен даналықта нұр.
Не білдіргей сенің қолыңдағы хат (кітап),
Не пайда келтірер бастағы сәлде.
Егер ол берсе, табылар үнділерде хор (қызы),
Егер бермесе, Айынан да таппас көз нұр.
Әрбір нақыш үстінде көрсетсе жамалын,
Жұлдыздар көріп оны жасар жорамалын.

3v^0 Бірі он арпаны[9] михраб қылған,
Бірі мыстан астролябия жасаған.
Бұл аспанда тыным жоқ, дамылдаса (бір сағат).
Елестет мыстан, арпадан не рақат (пайда)?
Осылай белгілі болса (көрінсе) барлық жүз,
Бұл алдауларға кім ұйыса ессіз.
Әлем құралмен жасалды дегенге сенбе,
Онда сен құдіретті сылтауға, сылтауды құралға
алмастырасың.
Егер әлем құралмен жасалған болса,
Сол құралды жасағанда қандай құрал бар еді?
Егер от, топырақ, ауа менен су.

Бір-бірімен хош (жақсы) болса еді жиылып.
Алладан жарлық болмаса,
Бірде-бір денеге (өздігінен) жан пайда болмайды.

Тәңірі тағаладан тілек тілеу

Алла бізді балшықтан жаратты,
«Маған құлдық қыл!» деп бұйырды.
Баршаға қызмет етуді қарыз қылды,
Бағалау хұқын өзіне парыз етті.
Біз енді бұл дәрменсіздікпен, ей, Хақ,
«Қабыл ет!» – деп тілейміз құлдық қылсақ.
Мұнша мейірімділік сенде бар,
Әлсіз құлды еңіретпе зар.
Өзіңе деген бізде үміт зор,
Мырзалығың бізді батыл етер.
Бір уыс топырақтан жаратылғандықтан,
Шамамыз жеткенінше іс (құлдық) қыламыз.
Өзімізден өзіміз теріс айналып, қызмет етеміз,
Тағы көмек беріп көңілімізді түз.
Өзіңе лайықты қызмет бізден табылғай,
Ол – құдіретті ұлылығыңа сай болғай.
Алайда күшіміз жеткенше міндеттіміз қылуға құлдық,
Бізге құлдықтан өзге жетпес молшылық.
Егер болсаң (бір) уыс топырақта риза,
Саған болмас зиян, бізге болар пайда.
Осынау сағатта болғанда қиямет,
Бағышта бізді өкіністе қалдырма.
Мен сол топырақпын, міне, өзің ғана
Жаратып дене (оған) тапсырдың бұл жанды.

4г[0] Жаратты суретімді (тәнімді) тамшы судан,
Даралап өзгелерден бердің ой, сана, дін.
Бердің бұл бейнені енді көзіме бер нұр,
Нығмет шүкірін көңілімде арттыр.
Қатуланғанда сабыр бер, жылайын,
Есендікте бергеніңе шүкіршілік қылайын.
Кінәлімін, күнәларым шектен асты,
Ағат істерім үшін көмек сұрағалы келдім.
Қаншама қателік кетер болса сөзімде,
Ғафу ет, көп кемшілік бар өзімде.
Көрінген әрбір нақыштан іздейтінім тек қана сен,
Барлық нақыл сөздерімнің мақсаты да – Сен.
Бұл сергелдеңдігімнің баршасы сен үшін,
Берер (Алла) ақымақтың да, ақылдының да тілегін.
Саған «қызмет етейін», – деп, – сапар шектім,
Жолдан адассам, тура жолға сал, мен жаңылдым», –
Деп Қағбаға қарай жол тұттым өзім,

Жетемін бе, шөлде өлемін бе, кім білсін.
Не жақсы, жаман халық арасында бар,
Мейірімділік көрсетсең, көрінбес зәредей, жар.
Бірінің аяғын сындырып, өзіңе жақындаттың,
Басқасына қанат бердің және өзіңнен алыстаттың.
Жаным білмес осынша қайғылар жеп,
«Өзім қабылданғандардан ба, әлде мақрұм қалғандардан ба, кіммін?» – деп.
Жазықтымын, қандай жағдайда өлсем,
Мені сен кешір, не түрлі (қандай) болсам да.
Қыл өз даналығыңды (ақылыңды) бұл құлменен жар,
Менің мінезіме (ісіме) қарама ей, Бір және Бар.
Бұл іс-әрекеттерімнің мәні жоқ еш,
Сенің мәртебең гауһар, құл қылығы нағыз мыс.
Дұрыс бағытымның нұрын көңілімнен алма,
Және мені қараңғылыққа салма.
Білімді ет барлық істе өзімді.
Кетір бейқамдық пердесін, аш көзімді.
Шығар көңілімнен есірік (мас) ететін шарапты,
Кетір менен бұл бейқамдық ұйқысын.
Тәніме бер қанағат, жанға құл қыл,
Денсаулығым барда сабырлы, ұстамды қыл.
Ұдайы қызметте болуға разы қыл тән мен жанды,
Кісіге тәуелді етпе, жақсылық жаса.
Осылай тұт мені сен барлығымда.
Ол ризалығың болсын (дәйім) қасымда.

4v[0] Бұл дүние істерінен қыл азат,
Өзің-ақ білесің, саған айтпақ не қажет.
Маған шамадан тыс ауыртпалық түсірмегіл,
Шамаға шақ міндет жүктегіл.
Ішімді өз нұрыңмен жарық ет,
Басымды сен өз табалдырығыңда тұт.
Жанымның ауруына сен дауа қыл,
Қияметте қолдаушым Мұстафа[10] қыл.

Расул аләйһи уәссәлләм мадағы

Мұхаммед елші еді Хақтан,
Оған пәрмен берілді: «Аш, – деп, – хақ дін».
Жаратылысы оның топырақтан еді,
Дегенмен не сөйлесе шын Хақтан еді.
Оның жүзі көңілдердің шырағы,
Сөзі – дін нұры, үмбет – жарағы.
Опа майданының шебер шабандозы,
Пайғамбарлар керуенінің жол басшысы.
Орнатты бұл ислам бағын,
Бұзды ол кәпірлердің одағын.

Шапағат қылушы үмбеттеріне,
Түмен мың мақтау ол пәк жанға.
Шариғат бостанының самалы
Ақиқат теңізінің інжу-маржаны.
Жаратылысы оның – Адам ата жаратылған топырақ.
Ол бүкіл әлем көзінің тотийасы (емдік дәрісі).
Шариғат жолымен бұл әлемді түзді,
Адасулардың (қателесулердің) көгін хақ сөйлеп үзді.
Оның заңы өзге діндерді жойды,
Шариғаттарын құртты, бұзды.
Жомарт әрі рақымшыл еді,
Тілі – діл құлпының ашқышы еді.
Тәңір жеңіс қылышын берген еді.
Мойынсұнбағандардың тәнінен басын кетірді.
Әбігерге салды кәпірді мұғжизасы,
Көңілдерді нұрландырды ізгі аты.
Ол – Алланың таңдаулысы еді, таңдаулы дінді (оған) жіберген,
Бұл жарылқаушылық киімін киген, (өзгеге) кигізген.
Гүл сияқты достар жүзіне ол шат,
Сәрв[11] сияқты бұл әлем ішінде азат.

5r[0] Оның сәрві аспанға көк киім кигізген,
Ал сәлдесі желге ‘анбар иісін берген.
Қылып құлдықты өз ықтияры,
(Барабанды) кезекпен бес рет[12] ұрды төрт жары (досы).
Оның кебісі болды ғарыш үстінде тәж.
Әминге[13] уахи[14], білген сырын миғраж.
Құдықтан тартып (шығарды) көпті көкке,
Бұл топырақтан жаратылған тәнді тең етті періштеге.
Халил[15] – оның әскер басшыларының бірі шын,
Мәсих[16] – оның сарайының хабаршыларының бірі.
Болып қиындықта, рақатта үйі үңгір
Жыландар дос (болып), өрмекші тор тұтар.
Беріп өз тісін тас қолына ол.
Қойып ернін тас үстіне ашты бұл жол.
Ерні мен тісін тасқа сол себепті берді,
Өйткені лағыл мен гауһар орны тас еді.
Қашан таспен сынса гауһар,
Тағдыр тісін сындырғанның басын оның табалдырығына алып келді.
Көзі ұйқыда болғанмен, Хақпен бірге жаны,
Тысы мен іші мағынаға толы.
Көптеген күнәкарларды оттан алып шығушы ол,
Қиямет күні шапағат қылушы ол.
Өзім Хаққа құлшылық етуде көп кемшілік жібердім,
Не шара, ей, Алланың елшісі, не шара?
Таза бағыңнан өтініп сұрайтыным бұл:

Бұл құлды қумастан бұрын сен де (қолда).
Қол көтеріп бұл құлдың хақына бір,
Дұға қылсаң барлық қайғысы таркар.
Ей, Алла, Құтбтың ісін аш барлық жағынан –
Деп сұра кетсін білместік жан-тәнінен.
Бұл көңілін тыныштық шегіне жеткізе гөр,
Барлық жағдайда кешірім ете гөр.
Егер құлдық жазығы таудай болса,
Алланың мейірімділігі шексіз теңіздей.
Тілер (іздер) ол себеп бағасы жоқ,
Оған мың жылғы тағат зәредей болмас.

Расул аләйһи уәсәлләмның төрт досына мадақ

Және бұл елшінің сүйер достары.
Болар еді дәйім қайырлы істері.

5v[0] Бұл төрт дос басы – Әбу Бәкір еді, біл,
Әділдік, туралықта жарар еді қыл.
Екінші – Омар еді дін бастаған,
Кәпірлер басын кесіп тастаған.
Бұл лағынет атқан шайтан көрсе оны.
Қарар таппас еді тәнінде жаны.
Үшінші – Оспан еді қайырымды, сақы
Ақылды, білімді еді, тақуа.
Тәңірі жарлығын жинап қалдырған ол.
Бұл ислам дініне аша берді жол.
Бұл төртінші – Әли ол әскер басшысы,
Бәрінен Расулдің сүйікті досы.
Ол Хасан мен Хусейінге әке еді,
Оның мадағына шын сөздер айтылды.
Кімде-кім сүйсе бұл төртеуін,
Оның үстіне туды сағадат күні.
Егер сүймесе төрттен бірін,
Тамұқта болар оның орны, білсін.
Ей, Алла, шын сүйермін бұларды,
Көмек бер оларға қиямет күні.
Бұл төртеуінен өзге де достары,
Пида қылды Хаққа тән-жандарын.
Тұрар еді ол Расулге қарап,
Не айтса да мүбәрәк сөзін ұғып.
Қандай мәңгілік үмбеттер еді олар,
Көңіл сүйсе оларды (енді) қайда олар?
Олардың тырысуыменен ол,
Жеті ықылым[17] ішіне кетті бұл жол.
Ей, Алла, жаным олардың бәрін сүйер.
Харам қыл бұл міскінге от пен тозақты.
Кімде-кім «әмин» – деп мұнда сөйлетсе тіл,
Ол ердің жолын бұлармен бірге қыл.

Шахзада Тыныбек хан мадағы

Бол тез, ей, жағымды таң самалы,
Жеткіз шахқа мақтау айтады бұл тіл.
Жер өп, шахтың тамаша тойы болмақ,
Үркер шоқжұлдызында құрылды шатыры.
Әлем оның күндей жүзімен нұрланар.
Дін мен дәулетте (байлықта) міне, жеңімпаз.

6r⁰ Ұлыс-ел билеушісі, сұлтаны, ханы,
Жаһан халқы – тән, ол – тән ішінде жаны.
Ханымыз мейірімді Тыныбек шах,
Одан қуанар тәж бенен тақ.
Жеті ықылым ішінде бұл заманда.
Теңің жоқ, шәксіз, барша жаһанда.
Бүгін хандық ішінде нағыз хан – сен,
Сондықтан жаһанның жаны да – сен.
Білік қамшысын қолға алып сен,
Және дәулет атымен аттандың сен.
Ақыл тізгінін бек тұттың,
Әлем майданында доп ойнап ұттың.
Әскеріңді бейне бір жорыққа аттанғандай етіп түздің,
Қарсы келген дұшпанның мойнын үздің.
Хан екенсің, міне, саған разы барлық құл,
Қылышпенен, міне, салдың тастан жол.
Бәлі, Рүстем жүрек екінші Заххак[18],
Қате айттым, бар жақсырақ мағынасы.
Егер оларда бар болса тәж,
Бағыштарсың көп тәж сұраса болып мұқтаж.
Қолыңдағы мөріңді басып, берсең әмір,
Салық алуға келер ол Румға да.
Ізгі атың жайылды бүкіл елге,
Жүзіңді көруге әлем халқы құштар.
Алла саған сыйлады осыншама бақыт-құт,
Жер өпкей еді тірі болса Махмұт.
Екі әлемді Хақ бір ханға берген,
Бұл көркем мінезді сен жанға берген.
Және құлқыңа лайық, мінезіңе сай,
Әрбір сөзіңнен мың (түрлі) інжу-маржан төгілер.
Көркем мінез, зеректік, білімділік,
Ақылды, мінезді, қайырымды.
Хандық мейірімділік, әділдік,
Дұға бар саған, жоқ, міне, зар.
Патша кім бүгін және Қытай патшасы,
Көріп үйренсе патшалықты сенен.
Қашан Хұсрауда бар еді бұл келбет,
Шырынның періште сияқты бейнесі қайда?
Он мың құлың болса – саған жарасар,

Өйткені сен Шырынның қызметіндесің.
Бұл Хақтың шын Сүлеймені сенсің, ей, шах,
Өйткені жанында бар Балқис[19] сияқты Ай.

6v⁰ Пайдаланып қал бұл сәтті (кейін) табылмас,
Белгілі, желден ешқашан там жабылмас.
Сенім жоқ бұл жаһанға жақсы өмір сүр,
Жастық шақты пайдаланып қал, өтер біл.
Көк аспан алдамшы мүлде сенбе,
Бұл аз ғана күнгі хош тіршіліктен жалықпа.
Алла берді барлық істе жәрдем,
Көңіл көтер өзің тауып мұрсат.
Оның бергеніне шүкір ет, бетіңді сипа,
Күшің жеткенше Тәңірге құлдық қыл.
Жаратқан Тәңірі осылай шат тұтсын,
Тағдыр нардын[20] сенің бақытың ұтсын.
Жүргіз жеті ықылым үстінде пәрмен,
Әлем халқына болмасын өзге хан.
Қанша (уақыт) Күн мен Ай көкте болса,
Міне, сонша (уақыт) – Жер бұзылғанға дейін (болыңыз).
Мәликемен бірге рақатқа бөленіңіз,
Көре білмес кісінің бауырын тіліңіз.
Жүрсін Мысыр мен шамда жарлығыңыз,
Қызметте жырғасын көп жарлыларыңыз.
Жаһан хақанлары болсын құлыңыз,
Үкім жүргізуде көкке жетсін қолыңыз.
Бұл патшалықта бақытты болыңыз,
Көп жыл сау-саламат бар болыңыз.
Құтб та дәулетіңіз саясында,
Жас баладай асыраушы (алақанының) аясында.
Жаны тыныштық тауып, әдеп үйренсін,
Бейне бір хош иісті қызғылт сумен гүл табысқандай.

Мәлике марқұмға мадақ

Ғасыр ханшасы, замана әйелі,
Әлемде қазір теңдесі жоқ, жеке-дара.
Жәмила – хан – патша әйелі, бақыт – негізі (орны),
Ақ Орда дәулеті ол – тақ көркі.
Теңі жоқ, сұлулық пен мінезді берді оған,
Халық ішінде жұлдыздар арасындағы Ай сияқты.
Жүзіне қарау еш мүмкін емес,
Жаһан әйелдері – сурет, өзі – жан.

6r⁰ Бетпердесін алса, жүзінен ұялар күн,
Қымсынар еді шашынан қара түн.
Және сұлулығына лайық нәзіктігі мен мінезі,
Еш мінсіз етіп жаратты оны Аллаһ.

Анадан тумады мұндай тағы бір,
Көріп қайран қалар жас та, қарт та, жігіт-ер.
Барлық әлем жүзін көруге мұқтаж,
Аяғының топырағы басына тәж.
Сұлулығымен, әдептілігімен осылай белгілі болды,
Егер сипаттап жазса, Әлемде ондай ешкім жоқ.
Оның бұл ізгі аты әлемде мәшһүр,
Болып-толды бұл жұмақ ішінде ол үр (хор қызы).
Жігіттік патшалығы да қуанышты одан,
Тіршілік негізінің мықтылығы да содан.
Сол киімді бойыңа бақыт пішті,
Соған қарап көк жүзі бал ашады.
Аспан құлдықта еді өз атына,
Жоғарыдан түскей еді қасына.
Егер дұшпан жері (мекені) көкте болса да,
Оған жол жоқ қызметте топырағын сүюге.
Аяғының топырағы жүз түрлі жауһар,
Қашан дүр мен тас болар барабар.
Ол – от, дәулеті шақпағында бар,
Егер дұшпан темір болса да күйер.
Болар дұшпан түтінінен көмір-от,
Кометаның құйрық жағында болған кезде Марс та бақытты.
Таразы сияқты түзіп барша істі,
Жақсы (айыра) білер дос пен қасты, жат пен білісті.
Білімнің барлық саласы (бойынша) кемел (жетілген),
Қайран қалар сөзін тыңдаса дана.
Сөз сөйлегенде қыл жарар ол шах сұлуы,
Мұндай сөзге, әрине, қызметінде не сән.
Алайда үмітім бар одан, міне,
Білім қадірін білесің, жақсы білдім.
Білімдіні құрметтер білімі бар деп,
Жат елдік (адамды) асырар көңілі тар деп.
Не қажет болса қызметте,
Мұратына жетер бұл есікте.
Жат елдік, қалалық, бай мен кедей –
Бұл қызметке келіп, кім шүкір айтпаған.
Қабыл қылса билеуші қызметіне дәйім,
Күшім жеткенінше мен де мадақ айтайын.

Мәлике дәулеті (байлығы) асырар болса,
Және мырзалығы бұл құлына жар болса.
Қанша өмір сүрсем өзім,
Дұға болғай үнемі тілде сөзім.
Мәлике, Тыныбек шах бар болсын,
Үнемі сақшысы (сақтаушысы) Жаббар (ұлы Алла) болсын!

Кітап жазудың себебін баяндар

$7v^0$ Неше жыл болды жаным аңсар еді,
Көңілде осы ой бар еді:
Шах қызметіне қалай бір барамын деп,
Бұл көңіл қайғысын тарқатамын деп.
Сезіп көңілім, аса күшті құштарлығым бар,
Бұйырды: қатулан енді, ей, жар.
Асық, ей, Құтб, тез кеш болар біл,
Сен туралы олар қалай білсін, өзің сөйлетпесең тіл.
Низами өлеңі сияқты түз сөзіңді,
Сонан соң білгіз ханыңа бұл өзіңді.
Ханым менен ханның құрметіне бір
Кітапты жазып бітіруге тырысып бақ, – деді.
Бойым(ның) қаласына көңілім еді сұлтан,
Жаным одан қабыл қылды бұл пәрмен.
Көңіл пәрменін (бұйрығын) жаныммен тұттым,
Өзге ойды біржола ұмыттым.
Қазандай қайнап, міне, күйіп-жандым,
Низами балынан халуа пісірдім.
Ханым атына парсы тілінен,
Аудардым, міне, өлең түзілді.
Шығардым хош иісті су бұл көлден,
Көңілдер қансын деп бұл таза судан.
Хан дәулеті бұл құлға жар болып,
Тәңірі мінез-құлқымның шаңын кетірді.
Тіл бұлбұлы бұл өлең үстінде түзіп саз,
Бұл пернеде келтірдім хош әуез.
Мұратым еді ол қақпаға
Келіп, жол тапсам деп бұл қызметке.
Сапар азабын көріп өзім бірнеше күн,
Міне, енді қызметке де жеттім.
Қаншама азап көрдім, әйтсе де
Түгел келдім, түгелдік жақсы – шыны осы.

$8r^0$ Қалай жақсы айтты ол кемел қарт,
Кемелденіп кел неше келсең, ей, данышпан.
Бұл келудегі мақсат та осы еді:
Алла мұнда мақсатыма жеткізе гөр, – деп тіледім.
Шүкір, тілекке Алла жеткізді,
Тілек қолы үміт садағын құрды.
Бұл көңілімнің құсы тапты хош бақ,
Сайрасын мұнда не бұлбұл, не (қарқылдасын) қарға.
Және көңілім сөз арасында қылды әуез,
Ей, бұлбұл, ашылды гүл, келді жаз.
Әлем бағы қайтадан қуанышқа бөленді,
Махаббатың бар болса енді сен де сөйле.
Міне, содан бұл ғашықтардың сөзін,

Түзіп осылай безедім сөз жүзін.
Кісінің көңілінде махаббаты болса,
Не таң бұлбұл сияқты мұңға батса,
Көк мехрабы ғашық екен хош аңла.
Ғашықтардың сөзін сүйіспеншілікпен тыңда.
Ғашық болмаған адамның жаны жоқ біл,
Өлікті бар ма дер әлемде ақылды.
Егер ит көңіліне Алланың мейірімі түссе,
Келер ол тілге, кетпес ұрса, қуса.
Егер көк күмбезі ғашық болмаса,
Не үшін сергелдеңге түсер, тыным табар еді.
Ғашық болмаса анау жеті қат жер,
Неге мұнша халайықтың соққысын жер.
Теңіздер ғашық болмаса бір сұра,
Неліктен қайнар, буырқанар, көр.
Қаншама зат бұл әлем ішінде көрдім,
«Неден мұндай?» – деп ақылымнан сұрадым.
Айтты: Сүйіспеншілікпен тірі бұл әлем,
Егер сүйіспеншілік болмаса, болмас еді адам.
Жаным ғашықтықтан тыныштық тапқасын білдім,
Көңіл бердім жеріңе сүйіспеншілік алдым.
Бұл махаббатыммен бастап дастанды.
Өтініп, махаббатқа үндедім жаһанды.

8v^{0} **Хұсрау мен Шырын әңгімелерінің басы**

Осылай деп айтқан екен ол бір дана қарт,
Ол барлық жағынан жетілген кемел еді.
Тұтылса Нуширванның айы,
Қонып Хурмуз үстіне дәулет құмайы.
Әке тағын біліп ол әділеттілік көрсетті,
Әділеттілікпен жаһанды абаттандырды
(гүлдендірді).
Атасының жолын ұстар еді,
Оның салтынша бал ашуын және түс жоруын.
Көп құрбан шалып ол шах құдайдан
Тіледі бір ұл бұл жаннан артығырақ.
Тәңірге жалбарынып қылса зары,
Ұл берді оған гауһардан таза.
Жаратқанның сый дариясынан дүр,
Оның шамына берген мейірімнен нұр.
Мүбарак бақыты дәулет мекені,
Жүзінен белгілі шахтық нышаны.
Кемелденген патшалықты көрді әкесі,
Содан соң Парвиз болды аты.
Сұлулықта кемел еді заты,
Сондықтан Хұсрау Парвиз болды аты.
Беті күн сияқты көз бақса болмас.

Жүзін көргеннің көңілінде қайғы қалмас.
Оны шах алдына әкелер еді,
Ел-елге гүл жүзі (сұлулығы) жайылар еді.
Жібекке оралған жұпардай,
Тамам інжу-маржанды жасырып тұрғандай,
Кенеттен бесіктен жаһанға шықты да,
Сүйіспеншілік ұрығын екті барша жанға.
Жыл өткен сайын Тәңірі дәулетін арттырды.
Білім, тағылым алып үйренді әдеп.
Тамам бес жасқа жеткенде аңлап,
Көріп, көп нәрсені ғибрат алды таңдап.
Қашан алты жасқа жетті ол шах,
Барлық жөн-жосықты аңлап, хабардар болды.
Сәрв бойлы ол жеті жасқа жетіп,
Гүлдерге жұпар шашуды әдет қылды,
Сондай көркі болды елде мәшһүр,
Жүзін көрген Жүсіп деп ойлар.
Әкесі бір ұстаз дайындады.
Оның күндері босқа өтпесін деп.
Бұл сөз айтылғаннан соң біраз уақыт өтті,
Өнерлі болды Хұсрау өз халінше.

9r[0] Ақыл сөз ішінде сондай мәртебелі болды,
Мағына теңізінде жетілген дүр.
Шешендікпен тез сөз сөйлер еді.
Сөзін одан ұялып жасырар еді.
Білімді және жіңішке қылдай,
Сөйлегенде қыл жарар еді сол бек.
Тоғыз жасында ойынды салды,
Баһадурлық қылышын қолға алды.
Жетіп он жасқа қорамсақ байлады белге,
Көп дұшпан басын берді желге.
Оның айбатынан арыстан тітірер еді.
Қылышынан пілдер қорқар еді,
Шешер еді оғы қылдан түйінді,
Сүңгіменен жазар еді бұл күнді.
Егер жасырынып дұшпанға бір оқ атса,
Қандай қалқан төзер еді қарсы тұтса.
Он жақты (садақты) бір жақша оңай тартса,
Оның жағын көтере алмас еді жерден.
Құрығынан құтылмас еді дұшпан,
Аты (жер) жарар еді десе дұшпан.
Кенет бір найзағайдай күркіресе,
Сүңгісін тастан өткізер еді ұрса.
(Қашан) өмірі толық он төрт жасқа жетті,
Білім самұрығы Қап тауын тұтты.
Назарын жасырынғандарды іздеп табуға салды,
Не жақсы, не жаман баршаны білді.

Бар еді бір Бузург Умид атты,
Қарт данагөй жүзі сулы, ұятты.
Тауып жасырын сырларды біліп шын,
Тағдыр кеніштерінің тапқан кілтін.
Аяғы барша жер жүзін кезген,
Тағдыр оның ісін қалауынша түзген.
Оны оңашаға шақырып шаһзада,
Келіп шах тура орнына пешканы қойды.
Ғылым дариясынан іздеп гауһар,
Тауып тұтты етегін, қайырымды болды.
Білім, тағылым алып, көңілін ашты,
Көп даналық біліп, құрсақта тұтты.
Барлық жағынан ол шахзада икемді.
Болып, әлемнің барша сырын аңлады.
Бұл аз ғұмырында ол ашылмаған дүр,
Осылайша ол ғылым иесі болды.

9v0 Шығып бейқамдықтан саналылыққа жетті.
Барлық қажыр-қайратының арқасында патшалыққа
жетті.
Одан ашу әскері тарқағанда (ашуы басылғанда),
Оған білдірді сырлар барлаушысы.
Барлығынан ол өзгешелеп жаһан қызметін,
Қызметсіз уақытын өткізбес еді.
Әкесі сүйді жаһаннан артық,
Жаһан жүзі (?) не болғай жанынан артық.
Оның жасы ұзақ болсын деп шах,
Зұлымдықтан қолын тартты аңғарымпаз етті.
Шақыртты білсін деп ауылдан және қаладан,
Жетер күш көрсетушіге шаһ қаһары.
Кісі кірмесін бағбандар бағына,
Және мал түсірмесін егіндіктеріне.
Біреу бақса әйел жүзіне,
Ашуланып оның бетіне айқайлады.
Дәстүр бойынша басқарамын деп шах,
Бұл сөзде көп ант ішті кенет.
Шах өз әділдігінде тұрса дәйім,
Кедей баймен жылдам нард ойнады.
Кедейленген ел көтерілді барша жақтан,
Зұлым қамшысы кетіп еді елден.

Һурмуз Хұсрауды жазғырғаны

Сондай қуанышты күндердің бірінде,
Хұсрау таңертең ертемен сахараға аттанды.
Тамашамен аң ауларда ол шах,
Ауыл көрді алыстан қарады кенет.
Оның төрт жағы көгал еді тамаша,

«Түсіп көңіл көтерейік», – деді бір сәт.
Ол қызғылт түсті шарапты ішерде,
Шешектей күн жүзінің кетті қаны.
Келерде күн қамалы түсті жерге (қараңғылық түсті).
Жетіп Үнді әскері сап түзеді.
Рим сұлтаны және оның әскері талқандалды.
Үнді барлаушысы хабар аңлады.
Болып Үнді әскері баршасы бірге,
Бұл аспан астында төрге өтті.
Үнділіктер әлемді қалай биледі,
Лотос сияқты күн қалқанын суға атты.

10r⁰ Ауылда шахзада үй тіледі,
Бұл мастықпен мәжіліс безеді.
Ол кеште ойын-сауықпен хош отырды,
Таң атқанша бір-біріне ішімдік ұсынды.
Шөлмек қылқ-қылқ етуінен (бүлкілінен)
жан қуанышта
Болып жан және рақатқа батты ол сәт.
Қызғылт шарап ішті,
Таң атқанша қобызшы шаңқобыз шалды.
Бұл ойын-сауықпен отырғанда келді әуез,
Қараңғылық құсы жетіп (олардың үстінде)
шарықтады:
«Және шахзаданың қызметші баласы (құлы),
Зорлықпен шикі жеміс алды», – деді бақтан.
Күн туып жаһан жүзін жарық етті,
Қараңғылықтан бұл әлемді арытты.
Қашып қарғадай аспан тотысынан түн,
Қанаты астынан шықты бұл күн.
Қалай түн пердесі кетті көзден,
Хабардар болды әлем осы сөзден.
«Ол Хұсрау әдепсіздік қылыпты,
Әкесінен қалай қорықпайды, не болған?»
Қанша тілін тыймайтындар бар еді,
Бұл сөзді шах құлағына жеткізді,
«Патшамын жазығын білмеймін, – деді, – еш,
Сұрады: – Кеше кім қалды онда кеш?»
Аты ел жайылымында оттар еді.
Құлы да шикі жеміске қол тигізді.
Кеше бір дәруіш орнын зорлықпен алды
Әйелдер де шаңқобыз үнін есітті,
Ұлынан басқалар қылса бұл істі,
Кетірер еді шах ол тәннен басты.
Дәрігер көптеген қолдың тамырынан қан алар,
Өз қолына шанша білмес жүрегі қорқар.
Патша пәрмен берді: Қанжар алыңыз, – деп,
Аттар аяғын шешіп, босатыңдар, – деп,

Құлын жеміс менікі дегенге берді,
Шекерді сор (жер) менікі дегенге берді.
Құсқа қажетті қандай жабдықтар бар еді,
Оның бәрін үй иесіне берді.
Барлық шаңқобыздың тілін кестірді
Пернелерді кесіп, шаңқобыз тартуды қойдырды.
Бұрын мұндай дәстүр бар еді:
Айтпас (еді) жатқа өз жақынының басынан
не кешкенін.

10v⁰ Кәні ол әділдік және тәртіп енді,
Өз ұлына ол сондай қаһарланды.
Бұл күн жазықсыз ердің қаны төгілер,
Айла, қулық кім көп білсе – құтылар.
Қайт, Құтб, мұнша азаптама өзіңді,
Әңгіме баста қой өтпес сөзіңді.

Хұсрау әкесінен қорғауға ақсүйектерді шақырғаны

Хұсрау қалай ол қорлықты көрді,
Өз ішінде біраз уақыт ойланып тұрды.
«Жаман қылдым», – деп ол – барша істі,
Ойға беріліп ұстап тұрды бұл басты.
Бұл оймен бір сағат отырды,
«Отырмақ жақсы емес», – деп тұрды,
Шапағат қылуға ұлыларды жиды.
Мені шах алдына апарыңдар, – деп жылар.
Ғажап емес шах шапағатты қабыл қылса,
Өткен іс үшін кінәламаса.
Сауытын киді, қылышын қолға алды,
Жаһан халқы көріп, наразылық білдірді.
Ұлылар алдында жүрер еді,
Тұтқын сияқты шахзада соңында жүрді.
Жетіп тақ алдына кетті қарары,
Жазықтылардай жылап, зарлады.
Ей, шах, кешір, тек жазала,
Ұлылық қыл, кішілерді кешір.
Бұл Жүсіпті көріп, бөріге берме,
Кіші екен, үлкен айып тақпа.
Бұл бір жазығыма кешірім жаса,
Шах ашуына (шыдар) менде күш жоқ.
Әлі аузымнан (ана) сүтінің иісі кеткен жоқ, ей, шах,
Менің қанымды сүттей төкпе кенет.
Егер кінәлі болсам, міне, мен, міне, қылышым,
Және өлтірсең, міне, (жан) тәсілім қылдым.
Не қайғы болса тез көтергей едім,
Бір рет шах риза болсын (деп) өтіне келдім.
Бұл сөзді айта және топыраққа аунап,

Басын аяқ астына салды жылап.
Көріп халайықтың қарары кетті.
Бәрі жылады ол сәтте зарлап.

11r[0] Осылай жылау ол шаһқа жетті,
Жылаудан аһлап, уһлеген күрсіну айға жетті.
Осындай істерде үйренбек ұлан,
Бұл сияқты ісінен болды пұшайман.
Ұлға шын дәулет жар болайын десе,
Үнемі ол атасының көңілін іздер.
Әкеге кім бұл сияқты қызмет қылса,
Өз ұлынан осындай құрмет таппақ.
Ұл жақсы-жаман не қылса одан
Кейін өз ұлы қайтарға жазасын.
Көріп һүрмүз ұлы қылған ісін,
Мұндай ойға (шешімге) келгенін,
Таңырқап ұлы қылған пікірі мен райын,
Алып жүзіне сүртті күн шырайын.
Шақырып көз жасын сүрткенге ұқсар,
Олай етпе деп (уәдесін) алды.
Болып шат шах ол ісінен,
Әлем толды оның игі атынан.
Әділдік белгісі білінді өзінде,
Жаһан тұтпақ нышаны да жүзінде.

Хұсрау ұлы атасы Нуширванды түсінде көргені

Қалай шашты түн бұрымы жұпарын,
Қараңғылыққа кірді күн қорғаны (қараңғы болды)
Күн жүзіне әлем перде тұтты.
Жарық жер жүзінен қашты, кетті.
Түн болған соң Хұсрау үйге кірді.
Жаратқанға жалбарынып бір сәт отырды.
Сүйінішпен жағымды түс көрді,
«Сүйінбедің, – деп ол – түнгі түстен».
Көрер өз атасын түсінде ол түн.
Келіп Хұсрауға айтар, ей, жүзі күн.
Сүйікті төрт нәрсең кетсе сенен,
Төрт жақсы хабар тыңда менен.
Бір шикі жеміс жегеннен қайғы жедің,
Неше ащы болса да, тәтті сезілді.
Көңіл жұбанышы қойныңда болғай,
Оның шырындығы әлемге толғай.
Екінші – кесілді атыңның аяғы,
Көңіл сергітпедің, ей, жан бұтағы.

11v[0] Желіп желге жетер бір ат болғай,
Сол түн реңді Шәбдіз (деген) ат болғай.

Үшінші – құрал-сайманыңды шах ол диқанға берді,
Өзің ол істе разылықта тұрдың.
Саған бергей сондай дәрежелі тақ,
Оның барлығы болғай дүрр-и жауһар.
Және төртіншісі – жаның сабыр қылды,
Кім ол бұрауын келтіріп сазгер шаңқобыз тартты.
Жырлаушы тапқансың бір жанға рақат,
Үні Шолпанға бергей тыныштық.
Тас орнына тапқайсың, – деді – алтын,
Бұл төрт дәрежеге ол төрт жасырулы дүр,
Мәлікзада оянып ұйқысынан
Шүкір қылды сүйініп бұл түсінен,
Тілін тыйып кісіге айтпады сыр.
Көрейін түсім кімге қатысты (екен) деп,
Білімділерді үндеп түн қата ол,
Әңгіме сұрар еді шығуға деп жол.
Сезер еді оның көңілі бұл істі,
Олардан табамын деп бір таныcты.

Шавур Шырын әңгімесін Хұсрауға айтып бергені

Бар еді бір қызметшісі аты Шавур,
Лаһавур көрген еді және Нишавур.
Заман сұлулығын шын білген еді,
Барлық ел (уақытты) шаттықпен өткізер еді.
Сондай жүст еді, табиғаты үйлесімді,
Өз ғасыры ішінде білімді еді.
Жер сүйіп айтты: ей, жаһанды жаулап алушы,
Айтсам көргенімді бола ма бір.
Егер бұйырса жаһанды билеушім,
Айтайын көргенімнің жүз де бірін.
Ишарат қылды Хұсрау, ей, жованмәрд (жомарт),
Тез (айт) әңгімеміз суып қалмасын,
Өнеріңді салып сөзіңді әрлеме,
Сөзіңді жасырмай ашық айт.
Сөзін бастап айтар Шавур саруар,
Тіл тотысы хош үнменен сайрар.
Неше бұл дүние бар болса аспан – құл,
Жыл, ай өтер дәулетпен бірге бол.

12r[0] Жамалыңа жігіттік жар болсын
Мұратыңның гүлі тікенсіз болсын.

Шавур Хұсрауға Шырын әңгімесін айтқан суреті

Аспан астында кездім, мұнша елдерді араладым,
Әлемде көп ғажайыптар көрдім.

Куһистан шекарасында тамаша жайы бар,
Дарияға жақын, ей, бастаушы шах.
Жүргізер онда бір қатын пәрмен,
Тыңдар пәрменін халық және әскер.
Оның тегін білемін – патша қызы.
Армян патшалығының баршасы оның билігінде.
Барлық шахтан алар мал және салығын,
Егер бермесе түсірер баста тәжін.
Бар ол мың қорғаны тау үстінде,
Қазына көбірек және оның астында.
Әскерлерінің көбірек ерлігі бар.
Муһин Бану атанған ол басшы.
Өзі отыруға хош ауада,
Көп сарайлар салдырды.
Болар Муһин Бану жаз күндері шадыман,
Тамашасыз өткізбес жылда бір дәм (кез).
Келер жаз күндері Армян тауларына,
Шешек тәрізді ашылып ойнар бақтарында.
Және көр бір жері бар – аты Абхаз,
Саятшылық қылар ол салар құстарға сұңқар.
Болар бір тауда қыс мезгілінде дәйім,
Ауада шахмат ойнар жаны жай табар,
Төрт мезгіл ішінде не істеймін десе ықтияры,
Тамаша ауа тәнге дәрі.
Бұл мұнша мал, мүлік дәулетінде
Туысқаны, қызы бар бір жағында.
Тілер ол үшін осы жаһанды,
Жарық етер жүзінің нұры шықса түнді.
Өзі жалғыз, ері жоқ, ей, жаулап алушы,
Атқарар еді өз пайымдауымен мың түрлі істер.
Қабыршақ ішінде тізілгендей тістері дүр,
Тісінің шұғыласы дүрге берер нұр.
Ғажайыбырақ екі Бадахшан лағлы (ерні),
Көрермін ол (лағыл) дүр үстінде жылжып жүрер.

12v^{0} Көзінің сиқыры көргенді өртер,
Көре алмайтындардың көзін қызғаныш өртер.
Тілін тебірентсе ол ел көңілін аулар,
Сөзі сиқыршы сияқты тілдерді байлар.
Күлер болса төгер ерінінен тұзын,
Тәтті болмас тұз, ол шекерден шырын.
Жүзін көрген кісі «әй» деп ойланар,
Көрікті көзге ай жүзі берер нұр.
Оның шамына көбелек болар жан,
Жарқылына қарау мүмкін емес.
Қасы жай (садақ) сияқты оның, ал кірпігі оқ,
Ондай жан әлемде мүлде жоқ.
Самал киім киіп ол бұрым мен қастан,

Сатар құндыз бен бұлғын ол киімнен
(Оның) көзіне қауыз басқақ[21] болды,
Иегінің алмасын сақтар жақсы.
Жүзі күн жарығына жол ашқан,
Оның жүзінен Ай да ұялады.
Күміс анар сияқты екі емшегі,
Шекер шашар оған тәттілер елі.
Науат төгілер бірер қимылдатса ернін,
Сипаттап бергей ол Шырын мінезін.
Жүзі күндей, шашы түн, маңдайы Ай ол,
Көзі нәркес, өңі гүл, көрікке бай ол.
Жаратылысынан бойы сәрв сияқты сымбатты,
Денесі – күміс, ерні – шекер ләззаты.
Екі негр шешек үстінде ойнар,
Оны көрген кісінің жаны күйер.
Бұрымы елік сияқты үнемі жұпар шашар,
Көз жасымен жуған етегін.
Егер өз көзімен мөлшерлеп алса,
Жүз киік аулар ол көздері шын.
Кісіге қараса ол киік көздері,
(Қашқан) қоян сияқты кетер ол көзден ұйқы.
Тамам қырман сияқты шешек, бірақ тікені жоқ,
Шешегінен алуға ешкімнің мүмкіндігі жоқ.
Егер ол сұлудың мастығын айтсам,
Табар райхан тыныштық бағында әр кез.
Қасы шын жаңа туған Айдай,
Өзін құрбан қылар кім көрсе қазір.
Бейнесін көріп Мәжнүн таңданар,
Жамалымен Ләйлі назданар.

13r[0] Тамам бармақтары шекердей бармақ,
Білегі піл сүйегі сияқты, тәні қардай.
Ұялар Ай оның күндей өңінен,
Ұялар түн де меңінен.
Жүзі шырын, сөзі шырын, өзі де,
Демі Иса мен Мәриям демі сияқты жанға дауа.
Содан соң болған бұрымы белбеу,
Ерні лағыл сияқты тісі де дүр.
Оның сәндік (бұйымдары) – лағыл мен інжу, шарабы-шекер,
Сүйіспеншілік – көп қуаныш әкелер.
Суретшілер сурет салып жіберді – Шынға[22],
Басын қойып ол аяғының топырағына.
Муһин Бану түзіп бұл перделе саз,
Шығарды Шырын атына әуез.
Небір көрікті қыз ол елдер арасында бар,
Барлығы Шырын қызметінде болар.
Түгел жетпіс асылзада қасында,
Болар баршасы дәйім қызметінде.

Теңдесі жоқ оларға көрік ішінде.
Олар сияқты болмаған Шын мен Машында.
Жалғаны жоқ барлығы рас, бірге
Түзер жорыққа шыққан (әскер) сияқты жер-жерге.
Әсем басып әрбірі шын құмайдай,
Жылжып жүрер бейне бір толған Айдай.
Бақтарға барып, хош мәжіліс құрар,
Осылайша рақатқа бөленіп, сайрандар.
Тынығу бағы болар ол сәтте бостан,
Толар бір баққа мұнша анар бағы.
Тамам бойы олардың сәрв сияқты сымбатты,
Әсем басар бір-біріне қарап.
Толып пісте (оймақ) ауыздарға қант пен шекер,
Ғажап мұнша Шырын болса кәусар.
Еріні – жақұт, тісі – дүр, лебізі – жауһар,
Шашар гүл өңіне шаштары ‘анбар.
Бетпердесін көтермес “ел көрмесін”, – деп,
“Жаман көзді қарап, зақым ұрмасын”, – деп.
Бұл сияқты көрік ішінде теңдесі жоқ,
Тамашадан өзге еш істері жоқ.
Ерліктің үлгісін көрсетіп, әлемді отқа жағар,
Тамаша сауық-сайранға жырақтан қарар.
Жау шапса, кенеттен елдеріне,
Құтқармас жан, кірер тез олардың елдеріне.

13v[0] Ұрыста жыртып арыстан табанын,
Пілдің де жұлып алар тісін.
Егер жұмақта хор қызы болса мәшһүр,
Ол ел – жұмақ, ол еліктіретіндер – үр (хор қызы).
Муһин Бану бұларды осылай асырар,
Есебін біліп болмас алтыны бар.
Ақырда бір аты бар елге бермес,
Аяғының шаңына жел ілеспес.
Үлгі алар ауада құстар одан,
Суда үйрекше қорықпас, болса топан.
Жетейін көкке ашумен жайылып кетер,
Көкте жеті майдан қашықтықты (лезде) артқа тастар.
Темірдей тұяғы тауларды қазар ол,
Жеті дарияны бір көлше жүзіп өтер ол.
Замана (уақыт) сияқты оның шабысы шын,
Озар жұлдыздан түн сияқты жіберсе тізгін.
Шәбдіз еді аты, реңі (түсі) түндей,
Өте жақсы көрер оны ол жүзі күндей.
Неге Шырындай кісіні көрді бұл көзім,
Неге Шәбдіз атты естіттім өзім.
Аяқтаған кезде сөзін Шавур саруар,
Маза кетті, махаббат оянды, күркірер.
Осылайша ғашық отына салды негіз,

Осынау Шын ішінде көп нақыш еткен ұстаз.
Шырынға ғашық болып, таңғалды шах,
Шырын туралы бұл сөзді тыңдады шах.
Қалай шығудың жолын білмеді Хұсрау бұл істен,
Тауып жоруын ол түнгі түстен.
Ынтық болып, көзінен ұйқы кетті,
Махаббат, кешірім сұрап, өз көңілін ұмытты.
Үнемі бұл әңгімені сұрар еді,
Өзге сөзді басынан шығарды.
Неше күн осы ой үстінде болды,
Пайдасыз сөз тыңдаумен жүзі солды.
Іс қолдан шығып бара жатқан соң, қол көтерді,
Кіріп, бір оңаша үй ішінде отырды.
Әңгіме айтушыны шақырып ол шах,
Шырын жағдайынан хабардар етті.
«Мүлде дәрменсізбін, ей, жанқияр дос,
Медет қыл, бір (рет) қол ұшын бер, байқа», – деді
Бұл көрікті іске негіз салдың,
Тамам еткіл, болмаған жағдайда, жанымды алдың.

14r[0] Әңгімені қой, сөзіңді қысқа қыл.
Отырма, тұр, Куһистанға[23] сапар қыл.
Өзіңді пұтқа табынғандарға ұқсат,
Таба гөр ол пұтымды айла қылып табын.
Көріп аңла, көңілінде рақымы бар ма?
Немесе адам ұрығын (баласын) сүймей ме?
Егер ол балауыз сияқты біздің таңбамызды қабылдаса,
Біздің мөрді дереу бас, мөріміздің таңбасы онда қалсын.
Темірдей болса көңілі қыл хабар,
Суық болса темірді түймейін (соқпайын).

Шавур Куһистанға барып, айла қылғанын айтар

Жер өпті ол мағына кені – Шавур,
Ей, Хұсрау, үнемі шаттық артар.
Әлемде дәйім ізгілермен бол.
Жаман көзді (адам) қасында (саған) таппасын жол.
Дұға қылған соң саруар Шавур
Жауап айтты: Ей, әлем билеушісі,
Қалам нақышына мен беремін рең.
Алайда нақышқа үйлесімді болса бұл жол.
Адам бейнесін салармын, не сурет ол: онда жоқ тіл.
Құс суретін де салармын, бірақ ұша алмас, біл.
Бұл іске не шара (бар), мен бейшара білмен,
Дәрменсіздіктен өзге еш шара білмен.
Әйтсе де Хақтан жәрдем сұрайын,
Күшім жеткенінше бір шара қылайын.
Көңілде ешқандай ой болмасын,

(Өйткені) ол ой болар жанға мехнат.
Сен отыр шад-шадыман, алаң болма,
Мен тағы осылайша шықтым жолға.
Бұл жолда бір сәтке де демалмай,
Қоянша жүгіріп, құстай ұшамын.
Сені тындырмайынша тынбаймын,
Бұл отты сөндірмейінше жатпаймын.
Егер оттай (ыстық) темірлер ішінде болса,
Не гауһар сияқты тас арасында жасырынса,
«Шығарғаймын», – деді мен оны тастан.
Оттай темірден, гауһарды да тастан.
Тікен мен шешектің қайтадан жарасқаны сияқты,
Жарасқаймын олармен түзіп саз.

14v[0] Егер дәулет мені жарылқаса,
Жібергеймін оны шахзада жаққа.
Егер қиын жағдайдан шығуға амал таппасам,
Хабар қылғаймын, ей, әлем әміршісі.
Бітірді сөзін, белін буды (орнынан) тұрды.
Шахқа: «Міне, кеттім», – деп жер өпті.
Тынбастан бір ай жүрді тұтып жол,
Муһин Бану еліне еңбектеніп ол.
Жетіп келді далалар, таулар аса,
Қылып тауларға, тастарға тамаша.
Көрді тау үстінде тамаша гүлдер,
Ашылған, арасында бұлбұлдар сайрар.
Келіп жаз күндері ол қыздар мұнда,
Тамаша қылып, сайрандар еді осында.
Бұл Шавур жеткен уақытында таулар,
Шешек ашылып, жасарған еді бақтар.
Тастардың, гүлдердің иісі шығып, рең алып:
Бірі – сары, бірі – ал қызыл, бірі – қара.
Төселген әрбір тау үстінде
Зүбәржат кілемі аяқтар астында.
Жуық еді Ирак еліне ол тау,
Етегінде (бөктерінде) бар еді бір әсем бау.
(Сол) елде монахтар тау үстінде
Тастан және бір шіркеу тұрғызды.
Түсіп, шіркеу ішіне кіріп ашты бал,
Осы жолмен (тәртіппен) жүрер еді көп тақуа.
Және сөз айтушы еді ер осылай айтты,
Сөзінің маржанын әлемге жайды.
Сол тау етегінде үңгір бар,
(Онда) қара тастан сурет (мүсін) бар атқа ұқсас.
Әр жылда келер бір қысырақ сонда,
Ойлағайсың жаны тас еді тәнде.
Желер ол бір ағаш жерді құландай,
Жетіп кірер ол інге (үңгірге) жыландай.

Көріп ол тасты күйті артар,
Өзін күйтшілдікпен ол тасқа сүйкер.
Тәңірі үкімімен жүкті (буаз) болар ол,
Жаратушы уақыты жеткенде берер оған төл.
Қандай құлын туса да одан,
Желіп желден озар ол босатса тізгін.
Және сөз айтушы осылай айтар,
«Бұл Шәбдіз оның ұрығы (тұқымы)», – деп білдім.

15r[0] Міне, енді ол шіркеуді іздер болсаң,
“Жел әкетті” деп ойлайсың орнын көрсең.
Гүл жүзді қанша жастар қара киім
Киген (қартайған), ал жылдар жас күйінде қала бермек.
Жаратқанның мұнша таңсық істері бар,
Ғибрат көріп, қияметке қыл ықырар,
Құтб, сен бұл хикаяттармен қалма,
Опасы жоқ дүниеге сенбе.
Сөзіңді баста, бұл жерде қалмағыл кеш,
Естімес бұл сөзді данышпандар еш.

Шавур Шырынға Хұсрау суретін көрсеткенін айтар

Жұпар сияқты шашын түн тарады,
Жарық бұл әлемнен жырақтады.
Шықты Юпитер, жарлық қолында:
Бітер тез шах ісі Шавур қолында.
Кіріп шіркеу ішіне ол парасатты Шавур
Шаршаған еді, біраз демалды.
Папастар[24] бар еді онда,
Білер еді (олар) Шырын қайда.
Олардан өтініп сұрады: таңертең олар.
Сол көрікті жанды осында алып келсе.
Бұл маңда қай жерге келер,
Қай көгалда сайран салар.
Сол қарттар хабар берді бұл картқа,
Ол жан алушылар баршасы бірге (жүрер).
Бұл тау бауырында бір тамаша жерлері бар,
Кең көгал және түрлі гүлдер.
Таң мезгілінде келер, баршасы масаң.
Көк шөп үстінде ал қызыл сусын ішер.
Қалай шықты Күн түлкісі іннен,
Солай қаша бастады түн бұлғыны іннен.
Көтеріп еді шығыстан басын күн,
Әлем толды жарыққа, кетті қара түн.
Тұрып Шавур сол қыздардан бұрын тез,
Бір қулық жасамаққа буды бел.
Келіп көгалға болды гүлдер досы,
Солай ол болды шешектердің білісі.

15v[0] Алып қолына бір парақ қағаз,
Хұсраудың бейнесін айнытпай салды сурет.
Салып сурет сол ойшыл,
Қойды бір аған түбіне оны.
Пері сияқты тез ол бек кетті.
Ол еліктер пері сияқты онда жетті.
Түсіп отырды көгалда ол кез,
Шешек үстінде шешектер болды мәз.
Шаша бастады гүл үстіне ‘анбар.
Күліспектен төгер еді шекер.
Қарап таза шешектей жүздеріне,
Еш жуытпас еді тікеді өздеріне.
Түзіп мәжіліс, шарап құйып сақи[25]
Алқа-қотан отырғандарға жағалата бастады.
Рақаттанар ол Ай мен мұнша Жұлдыз,
Бокал кетпес қолдарынан түнде-күндіз.
Ішкен шарап басқа шапты,
Қуаныш тапты көңіл, мазасыздық қашты.
Қыздар көңілденіп билей бастады,
Бірі гүлді көріп қуанар,
Бірі бұлбұл үніндей үнмен сайрар,
Шешек сияқты бірі көгал үстінде ойнар.
Сүйіністен өзге еш ойлары жоқ,
Тамашадан өзге еш істері жоқ.
Міне, осынша қыздар арасында Шырын
Толған Айдай, олар төңірегіндегі Шоқжұлдыз.
Кімнің көңілінде жар болса махаббат,
Тойлаймын – деді соның құрметіне.
Бұл сөзді айтып ішті және ішкізді,
Осы қуанышпен бір сағат кешірді.
Бір рет қарап өз келбетіне қуанып,
Әлемде бір теңім жоқ, – деп ойлап:
«Мен сияқты бір Ай бар ма?» – деп тұрды.
Қарап, кенеттен сол суретті көрді.
«Не нақыш ол, әкеліңіз! – деп бұйырды.
Жасырмаңыз, бұл суретті мұнда кім қойды?»
Алып келтірді де, қолына алды.
Қарап суретке қайран қалды.
Жерге қоюға көңілі қимады,
Ұстап тұра беруге олардан ұялды.

16r[0] Оған қараған сайын сүйіспеншілігі артты,
Әйтсе де сырын олардан сақтап жасырды.
Аяқ (шарап) ішіп, қыза бастады өзі,
Шаша бастады қанды жас екі көзі.
Назар салған сайын ақылы кетер еді,
Олар жасырса, бұл іздер еді.
Сезіп қыздар бұл істі қайғы жеп,

«Бұл суретке Шырын ғашық болар» деп.
Алып суретті жыртып тастады тез,
«Мұны көрмесе сабыр сақтар, – деп, әр кез».
Сұрай бастады ол суретті Шырын.
(Олар) айтты: «Пері еді ол шын,
Перілік екен осы жер, қашайық,
Басқа көгалда хош отырып ішейік!»
Жалын сияқты тез жанды одан.
Жарық кетті суға тастады тәжін.
Бұлтта қалды жұлдыздардың баршасы,
Бейне бір күн шұғыласы кеткендей.

Шавур Шырынға екінші рет Хұсрау суретін көрсеткені

Шешек сияқты қызарып шыққанда күн,
Лағыл от реңін алды, кетті түтін.
Ашып әрбір бұрышта жасырын кенішін,
Безеді жер жүзін хош қылды реңін.
Жарық жаһанға бергенде нұр,
Және олардан бұрын қозғалды Шавур.
Бұрынғыдай және бір сурет салды,
Қойды да оны өзі тұрды, кетті.
Таң атқанда ол пұттар (сұлулар) да келді,
Шешектер (қыздар) қайтадан ол көгалға толды.
Және ойнай бастады құмайлар,
Түзіп мәжіліс отырды көрікке байлар.
Қалағандарынша отырар еді,
Шарап буы көңілден қайғыны тарқатты.
(Орындарынан) тұрып, ойынын бастады олар,
Көр, замана сенімен қуыршақпен ойнағандай ойнар.
Екінші (рет) кенеттен ол Ай алдыңғы жаққа бақты,
Көріп сурет және жанын отқа жақты.
Оған (деген) ғашықтықтан толып көңіл құсы,
Шығып ақылы (есі) басынан, кетті хошы.

16v^0 Болар есірікке (масқа) бір ұйқы жеткілікті,
Шешекке шықтан алған аз ғана су да жеткілікті.
Қыздардан сұрар: «Бұл не жағдай?» – деп,
«Жаңылыстым ба, бәлкім, бұл көргенім елес болар», – деп.
Және бұйрық берді бір қызға: «Тұр,
Анау суретті тез мұнда келтір».
Алып суретті жасырды ол қыз,
Алақанмен күнді жасыруға бола ма әр кез.
«Осылайша бізге ойын көрсетті, қашты,
Кетейік», – деп заттарын будырды енді.
Сол көгал шешектен бос қалды енді.
Түн болып күн самұрығы кетті,
Жетіп түн ұзағы таудан тауға өтті.

Шарапқа мас болып, (мазалаған) ой кетті,
Далаға қонып тамаша сайран етті.

Шавур Хұсраудың суретін Шырынға үшінші рет көрсеткені

Көтерген кезде шығыстан басын күн,
Замана тәж киді сары алтын.
Ол жерден жел сияқты ол перілері (сұлулар),
«Перілер көрмесін» деп жол тартты.
Төселген көк зүбәржат кілем жерге,
Жетіп келді олар баршасы бірге.
Және нағыз ұстаз (шебер) ол жерге келген,
Бұрынғыдай тағы бір сурет салған.
Бар өнерін салды бұл нақышқа,
Тек жаны жоқ еді салған суретінде.
Перілермен бірге жеткенде ол хор (қызы),
Қойып суретті тез кетті Шавур.
Пері жүзділер көгал үстінде хош,
Бокал қолда, жағалата жүргізіп ішті шарап.
Ол Ай әрбір бокалды ішкенінде,
Төгер еді жасын, көздерін ашып-жұмып.
Осылайша көңілінде ынтызарлық орнады,
Жоқ ол суреттен өзгеге зауқы.
«Қалай табамын оны», – деп тұрды,
Көзін ашты кенеттен, ол суретті көрді.
Және қайран қалды Шырын,
Бұл ойын шықты деп енді шектен.

17r^{0} Сабыр қылмады көңілі тұрды, келді.
Өз қолымен ол суретті алды.
Көріп нақыш ішінен өз көркі нышанын,
Күйдірді біржола ғашық оты жанын.

Шырын Хұсраудың суретін көріп ғашық болғаны

Өрмекшінің ауы сияқты мың айламенен,
Құмай құс аулады ол бал (ашу) менен.
Көріңіз, бұл адам бейнесін не қылды?
Пері сияқты оны диуана қылды.
Ғажап тұлға екен адамзат.
Перілер де кісіден болмас азат.
Көріп суретті Шырынның мейірі түсті,
Ойлар: «Бұл өзім не күйге түстім?»
Солай болды «ештеңе» десе болмас,
Оның айтқандарын да айтса болмас.
Шешектей солды, кетті өңде қызылы,
Тәнінде қалмады зәредей әлі.
Мұның халін барлық қыз аңлады,

«Ғажап іс түсті», – деп таңғалды.
Бұрынғы істерінен де пұшайман
Болып, Шырынға айтты: Ей, жан,
Не болса – болсын, бастан кешірелік.
Бұл сурет сырынан перде ашайық.
Тілейік жанымыз барынша оны,
Бұл суреттің бар ма жаны.
Тілеп көмек оларға қылды зары,
Жарандардан тиер деп ғашыққа жәрдемі.
Шырын білді: олар рас айтады,
Бұл іске сенімді шара іздеуде.
Бітер көп іс болысуменен шын,
Керек одан соң дос жүргізсе ісін.
Әліп[26] сияқты бойым, міне, болды дер ләм[27].
Көзімнен ұйқы кетті, жанымнан тыныштық.
Келіңіз, сөз жасырғанды қоялық,
Бұл суретке қарап ішімдік ішелік.
Ойластыра бастады жиын қамын,
Ретке келтіріп отырды той жарағын.
Бокалды қолға сұнса сақи,
Және бізге де жағалата бастады оны.

17v⁰ Ащы шарап ішіп Шырын өзінен
Кетіп, қанды жас шашар нәркес көзінен.
Бокал қолына алған сайын ол хор (қызы),
Басын иіп, сол суретке жүгінер.
Ғашықтық пен есіріктік (мастық) бірікті,
Көңілі жай тапқандықтан да ерікті.
Сол қыздардың бірін іш тартып ол
Отырғызды жол бойына қаратып жол.
«Өткен кісіден бұл сөзді сұрап көр,
Бұл суреттен не айтар екен, байқап көр».
Көп сұрады мұны өткен кісіден.
Бұл сурет сырын шықпады білген.
Шырынның реніші артып естен танды,
Хабар болмаған соң сол халден.

Шавур Хұсрау әңгімесін Шырынға баян қылғаны

Шығып шабарман сол сиқыршы Шавур,
Өзін сиқыршыларға ұқсатып жүрер.
Жырақтан қарап көрді оны Шырын,
Көріп одан біліс (адамның) нышанын.
Бұйырды: «Сол сиқыршыны шақыр», – деп,
«Немесе осы суреттен оқы (айт)», – деп.
Ғажап емес, ол бұл сырды білсе,
Бұл мүшкіл істі бізге түсіндірсе.
Сеземін, бұл суреттің жаны болғай.

Бұл нақыш ахуалын ол сиқыршы білгей.
Жүріп жылдам ол қарттың алдынан шықты,
Сиқыршылар әдетінше оған қызмет етті.
Өбіп Шавур аяғының табанын,
Айтты сол сурет халін.
Күліп айтты: «Бұл сөзді айтса болмас,
Халайыққа бұл сырды жайса болмас».
Бұл қыздардың бірі жүгіріп қайтты.
Одан не естісе, соны айтты.
Қалай ұқты Шырын ол қыз сөзін,
Солай тыя алмады сол сәтте өзін.
Жүректе қаны қайнап, бауыры пісті,
«Барайын мен», – деп, өзі-ақ жолға түсті.
Алып тау жаңғырығы түрлі-түрлі әуездер,
Шашып бұрымы жұпар, ерні шекер-бал.

18r[0] Сабыр ғашықтық қолынан зар иледі,
Әсем басып (жүрді) дамылсыз сұңғақ бойлы.
Түсіп күн жерде жүргендей сол хор (қызы),
Әлемге берді ай жүзімен нұр.
Және түндей оның бұрымының реңі,
Шашар гүлдей өңіне жұпар екі зәңгі[28].
Бұл шырындығымен Шырынды (көргенде) суретші,
Сабыр қыла білмеді бір сәтке басын төмен түсірді.
Және жаны күйіп жалғыздықтан,
Дәстүр бойынша сәлем берді жырақтан.
Мадақ айтып еді Шавур,
Отырғызды оны және отырды ол хор.
«Иә, кімсің? – деп сұрай бастады Шырын, –
Келісің қайдан, өзің қай жерден.
Көңілімде бар сенен бір күмән,
Көзіңнен сеземін, бар бір нышан.
Сауалыма жауап бер, ей (құрметті) карт,
Ғажап емес, сенен болса бір шара».
Жауап айтты ол ұстаз: «Мен
Кезіп әлемде не бар болса, білдім.
Жаратушы менен жасырмады еш нәрсе,
Маған ашты әлемде не бар болса,
Жер үстіндегі барлық жерлерді бұл өзім
Кезіп, әрі кейбіреулерін көрді көзім.
Шығыстан күн батысқа дейін кездім,
Бұл жер тұмарын өз қолыммен жаздым.
Не туралы сұрасаңыз аңлармын, ей, жан:
Киік, құс, адам, жын мен періден».
Шырын көрді ол сенімді сөйлер,
Сұрады: «Бұл суретке байланысты не дер?»
Және сөйледі ол суретші Шавур.
Айтты: «Ей, жүзі – күн, денесі – аппақ.

Хикаят көп бұл суретте, аңла.
Айтайын, енді құлақ тұт, жақсы тыңда.
Бұл суреттің тарихы бар бір пара ұзағырақ.
Айтар едім бос болса жер аулақ.
Бұйырды ол сұлу барша перілер,
Жетіқарақшыдай жанынан тарады.
Тамам ол аланды (даланы) тапты енді,
Сөзін алаңға доп сияқты тастады енді.
Сол сурет ол Жанның нышаны,
Еді ол бұл әлемнің сұлтаны – ханы.

18v⁰ Жеті ықылым шахының ол жәдігері,
Сұлулықта жоқ дүниеде бірде-бір теңі.
Сұлулығына сай күн десе де болар,
Сондықтан кісі жүзіне тура қарай алмас.

Шавур Шырынға Хұсраудың көркін сипаттағаны

Шахтардың шахы Хұсрау Парвиз еді аты,
Және шахтыққа лайық ізгі заты.
Бұл сияқты сиқырлы сөздермен ол,
Жанын ғашықтыққа шақырып, бастады жол.
Оның жағымды сөздерін Шырын тыңдап:
«Бәлі, Шырын сөзі бар», – деді таңданып.
Болып ол әрбір қонымды сөзге қайран:
«Ғажап болғай ма?» – деп, ауруға дәрмен.
Сөзіне әуенменен рең беріп,
Және бастады сөзге киім кигізіп.
Сырын жасырғанын Шавур білді,
Өзін жасырмай әшкере қылды.
«Ей, Ай жүзді, неге жасырасың сырыңды,
Шиша (флакон) ішіне айтарсың, пері жүзді.
Гүл сияқты қауыз ішінде тұтпа жүзді,
Ашылып, бір әшкере сөйле сөзді.
Тілер болсаң өз дертіңе дәрмен,
Оташыңнан жасырма ауруыңды, ей, жан».
Түгел тыңдап сөзін (суретті) елестетті Шырын,
Ашуы келіп, жүзін бұрды одан.
Алайда берік тұтқан еді ғашықтық етегін.
Және сөйлей бастады ол сұлу.
Досын көрді, текті кісі екен жар (дос) .
Кетірді пердені сырынан болып зар.
Міне, осылай шашыраңқы болды ісім,
Содан бұл сурет болды досым.
Қолың соз бұл ісіме бір сен,
Пайда келтіремін бір ісіңе мен.
Мен айттым саған сырымды барша,
Кел, енді сен де сөйле біраз.

Ол сиқыршы және сөйлей бастады,
Бұрынғы айлаға бұл шындықты қосып.
Отырған еді, тез өре тұрды.
Қылып қызмет, әдет бойынша жер өпті.

19 r^{0} Көп ант ішіп айтты, ей, хор (қызы),
Керек жаным бағышта, керексе – өлтір.
Аяушылық етсеңіз, мен турасын айтайын.
Басқа айла қылмақты қояйын.
Ол суретті нақыш етуші құл – мен.
Міне, айттым турасын, ендігісін сен білерсің.
Бұл қолым не сурет салғай онда,
Нышаны болар, алайда жоқ жаны тәнде.
Маған нақыш етуді үйретті ол ұстаз,
Несіне аяушылық білдірсін болмаса жаны.
Көріп суретін қалмады әлің,
Көз алдыңа елестет, (өзің) көрсең, не болғай халің?
Көзің бір адам көргей, тамам нұр,
Жүзінің шұғыласынан күн ұялар.
Шешектей таза, күзде жапырағы төгілгеннен аман,
Жігіттік бостаны шат-шадыман одан.
Әрқашан сұлулық бағында жоқ сондай шәмшад[29]
Шешек болғанмен, тікенсіз гүл.
Үнемі балқыр ашық күндей жүзі,
Бұлттан азат ол күмістей иегі.
Үнемі лағлы үстінде жоқ шаңы,
Үнемі жоқ бостаны ішінде тікені.
Баһадүрлікте Рүстемнен күштірек.
Әйтсе де он бес-ақ жаста өзі.
Ашып ол кеніш есігін қылса сыйлық,
Жетер байлыққа жүз мың болса дәруіш.
Бірер аттанса аңға өз елінен,
Құтылмас құс, киік оның қолынан.
Көрер болса жырақтан оны арыстан,
Оғынан қорыққандықтан, сол сәтте берер жан.
Тегін сұрар болсаң, Жәмшид ұрығы (тұқымы).
Түгел бар: хандық, билік әулетінде.
Жүргізер жеті ықылымда пәрмен,
Жеті қабат көктегі әйванға ту тіккен.
Бұлттан биігірек қолының ашықтығы,
Әсемдікпен әрленген денесі.
Соғыс уақытында қолға алса садағын,
Құрар дұшпан көріп, өз жанының садағын.
Қолың үйренсе кіргендей лашын,
Төгер дұшпан қанын ұрып қылышын.
Сүңгісінің айбатынан тітірер жер,
Оғының зақымын әр кез аспан жер.

19v[0] Барлық ерлік сол жанға мурид[30] ол,
Жамалы достар жанына от ол.
Үлкен бақыт және береке мен дәулет,
Біріккен сұлулық пен ерлік, сый мен құрмет.
Бұл сияқты дәулетті ол шах,
Қылар ғашықтықтан түн-күн тынбастан аһ.
Бейнеңді түнде түсінде көрген,
Сол күннен бері ақылынан адасқан.
Не ас жемейді, не қолына бокал алмайды ол,
Не күндіз, не түнде рақаттануды білмейді ол.
Шырыннан өзге тілегі жоқ әлемде,
Кешер ғұмыры бұл күйінішпен күнде.
Мені хабаршы етіп, қызметке жіберді, келдім.
Сен (жақсы) біл енді халін, міне баян еттім.
Осылайша сұрады сөз (бұрынғының) жолы бойынша,
Көңілде қалмады сөз (сарқа) айтты білгенінше.
Оның шырын сөзін Шырын тыңдап,
«Шекерден тәттірек сөз», – деді таңданып.
Тез бұрылып, сәл иілді «сүйсе аяғын...»
Намысы жібермеді, тыңдады.
Тұрды біраз көңілі болып тар,
Бұл іске шара бар ма? – деді, – ей, жар.
Осы қайғы жаныма әсер етті,
Тіршіліктен мені безер қылды.
Және Шавур айтты: Ей, жүзі күн,
Кетіргіл қайғы, көңілің тыныш болсын.
Берер кеңесім: Сырыңды сақтап,
«Аңға шығармын» деген қауесет таратсаң.
Керегінше бұл істе айла қылсаң.
Мұратыңның сұңқарын бұл торға ілсең,
Қатулан, білгеніңше тап желеу,
Қызметшілердің көңіліне түспесін күмән.
Ерлерше бұл ісіңде қатулан,
«Аң аулауға барамын» деп, Шәбдізбен аттан.
Және Шәбдізге еш ат жете алмайды,
Бұл қыздар да етегіңнен тұта алмайды.
Тез бол, жел сияқты зула тез сен,
Соңыңша асығып барамын мен.

Шавур Хұсраудың жүзігін Шырынға бергені

20r[0] Беріп Хұсрау жүзігін қолына,
«Алып барғыл» деді Хұсрау еліне.
Егер жолда жолықса шахзада,
Ашық тұт жүзіңді, ол жаяу жүрсін.
Рухың көрген піл сияқты тұтылсын,
Бұл ферзі сияқты жалғыздықтан құтылсын.
Нышанын аңла, құлақ тұт (біреуге) санама, ұққыл,

Жаңылмағыл жолықса жақсы баққыл.
Атының тұяғының тағасы алтын.
Лағылменен әшекейленген киген киімі,
Киімі мен тәжі лағыл, кемер (белдігі) лағыл,
Беті лағыл, ерні және тісі де дүр мен лағыл.
Жолықпаса Мәдаин жолын сұра,
Шапқылап Шәбдізбен оған желдей жете гөр.
Әміршінің сарайы бар тамаша жерде,
Көңіл ашылар, кетер қайғы, әне, онда.
Қызметшілері тола шахтың сарайы.
Барлығы жұлдыз сияқты, жоқ бір Айы,
Мәдаиынға жеткен соң сұра ол сарайды,
Қызметшілерге көрсет шах нышанын.
Түс ол сарайға, күт келгенше шахзад,
Тек осы қайғыдан болғайсың азат.
Хош отыр келгей ол мейірбан шах,
Міне, содан соң көкте орнатасың тақ.
Қыл ол Хұсрау бейнесін тамаша,
Оның жадына ішімдік іш, ас аса.
Егер бір іс түсіп, мен қалмасам кеш,
Бұл істерде саған қажеттігі жоқ еш.
Бұл алдаумен сөзін жеткізді Шавур,
Қабыл қылды сөзін, тұрды ол үр.
Және үркер сияқты ол Ай қызметіне,
Жиылды барлық қыздар қасына.
Бұйырды: «Бұл жерден кетеміз,
Тұрыңдар, отырмаңдар, үйге барамыз».
Орындап, ол бұйрығын сонша жұлдыз,
Шаша бастады ‘анбар, бұлғын мен құндыз.
Пері сияқты ұшып ол жерден перілер (сұлулар).
Күліп-ойнап ол жақтан аттанды...
Мініп ат, байлатып бұлғын белдеріне,
Қоналқаға жетті елдеріне.
Бойын тындырды (демалды) елде неше күн,
Әйтсе де бұл қайғымен ол – жүзі күн.

20r[0] Түтін болды оның «аһы»-нан әлем,
Қараңғылыққа кірді Күн, келіп түн.
Кіріп айтты Муһин Бануға Шырын:
«Тілегім бар, – деді – бұл жолда сенен.
Рұқсат бер, таңертең аңға шығайын,
Салып құс және киік аулап жығайын.
Бұйыр, Шәбдізді келтіріп ертең ерте,
Ашылсын көңілім онымен жорта.
Аңға бір шығып, ерліктің үлгісін көрсетейін,
Қоналқаға қайта қызметке келейін».
Муһин Бану айтты: «Ей, жүзі күн,
Көңілің қалай тілесе, солай болсын.

Әйтсе де қорқамын, одан сен сақтанғыл.
Батыл арыстан сияқты жүректісің, біл.
Керек емес зиян қылса саған ол,
Сақтан, мінгенде, түскенде әзір бол.
Басына кигіз баһадүрліктің жүгенін,
Дайындал, мін (сақтық керек) қанша болса да жаны.
Шырын Бануға сүйініп қызмет етті,
Тұрып, ұйықтайтын бөлмесіне кіріп кетті.
Сүйсінгендіктен Шырынның көңілі көтеріңкі
Болып, отырды рақатта бір сәт.
Көңіл құсы бұл ғашық отында ұшар,
Қиялында ол Шырын Хұсрауды құшар.

Муһин Банудан Шырын қашып, Мәдаинға барғаны

Қалай таң қоразы шақырды, солай
Ғашықтар жүзінің реңін алды әлем.
Бұзып түн құлпын, күн қазынасын ашты,
Сары алтын түгел әлемге шашты.
Жиылды және қыздар қасына,
Тікесінен тік тұрды қызметінде.
Бағып, оларды көрді де Шырын,
Тәтті тілмен айтты ол сұлу:
«Міне, бисмиллаһ деп аңға аттанамын,
Киік ауыма түсе ме деймін».
Дайындады аң аулауға қажетті барлық жабдық заттарын,
Тылсым (сиқырлық) еткен сияқты қазына іздеп.
Жігіттер киіп киімін, бөрік және қафтан (шекпен),
Барлығы байлады және қорамсағы мен садағын.

21r^{0} Түгел жетпіс пері жиылды,
Тез аттанды, Шырын да кетті.
Шығып өз гүлзарынан мұнша үрлер,
Тамашалар қылып аң аулауға барар.
Ауа толып жұпар иісінен ол сәт,
Жүрер хош күліп-ойнап болып шат.
Жетіп бір тегіс жазыққа және көшті,
«Шауып, бір сыналық аттар» деді.
«Кісі көрмес жырақпыз, – деп – елден,
Кеңесіп жіберді тізгінді қолдан.
Ұрып Шәбдізге қамшы ол сұлу,
Бет бұрды жонға бөлінді бұлардан.
Ойлады «тұта білмеді» деп тізгін,
Бірі аңламады хабаршыға барарын.
Ізіне түсіп, шапты соңынша,
Бара-бара жоғалды із, болды түн.
«Қандай сәтсіз сағатта (уақытта) шыққанбыз» деп тез,
Қайтты болып үмітсіз, бексіз.

Бегінен айрылып, болып ал-дал.
Көңілдері жабырқау, жан мен жүрек қан.
Жұлдыздар, Ай азасын тұтып, салар ойбай,
Муһин Бануға келіп (айтты): «Жоқ, ол Ай».
«Қане Шырын?» – деп сұрады: «Ей, шах,
Алып кетті оны Шәбдіз кенеттен.
Естіген кезде бұл сөзді Бану,
Жаңаландырды кешкен ескі қайғыны.
Түсіп тақтан ол сәтте ақылы кетті.
Басын топыраққа, топырақты басқа атты (лақтырды).
«Жалғыз қалдым» деп жылап-сықтады,
Қатты күйзеліп, көңіл айтты.
Көп жылап, осылай зар иледі,
Бұл қайғыда қалмады қарары.
Айтар еңіреп: «Ей, жаным қуанышы,
Не себептен ұрды қолың атқа қамшы.
Не болды (енді) мейір бізден кетірдің,
Бізден (алып) кімге беріп көңіл көтердің.
Ғажап! Не болды, білмен енді халің,
У бізге беріп, кім жеді балың.
Елік сияқты кеттің міне, ей, жанымның жұбанышы,
Қай арыстанның қолына түстің екен?
Өзің гауһар сияқты едің, жоғалттың,
Осы істі істемекке ме Шәбдізді сұрадың.

21v0 Көп жылап осылай қылды зары,
Бұл қайғыда қалмады қарары.
Ұзақ түн таңға дейін жылаумен болды,
Таң атқанда әлем халқы білді.
Жылады ол есікке (келіп) әлем халқы.
Ұзады жылап-сықтау, қатты еңіреу.
Бар еді бір ұзақ жасаған кәрі пір,
«Шығып іздейік» деп білдірді пікір.
«Барайық» деп, кіріп Бануға айтты,
Муһин Бану: «Тілемеңіз!» – деп тыйды.
Түсімде бір бәлені көрген едім,
Қолымдағы байлаулы құстан айрылған едім.
Түсімнен жаным алаңдаулы еді,
Біраз уақыттан соң қолыма қайта келді.
Бұл сияқты таңғажайып түс көрдім.
Түсімнің түсінігін осы іске жорыдым.
Айтты: Егер жел болсақ біз,
Желер желдей мың артығырақ Шәбдіз.
Ұшар құстың соңынан қуса болмас,
Бәле келгеннен соң, еш жасырса болмас.
Көгершін ұшса үйренген жерінен,
Есен болса, келер сағынып ұясын.
Сабырдан өзге жоқ бұл ауруға дәрмен,

Үміттен өзге жоқ осы іске мүмкіндік.
Міне, осынша күйемін тартып жоқтығын,
Естігенше жуық я жырағын.
Табар болсам жоғалтқан гауһарымды,
Қаза қылайын (ұмытайын) барлық тойларымды.
Қолыма кірсе, ол жанымның қазынасы,
Сүйіншіге беремін бұл хандығым мен байлығымды.
Сөзін естіп, халайық таңданды,
Тұтып бұл жарлықты тыңдады.
Және бір жақта ол Шырын тұтып жол,
Биік таулардан асып, көп өзендерден өтті.
Бірде өр, бірде еңіс, бірде түз
Желер, түспес атынан түнде-күндіз.
Жігіттер сияқты киініп ол үр
Жүрер, көрген оны ер деп ойлар.
Өтер асып елден бір елге.
Салып жалғыз басын мұндай бәлеге.
Кісі көрсе, шығып ол тура жолдан,
Жүрер таулар арасындағы сай-саламен.

22r[0] Ұшар, бір сәтке тындырмас атын,
Жайып Хұсрау жаққа қанатын.
Тілеп Шавур айтқандай нышанын,
Сұрар шахзаданың тұрған мекенін.
Желіп он төрт күн-түн жарын (көруді) тілей,
Ол он төртінші түннің толған Айы.
Осылай еңбектеніп нәзік жаны,
Тәні ауру болды, еріді майы.
Қалай таң шапағы бас көтерді,
Қараңғылықты әлемнен кетірді.
Тамам ол сары гүл жүзін ашты,
Барлық нәркес[31] көрінбес болды, қашты.
Көрінді бір тамаша көгалды жер,
Ағар мәңгі суындай бұлақтары.
Жақын келді сол көгалға Шырын.
Бұл реніште болып бишара міскін.
Тәні жол азабынан ауру болып,
Шешектей ол өңі ыстықта солып.
Тұрып төрт жағына қарады сол үр.
Не ел, не өзге еш нәрсе жоқ, көзге көрінер.
Келіп түсті, «біраз тынықсын атым» деп,
Бағып өз халіне көп қайғы жеп.
Түсіп онда біраз демалды,
Суға түспек болып, киімдерін шешті.
Қылып өз көңіліндей бұрымын тарқатты.
«Тағдыр ай-вай» деп шашын жайды.
Атын бір ағашқа берік байлап,
Суға түсті бауырын отпен өртеп.

Қызғаныштан көкте Ай азап шекті,
Жүзінің сәулесінен судың беті нұрланды.
Қара бұлғын сияқты шашы және ақ ас* сияқты денесі,
Шешек алған бетінің реңінен қарыз.
Гүл (өседі) шық орнына бұлақ болса,
Болар таза қаншалықты күнге солса.
Оның күн көзі сияқты жүзінен,
Жарық болды ол бұлақ өз-өзінен.
Шашып шаштары көлге жұпар мен ‘анбар,
Толып суға науат, қант пен шекер.
Тамам ол суды хош сусын қылды,
Ойлайсың, қонақ келгенін білді.

Хұсрау Хурмуздан қашып Арменияға бара жатқанында бұлақта Шырынға жолыққаны

22v0 Және парсы тілінде ол Низами
Айтар Хұсрау шах туралы.
Хұсрау Шавурды Арменияға жіберіп,
Айтты: «Маған Шырынды келтір», – деп.
Содан бері күтер еді «хабар келгей» деп шах,
Жалғыздық түнінде бір туғай деп Ай.
Ертелі-кеш әкесінің қасында
Белін байлап тұрар еді қызметінде.
Әйтсе де бір қас дұшпан қастық ойлап,
Дирхем[32] бетіне (оның) бейнесін салдырып,
атын жаздырды.
Барлық елдерге ол дирхемді жайды,
Әкесі болды пұшайман күйді-жанды.
Кәрі бөрі жас арыстаннан қорықты.
Ойланбастан іс етті – соңынан ұқты.
Ұлым менімен шахмат ойнап,
«Шах беріп, мат қылады» деп ойлады.
Айтты: «Бұл пілді байлап тастау керек,
Жаман ойынан хабардар болу керек».
Көп ойланды (баласынан) құтылудың барлық жолдарын
қарастырды,
Алайда жазмыштың жолын (жазғанын) болжай білмеді.
Кімде-кім шындықты көңілінде тұтты,
Әлем шахматын ойнап, соңында ол ұтты.
Бузург Умид шахтың бұл ойын біліп,
Хұсрауды шақырып алып айтты: «Ей, шах,
Жұлдызың енді батты балға,
Өзіңді сақта, қырағы бол бұл жанға.
Әкең қастық етпекші жаныңа, дайындық ет,
Көрінбе көзге бірнеше күн, тез кет!»

* Жүні ақ және жұмсақ терісі бағалы аң.

Сөзді тыңдап болып, әлемнің сұлтаны айтты:
«Қолайсыз шақта білдірдің бұл жайды».
Ол жерден шығып, тез сарайына барды.
Қызметшілеріне сөз тапсырды, сұрады.
Құшақтап қамалындағы Ай жүзділеріне,
Өсиет айтты сиқыр көзділеріне.
«Мен қазір аң аулауға аттанамын,
Бір-екі апта далада болармын.
Бұл жаққа кенеттен Ай жүзді келсе,
Анау тауыс сияқты атты болса.
Оны (аттан) түсіріп, барынша құрмет көрсетіңіз,
Жоқ одан өзге әлемде тілегім.
Егер хош келмесе бұл көк сарай.
Тілесе көңілі тамаша көгалды дала.

23r[0] Жасыл жазираға шығарыңыз, серуен құрсын,
Көріп түрлі гүлдер көңілі ашылсын.
Қандай жерді ол қалайды, біліңіз,
«Әне, сол жерге бір биік сарай салыңыз».
Осылайша ол тапсырма берді,
«Ол қалайда келеді» деп көңілі сенді.
Тамам айтып, сөзін, ісін бекем етті,
Алып көп серік, нөкер аттанды, кетті.
Шығып, Арменияға апаратын жолға түсті,
Сүлеймен сияқты, ол да желдей есті.
Екі күндік жерге бір күнде жетіп ол,
Әкесінен қауіптеніп, тұтты ұзақ жол.
Оның аты дәл сол жерде шалдықты,
Көгалдағы бұлақта ол Ай басын жуып жатқан еді.
Бұйырды құлдарына «Қонамыз , – деп, –
Тынығып аттанамыз, – деді – ас жеп».
Өзі жалғыз сол көгалға барды.
Аралап, ол жерде бір тамаша бұлақты көрді.
Жырақтан көрді жуынып жатыр бір әсем жан,
Және арыстан сияқты ат реңі (бейне бір) қара түн.
Не болғай еді ол дәулет құмайы.
«Менікі болса», – дер шах ол ат пен Айы.
Алаңсыз еді ол толған Ай.
Көкте болар бұл Айдың жайы.
Көп сүйікті келер ғашыққа кенеттен,
Ол есірік ұйықтар, болмас ояу.
Бұл дәулет жәрдем бермесе, ақылды
Ақымақ болар, іс уақытында бейқам.
Атымен жақынырақ келіп тұрды,
Таңырқап ұрлана жүзіне бақты.
Көрді, суға түскен бір жүзі Күн,
Ері, бауы (шылбыры), жүгені – барлығы алтын.
Ал қызыл су үстінде тұрғандай бадам дәні,

Жүзін жуар бұлақ ішінде ол гүл-дене.
Алып сүттей қолына піл сүйегінен жасалған тарақ,
Қылып тарақты елші, қолын басқақ!
Салық алуға келер әр кез елші,
Көк күмбезі тынбас, шашар Ай бетіне інжу.
Таза заты тамам бір кеніш – кен сияқты,
Екі бұрымы кеніш үстінде (жатқан) жылан сияқты.
Сиқыршы байлық үшін тән ішіндегі жаннан
Кешіп, қорықпастан ол екі жыланнан.

23v⁰ Мың айламен кілтін қолдан алған,
Онымен ол кеніш осылай оңай ашылған.
Көріп бұлақ ішінде шах оның жүзін,
Жүзінен еш айырмас болды көзін.
Еліктірер көңілін оның көзі,
Жүрегін күйдірер оттай жүзі.
Бағып оның хрусталь сияқты тәніне.
Хрустальдан от жағылды шах жанына.
Ол Ай бейқам бұл Хұсрау баққанынан,
Болып әуре тарар еді шашын.
«Кісі келмесін» деп көңіліне түсті,
Бағып кенеттен көзі Хұсрауға түсті.
Көзін сүртіп, назар жүзіне салды,
Көріп күндей жүзін қайран қалды.
Тура қараса шах, Шырын ұялды,
«Не істеймін енді» деп ойланды.
Ойланып, бейшара шара тапты.
Бұл сияқты шашын Ай жүзіне жапты.
Шешек үстінде жауып ол жұпар шашын.
Жасырды абнус[33] астында піл сүйегіндей (денесін).
Ішінен айтты Хұсрау: «Барайын,
Пері ме, адам ба бір сұрайын».
Және айтты: «Ұялғай ол жүзі Күн,
Күте тұрайын тысқары (судан) шықсын.
Әлсіздік көрсетпес мұндай жерде, Парвиз,
Ерлердің ісі емес, – деді, – әр кез».
Сабыр қылды ол істен тыйды өзін.
Бұрды дереу одан жүзін.
Әдептілік ережесін жанында сақтап қалды,
Содан соң ол басқа іспен айналысты.
Асығып шықты (судан) Шырын, киді киімін.
Шешіп Шәбдізді аттанды тез.
Өз-өзінен ойланып айтты: «Бұл жігіт кім?
Әдеп сақтады, болар, бәлкім, білісім.
Ғажап емес, егер бұл болса жарым.
Егер болмаса, тек кетті қарарым.
Естідім: «Лағылдың кені» деп оны,
Егер ол болса, кәні ол нышаны».

Ол білген жоқ, әрине, жолға шыққанда шахтар
Басқаша киініп, қарақшылардан өзін сақтар.
Жанына көңілі айтты: «Тез тоқта!
Шешегіңді бұл шекерге араластыр.

24r⁰ Сол сурет осы жан еді, сақтан,
Ол тек хабар (әңгіме) болса, оны өз көзіңмен көріп
тұрсың».
Және айтты: «Қайт, нысапсыздық қылма.
Мұны тәрк ет, тез кетіп қал!»
«Бұл ол ма, әлде басқа ма, біліп болмас,
Екі Тәңіріге (қатар) құлдық қылса – болмас.
Мен өз жолыммен тура жүре берейін.
Басыма Хақ не салса, бір көрейін», –
Деп ойланып, көңілін бір жақты қылды.
Атына қамшы салды, сүрді, желді.
Ол Айды көтеріп Шәбдіз ұшты,
Пері сияқты періні алды, қашты.
Өтті бір сәт. «Не болды» деп шах бақты,
Оны көрмеді, жанын отқа жақты.
Бұл сияқты ақылды екен шах,
«Қалай тез бұлай болды» деп аң-таң қалды.
Шауып төрт жаққа еш таппады жарын,
Күйіп бауыры, алды қарарын.
«Бұлайша тез кетті, бұл не, жел болды ма?»
Деп таңданып, қайран қалды.
Түсіп бұлақ жағасына атынан,
Күйіп бауыры ол Айдың жоқтығынан.
Кейде ол інжу іздеуші сияқты суға шомар,
Тілеп жарын ол содан іздер.
Кейде ол құс сияқты теректер үстінен оны
Тілеп айтар: «Қайда ол сұңғақ бойлы, қайда?»
Тілеп Шәбдіз үстінен ол толған Айды,
Қара қарға қанаты үстінен құмайды.
Айтар: «Сұңқар өзіме ол қара қарға
Бағып оқтай жүрекке салды бұл дақ.
Әлем қара қарға үстінде саған қараңғы
Болып, арттырды қайғы үстіне қайғы.
Жалғыздық бойын чавган (имек таяқ) қылды.
Оқтай түзу бойы садақ сияқты иілді.
Іші күйіп, көңілінен қылды бір аһ,
«Тұтасты» деп бұл от жаныма кенеттен.
Жасармас бұл үмітімнің бұтағы,
Құратты жас өзімді жарымның (қасымда) жоқтығы.
Жалғыздықта құрғамас жастан жалғыздығым.
Бұл қасіретпен солды ал қызыл бетім.
Жолығып еді ол жанымның мұраты,
Бейғамдық қылдым және менен жырады (алыстады).

24v⁰ Шешекті таза кезінде термедім мен,
Ол кетті кенеттен жасырынды көзден.
Құмай құс саясы үстіме түсті,
Сүйіндім өзім дәулетке кенелдім.
Қойып оны назар тастарға салдым,
Соның үшін шақырайған тас үстінде қалдым.
Бұ күннен соң құрғамағай терлігім,
Оны іздеумен бар ғұмырым кеширдім.
Түсім бе еді, білмен, я қиялым.
Міне, осылайша быж-тыж болды халім.
Көзім бұл қайнар ішінен көрді бір гүл,
Жаным қалауымен болды оған құл.
Міне, енді көрмен оны неше бақсам,
Сауап (болар) өзімді тікен сияқты отқа жақсам.
Кім айтты: «Көзіңді одан кетіргіл,
Тауып өз бақытыңды, қолыңды көтергіл (бас тартқыл)».
Қай диюдың (сайтанның) әдеті үйретті маған,
Көзімді көңілімді алғаннан кетірдім.
Барлық істе өзім сабыр сақтар едім,
Бұл жерде барша сабырымды алды да кетті.
Бұл күннен соң оның ғашықтық шырағын
Жағып, күйдіремін бұл сабыр бағын.
Егер ол бұлақтан ішсем шарабын,
Жемес едім бұл бауырымның кәуәбін.
Тыңда қандай жағымды кеңес береді ол үндіс:
«Егер жабайы құс тапсаң, тез жеп қой және жегіз».
Бұл дүние бағында кім болса деді,
Пұшайман болмас ол кім миуа жеді.
Бұл күннен соң өзге қайғыны қойдым,
Жаһаннан жалығып, жаннан да тойдым.
Қинағаймын соншама бұл өзімді,
Тілеп түн-күн жаратқаннан Ай жүзімді.
Егер тапсам тілеп дертіме дәрмен,
Содан кейін ісім болғай оңай.
Кісінің ауруы қаннан болса,
Ол қанды төккеннен өзге емі жоқ.
Тұрып бұлақ жағасында біршама ол,
Тілеп таппады ол жерден еш белгі ол.
Бірқыдыру жылап, көп қылды зары,
Болып құмар, кетіп жаннан қарары.
Құштарлықта «аһ» деп, талып қалды,
Гүл сияқты ал қызыл өңі ғашықтықта солды.

25r⁰ Шынар сияқты бойы топыраққа жығылды,
Біраздан соң өз халіне келді.
Айтты: «білмедім бұл адам ба,
Жоқ әлде, әй, ғажап! Білмен пері ме?
Егер болса пері қиын болар,

Перілер бұлақта көп бар болар.
Кісіге болмас осы сөзді айтпақ,
«Сүйеді екен Хұсрау періні» деп жаймақ.
Алдымен атану (керек) әлемде Сүлеймен,
Содан соң періге беру (керек) пәрмен».
Тағы біраз ойға шомып тұрды да,
Көк күмбезіне (тағдырға) мұңын айтты.
Болып үмітсіз көгалдан қайтты,
Тез Армян жолына түсті, кетті.

Шырын Хұсраудан айрылып, Мәдаинға келгені

Тағдыр істі бітіруді тілер,
Алдымен мынадай ойындар ойнар (сынап көрер).
Тілесе бір кісіге беруге кеніш,
Берер кеніштен бұрын жүз мехнат пен реніш.
Тікенсіз еш шешектің пайдасы (құны) болмас,
Көрерсің, ешкім оны қолына алмас.
Айрылудан кейін хош болар табыспақ.
Араласқан сияқты ол шекерге қаймақ.
Мәліктен айрылып кетті Шырын,
Жуықтықтан жыраққа салды өзін.
Бұлтта жасырып еді Айдай өзін,
Шаһарға жеткеннен соң ашты жүзін.
Кісілерден сұрап Хұсрау сарайын,
Көк күмбезі жеткізді ол Планетаға Айын,
Жетіп Хұсрау сарайына бұл Шырын,
Сөйлеместен тез түсті атынан.
Шырын келіншек киімімен келген жоқ,
Әйтсе де қызметшілерге тектілік нышанын көргізді.
Көріп олар қызғаныштан тістеп ернін.
Түсірді, сарайға кірді Шырын.
Оны патшалардың дәстүрінше құрметтеп,
Тұрды қызметте бел байлап.
«Келер шахзада қазір» дер еді,
Ойлайсың, от алмаққа келді.

25v[0] Жағылған кезде кенеттен таң шырағы,
Күйіп бауыры сағыныштан жабырқады.
Сұрай бастады: «Не хал?» – деп бұл,
Не іс түсті, бұл не ахуал? – деп бұл.
«Арып-ашып қай жерден келесіз?
Үйіңіз қайда, не ел боласыз?»
Олардан ол пері тартынып қалды.
Неше жалған шатып, аңыз қылды.
«Ұзағырақ, – деді, – бұл ісім бір шама,
Келіп Хұсрау айтқай Сізге барша.
Қашан келсе, – деді, – ол шахтардың шахы,

Міне, сонда болғайсыз халімнен хабардар.
Алайда атты жақсы күтіңіз, бермеңіз реніш,
Өйткені ол аттың бағасы жүз түмен кеніш.
«Қонақпын» деді шах келгенше сізге,
Олар да разы болды осы сөзге.
Атын ақырда байлап, берді от (шөп),
Әйтсе де Шырын жүрегінде жанар от.
Шешегі уәде бағында ашылды,
«Кездесемін» деген ойда болды.
Осылайша ол күтуменен отырды.
Бұған олар інжумен әшекейленген киім келтірді.
Шырын да ұқсатып оларға өзін,
Солар сияқты сөйлер еді сөзін.

Шырын үшін Сарай салдырып, Шырынның оған барғаны

Осылайша отырып олар арасында Шырын,
Кешіп бұл қайғымен өз жанынан.
Біраз тұрды болып жаны қажыған,
Хабар аңлады Хұсраудан шашыраңқы:
Ол қорқып әкесінен азап шегіпті,
«Аң аулаймын» деп Арменияға кетіпті.
«Табылмады, – деп – дертіме дәрмен,
Қиын болды ісім, оңай еді».
Ғашықтықта бауыры күйіп неше уақыт,
Отырды сабыры кетіп артты қасірет.
Белгілі болды: Жолда жолыққан,
Су ішінде көңілін отқа жаққан.
Жеті ықылым шахы – Хұсрау еді ол деп,
Дариға, қандай өкініш! – деді ғам жеп.

26r⁰ Өкініш жеп, қайғыны жанына сіңірді,
«Олар сезіп қоймасын» деп, тек отырды.
Сабыр қылды неше күн жаны күйіп,
Қайғырды, қамықты, ақылы айнып,
Көңілсіз болмайын деп осы істен,
«Салыңыз бір сарай», – деді елде тастан.
Шешек сияқты бұл өзім хош бақтар арасында,
Жүрер едім үнемі таулар арасында.
Замана мені баққа апарды міне,
Солып сарғайды осылай ал қызыл шешегім.
Айтты ол қызметшілер: «Ей хор (қызы),
Шам сияқты еріме, мәжіліске шын нұр.
Мәлік сіз үшін бір хош ауада,
Бұйырды: «Тамаша жерден сарай даярла».
«Егер бұйырсаң ұста табайық,
Тау үстіне бір биік сарай салайық».
Шырын айтты: «Мұқият кеңесіп істелетін іс бұл,

Табындар ұста, іс бастаңдар тезірек».
Қызметшілердің үлкені айла қылды,
Үй салушыны шақыртты, келді.
Айтты. «Бір үлкен сиқыршы қоныстанды,
Күйер Хұсрауға, бірнеше күн болды, келді.
Егер «Ұш!» деп жерге бұйырса,
Жер шаңдатып, аспанға атылады.
Егер аспанға «тұрғыл!» деп бұйырса,
Қияметке дейін тоқтап тұрады.
Ауасы өте ыстық жер тауып,
Сарай салуды талап етті.
Онда адам баласы болмасын еш,
Одан сиқырлық үйренбесін еш.
Сондай жер тауып бізге хабар қыл,
Қаржысын береміз, сарай көтергіл».
Содан соң берді алтын-күміс көп.
Айтты: «Отырма, тұр, тез кет».
Көріп байлық пен қазынаны ұста
«Айтқаныңыздай етіп салайын» деді.
Елден шығып, жолға түсті ол,
Далалар, таулар асып, өзендерден өтті ол.
Ақырында ауасы тыныс тарылтатын жерді тапты,
Кәрі болғай жас бала тұрса он күн.

26v^0 Құрылысшы мұнда келіп іске кірісті,
Нағыз дозақта қамал тұрғызды.
Үміті жоқ ешкімнің ол жерге барғай,
Ашу-ызамен Шырын сонда тұрғай.
Жетіп түн әскері әлемді тұтты,
Сол (үр) қызы аттанып, дозаққа кетті.
Шырынмен бірнеше қыз бірге еді,
Олар ақылы жоқ оғландар еді.
Сарай аталатын ол зынданға жетті,
Гауһардай өзін тастарға қатты.
Үмітпен сол қамалға кірді,
Серігі – жар қайғысымен отырды.

Хұсрау әкесі Хурмуздан қашып Муһин Бану қасына келгені

Қашан бұлақтан кетті жаһангер
Жүрек мойнына салып, ғашықтық шынжырын.
Жырақтаған сайын ол жерден ол нұр,
Болып үмітсіз көңілі болды ренжір.
Және ойланар «Әлі күнім тумады» деп,
Ойлаймын: «Бұл жаңбыр жаумады» деп.
Енді күншығыс жаққа барармын.
«Ақыр туғай күнім» деп үміттенемін.
Бұл күйікпен Армян тауларына,

Жуық келді Шырын жайлауларына.
Шешек сияқты ол таулардан асты,
Жел апарып иісін Иранға шашты.
Ақсүйектер барлығы құрметпен қарсы алып,
Көп мал-мүлік, тауар сыйға тартты.
Шашу шашып, көп байлық төгіп,
Ішіп, жырғап айтты: «Бұл – жақсы ырым.
Кісілер көрді Хұсраудың жүзі сулы (ұятты),
Бәрі көруге жүзін құмартты.
Тойдың сәнін келтірген сұлуларды көрді,
Бірнеше күн олармен бірге болды.
Одан соң Муқанға[34] кетті.
Муқандықтар хабар Арменияға жеткізді.
Муһин Бану сол жаһан шахынан
Хабардар болды: «Шықты» деген Муқаннан.
Дайындап шахқа лайықты көп тарту,
Барлық ел халқымен шығып, қарсы алды.

27r[0] Көп мал және тауар алып шықты,
Әдет бойынша қызмет көрсетіп, көрісті.
Орын көрсетті жоғары өтіп, отырды,
Өзге (келгендердің) баршасы қол қусырып тұрды.
Шах одан соң сұрады: «Қалайсыз?
Көп әбігерге түсірдім еліңді мен.
Қонақпын, – деді, – Сізге бірнеше күн,
Қонақтардан басыңыз ауырмасын».
Муһин Бану көріп бұл әдептілікті одан,
Қылайын (деді) қызметте жанды құрбан.
Жер өпті алдында өре тұрып,
Әміршіге лайықты мадақ айтты.
Жігерлендірді Хұсрау кішіпейілділігі оны,
Тыныштық тапты Мәлік қызметінде жаны.
Бір апта түгел ол шах қасында
Құрмет көрсетіп, тұрды қызметінде.
Өтініп айтты: «Ей жаһан шахы,
Тойға дайындық жасайын.
Егер қаласа шах сахараға шықса.
Ұлыс-ел – баршасы сонда жиылса.
Егер үкім етіп, пәрмен берсеңіз,
Нөкерлерді де бір күн тойлатамыз».
Шахтардың шахы айтты: «Болсын барайын,
Сен қалай десең солай қылайын.
Тұрып аттанды Хұсрау мен Бану.
Түсірді шахты, дайындады көп ас-су.
Құрып көгал үстіне әсем тақ,
Отырды тақ үстіне мейірбан шах.
Тостақ қолға алып, шахқа ұсынып бокал,
Бір-біріне ішкізе бастады.

Шалып музыкант чәғана, шаңқобыз, барбат[35],
Жан рахаттан тыныштық тапты.
Шаша бастады тіл тотысы шекер,
Көмейден төгілді өнегелі, өткір сөздер.
Ұзақты күн тойлап, онда жырғады,
Түн болған соң қонуға тарқады.
Көп айтты Муһин: «Ей, әлем билеушісі,
Қабыл қылсаң өзіңе өтінішім бар.
Осы қысты өткізейік Барда[36] елінде.
Ауасы тамаша, рақатты желі.
Және ләззат алуға болатын көгалды бағы бар,
Малға бай, суы, шөбі де мол.

27v^0 Келісім берді Хұсрау айтты. «Тез бол,
Соңынша мен барайын тұтып жол».
Көшіп таңертең шах жолға шықты,
Муһин Бану айтқан жерге барды.
Жетіп Бардаға түсірді онда үй жабдықтарын,
Және құрды онда шах тағын.
Қонып көгал үстіне, гүлдер арасында
Отырды, көңілдерінен қайғы тарады.
Муһин Бану көрсетіп көп түрлі құрмет,
Тұрып күні-түн қылды қызмет.
Сыртымен ғана қылар шах онда рақат,
Ішер шарап, алайда жер қасірет.

Хұсрау той жасарда өз нөкерлері мен Шавурдың келгені

Отырған еді бір күні шах оңаша,
Түзіп тойдың барша керек-жарағын.
Қызметте отырып жақын достар,
Таланттардың аузынан шекер төгілер.
Әзіл, сықақпен жұбатып шах өзін,
Ақылды, салмақты сөздерге мән бермей отырды.
Ішіп өзі шарап, өзге нөкерлер бал,
«Қуаныш келтірер, қуаныш» деп, ашып бал.
«Ішіңдер, ішіңдер» деп сақи,
Музыканттар ғазел айтты Ираки.
Жағып манқал (пеш) үстіне қыс шешегін,
Шығарар еді одан ‘анбар, шекер және жұпар.
Көмір реңін алып барша әлем
Мүбәрәк шаттық келді бізге.
Және оттан қалай шықса түтіні,
Келер, міне, сонда күн менен түні.
Әлемнің бар осындай екі реңі.
Бірікпес еш Рум менен зәңгі.
Алып бұл кезде ол зәңгі (қара түс) реңін,
Түзіп түн пердесіне сыбызғысы мен шаңқобызын.
Жалын бағында от-диқан.

Шегіргүлдерді отап, қызғалдақтар отырғызады.
Құйылды шах алдына лағыл мен жауһар,
Ақық кетті назардан келіп еді алтын.
Ашылды ол қыста түрлі райхангүл,
Ол қыстың шешегі от (шөп) ол, ей жан.

28r^{0} Бөтелкеден қылқылдатып құя бастады.
Қораз сияқты перделе әуез шығарды.
Достар алдына дастарқан жайылып,
Қуаныш жабдығының баршасы дайын болды.
Қылып құрбан аққу, үйрек, тауық, қаз,
Міне, сонша – есебін біліп болмас.
Апельсин, анар, алма, пісте, бадам
Төгіп, баршаға тең бөліп, таратты сый.
Алып сақилар қолына шөлмек,
Тез-тез құйып, қызметшілердің көңілін көтерді.
Қыл әуезімен мәжіліс түзіліп,
Көңілдері хош болып, көздер сүзіліп.
Күй төгіп шаңқобыз, сыбызғы және барбат.
Қызғаныштан көкте Шолпан күйінді.
Ләззат алып осылайша түніменен
Отырды бір-біріне ішкізіп.
Тіршілік бостаны – тамаша бағ болар еді,
Егер кенеттен қазан ұрмаса.
Өмір сарайы – бақытты сарай болар еді,
Егер оның іргетасы мәңгі болса.
Әлем балында бар тәтті ләззат,
Алайда жеудің соңында бар ауру мен қасірет.
Бұл өмір мәңгі емес, біл,
Күнің жеткенше мұнда жақсы өмір сүр.
Келіп түн өтті-кетті, жоқ нышаны,
Онымен өткізгеннен не қалды, қане?
Қолдағы нақты бары – бүгінгі күн,
Оған да сенім жоқ, соңынша келеді түн.
Кел енді бір түн хош отырайық,
Сергектік мәжілісін бұл түн құрайық.
Қылалық бір түн тәрк осы ұйқыны,
Көп ұйықтадық, мәңгі ұйықтайтын кез де келеді.
Деп отырды ол түн шахзада,
Ән, шаңқобыз тыңдап, ішті шарап.
Осындай той ішінде еді ол шах.
Кенеттен желдей есіп жетті Шавур.
Кіріп тез, есіктен қарап (біреу) айтты:
«Келіп, кіруге рұқсат сұрайды Шавур».
Мәлік сүйініп секіргісі келді,
Ақыл тұтты жағасын, қозғалмады.
Бұйырды: «Кірсін! – деп, – ұстаз Шавур,
Сүйіспеншілік сарайын салушы».

28v⁰ Үміт етті: осы ісімді бітірді,
Және ойлады: «Ғажап! Не сөз келтірді».
Қашан біріксе үміт пен қайғы,
Және көз жолда болса кетер ұйқы.
Кісіге бермесін көз жолды тұтпақ,
Өмірін өксітер (кемітер) қайғы жұтпақ.
Үнемі жол тосып жүру бәле ол,
Ғашықтар осы аурумен ауырар.
Кіріп Шавур қол қусырып тұрды,
Орын берді, ол өтіп, отырды.
Нөкерлерді таратты шах, үйде оңаша қалды,
Сұрай бастады: «Жағдай қалай, – деп қазір?»
Отырған еді Шавур өре тұрды,
Мадақ айтты Хұсрауға жер өпті.
«Мұратыңа сағадат жар болсын,
Әрдайым ізгі тәнің бар болсын.
Сұрар болсаң басымнан кешкенін,
Көп іс өтті баршасын айтайын».
Бұйырып еді, айтты: «Айтайын
Шахтардың шахының бұйрығын қалайша қайтарайын».
Басынан соңына дейін көргенін ол,
Қалай азап шеккенін тартып ұзақ жол.
Қалайша кезді жалғыз таулар арасын,
Және көгал, гүлдер, бақтар арасын.
Тұрып әр таңда көгалға келді,
Жетіп қыздардан бұрын нақыш қылды.
Қанша рет салса онда сурет,
Сонша рет жасағанын қулық пен айла.
Қойып суретті кеткенін ол,
Соңынша қыздардың онда жеткенін ол.
Бұл істердің барлығынан хабардар етті,
Және Хұсрау оты кенеттен жағылды.
Және ерекше бір ықыласпен шах сұрады: «Шавур,
Айт енді ол Күнді көрудің сәті қалай түсті?»
Суретші айтты. «Шахтың тағдыры
Көмектесті, дәулет жар болды.
Бағып оқ жасаушының көзімен тура ісіме,
Сиқырмен толтырып оқ бұл қорамсаққа.
Құрып бұл Ай йасын (садағын) жүрегін жаулап,
Іздедім бұл ауруына дәрмен.
Осылайша таптың ол нәзік жанды.
Гүл өңді, сұңғақ бойлыны.

29r⁰ Көрдім: ол жүзі күндей, шашы – түн.
Ғажап! Түн ішінде туған ол күн.
Көзі – нәркес, қабақтары – бадам,
Қабығы аршылған бадам дәні сияқты аппақ дене.
Алма сияқты иегі хрустальдай нәзік,

Түгел кафур[37] сияқты денесінің ақтығы.
Төгілген пісте (оймақ) ауыздан сөздері шекер,
Сөзі – мағына кеніші, тісі – гауһар.
Жүзін көрмеген ғұмырында бір ер,
Тек айна (көрер) ол да айына бірер.
Кісіге созбаған қолын жайнап,
Тек өз бұрымын (ұстар) онда да ойнап.
Шашы беліндей түзу де, шаштай (қылдай) белі.
Шырынырақ атынан мың есе тілі.
Бұл сияқты асқан сұлу екен жаһанда,
Әйтсе де көріп шах суретін, орнатты жанда.
Мен алдымен Ай жүздінің жүрегін жолға салдым,
Кейін Шәбдізбен жіберудің жолын таптым.
Осы айламен, ей, жаһанның шахы,
Мәдаин жаққа аттандырдым оны.
Неше күн мен мұнда ауырып жығылдым,
Сол себептен мен соңында қалдым.
Сезер көңілім: жүріп ұзақ жол,
Жетіп шах сарайында отырған шығар ол».
Шахтардың шахы көңілі сүйініп, жаны кірді.
Кигізді халат, көп байлық берді.
Шавурды құшақтап, зор құрмет тұтты,
Есіне түсті жолдағы хикаят.
Сол суда басын жуған Ай жүзді екенін
Шавурдың сөзі растады.
Мәлік те жолда не көрсе,
Бәрін айтты досына сауал берсе.
Ақиқатын білді: ол тауыс ұшты.
Мәдаиндағы оның сарайына түсті.
Шешімге келді: қайтадан Шавур,
Көбелектей ұшсын тілеп нұр.
Және алтынды бұл кенге келтірсін,
Шешекті қайтадан бостанға жеткізсін.

Шавурдың Шырынды Мәдаинға іздеп барғаны

Бәлі, хош нығмет ол – тіршілік, ей, жар,
Бұл ләззат жігіттік уақытында болар.

29v[0] Дүниеде өмірден артық ештеңе жоқ,
Тамаша жастық шақ күндеріндей күндер де жоқ.
Шахтардың шахы Хұсрау әлем салары (басшысы),
Жігіт еді ғажап, мінезі жайсаң.
Оның ғасырынан (бері) тең келер бір
Әлемде тумады ондай жаһангер.
Әнсіз ішпес еді бір жұтым сусын,
Қызметшілерінсіз отырмас еді бір күн.
Көрер деп қызметімде көп реніш,

Бағыштар еді әрбіріне бір кеніш.
Шахтардың шахы, патшасы, мейірбан,
Өткізбес еді тойсыз жарым уақыт.
Бұл сияқты ләззат алуды сүйер еді Хұсрау,
Жақтырмас еді мұндайды ол болса менмен.
Және көтеріп отыр еді бір күн.
Муһин Бану есіктен кірді ақырын.
Орын берді шахтардың шахы көрсетті құрмет,
Өзге күндерден артық қылды сый-сыяпат.
Шарап ішіп жарасып отырды екеуі,
Және ерекше бокалмен ішті екеуі.
Ишарат қылды шах аспазға,
«Келтір дастарқан, енді ас жейік».
Аспаздар жайып дастарқан, салды ас.
Жеді, міне, қанша бар еді ас.
Қойып Муһин Бану алдына түрлі тамақ,
«Ас арасы» деп ішуді бастады.
Муһин Бануға ішкізді, Шах өзі де ішті,
Бокалды қолға алып, сөз есігін ашты.
Шырын туралы сөз болғанда оның қашқанын еске алды,
Іштей сүйінгенмен, сырттай күйінді.
«Ей Бану, туысқан-немереңіз,
Гүл жүзді, сұңғақ бойлы.
Естіттім, аты жапанда алып қашқан,
Құмайды көтеріп, ‘анқа (құс) сияқты ұшқан.
Маған үйден бүгін бір хабаршы келді,
Хабар білдім, ол Ай туралы бәрін білді.
Бір-екі апта мен мұнда болайын,
Қалай тұрып жатыр екен, халін білейін.
Адам жібертіп алдырайын оны,
Сен енді қуаныштан іш жақсы шарапты».
Муһин Бану бұл сөзді қалай есітті,
Сүйінгендіктен, басынан ақылы кетті (есінен танды).

30r^0 Бетіне су шашты, есі кірді,
Басын көтеріп айтты: «Ей, шах,
Бұл көңілі ауруды шат қылдың,
Үмітім бар, міне, есіме түсірдің.
Кәне, ол інжуімді түсімде көрсем,
Егер дарияда болса, бірге тұрсам.
Шығарғай едім ол ерекше (жаратылған) інжуімді,
Және арттырғай едім құрметімді».
«Сүйсіндім бұл хабардан» деп Бану
Жер өпті шахқа сүйініп, қуанып.
Айтты: «Келетіні мәлім болды,
Көңіл қайғыдан бір жолата құтылды.
Тағдыр бақыты құлға жар болды,
Бұзылды енді қайғымның қорғаны.

Егер жіберсе ол жерге хабаршы шахзад,
Маған аңлатса болар едім шат.
Және бір жақсы атым бар, аты – Гүлгүн,
Шәбдіз тұқымынан еді, өте келіскен.
Барлық жағынан Шәбдізбен тепе-тең,
Мініп оны жүйіткітсе қолбасшы.
Бұйырды шах: «Ол атты келтір!»
Алып келді, ерттеп мінді Шавур.
Сол сәтте зулады желдей есіп ол,
Олардан бөлініп, тұтты ұзақ жол.
Мәдаин жолына түсті жалғыз,
Тілеп ол Айды жүрді түнде-күндіз.
Талай тауларды асып, түнді күнге қатты,
Қысқасы және сарайға жетті.
Түсіп қақты есік, үн келді.
Кісі шықты, көріп Шавурды білді.
«Жырақ жерден көксеп келдім қызметті,
Аша бергіл, кірейін», – деді есікті.
Кіргізді Шырын қызметіне оны,
Көрер (сарай емес) азаптау орын.
Отыр екен бір тозақ ішінде ол үр.
Түнекке түскен ол жарық нұр.
Ол гауһар тастардың қыспағында қалған,
Жүсіп сияқты қайғы құдығына тасталған.
Басын иіп, жер бауырлап жатып мадақ
Айтты және көп дұғалар жасады:
«Енді жақсымысың, не болды халің?
Тартқан азаптан өзгеріпті жамалың.

30v0 Үмітім бар: егер тартсаң көп реніш,
Қолыңа түскей енді тез кеніш.
Неліктен мұндай жаман жерде сарайың,
Салдырдың мұндай осылай болды ма қалауың.
Бұл түнекте қалай берер шырайың нұр,
Тамұққа қалай разылық білдіреді үр?
Бұған бір ғана желеу бар, ол-дағы ақсақ (кешіккен),
Жауһарсың, жауһар тас арасында жасырынар».
Тыңдап Шавур сөзін ойлады Шырын,
Енді таптым көңіл құлпының кілтін.
Ақыр ісіме бұл бір шара қылғай,
Бұл қайғы-қасіреттен өзім құтылғай(мын).
«Ісім біткей, – деп ойланды, –
Қалай келдің?» – деп кешірім сұрады.
Біраз мақтады, қолпаштады, ризалық білдірді,
Басынан кешкенін айта бастады:
«Егер айтсам басымнан кешкенін мен,
Таңырқап бармағыңды тістегейсің сен.
Айтпақтан талып, тіл қалғай үнсіз,

Шыдас бермес қағаз, қалам да.
Сол сарайға жіберген едің, таптым,
Өзімді ол үй қызметшілеріне қаттым (қостым).
Онда аз ғана күншілдерді көрдім,
Байқаймын, баршасы бірігіп алған.
Иықтарын, қолдарын ашып қойған,
Таразы ішінде көрген өз бағасын.
Осындай жағдайды көрген соң, міне,
Олардан басқа жақта тұруды хош көрдім.
Бойыма қайратымды жинап, білегімді сыбандым,
Не болса да сарай салып беруін өтіндім.
Үй қызметшілері бәрі кеңесіп бірге,
Мені жіберді осындай жаман жерге.
Осы жерге салуды айтты деді жиһангер.
Амалсыздан тұрып жатырмын не шара?»
Бұл сөзден соң Шавур: «Орныңнан тұр!
Сені алып кел», – деп айтты Парвиз.
Шығып Гүлгүнді көрді ол жүзі гүл,
«Жаратқаннан сый (ретінде) келді» деп, бұл дүлдүл.
Ерттеулі тұрған Гүлгүнді көріп Шырын,
Риза болып Шавурға алғыс жаудырды.
Пері сияқты тез аттанып ол жерден ол,
Желіп желдей зулады тұтып жол.

31r[0] Енді бір жақта Хұсрау «келер деп жар»,
Күйіп-күйіп ішін ғашық оты өртер.
Иә, күту – өмірдің жіберген жазасы ол,
Соңы кездесу болса – ол да өтер-кетер.
Дүниеде одан артық не бар,
Сарыла күтуден соң, кездессе екі жар.

Хұсраудың әкесі қайтыс болғанын хабаршының келіп айтқаны

Отырған еді бір күні шах көңілді,
Келіп бақыт: «Міне, кетер шақ болды», – деп ғам,
Есіктен асығып бір хабаршы кірді,
Сәлем қылды қызметте өре тұрды.
Бауыр, бас, көздер қанды жасқа толып,
Жайып шаш, еңіремектен ауру болып,
Әкелді хат, міне, Ай тұтылды.
Жеті ықылым тағы бос қалды.
Замана бастады, міне, жәбірін қайтадан.
Әкесін жақсы көрер ұлынан айырды.
Қапастан тоты сияқты жаны ұшты.
Бұрын келген жерге сағынды, кетті,
Және ол гауһар дарияға түсті.
Асығып барып, бабаларына қауышты.
«Кәне, ол Жүсібім», – деп қылып аһ,

Замана оның кеудесіне Жақып қайғысының дағын салды.
«Жаһан салары кетті бұл жаһаннан,
Белің байла, медет сұра бір құдайдан.
Міне, жақсылар сәлем айтты саған көп,
Отыр екенсің, тез асығып орныңнан тұр.
Тез кел, қапы қалма, құдай үшін,
Әйтпесе қолдан алар елді дұшпан.
Басыңда шаң бар болса, оны жууды ойлама,
Неше сөз, іс бар болса, таста оны, жуыма».
Көріп Хұсрау тағдырдан бұл істерді,
«Бұзылды» деп ойлаған үміттер.
Ернін тістеп замана істеріне,
Бұл аз уақытта нелер қылғандарына.
Анық білді шарт бұзылғанын,
Зәрсіз бермес еді зәредей бал.
Өмір бірде бал берер, бірде ара зақымын,
Келер мастық артынша әлсіздік («бас жазу»).
Қызметке (тағайындау) бар да орнынан алу бар,
мейірінде және жұпар.
Көп ащы жеуден соң, шырын тату (бар).

31v0 Тағдырдың жәбірінен аманы жоқ кім болса да,
Оның жазмышынан ол не көрсе де.
Опа қылсаң, жапа жеткізер бұл жалған,
Мұның қулығынан аман болмас ешкім.
Қызықпа дүниеге, жоқтық жолын тұт,
Аяққа таста тәніңді жан қолын тұт.
Беріп топырақты желге, отқа су құй,
Өлім келместен бұрын өліп қой.
Әлем сиқырынан жақсы сақтық қыл,
Алдымен қиындығын (бастан) кешірмей, оңай деп
ойлама, біл.
Күн, Ай сияқты бір киімге разы бол,
Өтер сенен мейлі бек бол, қазы бол.
Қолың тарт дүниеден бол тыныш,
Бір нан тапсаң, қылғыл қанағат.
Әлем істерін, міне, өзің көрерсің,
Не қажет болса, өзгеден сұрарсың.
Саған қайғы беріп, ол шат болар.
Сені жұтатып, жаны содан жай табар.
Бидай көрсетіп, арпа сатар ол,
Шіріген арпасына бидай араластырар ол.
Қылып бидай өңімді арпадай сары,
Тауысып бидайымды болды алаңсыз.
Оған тек бидайды көрсетсе болды,
Сөйтіп бізді бидайды тартатын диірменге айналдырса.
Маған сол жақсы: Ай сияқты аш тұрсам,
Бір арпа дәнімен оразамды ашсам.

Аштыққа төзіп, жіңішкерсем өзім,
Ол арпа тәні сияқты болса жүзім.
Оның қулығын неше айтсам таусылмас,
Сен Хаққа сыйын, одан да сөзіңді кес.
Кімде-кім сыйынды ол Тәңірге,
«Құлыңмын» деп айтты сол Тәңірге.
Тәңірі рахматынан қайырымдылық
Қылар махшар күнінде, ол қорғар.

Хұсрау Муһин Бану қасынан кетіп, әкесінің тағына отырып, әділ билік жүргізгені

Анық білді, Алла үкімі
Жетіп, жетпіс жеті ықылым шахы (кетті).
Міне, ол жерден аттанып мейірбан шах,
Жетіп өз еліне орын-таққа отырды.
Заң жолымен барлық елдерді түзді (тәртіп орнатты),
Қарақшылар мен жол торушылардың мойнын үзді.

32r⁰ Осылайша әлемде әділдік орнатты.
Нуширван[38] әділдігі (жайына) қалды (ұмытылды).
Осылайша қысымшылық көргендерді қуантты ол,
Және көңілінде жарын сағынды ол.
Шырынсыз көңілі тыным таппас еді,
Алайда патшалықты да қойса болмас еді.
Көп елдерде бүлік (басылып) тыныштық орнаған соң,
Қайтадан көңіл көтеріп, шарап іше бастады.
Сүйінішпен аң аулар еді әр күн,
Қызықсыз өткізбес еді бір түн.
Және жарға деген сүйіспеншілігі көңілінде артып,
Қызметшілерден сұрады: «Қайда ол?» деп,
Айтты: «Шах одан алаңсыз бол,
Неше күн болды жүгін артты ол.
Анық білмейміз, ей, жаһан шахы,
Шавур және қай жерге апарды оны».
Замана істерінен ғибрат алды,
Болып дәрменсіз таңданыс ішінде қалды.
Екінші (рет) ғашық шақпағы шағылды,
Шахтардың шахының жаны қау сияқты жағылды.
«Шырынның жәдігері, – деп, – Шәбдіз»,
Өзге ат мінбес еді аңда Парвиз.

Шавур Шырынды Мәдаинға, Муһин Бану қасына келтіргені

Келтірді сарайдан Шырынды ол пір (карт),
Көрді, кеткен екен (ол жерден) әлем шахы.
Муһин Бану сарайына түсірді,
Қуанып, көңілінен қайғыны сүрді.

Шешек Бостанға, жұмаққа және үр,
Көкке күн келтірді, көзге де нұр.
Қызметші қыздардың бәрі қапалы еді,
Шырын қайғысынан көңілдері де болды алаң.
«Көз жазып қалғанда көп қиналдық» деп,
Түсіп баршасы өпті аяғын.
Көп шүкіраналар берді сол сәтте,
Көп қаржы сыйға берілді аташханаға[39] да.
Қуаныштан көңілдер көтеріңкі болды,
Сүйінішке бөленіп, кеміді мұң-шер.
Муһин Бану осылайша шат болды,
Сөйтіп бұл қайғыдан азат болды.

32v⁰ Бейне бір өмірден күдер үзген аурудан сауыққандай,
Немесе карттық кетіп, жастық шақ қайта оралғандай күй кешті.
Міне, қаншама халықпен бірге құрмет көрсетті,
Оны жүз бәйітпен жеткізіп болмас.
«Қазына мал-мүлік, сый-құрмет,
Баршасы саған, Сен разы бол.
Пида болсын жаныңа осы жаным,
Сенімен жарық жаным мен жаһаным».
«Ұялар» деп өткен іс туралы тіс жармады,
Кінәсін, кемшілігін айтып, ешқашан бетіне баспады.
Білер еді дәлелдермен оны,
Ашық еді ғашықтықтың нышаны.
Бұл нышандарды шахтан да байқаған еді,
Бұл қыздардың бәрінен де сұраған еді.
Біліп бұл сырды ол еркек, әйелден,
Бұл құпияны жасырар еді көп кісіден.
Көңілі (жүрегі) сезер еді, бұл
Сөзімді алғай (деп), міне, жеді қайғы.
Теңдессіз мейірім мен сый көп көрсетті.
Осылайша оның көңілін тыныштандырды.
Баяғы қыздарын қойды қасына,
«Бұрынғыдай тұрыңдар» деп қызметінде.
Және бұл ойыншықтармен ойнаушы көк күмбезі, міне,
Қуыршақтармен (қыздармен) көңілді ойын бастады.
Ол Ай қызметінде жиналып мұнша жұлдыз,
Таразы таяғы сияқты болып түп-түз(у).
Отырды ойын-сауық құрып, алаңдауды қойып,
Бұрынғы істерін әдетке айналдырып.

Хұсрау Бәһмән Чуринмен ұрысып, Хұсраудың бұлардан қашқаны

Кілт болса кеніш ашу үміт ол,
Темірдей ерік – алтын кілт ол.

Баһадүрден мың (есе) артық ақылды ер,
Білікті ер қылыш зақымын қашан жер.
Көп елді ақылмен алса болар,
Қылышпен алайын десе, бұзылар.
«Бұл Хұсрау таққа отырды» деп Бәһрам,
Қалай білді, кетті одан тыныштық.
Басына тәж-тақ құмарлығы отырды,
«Барайын мен оған» деп бас көтерді.

33r° Келіп Бәһмәнге айтты: «Бүгін мен,
Бұл туралы ойландым, не дейсің сен?»
Ол айтты: «Сабыр қыл, ойланайық,
Содан соң айла жасайық.
Хурмуз өзі оны мойындамайтын еді,
Қасында ұстамады, елден қуды».
Оны білмейтін еді ол Жүсіп (кеткеннен) кейін,
Айрылу нұрын алғанын көзінен.
Жазып хат барлық жаққа таратып
Айтты: «Енді осы оғлан
Бұл ойындармен бізді ұта ма?
Әкесін өлтіруші елді тұта ма?
Оған бір жұтым шарап елден артық,
Бәлі, елге лайық шах таптық.
Сыйлар бір қызметшіге тәжі мен киімін,
Сүйер шахтықтан артық шаңқобыз үнін.
Ғашық отына күйген оның бауыры дақты,
Көңілі (жүрегі) үнемі Шырын сөзіне байлаулы.
Жаһан білмек бұл нәрселермен болмас,
Әлемді билемек бұл нәрселермен болмас.
Жараспас барлық жағдайда от пенен су,
Ақылды сол: кім алдымен отты сөндірсе.
Егер насихатымызды алса алсын.
Әйтпесе ол әкесі сияқты өлсін.
Қылышпен оның жолын тұтыңдар.
Айбатты арыстандай мен соңынша жетейін».
Осындай кінәлармен айла қылды,
Барлық ел бектерінің көңілін алды.
Мәлік көрді қол астындағы барша халық,
Қылық шығарды, ол бекзаттық көрсетті.
Көңілде осы істі ойлап тұрды,
«Бұлар қулық қылмасын» деп, сақтанып тұрды.
Бір-бірлеп қол астындағылар баршасы кетті,
Және дұшпан әскері келіп жетті.
Қарап төрт жағына дәрменсіз болды Парвиз,
Тез аттанды, жолға түсті Шәбдіз.
Алып басынан аяққа тастады тәжін,
Қолынан үйрегін шығарды лашын.
Тастап тағын сол жан алушыға,

Ұлысты қалдырды ол күш көрсетушіге.
Көрер шах дұға ойнар (жалбарынар) бұл күн.
Шахмат тақтасына қарсыласу (фигураларын) тіккенде
Бәһрам.

33v⁰ «Бұл ферзімен шах беріп, мат қылмасын деп,
Піл сияқты қашты ізіме түсіп таппасын» деп.
Бірде жолсыз желіп, бірде ол тұтып жол,
Және Иранға (Әзірбайжанға) жетті азаптанып ол.
Осылайша айтты ол сөз айтушы пір,
Шыққан кезде сахараға жаһангер.
Аң аулап жүргенде үн естіп, алдына бақты,
Көрді, кенеттен бір шаң шықты.
Бұлт сияқты кетіп шаң, Ай ашылды,
Көріп Хұсрау қайран қалды.
Көк сиқыршысы жүз мың түрлі сиқыр
Оқып, Шырынды аңға жіберді ол күн.
Екі аңшы бір аң аулау шеңберіне кірді,
Замана осылайша ау құрды.
Өзге достары аң аулаумен болып әуре,
Қастарында қалмады бір қызметші, не бір құл.
Бірі ғашықтық қолында дәрменсіз (болып) ренжір,
Махаббат бокалынан ол бірі – мас.
Біріне тақ пен дәулет, тәж берген,
Бірінің тағы мен тәжін желге берген.
Бірінің жұпар иісті қара бұрымы құлағын жапқан,
Бірінің жұпар иісті қара шашы иығына түскен.
Бірінің жүзі толған Айдай толықсыған,
Бірінен көрік ұрлаған барлық үр.
Көріп бірін-бірі ол екі жар,
Және көздерінде бақыт жасы жылт етті.
Шырыннан көз алмас еді Парвиз,
Және ол Гүлгүннен айрылғысы келмейтін Шәбдіз.
Түзіп достарша сөздерін,
Шығара бастады іштен сөздерін.
Бір-біріне аттарымен қарсы жүре бастады,
Шырын да таныды шах мінген атты.
Бір-бірін жақын білді шын,
Ерден топыраққа тастады өздерін.
Біраздан соң олар көтеріп бас,
Жерге көздерінен шашылды тас (інжу).
Және сөйлей бастады аз-аздан,
Айтты бір-біріне барлық сырын.

34r⁰ Көп еді сөз алайда шақтады,
Тілін көп сөйлемектен сақтады.
«Көп сөз барша жағдайда жақсы болмас»
Деп, сабырлылықпен іште сақтады.

Жырақтан аңшылар көзге көрінді,
Екі ғашық тез атқа мінді.
Көріп төрт жағынан ол аңшы бектерді,
Жіберіп тізгін пері сияқты ұшты.
Мәлік патша нөкерлерін көрді,
Желіп желдей атымен бұларға келді.
Тамам олар Жетіқарақшы сияқты тарқағандар,
Және Үркер сияқты жиналды олар.
Көрер сол Күн мен Айды,
Кенеттен ғашықтар Шоқжұлдызында қарар қылған екен.
Жағып көңілдерінде ғашық отын күйер,
Құс сияқты жер мен көк арасында ұшып жүрер.
Көргендер айыра алмас бірін-бірінен,
Олардың қайсысы Хұсрау, қайсысы Шырын.
Бір-бірлеп жиылды барша әскер,
Барлығы сапқа тұрып, бұларға таңғалысты.
Түсіп Шырын өтінді: «Ей, жаһангер,
Түмен мың менен артық құлдарың бар.
Ұлылығыңа барша әлем сүйінер, ей, шах,
Маған қайдан келді бұл дәулет кенет.
Жақын, бұл маңда бар жақсы бағым,
Бұл түн ол бақта тігілер отауым.
Патшаға тән ізетпен құрметтесе құлды,
Тұрайын қусырып қызметте қолды.
Мәлік айтты: «Қонақ етуді тілесең, ей, жан,
Ризашылықпен барайын, ей, ханша.
Және алғыс айтты Хұсрауға Шырын,
Шекер төкті сол шырын еріннен.
Хабар берді Муһин Бануға: «Шах
Қонаққа келеді, дайындал, хабардар бол» деп.
Қалай білді бұл хабарды Бану
Алдынан шығып, шашты шашу.
Түсірді сол бақ ішіне оны,
Ол бақ бейне бір ұжмақ сияқты еді.
Келіп Хұсрау ол бостанға түсті,
Және көп байлық сыйлап, ат мінгізді.
Түзілді салтанатты той екінші (рет),
Ашылды рақат пен ләззат сауық-сайран кеніші.

34v⁰ Көріп әрдайым Мәлік Шырын жүзін,
Қолынан шығарып алды (ұмытты) өз-өзін.
Муһин Бану бұлардың халін аңлап,
Отырды ол күн осы іске таңданып.

Муһин Банудың Шырынға өсиет айтқаны, Шырын Хұсраудан сақтанғаны

Таза ұрық сепсе жерге егінші,
Жаңадан таза дән алғай екінші (рет).
Кісі гауһарын жақсы сақтаса – кеніш,
Оған топырақ та, шаң да тимес еш.
Муһин Бану таза еді ұрықтан,
Және аңлап Мәлік құрған құрықтан.
Ойға шомып: «Кім Шырын менен Хұсрау,
Тұтасқай – деп – кенет отқа бұл қау.
Түнде ұйықтайтын бөлмені босатып,
«Шырын келсін» деді келді қазір.
Айтты: «Сені ұмыта алмас бұл жаным,
Сені менен айырмасын құдайым.
Сенің бір назың мың байлық пен патшалық,
Сенің бір тал шашың мың құрмет пен дәулет.
Бақыт – көлеңкеңнің жолдасы,
Тазалық – барша ұрығыңның досы.
Жамалың сәуле шашар бұл жаһанға,
Және тақуалығыңнан нұр төгілер бұл жанға.
Бұл әлемге сенім жоқ: әуелі жақсы құрметтер,
Содан соң кеністі бұзып, гауһар ұрлар.
Тамам есігі мөрленген кенішсің,
Жаман-жақсыны білмес кенішсің.
Сезер көңілім енді бұл жаһангер,
Сен үшін барар бұл іс-шараға.
Көрермін, көңіл берген саған шах,
Піл түскелі тұр сенің ауыңа кенет.
Ол еш тыя білмес өзін,
Өзің де есітерсің сөзін.
Керек емес тәтті сөзбен алдап,
Ей, Шырын, шекеріңді сусынға айналдырса.
Ішіп әуелі оның тұнығын,
Шөгінді деп тастаса, қорласа сені.
Қатулан, кетпесін жүзіңнің нұры,
Күйер нан ыстық болса тандыры.

35r[0] Естіттім сарайында жүздеген сұлулары бар,
Барлығы шекер ерінді, тәндері бейне бір ақ қар.
Қойып оларды көңілін саған бұрғай,
Елестетіп көр, сенімен бе бірге тұрғай.
Алайда гауһар қолына түспесе, біл,
Саудаласып, ол тебірентер тіл.
Сені менен сұрар назбенен,
Бітіргеймін ісіңді құрметпенен.
Тағдыр адалдығыңа жар болғай,
Қалауынша сені жарылқағай.

Егер ол Ай болса, біз аптаппыз,
Егер Кейхұсрау[40] болса, біз Афрасияббыз[41].
Кісіден соңыра қалмақ болмас ерлік,
Қандай болса да ешбір әйелден келмес ерлік.
Шешен көп болса таза кезінде теріп алар,
Солған кезінде «солды» деп лақтырып тастар.
Көп шарап ыдыстарға құйылар,
Тазасын ішіп, сарқытын (тұнбасын) төгер.
Өзің білесің, арын сақтау үшін дұрысы:
Алдымен тұрмыс құру керек те, сезімге содан соң берілмек».
Ойға шомып, Шырын істің мәнін білді,
Оның өсиетін құлағына құйып алды.
Оның ойында да бар еді бұл сөз,
Шашылар болса су, сөнер жанар көз.
Алла атымен ант ішіп (айтып) Шырын:
«Егер өлсем де оған ғашықтық ауруынан,
Гауһар көрсетпеймін, қылса да мың қулық,
Адал екендігіне келтірмейінше дәлел».
Сөзін мұндай тыңдады да Бану,
Сенді көңілі «Міне, ант ішті» деп.
Рұқсат берді ол Хұсрау мен хош
Отыр еркін, уақыт болса іш.
Бұл шартпенен: оның қызметінде,
Нөкерсіз (жалғыз) қалмағайсың қасында.

Ертеңіне Шырын мен Хұсраудың әңгімелескені туралы

Қалай таң шапағы әскерін жерге түзді,
Қараңғылық әскерін ұрды, бұзды.
Жарықты көргенде қашты қара түн,
Және Гүлгүнмен аттанды ол күн.
Көрінбейтін болды көкте көзге жұлдыз,
Ініне кірді қайтадан бұлғын мен құндыз.

35v^{0} Елік сияқты және Шырын қасына,
Жиылды барша қыздар қызметіне.
Баһадүрлікте әрбірі Асфандияр секілді,
Оқ атуда Рүстемнен де шебер.
Алар болса қолға чәвган[42]
Көктен доп алар еді оңай.
Барлығы аттанды өңшең көркем үр,
Жаһан толды олардың жүзінен нұр.
Жүзін бәрі паранжымен жапты,
Тез шах қызметіне бет алды.
Шығып сенімді (адамдары) қарсы алды.
Шырын құрметпен келіп кірді.
Құрметтеп оны Хұсрау орнынан тұрды,
Қолынан ұстап тез төрге шығарды.

Отырды екеуі жанасып хош,
Бейне бір бадам дәні сияқты болып қос.
Шах көрді: Сарай толды сұлуға,
Алланың жаратқанына жүз мың шүкір етті.
«Доп ойнайық шығып алаңға біз,
Тамашалаңыз бізге қарап Сіз.
Мәлік білмес оны, бұл қыздар
Табынса, қарсы тұрмас мың түмен ер.
Есітті де олар бұл сөзді,
Сүйінді «ұтқай» деп бізді.
Шығып аттанды баршасы бірге,
Жетіп алаңға (сап) түзіп еді жерге.
Көрді Хұсрау барлық қыз алды чәвгән,
Ат үстінде әрбірі айбатты арыстан.
Шах (Шырынға) айтты: «Біз екеуіміз деп ойналық,
Қайсымыз жақсы ойнар екенбіз бір көрелік».
Міне, шах чәвганына доп тастап ол сәт,
Сұлулар көтеріңкі дауыспен қоштап тұрды.
Тиіп чәвган желі доп құстай ұшты,
Бұлтқа жетіп соқтығып, қайта түсті.
Көп ойынды көріп қайран қалды,
Олардың ойынынан тағылым алды.
Біресе, міне, Шырын ұтар, біресе шах Парвиз.
Біресе ол Гүлгүн озар, біресе шапса Шәбдіз.
Көрсетіп ерліктің үлгісін ол елік пен арыстан,
Доп ойнаудан тойды қолда чәвган.
Жалыққан соң доп ойнамақтан,
Және Хұсрау айтты. «Ей, жаным, Шырын,

36r[0] Қызды аттар, енді шапсақ бола ма,
Не түсер екен ауға, бір көрсек бола ма?»
Айтты: «Сіз біліңіз, ей, әлемнің билеушісі,
Ей жандардың қалауы, ей, тақтың көркі.
Және ол Ай Күнмен жанасып,
Жазыққа бет алды осылай кеңесіп.
«Шешек сияқты ашылып, ол сахарада болып шат,
Аң аулайық» деді мұнда бір сәт.
Мәлік оң жақпенен, Шырын сол жақпенен
Жүріп отырып, жетті аң аулайтын жерге.
Айырды киіктердің тәнінен жанын,
Міне, қанша? Ешкім білмеді санын.
Атып, оқ зақымымен әрбір қыз,
Құстай ұшқан киікті қылды жансыз.
Елестетіп көр, жігіттер не қылды?
Көп түрлі киіктер ол күн өлді.
Аспан тістеді таңырқап бармағын,
Көріп, олардың киікті көп қырғанын.
Онда әрбір қыз, айбатты арыстан

Сияқты, аң аулауда ептіліктің үлгісін көрсетті.
Шах Шырынға сездірмей көз тастады,
«Бұл аңшылықта кім қандай сый әкелер екен?» деп ойлады.
Кенет ол еліктің көзіне көзі түсті,
Сөйтіп ауға шахтың өзі түсті.
Найзағайдай ағызып, атымен келіп жетті,
«Ауыма түсті» деп, Хұсрау сияқты бек.
«Қоян орнына арыстан ауға кірді»
Деп, жолға түсіп, Гүлгүнді сүрді.
Қалай қашты күн тауысы іннен,
Және толды әлем бостаны қарғадан.
Міне, ол тауыстар (қыздар) да тарқады,
«Таң атқанда жиылғаймыз» деді.
Шаршағандықтан, қатты ұйықтады ұзақ түн,
Және қашқан кезде түн келіп Күн.
Жиылды тағы Шырын қасына,
Тұрды келіп, шах қызметіне.
Және ойнады чәвганменен доп,
Және аулап киіктерді құлатты көп.
Осылайша бір ай бойы ойын ойнады.
«Жетер енді» деп ешкім ойын соңына нүкте қоймады.
Мәлік өз ауруына іздер еді дауа,
Ойластыра келе ұйымдастырмақ болды бір шара.

36v^{0} Тілегіне жетуге мұрсат бермеді бұл замана,
Хұсраудың оғы дәл тисе нысанаға.
Әр түні кетсе Шырын қасынан,
Еш рақат таппас еді ол жиыннан.
Және түн бұрымын жайған кезде кенет,
Шахтардың шахы айтты Шырынға: «Ей, Ай,
Жамалыңа сүйсінеді көңілім, ей, жан,
Сенсіз кең жаһан үстіме зындан.
Кел, таң атқанда бір баққа баралық,
Тамашамен отырып, мәжіліс құралық.
Бокалды қолға алып, ішелік,
Шаттыққа бөлене отырып, көңіл көтерелік.
Егер қайғыда болсақ не сүйіністе,
Кешер дәурен, қалармыз біз өкіністе.
Өтерміз бұл дүниеден бәріміз амалсыздан,
Жастық шақта сүйіністен жақсы не бар».
«Шын көңіліммен барамын» деп, құлдық етті,
«Түс жақсы болсын» деп аттанды кетті.
Тұтып Хұсрауды ол жар ынтызары,
Таң атқанша әлсін-әлсін қылды зары.
Таң атқан кезде қайтадан ол перілер,
Бұл Шырын қызметіне келді(лер).
Және келді олар Хұсрау қасына,
Аяғымен тік тұрды қызметінде.

Ішіп шарап, тиын шашып, көңілді отырды,
Бір-біріне ішкізе бастады.
Хош, Хақ опа қылса (көмектессе) бұл дүниеде
Өмір өксімесе (кемімесе) өткен сайын бұл күн.
Егер болмаса тәннен жанның шығуы,
Тіршілік болар еді мұнда бақи (мәңгі).

Хұсрау мен Шырынның бақтарда серуендеп, көңіл көтеруі

Қашан көк түске боялған аспан
Бұл жер жүзін безеген кезде.
Жастар да, қарттар да және егінші,
Кетер көгалды көріп қайғысы, сағынышы.
Ашылған гүлдердің көптігінен жер Кавус[43] тағына айналды.
Жер жүзін нағыз тауыс түсіндей етіп безендірді.
Көріп бұлбұл сүйіспеншілігі де таза болар,
О, қанша құстар бірден махаббат туралы сайрады.

37r⁰ Көк шегіргүл жерде ашылар,
Көңілдерге және сүйіспеншілік ұрығы шашылар.
Сүйіспеншілігі артып ол екі жар,
Шешіп жан бауын бақ ішінде ойнар.
Бұлар сияқты гүлдер де ашылып ол сәт,
Қайтадан бұл әлем болды шат.
Шешек көгалда бектік тағын құрды,
Келіп кептер әскері қарғаны қуды.
Ақжұпар сақи, нәркестер шарап ішер,
Шегіргүлдер мас, ал гүл басы – тамаша.
Самал жел барлық гүлдің паранжысын алды,
Жұпар иісі ғашықтарға келді.
Барлық ғашықтарға отыруға лайық,
Жасыл кілем бақтарда төселген.
Тәкаппар сәрв бақта бой көтерді,
Қызғалдаққа ғашықтықтан жабырқады.
Шығып түрлі түсті райхан өре тұрды,
Келіндер сияқты қолымен бетін басты.
Өсірді мұнша түрлі гүл бұл топырақ,
Қызыл, сары, көк, жасыл және ақ.
Бұлттар да ауда жүзін ашқан,
Көк шөп үстіне сансыз інжу шашқан.
Киіктердің баласы сүттен есіріп,
Анасымен ойнар төңірегінде жүгіріп.
Барлық райхан қырғауыл қанатындай
Тізіліп (жайылып), рең алды қырғауылдар одан.
Әрбір бұтақта көктем белгісі нұрын шашты,
Әсем басып сәрв биледі.
Шегіргүл бұрымын артына тастады,
Көріп мұны бітеугүл (қызғаныштан) өзін пара-пара қылды.

Тауып мұндай мезгіл ғашық кісі шын,
Қате болғай үлес алмаса одан.
Әсем басып Хұсрау мен Шырын осы күн,
Бірі Шәбдізге мінді, бірі – Гүлгүн.
Тамашалады, жақсы жерлерді кезіп хош,
Түсер жерге бұрынырақ келді қос (екеуі).
Біресе алды шешек бірі бірінен,
Біресе шабдалы ол шырын еріннен.
Райхандар арасымен жүріп, қолдарында бокал,
Соңында бір бұлақ жағасына келіп жетті.
Түсірді онда тез қосын,
«Ғанибет көр мұны» деп отырды.

37v0 Музыкант (аспапта) махаббат туралы әуен шалды,
Ғажап! Берді, – деп, – мұрсат замана.
Отырды жанасып Хұсрауға Шырын,
Көрікті, қайран қалды Тәңірдің жаратқанына.
Шырынның гүл сияқты ал қызыл өңінен,
Шешек рең алды ‘анбар меңінен.
Жүзінен жарық алған әлем,
Ол жерлер бұл күнде нұрланып тұр.
Күліп бет алды ол Мысыр шекеріне (сүйіктісіне),
Әйел бұл дүрге де қорлық көрсеткен.
Жанға жайлы таң самалы көңілге қуаныш әкеледі,
Жұпар оның иісінен көкке жайылады.
Бойы сәрв сияқты сұңғақ,
Сәрвтерге жасыл шапан кигізген.
Шешек те нәркеске бір қарап,
(Қызғаныштан) өзін пара-пара қылды.

Хұсраудың мәжілісте (тойда) арыстанды өлтіргенінің баяны

Табиғатты тамашалауға мәлік шықты ол күн,
Жанасып бірге барды ол жүзі күн (Шырын).
Кісінің қасында әрдайым сондай жары болғай,
Бірге жүрген жерінің бәрі тамаша болғай.
Жүріп келе жатып, тынығуды ойластырды,
Тауып тек лалагүл өскен көгалды жер.
Бұйырды, сол жерге тікті шатыр,
Және рақат тілер еді бұл жаны.
Түсіп Хұсрау, жол жабдықтарын да түсірді,
Қолынан ұстап, тез шатырға кірді.
Қол ұстасып, тақ үстіне шықты,
Отырды екі ғашық жанасып.
Жырақ жерде аяғынан жырақта,
Бұлар жалғыздықты бір аяғынан іліп қойды.
Шөлмектен шарап құйып сақи,
Күліп айтар: «Бұл рақат болсын бақи!»
Ғашықтық шараппенен бірікті,

Мәлік есіріп, көп ішуден ерікті (жалықты).
Жанасып шахпенен Шырын тархан[44]
Осылайша көңіл көтеріп отырар екен.
Тоғай жақтан кенеттен бір шаң шықты,
«Не шаң екен?» – деп, – шах алдына бақты.

38r⁰ Ашулы бір батыл арыстан,
Әскер сабын бұза кірді жырақтан.
Жуық келді жырақтан шатырына,
Күркіреп ұмтылды келіп Хұсрау жанына.
Орнынан тұрды қайраттанып Парвиз,
Шығып арыстанға қарсы жүрді тез.
Түйіп жұмырық кезеніп солай ұрды,
Басына тиген қатты соққыдан арыстан құлап түсті.
Бұйырды, кесті басын тәнінен,
Терісін іреді айырып жанынан.
Баршаға қалды рәсім енді одан,
Тастамас хандар қылышын жанынан.
Күшті еді, қанша күшті болса да Хұсрау, ей, дос,
Мәлік еді, ұстамды болар Мәліктер.
Дегенмен мас кісі арыстан тұтар деп,
Мысал бар: «Аңламаған у жұтар» деп.
«Осылай арыстанды өлтірдің шах» деп,
Мақтау айтып, қолын өбті ол Ай.
Бұл бір сүйіспен ол
Мәліктің қолын шекермен толтырды.
Мәлік айтты: «Мұндай тәтті шекер,
Қолда емес, ауызда болады.
Ханымнан өтінішім осы» деп, тұрды.
Тұтып ол шекер еріннен сүйді.
Нышан берді, «өбетін жер бұл,
Қателесіп өптің қолымды, – деп, – осы.
Мысыр сұлтанынан келдің бе, елші.
Келтірдің хош шекер, бір (рет) қайта келші».
Деп, бірнеше бокал солай ішті қос-қосымен.
Дегенмен әуелгі бокалдай қайдан болсын.
Шараптың бірінші бокалдағысы таза болар,
Соңғы бокалдарда шөгіндісі қалар.
Әзизрек ол шешек әуелі ашылар,
Көп болса білерсің, жерге шашылар.
Қайсы дүр шығар әуелі қабыршақтан,
Асып түсер өзге көптеген асыл тастан.
Қай асты алдымен татып көрсең, ләззаты бар,
Тоя жесең, оның да дәмі кетер.
Бұрынғы ләззат соңынан еш табылмас,
Кәрілікте жігіттік қылса болмас.
Тауып мұндай оңаша (жер) екі ғашық,
Жақсы жарасып, бір-біріне лайық.

38v0 Егер тапса бір бос уақыт,
Сүйісуге асығар еді енді.
Ұрылардың гауһар іздегеніндей
Және тапса күзетшісіз (есігі) ашық үй.
Сыңар (бір) көзімен сақтап өзін (сырт) көзден,
Бір-біріне ұсынар ед райхан.
Өзге көздерден (аңдушылардан) сырт қалса сәл,
Тез елікке жабысар еді піл.
Ішпеген кезде ол Ай жүзді,
Қолын ұстатпас еді қанша жалынса да.
Шарап ішіп, мас болған кезде,
Мәлікпен ойнар, сүйісер.
Ішіп, масайғанда ол сұлуды
Тұтып қапсыра құшақтады белін.
Сондай қатты құшып сүйгенде ол шах,
Ал қызыл гүлде (жүзінде) көк пайда болды кенет.
Сол көктен ыңғайсызданған Ай жүзді,
Айын (жүзін) көлеңкеде ұстауға тырысты.
Осылайша ол күн бір-біріне бокал ұсынып,
Шахпен бірге той тойлап, көңіл көтерді.

Хұсрау мен Шырын қасында он қыз отырып әңгіме айтқаны

Қалай күн артынан келді түн,
Құрып мәжіліс отырды Ай менен Күн.
Иса деміндей желге толып түн қойнауы,
Жел ол жел емес, өшіретін шырақты.
Ғажап түн еді, еш жоқ қараңғы.
Қашып мас нәркестерден ұйқы.
Самал жан жүзінен перде көтерді,
Ол Ай қызметінде жұлдыздар отырды.
Шах ойлар көңілінде «бұл қадір түні,
Табылды, киемін, – деп – мақсат тоны (киімі).
Бұл жақта Шолпанды қоршап жауһар,
Және ол жақта Айды інжу қоршар.
Алар иісінен ол жер хош иіске толды,
Ауа да шаш майының иісінен алды.
Самал да хош иісті шашуды бастады,
Жұпарға онда араласты бұл топырақ.
Көріңіз, бұл жаз желі, міне, содан кейін,
Кетпес ол иіс мұншаға дейін.

39r0 Шалып Шолпан махаббат сазын,
Отырды Ай мен шах оңаша.
Шоқжұлдыздар қызметінде жүрді,
Көкжиек үстінде Меркурий биледі.
Ол үнді естіп барлық түн құстары да
Сол заматта хош үнмен сайрады.

Олардың әрқайсысы әр түрлі әуенмен айтса да,
Дегенмен түн сазына сарындас етіп сайрады.
Фаридун тағына отырды ол шах,
Көңілін Жәмшид құбыласына бұрды.
Күліп Ай жүзі күндей ашылды,
Оның шамына шах көбелек болды.
Есіп көгалда жел, гүлдердің хош иісі,
Хұсраудан хабар жеткізді: «Ей, Шырын,
Қашан мұндай сүйініш түні келгей,
Жылаған көзіміз қайтадан күлгей.
Қашанғы кездесудің үмітін күтер жырақтан,
Қашықтықтың еш қатысы жоқ ас-табаққа.
Қазан астында от, ол қайнамас па?
Егер көп қайнаса, ас айнымас па?
Қашанғы ойың бұл қайғылы жүректі күйдіргей,
Бұл ашқа ашпадың қашанғы жасырғайсың?
Болар жаз мезгілінде жақсы көңіл көтермек.
Жаздың да әрбір күні жайлы болмас.
Сағат сайын ауға құс түсе бермес.
Дұрысы сол: әр нәрсенің уақыты болғай,
Бітуге тиісті істі кешіктірмей тез бітіргей.
Талай рет аңшылардың өз итін,
Киіктер өлтіріп жеді етін.
Мысал айтты қасқыр қойшыға: «Қойды
Мен өлтірдім, жеді түлкі мені қой».
Біздің де болмасын солай ісіміз.
Тез желік, суымасын асымыз.
Біраз ойланып (жолдан) ауытқи бастады ол Ай.
Және көңіліне (ішінен) айтты: «Қайт, әй!»
Қарғыс атқан шайтан айтар: «Уақыт болды шақта».
Періште қоймай айтар: «Антты сақта!»
Бұл жақта шахтың тағы орнатылды.
Тұрып хош сақилар мәжілісті қыздырды.
Және ол жақта қоғамның нұры тізіліп отырды.
Шахтың ең жақын сенімді кісілері.

39v⁰ Тақ алдында қызмет көрсету үшін тұрды Шавур,
Шырын қызметінде он қыз отыр.
Фарангис, Ажабнуш және Перизат,
Самантурк және Хамила мен Ділшат.
Фәләкқадр, Хотан-Хатун және Хумайун,
Және Гауһармәлік бұл – он жүзі күн.
Жүздері Бадахшан[45] лағылындай ал қызыл,
Олардың сипатын айтуға жетпейді бұл тіл.
Қалай ішімдік қызуы мінді басқа (мас етті),
Бастардан ақыл да кетті басқа жаққа.
Болып мас бұйырды ол жаһангер,
Әңгіме айтыңыз, – деп – әрқайсыңыз бір.

Ол он қыз отырып әңгіме айтқаны

Отырған еді ол зеректер ол түн,
Бірі-бірінен артық, мінездері келіскен.
Бәрі жақсы көздеп, мүлт жібермейтін мергендер,
Нысанаға дәл тигізіп, ұтып алушылар.
Ашып әрбірі таңертең шекер
Шаша бастады ол шырын тілдер.
Фарангис айтты: «Бұл жерде дәулет (тағдыр),
Қойып (жасырып) кенішін, іздер еді мұнша уақыт.
Фаридун хабардар болды одан,
Ашып алды оның жасырған кенішін».
Ажабнуш айтты: «Бұл бақ ішінде қырғауыл,
Сәрв түбінде ойнар еді жасырын.
Әуеден енді (түсті) аңсызда бір лашын,
Сол қырғауылды алды қармап (бүріп), міне, шын».
Перизат айтты: «Бар еді бір жол,
Жағасында ашылған еді тамаша гүл.
Көрдім, бір сирек кездесетін құс ұшып келді,
Бұтақтан (сабағынан) ол гүлді үзіп алды».
Фәләк айтты: «Бар еді бір көзіміз,
Одан жаһанды көрер еді көзіміз.
Тағы бір көз бағыштады Тәңір, міне,
Енді көрмекке бір көзден екі көз жақсы».
Хамила айтты: «Бір бұлақтан мөлдір су
Ағар еді сылдырап шешектер арасымен.
Жас арыстан келіп бақ есігін ашты,
Көріп кенет сол салқын судан ішті».

40r[0] Хумайун айтты: «Бір хош гауһар еді,
Халайықтан өзін жасырар еді.
Көріп бұл жаһан шахының дәулеті,
Алып тәжі төбесіне орнатты оны».
Самантүрк айтты. «Хақ біздің тараптан,
Шығарған еді бір дүр хош қабыршақтан.
Тағдыр бұл дүрді шахқа арнады,
Ол шахтың мойнындағы жақұтпен бірге жарқырап тұрды.
Пері жүзді Перизат айтты: «Ай жүзді
Сахарада аң ауларда кенет.
Көктен күн туып нұрын шаша хош,
Келіп жанасты ол Ай менен Күн хош».
Хотан Хатун айтты: «Сәнді киімге
Малынған шынар жалғыз өсер еді.
Қасында кенеттен тәкаппар сәрв өсіп шықты.
Тәңірдің еркімен екеуі жанасты және жарасты».
Гауһармәлік айтты: «Шолпан жалғыз
Болар еді үнемі түнде де күндіз.
Юпитер Шолпанға келіп жақындасты,

Бақыт, міне, дәулетке қосылды».
Аяқтағанда бұл қыздар сөзін,
Барлығы Шавурға тікті көзін.
«Маған келді ме кезек?» – деп – Шавур,
Құра бастады сөз, тыңдаңыз не айтар.
Айтты: «Шырын бір тәтті бал еді,
Мәлік – осы балмен араластыру үшін жаралған – май.
Бұл екеуі – бал мен май – халуа кені,
Олардың халуасында мен – тек тамаша запыран гүлімін.
Бұл халуаға көп еңбек сіңірдім, шүкір,
Соңында бәрін бітірдім.
Бұл еңбектенген ісім осылай түзілді», – деп,
Шавур Аллаға шүкір қылды.
Қалай кезек Шырынға келді, айтты:
«Бұл сүйіспеншілік көңілге кенет от салды.
Көңілімде сүйіспеншілік жоқ еді, тәнім де жұпсыз
(қосақсыз),
Тәнім көңіліммен, міне, болды түп-түз(у).
Сүйіспеншілікке (жолды) осы ұстаз салды,
Жанымда ғашық отының негізін қалады.
Сенің ісіңе, әлбетте, шара қылды,
Менің көңілімді жүз мың пара-пара қылды.
Себебі: бұл – тағдыр еді жазылған,
Дегенмен не қылса – қылды нақыш етікті.

40v[0] Сөзімнің соңы сол сәнді нақыш,
Шахтың көлеңкесі төбемді көкке жеткізсін!»
Енді Хұсрауға келді де кезек
Айтты: «Болмағай еш мұндай апат.
Өзім арыстандай жүргенде күркіреп,
Жаһаннан қайғысыз хош аң аулап.
Тұзақ құрды жолыма осы елік,
Іліндім ол тұзаққа халім – осы.
Аң аулап жүріп, өзім аңшының нысанына айналдым,
Шынжыр болып оралып мойныма шырын бұрымы.
Егер Шырын көмектессе құтылдым,
Әйтпесе бұл күйік ішінде өлдім.
Егер Шырын жанымда болса, арыстан
Маған тап берсе, ол сақтай алмас еді жан.
Міне, енді сондай уақыт: рақым қылғай,
Құламастан бұрын қол созғай».
Дос (қыздардың) бәрі зерек еді,
Осылайша әрбірі (жақсы) сөйледі.
Сүйіктіңнің көңілі шаң басқан тақтай тәрізді,
Қолыңмен сипап өтсең – болар таза.
Бұл сөзге Шырынның көңілі жұмсарып,
Бокал алып қолына ішуді бастап,
«Ішіп қой» деп иіліп, Хұсрауға да бокал ұсынды.

Алып, шах айтты: «Сен үшін іштім».
Мәлік сәт сайын қарап, ол жүзі Айға,
Жалынып, жалбарынып, ол көрікке байға.
Біресе айтар: «Сүйіндіргіл бұл жанды,
Маған күлдірмегіл, халық пен жаһанды».
Біресе айтар: «Кенеттен түн керек – жабдығын байлағай,
Ойламаған жерден бақытымды қолдан шығарып алармын».
Күн күмбезі бұлармен ұзақ түн,
Жүзік[46] ойнады туғанша жарық күн.
Қораз шақырып, «жүзікті бер», – деп сұрады,
Келіп (атып) таң ол жүзікті қолдардан алды.
Тұрып таңменен тез тарады,
Сахараны тастап, елге кетті.
Ұзақ күн бойы болды ол перілер,
«Түнде жиыламыз қайтадан» деді (олар).
Және күн шишасын (ыдысын) тасқа ұрды (таң атты),
Әлем мекендеушілерге ыдыс сияқты тарлық етті.
Олар қайтадан шишаны қолдарына алды,
Аспанға шиша ойыны кәсіп болды (қыздармен ойнады).

41r[0] Және жандырды ғашықтық шырағын,
Дөңгелене отырып, мәжіліс құрды.
Іше бастады қызыл күрең таза (шарап),
Бокал жүргізіп, қолдарға тостаған (ұстатты).
Ішіп, мас болып ал қызыл шарап,
Және ойнап тауыс пен қырғауыл.
Ашылды ол бақта мұнша тамаша гүл,
Араларында жалғыз осы бұлбұл.
Көңіл шаттансын, иіс су шаш қолыңнан,
Мінезі ашылып, ол шиша мейілінен.
Ұсынып бір-біріне шарапты,
Сүйінді ғашықтар жаны.
Иран бағы тәрізді түрлі шешектер,
Арасында жүріп Хұсрау шабдалы терді.
Мол болды ол түн шекер мен бал,
Алайда Юпитер болды делдал.
Осылайша мәжіліс жеңіл болды,
Және «Қалмасын бұл дәптер» деп айтар.
Шырынға сүйсіне қарап шах,
Көз қиығымен айтты «Ей, нағыз Ай,
Осы ымнан аңла (түсін),
Білерсің қалауымды қайғыда қалдырма.
Көз қиығымен Шырын шахқа жауап берді,
Айтты: «Жетер, бұл жарғыны (үкімді) шығарма.
Ишарамен осылай сөйледі,
Өзгелерден бұл сырды жасырды.
Ұзақ түнді бір-бірін бақылаумен өткізді,
Дерлік істің немен бітерін ойлаумен болды.

Соңында бермеді мұрсат бұл замана,
Хұсраудың оғы тисе нысанаға.
Осы ой үстінде еді, келді әуез,
«Қашып ұзақ самұрық көкте қалықтады» деп.
Жарық күн келіп, кетті қара түн,
«Ерттеңдер! – деді, – Шәбдіз бен Гүлгүн».
Және аттанды Күн ол Аймен бірге,
Хабаршылар да мінді, «һай-һай!» десіп.
Шығып сахараға елік аулады,
Киіктердің жолын мықтап байлады.
Түсіп біресе Шат жағасында салып ау,
Балықтар жолына байлады бау.
Біресе Шахруд жағасында отырып,
Бір-біріне бокал ұсынды.

41v^{0} Осылайша күндіз-түні құмарлықпен,
Көңіл көтерер еді қуанышпен.
Жүрер еді, жетті түн тозаңы,
Қайтты ол және шаһар жаққа.
Шахтың екінші мәжілісі құрылды,
Бір үйге мұнша түрлі хор толды.
Мол еді шекер, жеуші аз,
Және түн пернесіне түзді саз.
Шалып музыкант қобыз, шаңқобыз, чағана[47]
Жеуге, ішуге болды ол сылтау.
Бокалсыз бір заман (уақыт) отырмады,
Шаршамастан көңіл көтерді, тойлады.
Ішіп, ойнап хош ол екі ғашық,
Не болғай бұдан артық жырғамақтық.
Қолынан ұстап тақ үстіне көтерілмек,
Айырылысқаннан соң жарымен кездеспек.
Бұл жаз мезгілін тамашамен өткізбек,
Және сүйіктісінің қолынан шарап ішпек.
Біресе емделу үшін ауруына дәрі сұрамақ,
Біресе сонша ләззатты сүю арқылы алмақ.
Біресе қолын жар мойнына салмақ,
Біресе алма иегін қолға алмақ.
Әлемнің жақсылығы осы нәрселер шын,
Баршаға бұл жақсылық бермес қолын.

Шырыннан Хұсрау мұрат тілегені

Кетіп бір (тамаша) көктем түнінде қараңғылық шаңы,
Сағадат көрсетіп жүз бақыт (болды) жары.
Жетіп айдын (ай сәулесі) және қуды түтінді,
Жарық күндей жарқыратты Ай бұл түнді.
Ол айдында отырды Ай менен Күн,
Жүргізе бастады сақи да сусын (шарап).

Осындай жағдайда жан тыныштық тапты,
Көңілдерден жалғыздық қайғысы кетті.
Самал гүл иісін әлемге жайды,
Ғашықтар атының тәпсірін (түсінігін) берді.
Бұлбұл шешек үстіне ұшып келіп, жасырын сырын айтты,
«Есіткей», – деп, – хош әуезін» өтінді.
Сан рет Құдайдың зарын қылды,
Жалғыздық қолынан еңіреп әділдік сұрады.
Хош үндер тыңдай жүріп шарап құйды сақи,
Жүргізіп отырды жан-жағына бокалды.

42r⁰ Достардың көздеріне ұйқы тығылып,
Бірінен соң бірі отырған орындарына қисая кетті.
Сақилар қолы да талды бокалдан,
Жетіп ұйқы тұтып жықты құлақтан.
Қызметшілер көздеріне ұйқы толды,
Қобызшылар да аспабын жерге қойды.
Той еш бақылаушысыз жалғасып жатты,
Ол – бейне тікенсіз гүлге ұқсар еді.
Ағып ол кезде Хұсраудың көзден жасы,
Тағы арманын айта бастады.
«Шүкір, берді» мұрсат осы күндер,
Қарарсыз (тағатсыз) жанға сен де бер бір тыным.
Аяқтан түскеніңнің (қиналғаныңның) тұт қолын,
Аз азапта ең ақырында осы ғашық құлыңды.
Өткен іске өкініш білдірме,
Енді міне, күн жаңа, онымен келген бақыт та жаңа.
Екеумізден өзге мұнда кім бар?
Бір-бірімізден неге сақтанамыз, ей, жар.
Бір сағат күйікті құлдың сөзін ал,
Тамақтандырсаң, бер тұз бенен бал.
Үмітімді қашанғы үзгейсің ақыр,
Қашанғы кешірім сұрап, сөз түзгейсің ақыр.
Бұл аңсауда тәнім жанынан күдер үзді,
«Бауыр берер» деумен бауырым (тағатым) таусылды.
Қасапшы иті «қой бауырын жермін» деп
Күнде дәметеді, бірақ өз бауырын өзі жейді (жанын
қинайды).
Сусағандар сағымды су деп ойлап,
Әрі-бері жүгіруден әбден шаршады.
Қою қара бұлт бағбан бағының үстін торлағанымен
Жаумаса, бағбан бағы қурап қалар.
Не үшін бұл бокал ішіне у құймақ,
Және неге оған «Шырын» деп ат қоймақ?
Қалайша гауһар тауып, тәрк етсе болар,
Тастап кетсең және қайдан табылар?
Қозыны бағлан кезінде жеу керек,
Тоқты болғанша не таң? Бөрі алып кетсе.

Көгершін шақасын (балапанын) қалдырдың, ұшты,
Жақсы біл, қолдан шықса, бір жыртқышқа жем болар.
Қой енді, қол байлама, көрдің, ей жан,
Құтылмас түссе қолыма арыстан.
Құс қаншама ауада қанат ұрса (қақса),
Түсер ақыр (жолына) тор құрса.

42v[0] Қанша жүйрік болса да ол киіктер,
Менің де жүйрік аңшы иттерім бар.
Маңдайыңды тыржитпа, түйінді шеш, бұрым мен қолың (тамаша),
Зекет бер лайықтыға ол жамалдан.
Қашан ніліңе (бояуыңа) тапсаң жақсы алушы,
Егер Ніл ішінде болсаң да аш жүгіңді, ей, жар,

Шырынның Хұсрауға жауап айтқаны

Әдептілікпен жауабын бастады Шырын,
Шекер төкті тағы шырын ауыздан.
Жарамас ей, шах, егер өзімді,
Теңестірсем (салыстырсам) жүзіңе бұл жүзімді.
Ешегім онша жүйрік емес,
Тазы аттыға[48] ере алмас.
Бұл атым да жүректі емес онша,
Арыстанмен қорықпай (қатар) жүрсе.
Егер наздансам, мақсатым да – сол,
«Ыстық халуа зиян болар», – деп
Асықпаңыз, ыстыққа (жалынға) өтсін бұл жағдай,
Маған шекер лайық, шахқа – бал.
Одан соң лағылға ұрды алмас,
Міне, яғни бұлай етуге болмас.
Шырын осылай салқындық көрсеткенмен,
Көңіліне ғашық оты дақ салды.
Қанша арыстан сияқты күркірегенмен, ол хор (қызы)
Сөз ішінде жүз түрлі түлкілік жасар.
Қасын түйіп, атқан оқтай сөйлеп,
Көзқарасымен білдірмей жүз оқ атты.
Тіліменен осылай өтінді,
Алайда көздері жүз мың наз қылды.
Қанша өтінсе де бұл шах қоймас,
Мұның бұл сөздеріне ұйымас.
Хұсрау бұл істе ысынды,
Қолын халуа жемекке қайта ұсынды.
«Бұл болмас енді», – деп айла қылды,
Қатты өкпелеп, жүзін бұрды.
Бұрды шах жүзіне піл сүйегінен жасалған тақтаны,
Өйткені шахқа керегі тақ пенен тәж.
Шах айтты: «Кел, тыңда бір бұл сөзімді,
Бетіңді бұр, нұрландыр қайта көзімді.

Мұндай (сәтті) түн бола бермес, жақсы өткізейік,
«Жетерміз таңға», – деп кесіп айтса болмас.

43r[0] Келер деп несиеге, кел, күймейік біз,
Анықты (қолдан) шығарып, соң күймейік біз.
Қой, өз бұрымыңмен аз ойна, ей, жан,
Мені бұрымың сияқты ал-дал етпе.
Бер ол мәңгі суынан аурулыңа,
Рақым қыл ақыр осы күйіктіңе.
Тоса бер шекер ерніңді сорайын,
Көзімді табаныңа бір сүртейін.
Тек атың ғана Шырын емес, ей, сүйіктім,
Атың сияқты тұла бойың – баршасы шырын.
Сүйініш уақытында қайғыны таста енді,
Шырындық қыл, ей Шырын, сөз ал енді».
Айтар: «Шырын, мені сен қор тұтпа,
Пұшайман боларсың, бұл сөзді ешқашан айтпа.
Бұл сусыздыққа неше тіс білерсің,
Жүзімнің суын төгуді тілерсің.
Бұл түн мақсатыңды менен таппайсың,
Отыңды қыздырма, саған бүгін отын жоқ.
Бұл көңілім мейірбан еді бұрын да,
Осы ғашықтық өртеді, өртеді мүлдем.
Суыды, қалды деп ойлама мені,
Тілермін жанымнан артығырақ сені.
Егер бір сәт көңіл қалауынша болсам,
Ұдайы сені ғана тілер ем көңіл көтерсем.
Алайда жанменен нард ойнаса болмас,
«күнім жақсы өтсін» – деп жайнаса болмас.
Бұл әлем ізгі атпен жақсы ол біл,
Жас уақытыңда атың қалатын іс тындыр.
Керек емес бір тілекке байланып қалмақ,
Біз сияқты ізгіні ұятқа қалдырмақ.
Және ол ізгілер ұялсақ өзімізден,
Өз қолымызбен төкпесек суды жүзімізден.
Әйелге күш көрсету болмас ерлік,
Өзіңе күш жүргізіп, көрсет ерлік.
Кісі кім өз бойына күш жүргізді (жеңді),
Жақсы түсін, әлем нардын ол ұтты.
Бұдан өзге мұнша түрлі рақатымыз бар,
Бұл бір істі қойыңыз, ұмытыңыз, ей, жар.
Ішер суды да шақтап ішсе жақсы,
Артық ішсең, зиянын тигізер соңында су.
Егер мәңгі суы болса бұл су
Басыңнан асса, жаннан күдер үз».

43v[0] Жақсы біл, бұл тәніме жансың, ей, шах,
Қалайша жанды тілемегей тән, ей, шах.

Алайда безгекке бұл халуа ем болмас,
Ауруды арттырар ашу жараспас.
Мәлік көрді ол істе (әлі) шикі еді,
Осылайша тыным алмастан сөйлер еді.
Және шах жалынып айтты: « Ей, Шырын,
Ішім күйді сенің шексіз назыңнан.
Жөн бе? Мені мұнша қинайсың,
Жүрегімді жандырдың, алтындай сынайсың.
Жанымды сала жүгірдім тапқанша сені,
Тауып, қолдан берерсің желге мені.
Бердім еріксіз бұл көңілімді қолдан,
Сен елге келдің, міне, мен кеттім елден.
Ешқашан айтпаспын саған «ант бер» деп,
Әйтсе де сусадым өп бірнеше (шөлімді) қандыр.
Шешек бер кездесу бағынан енді,
Ашыл бір сәт, күле отыр хош, енді.
Мәлік алса шешектен жан, ей, Мақсат,
Көңілі хош иісімен болса шат.
Тым болмаса мойныңнан (бір) құшайын,
Шекер ерніңнен ол ал қызыл суды ішейін.
Жүзіңе қарап көңілімді ашайын,
Бүтін (тұтас) бұрымыңмен ойнап өтейін.
Кетер қайғы қасыма келсең, ей, хор,
Жадырар көңілім бір ашылып күлсең, ей, хор.
Кетер болсаң және бұл қайғым артар,
Шешек менен кетіп, сенен тікен қалар.
Сен осы бас ауруынан құтыларсың,
Ал менің басым кетіп, кеудем қалар.
Жаһанда сенен өзге жоқ тілерім,
Сенсіз бір сәтке жоқ еш қарарым.
Көзім жүзіңнің (нұрымен) болар жарық,
Сені көрмесем, көңіл хошы да жоқ.
Сенің ащы сөзің шекер сипатты,
Сөккеніңмен де, өкпелегеніңмен де болдың тәтті».
Осылайша біраз сөз айтып, шешімге келді,
«Жатайықшы!» – деп бұрымынан сипады.
Біраз ұйқыға салды өзін,
Және шыдамады тез ашты көзін.
Тағы құштарлық тауып жол ол жанына,
Бұрынғы от лаулады қырманында.

44r^{0} Ауа ыстық, мұның оты да (ыстық),
«Тез тұтанғай от», – деп, қылмады сабыр.
Тез тұрды шах, Ай жанына келді,
Оянды ол сескеніп, тез есін жиды.
Біраз қарсыласты күшпенен Шырын,
Тағдыр көмектесті, құтылды ол қолдан.
Көрді, шахтың біржолата кеткен қарары,

Қарарсыздықтан болған өңі сары.
(Қыз) айтты: «Не керек мұндай қызбалық,
Мен сенің көз алдыңда арсыз атанбақпын ба?
Егер қожа бұл сияқты дөрекілік көрсетсе,
Қызметшілер де әдепсіз болар одан.
Қызметшілермен тілді көп ойнатпа,
Я тек тұр, я әдет бойынша шешім қабылда.
Бұл істі таста, тұр, тез кеткіл,
Алдымен патшалықты хасіл еткіл (алғыл).
Қашан бақыт пен тәж қолыңа кіргей,
Барлық мұратыңды Тәңірі саған бергей.
Алдымен дәулет тіле, ал мен,
Қолыңа түссе, мен осындамын.
Есітпеймін бұл жолда еш сөзіңді,
Қашан дәулетпен көрсем жүзіңді.
Сол дәулетпен бергем саған жан,
Саған дұшпан емеспін, сондықтан биліктен қашпан.
Тауып ол тақ пен дәулет есігін ашсаң,
Мұратыңа (жеткізбей) қоймаймын неше қашсаң.
Алдымен тырыс, күрес, байлық табылғай,
Мұрат аты көңіліңде содан соң шабылғай.
Сабырмен тілекке жетсе болар,
Темірді ақырын-ақырын исе болар.
Асығыстықпен ақылды ісі бітпес,
Жүгірумен іште май тұтпас.
Бұл күнде әурелік халінде мұндай,
Жараспас мұрат сұрасаң, ей бек.
Керек емес маған бола мұнда қалсаң,
Әкеңнің тақ пен тәжін желге ұшырсаң.
Егер шахтыққа қайтадан жетсең сен,
Дариға, мен қасыңда болмағаймын!
Жігітсің, шахтық ету бар басыңда,
Қатулан, әлсіз болма, өз ісіңде.
Қылыш қолға ал Хақ жәрдем бергей,
Көп ел көңілін саған қарай бұрғай.

44v[0] Аспан-тағдыр алдыңда қалқан тұтқай,
Ұрыста дұшпаныңа тас атқай.
Қолын берсе (қолдаса) замана мен де батылданып,
Шах жаққа қарай барғаймын.
Немесе қол жайып, үнемі дұға жасап,
Медет қылғаймын, бар болғаны – осы.
Бұл сөздермен шахты қатты ашуландырды,
Тағдыр, әлемге істі аңыз қылды.
Шахтардың шахы сабыры кетіп ашуланды,
Сол ашумен келіп Шәбдізге мінді.
«Қайырлы түн! Міне, жөнелдім мен,
Ұмытпа қылған істеріңді сен де.

Егер дария, я от болса алдымда,
Қайрылып қарамаймын соңыма (артыма).
Теңізге жеттім, міне, деп қорықпаймын,
Есіп желдей отқа да күймеймін.
Үнемі ояу жүріп, тыным таппағаймын,
Ісім біткенше сусын (шарап) татпағаймын.
Маған енді жалғыздық отына күюді үйрену керек,
(Шақпақ) шағып үйренсе, мен-жанды отқа жақпақ.
Жалғыздық оты ішінде күйсем бір,
(Қазандай) қайнап, пісіп тұрған ісімді орындап шықсам.
Саған ғашықтығым мені бишара қылды,
Көптеген мен сияқтыларды ғашықтық әуре қылды.
Егер ғашықтығым басымда болмаса бұл,
Басыма келмес еді мұнша қайғы.
Көктен мойныма салдың ілгек,
Ілгек салып әкелдің, міне, қайтадан жолықтың.
Алдымен ішкізіп шарап, жақсылап мас еттің,
Мас еттің де, аяғыма бұғау салдың.
Аяғы байлаулыға айттың: « Бар ұрысқыл,
Отырма, дұшпаныңмен тұрысқыл!»
Иә, тұрамын да, барамын дұшпанға қарсы,
Бірақ алдымен құштарлық құдығынан шығуға мұрша бер.
Сенің ақылыңды алдым енді,
Құштарлықтан тәубе қылдым енді.
Қолыңнан мұнша түрлі қайғы жұттым,
Және мақрұм қалдым, міне, жол тұттым.
Бұл шексіз достығыңа қандым енді,
Не болса, болсын, оттай жандым енді.
Мен әуелде біраз дәулетті едім,
Білесің: патшалық пен тәж, таққа ие едім.

45r^{0} Осылайша мені сергелдеңге салдың,
Ей, соңы жоқ, жүрегімді қан қылдың.
Егер махаббатың тізгінімнен тұтып келмесе,
Қандай ел мені кетірер еді ол жақтан.
Бірнеше күн қонақ еттің мені,
Жібердің енді, үмітсіздікпен кетіп барамын.
Кетуді мен де ойлар едім,
«Қонақ еткен осындай-ақ болар!» – дер едім.
Отырдым неше күн дастарқан жайған соң,
Кетермін енді алыстатқың келсе».
Осы сөздерді айтты да қозғалды ол,
Әскерлерін атқа отырғызды, және тұтты жол.
Римге апаратын жолға түсті,
Жүріп отырып, таулардан, аңғарлардан асты.
Жетіп Қайсар[49] еліне бұл шах,
«(Келгенімді) білсін», – деп Қайсарға хабар жіберді.
Қалай көрді қайсар ол Мейірімдіні,

Тез тапсырды оған тәж бен тақты.
«Бұл Иса діні күшейсін! – деп ол,
Қызы Мәриямды берді қайғы жеп ол.
Неше күн той тойлап онда болды,
«Көмектессін, әскер бер», – деп сұрады.
Әскер көп берді және байлық пен қазына,
«Ол дұшпаннан өшіңді ал!» – деді.
Есепсіз көп әскер дайындады,
Айтты: «Тұр, отырма, ур-ра!» – деді.

Хұсрау Римге барып, Қайсардан әскер алып, Бәһрам Чубинмен соғысқаны

Темірден жасалған тау сияқты қаруланған әскер жолға шықты,
Олардың көптігінен тітіреді жер.
Тамам елу мың ер баршасы сауытты,
Баһадүрлікте әрбірі мың атты.
Келер өлтірмек болып Бәһрам жанына,
«Бояйық, – деп, – қылышты оның қанына».
Жақындап қалғанын Бәһрам да білді,
Әскерлерін атқа қондырып ол қарсы келді.
Егер бақыт жар болмаса,
Не қылсын, әлем билеушісі болса да.
Жетіп екі әскер соғысатын жерге,
Түзіліп бір-біріне қарсы тұрды.

45v0 Сескенер керней (горн) үнін естіп ол аттар,
Батырлар шулай бастады болаттар (буырқанды).
Сүңгілер ұшы төске дөп келді,
Кім қаша білмеді, жығылды.
Сарт-сұрт еткен қылыштар үні шықты,
Құтылды сол, кім епті шықты.
Кім-кімге күрзі тиді, жығылды,
Жаяу қалғандарды аттар аяғы таптап өтті.
Батырлар күркірер арыстандай алысып,
Екі жақтың әскері ұрысты, қарысып.
Қамысты жерге кенеттен түскендей,
Жана бастады, баршасы жанды.
Сүңгілер сынды, түсті баршасы қолдан,
Кеспек болып балтаны ала бастады белден.
Мықынға уланған қанжар жол тапты,
Қылыш ат мойны сияқты мойындарды шапты.
Сойылдар зақымынан қалқандар талқандалды,
Осынау қырғында аттар да қанға боялды.
Ажал жандардың (адамдардың) соңынша жүгіріп кетті,
Көптеген бастар ол ұрыста келмеске кетті.
Жапырақ та қазанда төгілер еді,

Төгілді кеудесінен бастар онда.
Батырлар қаны Жейхун[50] (сияқты) ақты,
Қияметтен нышан білдірді ол күн.
Есебі жоқ халайық ол күн өлді,
Көрген көз таңырқап қайран қалды.
Шахтардың шахы орнатып бір піл үстіне тақ,
«Ей, Алла, сен аша бер!» – деп бақ.
Отырған еді тақ үстінде арыстан сияқты шын,
Нөкерлері ілгері жүрді көтеріп қылышын.
Бузург Умид тақ үстінде отырып,
Күнге қарсы астролябиесін қойып (айтты):
«Асық, бәрін бірден шеш, тез бол
Мүбарак бақыт, дұшпанды жоятын жол – бұл жол.
Сүр енді пілiңді, ұр шах сен ұттың,
Бұл ойынмен, міне, әлемді тұттың».
Мәлік Бәһрамды піл тұмсығымен
Солай ұрды, ендірді жерге.
Пілінен басымен төмен жерге жығылды,
Қауырттықта аяқ астында қалды.

46r[0] Жетіп жықты оны бұл шах әскері,
Талқандалды барлық Бәһрам әскері.
Асыққан үйрек сияқты ол Бәһрам ұшты,
Бұл тұйғын қолынан жанын алды, қашты.
Дұшпан әскерінің баршасы қашты,
Соңынша шах әскері қуды, сүрді.
Замана (тағдыр) осылайша әділдік қылды,
Біреуді құл, енді біреуді азат қылды.
Әлем мұндай көп қырманды күйдірді,
Бірін аш қойды, бірін жақсылап тойдырды.
Қайсыбір ерге бұл әлем берді рақат,
Соңынан бермеді жүз түрлі қасірет.
Бірде тазасын ішесің, бірде тұнбасын (шөгіндісін),
Бірде ас жейсің, бірде нан күйігін.
Үнемі бұл дастарқаннан шекер жеймін десе болмас,
Үнемі сүйіністе боламын десе болмас.
Сүйіністе қайғы бар, құрмада – сүйек,
Кеністе – жылан, балда ара бар.
Қаншалықты дос болса, соншалықты жау ол,
Неше күлдірсе, сонша жылатады ол.
Көрерсің бірі жақсы, шаттықта өмір сүрер,
Және бірінің өмір тұмары түрілер.
Жүрер бірі тамашамен бақтарда,
Бірінің мойнын кенеттен байлар.
Біреу онда аһылап-үһілеп қасіретте жүрмек,
Біреу мұнда сайрандап, сүйіктісін сүймек.
Бұл нәрселермен дүние толған,
Бірде жаз желі, бірде қазан (күз желі) ол.

Әлем бір асау атқа ұқсайды, ей, жар,
Үнемі сақтана жүр тепкесінен аңдаусызда.
Сені теппестен бұрын сен оны теп,
Жақын келме сеніп, «құтқарады», – деп.
Білікті сүйгей ме опасызды,
Кімнен үйренген үнемі қылмақ жапаны.
Қалай кетті шах Бәһрамнан ол тақ,
Және Хұсрауға қалды патшалық пен тақ.

Хұсрау Бәһрамды қуып, әкесі тағын алып, сұлтандық қылғаны

46v[0] Балық шоқжұлдызынан Ай бас көтерді (туды),
Патшаның шоқжұлдызына шахты көтерді.
Шолпан Торпақ жұлдызымен, Юпитер Шаян шоқжұлдызымен
Көңілдегідей (сәтті) үшбұрыш және алты бұрыш жасап, сапқа тұрды.
Тоқты шоқжұлдызынан Күн қарады да,
Сатурн жарық беріп, Суқұйғыш шоқжұлдызын нұрға бөледі.
Бұл тағдырмен құтланды бақыты,
Қолына кірді (түсті) қайтадан өз тағы.
Халайықтар арасында әділдігімен даңқы шықты,
Барлық елдерге ізгі аты жайылды.
Жарлығын соншалықты әділдікпен жүргізді,
Оның жарлығынан жарлылардың көңілі жайланды.
Замана патшалығымен қуанды,
Ануширван қайта тірілді, риза болды.
Момындардың көңіліне орнатты мейірін,
Залымдардың үстінен жүргізді қаһарын.
Жеті ықылым бектері жиылып есікке,
Кемер байлап (белдеріне) тұрды қызметке.
Біреулерін есіркеп, салықтан босатты,
Екіншілерін жұмыстан босатып, тәжін (билігін) алды.
Осылайша барша ел ісін бітірді,
Көңілі жайланып, алаңсыз отырды.
Махаббат қайғысы қайтадан әсер етті,
Және ол ғашығы көңілін зар етті.
Не ол қайғыны көңілден шығарса болар,
Немесе қайғысына шара қылса болар.
Сырын ашуға Мәриямнан сақтанар,
Және Қайсармен жасасқан шартын ойлар.
Қанша көп болғанмен байлық пен кеніш,
Міне, осынша артты көңілінде реніш.
Сыртымен ғана күліп, ғашықтық көңілін өртер,
Алайда сырын халайықтан жасырар.
Кейде думанмен өзін жұбатар,

Кейде жылаумен көңілін суытар.
Кейде айтар: «Әй, дариға, не қылайын,
Бұл ауруыма емді кімнен сұрайын?»
Кейде айтар: «Ей, көңіл, нелер тілерсің,
Неліктен болмашы іске тіл білерсің?»
Ғашықтық пен шахтық бір-бірімен сыйыспас,
Екі істің бірін таңда әйтпесе болмас.
Қалай жақсы айтқан ол Хорасандық пір (қарт):
«Көлік бір жүк тартсын, не диірмен».

47r^{0} Бұл күндері жанымда болса еді ол жар,
Бұл сияқты болмас едім ғашықтықта зар.
Қайда ол түндер ол Айымның қасында
Жанасып отырушы едім, қызметінде.
Ұйықтады бақытым, одан соң ояндым,
Жалғыздық отында қамыстай жандым.
Кімге өтініш айтайын енді зарымды,
Ол мені бұл мұңнан азат етсін.
Қолыма қонған еді ол лашын,
Дариға, шығарып алдым қолдан.
Қайда ол тәттә тілді, аты – Шырын,
Тек жалғыз аты емес барша заты шырын.
Қайда ол Айменен түн қата хош
Отырып, бокалды қолға алып шарап ішкенім.
Қайда ол мәжілісте жанасып жар,
Қолы қолымның үстінде, мойнында – тұмар.
Кейде ол күмістей ақ иегін
Тұтып, гүл сияқты бетін сүймек.
Кейде лағыл сорып, ләззат алмақ,
Кейде көп жалынып, тілек тілемек.
Кейде аш арыстандай елікке жабыспақ,
Еріндер мен еріндер бір-біріне қабыспақ.
Бұл сөздерді айттым, бәрін көрдім,
Қиял ма әлде түс пе, жорыдым.
Кетіп дұшпаным кенішім артты,
Алайда жарымның (жанымда) жоқтығынан ренішім де
артты.
Маған халық айтады «Шат болғыл,
Жақсы өмір сүр, қайғыдан азат болғыл!»
«Ақыры, күшпен қалай жақсы өмір сүрейін,
Ішімнен қайғы кетпес не қылайын.
Мен сол құспын, міне торға түстім,
Не істесем де құтыла алмаспын.
Талпынған сайын беки түсер бұл бауым,
Бұл бауыммен жоқ ұшатын жарағым.
Жар қайғысы, міне, ақылымды алды,
Тұтып ғашықтығы мені диуана қылды.
Бұл мұңнан шара жоқ өзімді құтқаратын,

Қалың ел қайғысын білмен не қыламын.
Маған жүз қайғымды жеңетін жер керек,
Егер жүз қайғы жесем, одан бұл ауырлау.
Ешек сияқты жүк алып, көтерсем болар ар (ұят),
Ешектер күлгей ісіме біл, ей жар!

47v⁰ Көңіл онсыз тілемес байлық пен тәж,
Болар дәйім онымен кездесуге мұқтаж.
Алаң сол себептен бұл көңілім,
Тұта білмедім өзімді бір заман (сәт) хош.
Жұлдыздар – жасыл бақтағы бұл гүлдердің
Жарығы көмескі – өйткені ол шашыраңқы.
Жарық етпес үйді ұшқын, болмаса шам,
(Себебі) ұшқындар бытыраңқы, шам жарығы жинақы.
Қуарды бұл әлем, болды күнім түн,
Ауру өзіме безгек қайта келді бұл күн.
Шаян ініне кіре алмағандықтан тышқан
Ақымақтықпен құйрығына сыпыртқы байлап алды».
Осылайша қамығып, біраз сөз айтты,
Және өз халіне (жағдайына) қарады, қайтты.
«Кешеуілдетпе, қолыңда билік бар,
Билік бар болса, келгей ол жар.
Биліксіз ұлықтық қылса болмас,
Бітер іс болса, билік кеш қалмас.
Барлық мақсатына ер байлықпен жетер,
Керек оған от, кейін жалын тікенді күйдірсе.
Көп байлаулы есік байлықпен ашылар,
Гүлденген (жерлер) байлық үшін ойран болар.
Суы көп болса, мол жеміс берер бау,
Дәнсіз құрса болмас құсқа ау».
Бұл сөздермен көңілін жұбатар,
Әйтсе де ғашықтық сөзін жүрегінде лаулатар.
Не қылсын, қайғы жеп, сабыр қылды,
Сабырмен соңында мақсатына жетті.

Хұсрау Шырынға өкпелеп кеткеннен соң, Шырын Хұсраудың (қасында) жоқтығынан зар қылғаны

48r⁰ Осылайша айтқан ол сөз айтқан ұстаз,
Әрбір сөзге ерекше мән беріп, қиналған.
Қалай кетті шах Шырын қасынан,
Жалғыздыққа төзбей, аһ ұрды Шырын.
Шешек кетті, орнында қалды тікен,
Көңілінде қалмады зәредей қарары.
Тамам құрбан қой сияқты жығылып ол Ай,
Аяқ-қолын жерге ұрып, қылды көп ойбай.
Сағыныштан тағаты шын таусылды,
Бұрынғыдан мың есе құштар болды.

Жас орнына көзінен қандар ақты,
Және жар махаббаты отқа жақты.
Біресе айтты: «Кәне, қайда кетті жарым?
Онсыз көңілім болды енді жарым,
Кейде мастар сияқты жығылды,
Кейде әлем жәбірінен зар қылды.
Әуестікпен толды басы, қашты ұйқы,
Және қайғыдан жаны күйзеліп отырды.
Және құмалық отымен еріді майы,
Ұзақ түн болды көз майы – шырағы.
Сәрв сияқты бойы тал сияқты иілді,
Гүл жайнаған жүзі қайғымен солды.
Әлем рақатынан көңілі кешті,
Өз қолымен басына топырақ шашты.
Қанатты тырнағымен бетін,
Жылаудан тыймады бір сәт көзін.
Біресе бадам сияқты жүзінен шекерге төгіп жас,
Біресе түйіп (ұрып) төсін, қолға алып тас.
Біресе ол жүгіріп, кезді майдан (алаң),
Біресе мойны чәвган сияқты бұралып, қасіретте қалды.
Бұл күйікте еріді ол – жүзі нұр,
Су ішінде ерігендей кафур (камфара).
Келіп мехнат әскері, кетті рақат,
Жаңаланды (ашылды) екінші рет ол жарақат.
Бұзды жар қайғысы көңілін,
Шыдай алмады сабыр мен тағат, қашты ол жерден.
Көңіл айныды, ақылынан жазды,
Қарары қалмады, тыным кетті.
Көп тырысты, құтылды жаны,
Тамағы болды түні-күні – бауыры қаны.
Кейде өз жүрегіне деген жек көру сезім болды:
«Өз жүрегім мені азапқа салды», – деді.
Біресе тағдырына айтты: «Ей, дұшпаным,
Қай уақытқа дейін мені зарлатасың?»
Мұратым қолға кенет түскен еді,
Жар етпедің бірақ, міне, қайта кетті.
Таңдадым бір шахты көп елден,
Қолыма түсіп еді – кетті қолдан.
Көп қиындықпен табылып еді ол кеніш,
Таптым, еңбегім зая кетті, көргенім – реніш.
Шырағым түсіп еді қолыма – ұшырдың,
Маған бұл жалғыздық зәрін ішкіздің.

48v0 Тауып едім мәңгі суын бермедің ішсем,
Жақсы еді жатудан мың рет ұшсам.
Шығар ішім жанбақтан осы түтінім,
Өтер желдей өзіме бір бұл түнім.
Өкінгеннен пайда жоқ не істеуді білмеймін,

Ауруыма шипаны кімнен сұрауды да білмеймін».
Бұл сөздерді айтты да, қалмады әлі,
Мазасызданды сағынып жарын енді.
Кейде айтар: «Соңынан іздеп барайын,
Кездесе коймас енді өзіме тең жарым».
Бұл оймен көңілі болды пара-пара,
Ойлап-ойлап еш таппады ісіне шара.
Орнынан тұрып, мінді атына,
Келіп кірді Муһин Бану қасына.
Хабар аңлатты Хұсрау кеткенінен,
Өзі де көп жапалар шеккенінен.
Муһин Бану білді жағдайдың бәрін
Көрді, әкеткен ол Шырын карарын.
Насихат айтты: « Ей, жаным Шырын,
Тыңда өсиетімді, тұт ақылыңның құлағын.
Неше күн сен қайғыға сабыр қыл,
Үнемі қайғыда қалмас кісі, біл.
Гүл сияқты байлық та болмас ізгі,
Асықпа, сабыр ет, ісің біткей ақыры.
Қатты аққан су көпірлерді бұзар тез,
Сен ақырын жүріп, ісіңнің негізін сал берік.
Ұрықты салар жерге егінші,
Сабырмен басын көтерер егіні.
Асыққан тез шаршар, шауып жол алмас,
Кім атын ақырын сүрсе, күні-түні жүрсе талмас.
Алпыс батпан жүкті оңай көтерген кісі
Оның үстіне тағы бес батпан қоссаң, қорықпас.
Неге мұнша қайғырарсың, бол еркін,
Қайғырумен жүзіңді қылма сары.
Сабыр қыл, бақ пен дәулет жар болғай,
Ойлап сені ол да зар қылғай».
Муһин Бану осы сөздерді айтты,
Насихат қылды, Шырын көңілін жұбатты.
Одан соң бірнеше сөз айтты Шавур,
Қабыл қылды сөзін жанымен ол үр.
Ішкізді сабыр шөбін (дәрісін) рух саудагері Шавур,
Келісті сабырмен ол да еріксіз.

49r⁰ Муһин Бану тағы да көп өсиет айтты,
Шырын көңілін сабырға байлады.

Муһин Банудың ауырып өлгені туралы

Насихат айтып ол шөп (дәрі) ішкізер еді,
Сабырды азық етіп, күн кешірер еді.
Муһин Бану денесі ауру болды,
Толып пайманасы[51] (өлетін) уақыты келді.
Шақырып, оңашада айтты: «Ей, Шырын,

Кетермін айырылып енді сенен.
Ал енді кеніштер кілтін қолымнан,
Мен енді қол жудым* барша елімнен (иелігімнен)».
Өсиет айтты: «Уақытыңды сақта,
Асықпай істе, өз шамаңды шақта».
Бұл сөздерді айтып біткенше кенеттен уақыт жетті,
Қапастан жаны құстай ұшты, кетті.
Жаһан ол Жанды Шырыннан айырды,
Жаһанын да, жанын да Шырынға қалдырды.
Ажал жеткен соң көшті,
Тәні жерге енді, жаны ұшты.
Ойпыр-ай! Әлем істері осындай,
Қалмайды ешкім: бек те, қара халық та, болсын бай, кедей.
О, тағдыр қандай қатал!
Біресе шиша жасар, біресе шишаменен ойнар.
Алдымен неше түрлі шиша жасар,
Кейін оларды сындыруды кәсіп етер.
Мысық өз баласын туар, асырар,
Соңынан өзі жер, қара: сирек құбылыс.
Замана әдеті осындай болар, біл,
Күшің жеткенінше бұдан сен сақтанғыл.
Болып менмен дүниеге көп сенбе,
Өтер желдей, бұл желге сен таянба.
Желден жасалған бұл үйді (денені) мақтан тұтпа,
Өйткені оның іргетасы мықты емес.
Не үшін шырмаласың бұл ауға, ақылды,
Алқымды қысар ау, алаңсыз болма.
Қатулан, түлкі сияқты ауға жуыма,
Қоян сияқты түлкінің айласына ұйыма.
Көп бөрінің басына түлкі жетті,
Оның айласына ұйымақпен бітті.
Жақсы білдім бұл дүние жақсылығын, жар,
Қотыр болған кісінің халіне ұқсар.

49v⁰ Қашқан халде рақаттанар тәні,
Кейін қайғыдан шығар мұрнынан дерті (ашуы).
Бұл әлемдегі өмір тостағаны (бокалы) осындай,
Алдымен мас етеді, соңынан титығыңа жетеді.
Не үшін бұл дүние қайғысын жейсің,
Қайғырғаннан еш пайда жоқ, жақсы білдім.
Егер жисаң бұл дүниенің қазынасы мен байлығын,
Баршасы артыңда қалар, әкетесің обалын (күнәсін).
Егер болмаса қолыңда бір ақшаң (теңгең),
Аштан өлмессің, жеме болмашыға көп ғам.
Несібең бұл дүниеден бір қарын ас,
Қайғырма, оны өзі жеткізер, қалмайсың аш.

---
* Ел йу (қол жу) – тастап кету, аулақ кету

Әзірге бар болса сенде денсаулық,
Қиындықты жеңуде ол шаршамайды.
Ризық та, өмір де өлшеулі,
Кездесуге (еске алуға) тырысқыл.
Қашан өлім келіп, алқымыңнан алғай,
Өзің құтылу жолын тез ұмытқай.
Әлем балында ара бар сақтан,
Балын аз же, зәрі бар екенін де ұмытпа.
Қарныңды толтырма, қасқыр сияқты аңла,
Құмырсқа сияқты беліңді аштыққа байла.
Кімде-кім аз жесе, безгек тұтпас оны,
Шығар көп аурулының жоқтықта жаны.
Денсаулық бұзылса, кетсе беріктік,
Сау-саламат жүру біл, қиын болар.
Арам (заңға қайшы) шөпті талан-тараж (бейберекет) ету,
Өз-өзін дәріге мұқтаж ету.
Ашығып жеген нан шекер сияқты болар,
Табиғатың еш тілемес шекер, ей бек.
Жеп жүрген халуаң бір күні сасыр,
Обал (болады) Хақ нығыметін аз сасыт, ақыр.
Не үшін нәпсісінің құлы болмақ,
Не үшін бұл дүние қайғысында тұрмақ.
Зәру істерін бітірген тыныштаалар,
Өмірін жақсы өткізгендер тыныштаалар.
Тек ол қайғы жемесе бұл дүниеде,
Мүлкі, үйі болмаса мұнда.
Кісі кім бұл далада мекен етер,
Отыратын жер, ішім-жем және қуат хасіл етер.
Әйтсе де дүние үшін қылма көңіл тар,
Көңіл тарлығы қайғы келтірер, ей, жар.

50r° Көрерсің көктің қулығы қалмас,
Күні-түні ала ат (уақыт) сияқты шабар, талмас.
Келген кісі айтар: «Атқа мінейін», - – деп,
Мінген айтпас: «Одан енді түсейін», – деп.
Егер уағыздаушы айтса: «Дүниені сен
Тастағыл, алайын оны тез мен».
Егер тақуа болса, тыңда не айтса,
Мұраты – сен шешінсең, ол кисе.
Не үшін алданбақ опасыз дүниеге бұл,
Ол шәрбатпен күштеп ішкізер у.
Бұл удан кетті ол әкеміз,
Әке өлді ұл қала ма әркез.
Неше бұл дүние қайғысын жерсің,
Әке өлтірушіні «дос» дерсің.
Нысана сияқты көкке (аспанға) ат тез оқ,
Жақсы біл, дүниеде еш опа жоқ.
Адырнасыз болмас бұл тағдыр садағы,

Үнемі азаймайды жебесі (Адамдар кетіп жатады).
Қауіпсіз емессің, жел сияқты опасыз (дүние)
Соңыңнан қуар, алдыңда құдық бар.
Сақтан, бейқап болма, осы жер,
Көрерсің, адамдарды жер (жұтар).
Өтер қыс пен көктем және күзі, жазы,
Халықтың көбі кетті, қалды азы.
Бұл ғибратты қара, күлкі емес,
Қанша тәтті өмір сүрсең, ащы өлу.
Тырысып өмір сүрсең мұнда,
Жанын оңай беріп, хош күлгей онда.
Ұлылар әлемді жақсы білді,
Әлем қайғысынан еркін өмір сүрді.
Күлер осы жаһан ол адамдардан,
Кім ол дүние үшін жоғалтса дінін.
«Не жеймін», – деп қайғырма мүлдем,
Азайтпас ризығыңды Бір және Бар.
Өйткені қалмайсың бұл дүниеде өмірбақи,
Келер бір күні дәуір аяғы (өлім).
Қатулан, дәуір аяғы келгенде әзір бол,
Көңілді бол, азаптама жаныңды.
Білікті данышпандар айтып кеткен, ей, жар:
Ол күні (өлген күні) жақсы және жаман белгілі болады.
Көптеген әйелдер ұлы еркектер сияқты дәріптеледі,
Ал көптеген еркектердің жүзі істеген істерінен солғын тартады.

50v⁰ Ей, Алла, басқа ол күн келгенінде,
Ғазиз тәннен бұл жан шыққанында.
Бағышта (кешір) бұл құлыңның жазығын,
Сыйла ол қиын жол азығын.

Шырын Муһин Банудың тағына отырғаны туралы

Муһин Бану елін білді Шырын,
Әділдігімен халықтардың арасында асырды даңқын.
Ұлыс-ел әділдігіне шат болды,
Барлық зындандағылар ол күн азат болды.
Зұлымдық жасаудан тоқтатты залымдардың қолын,
Езілгендердің алды кегін.
Бұйырды салық жинаушылар салық салды,
Есіркеп, елден салығын алмады.
Қала мен селоны абаттандырды,
Өйткені ол ойын-сауықтан халықтың алғысын жоғары қойды.
Оның әділдігінің арқасында бөрі мен қой су,
Ішіп жүрер еді бір-бірімен хош жанасып.
Қарапайым халықтың бәрі әділдігінде тынды,

Егіндер өнді, Хақтан игілік енді.
Көп байлықты Алла сыйлады,
Арзаншылық болды, ел тыным тапты.
Қашан ниетін ізгі етсе ел, хан,
Көп астық өнер ол жылы сол жерден.
Болар ел молшылығы шах ниетінен,
«Жалған» деп ұқпа бұл сөзді «шын» деп түсін.
Арзаншылық, қымбатшылық ханнан деп білер ел,
Олардың үкімімен атырап түзілер.
Осылайша түзіп елін жұмаққа айналдырды,
Және сағына бастады жарын ол Ай.
Негізінен шахтық жұмысқа арнады өзін,
Үнемі жолда тұтар еді көзін.
Қаншама тапты байлық, алды тәж,
Әйтсе де жарымен кездесуге болды мұқтаж.
Сұрар еді келген керуеннен,
«Хабар білсем», – деп жаһан шахынан.
Естіп білді: «Мейірбан шах,
Біліп елін көкте орнатты», – деп тақ.
«Сүйінші!» – деп, ашты қазынасын ол күн,
Халайыққа үлестірді сансыз алтын.

51r^{0} Бұл іске болып еді көңілі шат,
Есітті «жанасты» деп шахқа Мәриям.
Және: «Ант берді, Қайсар шарт қойды,
Өзге қыз алма!» – деп айтқанын білді.
Тағы да қайғы жағасын тұтты бекем,
Ұра бастады қайтадан суық дем.
Көзінен қанды жас ақты жерге,
Шашы сияқты көңілі де болды дода-дода.
Бұл қасіретпен бір жыл шахтық етті,
Қарары қалмады, мазасы кетті.
Болып бауыры қайғыда пара-пара,
Өзге еш таппады ісіне шара.
Егер тәрк етсе мүлікті, шахтықты,
Жүрсе, өз ісінің соңын күтсе.
Көп ойланды, көңілін бір (жайлы) қылды,
Елін қалдырмақ болып, бір шешімге келді.
Тапсырды шақырып бір бекке елін,
Ерлерше (тас түйін болды), байлады (буды) белін.
Тез аттанды Гүлгүнмен ол үр,
Қару байлады ол ұстазы Шавур.
Бұйырды құл, күң, міне, қыз-қырқын,
Бүтіндей аттанды, жол тұтты Шырын.
Ол сонша мал, тауар алды елден,
Біліп болмас еді оның есебін.
Түйе, жылқы, сиыр, қойды қалдырмады,
Айдап Шырын соңынша қозғалды.

Дүниеге (іші) күймеді, асығып кетті,
Неше күн жүріп, сарайына жетті.
Қабыршаққа кірді қайтадан інжу,
Гауһар (жай) тастарға екінші рет араластырылды.
Және үйілді астында қалды қазына,
Қылыш сияқты өшпенділікпен кірді қынға.
Есітті шах Шырынның да келгенін,
«Ісім оңға басуға жақындады», – деп үміттенді.
Тіледі көңілі: «Сарайына барса,
Жалғыздықтың өшін кездесу арқылы алса».
Алайда Мәриямнан үнемі сақтанар еді,
Мәлік те одан қатты қорқар еді.
Қалады, бірақ еш мүмкіндік таппады баруға,
Жоқ еді шарасы келтіруге.
Бұл оймен көңілі болып тар,
Еріксіз қиялына ғана қанағат етті.

51v[0] Қалай шықты таң шапағының шахы (күн),
Әлемнен қашты қараңғылық әскері.
Күн түлкісі тез көтерді басын,
Сата бастады әлемге ол лыпасын.
Көк бирюза (ақық) күмбезінің есігін ашты,
Әлемге алтынын біржолата шашты.
Тамам түріліп перде жүзінен,
Жаһанға ас[1] толды, кетті бұлғын көзден.
Замана (уақыт) барлық айқай-шудан аман
Болып, құтылды ол күн шоқжұлдыздар шахы.
Нушрәван тағы үстінде отырды,
Туы жеті көк үстіне тігілді.
Тұрды хақан, әмір, қайсар,
Барлығы құлдықта беліне байлап құр (белбеу).
Бұлар қол қусырып тұрып қызметте,
Өзге бектер сап-сап болып тұрар қақпада.
Баһадүрлердің үлкені жасақшылықта,
Жігіттердің көріктісі аспаздықта.
Аттарды ерттеп атбегілер,
Қақпаны қарауылдап тұрды күзетшілер.
Хабаршылар бөрененің ұзындығындай күрзі
Көтеріп айтар: «Ей, Сарайдан ұзақ бол!»
Осындай тәртіп орнатып отырар еді,
Сауық-сайранмен күн кешірер еді.
Есік алдына кенеттен бір шабарман келді,
«Кіруге бола ма? – деп рұқсат сұрады.
Рұқсат берді, ол сүйініп кірді,
Жерді өпті, қол қусырып тұрды.
Айтты: «Ей, шахтар шахы, шадыман бол!
Үнемі осындай жаһан шахы бол!
Айырмасын Алла біздерді сенен,

Әлемнен өтті ол Бәһрам Чубин.
Қапастан тоты сияқты ұшты жаны,
Құраған тақтайдай боп қалды тәні.
Шахтардың шахы мұны естігенде қиын күндерді тұспалдап,
Чубин Бәһрам туралы мынадай мысал айтты:
«Қаһарын төккенде бізге замана,
Ол да қастық қылып еді жанымызға.
Міне, бізге тағдыр жар болды,
Не ойлаған еді өз басына келді.

52r^{0} Әйтсе де бұл Бәһрам, Бәһрам Гур емес ол,
Дүниеден өткен соң орны көр ол.
Арманы оның: әлемді тұтса,
Халайықтар үстінен үкімін жүргізсе».
«Басып алайын жер», – деп жүргенде,
Жер оны басты.
Қәне ол, жаһанға айқай-шу
Салып өзі қылар еді тамаша.
Көпшілігі бұл әуестікпен жоғалды,
Бас көтеріп, аяқ астында қалды.
Бөрі түлкінің айтқанын қылды,
Құлыққа алданып, ауға ілінді.
Түлкі сияқты дүние де алдамшы,
Дүниенің құлығына алданып қалма, байқа.
Кімде-кім бұл дүниеге алданып қалды,
Жақсы біл, ол тез жоғалды (өлді).
Қатулан, бұл дүниеге мастанба,
Менмендік басыңды жалмар.
Басыңа (бір) іс түсер болса, дұрыс шешім қабылда,
Әйтсе де білгіл, кейде шешімді бұзар тағдыр.
Ұмытпа, барлық жағдайда өз шамаңды біл,
Қай жерде болса да өз мүмкіндігіңше өмір сүр.
Білерсің, шырақ майдан алар нұр,
Мөлшерінен асып кетсе, май (шамды) өшірер.
Тұз аз болса, астың дәмі болмас,
Егер көп болса, тұшынып жей алмас.
Барлық істе сен шамаңды байқа,
Не іс қылсаң да жағдайыңа (қарай) шақта.
Кілеміңе (көрпеңе) қарай көсіл аяқты,
Әйтпесе жерсің байқаусызда таяқты.
Сөзді өз мамандығыңа сәйкес сөйле,
Бойра тоқушы алтыншылық (зергерлік) ете алмас.
Қалай тамаша айтқан шебер (дана):
«Миробалан* миробаланға барады, қант қантқа».
Сақтан, өз мәртебеңнен (өзіңе берілгеннен) жоғары аспа,
Сән-салтанат қума, өз орнында тұр бекем.

* Миробалан – Гималай жеміс ағаштарының үлкен бір тобының атауы.

Елге абыройлы болуды тілесең, бәрімен бол жар (дос),
Ел көңіліне берме көп азар.
Өтер желдей (есіп) бұл дүние, сен де дүниеліксің,
Болар қорлық мұнда, онда көрмеңіз азап.
Адамдар сенің үкімiңде (билігіңде) болғай,
Олардың ешқайсысына күш көрсетпегей.

52v⁰ Есіттім: жүрер еді ел кезіп бір дәруіш,
Ол ел балалары (оған) жәбір берміш.
Жадап-жүдеп балалар мазағынан,
Дәрменсіз болды ол бишара міскін.
Тіл ашты (қатты) ол үлкендерді сөкті,
Тілінің уын біржолата төкті.
Тоқтатып сұрады бір кісі: «Айтқыл, білейін мен,
Не үшін үлкендерді сөгесің сен?»
Ол айтты: «Тыймас балаларын олар,
Сол себепті оларға ашуым (өкпем) бар».
Егер аяқ кенеттен тәртіпсіздік жасаса,
Бәле басқа келері әуелден мәлім.
Өйткені Басың – патша, қызметшілерің – аяқ, қол,
Олардың айыбына көз, құлақ бол!
Жат елдік дәруішті көрмегіл қор,
Кім біледі оның да өз жерінде беделі бар.
Көр өз айыбыңды, өзгеден іздемегіл,
Өзгелердің айыбын көріп, бетіне басуды көздемегіл.
Өнерін көргіл, айыбын көргенше, байқа,
Шешек тер бауға барсаң, алмағыл тікен.
Айыптама көріп тауыс аяғын,
Көріп мақта ұзақ қарағын (көзін).
Егер айыбы – жүз, өнері біреу болса да,
Айыбына назар салма көргіл өнерін.
Ойлан, болмасын ешқашан досың дұшпан,
Егер болса, сен одан жақсы сақтан.
«Әлсіз» деп дұшпанға берме мұрсат,
Күшейер ол оңтайлы жолын тапса.
Көп ұшқын отқа айналып жағылды,
Бейқам тұрушылар күйікте қалды.
Хұсрауды қор санап еді Бәһрам,
Көр, қалай аяқталды істің соңы.
Өзіңнен кем көрмегіл кісіні,
«Мақта» деп санамағыл арыстан тісін.
Мың болса да достарың аз деп біл,
Біреу болса да дұшпаның одан сақтанғыл!
Және өлгенде дұшпаның болмағыл шат,
Өзің де өлімнен емессің азат.
Ажал тостағын кезегімен сақи
Ешкімді де қалдырмай ішкізер бұл тағдыр бокалын.
Бұл сөздерді есіткен еді ол шах,
Біліп Бәһрам өлімін қылды көп аһ.

53r[0] Түсіп тағынан үш күн аза тұтты,
«Опасы жоқ дүние» деп, көңілі жарым болды.
Замана жәбірінен зар иледі,
Соңы өлмек екенін есіне алды.
Үшінші күн қазына есігін ашты,
Өте көп байлық пен тауар елге шашты.
Оның тартқан сыйынан дария ұялды,
Көріп мырзалығын ел қайран қалды.
Бесінші күні және мәжіліс құрылды,
Дайындап отырды той жарағын.
Қолға алып бокалды іше бастады,
«Ішіңіздер» деген сақи үні көкке көтерілді.
Шараптың қызуы бастарды тұтты,
Мәлік өзге ойларын ұмытты.
Және Шырын махаббаты әсер етті,
Ол қайғы көңілін зар етті.
Бұйырды: «Келсін!» – деп – барбедчі[52] шах,
«Сарай ашық болсын! – деді – келгенде ол».
Шақырды, келіп, шах алдына кірді,
«Ғашықтар күйін шал!» – деп бұйырды.
Алып қолына аспабының құлақ күйін келтірді,
Қандай күйлер тартса да ол жақсы білді.
Түзіп сүйіспеншілік пернесіне ол саз,
Шығарды бұлбұл үніндей хош әуез.
Музыкант ғашықтық әнін бастап,
Ләззат берді хош үнімен жанға.
Пернелерді дәл басып барбед жағымды күй тартты,
Ән айту мен той тойлау жалғасын тапты.
Тез сайратты бұлбұлдай тілін,
Ләззат берді көңілдерге қыл үні.
Осы отырған хош уақытқа лайық
Ғазелдер оқылып, шахтың көңіл күйіне де сай болды.
Қай пернеде ол саз шалды,
Оған көктен Шолпан көп мақтау айтты.
Шах көңілденіп, алғыс айтты,
Шақырып ол барбедтің қолын өпті.
«Жаралы болған жүрекке дауа бердің» – деп,
Сыйлады көп мүлік және тауар.
Бағыштады белбеуін, тонын, атын да,
Сенімді кісілерінің қатарына қосып, қасына алды.
Оның абыройы үшін келген еді, ей, жар,
Мырза, құлықты еді, оған тән еді: ерлік, қайрат пен ар.

53v[0] Бұл ғасырда егер сөйлетсең қыл,
Немесе бұлбұл сияқты сайратсаң тіл.
Жоқ енді бірде-бір қайырымдылық жасаушы,
Жомарттықтың қақпасы, міне, байланды (жабылды) бекем.
Егер жүз мыңның бірі мырза болса да,

Оны көрген бөгет етер, тек тұрмас.
Тілемеймін жомарттық жасаса,
Бүгін ертеңгі күннің жол азығы алынса.
Және «достық қылдым», – деп есептер,
Қайырдан жиғанына хош қуанар.
Бұл достық емес, дұшпандық ол, біл,
Қатулан, бұл дүниеде ізгілік қыл!
«Доспын», – деп жүрген дұшпандардың сөзін қой,
Көңіл тақтасынан олардың атын жой!
Құтб, сен жоғары тұт, мейірімді жақсы біл,
Баршаға несібесін кемітпес, берер Ол.
Нәзіктік шынысын жерге таста,
Өзіңді бір тамшы су сияқты дарияға таста!
Көңіл сөзімен сөйлеп, сөзіңді шын ет,
Алла сарайынан сұрап, өтініш ет.
Үмітіңді үз, әйел мінезді (дауысты) еркектен,
Әлсіз кісінің (қолынан) не келгей.
Ұзаттың бұл әңгімені енді бітір,
Сөзіңді баста және қиссаңды (дастаныңды) айтқыл.

Хұсраудың Шырын үшін Мәриямнан кешірім сұрағаны

Кетіп күн, шығып еді (ақ) перделен Ай,
Күзетшілер «Келді», – деп түн шалды сырнай.
Тұрып Мәриям қасына (бөлмесіне) кірді Хұсрау,
(Шырынға) деген бұрынғы құштарлығы қайта оянып.
Айтты: «Құлақ сал сөзім бар,
Кеңесемін сенімен мен, сен болма азар.
Қатты қиналды ол жерде Шырын,
Келтірсең игілікті іс болмай ма ол жерден.
Себепші мен болдым, оны ұятқа қалдырдым,
Осылайша ол дұшпанының табасына қалды.
Біз молшылықта шалқысақ, ол қайғыда,
Мұндай жағдайды тыңдаудың өзі емес ізгі.
Дәулет үнемі бір жерде тұрмас,
Тағдыр бақыт барабанын дәйім ұрмас.

54r⁰ Рұқсат бергіл енді елге келсін,
Аяқ (астында) қалды, қайтадан қолға түссін!
Қызметшілер сарайында отырсын,
Олармен сөйлесіп, жұбана тұрсын!
Құтылсын қайғыдан қиналған жаны,
Мен сияқты құрметте сен де оны.
Алайда сен қызғанып, қайғы жеме,
Мені Шырын қасына барғай деме!»
Жауап сөзін айта бастады Мәриям:
«Ей, ел билеушісі, әлем шахы,
Тілесең ант ішейін, бармаймын,

Көңіліңді алаңдатпай-ақ қой ол жаққа, – деді, – сен».
Замана шахтығыңды мақтан тұтар,
Әлем халқының бәрі сенің үкіміңмен жүрер.
Саған ас болсын! Осы тәтті халуа,
Ойыңа қалай келді бұл құр айқай.
Тілерсің жесе Шырын халуа,
Маған берсең сарқытын.
Артық сөз, әңгіме айтпа,
Қоярсың мені бір сиқыршыға қарсы.
Жанымнан түңілермін күнде ұрыс-керіс.
Сансыз айла, алдау қулығы бар,
Оңай алдаумен ол ер көңілін алдар.
Мені бір айламен менен алғай,
Өзім бұл қасірет ішінде қалғай.
Оның сиқырлығын жақсы білемін,
«Еліме келмесін», – деп сақтанамын.
Көп әйел қарапайым нәрсені айыра білмес,
(Әйтсе де) олардың айласынан арыстандар құтылмас.
Әйелдердің көбі нашар (мықты емес) ол.
Сырты сұлу көрінгенімен, іші толы жауыздық,
Сенім – ерлік, оған сен сөзім жоқ.
Сенім – ерлік нышаны ол біл, ей, жар,
Көп жағдайда шықпас бір сенімді.
«Әйелдің (қолынан) ерлік келгей» десе болмас,
«Ермін» деушілер табылмас.
Жаратқан (Адамның) сол қабырғасынан Хақ әйелді,
Ұқсата алмас сол әрдайым оң істі.
Көңіл байлап опасызға не пайда,
Егер ақылың болса жолама.

54v[0] Және білгіл, кім-кімнің қайраты бар,
Әйел болғанмен, болар еркектерден ер.
Опасыз ерде күш те, қайрат та жоқ,
Ондай ерден жақсырақ қайратты қатын.
Мәриям айтты: «Ей, шах, шат болғыл,
Пайдасыз қайғыдан азат болғыл.
Әкемнің намысы үшін шахтардың шахы,
Егер Шырын бұл жерге келсе кенет.
Құлақ сал, жақсы тыңда сөзімді,
Өлтіргеймін қолыңнан өзімді.
Қой ол байғұсты, алаңсыз тұрсын,
Қалаға келмесін, жапанда тұрсын».
Жақсы білді сөзінен шах Парвиз,
«Екі қатын сыйыспас», – деді әр кез.
Басқаша сөз бастады, қойды бұл сөзін,
Құр босқа тек қинап өзін.
Және жасырын келіп Хұсрауға Шавур,
Хабардар етер еді не айтса ол үр.

Не айтса шах, қайта келіп ол түн,
Жеткізер еді Шырынға жасырын.
Бұл ойынға қайран қалды Шырын,
Ойлады: «Қалайша менсіз киінеді ол сұлу».
Ішінен ойлады «Не істеу керек деп –
Қашанғы отырамын қайғы жеп?»
Және көңілі жарым еді ол,
Күтер, «Сәті түскенде, тапқаймын, – деп – жол».
«Опасыздықтан емес», – деп білді,
Үмітпен отырды, сабыр қылды.

Шавурды Хұсрау Шырынды шақыруға жібергенде (барғанда) Шырынның өкпелегені

Шақырып Шавурды бір күні ол жаһангер,
Айтты: «Қай уақытқа дейін мұндай қайғы жер.
Жырақ болғай менің рақымымнан ол Ай,
Не істеймін оған ғашықтықта, ойпыр-ай!
Келтір бір күні түнде оны қасыма,
Жағдайды дәлел етпе қажетіме.
Мен оның алдына барар едім,
«Қалайсың?» – деп, халін сұрар едім.
Алайда сақтармын өз патшалығымды,
Тәрк етсе болмас шахтығымды.

55r[0] Және қорқамын Мәриям білгей,
Іші күйгей, өзіне қастық қылғай.
Не болғай, Айдай оны ұзақ Айсыз түн,
Келтірсең мұнда ол (Мәриям) көрмесе жасырын.
Қабыл қылды «бұл пәрмен» деп – суретші,
«Тырысып көрейін барынша», – деді, – бас.
Жер өпті, шықты тез, аттанып кетті,
Желіп желдей тез Шырынға жетті.
Сәлем беріп, әңгімені айта бастады,
«Уақыт болды енді қылма, деп наз.
Мәлік өзі келгей еді мұнда әрдайым,
Алайда үнемі аңдыр оны Мәриям.
Сол себептен келе алмайды қасыңа,
Қатты құмар, біл, қызметіңе.
Тұр енді, беліңді бу аттанайық,
Барып Хұсрау сарайына кірейік.
Сақтық қыл, онда адам болмасын еш,
Қасыңа жасырын келгей Хұсрау кеш.
Көріп бір-біріңізді боласыздар шат,
Сөйтіп, кездесу арқылы жалғыздықтан аласыз өш».
Ашуланып сөзін тыйды Шырын,
«Алладан қорық, ұялғыл», – деді, – менен.
Не бос сөз болар бұл, болды жеткіз,

Ойланып, өз сөзіңді ашық білдір.
Қанағаттанарлықтай етіп жеткіздің, жұбаныш еттің,
Ұяттымын, хош жарлық еттің.
«Бар ғой», – деп, – ойлаушы едім сенде нысап,
Бұл нысапсыздығыңа бердім нысап.
Тілге нендей сөз келсе сөйлеуге бола ма,
«Гауһар, – деп, – тасты ақылды жасыра ма?
Көп сөйлеп, миымды ашыттың,
Бәлкім даналықты біржолата ұмыттың.
Дәмеленерсің бәрі шикі ол (орындалмайтын іс),
Қой енді, аяқта, осымен тамам ол.
Саған Хақ тәубе (ризашылық)берсін осы істен,
Аз қылғыл маған түлкі қулығын.
Шығардың айламен өз елімнен,
Лақтырдым тақ пен тәжімді қолымнан.
Мені мақрұм қалдырдың барлық жағынан,
Тілерсің енді айырсаң жанымнан.
Бұл қорлық жеткіліксіз бе, артық па көрейін,
Әлде желмін бе, шақырмаған (жерге) баратын.

55v0 Тәтті тілмен мені алдамақсың,
«Бұрынғыдай тағы алданар», – дерсің.
Опа қылдым, жауап ретінде жапа қылды,
Ол жерге жапа шегу үшін бармақпын ба?
Опа көрсем, ғажап емес, барғай едім,
Жамалын көріп, қайғым тарқар еді.
Ешек арпа бергеннен қаша ма?
Және ерші қақпасынан өте ме?
Қаша ма еш кісі ақыр опадан,
Опа бір таппадым, күйдім жападан.
Шешек тергенде тікен зақымын,
Кеніші жоқ, тек жылан зақымын жермін.
Тағдыр, көр және басыма келді,
Жарақат үстіне қайтадан тұз себілді.
Қателік болды ісімде кімнен көрейін,
Өзім қылдым өзіме, не қылайын.
Біреуді таңдадым: « Ол менің әлемім, менің өмірім!» дедім,
Ол менің әлемімді тартып алды, енді өміріме қауіп төндіріп отыр.
Жақсы білдім: (кісінің) тілегені болмайды екен,
Бұл іс менің ойыммен үйлеспейді екен.
Ауыз тек «от» дегеннен күймейді екен,
Қарын тіске кірген етке тоймайды екен.
Шешек іздеп бұл бақта қалдым өзім,
Шешек сияқты бұл мұңда солды жүзім.
Бұрын нақышпен (суретпен) алдандым,
Соңы үй өрнегі сияқты қайран қалдым.
Жаман нақыш бұзды істерімді,

Быт-шыт қылды бұл ойындарымды.
Менімен неше бұл нақыш (сурет) ойынын ойнар,
Сөздері де Мекке храмындағы нақыштай жарқырайды.
Атым, міне, балшыққа батты, мен жығылдым,
Суға кетіп қалмағаныма тәубе қылдым.
Қатты қорқамын енді хауыз көрсем,
Ақыл жетпейтін іс: «Терең дарияға түссем».
Білесің, бұл жерге неше келдім,
Сенің бұйрығыңды алдым (орындадым).
Оған деген сүйіспеншіліктен елден көтерілдім,
Бар-жоғымды осында келтірдім.
Бір күн келіп жағдайымды сұрамады, опасыз жар,
Ұялмай менің қайта келгенімді қалар.
Ғашықтықта үш аршын (шынтақ) шалмаммен ұзақ жол
Жүріп келдім, алаңсыз тұрар ол.

56r⁰ Ардақтап өзін, мені тұтар қор,
Білемін: Өзі келуге көрер ар.
Қалай жақсы айтқан сол бір патша:
«Мен сияқтыларға жұп (қосақ) болуға лайық па ол?»
Бұл істерімен болды енді анық,
Емеспін оның қызметіне лайық.
Не үшін қылар мені бұлайша азар,
Ғажап! Өз айыбын білмей ме ол жар.
Үнемі осылай қорлар ақыр,
«Күндер сияқты жүгірсін!» дер.
Қалайша шақырусыз желдей желейін,
Неше мұндай сабырсыздық қылайын.
Қандай көңілмен онда барайын,
Оның жанында Мәриямды көрейін.
Мен оған ғашықтықта осылай болдым зар,
Жанасып, ол басқа жарымен ойнар.
Оның жәбірімен жүрегім болды жаралы,
Жас өмірім қарайып, көзден ақты жас.
Бұл қасіретпен бауырымды пара-пара қылды,
Өзі ырғар, мені әуре қылды.
Егер өлсем бұл мехнатта біл, мен
Бұл қорлықпен онда бармағаймын.
Мені ол ит құрлы да көрмес,
Иті жоғалса іздер, мені сұрамас.
Ит ізгі болсын менен, мың рет мен,
Бейнесін ит сияқты қусам мен.
Егер төзбесе онсыз бұл жүрегім де,
Лақтырып, бұл жүректі итке салам.
Кісінің болмаса итше пайдасы,
Оның қайғысын неліктен жейді.
Дариға, егер Хақ әкемді
Тақуа етсе, бермесе анамды.

Немесе мен тумастан бұрын өлсем еді,
Немесе дүниеге келген бойда итке тастаса еді.
Кел, қисық отырып, тура сөйлейін,
(Атылған) оқтай түзу сөзімді несіне жасырайын.
Нелер қылды хақым ол, білесің,
Ұялмастан тағы айла қыласын.
Осылайша, «шындық», – деп, – қисынын тауып, көп сөз түздің,
Керісінше болды, міне, соңында қыл үздің (шартты бұздың).
Жөн бе, төксе ол жүзімнің суын,
Мені жандырса, қандырса құмарын.

56v[0] Азар беруде шек болмады еш,
Жараспаққа өзге жер қалмады еш.
Өйткені маған тыныштық жоқ одан,
Ғажап! Мен қайдан, бұл қайғы қайдан?
Үнемі өзімді қиындықта тұтармын,
Қашанда болмашы қайғы жұтармын.
Жаңылдым осы қайғыдан ісімді,
Жарағым жоқ қасуға өз басымды.
Жан жарасына еш ем табылмас,
Одан келетіні тек жағымсыз сөздер.
Тілім үйренді ащы сөзді содан,
Бұл көңілім болмады бір күн хош одан.
Маған дәулетім де жәрдем бермейді,
Кім көмектесер, болмаса (көмектеспесе) ол жақын дос.
Бұл мейірімсіз бақытпен бе, жар болсын, ол жар.
Білемін тағдырыма (пешенеме) бақытсыздық жазылған,
Жүрегім дірілдер еді өткен күннен.
Міне, лажсыздан қанша зиян шектім,
Бәлкім, сынау үшін болған шығар көп нышандар (белгілер).
«Жүрек дірілдесе, зиян болар», – дейді,
Оның үстіне көзім де тартады, ей, жар.
Ей, Алла! Алда мені не күтіп тұр!
Бұл қорғанды жаннат бағына да алмастырмаймын,
Барар болсам тағы артар мехнат.
Шавур ғана емес, тіпті қайсар қызы келер болса,
Масқаралап қуамын бұл қорғаннан.
Емеспін мас ақыр алданып қалсам,
Елік сияқты алдаумен қолға түссем.
Дегенмен дәулетім, ақылым – бәрі бар,
Ақырында келтірермін қырдан қар.
Білемін Вавилон тұрғындарының даналығын да,
Ойым да, ниетім де – бәрі бекем (түзу).
Хұсрау емес, егер Кей-Хұсрау болса,
Қиын болар менімен қол ұстасса (теке тірессе).
Машақат бермесін жаныма – айтқыл,

Хұқыма қол сұқпасын – айтқыл!
Әйтпесе айтамын назыма бір,
Және сабырына атқай қылымсуынан (кірпігінен) оқ.
Екі бұрымымды қайтадан (аңшының) олжасы етемін,
Қарарының (сабырының) мойнына салғай бұл шынжырды.
Бұйырамын!: Қиялым (елесім, бейнем) іс бітіргей,
Бұл жерге оны жел сияқты жеткізгей.

57r^0 Міне, бұдан былай белімді байлайын (буайын),
Мені қой (мазалама) өз ісіме жылайын (кірісейін).
Оның еш мейірі жоқ көңілінде қазір,
Мейірімнен болды ол біржолата азат.
Ішіп-жеуге жүз мың жақын досы бар,
Түбінде бір қайғы жер, жазмыш солай.
Мені қайғы жемекке қойсын дәйім,
Өйткені тамағым қайғы болды хош жейін.
Ақыр көңілі сынықты (қам көңіл) неше қинар?
Мені қинау арқылы сынамақ па?
Ғашықтық отын жақты жанға, міне – шын,
Дариға сол сүйіспеншілік отына кім күйгей.
Не күндіз – күлкі, түнде көзде ұйқы (жоқ),
Бұл зынданда үнемі қайғы-қасірет.
«Не істеймін, бұл іске не шара бар, – деп
Ойлап, міне осы қасіретпен бірге болдым.
Мені бұл баққа көңілім (жүрегім) келтірді,
Көңілден бұл бәле басқа енді.
Жат ұрыдан дүниені жасырса болар,
Келер болса, оны қуса болар.
Үйден шыққан ұрыға есікті жапса (бекітсе) болмас,
Егер жапсаң да одан еш пайда болмас.
Үйімнен шықты бұл ұры не қылайын?
Құтылудың амалын таппай қиналамын!
Қате шешім қабылдады көңілім – аңламады,
Көп айттым насихат – тыңдамады.
Көңілінде болса одан реніш хасіл (көңіл қалса),
Көңілсіз болмақ одан жақсырақ, біл.
Көңілдеспін (нағыз доспын), бірақ залым еді жар,
Безермін бұл көңілден, жардан да (көрдім) азар.
Қанша уақыт «жар таптым», – деп қуандым,
Қуанышымнан (талай рет) жұбандым.
Жас едім, қайғырумен болдым кәрі,
Өйткені тамағым қайғы болды, міне, не шара?
Қашанғы көңіл күйігін жасырайын,
Қашанғы қалауымның ізін іздейін.
Сабыр қылмақтан аузым кермек татиды,
Жарар еді сабырдан қуыршақ етсем.
Сабырмен өтер аз ғұмыр не етейін,
Аяқ ақсақ, баратын жеріме қалай жетейін?

Тамұқ «аһ»-ым қасында зəредей ұшқын,
Тамшыдай ғана көз жасыммен салыстырғанда Жейхун.
Менің бауырыма ол жүз рет жарақат,
Салды, көрмеспін, міне, бір рақат.

57v[0] Тілемес ол болғанымды жанында Мəриям,
Қашан сəті түсер екен, егер мен тілесем.
Керек болсам оған мен – өзі келсін,
Немесе ізгілерді реніште қалдырсын.
Ұлылар əлемнің əрекетін білер,
Өз қолымен өз ісін атқарар.
Білер осы қасіретпен күні-түні,
Отырғанымды бұл жерде сол үшін.
Жылынбадым ол маусымды (мерзімді) отында,
Көзім шықты (бұлдырады) жылаудан бұл түтінде.
Тілейді ол əрдайым райынша тұрсам,
Неше қор қылса, хош көтерсем.
Жапа шықты шектен, бастан асты,
Бұл мехнаттан қаным қайнады, тасты (тасыды).
Сұрадым қорлаған кезде оны,
Басқа болмаса, оның хақы, кəне?
Құрмет тапты ол, қылды мені қор,
Не халықтан ұялмайды, не Хақтан қорықпайды.
Мен едім елінен кеткенде жары (досы)
Елін қалай биледі, басқаны етті жар.
Не жаздым қызметінде ойпыр-ай!
Əлем халқы (алдында) қылды мені масқара.
Зылиқа сияқты мені мəшһүр етті,
Дауа таппай жүргенде ренжітті.
Тамам жақын сияқты жалғыздықтан
Ағар жасым, «Жүсіп» деумен көзімнен.
Қашанға дейін бұлай еңірейін,
Сағынышпен өзімді сарғайтайын.
Шах сол болар елге əділ болса,
Зұлымнан мұңдыны азат етсе.
Неден болды хақыма (маған) шах залым,
Міне қалмады зұлымдығынан əлім.
Қазір мен барлық жағынан қысым көрген жанмын,
Əділдік сұрау хұқығынан да айрылдым.
Рақымы жоқ, мүлдем ұмытсын мені,
Мен сияқты емес, жанында бар жары.
«Ұлымын, ол – əлсіз», – деп тұтар қор,
Шақырар мені, өзі келмес көрер ар.
Ол – патша, мен бір кедеймін,
Қалай тең боламын ақырында, оған мен.
Құстар да жынысы (өзі сияқтылармен) ұшып жүрер,
Көгершін – көгершінмен, қаз – қазбен.

$58r^{0}$ Топыраққа жел байласа тұрмас,
Және су мен от бірге тұра алмас.
Оның менімен кездескісі жоқ, қорықпаймын жалғыздықтан,
Болып алаңсыз отырғаймын жырақта.
Кімнің малы көп – қайғысы бар,
Қарақшыдан несіне қорықсын кедей, ей, жар.
Құс емеспін – байқаусызда торға түсетін,
Лашын емеспін үнемі бақта тұратын.
Біліксіздік алып келді осында,
Біліммен құтылғаймын соңында.
Хұсрау Қытай пұты болса да,
Тәтті балдың дәмін тата алмайды.
Қаншалықты жүйрік болса Шәбдіз,
Гүлгін де одан қалыспас, соншалықты шабар тез.
Егер қант болса Мәриям,
Тәттілікте әйгілімін мен һәм.
Егер «Қайсар қызымын», – десе ол үр,
Менің асылым (тегім) одан да Мәшһүр.
Бұл жәбірді қалай ұмытпақпын,
Ара зақымын жесем мен, ол (Мәриям) – жесе бал.
Бұл ғашықтық басыма түскен тағдыр ісі,
Пұшайманмын, қателестім не шара?
Әзілдеп едім, ол өзі шындыққа санады,
Жақсы білсін, міне көңілім қалды.
Жан досым деп ойладым, дұшпан шықты,
Бұл базардан (істен) өзім мың есе безер болдым.
Өзім балауыз шамы сияқты неше жандым,
Неше күйсін, біраз (көңілім) тапсын тыным.
Патшаны мақтағым да, жамандағым да келмейді,
Ей, Алла! Шүкір. Бәрін өзің білесің, осы да жеткілікті.
Отым азайды дариядан алып шық,
Тамұқтық қыл мені не жұмақтық.
Міне, енді қалмады еш шыдамым,
Кесе (үзе) білмеймін үмітімді не қылайын.
Кісі өлместен бұрын: «Бұл өмірден
Өтемін!» – деп еш үзе ме үмітін.
Ақыл бізді білім-ғылымның шыңына шығарар,
Ойланып барып іс істеуді тілер.
Ал сүйіспеншілік жөні басқа: Бұл дәптерден өзге ол,
Ақыл махаббатқа келсе, іздер қашуға жол.
Бірікпес махаббат пен сабыр, ей жар,
Ғашық емес, кімде сабыр бар.

$58v^{0}$ Егер сабырым енді жәрдем бермесе,
Әйтсе де еріктімін, не істеймін десем, ерік өзімде.
Екі түрлі кісіге үкім жүрмес,
Оны хандар білсе, үкім етпес.
Пайдакүнем болмаса, тұтса дүниені жат,

Кісі құлдығынан болса азат.
Ашкөздік мені қорлыққа жеткізді,
Жерімнен қаңбақ сияқты ұшырды.
Бұл сөздерді сөйледі де, ашуланып ол үр
Айтты: сөзімді тыңда, ей, Шавур!
Егер айтса: кездесу таңы атсын,
Айт: ұйықтай бер, түн ұзақ.
Егер айтса: ол Шырын кәні?
Айт: Мәриям жетер, қайтесің оны.
Егер айтса: Қолыма түсер ме екен?
Айт: Бұл арманыңды мүлдем ұмыт.
Егер айтса: Шекер ернін сорайын.
Айт: Жақсы жұп еді, ақырын жүрейін.
Егер айтса: Бұрымын жай ғана сипасам!
Айт: Қолына түсірмейінше ойнамасын.
Егер: «Пәрменімді тұтпады, – десе, – жарым,
Айт: Пәрмен – айрылысу, ол тұтты нашар.
Егер айтса: Айрылысуға (ерік) берейін.
Айт: Отырмасын! Немесе өзім тұрайын.
Егер айтса: оның кездескісі келетіні кім?
Айт: Айтайын ба? Неге тыныш тұрсың?
Егер шах айтса: «Келсін!» – деді ме, – мені?
Айт: «Ісіме араласпасын!» – деді сені.
Ашуланып, түкситіп өзінің жүзін,
Ыза кернеп, айтты бірнеше сөзін.
Замана жәбірінен жеді көп қайғы-уайым.
Ашуы басылып қайтадан ол толған Ай,
Және жүзін жылытып айтты, ей, шебер!
«Қашанғы торығумен отырамын мұнда?
Егер сен қайтадан шах қызметіне барсаң,
Сәлемімді жеткіз оны көрсең.
Айт: Шырын айтты, ей, опасыз,
Кәне, ол бұрынғы сұхбаттарымыз.
«Бұлай болады», – деп күтпеп едім сенен,
Біржолата теріс айналады, – деп, – менен.

59r[0] Дұрыс түсінбедің менің бұл ойымды,
Келтірдің қасыңа дұшпанымды.

Хұсрау Шавурды Шырынға жібергенінде Шырын Шавурдың сөзіне ашуланғаны

Жапа мың, бір опалы болмадың еш,
«Жаның бар болсын! (Айтқанды) орындамадың еш.
Осылайша мені сергелдеңге салдың,
Қайғы-мұңмен жүрегімді қан қылдың».
Бітіргенде бұл сөздерін ол үр,
Жер өпті, тұрды, риза болып, айтты Шавур:

«Сенің ақылың менің берген кеңестерімнен
Көп артық, ей, жаным, Шырын.
Не сөз айттың, бәрі орынды,
Қатесі жоқ, бұл сөздеріңнің бірінде».
(Нағыз) сөз сол – ойланып сөйлесе ақылды,
Біліктілікпен керек сөзді таңдап (іріктеп) алмақ,
Одан соң ойланып, орын-орнына қоймақ.
Сөзді орынды (жүйелі) сөйлету (қолдану) керек,
Орынсыз (жүйесіз) болса, жасыру (айтпау) керек.
Данышпандар дұрыс айтады: Сөз – алтын, ей, жар,
Біліксіздерге сөз сөйлеме зинһар.
Көркем сөз – ас ішіндегі тәтті тұз ол,
Кетер көп болса дәмі, аз болса мәнді ол.
Бұл сөзге құлақ тұт, ұмытпа мұны,
Керек болар ол да келсе күні.

Шавур Фархадты Шырынның қасына келтіргені және Фархадтың Шырынға ғашық болғаны

Осылай айтқан екен ол сөз айтқан ұстаз (шешен),
Ойларын аса шеберлікпен сөз негізіне салған.
Ол қорған (сарай) Шырынға болып зындан,
Тұрар еді болып көңілі алаң.
Үнемі сүт еді оның асы,
Тілемес еді одан өзге тамақты.
Егер жүз түрлі халуа болса, немесе ас,
Жоқ еді онда бір түйір (шайнап) жейтін ас.
Жырағырақ еді ол жерден тауары (малы):
Сиыр, жылқы, (ірі) қара, қой – барша – бәрі.
Қызметшілерге ол жақтан сүт әкелмек
Қиын еді күн сайын жүк келтірмек.

59v0 Үнемі ойлаумен болды Шырын,
Қиындықсыз бұл жерге сүт келтірудің амалын.
Қалай бұрымын жайды түн,
Қараңғылық басты, жұпар мен ʿанбарға толды әлем.
Және ол Ай шықты пердесінен (шымылдығынан),
(Келіп) отырды, айтты Шавурға бұл сырын.
Шавур қиссадан әр түрлі әңгімелер айтты,
Гүл жүзді ой бөліскен соң, шешек сияқты ашылды.
Пері алдында жығылған үндістей, оның алдында жерге жығылды,
Юпитердің алдында басымен иілген Меркурий сияқты иілді.
Айтты: «Мұнда бар бір жақсы ұста (сәулетші, архитектор),
Оның аты – ақылды Фархад.
Онымен бұрыннан білісім бар еді,
Геометрия ғылымын жақсы біледі.

Қашан ол шот балғасын (киркасын) қолына алғай,
Тас бетіне менен артық нақыш (сурет) салғай.
Істеп, көрсетер ол жүз түрлі өнер,
Қай жағынан алсаң да онда бар қуат (шеберлік).
Ол іскерлікпен ісіңді бітіргей,
Оңай жолмен мұнда сүт келтіргей.
Болар шеберсіз іс барша қиын,
Алдымен ұста, одан соң іс, ей жар (дос).
Ойша тәртіп орнатуға (қоспа жасауға) болар,
Әйтсе де ол ойға қоспа құрамы сай келмесе.
Балауыздан жүзікті оңай жасауға болар,

Дегенмен, білмеске (шебер болмаса) алтыннан жасау мүмкін емес.
Егер бұйырсаң, қазір барайын,
Оны мен қызметіңе келтірейін.
Онымен бірге бір ұста қасында,
Екі шәкірт едік біз қызметінде.
Ол барлық білім мен өнердің негізін меңгерді,
Қылқаламды қалдырды маған, өзі қолына шот балға алды.
Өнері үшін бүкіл Рим елі қолын сүйді,
Шот балғасымен тасты балауызға айналдырды».
Осылайша баяндап Шавур сөзін бітірді,
Шырын көңілінен сүт қайғысы кетті.
Қалай күн күзгүсі (айнасы) ашты жүзін,
Қараңғылық кетіп, түн жұмды көзін.
Шавур, ол маңайды түгел шолып шықты, білді,
Іздеп барып Фархадты тапты.
Шақырып аттандырды, жол тұтты, жүрді,
Сөйтіп, оны Шырын қызметіне келтірді.

60r[0] Қуанып, сарайға алып келді, кірді,
Сәлем берді, қолын қусырып тұрды.
Бейне бір піл сияқты тұрды Фархад,
Айтты: «Осы еді тау қашаушы (тесуші) шебер».
Қызметшілер қарап таңғалысты,
«Не таңсық адам ұлы бұл!» – десті.
Құрметтеді барша қызметшілер,
Күзетшілер және қақпашы.
Шавур қолынан ұстап, өткізді,
Өтіп ол алдын ала белгіленген орындыққа отырды.
Отырған еді перде (шымылдық) ішінде ол үр,
Жүзінің шұғыласынан үйге толды нұр.
Фархад ішінен ойлап айтар:
«Көрейін, перде қашан ашылар,
Бұл биік аспанның ойыны,
Перделен қандай ойын көрсетер екен?»

Осы сәтте әлем (тағдыр) қуыршақ ойынын бастады,
Перделен Шырынның тәтті үні естілді.
Төге бастады тәтті ауыздан шекер, лағыл және жақұт,
Шекер мен лағыл одан алды құт.
Қалай бастады ол тілі – шекер
Тыңдап Фархад айтты жүз мың мақтау.
Оның Шырын сөзін тыңдап ол,
Көңілін (жүрегін) шығарып алды қолдан таңданып ол.
Есітті аты содан болды Шырын,
(Өйткені) ол сөздері шексіз еді шырын.
Қай мәжілісте сөйлесе ол Ай,
Тыңдағандар болар еді дән риза.
Егер Платон есітсе мәні терең сөздерін,
Ұмытар еді сол сәтте өз сөздерін.
Сөзін тыңдай отырып Фархад кенет,
Кетіп ақылы басынан қылды бір аһ!
Көңілде ғашықтық шақпағы шағылды,
Жаны қау сияқты отқа жағылды.
Тамам қояншығы ұстаған адамдай жерге жығылды,
Жылан сияқты ирелеңдеп, зар жылады.
Қалай көрді Шырын ол істі,
Ғашық болып қалғанын анық білді.
Есіркеп ол бишарасын,
Тәтті тілмен қылды шарасын.
Содан соң айтты: «Ей, ақылды Фархад,
Керек қылсаң енді мені шат.

60v⁰ Шеберлігіңді көрсет тағы бір,
Не істеу керек бұл ісіме ойластыр.
Тауар (мал) бізден жырақта сүт келмес оңай,
Бір амалын тап ақсын, келсін ол жақтан.
Сол жерден осы жерге дейін қазғыл,
Жонып тастар жүзін берік арық қыл.
Шопандарым сүт саусын онда,
Ағып сүт бәрі іркілсін мұнда».
Бұл шырын сөзбен Фархадтың Шырын
Жанын жаулап, есін алды.
Құлағы сөздерін естіді, бірақ ол
Бірін ұқпады, айтар тек «бәлі!»
Жауап айтуға сөзіне жоқ мүлде әлі.
Әлсіздіктен қолын қойды көзіне.
Одан соң сыртқа шықты, тұрды,
Қызметшілерді шақырып, қайтадан сұрады.
«Маған қазір не айтты ол жан?
Тұтайын енді міне жаныммен пәрмен.
Нелер айтты бірін білмеймін міне еш,
Ақылымнан адастым, іздеп болмас, міне, еш».
Олар айтты: Айтылған сөздің бәрін,

Сүт ағып келу үшін арық (қазуды) тілерін.
Не айтылғанын қалай білді Фархад,
«Оның үкімін орындау үшін бар өнерімді көрсетейін» – деп.
Белін буып, алды шот балғасын,
Дереу бастап кетті ісін.
Керек аспаптарының бәрін жеткізді,
Бір ай ішінде (тамаша) арық қазып бітірді.
Түзетті, жонды арық тастарын,
Білінбейтіндей етіп бітеді тастар жігін.
Арықтың біткен жеріне бір хауыз жасады,
Көргендер таңғалысып, қайран қалды:
«Ғажап кісі екен бұл адамзат,
Балауызға айналады екен адам қолында болат!»
Біл! Іс бастағанда қиын болар,
Қандай іс (болмасын) басталса, соңында бітер, ей, жар.
Ешқандай іс адам баласынан құтылмас,
Егер өліп кетсе, онда шара болмас.
Хабар берді Шырынға «міне
Тамам болды бір арық және тамаша хауыз.
Сондай арық пен хауызды жасады Фархад.
Ондай етіп жасай алмас еді ешбір шебер.

61r⁰ Неше сүт онда сауылғай,
Тыйылмастан ағып, мұнда жиылғай».
«Көрейін», – деп, Шырын өзі келді,
Көріп хош хауыз бен арықты сүйініп күлді.
«Тамаша! Бұл хауыз бен арықты
Жасап бердің, – деді, – көңіліме лайық.
«Қолың бар болсын дәйім!» – деді Шырын.
Көп жақсылық тілеп, алғыс айтты.
«Кетірдің менен осы үлкен ауыртпалықты,
Саған мадақ, ұстазыңа рахмат (игілік)» –
Деді де, шақырып сарайға келтірді.
Құрметтеп, нөкерлерінен жоғары отырғызды, бокал ұсынды.
Құлағында тастары жарқыраған сырғасы бар еді,
Оны сән үшін тағар еді.
Жиегі інжуменен көмкерілген,
Көп мал (байлық) еді әрбірінің бағасы.
Құлағынан өз қолымен шығарды,
«Қабыл қылыңыз!» – деп Фархадқа берді.
«Бұл шеберлігіңе берілген ақы емес,
Еңбегіңе лайықты сый әзірге қолымда болмай тұр.
Бұларды сат, ісіңе жарат,
Ұятты болдым, азырқанба, кең пейілділік көрсет.
Егер бұл жағдайдан ізгі болса халім,
Барынша құрметтер едім, келгенше әлім.
Жамандама, ал, міне, – деп, кешірім сұрады»,
(Қолын) созып, Фархад оны қолынан алды.

«(Жан) пида болсын саған, ей, жан Шырын!» –
Деп, қолымен аяғына апарып қойды.
Содан соң тұтты ол сахара жолын,
Ағызып бұлақтай көздер жасын.
«Сыры белгілі болып қала ма», – деп қорқып,
Өмірден баз кешті, безді елден.

Фархадтың Шырынға ғашықтықтан тауларда жүргені

Көңіл байлады Шырынға бұл Фархад,
Ғашықтықтан тәні ауырып, жаны қиналды.
Оның барлық күні бірден азапқа айналды,
Көңілде қалмады зәредей қарары.
Жанында қалмады тыным-тағат,
Тәнінде қалмады сабыр сақтауға қуат.
Тілі сөзді, қолы істі ұмытты,
Болып диуанадай жапанды кезді.

61v[0] Жапанда абыржып, доптай домалады,
Талдай түзу бойы чәвган сияқты бүгілді.
Шешек сияқты жүзі қайғымен солды,
Күйіп бауыры, жүрегі қанға толды.
Жағылды қызметінде ғашықтық оты,
Сүйгенінен көмек күтпеді.
Көңілден сабыр, көзден ұйқы кетті,
Жас орнына көзінен қандар ақты.
Ақылы кетіп басына әуестік толды,
Көңілінде қалмады төзімі.
Бұл қайғыдан шырайы, сары болды,
Өзге ойларды мүлдем ұмытты.
Есіне түскенде ол толған Ай,
Басынан кетіп ақылы айтар ойпыр-ай!»
Анадан айрылған жас баладай,
Үнемі ағызар көз жасын ол бек.
Не қыларын білмес осы ісіне шара,
Бұл қайғымен болды көңілі пара-пара.
Кетіп тынышы, ғашықтық отында жаны,
Күйіп қайнады денесінде қаны.
Шам сияқты қызғанында еріді майы,
Толып ол от түтінінен болмысы.
Бәле және реніш оғының мақсаты болды,
Кешіп жаннан өлімге болды мұқтаж.
Шырынға деген ғашықтығы осылай тұтты оны,
Жанынан безген еді міскін Фархад.
Ол Айға деген құштарлықпен түнде, күндіз,
Жүрер еңіреп жапанда жалғыз.
Адамды көрсе, киік сияқты үркер,
Бейне бір болат диюды көргендей қорқар.

Аулақ жүрер еркек-әйелден,
Жырақтан көрсе аң қашар кісіден.
Жүрер жар қайғысымен болып шат,
Үйіндінің астында жатқан қазына сияқты болып азат.
«Ғажап! Табылар ма екен бұл ауруыма дәрмен (ем)
Деп, бұл ісіне қалды қайран.
Не ақылы қалмады, не көңіл хошы, не қарары,
Не киетін, жейтін, не жұбататын жары жоқ.
Қалай бір жақын дос табар Шырынға жіберетін,
Кім айтар? «Өлтірер Фархадты қайғы», – деп.
Қалай дамыл берер оның махаббаты бір дәм (сәт),
Қалай кетер көңілінен сүрумен ғам?

62r[0] Көріп сарайының шаңын жырақтан,
Қылып сүрме, төгер қанды жас жалғыздықтан.
Оның сарайына көзі түскен сайын
Қылар жанын киімі орнына пара-пара.
Атын естісе ішіне от жағылар,
Кетіп ақылы, есінен танып жығылар.
Кезер есі ауысқан адам сияқты жапан түзде,
Өзі білмес не істерін бұл күйікте.
Киіктер жиылып қарап таңғалар,
Оның зар еңірегенін естіп тыңдар.
Бірі жалынып, аяғын жалар,
Бірі жабысып, етегін жалар.
Кейде еліктерге жолығып шөп жегізер,
Кейде арыстандармен достасып жүрер.
Болар түнде күзендер оның серігі,
Ұзақты күн жүздеген ақбөкендерді оттату ісі.
Осылайша ол не ас жемеді, не ішпеді су,
Тамағы – қасірет, ішімі – реніш пен қайғы.
«Алдымда тау-тас болар», – деп ойламас,
Тиіп, жүзін бұзғанша еш тоқтамас.
Егер болса алдында көл не шұңқыр,
Түсер сабыр етпес, сақтанбас.
Көзіне тисе оқ жұмбас көзін,
Солай ұмытар өз-өзін.
Осылай жарға деген ғашықтықтан болып зар,
Дүние ләззаттарынан болды безер.
Бұлақтай етіп ол екі көзін,
Көзі қанымен жуды жүзін.
Не күндіз, не түнде дамыл таппады,
Күн өткен сайын бұрынғыдан бетер сабыры кетті.
Ұмытып, өзі-өзіне жат болды,
Ұмытылып Фархад, есі-дерті Шырын болды.
Басылды жүрегіне ғашықтық мөрі,
Жанына орнады ол жар мейірімі.
Осылай тұтты ол жар ықтиярын,

Өзін ол досынан айыра алмайтын күйде болды.
Тілер еді жаны бұл тәнді тастаса,
Ол досымен бір тәнде болса.
Егер жарыққа немесе отқа қараса,
Көрер одан кездесудің, не айрылысудың нышанын.
Көзіне бір нақыш (құбылыс) көрінсе,
Оны ол «ізгіліктің (бақыттың) белгісі» деп, жорамалдар еді.

62v⁰ Кісі өз ісін жаманға жорымас,
Елестет, қалайша жамандыққа жорысын өз ісін.
Не таң! Жаман-жақсы іс түсер болса,
Ол оны өз қалауына сәйкес байымдайды.
Әлдекім білдірсе (көрсетсе) жақсы-жаманды,
Хабарсыз еді ол, оңнан айыра алмас солды.
Аптасына бір рет Фархад,
Сарай жаққа келер еді болып шат.
Ішер еді сүт ол хауыз ішінен,
Көрер Шырын сарайын көз ұшынан (алыстан).
Жылар топыраққа басып жүзін,
Кісі таппас ұқтыруға сөзін.
Жапанды бетке алып тағы кетті,
Өз жүрегіне өзі риза болмай кетті.
Неше күннен соң келді қайта,
Жүрді таң атқанша хауызды айнала.
Күйіп бауыры қайғыда еңіреп зар,
Екінші рет жол тұтып сахараға кетер.
Бұл іс көптеген елдерге жайылды,
Ғашық болғанын бәрі білді.

Хұсрау Фархадтың Шырынға ғашық болған хабарын есіткені

Қалай ел бұл істен болды хабардар,
Шах сарайындағы ақсүйектердің (нөкерлерінің) бірі айтты:
«Ей, шах,
Хикаят мынадай: Міне, аңла енді,
Мен айтайын, сен құлақ салып тыңда енді.
Шырынға ғашық болды Фархад,
Ғашықтықтан аһ ұрып, жүрер шегіп азап.
Басына толды сондай құштарлық,
Құштарлықтан тұтты сахара.
Болып ғашық Мәжнүн сияқты,
Жалаң аяқ, жалаң бас жүгірер күні-түн.
Айтады екен: «Көңілімді алды», – деп Шырын,
Қате емес, сөздері де шын.
Қашан есіне түссе көңілін алған,
Тілер «аһ» деп берсе тез жан.
Кісіден қорықпас, именбес келсе ол,
Көзінен қандар ағар «Шырын» десе ол.

Келер әр аптада (бір) тез-тез жүгіріп,
Тұрар қол қусырып сарайға қарсы.
Сәлем айтып, сүрер топырақ жүзіне,
Қылар ол жер құмын сүрме көзіне.

63r^{0} Кетер қайтадан жазыққа жүгіріп желдей,
Осындай болды оның халі, ей, бек.
Есітті де шах бұл дастанды (оқиғаны),
Және сүйіспеншілік отына салды жанды.
Гауһар – біреу, сатып алушы екеу болса,
Бағасы кемімес, дереу артар.
Гүлді көргенде бұлбұл өзі сайрар,
Өзге бұлбұл сайрай бастаса, арттырар зар.
Және, бір жағынан, ойланып барып, сүйініп күлді,
Себебі: тағы бір ғашық пайда болды.
Енді, бір жағынан, қызғаныш білдірді: «жар
Көңіл алдырса, болғай», – деп қиын.
Бұл ойлармен күйзелді жаны,
Ішіне от түсіп, қайнады қаны.
Кісінің болса көңілі толы қайғы,
Қанша ойланса да болмас райы ізгі.
Ауру – ол, біл аурулар райын, ей, жар,
Кісі ауырғанда нелер болса ойлар.
Айыққан кезде айтқан сөз пайдалы болар,
Мас кезінде ісіне (міндетіне) салақ қарар.
Оташы білгендіктен, қан тамырларын емдейді,
Өзі ауырғанда оны өзгелер емдейді.
Шақырып Хұсрау кеңесшілерін қасына
Айтты: «Қараңыздар, аңысын аңдаңыздар!»
Ол диуана жігітке не қылайық,
Қандай амалмен одан құтылайық?
Осы күйінде қалдырсам – ісіме келер зиян,
Және болмас жазықсыз төксем қан.
Бар ынта-ықыласыммен тырысып,
«Жай халықты араластырмай, өзім үшін той жасасам», – деп едім.
Сондай тойды Шырын жасап, «маған қызмет көрсетпекші».
Міне, қайран қалып отырмын бұл іске.
Кеңесшілер айтты: «Ей, шах, бар болғыл,
Әлемде үнемі бақытты болғыл!
Жеті ықылым шахтарының баршасы құлыңыз,
Не іс істегіңіз келсе, жетер қолыңыз.
Барлық құлдарыңыздың нашары біз,
Оңай іс ол еш қайғырмаңыз Сіз.
Сенің әскеріңнен жәрдем сұрайық,
Біз ол диуанаға шара қолданайық.
Алдымен шақырыңыз – келсін, көрелік,
Шашып алтын-күміс қызықтыралық!

63v[0] Бәріміз оны жақсы қарсы аламыз,
Құрметтеп кигізіңіз сырма шапан.
Алтынды көріп қуанар, қайтадан ақылға
Келіп, құр әуестікті басынан шығарар.
Көріп алтынды көңілі мейіл қылғай,
Көңілі алтынға байланып, ғашықтығы кеткей.
Үмітіміз бар: бұл сияқты іс қылынса,
Ғажап емес! Байлық пен тауарға (малға) алданылса.
Егер алтынға алданбаса (қызықпаса),
Жіберерміз оны тас кесуге.
Қиындықпен сүйіспеншілік оты көшкей,
Тас кесумен өмірі өткей».
Бұл сөздерді тыңдады да Хұсрау
Бұйырды: «Шақырыңдар, келсін Фархад!»
Шақырып, келтірді шах қызметіне
Бір есірік (буырқанған) бурадай кірді, (тұрды) қасында.
Шырынға деген ғашықтық оны осындай күйге салды,
Өзінен де, өзгеден де күдер үзген еді.
Мәлік бұйырды: «Құрмет көрсетіңдер,
Шашып алтын-күміс көңілін аулаңдар!» – деп.
Отырғызды ардақтап оны бектер,
Шашты (аямай) алтын, інжу-гауһар.
Інжуге де, алтын-күміске де қарамады,
Ішіп-жемді, шапан мен тонды (киімді) де көзіне ілмеді.
Өйткені жер (топырақ) еді оны көңілінде гауһар,
Көзіне тең (бірдей) көрінді топырақ пен алтын.
(Мұны) көріп Хұсрау қайран қалды,
«Іс алтынмен бітпейді екен!» – деп ойлады.
Ойланып, нәзік мағыналы (мағынасы терең) сөздерді
Таңдап алып, сөзін тапқырлықпен бастады.
Қай жағынан Хұсрау сұрақ берді,
Жақсырақ жауапты одан есітті.

Хұсраудың Фархадпен айтысқаны (дауласқаны), Фархадтың тау қазғаны

Алдымен Хұсрау сұрады: «Қай жерліксің, – деді, – сен?»
[Фархад] айтты: «Ғашықтар шаһарынанмын мен».
[Хұсрау] айтты: «Онда (адамдар) қандай кәсіппен айналысады?»
[Фархад] айтты: «Жан сатып, қайғы алады».
[Хұсрау] айтты: «Жанды сату – қате ол».
[Фархад] айтты: «Ғашықтық жолында таңғаларлық іс емес ол».
[Хұсрау] айтты: «Шын жүректен ғашықсың ба?»
[Фархад] айтты: «Шын жүректен дейсің, бар жаныммен ғашықпын».

64r⁰ [Хұсрау] айтты: «Қаншалықты сүйдің сен оны?»
[Фархад] айтты: «Сөзге сыймас еш баяны».
[Хұсрау] айтты: «Көрдің бе оның күндей жамалын?»
[Фархад] айтты: «Бәлі! Елесін (бейнесін) ғана көрдім».
[Хұсрау] айтты: «Оның сүйіспеншілігінен пәк бола аласың ба?»
[Фархад] айтты: «Тек өліп, топыраққа айналғанда ғана».
[Хұсрау] айтты: «Егер жолықсаң, көрсе сені?»
[Фархад] айтты: «Көзге сүремін (жағамын) аяғының топырағын».
[Хұсрау] айтты: «Егер көзіңді ауру етсе?»
[Фархад] айтты: «Разымын, тек көзге ілсе».
[Хұсрау] айтты: «Егер өзге ер сұнса қолын?»
[Фархад] айтты: «Басын таспен тілемін».
[Хұсрау] айтты: «Тапсаң жол ол құмайға?»
[Фархад] айтты: «Жырақтан қараймын Айға».
[Хұсрау] айтты: «Егер «өзіңде бардың бәрін бер» деп тілесе?»

[Фархад] айтты: «Бұл туралы Хақтан (жалбарынып) тілермін».
[Хұсрау] айтты: «Егер шақырса, риза етсе?»
[Фархад] айтты: «Орындалғай еді барша мақсат».
[Хұсрау] айтты: «Кес көңіл (ұмыт), ол досты қойғыл!»
[Фархад] айтты: «Достың (қолынан) келмес бұл іс, білгіл».
[Хұсрау] айтты: «Бұл үмітті күтпе – іске аспайтын үміт ол».
[Фархад] айтты: «Онсыз тыныштық – арам ол».
[Хұсрау] айтты: «Кел, бұл істен тарт қолыңды!»
[Фархад] айтты: «Сөйлеме көп, тый тіліңді!»
[Хұсрау] айтты: «Қой енді, барыспайық өнбес дауға».
[Фархад] айтты: «Қалай болар, өйткені от түсті қауға».
[Хұсрау] айтты: «Сабыр қыл, тый көңіліңді одан!»
[Фархад] айтты: «Жаннан айрылғанда, қалай сабыр сақтайын».
[Хұсрау] айтты: «Сабырсыздық – надандық, біл».
[Фархад] айтты: «Сабыр қылмаққа керек діл (жүрек)».
[Хұсрау] айтты: (Оған ғашықтықта) кісіден именесің бе (қорқасың) ба?»
[Фархад] айтты: «Тек айрылудың (жалғыздықтың) азабынан».
[Хұсрау] айтты: «Шын досқа (еріксіз әйелге) ие болуды қалайсың ба?»
[Фархад] айтты: (Өмірде) болғаннан гөрі болмағанды қалаймын».
Хұсрау оның жауаптарының алдында дәрменсіз екенін түсінді де,
Айтты: «Сөзді әрі қарай созудың пайдасы жоқ.
Айтты: «Мұнымен сөйлесудің ең ғажабы,

Сұрауды аяқтатпастан дайын жауабы.
Тыңдаңыз, не сөздер айтқанын (жауап бергенін),
Көрмедім мұндай тілді (шешен) кісіні.
Іс алтынмен бітпес, не қылайын.
Алтынға алданбады, мұны енді тас ісіне салып сынайын, –

64v[0] Деді де тіл ашты, ойларын тілге тиек етті:
«Ей, шын шебер, ақылды Фархад,
Бір үлкен тас бар, кесуі қиын.
Әрі-бәрі өтуге жасайды бөгет.
Сол жақтан бізге бір жол (өткел) салып берсең,
Барып-келуге болар еді оңай.
Бұл іс ешкімнің қолынан келмес,
Және сенен өзгенің ісі емес.
Сүйікті Шырынның абыройы үшін
Бұдан ізгі антты, маған сен, білмеймін!
Зәрумін, орнына келтір осы мұқтажымды,
Және бұл қажетіме айтпа сылтау (дәлел)».
Жауап айтты: «Кесейін мен, – деп, ол тасты,
Бұл іске барынша салайын күш пен басты.
Осы шарт бойынша мен іс бітірсем,
Мәлік пәрменін орнына келтірсем,
Керек бұл еңбегімді шах білгей,
Шырынның шекерінен қол үзгей».
Бұл сөзге Хұсрау қатты ашуланды,
Тамағына болат қойғысы келді.
Бірақ ойланды: «Бұл шарт қорқынышты емес,
Қатты тас қой ол, топырақ емес.
Не істеу керек енді, топыраққа сал оны.
Қазылған топырақты тасумен шығар жаны».
Айтты: «Шартқа келістім, қаз оны сен,
Бұл шартымнан қайтсам ер емеспін мен.
Беліңді бу, құрал-сайманыңды ал қолға,
Бұл істе өнеріңді көрсет елге!»
Бұл сөзді естіп сүйінді, сұрады Фархад,
«Ол тау қайда? – деп, – ей, әділ шах».
Хұсрау жартасты сипаттай келе айтты: «Бар,
Бұл күнде Бисутун[53] деп аталар.
Тұтастай гранит кесектерінен тұратын қатты тас еді,
Қаттылығы сыртынан көзге ұрып тұрар еді».
Тұрып Хұсрау қасынан кетті ол,
Тез жүрді тұтып тау жаққа жол.
Желіп желдей ол тауға жетті.
Белін байлады, дайындық етті.
Одан соң шот балғасын қолға алып тез,
Жартас бетіне ат үстіндегі шахтың суретін салды.
Бір тастан отырғыш жонып,
Оның үстіне Шырынның әсем бейнесін отырғызды.

65r[0] Тастарды қашап, жонып көрсетті өнерін,
Көп еңбектенді, салды көрікті сурет.
Түбінде есітерсің ол суретті адамгершілікпен салған,
Ғашыққа жапалар қылды дәурен (заман).
Патшаның жақсылығын көрген бір кемпір оған не
көрсетпеді,
Істеген ісі баршаға ғибрат емес пе?
Кәрі қатын (жауыз кемпір) сияқты бұл дүние алдамшы,
Тәттілікпен ол сені алдар.
Соңынын ащы зәрін (уын) ішкізер.
Тіршіліктің дәмін татқызар.
Жапасы көп, жоқ зәредей мейірімі,
Мейіріміңе қаһарын төгер.
Алқымыңнан алмастан бұрын қой енді (таста).
Бөрі жүрген ізбен жүрме, ей, қой.

Фархадтың тауды қалай қазғаны және
Шырынның суретіне қарап зар илегені

Түгел салып біткен соң суретті Фархад,
Құр суретке (қараумен) көңілі болып шат.
«Жар қолға түсер», – деген оймен,
Кесе (тесе) бастады тауды шот балғамен.
Шапқысын қайсы бір тасқа ұрды,
Бір ұрумен бір бұрышын жемірді.
Ұзақты түн тынбастан көзден шаша жас,
Кесер еді Шырынға деген сүйіспеншілікпен тас.
Қашып, жасырынса қырғауылдай күн,
Әлемге толса қайтадан қарға мен құзғын.
Барып сурет қасына зар жылап,
Таң атқанша жүзін топыраққа сүртер.
«Ей, жүрегіме ауру, ауруыма да ем,
Басыма мұң және көңіліме демеу.
Сенің сүйіспеншілігің мені бұл іске ілді,
Келтірді, осы тас кесуге салды.
Осылайша ренішім артты, іс ұзады.
Қарарым қалмады, сабырым жырақтады.
Сен онда бір таза гауһар сияқты
Тұрарсың тастар арасында жасырулы.
Сол себептен мен тас кесермін,
Гауһар қолыма түсер – деп – көксермін».
Бұл сөздерді сол суретке айтар,
Жауап естімес және еңіреп қайтар.
Шықты ол тау төбесіне асығып,
Жылады бір тас үстінде отырып.

65v[0] Қарап сарай жаққа айтар: «Ей, жар,
Жаһан болды өзіме сенсіз тар.

Бауырым, жүрегім болды, міне, қан,
Қыл енді ғашығың дертіне дәрмен.
Мұратсыздың тілегін орында,
Үмітсіздің үмітіне опа қыл.
Білемін, мені есіңе алмайсың сен,
(Менен) жақсырақ жарың бар, теңің емеспін мен.
Әйтсе де сен еш кетпейсің есімнен,
Азап шегем күні-түні көксеумен».
Хабарсыз Шырын онда алаңсыз отырар,
Хұсрауды ойлап, күйінішпен өмірін өткізер.
Оған ғашықтықта бұл Фархад міскін,
Берер Шырын десе, тәтті жанын.
Айтар: «Ей, тамам жүзі толған Ай,
Қашанғы осылай уайымдаймын, ойпыр-ай!
Балауыз шамы сияқты жандым, жағылдым,
Жанып таусылуға да аз-ақ қалдым.
Ғашық болғаннан бергі – серігім,
Тас кесе жүріп, жылау болды ісім.
Ғажап! Хақ мені жаратты ма (шақпақ) тастан,
Сондықтан ба, ішімде от тұтасқан.
Қашанғы сені жырақтан көздейін,
Қашанғы тас ішінен гауһар іздейін.
Қай уақытқа дейін тау-тас қазайын,
Көз жасы ішінде мен неше жүзейін.
Кел, аз қыл жапа, жасымды сүрт, ей, жар,
Ғаріпті тасісімен өлтірме зинһар.
Сенде не қайғы бар, құрметің артар,
Тауарыңды шах сияқты сатып алушы бар.
Сергелдеңге түскен мен бір жалғыз,
Көзіме ұйқы келмейді не түнде, не күндіз.
Күйемін дәйім ғашықтықта, ей үр,
Қалай күйсе пәруана көріп нұр.
Жырақтан осылайша күйермін,
Дегенмен «көңілім жақынырақ», – деп ойлаймын.
Оның дәлелі қадіріңді білемін,
Түнде де, күндіз де аңсаумен зар илеймін.
Мені бұл қайғыдан азат еткіл,
Тым болмаса көңілімді бір рет шат еткіл.
Әйтпесе шара қыл, баз кешейін,
Бұл қайғы-қасіреттен біржолата құтылайын!»

66r^0 Өлмек жақсы мұндай тірлігімнен
Не жар жоқ, не туысқан, не дүние, не – дін.
Мендей болмасын еш адамзат,
Бұл бақытсыздығымнан шегемін қайғы-қасірет.
Егер әділдік етсе осы опасыз тағдыр,
Мені неліктен өлтірер, неге мұнша қинар.
Егер мейіл етпесе өзгермелі жазмыш,

Неліктен ішкізер саған сүт, маған қан.
Анаң сүті сияқты ол арықтан
Ішерсің сүт, енді бір (мезгіл) мені де ойла.
Осынау шекер татитын сүтті ішкенде есіңе ал мені бір,
Шекер сүт сусағанның шөлін басар.
Жас бала сияқты жылатпа, қолымды тұт,
Опаңды даяшы қыл, берсін маған сүт.
Опалы құлды біржолата ұмытпа,
Сүт орнына және у татырма (ішкізбе).
Білесің, сенен өзге жоқ жанашырым,
Енді болмағыл дұшпаным, ей, сүйіктім.
Жүзіңді көрсет, нұрландыр бұл көзімді,
Кеңшілік жаса, аз қина мұңды өзімді.
Бұл бишараның ісіне шара қылғыл,
Таусылды тағатым біржолата, білгіл!
Рахым қыл, аңдаусызда төкпе қанымды сен,
Жат елдікпін, маған жан және жаһансың сен!
Жөн бе, жат елдіктің қаны төгілсе,
Мен жылармын, басқалар бәрі күлсе.
Бүгін сен жат елдік емессің, ей, жар,
Жат елдік «аһ»-ынан қорық, берме азар.
Не жаздым қызметіңде, неге жек көресің?
Жазығым бар болса айтқыл, білейін мен.
Бейнеңе табынғаннан басқа не істеппін?
Егер өзге кінәм бар болса, мейлі, еврей болып-ақ кетейін.
Кел енді, жапа шектіруді қой бір,
Опа көрсетудің амалын қарастыр.
Тілеймін бұл түнде халімді көрсең,
Бұл зарлағанымды естісең.
Егер тас болса да көңілің бұл құлыңды
Көріп, рақым етерсің бұл мұңлыңа.
Жалған емес, ақиқат біл ісімді,
Ойынға санама бұл зар илегенімді.
Ғашықтық отында қау сияқты лапылдап жанамын,
Тән-жанымен кездесуді күтемін.

66v^{0} Егер бар болса менде мал мен динар[54]
Жіберіп тұрар едім қызметіне (сәлемдемеге) харвар[55].
Міне, алтын реңін алды (сарғайды) осы жүзім,
Күмістей аққан жастан бұлдырайды екі көзім.
Кел, алтын орнына жанымды берейін,
Ең болмаса, бір күн жамалыңды көрейін.
Дию емеспін кісіден қашсам ақыры,
Не қорқып құс емеспін ұшсам ақыры.
Кісіден кісі қаша ма, ей, бек,
Мүсіндер жонса тастан адам сияқты.
Қанша дос бар қамымды жеп,
Аяқтан түссем (қиналсам) қолымды тұтса «тұр» деп.

Қасымда туған-туыстар да жоқ,
Өлсем қайғырып зар жылайтын.
Өзім жалғызбын, осы мұңға түстім,
Бұл қайғы-қасіретке аңдаусызда түстім.
Егер жүз жыл құдықта жатсам зар (илеп),
Жоғарыдан көрмеймін «аһ»-ымнан өзге жар.
Егер желсем далаларда тынбастан еш,
Соңымда жоқ көлеңкемнен басқа еш(кім).
Неткен ит жанды кісі едім, білмен,
Осы мұңда жалғыздықтан өлмен!
Өмірде иттің орны бар, менде – жоқ,
Қандай адам баласымын, итше санатта жоқ.
Кісі болмас мендей үйелменсіз,
Не дүние, не дін, екі жаһансыз.
Ақыры, мен қайдан, бұл ғашықтық қайдан?
Кім мені түңілдірді тәтті жанымнан.
Жағылдым мүлдем, күл болғанша жандым,
Бұл күйікте өмірден түңілдім.
Өзімді бұл болмайтын іске салдым,
Өзім өз ісімнен енді ғибрат алдым.
Егер көңілім (жүрегім) және қолыма түссе,
Мойнымнан тастамаспын бір сәт.
Өз ісімнің соңын тұтқаймын одан,
Жұмып көзді жақсы-жаманнан.
Салып өзіме бір тастан там,
Өткізермін сонда қалған күндерімді.
Ешкімнің жүзіне бақпағаймын,
Кім не сөйлесе ұқпағаймын.
Бұл суретке қарай-қарай (табына-табына), міне, жоғалдым,
Басқа суретке (бейнеге) табынбаққа тәубе қылдым.

67r^0 Осындай сөздер айтып, жылап зар,
Жүзін сурет алдында тұрып жерге сүртер.
Қашан теріс айналса қайтадан бұл түн,
Туып күн шашса жер жүзіне алтын.
Қайтадан қолына алып ол шот балғасын,
Және бастар бұрынғы кәсібін.
Ағызар көздерінен түн қата жас,
Ұзақты күн, бір сәт тынбас кесер тас.
Мұндай істері мәшһүр болды,
Халайықтар арасына даңқы жайылды.
Келіп жұрт көрмекке әр жақтан,
Бағып, ғибрат алар еді одан.
Көріп ол тауда қылған істерін,
Таңырқар еді жасағандарына.

Шырынның Бисутун тауына Фархадты көруге барғаны

Отырған еді бір күні көңілді Шырын,
Қасына жиналып барлық қыз-қырқын.
Айтар еді бірі өткен қызықты күндерді еске алып,
Оны тыңдап болар еді көңіл шат.
Айтылған еді әңгіме әр тараптан,
Реті келгенде сөйленді сөз жаман және жақсы жақтан.
Бірі: «Келгей және бақыт пен сағадат
Деп, – айтты таңсық хикаят.
Осылайша әрбірі сөздер айтты,
Хикаятпен Шырын көңілін жұбатты.
Рет-ретімен әңгімелер айтылып, сөз-сөзге ұласты,
Кенет Фархад халі еске түсті.
Есіткен еді оның ісін,
Ұзақ күн тынбастан тау қазғанын.
Күліп Шырын айтты: «Барайын,
Бүгін ол Бисутун тауын көрейін.
Қарайын, қалай ол кесер тас,
Ғашықтықта қалай ағар екен жас.
Бәлкім, ол тастардан күндердің күнінде маған жұбаныш
ұшқыны түсер.
Есіркеп, кешірім сұрайын».
Бұйырды: «Ат ертте!» – деп Шырын,
Ерттеп ат бағушы атты, тартты тізгін.
Жоқ еді ол күні ат қорада Гүлгүн,
Басқа бір ат ерттелді сол күн.
Сұлу қыз шат көңілмен шықты жолға
Тез аттанды, тізгінді нық ұстады қолда.

67v^{0} Соншалықты епті еді ат үстінде ол Ай,
Еркектерде ондай аз болғай.
Еркектерше түйіп ол екі бұрымын,
Шаша бастады жерге ‘анбар мен жұпар су.
Ұшар құстай зулады тұтып жол,
Желіп желдей асты көп төбелер мен қол (жыра).
Жамалынан әлемге жайылды балқыған нұр,
Әсем жүріспен, тауларға жетті бұл үр.
Оны есіне алып міскін Фархад,
Кесер тауды тынбастан жалғыз жүріп.
Тас көңілді жар үшін кесер ол тас,
Ағызар көзінен үнемі қанды жас.
Тас арасынан лағыл іздеп жоғалтты өзін,
Лағыл сияқты жасымен жуды гранит тас жүзін.
Кетіп көңілінен тыным мен қарары,
«Қап, әттеген-ай!» – деп қылды зары.
Есітті: «Келді Шырын», – деген хабар ол,

Тас арасынан гауһар тапқандай болды ол.
Қуанғаннан қолы күшейді қайта,
Кесе бастады тасты жеміре-жеміре.
Көріп Шырынның Айдай жүзін,
Ол жүзден нұрландырды көзін.
Әкелген еді сүт өзімен бірге,
«Ал іш мен үшін! – деді, – төкпе жерге».
Алып Шырын қолынан сүтті Фархад
Шекер ішкендей ішті, Шырын айтты: «Ас болсын!»
Айтты: «Сақи сенсің, бұл өте жақсы,
Сүт емес, у болса да ішер едім!»
Қалай ішіп қойды мәңгілік бокалын ғашық,
Және кетпек болып жолға бет алды сақи (Шырын),
Жырақтан келген еді, атының басын қайтуға бұрды.
Гауһар көп тиелген еді, көтере алмай аты тұрып қалды.
Ат емес, пілдің өзі қиналар еді,
Күміс күмбез көтеріп аяғы талғай еді.
Ғашық көрді сүйіктісінің аты
Жүрмес, қиналар ол Ай заты.
Атымен бірге оны жерден көтеріп,
Мойнына салды, жолға түсіп, жүгіре жөнелді.
Жеткізді сарайына жүз назбенен,
Түсірді мойнынан зор құрметпен.
Оны отырғызды сарайдағы кілеміне Фархад,
Содан соң қайтып оралды мекеніне басқа жолмен.

68r^{0} Тағы ол тас кесуді бастады,
Тағы да жылап-сықтап күңіренді.

Хұсраудың қулық жасағаны және Фархад өлімінің себебі туралы

Үнемі Хұсрау Шырын ісін,
Сұрап отырды не істегенін.
Хабар әкелуші жансызы жүз мың,
Бар еді әр іс бойынша оның.
Егер қолын жүзіне қойса Шырын,
Оны да жеткізер еді шахқа.
Қашан ол Фархадқа барды,
Тауды емес, тас қорғанды көрді.
Хабар келтірді: «Білгіл, ей, шах,
Хабарсыз болма бұл істен, қырағы бол.
Шырынды көргеннен бері Фархад,
Жемірді тауды, тастардан алар өш.
Осылайша ұра берсе шот балғасын ол,
Салар аз уақыт ішінде таудан ол жол.
Қатты күшейді, көтеріліп көңілі де,
Шапқысын тасқа ұрар өте қатты».

Мәлік қайғырды ол тас кескенінен,
Өкінді сондай шартқа көнгенінен.
Шақырып кеңесшілерін айтты: «Айтыңыз бір,
Қандай шара қолданамыз бұл іске, қандай шара?»
Кеңесшілер айтты: «Қайғы болды серігің,
Оңай болсын десең ісің.
Бір шабарман жібер оған барсын,
Сол қазушы Фархадты көрсін.
Айтсын оған: «Дариға, Шырын өлді,
Оның ол ал шешек өңі солды!»
Ғажап емес, «Шырын өлді», – деп білсе,
Күші кетіп, ісін тәрк етсе.
Іздеп тапты бір кәрі кісіні,
Тілі ащы, түсі түнеріңкі кемпірді.
Жаман сөздер үйретіп оған ол күн,
Айтты: «Берерміз, – деп, – көп алтын».
Жіберіп Бисутун тауына оны
«Қыла гөр, – деді, – осы жапаны».
Жапа атын мініп ол жүзі сары,
Жетіп келді Фархад жанына.
Айтты: «Ей, біліксіз, не білесің,
Әзиз ғұмырыңды текке зая етесің.

68v^{0} Ол айтты: «Үміт бар, бұл ісімді
Атқарып, табамын деп ол білісті».
«Білісің кім?» – деп еді, ол айтты: «Шырын,
Пида болсын оған жүз шырын (тәтті) жаным».
Ол ащы сөзді, у тілді кемпір де
Өтірік қайғырған болып,
Аһылап-уһілеп айтты: «Ей, сорлы Фархад,
Шырын өлді, неғыласың қайғырып.
Дариға, жайдары мінезді жан еді,
Өліп артындағыларға қайғы қалдырды.
Барлық ел халқы зар жылады,
«Дариға, нәзік жанды Шырын еді!» – деді.
«Қайтты топыраққа көміп оны,
Аянышты-ақ, енді жоқ ол мәңгі».
Бұл сөзді айтқан кезде, о дариға,
Тілің неге байланып қалмады, о дариға!
Кісі айтар ма, осындай жағдайда ауыр сөз.
Япырым-ай, болар ма мұндай бетсіз-ұятсыз!
Есітіп Фархад оның ащы сөзін,
Тастады құз басынан өзін-өзі.
«Дариға! – деді, – көп азапта болдым,
Бұл азаптың рақатын көрмедім, өлдім».
Қатты ашынып солай аһ ұрды,

Жүрекке қанжар қадалғандай жығылды.
Егер бөрі алдына келсе жүз қой,
Кедейге садақа үшін арналғанын ұстап, қылар той.
Қалай жақсы айтқан ал қызыл су дайындаушы
Гүлстанға:
«Кейін қайтарып беру керек болатын затты алма».
«Кірді қара топыраққа толған айым,
Неге басыма топырақ үймеймін.
Төгілді ал қызыл гүлім осы бұтақтан,
Неліктен бұл бақ маған азап бағы болмайды.
Өшіп қалды жаһанды жарқыратқан шырағым,
Неге еріп таусылмайды көздегі майым?
Күнім батты, қараңғылықта қалдым енді,
Онсыз қалай өмір сүремін бір сәт енді?
Не тіршілік маған тез кетейін,
Жылдам жүгіріп Шырынға жетейін».
Осыны айтты да, тәрк етті жаһанды,
Жер өпті, досының жолында берді жанды.
Басқа еш нәрсе білмес бұл замана,
Әрбір жанға жапа бермек қашанда.

69r^{0} (Әлем) қайғы беріп, алар жан,
Құтылуға қолынан жоқ еш мүмкіндік.
Табар болса кенеттен бір бишараны,
Соның (басына) төндірер бар бәлені.
Егер қолын шешекке сұнса міскін,
Шешек орнына тас жаудырар басынан.
Осылайша кетірер қуанышты одан,
Аузындағы шекер уға айналар – шын.
Оған тар етер бұл кең дүниені,
Амалсыздан ол тәрк етер жанды.
Сенсе болмас бұл дүниеге әркез,
Нелер есітіп, байқап қара, нелер көрерміз.
Ұйықтама, ей, көз, ақыры алаңсыз болма,
Ояу бол, тіршілік қадірін біл.
Жер қойнында топыраққа айналып қанша жатсаң да,
Ешкім сені есіне де алмас, ұмытыласың.
Бұл елу жылғы жасқа болма тәкаппар,
Ойынды қой, ұйықтама көп, ояу тұр.
Қатты емес адам баласы тастан,
Көрерсің тас та бұзылып, құмға айналар.
Қаншама адам өліп, жерге кірді,
Қаншама досты достан айырды.
Қанша «шахпын» дегенді жеді бұл жер,
Оған тойым жоқ, тынбастан үнемі жер.
Ауада жел ұшырып жүрген әрбір шаң түйіршігін біл,

Бәлкім, Фаридун[56] немесе Кей-Хұсрау шығар – пікір қыл.
Бір уыс топырақ жер үстінен табылмас,
Қайсысында оның адам қаны болмас.
Кім білген бұл ескі (көне) дүние сырын,
Созылатын мерзімін: көп не азын?
Кісіні тыныш қоймас, жүгіртер,
«Ісімнің білмесін», – деп ақиқатын.
Неше күн айнала жүгіріп жүріп,
Қалай білерсің ісін бұл опасыздың.
Оның бұл дәуірінің жәбірлеуші қолынан
Рақатын көруші аз, жәбірін көруші көп еді.
Күн мен түн – асау атқа ұқсар, ей, жар,
Бұл асау атқа тізгін берме зинһар.
Егер көрсетсең де жүз түрлі ерлік,
Бұл асау атпен де еш нәрсе тындырмассың.
Егер бұл жерде әр күн кеніш тапсаң,
Оған тимес бұл кеніш, бір реніш тапсаң.

69v[0] Өкіністен өзге жоқ мұнда хасіл,
Талақ бер бұған, алданба ғапіл.
Үміттенбе бұл дүниеде «табамын» деп рақат,
Жаныңа түспесін десең жарақат.
Көңліңнен кетір де әлем дертін,
Одан соң жанға ұр (бас) сүйіспеншілік мөрін.
Жаныңнан шығарғыл ібіліс тыңшысын,
Тамырларыңа толтыр ғашықтық сусынын.
Махаббатсыз өтпесін әрбір сәт,
Жақсы біл: әрбір сәтің санаулы.
Қатулан, ғашықтықта Фархад сияқты болғыл,
Одан соң жақсы өлімге шат болғыл.
Фархад махаббаты (туралы) естіттім мен,
Бұрын-сонды ғашықтықта ондай ешкім өтпеген.
Шапқысына сап ол жас нар (гранат) ағашы,
Кесіп алып, сап жасаған еді сол ағаштан.
«Қатты ұрғанда сынбайтын мықты болсын!» – деп,
«Қол шаршамасын, ыңғайлы болсын!» – деп таңдаған еді.
«Шырын өлді» деген суық хабарды қалай есітті,
Шот балғасын жоғары тауға атты.
Сабы сынды, шот балғаның ұшы тасқа қадалды,
Сабы топыраққа көміліп, жерге батты.
(Жұрт) айтады: «Топырақ дымқыл еді,
Шот балта сабы тамыр жайып, өркендеді.
Балауса бұтақ үлкен нар ағашына айналды.
Көп жеміс берді».
Әйтсе де ол ағашты көрмедім мен,
Тек қолжазбалардан оқыдым, оқы һәм сен.

Фархад қазасынан соң Хұсрау өкініш білдіріп, Шырынға көңіл білдіру хатын жібергені

Сөз айтушы былайша жалғастырды сөзін,
Ғашықтықтан Фархадтың өлгенін.
Естігенде Шырын жылады зар,
Айтты: «Дариға, адал жар.
Құлады бойы сәрв сияқты еді», – деп,
Көп жылады содан қайғы жеп.
Бұйырды: «Бұл Фархадқа ғимарат
Салыңыз, ел халқына болсын зиярат».
Қара жамылып, қатты қайғырып,
Келді денесін жер қойнына беріп.
Көп қаржы бөліп, жақсы күмбез тұрғызды,
Сәрв сияқты бойы қайғыдан иілді.

70r^{0} Сол күні-ақ хабар Хұсрауға жетті,
Білдірді оған: кедергі – Фархад кетті.
Пұшайман болды шах өз ісінен,
Сондай берілген ғашықтың азаппен өлгенінен.
Көп қайғырды, көп ойланды,
«Сұрауы (жазасы) бар бұл істің», – деп білді.
Кісі не қылар болса кісіге,
Келер бір күн һәм ол оның басына.
Күні-түні қайғылы ойлар меңдеп алды,
Міне, ақыры бір күні өз қайғысынан соққы алды.
Шақырды хас бітікшісін (хатшысын) қасына,
«Жаз, – деп, – нама (хат) Шырын атына».
Гауһарлар шашқыл ақ қағаз үстіне хош,
Өлеңге сөзді інжу сияқты қос (тіз).
Алдымен Хақ атымен сөзді баста,
Одан соң өз ісіңді істе (айт).
Оның атымен көкте күнді
Жаратты, жүргізді бұл әлемді.
Көкті тынбастан айналдырушы ол,
Жеті қат жерді де тік ұстап тұрушы ол.
Жаратушы ол тіршілік иелері мен жанды,
Жаратушы да сол қайтадан жаһанды.
Алла туралы айтылған соң, сөзді
Бұру керек ғашықтыққа қарай жүзді.
Жаз: «Ей, көріктілер шахы Шырын,
Жүзің, өзің, сөзің, оллаһи, шырын.
Есіттім, ғашығың жүктелген істі бітірген,
Әлем жұртынан көшін көтерген.
Қабірінің жанына шатыр тігіп,
Үстіңе қара жамылып, аза тұтып отырдың.
Сәрв сияқты бойың тал сияқты иілді,

Жылап-сықтаумен көп жас төгілді.
Шешекті үсік ұрып сарғайтқандай,
Гүл жапырағы сияқты жыртып бетіңді.
Зар жылауымен бүкіл әлемді күйдірді,
«Фархад!» деумен ұзақты күнді өткізді.
Осындай-ақ болар достық нышаны,
Тек солай болу керек мейірімділік шарты.
Жат елде жалғыздықта жүріп өлген адал ғашық
Жар үшін, жоқтап кім жыламасын?
Кісі кім ғибрат алмаса бұл істен,
Оның халі сондай болсын!

70v[0] Әйтсе де қайғым оған онша емес,
Сенің қайғың мен менің қайғым тең емес.
Қатты қайғырдың, оны қайдан білейін,
Өлгенін де айтпадың, асығыс атқардың.
Неге азаппен өлтірдің оны әуелде,
Неше жейсің бұл қайғыны өлгеннен соң?
Өйткені қанын төктің, енді қайғысын же!
Сен деп кетті ол, сен де оны ескер.
Құрметтегіл енді, бұрын қор қылдың,
Не керек, қадірін өлгеннен соң білдің.
Егер топырағы (қабірі) үстінде жүз жыл сен
Отырсаң, таппағайсың (тірілмейді) оны біл сен.
Ол сияқты бір Шырынға ғана табынған,
Ол сияқты «Шырын!» – деп беруші жан.
Осылайша жүз жыл іздесең де табылмас.
Құр қайғы жеместің пайдасы болмас.
Кәуап пісірмесе, түтін де болмайды, біл,
Жылаудың пайдасы жоқ: болды, сабыр қыл!
Ісіңде ешқандай кемшілікке жол бермедің,
Не істейсің? Осылай еді тағдыр.
Өмірдің соңы білгіл – өлім ол,
Ешкім мәңгі өмір сүрмейді (өзекті жанға бір өлім).
Жарық күн сияқтысың сен, ол бишара – жұлдыз,
Өлер (кетер) жұлдыз, қалай келер болса күндіз.
Шырақсың сен, пәруана сияқты ол,
Шамды көрсе, күйер пәруана, жақсы біл.
Шырақ болса ол, сен – таң шапағысың,
Таң ата өлмегі (сөнгені) жақсырақ шамның да.
Сенің табиғатың шын от, ол еді жар (дос).
Еріксіз күйер ол от жалындаса.
Егер бір құс бағыңнан ұшып шықса,
Қалықтап жүрген бүркіт сені көріп, табынғай.
Көрік бар, қайғы жоқ, азайса бұл жағдайда,
Шыбынсыз болса, тазарақ болар бал да.

Өйткені Фархад өлді, Шырын бар болсын!
Сары гүл солды, итмұрын бар болсын!»
Бітікші осындай мәнді сөздер жазып,
Бітірді намасын жүз рет «аһ» – деді.
Алып шах наманы шабарманға берді,
Жер өпті, тұрды шабарман, жолға түсті.
Жетіп Шырынға беріп айтты: «Ей, Ай,
Саған бұл наманы бер, – деп, – айтты ол шах».

71r⁰ Сүйініп қолына алды наманы Шырын,
Өбіп, құрмет көрсетіп, кетірді мөрін.
Жұпар көрді бауырмен араластырылған,
Шекер көрді умен араластырылған.
Ақық көрді інжумен араластырылған,
Кристалл көрді лағыл реңі берілген.
Шекердің зәредейін татып болмас,
Өкпелеуге де, сабыр етуге де болмас.
Бұл істі ойлап, қасіретте қалды,
Не қылсын? Шарасыздан, соңында сабыр қылды.

Шырын Хұсраудың намасына жауап жазып жібергені және Мәриямның өліміне байланысты қайғысына ортақтасып, көңіл білдіргені

Дүние ісінен, ей, дана, сақтанғыл,
Не қылсаң да, саған қайтарар, біл.
Аспан (тағдыр) қайырымды істерді ұмытпайды,
Тағдыр барлығын (жақсы-жаман істерді) бағалауға дайын.
Қалай Хұсрау ол Фархад өлімін,
Мысқылдады және Шырын мұңын.
Айтар: «Шырын у берді – деп,
Одан көп қысым көрді», – деп.
Алланың бұйрығы солай болды,
Өліп Фархад, ізінше кетті Мәриям.
Егер шынын білгің келсе түсін мені:
Кетті ол қайғы-қасірет уынан.
Күйікті адамның мейірімі (құрметі) бар,
Мәриямның (қайғысы) теңіз болса өртер.
Қапастан тоты сияқты жаны ұшты,
Тіршілік шамы Мәриямнан өшті.
Құтылды Хұсрау Мәриям қолынан,
Құтылды ауыртпалық көргендер де Мәриям елінің
езгісінен.
Сырттай қайғырған сияқты көрінгенмен, көңілі шат болды,
Өйткені жанына дұшпан болған өлді.

Дегенмен «ел айыптар» – деп жылап,
Белін байлап бірнеше күн аза тұтты.
Хабар Шырынға жеткенде аңлап,
Тағдыр ісіне қайран болды таңданып.
Бір жағынан, көңілі шат болды,
Өйткені дұшпанның күндеуінен құтылды.
Екінші жағынан, ойланып, қайғы жеп,
«Сол күн бізге де келе ме» деп.
Екінші Хұсрауды ойлап, есіне алды да,
Сүйіністен тұтты қолын, тұрды үнсіз.

$71v^{0}$ Бір айдай артық-кем сабыр қылды,
Ел көңілі бұл қайғыдан басылуын күтті.
Және Шырын да Хұсрау атына,
Тіледі хат жіберуді қызметіне.
Не сөз бар еді көңілінде ол да
Сөйледі ғибратпен біршама.
Бітікшісі қолына алды қаламды,
Не айтса қалдырмай, түгел жазды.
Төгіп ол сөзден қант пен шекер,
Шаша бастады қағаз үстіне жауһар.
– Оның атымен бастадым – Бұл жаһанды
Жаратып, берді бұл тәндерге жанды.
Жаратқан Жерді, Көкті, Ай мен Күнді,
Жарқыратқан құдіретімен әлемді.
Бағасыз баршаларға беруші құт,
Айласыз тасты қылған лағыл мен жақұт.
Киік, құс, адамзат, жын мен періні –
Бәрін жаратты, қайғыда қалдырмас бірін.
Берер мөлшерлеп нығмет пен бейнетті,
Бірін мұңнан шығарар кенеттен оңай.
Кімде-кім шүкір ете білмес, ұмытар,
«Оянсын», – деп оған мехнат дайындар.
Оның үкімінде барша ахуал,
Қалай өзгертсе солай өзгерер жағдай.
Кейде ол рақат көрсетер, үлесін берер,
Кейде кедей етер, берер кейде ол – кеніш.
Келушілердің баршасына үлес (несібе) бөлінген,
Қанша нығмет жесең және жерсің қасірет.
Не жазса да бәрі басқа түсер, дос,
Не жазса да бәрін еріксіз өткізесің.
Білікті сол – барлық істе үйлестіре біледі.
Тәтті менен ащыны да жарастырады.
Жаһан сұлтаны Хұсрау шахтардың шахы,
Бұл дүниеліктерге пәрмен қылушы жан.
Бүгін, міне, тақ пен тәж, шахтық,

Барлығы оған лайық.
Бүкіл елдерге үкімін жүргізуші ол,
Балықтан[57] Айға дейін білуші ол.
Біледі ол күн мен түннің екі түсті екенін,
Тұрмас бір қарар тауып бұл әлем.
Бірде жылатар, бірде күлдірер ол,
Шырақ сияқты бірде жағар, бірде сөндірер.

72r[0] Егер солса бір гүл не қайғы,
Шешектер бар бағында одан ізгі.
Тағдыр шахтың ойын білу үшін шын,
Сол себепті айырды оны шахтан.
Мұндай жұбай қолға түсе бермес,
Шахтардың шахы тез жалығатын еді – аландамас
Және бір сондайды орнына келтіргей,
Бұл істі сонымен бітіргей.
Өкінішті, сол үшін өлді, кетті,
Олай болса, мұнда қалған сайрандау керек.
Көңілге берме, шах, қайғыдан реніш,
Ол кеніш еді, топырақ ішінде жатса – жақсы кеніш.
Өмір тұрмас мәңгі жеме көп ғам,
Егер бұл қайғыны білдірер болсаң жер де төзбегей.
Жараспас Сіз сияқтыларға қайғы,
Жаның қайғы жеп қиналмаса ізгі.
Ұмыт Мәриямды аз көр бұл жапаны,
Егер Иса болсаң да тірілте алмайсың оны.
Ол кетті екен деп, ей жаһангер,
Тақты тастауды ойлауға бола ма?
Жақсы отыр, жерге аз төгілсін көзден жасың,
Ақыры бұл қайғы жемек емес асың.
Көзіңнен кеткендей көңіліңнен де
Шығар, қашанға дейін қайғырып, қиналасың.
Ол өлсе, шах сен бар болғыл!
Кімде-кім туды, бір күні өлетінін біл.
Оны (өлгенді) қинама, еңіретпе өзіңді,
Сабыр қыл, жылама, тыйғыл көзіңді.
Өлім келгеннен соң жақсы аңла, ей, жар,
Дәруіш пе, бек пе – бәрібір.
Күннен зәредей жарық кеткенмен, бар болады,
Қой енді азар болса Дижлаң[58] бір тамшыға кемиді.
Дария жағасында отырып, бір бокал шарап іш Бағдат елінен,
«Бағдадта ескі себеттің (корзина) бірі жоқ болды», – деп есепте.
Ол өзі кетті, сен енді көңіліңді көтергіл,
Әлемнің жаны – сенсің, бар болғыл!

Аллаға шүкір! Өйткені сен барсың, бола бер,
Басыңнан бір тал шаш кемімесін (түспесін) зинһар.
Күшің жеткенінше хош жырға, көңіл болсын шат,
Өзіңді қайғы жемектен қыл азат.
Гауһар – сенсің! Оның жалғыз болғаны жөн, сонда ғана бағаланады.
Лағыл – сенсің! Оған тең келер ешкім болмағанда ғана ардақты.

72v^0 Жалғыз бол. Күн сияқты жалғыздыққа қыл қанағат,
Болар шахтарға тең бесеу болса апат.
Құстың құспен бірге болғаны үйлесімді,
Өйткені бір-біріне тең болар.
Сен – самұрықсың. Сенің жоқ теңің бір,
Және самұрық жұпсыз болар, біл.
Сонымен, оған тең келер ешкім болмаса,
Гауһарға да тең келер еш нәрсе жоқ.
Ауыңнан бір бөкен қашса, ей жар,
Қой оны, саны жоқ (көп) далада басқалары бар.
Шешек солса, бостан бар болсын!
Солған гүлдің орнына көктемде басқасы өсер.
Шарап азаймасын кетсе де сақи,
Мәриям өлді, Иса болсын бақи!

Шырынның хатын оқып, Хұсраудың лажсыз жағдайға тап болуы

Шырынның хатын Хұсрау қалай оқыды,
Оның тәтті сөзіне қайран қалды.
Ойлады: «Көңілінде не барын айтыпты,
Қастық емес, достық жауап қатыпты.
«Кесек атсаң, тас атар» деген бар ғой,
Байқаусызда бірі тиіп кетер, сақтық та қажет» –
Деп, шах жарын аңсап тағы да,
Болғысы келді Шырын жанында.
«Құжынаған шыбын тобы жолдан кетті», – деп шах,
Шырынның шекерін сағынып, қылар аһ.
Айтты: «Жол торушыдан құтылдым,
Мәриямнан азат болдым.
Тамам ол жерде дұшпаннан соң ол һәм,
Қанғанынша су ішсе, немесе болса бір дәм (сәт)»
«Ісім оңтайланды енді», – деп,
Хабар жеткізді: «Келсін Шырын», – деп.
Күткен уақыт та жетті, зинһар, келсін,
Сүйексіз қалды құрма өшін алсын!»
Бірақ Шырын елемеді оның сөзін,

Бұрынғыша байсалды ұстады өзін.
Тіледі өзі айтпастан бұрын,
Қаласа Хұсрау бұдан ізгі ықылас көрсетсе.
Кісілер жіберіп, әдеппенен сұраса,
Салт бойынша құда түсу рәсімін жасаса.
Екінші рет ол ашулана бастады,
Ашуланып, шах та өкпеледі.

73r^0 Тауарға саудаласу басталды,
Бағасын алушылар шамасына қарай сұрады.
Ол білді тауары сапалы екенін,
Сұраныс болғандықтан, бағасын көтерді.
Сен өз пайдаң үшін бір өсиетімді ал, дос:
«Матаңды ұстама, тапсаң алушы!»
Және оқып Хұсрау Шырын жауабын,
Оның назы мен жазғыруын.
Айтты: «Неше бұл назын көтерейін,
Ойластырып, өзге бір іс бітірейін.
Қажыдым, бұл іске бір шара қолдануды,
Басқа жерден таңдап өзіме жұп алуды», –
Деп, шах әрқайсысынан бір әңгіме
Сұрай бастады және наразылық білдірді.
«Көңіл кетті бір қыз алғаймын,
Басқа бір жар таңдап алып, жұп қылғаймын!»

Хұсраудың сарайы туралы және өз бектерімен той жасарда кеңескені

Әлем білер, Хұсрау сияқты хан,
Дүниеге келмеді жүргізбеді пәрмен.
Қашан тақ үстіне отырса еді,
Жаһан халқына пәрмен жеткізсе еді.
Тұрар еді бес қатар болып халық алдында,
Хисапсыз еді және құлдар соңында.
Тұрып бірінші қатарда барша бектер,
Екінші қатарда баһадүрлер мен шабармандар.
Үшінші қатардағы белгілі байлар,
Және төртінші қатардағы кедейлер
Бесінші қатарда жарлы-жақыбайлар (тұрмысы өте төмендер)
Есепсіз онан соң тұрған еркек-әйелдер.
Жасауыл сап жасап айтты: «Әрбір қатардағылар
Өздерінен кейінгі қатарда тұрғандарға қарасын!» – деп.
Бірінші қатардағы қарап өзінен кейінгі қатарға,
Шүкір етті сол сәтте Аллаға.
Баһадүрлар қарап байлар жаққа,

Және байлар қарап кедейлер жаққа.
Көріп оларды, одан соң өздерін,
«Шүкір!» – деп сипады өз жүздерін.
Дәруіштер қарап құлдарға һәм,
Шүкір етті: «Азатпыз біз!» – деп ол дәм (сәтте)
Өлімге кесілгендерге қарап құлдар шын,
Айтты: «Емеспіз біз, шүкір, олардан».

73v[0] Осылайша отырып Хұсрау, ел қызметте
Тұрар еді дәйім ол есікте.
Осыншалықты дәулеті, тағы бар еді,
Ғажайып тәжі де бар еді.
Оның тағы қандай? Сен білсең оны,
Оған шах емес, әлем сайыпқыраны отырды.
Аш арыстан сияқты еді ұрыста,
Және жамалы Күндей отырыста.
Бір күні ұлан-асыр той жасады,
Шығыстан батысқа дейін дастарқан жайылды.
Үнемі құрып (ақылдасып) отырар еді той жайын,
Дайындатып қойды өз жарағын.
Ұлылық іздесең, сондай мырза бол,
Мырзалық ұлылыққа барар жол.
Мырзаларға жарасар көп мал,
Біл, қызғаншақ болар малына сараң.
Өмірді түсінсең, қадірін де білгіл,
Салық алсаң, сен де шығыс шығарғыл.
Адамдарға бергіл, алғаның сияқты,
Алып сен, ешкімге еш нәрсе бермесең – алмағаның жақсы.
Ішім су болса да жалғыз ішпе, зинһар,
Жалғыз жеген, жалғыз өлер зар.
Ер ол шам сияқты жанып тұрса,
Өзін қинап (жұмыс) істесе, демалуды шегере тұрса.
Малынан не әкетті жерге Қарун,
Және ұжмақшыдан Шәддәт малғұн.
Бұл кеніштеріңді табуда аз қиналмадың,
Кеніш табуда жасандылық болса, бұл дүние де көп ренжиді.
Көп реніш тартар ер елге араласса,
Реніші одан да қаттырақ болады, қайта кетсе,
Мұның келмегі де, кетпегі де – реніш.
Қолында болмаса жақсы мұндай кеніш.
Мәлік Хұсрау Жәмшид тәжін
Киіп, алды көп елдердің салығын.
Бағыштар еді, кеніштер әрбір күн,
Оған тең еді, топырақ пен алтын.
Таңертең, кешке, күн сайын екі рет,
Жайып дастарқан, жегізер еді нығмет.

Шалып, сансыз сиыр, қой, жылқы құрбан,
Аққу, қаз бен тауық, үйрекке жетпейді сан.
Және неше түрлі халуа мен тәтті ас,
Жеуменен халық та қалмас еді аш.

74r⁰ Қызғылт су еді сарайында шашар су,
Жұпар, ʻанбар, хош иісті гүлдердің исі көкке көтерілді.
Жүз алтын еді әр күн жұмсайтын қаржы,
Көз алдыңа елестет аз ба, көп пе мұнша қаржы.
Аспаздар дайын еді қызметке, жерге
Қойып таңдаулы тамақтарды, салды алтын табақтарға.
Шах алдына арнайы дастарқан жайылып,
Қойылуға тиісті барлық нәрселер өз орнына лайық
қойылды.
Асап бірнеше түйір одан ол шах,
Көзі түсті бір дәруішке кенет.
Бағыштар еді ол дастарқандағы нәрселерді:
Алтын табақтар мен тағамдарды.
Әр таңдағы ойы бұл,
Тірі тұрғанынша істейтін әдеті бұл.
Есіттің, тақ пен тәж және дәулетін,
Күн сайын жасайтын сый-сыяпатын.
Жетіп уақыт, кетті патшалық,
Пайда бермеді әр кез тақ пен шахтық.
Ажал жетті, өзі кетті, жоғалды,
Жасаған жақсылықтарымен аты қалды.
Тілесең ізгілік, ізгіге бол жар (дос),
Ізгі сұхбатында ізгілік бар.
Қай киік жесе сүмбіл шешегін,
Одан жұпар исі біліініп тұрар.
Енді бір киік жай шөптерді жесе,
Одан жұпар исі шыға ма, неше тілесе.
Әкем – рухы болсын толық нұр,
Үгіт берді маған, ол айтты: «Зинһар,
Дәулетсізден (бақытсыздан) қаш оқтай,
Қоңсың болсын бай (онымен) жақсы бол.
Шырақ алсаң (тұтандырсаң), жарқырап жанғаннан алғыл,
Жарқырағаннан жарық белгі беріп тұратынын біл.
Ұлылар сөзі – інжу-маржан,
Бағалы болар білімі мен ақыл-ойы».

Хұсрау Исфаханға барып Шекер сұлуды алғаны

Бұйырды бір күн ол шах той жарағын
Дайындап, шахтарға лайық мәжіліс өткізуді.
Жеті ықылым бектері (әміршілері) жиылып қақпада,
Белін байлап тұрды қызметте.

Қытай мен Чин, Синд және Һинди шахы,
Хорасан бектері, Рим падишаһы.

74v[0] Бәрі де қолдарына бокал алып,
Хұсраудың құрметі үшін көңілді отырды.
Бокалдарға сақи шарап құйып,
Бірнеше рет жағалатты.
Шарап қызуы қалай басқа асты (мас етті),
Бет ашылды, ұят кетті, қашты.
Мәлік сөз бастап айтты: «Ей, бектер,
Әлемді бастап, жасарған білге-бектер.
Тойға лайық жақсы көрікті,
Қай жерде бар, бүркеншікті немесе бөрікті».
Бірі айтты: «Сұлулары Римнің тамаша,
Ол ықылымда көркем қыздар көп табылар».
Бірі айтты: «Чин елінде көрікті жүзді,
Мақтау айтса теңі жоқ, тек өзіне тән нәзіктік».
Бірі айтты: «Армения – жұмақ сияқты мәшһүр,
Сұлулары бейне бір үр».
Бірі айтты: «Міне, Кашмир халқы,
Болар әсем жүзді, тәтті құлықты».
Бірі айтты: «Жүзі – күн, бұрымы – ‘анбар,
Исфахан шаһарында бар, аты – Шекер.
Өзі шекерден де шырын,
Дәм берген шекерге ол еріннен.
Бәрінің шекері және лағыл ерні,
Еркін өскен, ол біледі әдет-ғұрыпты.
Оның денесінің ақтығынан күміс ұялар,
Бойынан сәрв те қасіретте қалар.
Бет пердесін алса жүзінен ол толған Ай,
Көрген кісіден қайғы-уайым кетер.
Көзі – нәркес, меңі – ‘анбар, өңі – гүл,
Оның сұлулығына көріктілердің бәрі – құл.
Дегенмен бір айыбы бар ол сұлудың:
Атақты адамдармен де, қарапайым жандармен де
араласады.
Су сияқты барлық жерде демалады,
Шешек сияқты алғашқы кездескен адаммен де шарап ішеді.
Әйтсе де кімде-кім ізгілік көрсетпесе ол,
Онымен отырмайды бір сәт те ол.
Біреу ойнап тұтса қолын,
Немесе қапсыра құшақтаса нәзік белін.
Ойынан кетпейді ол ләззат оның,
Кім тапса оны, бақыты – оның».
Мәлік естіп оның сипатын қарары
Кетіп, көңілінде жанды ғашықтық оты.

75r0 Атын Шырын жаққа бұрған еді, «барам», – деп,
Тұрып айтты: «Шекерге деген құмарлық тамам», – деп.
Бірақ Шекерге деген құштарлық қайнатты көңілін,
Көңіл сұңқары талпынып, үзді бауын.
Қалай сабыр етіп, тыншыр онсыз бұл жаны,
«Исфаханнан шақырып келтірсек оны».
Сабыр қылды бұл оймен бір жыл,
«Кісі білмесін!» – деп, сөйлетпеді тіл.
Жаңа жылда жаңаланды жарақат,
Мәлік Исфахан жаққа бағыттады ат.
Жетіп қонды Исфаханның қасына,
Шекердің бал ерні, құштарлығы басында.
Бір ел көрді серуен жасауға лайық,
Және сауықшыл екен ол халайық.
Іше бастады ал қызыл шарапты,
Және көз нұрының да қызарғаны тарады.
Кісілерден сұрап Шекер сарайын,
Ойлады: «Жасырынып енді барайын!»
Ертіп алды, қасында бар еді бір құл,
«Шекер бостанынан үземін!» – деп бір гүл.
Шекер тұратын көшені кезіп жүріп,
(Үйін) тапты, есігін қақты: «Жол бар ма?» деп.
Үнді естіп, тез есік ашты қақпашы,
Іштен шықты бір жақсы құл-қызметші.
Көрді ол есік алдында көрікті жүзді
(Аттылы) жігіт тұр, өте тәтті сөзді.
Тізгінін тұтып, ізетпен ол,
Түсірді шахты аттан, бастады жол.
Кіргізді үйге, шах (төрге) өтіп, отырды,
Қолын кусырып құл, қызметінде (алдында) тұрды.
Мәлік: «Туды бүгін кездесу күні!» – деп,
Көп алтын тиындар шашты.
«Қонақ келді» – дегіл, Шекер келсін,
Қонақтың баршасы тең (бірдей) емес, жақсы білсін!»
Шекер де бір қолында қант пен бадам,
Екінші қолына алып, шекер (қосылған) шарап.
Әсем басып, сәрв сияқты шах қызметінде,
Кіріп, жанаса отырды қасында.
Беті ал қызыл гүлдей, сөзі – шекер,
Ерні – лағыл, ауыз – оймақ(тай), тілі – жауһар.
Шашы – жұпар, меңі – ‘анбар, өңі – от,
Тілі бұлбұл тәрізді, ал жүзі – гүлзар.

75v0 Және бірнеше қыз – Римнен, Шыннан,
Орталарына Шекерді алған.
Олардың әрқайсысы да бейне құмай сияқты,

Жаңылдым, әрбірі толған Ай сияқты.
Алып қыздар қолына тәтті шарап,
Араластырғандай және Шекерге бадам.
Шах пен Шекер қатар отырып,
Бір-біріне шарап ұсына бастады.
Осылайша жанасып, үй де бос,
Сабыр етуге кімнің шамасы жетеді.
Шараптың қызуымен масайған кезде,
Шах: «Тұр, жатайық», – деп айта бастады.
Шекер кешірім сұрап: «Барайын,
Шығып, қызметіңе қайта келейін», – деп.
Бірнеше тәтті сөздермен шахты алдаусыратты,
Шырағын алып, мәлікті қалдырды да шықты.
Бойы өзімен бірдей бір күңі бар еді,
Сұлулығы мен ептілігі жағынан өзіне тең еді.
Өзі сияқты алтынмен апталған киім кигізіп,
Мойнына әшекей салып: «Тұр (шахқа) тез бар!» – деді.
Қызметші қыз кіріп шах қызметіне,
Бөгетсіз өтіп, отырды қасына.
Мәлік сезбей оның айла-амалын,
«Шекер» деп ойлап, хош жеді балын.
Бұл қыз Хұсрау ісіне қалды қайран,
Бұрын көрген жоқ еді ондай тартымды жан.
Теңі жоқ, таң жамалындай (шапағындай) еді шахзад,
Сәрв сияқты бойы еді мұңнан азат.
Тәнінің ақтығы аршылған бадам дәніндей,
Сондай нәзік (сұңғақ) еді бойы да.
Түнде ләззат алу атымен жүргенде кенет,
Отыз-қырық миль шабар еді ол шах.
Ішіп-жеу уақытында ол һәм,
Толық кубок (үлкен бокал) шарапты көтерер еді бір дәм.
Таң атқан соң қыз киімін киді де,
Шахтан рұқсат сұрап, Шекерге келді.
Шекерге айтты ол бадам (Хұсрау) халін,
«Шекер» деп ойлап, қалай жегенін балын.
Тағы ол Хұсраудан не көріп еді,
Бір-бірлеп (санамалап) айтып берді бәрін.
Шамын алды да Шекер екінші рет (шахқа)
Кірді, берді сәлем, ол – сұлулық кеніші.

76r^{0} Мәлік ойлады: «Түнде бірге болған жар», – деп,
Кешірім өтініп, сұрады: «Ей, сұлу, бүгінге
Дейін қабылдаған қонақтарыңның ішінде мен сияқты
болды ма?» – деп.
Жауап айтты Шекер. «Дұрыс айтасың сен,
Сен сияқты көрмедім таңсық (тең келер) қонақ мен.

Көріп тұрмын, көрік ішінде өзің кемелсің,
Тәтті тілді және ақылды әзизсің.
Дегенмен, сенде бір мін бар,
Ауызыңнан жағымсыз иіс шығар, ей жар.
Ұялып сұрады шах, «Ей, толықсыған Ай,
Мұны кетірудің жолын маған айт».
Айтты: «Бір жыл дәйім сүт ішкіл,
Өзге түрлі тамақтан аузыңды тыйғыл».
Мәлік жүктерін жинастырып, жолға шықты,
Барып бір жыл тамағын сүт етті.
Содан бері толық бір жыл өтті,
Денсаулығы жақсарып, жағымсыз иіс те кетті.
Бұрынғы әдетінше ол жүзі – күн,
Және Шекер үйіне келді бір түн.
Отырды қайтадан, рақатқа бөленді,
Бұрынғы ісін қайта бастады.
Бокал берді бір-біріне дембе-дем,
Ұят кетті, көңілдер болды мәз-мейрам.
Көңілдері хош болып отырғанда ол шах,
Батылданып қолын ойнатты кенет.
Екінші рет Шекер білдірді Шахқа ойын,
Шамын алып, қайтадан шықты ақырын.
Дұғаменен және базар қылды (әуреледі),
Бұрынғы жұбын (қызды) жіберді.
Қалай түн түнегі кетті көзден,
Мәлік сұрады және ол Ай жүздіден:
«Мен сияқты қонақты көрді ме көзің еш,
Және мен сияқты жолықты ма өзіңе еш?»
Шекер тәтті жауап айтты: «Ей, бек,
Өткен жылы көрдім (біреуді) саған тең.
Тек аузында аздаған жағымсыз иіс бар еді,
Сенен хош иіс аңқиды. Сенен жақсы ешкім болуы мүмкін емес».
Мәлік айтты: «Сен өз айыбыңды да біл,
Өзгелер айыбын көрмекті қойғыл!»
Шекер айтты: «Не ол айыбым, айт бір!»
Шах айтты: «Бұл – кең жайылған жаман айып:

$76v^0$ Кім айтса да, кім болса да (оған) жол бересің,
Кім келсе, көңілін хош етесің.
Саған баршасы бірдей бұл халайық,
Керек болсын, болмасын (саған) лайық.
Тамаша, таңғаларлық көркің бар, бірақ дариға,
Табар әркім қызметіңе жол».
Жауап айтты Шекер: «Ей, жігіт, біл,
Тоты сияқты білместен сайратпағыл тіл.

Сен сияқтыларға беретін жемісім жоқ,
Кісі бағының жемісін жегенім жоқ.
Қасиеттілік Тәңір хақы, мен тазамын,
Бұл айтқан сөздеріңнен де азатпын.
Анадан туғандай пәкпін,
Және өз мөрімді сақтап келемін.
Сәрв сияқты (тіп-тік) бойымды ешқандай күш иген жоқ,
Анарыма (емшегіме) кісінің қолы тиген жоқ.
Бұл хуққам* кісі қолына түскен жоқ,
Ешқандай шақпақ тас інжуімді тескен жоқ.
Күңдеріме бұйырып мен бұл істі,
Шығып кетемін, білгіл, үнемі істейтін ісім бұл.
Бәлі, алдымен отырысқа келемін,
Шарап алып қолға сый-сыяпат көрсетемін.
Дегенмен шыққаннан кейін,
Тұрып, киіндіріп күңдерімнің бірін.
Өзіме ұқсатып оны саған жіберемін,
Мен деп ойлап оны сен хош құшарсың».
Мәлік естіп бұл сөзді шат болды,
Көңіліндегі күдіктің бәрі кетіп, толық сенді.
Кімде-кім өз мөрін сақтаған болса,
Өзгелер де оның адалдығына куәлік берер.
Қалай таң атып, күн бас көтерді,
Мәлік те Шәбдізіне мініп аттанды.
Жиып барша Исфахан ізгілерін,
Бәрінен сұрады не ісі барын.
Бәрі айтты: «Дағуасы (сөзі) шын, – деп,
Оның шындығына ел куә», – деп,
Өз есіміне сай ол таза шекер,
«Әлі өз қалтасында», – деп, – гауһар.
Міне осыдан келіп ашты базар,
Бірақ матасын көрмеді ешбір алушы.
Ұстар бірнеше күң осы іс үшін ол,
Бойына таппас оның еш кісі жол».

77r⁰ Шекер күнәсіз қыз екендігі дәлелденді,
Кісілер жіберіп, құда түсті.
Көріп, өзіне лайық жұп түзді,
Күміс хукқаны тапты, ұрды, бұзды,
Шекер өз мөрімен табылды (пәктігі белгілі болды),
Мәлік көңілі де жайланды.
Мәдаин жолын тұтты екінші (рет),
Жанында бірге аттанды ол – сұлулық кеніші.

* хуққа – араб сөзі. Мағынасы: қымбат бағалы тастар салынған құтыша. Орыс тілінде ларец. Қазақ тіліне «қобди (кішкене жәшік)» деп аударылған.

Шекерге деген сағыныштан шах көңілі қартайды,
Оның қасында жүргенде Шырынға ғашықтығын ұмытты.
«Шекерде шырын дәмі бар», – деп,
Өзін тоты сияқты алдар шекер жеп.
Шекер көп жеуден көңілі жеріді,
Көңілін Шырын халуасына бұрды.
«Міне, болмас Шекер Шырындай шырын,
Және Шекерден (асыл) мақсат – Шырындық.
Шекерді Шырынмен тең тұтпа сен,
Шекер – сурет, Шырын – Ләйліжан.
Тәттілікті сүйер барша ақылдылар,
Жас ұлан алданар шекерге, жақсы біл.
Шекерден бар қолымда жам (бокал),
Татуы жоқ кешер менен бұл күндер.
Кісі айырылса шырын жаннан, ей, жар,
Шекер берсең, оған не пайдасы бар.
Тіршілігім Шырынсыз болды ащы,
Шекерден татымды еш нәрсе таппадым».
Шамдай жағыла бастап жаны қайтадан,
Сабыры қалмады, азаптанды қайтадан.
Көңілі айтты: «Тұр, Шырын жаққа бар,
Пайда жоқ ауруыңа Шекерден, бар».
Және ақылы айтты: «Бұл арман (ой) шикі ол,
Ақырын ойла абыройсыздық – тамам ол.
Асықпа, бала емессің сабыр қыл,
Асығыстықпен іс бітпес.
Күшпен қорлық іздеме өзіңе,
Сөзің ұрылмасын қайтадан жүзіңе.
Тілекке жету үшін асықпағыл көп,
Азар боласың іс келмесе жұп.
Аяғыңды үзеңгілікке бір пер,
Мығым отыр, әйтпесе жығыларсың: бас ауырар.
Ашқарақтық жасама, егер жесең де һәм,
Пайда үстіне пайдаң болғай ол дәм.

77v⁰ Көп тілесең, тапсаң кейін аз,
Өзің еңбектен, сыр етіп айтып отырмын саған.
Мұрат сол болар – ерлікпен келсе,
Адамдар да сені «ер» деп білсе.
Күшіне қарай іс қылу – кісілік,
Әйелдерден өзін кем тұтқанның – өзі әйел.
Ер кісілерге зина қылмақ арам ол,
Зинақорлыққа еш ұлтта жоқ жол.
Маған арыстандыққа ұмтылу келіспес,
Егер елік менен гөрі болса батылдау.
Мен бір жабайы қой болсам да,
Өз терімнің ішінде жүрмін.

Не сырым (ақылым) қалды айтылмаған елге,
Керек емес енді мазақ болсам елге.
Осылай шегінен артық қылар наз,
Ендігі жерде сабыр етсе болмас.
Монғолға үйіңді берер болсаң (енді), тілер бал,
Көңіл берсең, жаныңды алмақ болар ол.
Көзқарасымен бауырымды қылар қан,
Жырақта тұрып-ақ ұрсумен алар жан.
Басқа бір сүйгенімді алуға тәуекел қылдым,
Опа сүйіктімнен жоғын да білдім.
Мені азаптауы ол жеріне жеткізер,
Өзі, астағфираллаһ, қанын ағызар.
Қашанғы шыдаймын осылай болып зар,
Мен де көрсетейін, болсын азар.
Қандай жақсы айтқан геландық бір ер:
«Кісіні (әйелді) ұрма, ұрсаң тиісті сыбағасын бер!»
Қатулан, ешқашан көңіліне берме азар,
Егер берер болсаң – біржолата бер.
Мәлік бұл іске шара таппады,
Және сырласуға бір жақын досы да болмады.
Шын дос болмаса, сырыңды айтпа,
Көңілде сақта, сырыңды елге жайма.
«Ұрланбасын», – деп, – тілесең гауһар,
Сенімсізге үйіңе берме жол, жар (дос).
Ең жақын досыңа сырыңды айтуды тілесең,
Сыр айтқанда оны ең жаман дұшпаныңа тұт тең.
Айтпа сырыңды бөтен адамдар қасында,
Бөтен адамдар ғана емес, достарыңа да айтпа.
Және оңашада тамнан (қабырғадан) да сақтанғыл,
«Болар қабырғада құлақ» деген мысал бар.

78r^{0} Білемін, өзін-өзі ұстау (тыю) қиын,
Ойлағыл, зинһар, өзіңнен де сақтан.
Жаман құлықтымен отырма, зинһар,
«Жаман» – деген атың шыққай, жақсы біл, ей, дос.
Біліктіге де, біліксізге де аманат,
Ескерусіз қалдырма (есте) тұт бұл ізгі әдетті.
Алты жағыңа қарап, ісіңді көзде,
Егер бір жағынан дұрыс болмай жатса, жасыр.
Дұшпан көзімен қара жүзіңе,
Біл өз айыбыңды, жұрт күлмесін өзіңе.
Егер сөз сөйлесең, ойлап сөйле,
Егер сөзің жүйесіз болса, мүлдем сөйлеме.
Тілесең жақсы атанбаққа ұзақ жыл,
Бірер киімің тозғанша жақсы өмір сүр.

Шавур кеткен соң, Шырын жалғыз қалып, Тәңірге мінажат қылғаны

Білер еді мәліктің өзі ол үрдің,
Жұбанышы еді ұстаз Шавур.
Оны қайтадан шақырып қызметіне,
Екіншілей жібермеді Шырын қасына,
«Қалып жалғыз, – деді, – көңілі тарықсын,
Еріп тас көңілі бізге жақындасын.
Қалай жалғыз қалды ол толған Ай,
Жалғызсырап көзден жасын төге бастады.
Жаһан тар болды жанына сол күн,
Және жетті қарайып, басты түн.
Бұл қандай түн барлық аспанды құшағына алды,
Жаңылдым, мәңгі осындай болатындай көрінді.
Қарайды қыр сияқты барша әлем,
Ойлайсың, қиямет еді ол түн.
Жұлдыздар сайрандауын тоқтатқандай,
Жұлынғандай құстың қанаты да.
Қораздардың үні біржолата өшкен,
Таң қырғауылы (құсы) отқа үйітілген.
Түтінге дүние толған,
Көмір реңін ауа біржолата алған.
Және шығыс жолын күн ұмытқан,
Батыс әскері жол тұтқан.
Замана бұл құлшыныстан қойға айналған,
Тағдыр да құт сияқты қайран қалған.
Есіттім: таңертең жолға шықса,
Аһ ұрып шақырар қораздар «ұлы Алла!» – деп.

78v^{0} Ғажап! Бұл қара түнде ешбір
Қораз айтпады Аллаға тәкбір.
Бұл түн көңілі тарығып ол үр,
Қамыққаннан бүкіл әлемді кінәлар.
Болар ауруға түн реніші қаттырақ,
Бұл қайғы теңізі де түнде тереңірек.
Қалып ол түнге Шырын көңілі қайран,
Тіршіліктен безіп, жан менен тән.
Еңіреп айтар: «Ей, замана,
Түн бе, әлде бұл бәле ме?»
Не түн бұл тас қараңғы қара түнек,
Көз алдымда бейне адам жеуші бұл.
Қан жылаймын қорыққаннан қара түннен,
Не күлмейді, не сөйлемейді.
«Не болды, ей, көкшіл аспан, қаламын таң,
Басқа түн сияқты рауандап неге атпайды таң.
Әлде менің «аһ»-ымның түтіні жолыңды бөгеді ме?

Неге кидің үнемі аза тұту киімін?
Маған қара, неге қайғыда тұтасың?
Дінің жоқ, бар болса, оны жұтарсың.
Бұл түн, кел сен, қайырымдылық көрсет, ей, түн,
Не тез өлтір мені, не тез шық, Күн.
Неге бір жерде қарайып тұрып қалдың ақыры,
Әлде қылыш үстімен келесің бе, жүгір ақыры.
Таң барабанының қолын байлады ма,
Үркердің аяғына («кетпесін» деп) тұсау салған кім?
Мен балауыз шаммын жанармын ұзақ түн,
Күйермін және ерірмін ақырын-ақырын.
Жанармын шам сияқты сол себепті,
Шам жанып тұрса ғана жақсы болар.
Шақыр енді, қораз, жаның бар болса,
Кәпір емессің, иманың бар болса.
Егер шын мұсылман болсаң бір,
Неге өзіңе естілетіндей дауыспен айтпайсын тәкбір?
Ей, түн, енді жылан сияқты бас көтергіл,
Неге сонша түнердің соңында бір күлгіл.
Егер от болсаң, ей, таң, енді неге тез
Шықпайсың бұл (шақпақ) тастан, не темірден».
Осылайша қайғымен зар жылап
Тұрғанда шығыстан таң шапағы белгі берді.
Таңғы уақыт неткен тамаша мезгіл еді, жар!
Табар Тәңіріден кімде-кім қажет іздер.

79r^0 Қайсыбір байлаулы көңіл ерте тұрды,
Тілегінің кілтін сонда тапты.
Кілт қайда болса, сонда істің көзі ашылар,
Мұраттар шапанын сонда пішер.
Сол шақта кімнің жолы болса,
Ғажап емес, (бәрін) тәрк етіп, дүние іздер.
Кісі болса дәулетті сол сәтте,
«Аллаһ» деп айтудан тыймас тілін.
Тілі барлар өздері тілегін сөйлер онда,
«Не қылғай?» демегіл, тілсіздер онда.
Сіздің тіліңіздің жоқ екенін Хақ қалай білсе,
Тілсіздер тілін солай білер (түсінер), біліңіз.
Таңның алхимиясын тапқан соң Шырын,
Абыржуы басылып, көңілі орнына түсе бастады.
Көп қамығып айтты: «Ей, Аллаһ!
Сен өзіңсің барша дәрменсіздер панасы.
Қайырымды, бұл қара түнді жарық қыл,
Жаһан сияқты қайтадан жанымды жадыратқыл.
Ей, Алла! Тағатым қалмады ақыры,
Тастан алынған лағыл сияқты азат қыл.

Сен өзіңсің барлық шағымды қабыл еткен,
Мен сияқты бар ма мұнша қасірет шеккен.
Жас балалардың көзінің жасы хақы,
Карттардың мақтадай басы хақы.
Жазықты құлдардың күнәларын кешіруді сұраған өтініші хақы,
Қажылық сапарда жүргендердің зары хақы.
Жетімдердің телміріп жылағаны хақы,
Тұтқындардың жазмышы, мұңдары хақы.
Пайғамбарлардың ниазы (өтініші), назы хақы,
Бұйырған діндерінің құрметі хақы.
Әулиелердің таңертеңгі зары хақы,
«Тәңірім», – деп еңіреген үні хақы.
Берілгендердің шын сөздері, танулары хақы,
Ғашықтардың сары өңдері (сағыныштары) хақы.
Не тағат ол сауабы болмаса,
Не шақыру ол қасында қабылданбаса.
«Қолдаушым», – деп – шапағат тілермін алдыңнан,
Мені мақрұм қалдырма рахматыңнан.
Бұл қайғы-қасіреттен құтқар мені бір,
Шешілсін байлаулы ісімнен бұл шынжыр.
Егер тіл болса әрбір шашым да
Үнсіз қалмайды, саған таспих айтады.

79v[0] Осы уақытқа дейін шүкір айтуды білмеймін,
Он мыңнан бірін де айта алмаймын.
Сен – солсың, саған еш жоқ жоқтық,
Барлық әлем қылар саған құлдық.
Еді барша ғалам жоғалған,
Сен-ақ қайтадан жалғыз бақи қалған.
Барлық үмітімізді өзіңнен ғана күтеміз,
Үмітті құлдарыңды үмітсіз қалдырма.
Сенің Тәңірілігіңде еш қате жоқ,
Сенің билігіңнің басы да, соңы да жоқ.
Мүлік бердің және дәуренді аштың,
Жаһан және жан беріп, несібемізді шаштың.
Керек өлтір, қаласаң ризығымызды бағышта,
Өзің білесің: Не қаласаң, соны істе.
Сенің жәрдемің жанымды жадыратар,
Сенің билігің-ақ бұйрық жүргізер.
Көңілімнен бейқамдықтың бәрін сүр,
Үнемі жәрдем беріп, игілігімді арттыр.
Қалауың бойынша маған бір жаза жіберсең.
Мойынсұндыр, күнәмнан тазарғанша үндемеуге разымын.
Өзің жүргізген үкім дәйім жүрер,
Өлім бе, өмір ме – оны өзің шешесің.

Маған ауру берме, қуатым жоқ,
Бұдан басқа реніш берме, тағатым жоқ.
Саған менен жарар іс келмес, міне – шын,
Келер сенен, егер келмесе менен.
Қайырымдылық көрсет енді, көңілімнің қайғысын таркат,
Жасаған жақсылығың бұл құлға өте көп.
Несінен сенен жасырайын бұл сырды,
Жасырғанмен білесің: көп-азын».
Осындай сөздер айтып, зар еңіреді,
Басын топыраққа қойып, құлдық етті.
Сол сәтте көңіл тарлығы тарады,
Бұл байлаулы ісіне ашқыш берілді.
Және дәулет шешегі қош ашылды,
Шырынның ашуы да басылды.
Бұл жалынышты сөздер Хұсрауға жетті,
Жетіп, оның көңіліне (жүрегіне) әсер етті.
Алтын жалауды тіксе әлем,
Одан тарқар бұл қайғы-қасірет әскері.
Мәлік аң ауламаққа ниет етті,
Бақытына қарай, жіберген кінәсі көңілінен кетті.

80r[0] Хұсраудың аң аулауға аттанып, Шырын қасына барғаны

Бұйырды әскеріне: «Аттанайық!» – деп, –
«Неше күн құс аулап, серуендейік!» – деп.
Қалай аттанды әлем шахы,
(Жұрт) ойлады: «Жер қозғалды», – деп ол сәт.
Керней шалынып, дабылдар қағылды,
Жалаулар да ауаға көтерілді.
Қалай аттанды шахзада,
Жанында (үзеңгі тұсында) жаяу жүрді тәжін көтергендер.
Жаршылар жаңалықты айтып алдында,
Сансыз бектер аттанды соңында.
Орналастырар еді елді бір ағаш жер(ге)*,
(Біреу) жуық келсе, ол қайтадан таяқ жер.
Шығып елден бұл тәртіппен Парвиз,
Құс аулайтын жерге жетті тез.
Бұйырды: «Әкеліңдер (қыран) құстарды салалық,
Құс алсын, тамашалар қылалық!»
Барабан соққаннан үркіп үйрек пен қаз,
Ауада лашындар шарықтады.
Алғыр құстың қай түрін ол күн шах салды,
Салған құсының бірі жаңылмастан, құс алды.
Қыран құстар құс алмақтан жалыққанда (шаршағанда),

* Бір ағаш жер – ұзындық өлшемі

Аңшы құстарды алып, құстарға салды.
Осылайша бір апта аң аулағанда ол шах,
Есіне өзге ой түсті кенет.
«Көшіңдер!» – деп, ақырын-ақырын аулай отырып ол,
Атын Шырын жаққа бұрды, тұтып жол.
Жырақтан көргенде Шырын сарайын,
Қосын қондырып (ойлады): «Таңда барайын».
Көріп қарғаны (түнді), қашқан еді қырғауыл (жылылық),
Қыс еді және суық желді болды сол түн.
Ауа жер жүзіне камфара шашты (қараңғылық басты),
Сабыр қылмақ оған ауырлау болды.
Бұйырды шах, шақпақ шағылды,
ʿанбар мен алоэ араластырылып, отқа жағылды.
Тұла бойы хош иіске толып,
Ұйықтады мәлік көңілді болып.
Таң атқанша ұйықтап, тыным тапты,
Шаршап-шалдыққаны барды, кетті.
Күн-лағыл шығып еді кенінен,
Жүзі қарайып, түн қашты жаһаннан.

80v0 Тұрып отырған соң айтты: «Қайда сақи?»
Жүргізді одан соң бокалды сақи.
Шараптың әсері басқа асты,
Және ғашықтық оты жанға тұтасты.
Мініп Шәбдізіне аттанды тез,
Шырын сарайына қарай жіберді тізгін.
Бірнеше жақын қызметшілері жүрді бірге,
Олар қанық еді бұл сырға.
Күзетшілер Шырынға хабар жеткізді:
« Хұсрау келді, қасында жоқ еш нөкері».
«Неге уақытсыз келді», – деп ойлады,
Таза көңілі жаман аттан сақтанды.
Сарай есігін байлатты бекем,
Қызметшілеріне бұйырды һәм:
«Шығып сіз сыртқы есікте (қақпада) отырыңыз,
Жақын келсе қарап, жақсылап көріңіз.
Өзіне шашыңыз сансыз алтын,
Аяғына төсеңіз атлас кілем!» –
Деп бұйырып, сарайдың шатырына шықты өзі,
Есігінде құлағы, жолда көзі.
Көзі бір нұр көрді тутийа сияқты,
Жарақатты бауырға қажет бальзам сияқты.
Сейілген тұмандай түн түрілді кенет,
Шаң арасынан шыға келді күн жүзді шах.
Көрді ат үстінде бір сымбатты сәрв ол,
Сәрв жансыз болар, бұл – нағыз жан ол.

Жаңа ашылған раушандай жүзі,
Күмістен (жаралғандай) алма сияқты ақ иегі.
Шашынан шашылар жұпар мен ʿанбар,
Төгілер лағыл ернінен бал мен шекер.
Жетіп келді, жүзінде балқыған нұр,
Өзі есірік, ал көздері кіртиген.
Көріп Хұсрауды ол халде Шырын,
Шалқасынан түсіп «аһ» деп есінен танды.
Қаны қайнады басынан ақылы кетті,
Біраз уақыт өз-өзіне келе алмай жатты.
Біршама уақыт өткенде ақылына келді,
Ойланып, көп торықты, ашынды.
«Егер жол бермесем, макрұм қалармын,
Жол ашсам, абыройсыз болармын.
Ғажап іс түсті, не шара қылайын,
Бұл ісіме ақылды кімнен сұрайын, –

81r[0] Деп, іштей ойланды,
Деді: «Сабыр сақтауды әдетке айналдыру керек!»
«Бүгін де сабыр атына мінейін,
Күшім жеткенінше бір сәтке шыдайын».
Қызметшілер көріп Хұсрауды қуанды,
Төсеп атлас көп алтын шашты.
Мәлік Шәбдізбен атлас үстінде жүріп,
Тоқтады сарай қасына жақын келіп.
Темір қақпаны көрді таспен тіреп бекіткен,
Қайран қалды, не істерін білмей тұрып қалды ол бек.
«Не көңілі қалып, есіктен қайтар,
Не үкім етіп: «Бұзыңдар!» – деп айтар.
Қызметшілердің бірін шақырып айтты:
«Неліктен ол Ай есік алдында күттіріп қояды.
Менен не жамандық көрді Шырын,
Есікті бекітіп қоюының себебі не?
Бар айт: «Келіп тұрған шах емес – сенің құлың,
Жетіп (іздеп) келдім, қонақпын, – деді шах.
Шах емес, болса бишара қызметші,
Жөн бе, – деп айтқыл, ей қақпашы.
Қонақ келгенде есік жабулы болар ма,
Ғажап, еш адам мұндай қылар ма?
Есікті ашсын, ақыр соңында, патшамын,
Өзіне мен не істедім?
Жазығым бар болса айтсын,
Білейін, сөйлесіп, қателік жіберсем, кешірім сұрайын.
Есік алдында тұрмайық, жауап айтсын,
Не бұйырар: «Кірсін! – дей ме немесе, – тез қайтсын!»
Өзің білесің, не айтуды білмеймін,

Өзіңді көрмей қайтып кетпеймін.
Дұрыс болар еді менімен татуласқаның,
Өзіңе де зиян келтірмейді менімен жарасқаның.
Егер тұрмасын деп шешсең мұнда,
Ерік бер, ұзақтан болса да көрейін бір».
Бұл сөздерді өтінгендей болып айтқанда шах,
Шатырда естіп тұрған Шырын да қылды аһ!
Бұйырды: «Тұр!» – деп, бір қызға ол Ай:
Бар, қызмет көрсет және шахқа сөзімді айт.

81v [0] Шахқа лайық шатырды тіктіргіл, тез бар,
Шатырының күмбезі менің шатырымның күмбезімен
болсын бара бар.
Қызғылт су шаштыр, жібек кілем төсеткіл,
Ішкі жақты тазалап, жақсы орын дайында.
Алтын орындық үстіне жұмсақ жастық қой,
Хош иісі аңқып тұрсын жұпар, ʿанбар шашып қой.
Одан соң қол қусырып қызметінде тұр, – деді,
«Қызметшіңіз Шырын айтты, – деп, – менің сөзімді жеткіз»
– деді:

«Дайындады орын, қонаққа онда өтіңіз,
Алыстан келдіңіз бір сәт тынығыңыз.
Қонақ болсаң назды аз қыл,
Біз қай жерге қон десек, сонда қоныңыз.
«Қонақпын», – деп басынбаңыз бізді,
Шамамыз жеткенінше сыйлаймыз сізді.
Егер айтса өзге түрлі жауап ол,
Айт: мұнда қонбақ сауап ол.
Шатырға шығып мен көргеймін өзім,
Есіткеймін не айтса сөзін.
Бұйрық бойынша шатырды тігіп ол қыз,
Сөзін жеткізіп еді, атынан түсті Парвиз.
Ұялғаннан қысылып Шырын терледі,
Шахқа лайық қандай сый жасау керек екенін білмеді.
Дайындап жіберді түрлі ас-нығымет,
Үлкен шыны ыдысқа құйылған шәрбат.
Одан соң ойланып отырды,
«Отырған жақсы емес», – деді, тұрды.
«Киім әкеліңдер» – деп сұрады,
Түсі ал қызыл, алтынмен апталған киім кигізді.
Әдемі ақ жаулық салды басына,
Және киді алтынмен әшекейленген тәж басына.
Екі бұрымы самайдан төмен қарай төгілді,
Нарттай өңі шешек сияқты күлімсіреді.
Жамылғыны (бет пердені) тастап, Шырын шатырға шықты,

Кенеттен бұлттан шыққан күндей болып көрінді.
Әсем басып ілгері келді ол сұлу,
Жер өпті, шатырда тұрып шахтан кешірім сұрады.
Шашты көп лағыл мен гауһар,
Қанша бар еді қолында қазір.
Қалай көрді шах ол Ай жүзін,
Қайран қалды, жоғалтты сөзін.
Көргендей болды тау үстінен қарап тұрған бір құмайды,
Немесе көктен түсіп, толықсып тұрған толған айды.

82r^0 Есі шықты. Отырған биік орындығынан жерге құлап қала жаздады,
Бірақ өзін-өзі ұстап қалды.
Отырған орындығынан секіріп тұрды,
Өз қолын ерніне апарды да, отырды.
Одан соң сөйлеп айтты: «Ей, жаным,
Сенімен жарық жан және жаһаным.
Мен үшін әрдайым бар болғыл,
Бұл көркіңнен бақытты болғыл.
Үнемі күлімсіресін гүл шырайың,
Сай болсын мен құлмен райың.
Бұл қайғыдан жаның азат болсын,
Нәзік көңілің әрдайым шат болсын.
Кеңпейілділігіңнен өте қатты ұялдым,
Тоймас көзім мені ұятқа қалдырды.
Мен үшін гауһар кенішін аштың,
Өзіме лағыл мен дүр және жақұт шаштың.
Лағыл сияқты қызарттың бұл жүзімді,
Неше қинарсын, ақыры, бұл өзімді.
Қызметіңде зәредей кемшілік жоқ, жақсы қарсы алдың,
Әйтсе де не үшін осындай әуреге салдың.
Неліктен бекіттің есігіңді, осың жөн бе,
Қате айтып отырмын ба, әлде қателік сенен бе?
Мені жер сияқты аяқ астына салдың,
Өзің күндей ауа үстінде қалдың.
Керек жоқ еді есікті байлаудың,
Менің жүрегімді отсыз жандырудың.
Ғажап! Не ойладың білмен, не білдің,
Мені осылай есікте қор қылдың.
Адамдар қонақ қадірін білер,
Құрметін бұдан жақсырақ жасар».
Жауап айтты Шырын: «Ей, жиһангер,
Әрқашан бұл жиһан тұтпаққа бар бол.
Үнемі дәулет тек саған жар болсын,
Көре алмағанның іші күйсін.
Кімде-кім бұйрығыңнан жүрсе тыс (орындамаса),

Шах болса, болмасын иығында (мойнында) бас.
«Жоғары көтердің», – деп кінә тақпа,
Және болмашы (пайдасыз) ойды жүрекке жақын тұтпа.
Әйгілі болдым саған ғашықтықта елге,
Атақты бол енді сүйіспеншілікте сен де.
Сенің жолыңда тозған тозбын (шаңмын) мен,
Егер тоз ұшып кетсе, айып етпегіл сен.

82v[0] Сен өз шахтығыңда шалқып, міне,
Тұрарсың қайғысыз сайран салып хош.
Саған ғашықтықта зар илеймін мен,
Мұнарада тұрған үнді күзетшісі сияқтымын.
Әлемді билеп тұрғалы бері шахтардың
Мұнара күзетшісі бір үнді болар еді.
Мына шатырда тұрған мен – қара көзді түркімін,
Мені «сенің ақ үндісі», – деп атайды.
Егер көк үстінде тұрсам да бәрібір – мен
Шахтың бір бишара күңімін».
Және Хұсрау айтты: «Ей, Шырын, біл,
Есігіңді бекітіп қойған қонаққа өтінішіңді аз қыл.
(Шырын) айтты: « Сен қонақ емессің, ей, жар,
Құмай құсты торға түсірмек ойың бар.
Қонақ болсаң, орын дайын, отыр хош,
Тұрамын қусырып қол тағы да.
Көрсетейін күшім жеткенінше құлдық,
Қонаққа артық еркін су жараспайды.
Сенің мұнда мас болып келуің – қате ол,
Менің есік бекіткенім де жөн ол.
Мені сен мас күйіңде оңаша үйде кездестірсең,
Халайық өсегі азаяр ма еді.
Бұл істе жақсы ойланып,
Жіберуің керек еді, бірнеше ақылды қартты.
Салт бойынша құда түсіп,
Одан соң патшаға лайықты салтанатпен әкеткенің жөн еді.
Саған Шекер құрлы болмады Шырын,
«Шырын болмаса, Шекерден пайда жоқ», – деме .
Тілерсің мені бір іске жаңылыс ұрындырып,
Абыройымды төксең, алдап.
Гүл сияқты іздеп, қолыңа алсаң,
Алып, хош иісімді, содан соң жерге тастасаң.
Маған мұндай қулық қылма,
Мені қой, өз мұңыммен болайын, араласпа.
Жетер Шекерге көрсеткенің сол,
Ақыры, бар көздерім, емеспін көр.
Неше сұлтан болсаң да бір сен өзің,
Өзің сияқты және бір болсын сөзің.

Егер жүрегің біреу болса бір (адаммен) бол,
Жүрегімен екіге жарылу (бөліну) – ақылдылық белгісі емес.
Менің құбылам тек сенің жүзің – осы бір,
Сенің көз алдыңда мен сияқты жүз құбыла тұр.

83г^{0} Егер Мәриям өліп, жоғалса қасыңнан,
Одан жүз (есе) жақсырақ бар қызметіңде.
Сарайың топ-толы көрікті киіктер,
Ит қоспа бұл әлсіз елікке.
Мен енді жалғызбын қапаста,
Қалай өмір сүрсе жалғыз өзі анқа.
Сен той-думанмен жүресің дәйім, мен – жылауда,
Мен бейне тұтқынға түсіп, жүрген сияқтымын құлдықта.
Тікен зақымын шегіп әдеттенгендіктен,
Маған бұл дүниенің бальзамы да, гүлзары да керек емес.
Бұл өмірде үлесімізге санаулы күндер ғана берілді,
Сен оны қалай өткізесің, көзді ашып-жұмғанша өте шығады.
Дұрысы, кету керек бұл жаһаннан,
Үмітін үзсе құл барша жақтан.
Кімнің мал-мүлкі көп болар,
Тастап кету оған қиын болар.
Және болса кімнің халі менікіндей,
Өлім оңай оған, жақсы білгіл, ей бек!
Кісі кім өз сөзіне жауап тыңдар,
Білікті ишара мен мағынаны аңдар.
Тәтті тілмен алдамақ тілерсің,
Жас емеспін алданатын саған мен.
Маған бұл түлкі қулығын аз қыл, аз,
Арыстан түлкілік қылса, жараспас.
Не іс болса Зуһра чәңі сияқты түзермін,
Жарамас шектерін алдымен үзермін.
Үзілмес қыл алдымен азарламаса (азаптамаса),
Ащының дәмін татсаң, соңынан – же халуа.
Түтін шығарар от, содан соң жалын,
Аспан алдымен бұлт сыйлайды, соңынан жаңбыр.
Алла тікенмен бірге құрма жаратты,
Және түнді қарайтып, күнді жарық етті.
Оның алдында біз бишара құлмыз,
Маған: «құрманды ал!» – демес тікенсіз.
Тікенсіз құрма онша дәмді болмас,
Егер ай күндіз туса, сәулесіз болмас.
Шекерің бар, қызметшілерің көп, әйтсе де
Білесің, болмас олар мендей шырын.
Менің ғашықтығымнан айтқыл, не көрдің,
Ұласып келе жатқан шахтықтан не кешірдің?

Қай сағатта мені есіңе алдың,
Қашан көңілімді шат еттің?

83v0 Қандай (қанша) көйлек маған ғашықтықты жырттың,
Қаншалықты азап менің жолымда шектің?
Қай күн бір сәлем айтып жібердің,
Қай түн жақсы сөздер айттың?
Сен ойын-сауықта жүрдің, достармен бірге болып шат,
Қаламмен жұмыс істеді Шабур, балтамен – Фархад.

Хұсраудың Шырын сөзіне жауабы

Хұсрау және жауап айтты: «Ей, үр,
Жүзіңнен толған айдай балқиды нұр.
Ұдайы көркіңе дәулет жар болсын,
Өзің дүниеде бақытты бол.
Көзімнен өзге көрмесін жүзіңді,
Есітпесін кісі тәтті сөзіңді.
Кінәлауларыңның қанша уы бар,
Тіліңнің тәттілігінен зәрі кетер.
«Неге жоғары шықтың?» – демеймін ақыры,
Дегенмен, өзің ойланып, аңлағыл бір.
Көзімнен төгілген маржандарды,
Қандай құрал өзіңе жеткізер.
Неге сонша қорлық көрсетесің ақыры,
Және неше рақымсыз боласың ақыры.
Мені де сарай үстіне шығарғыл, ей, жан,
Көз жасымның нөсерін көргіл одан.
Маған алдымен Қарунның қазынасын жұмсадың,
Соңынан Қарун сияқты топыраққа тастадың.
Құлағымда сүйіспеншілігіңнің жүзігі бар,
Неліктен қайғыңда жатпаймын жүзік сияқты, ей, жар.
Көңіл мұнда, сырымды кімге айтайын,
Өзім мұнда басымды қайда қояйын.
Жапа қылма маған, жазығым жоқ,
Опадан өзге бұл жолда азығым жоқ.
Бар болса жазығым сен рақым қыл,
Жазық – адамның рәсімі еді, біл.
Қатты тұтпа қылып көңілімді азар,
Өйткені мен жұмсардым енді, жұмсар, ей, жар.
Бөрілікті қой, шопан сияқты момын бол,
Ұлылардың алдында кішіпейілді бол.
Жарамас, бұл қылықсыздықты қойғыл,
Кемсіте берме, мейірімді болғыл.
Мені топыраққа тастадың есікте,
Не жаздым, ақыры, мен қызметте.

84r[0] Бүлікті (тәртіпсіздікті) қуғандай, жолымнан қума «кет» – деп
Кетер болсам, пұшайман боларсың көп.
Бұлайша зорлық-зомбылыққа жол берме,
Жол берсең, менен болмаса да, тағдырдан зиян шегерсің.
Не іс келсе қолдан істесе болмас,
Және соңынан не боларын білсе болмас.
Бұл қорлыққа тап болғаныма кінәлі өзім, сен емес,
Бәріне кінәлі қатал тағдыр, сен емес.
Дұрыс істемедім осы ісімді,
Біреуден несіне көрейін сол істегендерімді.
Әйтпесе мұнша хор болар ма едім,
Осылай аяқ астында қалар ма едім?
Қате айттым: Бұған кінәлі – махаббат,
Шахтық, билік те емес, енді көңілде қалсын, өтті, кетті.
Неше сен тілесең (қаласаң), наз қылғыл,
Біраз жоғарыға да көтеріл.
Бүгін сұлтансың, іс келмес қолымнан,
Бұйырсаң «құлдық етемін», – деп тілхат беремін.
Құлағымнан ұстап сатуға апарар болсаң,
Сенің ісіңнің дұрыстығына ант беремін.
Егер көзімді шығарар болсаң,
Басымды иіп, екінші көзімді тосамын.
Тырысқанмен таппасам да жол қасыңа,
Кемер байладым енді қызметіңе.
Алып қашпаспын басымда қанжарыңнан,
Басым болмаса болмасын, сөзім – шын.
Маған тірлік те, жан мен тән де – өзіңсің,
Өзге білмесе білмесін, өзің білесің.
Мастықта, ерте-кешке әр күн,
Бейнеңе табындым күні-түн.
Біреу мен сияқты шәрбат ішсе,
Не таң, масқара болып сырын ашса.
Бұл қайғы-қасіретте болып мен,
Азаптан әлсіреп қалдым.
Көп қиналдым қайғы жеп,
«Әскерім тастап кетпесін», – деп,
Зиян келтірмесін шахтығыма деп,
Жасырдым мұнша қайғы-мұңымды.
Ақыры, думаншы (сауықшыл) емесіп қызық қусам,
Немесе бір танбур алып, жолға шықсам.
Жаһанда қолөнер кәсібімен айналысамын,
(Өйткені) жаһан тұтқанға (патшаға) сүйіспеншілікке беріліп кетуге болмайды.

84v[0] Алайда сенің бұрамдарың туралы есіткенде,
Олардың хош иісін тақ пен тәжге сатып алдым.

Қылып тәнді басқалармен мәшғұл,
Жаныммен, жүрегіммен болдым саған құл.
Бұл шындықтан өзге іс келмеді менен,
Әділетсіз еш нәрсе істемедім, дұрыс түсінгеніңді сұраймын сенен.
Атыңнан мың есе шырынырақсың өзің,
Қайырымдылық қыл, еситейін бір тәтті сөзің.
Егер кемшіліктер кетсе менен, кешірерсің,
Жігіттік осындай-ақ болар, жігітпін – Мен!

Шырынның Хұсрау сөзіне жауап айтқан сипатын баяндар

Шырын сандықшасын ашып, көрсетті шекер,
Шаша бастады тілден дүр мен жауһар.
Ақық, лағыл ерiннен хош әуенмен,
Сөз сөйлей бастады:
«Бұл дүние және жан болғанынша,
Жер-көк, түн-күн, жан-жаһан болғанынша,
Әлемге шахтың үкімі жүрсін,
Әлем де оның үкіміне мойынсұнсын.
Сағадат жаршысы болсын алдыңда,
Және береке, байлық – соңыңда.
Менің жүрегімде саған көп өкпе бар,
Енді шахтық мәртебем туралы айтпаймын, ей, жар.
Ғашықтық пен шахтық сай келмес,
Махаббаты жоқ адам бұл сырды білмес.
Әрдайым дәулетіңе масаттанасың,
Әрдайым шахтығыңа мақтанасың.
Әрдайым өзіңді жоғары тұтасың,
Тек шын махаббаттан мақұрымсың.
Ғашық сол: көңілінде дерті болса,
Және мен сияқты жар үшін жүзі солса.
Мен сол құспын, ұштым өз жерімнен,
Саған ғашықтықта көштім елімнен.
Шешек сияқты бұлақтар жанында ашылдым,
Ал қызыл су сияқты енді шиша ішінде қалдым.
Мына тас қорғанда сабыр етіп отырдым,
Өзіңе деген сағынышпен осынша жыл кешірдім.
Ыстықта алтын сияқты сарғайдым,
Жас от (шөп) сияқты суықта солдым.
Не бір мақрұм кісі жоқ сырласатын,
Қайғымды бөлісетін де ешкім жоқ.

85r[0] Барлық уақытта сені ғана сағынып жар,
Үнемі сені ғана ойладым.

Сен көңіліңнен орын бермедің бір,
Мені есіңе де алмадың бұдан бұрын бір.
Бар болса ақылым енді тек отырсам,
Өзімнен көремін, не көрсем.
Егер маған бір үлкен іс тындырудың сәті түспесе де,
Біреуге еліктеп іске асырудың үлгісі болар еді.
Әділдік сұрап жалбарынамын Аллаға,
Ақыры, оғым тигей нысанаға.
Не үшін мен сияқты сұңғақ бойлы сәрв,
Азап бұғауында қалуға тиіс.
Үнемі көңілімде көркіме сүйіну бар,
Үнемі басымда еркелік пен өкініш бар.
Үнділер үнемі отқа табынғандай табынар,
Көздерім де түркілерге тән мөлдір көз.
Әлі гүлімнің қауызын үзбеді қол,
Әлі інжуімді жіпке тізбеді ол.
Әлі ернімде мәңгі суы бар,
Әлі жастығым, ақыры, болар маған жар.
Жүзімді көрсе көріктілер ұялар,
Сөзімді тыңдағандар қайран қалар.
Шырақ нұрыма пәруана болар,
Жаңа Ай көрсе (қызғаныштан) диуана болар.
Ақық, лағыл ернімнен алар рең,
Күлгенімді көріп Зуһра (Шолпан) үлгі алар.
Егер көрсе иегімнің алмасын,
Бағдат алмасының алдында еңсесі түсер.
Бұғы бұл көздерімнің қасіретінен,
Ағызар кірпігінен зәрлі жасын.
Егер антилопа мойнымды көрсе,
Ғажап емес, құрмет көрсетсе.
Мәлік қызметінде қанша хор (қызы) бар,
Қолыма су құюға жарамас, ей, жар.
Наздана (қылымси) қараумен жанын алсам,
Еліктіріп әкету – маған оңай.
Көзімнің алмасының өте тарлығынан,
Көрінбес көзіме кісілердің (кемшіліктері) тез.
Жұпар иісті бұрымымды шынжыр етіп, жүзімді орасам,
Онымен жүз мың арыстанды шырмап тастаймын.
Емшектес болды шекермен тісім,
Ол істерімде опа болды серігім.

85v⁰ Әйтсе де бар, міне, жүз ұятым,
Жаһаннан жақсы маған бұл ізгі атым.
Қашан жүзім нұрға бөлесе бұл жаһанды,
Сатар у орнына қызыл күреу шарапты.
Көзімнің қарашықтарының байыпты қарайтыны соншама,

Тигізбес ешкімнің қанына қолын.
Басымда ашу-ыза бар,
Қаншама міскінді өлтірдім қылып зар.
Саған да қол көтермейін, ей, жар,
Өйткені мойнымда осындай төгілген көп қан бар.
Зақым жемеу үшін оң қолмен жүр,
Менің қолым сол жолмен жүргендерге зақым келтіреді.
Сен тас жүрексің, менің жаным темірдей,
Осындай жүрекке осындай жан ғана үйлесе алады.

Хұсраудың таңғалып, Шырынға жауап қайтарғаны

Мәлік айтты және: « Ей, жүзі күн,
Өтер текке бұл құр сөздермен түн.
Тек жүзіңнің көркін мақта маған сен,
Айтқаныңнан сен жүз есе сұлусың.
Сен өз бейнеңді тек айнадан көрдің,
Өз көзіңмен қарағаннан гөрі, менің көзіммен қарағанда жүз есе көріктісің.
Атыңды ауызыма алсам, ей, сұлу,
Атыңды атағаннан ауызым шекерге толды.
Егер сені күн десем – күнсің һәм,
Өйткені аспандағы Айды сәулесінен айырдың бір дәм.
Көріп ол сәрв бойыңды ұялып,
Тұра қалар үнемі қайран қалып.
Жүзіңнің гүлі қашан ашылар,
Ұялып, шешек жерге шашылар.
Сенің беттеріңнің әдемілігі – Иран бағына кілт ол,
Иран бағына кіре алмайтыны сияқты, сенімен кездесуге кісі таппас жол.
Егер сатсаң шашыңның жартысын жаһанға,
Сатып аламын жаһан емес тәнде жанға.
Кемеліне келген көрік сенде бар,
Сондықтан сақтағыл өзіңді, зинһар.
Өз сұлулығына өзінің көзі тимейді,
Тек сұқтана қараған жаман көздер зақым етеді.
Жаныма кемер (белбеусің), ей, шаһым,
Төкпе ханымды жоқ гүнәһім (күнәм).
Егер шах болсаң, кәне гауһар нышаны (тәжің),
Шырын болсаң, кәне сенің шекерің?

86r⁰ Кел енді сен, бұл өкпелерді қойғыл,
Шын көңілден емес, алдаусыратын болса да, кешірім сұра.
Не жаздым, не жамандық қылдым мен ақыры,
Ол тас көңілің енді жұмсармас па бір?
Неше көріктілер бар қылықсыз,

Ал сіз өте ашушаңсыз.
Бәлі, кім еркелер, өкпелер,
Дегенмен, рақым етуді де білер.
Ақыры, ашу соңынан мейірімі де болар,
Ескі досыңмен тіл табысуға күш сал, ей, жар.
Менің махаббатымның жалынынан жел сияқты,
Бетімнің суын төкпе, аяғыңның топырағы емеспін бе?
Өзіңе лайықты едім көрікке байым,
Неге сенен бұлай жырақ тұрайын?
Болар барша білімділерге бұл мағлұм,
«Бір-біріне лайықтылар үнемі қалар», – деп мақрұм.
Менің жүрегім соғып тұрғанда, сүйгенім сен боласың,
Шын көңілден сүйген жаным, жарымсың.
Балық сияқты құтылсам өзім ауыңнан,
Қашан құтылады бұл жүрегім сенің бұғауыңнан
Жапаны сен менен қу енді,
Ісім осы жанға жетті тек тұр енді.
Тәттілікпен қылды өзін мәшһүр,
Ашумен ғашық қанын ағызар.
Қайғыны жедім мен, оңай маған бұл,
Мүбәрәк болсын, тек саған бұл.
Түзілгеннен кейін көп іс бекем,
Болар қайғы соңынша бұл сүйініш һәм.
Зорлық-зомбылық игілікті іс емес біл,
Сөзді қой енді, түн емес жыл.
Сүйіндір мені, қайғыда қалдым,
Ақыры сені іздеп, бұл жерге келдім.
Бұл істе шам сияқты ерігенмін болып зар,
Мен сияқтылар көп, Шырынды іздер.
Көрермін шам үнемі тынбас, жылар,
Тек жанымда Шырын оты бар (болса).
Неліктен Құрма ағашынан жүрегі (өзегі)
Мүмкін, ол да Шырынға кіріптар (шығар).
Шекер қамысының белі үнемі байлаулы,
Оның жүрегі де Шырынды ойлаумен азап шегеді.

86v[0] Егер тәтті болмаса сүт,
Оны жылаған балаға бермес еді.
Қамыс та, сүт те сүйілер тәттіліктен,
Бірақ олардың тәттілігін Шырын тәттілігімен теңеуге
болмайды».

Шырынның Хұсрау сөзіне жауаптары

Тұрып шах қызметінде Шырын жырақтан,
Жер өпкен соң, айта бастады жауабын.

«Ей, шах, дүниеде сайыпқыран бол,
Жаһан барынша жаһан шахы бол.
Жеті ықылым ішінде сенсіз болмасын нұр,
Үнемі сақ бол, тәнің ауырмасын.
Орындалсын тілегің хандығыңда,
Он мың жыл жырғағыл бұл шахтығыңда.
Тілеуіңді тілеп, денсаулығыңды ойлағандар,
Сенің құшағыңда болсын, тіпті мен де болайын.
Қой енді, бұл зәрлі шекерді шашпа,
Жетер енді, дәмсіз сөзіңді айта берме.
Неше сиқырмен сөз сөйлемек бұл,
Тәтті сөз ішіне у жасырмақ бұл.
(Ойы) далаға шығып, аң ауламақ,
Шырынға жай, әншейін ризашылық білдірмек.
Керек шах болатындарға мұнша білмек,
Жақсы болмас, мұңлыға күлмек.
Қатты жұмсардым (әлсіредім) енді қалый алар (тамақтың бір түрі), жеп,
Ойлама: «Мұның бәрі маған өтетін болар», – деп.
Сортаң жерге шыққан шешектің жоқ жемісі,
Кісілердің сортаң жердің жемісін жегені жоқ.
Сен соңы жоқ өзенсің,
Теңіздің сырын білмейтінім сияқты, жасырын ойларыңды да білмеймін.
Мен ол мөлдір бұлақ сияқты едім,
Тілімде білінер, көңілімде барым.
Кімнің қабыршақ сияқты, тісі ішінде болғай,
Теңіз сияқты өшпенділік көңілінде болғай.
Сенің қошеметшіл, тәтті сөздеріңе сену үшін,
Тәтті сөздеріңді беріле тыңдай аламын ба?
Көремін тек құр жел (сөз) алдың – артың,
Жүрек жандырғаннан өзге ісің жоқ еш.
Қайрат – тастан да қатты тас, ей, жар,
Ойлан, шыныңды (басыңды) тасқа ұрма, сақтан.
Тіл ұшымен аз сөйле сөзіңді,
Сөзің сияқты есірік етпе сен өзіңді».

87r^{0} Қандай сөз болсын білікті сөйлесе ол,
Жер астынан шығарса табар көкке жол.
Кісі өз сөзін жасыра білгей,
Жаманды жақсыдан айыра білгей.
Тақ пен тәжден қымбаттырақ гауһар сөз,
Жаман сөзден құдіретті пайдалы сөз.
Ақыры, ойланбай сөйлемеймін мен,
Мені ренжітпе, ойлап сөйле һәм сен.
Қашан бұл екі іс біріккей, ей, жар,

Менде айна, сенде қылыш бар.
Жақсы-жаман сөзді жүз (рет) екшеп айту керек тіл.
Жаман мен жақсының парқын айыра біл,
Адам байыптап қараса өзіне,
Алдымен қарар қарғаның жүніне (құйрығына) содан соң көзіне.
Сөз өлшеп сөйлетілсе – сөзге ұқсар,
«Көп сөз есекке жүк» деген мысал бар.
Не үшін бір сөзді жүз (рет) айту керек ақыры,
«Біліктіге жеткілікті дәл айтылған бір (ауыз) сөз» – дер.
Егер менің де, өзіңнің де басыңды қатырмайын десең,
Айтайын бір-бірлеп енді, тыңда мені:
– Мені мынадай қорғанда қалдырдың зор,
Ал енді дүниеде басқа қызды көксейсің.
Көзімнің інжулеріне (жасына) назар сал,
Құлағымдағы сырғаның көзімен ойнамағыл.
Хош иісті деміме баңғыл,
Шашымның хош иісі саған жетпес, біл.
Тамам анар дәніндей (қып-қызыл) ерніме бақ,
Ал менің кеудем – бұл қос анар, оны бақтан ұры әкетті.
Сақтап тұрмын жүзім суын осылай,
Мүбәрәк болсын қырағылық, міне, хош.
Көзіме қарамағыл, зинһәр, сақтан,
Назымның (қылымсуының) сүңгісі тез алар жан.
Екі бұрымымның ішіндегі әрбір тал шаш,
Сақтанғыл, аждаһа ол қап-қара аш.
Маған бұл сөздерің еш әсер етпес,
Мұздан жасалған ыдысқа от жақса болмас.
Құдыққа өзімді бұл жіппен салман,
Елік сияқты саған мен аң болман!
Жолыңнан адаспас үшін әрқашан, ей, шах, сен,
Жаныңа байла бір қоңырау менің ауыр демімнен.
Көресің, әрбір керуенде қоңырау бар,
«Адамдар жолдан адаспасын», – деп ескерту жасап отырар.

87v0 Жаңылыстың, өзің азапқа түстің,
Оқ өзге жерге аттың, мұнда түсті.
Үндістанға бармақшы едің,
Адасып, Вавилоннан шықтың.
Дайындадың неше түрлі дәрі жанға,
Жаңылдың кенеттен, түстің күмәнға.
Теңізге аттанып едің, шатқа (құрлыққа) келдің,
Раушан гүлін қалап едің, лала алдың.
Отырма, қой бұл бос отырысыңды,
Ұмыт, бар бұл көңіліңнің қалағанына.
Мен сенің ғашығыңмын, ал сенің сүйіктілерің көп,

Сенің бір ісің бар, одан соң менде ісің бар,
Мұңды өзімді көп қорлама,
Сынық (жарым, қайғылы) көңілімді азарлама.
Әкесіз және анасыз бір жетіммін,
Ешкім білмейді мені, бұл жерде кіммін?
Дию сияқты болып қалдым мен енді мұнда,
Киік, құс және көрінбес Ай да, Күн де.
Тілегімді бермеді бір күн замана,
Қорлық оғына болдым нысана.
Мені бұл тастар арасында зар жылатып қойғыл,
Тағы үстіме тас қой да, нағыз көр қылғыл.
Мұнда адамның астында да, үстінде де тас болғай,
Егер піл болса да, мен сияқты жоғалғай.
Қайырымдылық қыл енді, барғыл ей жар,
Шешек шаштың енді жолдан тікенді де кетір.
Ол күні мен дүниеден біржолата тойдым,
Шахруд, шах Хұсрауды қойдым.
Қандай тамаша еді мен үшін Мәдаин қаласы,
Не істеу керек? Жазмыштан құтыла алмайсың.
Саған өзіңе лайықты жоғары мәртебелі жар керек,
Үлестен құр қойған мен сияқты міскіннің қолынан не келеді?
Құдықты сол жерден қаз, қай жерден су шыққай,
Тамырға сол жерден шаныш, қай жерден қан шыққай.
Бұрын елге барып, достықты тұттық.
Мүмкін, енді жаңа үйдің негізін салдың.
Егер жаңа киімнің жылуы жоқ болса,
Жылуы бола ма ол тозса, ей ақылды?
Көп еңбектеніп мұнда келдің,
Мейірімділік көрсетіп, өзің реніште қалдың.

88r^{0} Алайда бүгінгі түн көңілім алаңдаулы,
Сенің де мұнда қонбағың екіталай.
Әлі тамақ піскен жоқ,
Халуаға керекті заттар да дайын емес.
«Келген жолмен қазір қайтып кетемін» десе болмас,
Кісі үйіне күшпен қонса да болмас.
Қашан іс бітсе, Хақ жар болса,
Шақырамын мен уақыты келсе.
Барлық істің өмірде уақыты бар ол,
Бұл уақыт кілті кеніштерді ашар ол.
Қораз мезгілсіз шақырса, өзің білесің:
Басы кетіп, қалар құр денесі.

Хұсрау Шырын сөзіне жауап айтқан сипатын баяндар

Көрді Хұсрау сүйіктісі қылар наз,
Сөздеріне қарағанда, өкпесі әлі тарқамапты.
Шах сөздерін жылы, сиқырлы сөздермен бастады,
Бірақ сиқырмен Вавилонға бару оңай ма (пайдасы бар ма)?
Жалбарынып айтты: «Ей, тәнде жаным,
Көзімнің нұры, жанымның шырағы.
Басыма бақыт, тағыма құт,
Тәніме жан, жаныма өмір беруші.
Тағдыр сияқты маған қысым көрсете берме,
Қашанғы қысым көрсетесің, бір сәтке болса да мейірімділік көрсет.
Ғашықты назыңмен шат қылғыл,
Еркіндік бер құлға, махаббат азабынан азат қылғыл.
Сен өз айыбыңды көрмейсің қарап бір,
Тек менің айыбымды қашанғы сөз етерсің.
Өзінің соқырлығын көрмейтін соқыр
Көргендердің сөзіне нанбас.
Жетіп келді қара түн, қар жауып тұр,
Жалын сияқты мейіріңмен жылыт мені, ашуыңды таста.
Мені қалдырма қар үстінде бұл түн,
Ашуымнан қар ерісе, қорқынышты болады күн.
Азап берме маған болғай апат,
Бұл жұмақ есігінде азаптау не қажет.
Бұл түн келдім, есік аш, жол бер, ей, жар,
Саған құлдық етуге қылды ықтияр.
Әдеппен қызметіңде тұрайын,
Рұқсат берсең, одан соң отырайын.

88v^0 Көзім жеткенше саған ол жерден қарайын,
Не сөз айтсаң, жаныммен ұғайын.
Кісі жол тапқай ол Сіздің есікке,
Тігіп көздерін тұрса қызметте.
Оған болсын адал достығың, ей, жар,
Ол ізгі атың артқанын қалар.
Маған есігіңді аш, өшпенділік жанын жап,
Бұрынғыша қызмет етуге белбеуіңді байлағыл бір.
Жүзіңдегі бет пердені аш енді,
Өйткені сенің жарқын жүзің бет пердені қажет етпейді.
Егер болмаса мүмкін есік ашпақ,
Бөтен ел адамына бір түн паналат.
Солай ет (еліме) қуанып қайтайын,

Сенің жүзіңді көргендіктен де, мәз-мейрам болып қайтайын.

Ерніңді жел сияқты қашырдың менен,
Және үнемі ара зақымын жегізесің.
Талып қалсам, есімді сен алдың,
Содан қайнармын, міне, от салдың.
Неше рет кетірдің көзіңнен,
Бар болғаны, көзім сүйінейін Ай жүзіңнен.
Егер біреу көкке қарай тас атса, зинһар,
Мүмкін, оның өз басына келіп түсер.
Сақпан ата білмесе, басына түсер тас,
Біліксіздіктен қиыншылықта қалар бас.
Өте жуас болма, сақтан,
Кірпінің қолынан түлкілік қылу келмес, ей, жан.
Жетер енді мейірімділік көрсет, араздықты ұмыт,
Менімен ойын тасын (сүйек ойынын) аз ойнат.
«Барлық ғашықты бірдей» деп, санаса болмас,
Барлық міскін қанынан қанса болмас.
Мені де тас үстінде өлтірмегіл сен,
Жаңылдың, мен Фархад емеспін.
Бірде ұрсысасын, бірде жарасасың менімен,
Сені Хақ сақтасын екі жүзділіктен.
Өзің іс істе, ақиқатқа қарар (сабыр) қыл,
Балық жылан болмас, жақсы біл.
Қылықсыз болдың, білмеймін, себеп не?
Саған не болды, білмеймін, ей, ғажап, не?
Неше «жетер!» деп, мені қинадың һәм
Теңіздей қайнадым артар ол дәм.

89r[0] Неше тартсам өзіме «жуық жүр» – деп,
Алыстайсың кері жүрген есуші (қайықшы) сияқты.
Азап шеккен жүректі жаралай берме,
Темір немесе тас емес бұл жүрегім.
Маған уәде бергіл, сөзіңді мен сияқты түз,
Бұл иір (қисық) іс көгін менің оқісіммен үз.
Дұшпан көзіне мені кемсітіп көрсеттің,
Әлем ішінде ұятқа қалдырдың.
Бір іс қыл енді мәшһүр болсын,
Жарас, көре алмаған дұшпанның көзі көр болсын.
Қинап текке күйдіре берсе,
Тәтті ащыға айналып кетер.
Егер шырын болсаң, нәзік бол,
Жарасар нәзіктік Шырынға, жақсы біл.
Сені бұлттың арасынан Ай сәулесін іздегендей іздедім,
Ал суынан айрылған бұлтты тапқандай болдым.
Шырақ едің жаһан жүзін жарқыратқан,
Жақын келсем, күйдірдің жан менен тән.
Жырақтан сен маған ал қызыл гүлдей болып көріндің,

Жақындап келсем, жалын екенсің.
Ұрыс болар қатты және шектен асса,
Қазанда қалмас ас көп қайнатса.
Тең емес қолда он бармақ (саусақ), біл оны,
Ал қанша санасаң да саны бір – саны.
Білесің, егер бұл жерден (бос) қайтсам,
Табамын сенен өзгені айтсам.
Әйтсе де қызметіңнің хақын көтеремін,
Бұрынғы қарым-қатынасымызды да ескеремін.
Бұл міскіннің қанын төкпе – жазық ол,
Бұл сөзіме барлық адам танық (куә).
Жазықты құлыңмын шырмалдым саған,
Рақым қылғыл енді, Шырын, – деймін маған».

Шырынның Хұсрау сөзіне жауап қайтарғаны

Рұқсат берді (бұйырды) Шырын өз тіліне,
«Тағы сайрағыл», – деп бұлбұлына.
Ақық (аузын) інжу (тісінің) үстіне ашты (көтерді),
Гауһарлар төкті, көп інжу шашты.
Алдымен айтты: «Ей бақытты шах,
Сенімен қуанар тәж бен тақ.

89v^{0} Тағдыр садағы білегіңнің күшіне қарағанда әлсіз,
Бұл киіміңе осы бақыт киімі де үйлес.
Бүгін сен дәуірдің арты-арқасысың,
Сенің зұлымдығыңды кімге өтініп айтайын», –
Деп, ашуланып айтты: «Бәле бұл», –
Дейсің. Барлық сөзді ойла алдымен.
Мені Фархадтың сүйгенін айтып кінәлама,
Жалғыздықта өлген ғашықты қорлама.
Мен одан көрмедім ешқашан жамандық,
Маған аға еді ол жаһандық.
Ол көрмеді бір сағат жүзімді,
Есітті тек үнім менен сөзімді.
Жұпар иісті ʻуд сияқты жанар еді үнемі,
Ұдайы күйіп-жанып жүру еді ісі.
Міне, одан көрдім қанша мейір мен рақат,
Ал сен тіл тигізіп, жаныма салдың жарақат.
Мен үшін гүл өсетін тікен,
Жеміссіз сәрвтен көп артық.
Ұсақ-түйегімді күйдіріп жіберетін шамнан,
Маған түнде жарық беретін шырақ жақсы.
Ақыры, ғашық қанша зар болар,

Мен сияқты үнемі хор болар.
Бұл зындан ішінде өлтірсе мені зар,
Міне, достарға көңілім сияқты қолым да тар.
Көңілде (жүректе) болып, қолда болмаса мал,
Есуастықтан мастық күштірек.
Есуаспын және мастығым бар,
Бұл мастықта есуастың қолынан іс келмес, (жар бола алмайды).
Қаламмен сызып, Шырын есімін жой,
Ондай құрметке лайық емеспін, сен оны қой.
Сонымен: « Кенеттен өкпек жел келіп жетті,
Бағыңнан бір жапырақ алды, кетті», – деп есепте.
Маған қара да, ғибрат ал, қаш тез, зинһар,
Мен, міне, қалдым бұлт ішінде күйіп зар.
Мені мехнат ағыны алып алып кетті қолдан,
Сен тез жол жүгін ал да, жөнел, қалма жолдан.
Күн суытып, жер үстіне камфара (қор) шаша бастады,
Тұрысың да суық, тұрма, қамшыла атыңды.
Егер көңіліңде болса антың түз (орында),
Түнде жүрме жасырын, жүр күндіз.
Егер бұлт тұз (жас) жаудырып, бақытсыз тағдырына налыса,
Шырынның жүзінен күлкі, көңілінен (жүрегінен) мейірім күтпе!

90r[0] Жетер енді, айттым мұнша хикаят,
Бәрі де – шындық, артық кеткен сөз жоқ.
Жас емеспін, ақыры, білмейтін іс,
Сүт ембеймін, бар аузымда отыз тіс.
Есептесуде геометрия мамандары ұялар,
Тағдыр райым да таңғалар.
Құс болсаң да өзің бұл жерге жете алмассың,
Бұл қолпаштаулармен еш іс бітпес.
Менде Жүсіптің ұйқысы бар,
Есек үстінде баяғы Исаға ұқсарсың
(Иса Меккеге мініп барған есек бұрынғыша есек болып қала береді).
Өзің өзге іске аттанарсың,
Және мұнда не іске қатуланарсың (күш саласың).
Екі жүзділікте бұрынғыдан бетерсің,
Және дәйім екі сөзді екенсің.
«Балтаны тастады» деп ойлаған едім,
Балтаны тастап, бәлкім бұл найзаны алдың.
Жүре бер, еш іс келмес қолыңнан,
Ара сияқты шақпа, жемеспін балыңнан.
Байлық қуып, өзі үшін сұрай берсе болмас,

Әуелде белгіленгеннен артық ризықты күшпен келтіруге болмас.
Сен босқа ыңырсып, ұрма суық дем (жағымсыз дауыс шығарма),
Әдеп сақта сөзіңде, яғни тұр тыныш.
Адал етіп же ұстаған аңыңды, аңшы ит сияқты,
Жеме құзғын сияқты жемтікті (арамды) ей бек.
Сондықтан атандым әлемде Шырын,
Өйткені шырын үндер келер тілімнен.
Шешек сияқты терледім бұл оттан бұрын,
Қызғылт сумын мен, қызғылт су сәл ащырақ болса жақсы.
Атым тілде жүрер сонша тәтті,
Жүрер болса сөзім де мұнша ащы.
Екі тәтті бірге табылмас,
Сүйексіз құрма, қабықсыз жаңғақ болмас.
Дөрекілік көрсеткеніме қарама (айыптама) зинһар,
Нәзіктік, көбінесе, дөрекіліктің астында жасырын жатады ғой.
Тастар жартастардың арасында, гүлдер тікендердің арасында болар,
Көп жүк қираған ғимараттардың орнында жатар.
Сабырлы бол өзің, ауыр-ауыр сөздерді көтеруші бол,
Қанша сені әлсіретсе ол.
Дәрменсіздік асса біржолата шегінен
Шыдамдылық көрсетіп, төзімді бол!

90v[0] Есектей құлан елде жүрер,
Мініп ұландар ойнап-күлер.
Қашан ұшуынан қалса лашын,
Және қарғалар сонда тесер төбесін.
Дәрменсіздіктен түйенің ол бұйдасын,
Тышқан ұстаса, жетелеп кетер тізбегін.
Бейшаралығың, міне, емді іске келмес,
Бейшара болуы саған неліктен жараспас.
Айтайын мен, құлақ сал, жақсы тыңда,
Сөзімнің мағынасын тыңдап, аңла.
Сен ол шахсың, барша шахтар саған құл,
Менің махаббатым саған не үшін болар жол?
Қай сағатта тілер болсаң шырынды,
Түмен түрлі алып келер саған бек.
Бейшаралық ол адамға жарасар,
Мендей болса ол бейшара міскін.
Ғарібпін, қормын, ғашықпын және мақұрыммын,
Аурулардай тыныш тұрамын тіпті мақұрыммын.
Неге бұл шах бұрынрақ келмеді бір,
Ғаріптікте аурудың көңілін сұрамады бір.

Есігінде бұл азапты көрмедім аз,
Керіскенде ме бұл сөздерің қылар саз.
Қаншалықты шах және шахтар шахы болсам (да),
Ғаріппін мен бұл түннің Айы болсам.
Ғаріпке бұл есігің байлаулы неліктен,
Елейсіз қалдырма ғаріптің мұндай ісін.
Шырын сөзің бұл жүрегімді күйдірді,
Осылай қарсы алуды бұйырдың ба?
Шырын айтар: Бұл сөздермен болмас,
Ғашықтар назын білсе болмас.
Біреу арыстан ұрысын білсе,
Мүмкін, тісін арыстандай айқастырар.
Көреміз иттердің қашан ұрысқанын,
Ашып тісін, қалай қарсы тұрар.
Міне, содан ант ішіп айтты: Ей, шах,
Өзіңді қинама енді болғын хабардар.
Зеректер ақылы, данышпандар жаны үшін,
Ғашықтар туралығы мен иманы үшін.
Сол тірі өлмектік оған жоқ,
Ояу екен еш оған ұйқы жоқ.
Оның ақысы әлемді жаратты,
Қарайтты түнді және күнді жарытты.

91r^{0} Біл ол қалыңмалсыз жүз шах болсаң (да),
Саған әсте тілеуіңді бермеймін.
Осылай өпкелеп Шырын ашуланды,
Сол сәтте кенет естен танды.
Және кіндік жұпарын шашты бөкен,
Орын қылды, жұпары ішінде жатты.
Көп бөкен баласы аузында сүт,
Жас от ішінде жасырды өзін.
Патша жалынып ол елік көздіден,
Ұрыс есітіп, танар еді өзінен.
Көп жалынды еш өтпеді сөзі,
Өзіне өкпеледі, күйді өзі.
Рақым қылар деп көп қылды зар,
Қалай айтса да сөз алмады бір жола.
Ашықта жол жаққа бұрды атын,
Көңілден қайғырып, ойлап ұятын.
Атын бұрды не хал деп бұл,
Көзінен ат үстінен сынап (жас) ағызып.
Ішінде күйік үстіне жауар қар,
Бұлттай көздері қанды жасын төгер.
Тұтып жол жарынан азар болып,
Және өз жанынан безер болып.
Аурулардай атын қамшылар ұялып,

Құр сүлде барар, жан мұнда қалып.
Қарар артына мақұрымдардай ол,
Ұялып барар ақырын тұтып жол.
Көңіл қойып атын да жүргізе білмес,
Ар-ұяттан және тек тұра білмес.
Сол қасіретте еді аты бұл жолда,
Құдыққа жетсе бір сазды жерге.
Бір жолы қонуға болса бір себебі –
Отырсам мұнда қалып мәңгі-бақи», –
Деп, қолын қолына ұрар еді,
Осылай зарын төгіп тұрар еді.
Болып үмітсіз нөкерлеріне жетті,
Бұларды білмесін деп сабыр етті.
Қараңғы еді ол түн әлем ішінде,
Бұлт тарады Айдың болды жарығы.
Жаһанға шах бірер назар салды,
Күйіктен көйлегін де пара-пара қылды.
Көзіне ұйқы келмегендіктен көріп азап,
Көтерместей болды басын қасірет жерінен.

91v0 Нөкерлер тарасын деп берді жарлық,
Баршасы кетті қалды шах пен Шавур.

Шырыннан Хұсрау Шавурға шағымданып, Шавур Хұсраудан кешірім сұрағаны

Және ұстаз аталы сөзін бастап айтты,
Өнерлерімен Хұсрауды ұйықтатар.
Шашар көңіл отына әр уақыт су,
Күле айтар: Жеме, ей, шах, қайғы.
Білемін, болар Шырын саған жар,
Ол ащы сөздеріне қарама әсте.
Қатты сөйледі деп қайғыда тұрма,
Сүйексіз болмас ақыры ешбір құрма.
Қаншалық тәттірек болса халуа,
Білерсің ол сонша ашу арттырар.
Назданды деп ренжіме одан,
Еді танымал назданумен Шырын.
Осы көрдің бүгін нелер өткіздім,
Не қорлықтар оның жолында көрдім.
Ұятсыздықты асырды шегінен,
Әйелдерде ұят болмас екен шын.
Қойып жүзім бейшаралардай қасында,
Қарағайдай тік тұрдым қызметінде.

Қарағайға балта ұрғандай маған да,
Тілімен қылыштар ұрды қатты.
Ағыттым жас, сүртпеді көзімді,
Қанша жақсы сөйлесем де алмады сөзімді.
Қаншалықты бал қасында болса (да) ара,
Ақыры бір жолы болмас заһар бәрі.
Жазам алдым маған аз еді бұл аз,
Дариға, соңғы білімнің азы болмас.
Көп жақсы екен аштықпен өлмек,
Сараңнан қол жайып алғанша нан.
Балықтай суда өлмек тұншығып зар,
Көп жақсы бағадан сұрағанша зинһар.
Маған ол өз бұл қорлығыңа тимес,
Кешегі қуаныш енді қайта келмес.
Білімді інжуді дариядан іздер,
Табады топырақ жер үстінен іздегендер.
Ұсақ тастар ішінен мен де іздесем кен,
Барша майсыз шырақтай тартамын жан.
Неден мына мал мен жан бір бұзыққа берер,
Я неден қол сараңға қарсы ұсынар.

92 r[0] Маған мендей адам ұстаса бұл намыс,
Керек тауысқа һәм болса бұл тауыс.
Бұл күннен кейін Шекерді жақсы көрейін,
Шырындай ол Шекерді мен сүйейін.
Шырын қанты менің қантым – бұл хал не,
Шырындықта шекерменен бұл бал не?
Шырынды мына көңілімнен өшірдім енді,
Расында мен Шыриннан тандым енді.
Шырын сөзін кім маған айтар болса,
Тәнімнен өшіргенмін өз жаным болса.
Бұл күннен кейін Шекерді жақсы көрейін,
Шырындай хош Шекер тілін сорайын.
Сөзін тыңдап және Шавур тұрды,
Дұғалар жасап, және шахқа иілді.
Енді өкпені шектен асырма,
Сүйікті шамды бір жола өшірме.
Ғашықтар өкпесі шын найзағай сияқты болар,
Қырсықтық пен наздың парқы болар.
Керек емес шектен артық қырсық болмақ,
Болар жомарттық ақыры сөз ұқпақ.
Қатты сөйледі Шырын деп ренжіме,
Құлақ көңілді әр жерде болса айтпа.
Сүйекті деп құрма тастама әсте,
Гүлді тікенсіз кімнің көргені бар?!
Қаламасаң Шырын қантын,

Кетер сауданнан Шырын халуасы.
Бірақ Шырын сенің қантыңды қалады,
Біраз шекеріңе сірке құйды.
Болар сіркең секілді сірке мен шекер,
Бұл ашуың баспасаң саудаң да кетер.
Ғажап емес сұлулардың қылуы наз,
Назы жоқ сұлулар өзі іске келмес.
Опасыздық жасады деп еш сұлулардан,
Көңілді үзсе болмас тартып назын.
Болар өзі сұлулар барша қылықсыз,
Болар айыбын жабар сұлуы жеткіліксіз.
Таң сәрі інжумен түзілер ұлас шын,
Көп алтын кеніш кіліті, біл, темірден.
Қашан жазу жазылар шаншымаса үшкір,
Тікен болар гүл жанында нашар.
Қаншалықты қатайса да жұмсарар ол,
Не қылар су жыланы уы жақсы, біл.
Құтыласың ба бұл қайғыдан тәркі етіп,
Ауыр ғой таудай ырғалма бұл желден.

92 v^0 Бұл әрбір желге ұшсаң, біл, қаңбақтай,
Қаңбаққа тигенсің тау болсаң, ей, бек.
Іс-еңбекпен бітсе жақсырақ ол,
Соң тыныштыққа оң еңбек керек ол.
Қол көктегі айға созса болмас,
Оған өзімшіл болып мінсе болмас.
Болар айменен әйелдің ісі бір,
Есік ұстасаң өзің түңліктен ер.
Ақыры әйел болар ол неше күйер,
Соңы айдың тура түңліктен енер.
Оның сен қайғысы жоқ деп ойлама эсте,
Тіпті оның сенен артық қайғысы бар.
Сенің жарың бар одан өзге бары,
Оның жоқ сенен өзге ешбір жары.
Сенің күйсе етегің хош біл оны,
Оның күйер қашан да тәнде жаны.
Бұл түні тік тұр бірнеше сабыр ет, бегім,
Көрейік не боларын бұл әлем һәм.
Құтылар сабырменен ер бұл бақтан,
Бұл баулы іс кілті сабыр болар шын.
Қысылар бау болар шақта қиын,
Күйер одан күлер шам, ей, жиһандар.
Үмітім бар бұл міндет тәркі кетер,
Мұратынша патшаның ісі бітер.
Патшаны уәдемен оқ қылып шат,
Жарым көңілін қылып сөзбенен абат.

Ұрар дәулеттен ол шах жүзіне хал,
Өтер жұлдыздар ол бұлай ұрар бал.

Хұсрау кеткеннен кейін Шырын пұшайман болып соңынан барғаны

Және сөз айтушы ол пір-ұстаз,
Қылар сөз былай еді деп ұлық зат.
Осылайша қалды шахтан соң Шырын,
Қыла бастады айқай өз елінен.
Ұрып кірпіктерін бір-біріне,
Көзінен қан шашар ол жас жеріңе.
Ұрып тырнақ жүзін қан-жоса қылды,
Алып тас өз көкірегін жара қылды.
Жар үшін ол өзіне қылды нала,
Шарасы қалмады ол болды қапа.
Бұл махаббат оты күйдірді Шырынды шындап,
Шырынды қоймады тұрса тыныш.

93 r^0 Ұстап жаға өзін ол жерге салды,
Алып бастан тәжін жерге тастады.
Бұл күннен соң қалды ма маған тірлік,
Бұл Хұсрау қылмаса Шырынға бірлік.
Деп, жылап өзін ол қылды азар,
Кешіп жаннан өзінен болды безер.
Жарым келді қасыма кетті қайта,
Айырылуы жан-тәнімнен алды қайта.
Қылар жүрегі күйіп жүз қайғы жұтып,
Неге ренжіттім оны деп кейіп.
Не істедім мен деп болып пұшайман,
Қалып өз істеген ісіне қайран.
Ол өзі істерінен қатты ұялып,
Тұрар бұрышта басы қатып.
Айтар: «Білмеймін бұл қайғымен нетем,
Бас алған жаққа тартып өзім кетем».
Осындай сөздер айтып қылар зарын,
Көңілінде қалмады тіптен төзім.
Не қылсын сабыр мен төзім қатар кетті,
Не болса – болсын деп өкіне айтты.
Ерттетті шығып Гүлгүнді тез,
Құландарын өз қолын тартты ол бек.
Мініп Гүлгүнге тартты ұзақ жол,
От үстіне су отырғандай болып ол.
Қара еді оның қос бұрымындай түн,
Қасындай жіңішке қанат қақты күлгін.
Қараңғы түнде сондай ол толған ай,
Жүрер өз халін ойлап қылар «уай».

Өзін құлдардай етіп сол хор,
Патша Шәбдізінің ізінен жол тартар.
Есіп желдей қосынға жетті кенет,
Көрді орта жерде қонғанын ол шах.
Атын шах шатыр жанына бұрды,
Жақынырақ жетті тыңдап жасырын тұрды.
Көреді үйдегілер бәрі жатыпты,
Және һәм сақшылар оты сөніпті.
Баршасы ішіп таза апиын,
Жиылыпты кеседен масайрап ол түн.
Біраз уақыт салды бұларға назарын,
Не істерін білмес өз ісіне амалын.
Көрді кенет қарап сол сәтте Шавур,
Ол шатыр қасында атпен жүрер.

93 v^0 Хикаялармен шах көңілін аулап,
Отырар еді таңсық сөздер айтып.
Сақшыларды оятпады шықты,
«Бұл салт атты кім, көрейін», – деп шықты.
Жүріп Шырын қасына жетті, тұрды,
Перісің бе, әлде кімсің деп сұрады.
Не іздейсің бұл деді, арыстан,
Сақ болар бұл жерге келсе арыстан.
Көріп таныды Шавурды Шырын,
Ақырын сөйлеместен түсті атынан.
Ол түсті көргендей танысын,
Таң қалып қалды Шавур осы істі.
Көріп Шавур Шырынның күн жамалын,
Жер сүйіп, хал-жағдайын сұрады халін.
Қайдан келді қараңғы түнде бұл ой,
Қалай келдің бұл жерге, ей, толған Ай?
Пері жүзді деп айтты ма ұстаз,
Сені көрдім деп енді болдым, міне, шад.
Қолын созып және біраз кері қайтты,
Баяндап берді және өз халін айтты.
Білместен әзілдеп жасағанын,
Аң-таң қалып пұшайман болғанын.
Шымылдықта шахтан өзін жасырғанын,
Тағы артық сөздер сөйлегенін.
Айтты соңынан кейін қайғыда қалдым,
Амалым таусылды бір сәтте жоғалдым.
Өзісіме қатты бейшара болдым,
Кетіп ақылым және әуре болдым.
Тарыққаннан жүректеніп болып зар,
Қажет болса қоян арыстандай болар.
Бұл дәулет көрсең ол жақтан құлыңа,

Жолықпадым жаман сенің қолыңа.
Бітер іс тура қашан уақыты келсе,
Уақытсыз бітпес іс жүз тырысып бақса (да).
Мен енді осылай өз ісімде жаңылдым,
Ісімнің бәрін саған тапсырдым.
Бірақ екі тілегім бар – соны қыл,
Сол екеуінен кейін не қыларын өзің біл.
Бірі сол – оянса Шын Хұсрауы,
Көтеріп отырса масайрап көңілін.
Мені бір жерге жасыр отырайын,
Оның күндей жамалын көрейін.

94 r^{0} Екінші тілегім – сенен болар ол,
Маған жасаусыз шах салмасын қол.
Осы екі тілегім бітірсең сен,
Содан не қылсаң да қалауың білсін.
Немесе қой мені өз жолымды табайын,
Алып басымды сарайыма кетейін.
Ішіп антын, уәде берді Шавур,
Сенің айтқаныңдай болсын, – деді, – ей, хор.
Атын байлап бір сайға жасырды,
Ұстап Шырын қолын бір сарайға кірді.
Бар еді патшада екі шатыр,
Құрылып еді ол жалғасып әзір.
Бірінде көңіл көтеріп шарап ішер,
Бірі жату үшін келгенде ұйқы.
Кіргізді сонда Шавур ол періні,
Отыр тыныш деп, жасырды жерін.
Шығып байлады шатыр есігін берік,
Жақындап келді Хұсрау жанына тез.
Өз қолымен шамдардың ұшын алды,
Қаттырақ тебіреніп бір үн қылды.
Қатты хош ұйқыда екен шаханшах,
Үн есітіп сескеніп оянды кенет.
Көзін ашты көрер мұңды Шавур,
Ұйықтамастан тағы қасында отыр.
Айтты бір жақсы түс көрдім,
Қуанғаннан басым көкке жеткіздім.
Көріппін болыпты бір ұлы бау,
Ұстаймын онда қолымда шырақ.
Міне, енді сыйса көңіліңде қарап көр,
Бұл түсімнің мәнісін шешіп маған жор.
Айтар Шавур түс мәнісін,
Сұрасаңыз мен естіген соң жақсы білдім.
Жаратқаным жарытар осы түнді,
Кіргізер қойныңа ол жүзі күнді.

Қуаныш деп қабылдайық біз бұл түске,
Қуанышты түс мұндай аз түске.
Құрайық таңменен мәжіліс жарағын,
Ғажап емес тапсақ бұл түс жоруын.
Қалай көтерсе шығыстан басын күн,
Жайылса жер бетіне сары алтын.
Қуанышпен бокал қолға алайық,
Күліп-ойнап бір масайрап қалайық.

94 rv[0] Осындай сөздер есітіп шах болып шат,
Ұйықтады болып қайғыдан азат.
Және асықты қашпаққа ұзақ түн,
Қуып артынша жетпесін деп күн.
Келіндердей сәндеді таң сәрі өзін,
Жарқырап шықты хижабтан ашты жүзін.
Қораздар шақырып, қанат қақты,
Және шах оянып басын көтерді.
Пердесін ашты әлем ашты жүзін,
Қуанышқа көңіл толып көрген түсінен.
Іске салды еске түсіріп ойын,
Әмір берді: «Тігіңдер», – деп той шатырын.
Тігіп шатыр, жасап барша жасауын,
Отырды қылып мәжіліс жарағын.
Патшалар жиылып барша есікте,
Белдік байлап тұрды табалдырықта.
Отырды тақ үстіне Шын Хұсрауы,
Және отыр еді бір жақта Шырын.
Барша берілген нөкерлер шах қасында,
Кіріп бір жоқ қарсы қызметінде.
Ұлық бектер қойып күрсі отырыпты,
Әдеп сақтап қызметшілер тік тұрыпты.
Тізіп алтын, күміс төгер інжу жомарт,
Безелген інжу-маржанмен аяғы.
Қуанышпен іше бастап патша шарап,
Соза берді нөкерлерге барша тарап.
Алып барбат қолына Барид һәм,
Хош әуенмен әндер сыйлады һәм.
Тартылған қылға шапалақтап етіп саз,
Және қылға лайық болар хош әуез.
Болып көңіл өлеңінен көңіл хош,
Және әуені барша ол Дәуіт әні.
Жезтаңдай әншінің әндеріндей хош әуен,
Қосылып өлеңімен салды әнші ән.
Бұрап барбат құлағын әр уақыт ол,
Бұл жолдан шықпа деп көрсетіп жол.
Басып барбат тамағына қолын,

Адамдай сөйлетер еді қылын.
Қыл дауысын есітіп шах пен жаһан,
Басын шайқап айтар хош, ей, жан.
Әуенге сал мына ғашықтық әуеніде,
Жанын берсін бұл тән ғашықтық жолында.

95 r⁰ Қайсы тәнде бар болса махаббат пен жары,
Ием қылсын оған қашан да жары.
Жарыменен қашанда болсын ол бар,
Көре білмес көзіңе толсын ол тікен.
Бұл сөзді айтып, көзінен ақты жасы,
Шырын деп күйер еді іші-тысы.
Және бар еді бір жақсы әнші Никиса атты,
Үні хош, соған сәйкес тілі.
Ондай көрмеп еді бұл әлем,
Қылы мен тілі екеуі зор әуен.
Қашан созса ол чәнг тартуға қол,
Қылар еді керемет хош әуен ол.
Ол секілді чәнг тарталмайтын ешкім де,
Ұялар еді одан көкте Зуһра.
Екеуін сүйемелдеп барбат пен чәнг,
Салып тең және дауыс пен әуен.
Оқып хош ғазалмен мәжіліс қызып,
Көңілден қайғы, бастан ақыл кетіп.
Қызып мәжіліс масайрап кіші-ұлық,
Қатысқан болса жолсыздарға жолды.
Шаханшах: «Енді тарқаңдар!» – деп айтты,
Бір-бірлеп нөкерлер шықты, кетті.
Жалғыз ол Шавур қалды шах қасында,
Тағы және екі қобызшы қызметінде.
Алып барбат қолына Барид һәм,
Хош әуенмен қылып жандарды шат.
Никиса һәм тартып хош перделе саз,
Көтерді сүйемелдеп бірге әуен.
Патша бірнеше кесе шарап тартты,
Қызарып-бөртіп гүлдей ашылды.
Осындай көңілді тойда отырғанда шах,
Тағы бір шатыр ішінде отырар ол Ай.
Шығып жақындады ол шатырға Шавур,
Көрді балқып отыр екен ол хор.
Айтты перделен Шавурға ол хор:
«Ол әншілердің бірін алып кел.
Отырсын мұнда чәнгін тура қылсын,
Мен не айтсам, ол соны айтсын.
Никисаны барып Шавур алып келді,
Келіп Шырын есігінде отырды.

Айтты: Мына әйелге қарама әсте,
Бірақ не айтса да тартқын, ей, жар.

95v⁰ Ол қалай айтса да чәнг әуенін,
Тартып пердеменен сөйле сырын.
Тартып ол Барид барбатта әуен,
Никиса һәм бұл жақта хош тартып чәнг.
Бұлардың хош әуенін тыңдаған шах,
Қылар әр сәтте көңілден масайрап «аһ».
Көңілдерге жібектен толып әуен,
Құлағыңа құяды болмыс сырын.
Көңілден бастап ол Шырын сырын,
Никисаға айтатын аз-аздан.
Қалай айтса Шырын өз ойын,
Бұл да айтар тартып перде сырын.

Шырын тілінен Никиса бір нәрсе айтқан сөзі

Ұйықтама бір мезет, ей, дәулетім,
Таба білсем көңілдегі тілегім.
Сабыр тауынан үміт таңын білдір,
Бұл көңілімнің көзіне енді бер нұр.
Менімен жарас, ей, бақыт, бір неше күн,
Кілтті тап көңілім бір ашылсын.
Түзе бұл бақ жұлдызымның кемшілігін енді,
Мені бітір сен таза жүрегіңмен енді.
Көтер аярлықпен қолыңды бір,
Бұл қайғымның әскерін сындыр ақыр.
Күйіп бауыр, жүрегім қанға батты,
Болар рахым етсең енді тура уақыты.
Не болар сен мендей бір бейшара һәм,
Не мендей жаным ойнар хош тілеулес һәм.
Құя білмесем қолыңа егер су,
Кәуабын қылармын һәм отқа қарсы.
Егер шәрбәт беруге білмесем шын,
Ақыры мен ашқанмын жүзім шарабының ауызын.
Киіміңнен кетіре білмесем кір,
Етегіңнің шаңын сүртемін ақыр.
Ұлтарақтай аяққа салма мені,
Күшім бар деп жерге шалма мені.
Сарайыңда не қызмет қаласаң,
Қызметшілік қылайын баршаға тең.
Қалайша сен арманымда деп сұрайсың,
Не айтайын халім осы көрерсің.
Ғаріп қайғыдан шарасыз болса,
Не болар бұл мұңда жүзі солса.

96r⁰ Ғаріп келдім бүгін саған, ей, шах,
Ғарібіңмін не болды қарасаң, ей, шах.
Ғаріпке күш қылма, қылғыл құлшылық,
Ғаріптің күші жетпес бірсе жолдық.
Керек болса бұл шахтарда көп ынсап,
Неден екен, шахым сізде жоқ ынсап.
Бүршіктей махаббат тартып перде одан,
Әлемді көрмейін барса әлемнен.
Болып топырақ секілді оққа нысана,
Жігіт еді қартайтса бұл замана.
Үмітпенен әлемін желге берсе,
Түсіп бұл мұңға осылай күнді көрсе.
Не бақытты қасында болса жары,
Не жарсыз тұруға болса қарары.
Мысал келтірді боларда құсаға батып,
Өлік те бақытсыз өлмесін әсте.
Маған бақытым енді жәрдем бермеді,
Сендім осы сенің бақытыңа бары.
Ісім ойдағымдай бітпеді – қойдым,
Сенікі бітсін енді мен шаршадым.
Саған үкім етіп айтпаймын, болайын құл,
Егер бұдан жақсы сақтасаң сен өзің біл.
Никиса бұл ғазалды айтып бітірді,
Бұл жақтан Барид сазын түзеді.
Әншілер секілді тартып хош әуен,
Жырақта шығарды бірнеше бәйт үстіне саз.

Баридтың Хұсрау тілінен бір нәрсе айтқаны

Көп кеніш көрсетер шырағым,
Толар дос иісімен осы көңілім.
Қайсы гүлде осындай хош иіс бар,
Қайсы бақ бұлбұлы осы әуенде сайрар?
Егер киік жапанда қашса бізден,
Енді салды мұнда мускус иісін.
Егер күн тауысы көктен ұшса,
Жетіп аяғын басар осы жерде.
Егер қонса осы түні мұнда құмай,
Секілді қара түнектен енгендей толған Ай.
Егер кенет ілінсе торға тұйғын,
Секілді түн жарымында туды бұл күн.
Егер жұмақ самалы есіп өтсе,
Көңілді нұрға бөлеп, қайғы қашты.

96v⁰ Егер дәулет шырағының уақыты болса,
Сол көбелектей секілді қайғы күйді.

Егер Шырын шашса інжуден шарап,
Осы жаным тамағы тәтті қалап.
Айт, ей, дәулет, ол қызғаншақ періге,
Ол достықты жеткіздің жеріне.
Сенің көп түрлі игі қасиетің бар,
Атайын тура, ерлік тура, ей, жар.
Егіп мен арпа, ордым енді бидай,
Сен сол бидай деп арпа саттың, ей, жар.
Мендей қарама өкпеме ақыры сен,
Сыпайы көр не жұмсардым саған мен.
Адам кеспес таң сәрі ұры үнді қолын,
Қанша ұры болса да жомарттығынан.
Жарым көңілім жоқ ол шахтықта білгін,
Көңілін ренішін жүз мәрте деп біл.
Қалып қайғың аяғы астында рухым,
Жоқ одан өзге қайғыдан өзге мұңым.
Сенің қайғыңда көңілім қанды жас төгер,
Қайсы кәпір айырылғанда жыламас зар?
Көңілсіз еді бұрымыңыз елім һәм,
Көңіл, міне, байладым бұрымыңа берік һәм.
Шекер ерніңмен оңаша ісім бар,
Бұдан өзге жоқ ерекше ісім, ей, жар.
Не әмір бересің қылайын ба ісімді,
Қолдан келгенше қылайын ба білгенімді?
Егер босағаңда берер болсаң жар,
Гүл орнына бермегін және сор.
Берумен азаймас топырағыңда шипалы ем,
Маған берсең азырақ таусылмас һәм.
Не болар осылай мәңгі суынан,
Зекет берсең жырғаса бұл міскін.
Бітірді Барид айтып әуенін,
Никиса бастады әуезді жалғасын.
Барша наурыз гүліндей ашылды,
Тартып наурызда чәнг әуенге салды.
Көзім жүзіңнің нұрымен жарық болды,
Көркіңмен көңілім нұрға толды.

Никиса Шырын тілінен екінші нәрсе айтқаны

Ой-қиялың бұл тіршілігімнің сәні,
Атың шаң-тозаңы көзімнің сүрмесі.

97 r^{0} Сенің иісіңмен хош болар көңіл-күйім,
Сенімен жарық болар таңым һәм шырағым.
Көзімсің һәм және көзім шырағы,
Шырақ көзге сәуле берер майы.

Не іштің жүзінде шашырайды нұр,
Және одан көбірек іш, тағы жарасар.
Жігіттігіңнің көркі жанды мәпелер,
Және жанды мәпелеуден артық тағы не бар?
Егер қолыңа айна алсаң, ей, жан,
Және өз махаббатыңда көңілің болар қайран.
Шыны айнаға қарама, ей, шын пұты,
Кім өзін көрсе, өзін көрер шын.
Адам өз қолына тура айна алар,
Әр сәт сайын таңдана айнаға қарар.
Маған айна ретінде сенің жүзің жарар,
Сенің жүзіңнен өзге жоқ көрерім.
Сол Тәңірі ақысы үшін қылды бұл дәуір,
Міне, сенсіз тәтті өмірім болар заһар.
Қалай салды еркі көңілімнің ғажап,
Көңіл қалдырдың көңілсізден, ей, жаным.
Келіп тас ол көңілден ғибрат алсын,
Мың мейірім сенің көңіліңе келсін.
Сенің көңілің сүйіншіте, менде қайғы,
Сен ол дәрімен, менде у.
Бұл достықта күмәнім бар еді,
Аяқтан түссем ұстайсың қолым.
Міне, енді жығылдым әлсіреп тек,
Қолымнан ұстадың бірақ байладың бек.
Неден қашырасың осы менен өзіңді,
Көрейін және жырақтан бір жүзіңді.
Жастық шағымды жаныңда өткізіп,
Сыйынамын көп үмітпен жалғыз отырып.
Мені өлтірме мұндай жылатып зар,
Жар өлтірмек кісілік емес, ей, жар.
Жүрегіме сұғасың әр мезет қанжар,
Тағы саларда мейірім ет, қойма зар.
Беліңді шеш бұл бір сағат тыныш отыр,
Бұл белі байлаулыны босағаға келтір.
Бейнеңе табынумен болдым,
Сен деп осы қасірет ішінде қалдым.
Жолын таппай есігіңде жайым,
Қатты көзді болып мұнша зарладым.

97v⁰ Немесе өз шырағын ешбір желге,
Шығарар ма сарайынан бұл белге?
Бұл еріксіз келдім ісім жетті жанға,
Бейшара таптым деп сен кірме қасыма.
Керемет мезет ол кірсем қасыңа,
Келіп отырсам мен хош қызметінде.
Кенет бір түнде қасыңда болсам,

Сол сәтте таң шамы секілді өлсем.
Бір масайрап жақұт ерніңнің ләззатынан,
Егер жан берсем қайғым жоқ рас, шын.
Бұл күннен соң жыраққа кетпеймін, ей, жар,
Есігің топырағымен ісім бар.
Қолыңа бердім ісімнің тізгінін мен,
Қажет (болса) өлтір, қажет (болса) сақта жанымды сен.
Никиса осылай айтып шалғанда чәнг,
Тартты Барид үш қылмен әуен.
Қарсысында ғазал айтып, тартып саз,
Баяндады тілімен кешірім саз.

Баридтың Хұсрау тілінен екінші нәрсе айтқаны

Сүйіктіңнің отын көңілімде, ей, хор,
Аспандай жақты осылай нетсе болар?
Егер қойдай бауыздасаң мені зар,
Есігіңе жастанамын иттей, ей, жар.
Егер алсаң көңіл пікір жоқ еш,
Көңілсіздіктен ізгі ұсыныс жоқ еш.
Көтере алмасаң сүйікті жүгін сен,
Сол шынайы ғашық емес – жақсы біл сен.
Кісі талпынбастан қалса мұраттан,
Жырақ түсер қашанда ол есіктен.
Көп айттым тәркі етейін деп сені шын,
Ісім берекесі қалмады сенен.
Қалай сенен көңіл көтерсе болар,
Қалай қайғыңды жұтып өлтірсе болар?
Болып үмітсіз сенен бос қалдым,
Кетіп сәуле секілді күннен жоғалдым.
Мені алыс бұлтта ұста, ей, бек,
Басқа тәж не қылыш сен білесің, ей, бек.
Ол бөкен көздерің ақысы үшін, ей, жар,
Ауға түскендей бөкендеймін, міне, зар.
Көркіңнің мүлкіне шын түсті қалауым,
Кеңшілік жарлығын бір шығарайын.

98r[0] Бұл өмір болар елу не алпыс,
Білерсің кішілерді де жұлып түсер.
Көңілден кетпедің өмірімде бір сәт,
Ақыры не болар аяғыңды бір күн өпсем.
Егер қойсаң шекер ерніңді сорармын,
Өлүкті еш күмәнсіз тірілтермін.
Жүзіңді көрсем жарқырар бұл көңілім һәм,
Құтты болар дауысыңды һәм есітсем.
Көркіңнің нұрынан жанымды жарытқыл,

Жарығыңмен бұл өлгенді тірілткіл.
Орынсыз болды көрмеймін жүзіңді,
Тек қалаймын жырақтан жылы сөзіңді.
Оның ақысы (сол болар) әлемді жаратты,
Қарайтып түнді, күнді жарық етті.
Арманым бар жүзіңнен, ей, толған Ай,
Жарытар бұл қара көңілімді ол Ай.
Бақыт тағында жарасып отырып,
Жүрерміз мыңдаған жылдарды өткізіп.
Үміт бар сағадат күні туғай,
Бұл құлдың қолы шахымның мойнында болғай.
Кімде-кім десе «әмин» осы жерде,
Дұға қылсаң жарасар барша жерде.
Тәңірім, Сен ғашықтың қыл шарасын,
Ғашыққа сен бағышта жан қалауын.
Және Барид әуенін есітіп Шырын,
Мұңға салды қайта сорлы басын.
Екінші күйген көкірегінен тартып саз,
Әмір берді чәнгіге қыл деп мұны саз.
Бұл жолы тарт ұмытсын жолын шах,
Тек жолсызға жол қысқа кенет.
Никиса чәнгі сыйқырлы қылын,
Әндетіп ғазалды бастады айта.

Никиса Шырын тілінен үшінші өлеңді айтқанын айтар

Жарас жарыңмен, ей, жар,
Осы түн кетті, бұл күн қалмас.
Қанша байлайсың ақыры шеш түйінді,
Өмір өтті ғанибет тұт бұл күнді.
Әлемде еш адамның жоқ мәңгісі,
Бұл күн хош болады, таңға не қалғаны.
Сеніп осы бір сәт атты желге,
Неге мұндай менмендік қылады дана.

98v[0] Қаншама пісірді жеуге ас,
Ас піскенде таппады жейтін ас.
Хош ол нақты бос отырып хош,
Өткізсек бұл күнімізді ішіп хош.
Білімдіден емес істі кейінге қалдырмақ,
Себебі уақыт бар керек істі орындамақ.
Көп ойындар білер бұл шексіз әлем,
Бірер сәтте ойнар ғажайып ойын.
Рақат өмір сүр себебі таптың енді хош жаз,
Ол барша маусым наурыз болмас.
Гүлді үзбесең уақытында оны,

Ұшырып әкетер оны кейін күз желі.
Кісі алтын мен тастың қасында,
Терең ойда болар Хақ қызметінде.
Теңіз жағасында бір тамшы не болар,
Күн алдында бір сәуле не болар?!
Сенің базарың өзінше болар тез,
Бұл өтімсізге қыл енді әсемдік теңсіз.
Өтімсіздің затын түсініп ал, ей, сатушы жар,
Қайдан білесің ісіңе келсе бір күн.
Бұл түн қанша жараса істе әр сәт,
Ақыры бір іске келер бұл сынық һәм.
Қанша теңге артық құны болса да,
Ұсақ алтын ойынан шықпас, ей, жар.
Бұл жалғыз көңілі жарымды ұмытпа,
Бұл айыбымен алдың қайта сатпа.
Тояр өмірім жігіттіктен, ей, шахым,
Сенімен қауышумен тіршілік тірегім.
Құлағым бір хабарға разы болып,
Гүл секілді төгілдім жерге солып.
Қалып махаббат аяғың астында жалғыз,
Бұл қасірет ішіндемін осы түн-күндіз.
Мен ол көлеңкемін енді бұл шын,
Қылыш ұрсаң қайтпаймын соңыңнан.
Бейнеңмен бірнеше сөйлесейін,
Көркіңнен үлескер тағы болайын.
Жанымның шарабын ерніңнен алайын,
Аяғыңның топырағын сүрме қылайын.
Тауып бір түні сені жайдары қасыңда,
Ғажап уақыт-қой сонда отырсам қызметіңде.
Созып қос бұрымың ұшын қолға алсам,
Кейде махаббатыңда жылап, кейде күлсем.

99r[0] Осылай құшар едім сені бір сәт,
Хабардар болмас еді көйлегің һәм.
Жанымды сол жаныңа қосар едім,
Құшып шахым беліңді хош жатар едім.
Егер келсе еді сондай іс қолымнан,
Тікенімнен гүл өнеді, міне, шын.
Тәңірім, мына байлаулы жолымды ашқын,
Бұл көңілім арманын сен нәсіп қылғын.
Осындай сөздер есітіп ол шаханшах,
Қылады өз көңілімен нала болып «уһ».
Айтты қайта ол Барид «һай»,
Қуаттандырды жанымды ойла һәм ай.
Қандай отты Никиса жақсы сол сәт,
Құйа бастады Барид иіліп оған һәм.

Тартып барбатты сондай ән салды,
Ұялып Никиса да чәнг шалды.
Хош әуенмен бастап бұл ғазалды,
Кетірді шах көңілінен ауыр мұңды.

Хұсраудың тілінен Барид үшінші рет нәрсе айтқаны

Кешір бұл кешірім сұрағанды, ей, жар,
Бұл бір күнәға кешірімім мың және бар.
Егер үкіміңдей болмасам бір күн,
Пұшайман болдым енді, ей, жүзі күн.
Пұшайманмын қаншама наз қылдым,
Ұсталдым, міне, өз қылмысымды білдім.
Не қылсам да күнәлі сана сен оны,
Ақыры бұл қан жасымның өтеуі қані?
Кешір менен егер келсе айып,
Ояулығым шапағат қалайды ақыр.
Бұл күннен кейін төге көзден жасымды,
Аяғыңнан көтермеспін басымды.
Аяғың топырағын сүрме қылайын,
Сенің разылығыңды ақ білейін.
Сені жандай қаламасам мен шын,
Болайын мен артық жүз рет иттен.
Үлесім сенен еді тура сәлем ұқ,
Оны да кестің, міне, ей, мейірімі жоқ.
Сәлеміңнен құлақ мақұрым болса һәм,
Тілім бәрі сені мадақтамақпен хош.
Қаншама қылсам да иілуден нала һәм,
Егер сұрасаң саған болмас зиян һәм.

99v0 Маған сенің сұрауың үміт ұясы,
Егер көңіліңде өтсем һәм ол тамам.
Тілесе жаның бір рахым қылсаң,
Бұл жүрегі жаралыны қасыңа алсаң.
Тілесең һәм менің ол бақ жұлдызым жоқ,
Бар болса да бақ жұлдызым деді жоқ.
Өзім жоқ болсам да күнім көрейін,
Не болса да бір сәт жеріңде тұрайын.
Себебі мен таппаймын қайғыдан шығар жол,
Мен өлсем қайғыдан сен бір сәт көңілді бол.
Ғашықпын қайғыдан ғашық болар зар,
Бегім, мақсатта қайғының не ісі бар?
Күшің барында наз еткіл маған сен,
Жаным шықсын тартайын назыңды мына мен.
Егер сен қылсаң да, қылмасаң да зар,

Күйермін қайғың отында мен азар.
Егер жолыңда жан берсем, ей жар,
Не боларсың керек болсаң да жар.
Егер көркің бағынан таппасам гүл,
Сен өз көркіңде бақытты болғыл.
Себебі сұхбат мәңгі емес, мәңгі бол сен,
Не қайғыда болсам да, болмасам да мен.
Менің күнім керексе елге барсын,
Сенің күніңді тілеймін күнде артсын.
Міне, осылай тартты Барид бұл әуендер,
Осы секілді айтты әдемі дұғалар.
Екінші ғашықтық найзағайы ойнады,
Шырын көңілі шырақтай жағылды.
Осылай қылды «аһ» ол ерке сұлу,
Оның «аһынан» шах толқыды.
Естіген уақытта шах Шырын дауысын,
Көтерді өзі болып шах Шырын сырын.
Қай пердеде Шырын шалса чәнг,
Шах сол пердеде көтерді әуен.
Қалай тауға айтса бір кісі сыр,
Оған тау сол сөзін бірден қайтарар.
Міне, осылай жарасты екі ғашық,
Қобызшы бейнетіне енді не жорық.
Бір жақтан әдемі әуен көтеріп ай,
Шах бір жақта киімін жыртып қылар «ой».
Тұрып шах жүрді Шырын жаққа,
Әдемі әуен есітіп таусылып тағаты.

100r[0] Кіріп шах құзырына сол сәтте Шавур,
Ұстап қолын айтты: Бір сәт отыр.
Қаншалықты босағысы келсе де Хұсрау қолдан,
Отырды амалсыз қол ұстаушымен.
Шах одан сұрады бұл әдемі әуен –
Не әуен, аша бер бұл сырды маған.
Бұл әдемі әуенмен жанымды алды,
Сені, Шавур, көріп жан қайта келді.

Шырын өзі отырған шатырдан шығып, Хұсраудың қасына келіп көріскені

Әңгімелесіп отырғанда шах пен Шавур,
Шыға келді шатырдан сол сәт ол хор.
Ұшып шығып Шырын шын құмайдай,
Шығып келді бұлттан толған айдай.
Кетіп ақылы басынан көңілі түсті,
Аяғына патшаның құлай түсті.

Қарап Шырынға кенет ол Чын шахы,
Басын көтерді аяқтан, алды қолдан.
Қандай қызметті қылса да ол ай,
Қылар еді сондай қызметін шах.
Аяқ сүюден іс өткенде сол сәт,
Ерін сүюді қалар еді көңіл де.
Патша ойлады не болса да бұл түн,
Жағайын отты мамыққа ұлассын.
Қалай шах ойын білісімен Шырын,
Ашуланды жырақ барды шахтан.
Оның ол ісінен шах аң-таң қалды,
Ойланып ол және өкпеледі.
Қылып Хұсрауға жасырын айтты Шавур,
Егер ол ай ұсталса кешірілген.
Себебі бұл күнге дейін ол хор,
Шығарды жақсы ат әлемде зор.
Міне, енді қорқар оған күш беріп шах,
Ұяттан жүзіңе мең қойса кенет.
Біле салысымен шах оның ісін,
Не нәрсеге қарсы ол сақтануын.
Ішіп ант, айтты ондай қылмаймын,
Сені қалыңмалсыз да алмаймын.
Жиып барша әлемнің игілерін,
Қылайын деді ізетпен жасауын.
Алайда бұл түні хош отырсаң,
Көтеріңкі көңілмен бокалды қолға алып.

100v[0] Мұратын таппаса ақыры өзіміз,
Көрісейік кенет бір сәт өзіміз.
Патша шартын есітіп Шырын,
Ашып ол ай жүзін жарытты жұлдызын.
Ал қызыл жақұт еріні маржанды аулар,
Және ол екі бұрымы иіліп билер.
Аздап жұтып ол ал қызыл шарапты,
Ашылды көңілі, қуанышқы толды жаны.
Бокал жиірек ұзатқанда шарапшы,
Қуаныштан қалмады басқа төзімі.
Ішерде қолдап ол бірі-бірін,
Сондай әдемі масайрады шах пен Шырын.
Сондай масайрады сол сәт,
Ұмытты олар шахуат атын һәм.
Ойын бастады сол сәт екі ғашық,
Қуаныш айтты көңілден қайғыға шық.
Көңіл қалап ынтығар еді алайда,
Не қылсын, сақтар еді шах пен шартын.
Қолыңа түсті деп дос көңілі ол бір,

Шығар еді жайлауынан гүлдей.
Жүзіне бір сәт сүртіп жүзін,
Алмас еді жанарынан көзін.
Кейде мойнын құшақтап ойнап шах,
Кейде жақұт ернін сорып қылар «аһ».
Кейде қолға алып алма иегін,
Сүртер еді бетіне бетін.
Кейде ойнап күмістен нарыменен,
Ақырын тістер еді тікеніменен.
Кейде шаштарының шынжырын тартып ол,
Белдіктей байлар еді беліне қол.
Кейде шекер жалап ол жақұт еріннен,
Сорар еді хош иіс аузы тілінен.
Кейде қалап оның тесіле қарауын,
Қарап қалар көріп денесінің ағын.
Кейде таңдана тыңдар өз сөзін,
Алмас жүзінен әсте көзін.
Кейде айтар: Жаныма жансың,
Тек жан емес енді, жан және жаһансың.
Тауып Шырынды осылай сүйді шах,
Шекерді салды қанша бұл тілегім.

101r^{0} Қаншалық мауқы ұшса да асып,
Ойынға қылды сол түнде қанағат.
Екі жақтан бар еді қалау, алайда
Ойланды, ойланып ізгі атын.
Қылар еді маржан өз інжуін бас,
Біреу аңсыз болмаса деп кенет алмас.
Сүйісіп, ойнап отырды жақсы,
Қылып бір-біріне таңға дейін назды.
Көктен таң сәрі бергенше белгі,
Бұл жалынып, ол қылар еді солай наз.
Осылай бірде үзір, кейде назбен,
Өткізді олар ойынды құрметпен.
Қылып күндіз де керемет тамаша,
Қылар еді рақатты шектен аса.
Осылай ынтықпен өткізіп әр күн,
Және отырып ұйықтамастан ұзақ түн.
Сүйісіп дойбы тасындай ол екі жар,
Салып дойбы қанағат ойнады олар.
Және сегізінші күн мас болып шах,
Бұзылмасын бұл шартым деп кенет.
Әмір берді екінші ол толған ай,
Және өз бұрышына қайта қайтқай.
Әскер жұлдыз секілді дайын қасында,
Дайындалды олар баруға қызметінде.

Атласты құзырына барайық,
Құрметтеп өз жеріне жіберейік.
Жолға түсті Шырын елге тартты,
Қызмет қылды әскер қайта қайтты.
Күн алтын желкенін көтеріп шықты,
Кемедей суға шөгіп түн жоғалды.
Патша да орнынан тұра көшті,
Мініп Шәбдізіне құстай ұшты.
Жетіп елге және бастады тамаша,
Су орнына қоса ақты шекер бал.
Ашып қазыналар есігін шах сол күн,
Үлестірді әлем халқына алтын.
Бұл қар секілді күмістен болды жер ақ,
Ондай ол күмісті кім шашар қара.
Кім-кімде күмістің кені болса,
Үлестірер қанша жан-тәні болса.
Көп сараң ерді жомарт үйретер біл,
Еш нәрсе білмесе не сөйлесін тіл.

101v0 Жер ұрлық алмайынша бермес аштық,
Ауа дариядан алса, соң берер шық.
Және жұлдызшыларға айтты ол шах,
Қараңдар жер, жақсы күннен алыңдар хабар.
Қасиетті жақсы ізгі уақытты табыңдар,
Менің көңілім шалқытсын бұл тілегім.
Жарассын ай мен күнге табысу,
Тұтылмастан күн аймен қауышу.
Расад байлаушы ұстаздар һәм,
«Тілекке бақыт жұлдызы жақсы!», – деді бұл сәт.

Хұсрау Шырынды сарайынан шақырып, Мәдаинға алып келгені

Орын бергенде ол асыл тастан тақ,
Ашылды онда Шырынға бұл бақыт.
Тартып көп түрлі тең ол күні Шын шахы,
Алып келді неше түрлі жануардан.
Мың еді тек қара көзді түйе тура,
Безелген баршасы бір-бірінен оза.
Және мың ат темір, боз түсі, жер һәм,
Сәнделген барша алтыннан және һәм.
Және жұлдыз, ақ көзді түйелер,
Баршасы бір-біріне ұқсар.
Және мың күн секілді көрікті қыздар,
Ай өзін оларды көрсе жасырар.
Және жақұт һәм гауһарлар неше бар,

Күміс-алтын қанша қаласаң бар.
Тек ол жерге төсер кілемдерден,
Неше жүз бар еді бес жүзден артық.
Тағы отыратын алтын орындықтар һәм,
Безелген жақұт және інжумен һәм.
Осындай қылды тартты қалыңмал жайлы айтты,
Барып, алып келіңдер Шырынды деп анық айтты.
Түсіп жолға осылай тіке тартты,
«Мұндай ғажапты əсте көрмедік», - деді.
Теңіздей жер бетіне гауһар жайылды,
Аспан алтын-күмістей түске боялды.
Ұлыстың бектері мен əйелдері һəм,
Жəне ел жақсыларымен бір һəм.
Шашып інжу-гауһар жолға түсіп,
Кедейлер бай болды інжу теріп.
Перілер ат үстіне мініп аттанып,
Ойыншылар тартып əдемі əуенін.

102r^0 Тартып осылай жарарлық көрікті айын,
Жырақ болсын жаман көзді күн айын.
Сүйіншілеп келді Шырынға осылай деп,
Бұдан артық ізет болмас, ей, бек.
Осындай көп құрметі назбенен,
Шырынды алып барды құрметпенен.
Мәдаинға осылайша жетті Шырын,
Құрметтеп қарсы шықты Хұсрау елден.
Көріп Шырынды сүйсініп шах сол күн,
Байытты елді шашқаннан көп алтын.
Оның соншалықты ақша шашқанынан,
Әлі ақша өнер балықтан, міне, шын.
Хамал жұлдызына жеткендей барша күн,
Жетіп шах қарсысына енді ол күн.
Әмір берді шах елдің оқымыстыларын,
«Оқыңдар қиссаны»,- деп бірге бәрің.
Жиылды ел ұлықтары қасында,
Отырды олар кіріп шах қызметінде.
Бұларға айтты Шырын қиссасынан,
Айтты: Біліңдер баршаңыз шын.
Осы Шырын маған һәм жұп, һәм жар,
Болар неше құрметтесең орны бар.
Өзімнен сыйлы бұл мейіріміменен,
Отырар сондай мөріменен.
Оны жұп қылсам, өзіме жарар анық,
Одан басқа қуаныш маған жоқ.
Шешек уақытында елге хош келер гүл жапырақ,
Қылар жұбыменен әрбір құс сайран.

Өгіз мойнына егер қамыт салмаса,
Қашан бидайменен толады анбар.
Оқып барша ұлықтар болды аң-таң,
Міне, лайық болар деп шахқа Шырын.
Шаханшах та ұстап Шырын қолын,
Әмір берді: «Қылыңдар», – деп енді жасауын.
Ризалығын бергенде ол екі жар,
Салт бойынша қалыңмал берді олар.
Тұрып неке үйіне кірді Шырын,
Құрып той қамын бастады шахы Шын.

Хұсрау Шырынмен тұрып неке үйіне кіргенін баяндар

Сағадат бір гүлді мәпелеп өсірер,
Кейін (толысқанда) бір адамзат оны алуды көксер.

102v[0] Інжу іздеуші дананы теңізден шығарар,
Көп уақыт өтпей, оны тәж үстіне орнатар.
Қызғылт судай тәтті болған кезде Шырын,
Шахты шақырды айтты: «Ал мені».
Іш мына шәрбатты, денің сау болсын,
Енді басыңда тек Шырын болсын», –
Деп, бұл сөзді бір жақсы кісіден,
Барып айтқыл деді сақтасын өзін.
Осы түнде шарап ішу мүлде болмасын,
Мені әрі шарап ішуші, әрі шарап құюшы етсін.
Ішіп, мас болғанша жақындық қылмасын,
Соңы не білмедім, – дейді, – не білдім.
Болар мастықта неше адам ақылсыз,
Парқына бармас астың тұзды һәм тұзсыз.
Мұраты мас кезінде елге кірсе,
Керек емес, «білместіктен болды», – десе.
Қай бір іс мастықта қылынар,
Зардабы кейіннен білінер.
Көп мас бұзып өз-өзінің құлпын,
Мастығы тарқағанда ұрылардан көрер.
Шах байқап күлді мағынасын сөзінің,
Айтты: «Дегені болсын өзінің.
Алайда енді ішудің күні ғой бүгін», –
Деп, білмеді ішкеннен шах өзін.
Никиса мен Барид салып әнін,
Шалып жарыса тартар еді жақсы әуенін.
Ұйықтап бір мезет қылар еді нала,
Қашан бар адамзаттай дұрыс дана.
Кейде Баридқа айтар: Бокал ұсын,
Жаңылма тұрса қолың бар болсын.

Кейде сақиға айтар сөйлесіп тұр,
Бокал қолыңда аз ұста да, тезірек құй.
Патша Шырын құрметіне шарап ішер,
Бокалын қолынан тастамас.
Келіп жетті неке бөлмесіне барар шақ,
Жігіт-қызбен болар онда оңашалап.
Сондай мас еді ол Шын шахы,
Алып барды оны көтеріп (жатқан) жерінен.
Патша мастығын көргенде Шырын,
Және сақтанды одан, сақтады өзін.
Өзін айламен шахтан жасырды ол,
Мастығында ашпасын деп жол.

103г[0] Ептілік керек мұндайда ептілік,
Мастықпен болмас деп жұмсақтық.
Бар еді бір кәрі кемпір қасында,
Асырап алған анасы еді.
Несін айтайын бір азулы бөрі сияқты,
Бөрі екен білер ол түлкіліктің.
Бос шанаш сияқты екі омырауы салбырап,
Одан дию қашар еді көрсе қорқып.
Бойы садақтай иіліп, сіңірі тартылып,
Аяғы қалған істен белі бүгіліп.
Жиырылған кокос жаңғағы секілді иегі,
Құдықтай шүңірейген екі жанары.
Солған асқабақтай баста миы,
Бұзылған көр секілді, ашылып ауызы.
Екі көзі қастарына басылып,
Мұрыны піл тұмсығындай асылып.
Еріні салбырап жетіпті иекке,
Қалай айтайын алқымының сипатын.
Апарып оны өз орнына жатқызды,
Кіріп өзі перде ішінде отырды.
Сынайын деп патша оны білер ме?
Айдан бұлтты айыра ала ма?
Сондай мас еді шах сол күн,
Бақырдан айыра алмас еді алтын (ды).
Алайда ақылы біраз бастады жол,
«Осы жақсырақ болар бұдан», – деп ол.
«Ауыма түсті деп енді елік,
Мылтығын оқтап атайын деді дәлдеп.
Қарап , қарғаны құмай орнында көрді,
Бұлт жүздіні Ай орнында көрді.
Көңілде айтты: Бұл не аждаһа ол,
Елес пе бұл маған көрінген не пәле бұл?
Не Шырын бұл уменен өлдім,

Шырынға не болған, әлде мен не болдым.
Бірақ мастықтың гүлін ақылым алып кеткендіктен,
Алдында кім тұрғанын білмей күмәнданды.
Ұрып қол есірік арыстандай оған шах,
Бұзып, жығып ұсатты шынымы кенет.
Күшенген үні шығып айтты ақыр,
«Өліп барамын шара қыл, – ей, қызым бір».
Естігенде Шырын кемпір үнін,
Тыя білмеді ол жағдайда өзін.

103v[0] Тез ол перделен шықты, жүгірді,
Орнынан кемпірді шық деп қуды.
Сұңғақ бойын тік ұстап, әсем басып жүрді,
Жүзінің нұрымен ол үйді жарық етті.
Төгер шекер аузынан, қандай шекер?
Қандай шекер оған болар барабар?
Ұялар көркінен көктегі ай,
Бүршігі болар жүз жайлаудан жай.
Сондай жанды тапсаң лайықты ол,
Нақты жұмақ болар сондай сұлу осы.
Көрікті өзі нағыз сұлу деп ойлайсыз,
Ол – жаннан дайындалған жұмақ шарабы.
Нәзіктер көңілін іздегендей шын жар,
Барша қырман гүліндей тікені жоқ жар.
Жүзінен Юпитер жүзі ұялар һәм,
Жүрісінен ұялар тауда шіл һәм.
Меңін көз көріп мың мұңда қалар,
Және өңіне қарауға ұялар.
Беті жан бағының таң самалы ол,
Аузы ақық және «мим» әрпі ол.
Құлағы сырғалығындағы інжу қайғыда,
Жаңылдым ондағы інжудің саны қанша?
Беті ал қызыл гүлдей әдемі ашылып,
Шашынан мускус, анбар гүлге шашылып.
Жаратылған тісі мен ерні ғашықтықтан,
Оның аузы тісін, ал тісі (өзгенің) аузы көрмеген.
Құлаққа дейін тартып қасының садағын,
Ұстар көрген адам өз жанының жайын.
Әлемді күйдірер сиқырлы көзі,
Алар жандарды ол аппақ тәні.
Күмістен алма секілді ақ иегі,
Нәзіктігінен өте көрінен тамағы.
Қылымсуы жығар жан мен әлемді,
Алар бір қылығымен тәнде жанды.
Сұлулық бағында жетіліп барша жеміс,
Бірақ жоқ жемісінен жеген ешкім жеміс.

Гүл мен шекерге бұл гүлдің өзі шекер,
Не ұқсасын оған «Аллаһу әкбәр».
Ол ай жүзді жүзінен қап-қара түн,
Жарық болды барша туғандай күн.
Қарап ол сұлулық патшасына байды көрді,
Ойлайсың диюды көрген, айды көрді.

104r⁰ Дуанадай тез бүркенді, жатты,
Ұйықтады бір мезет демін алды.
Кетіп мастығы һәм ұйқысы қанды,
Таң сәрі уақытында бақытты жандай болып оянды.
Қараса әдемі жатыр қойнында ол хор,
Жүзінен күн секілді балқиды нұр.
Ойлады: «Жөні жоқ сабыр сақтауға,
Ыстық екен тандыр ол жапты нан.
Жұпар алқа екі мойнында асылған,
Күміс анар екі төсіне қысылған.
Шегіргүлменен қылар мінажат,
Шүкір етер іс соңында қоймай апат.
Бұлт кетті ол ай жүзінен,
Қарарсыз болды сол сәтте Шын шахы.
Кіріп әдемі Шекерстанда тауып жол,
Набат қопарды және төкті қант ол.
Одан артық (жанды) ол көрмеп еді,
Ондай атар таңды ол көрмеп еді.
Бұрын болды гүлге әуре-сарсаң,
Құшақтап мойнына алқа қылып қол.
Міне, содан тартты өз махаббатында саз,
Жаңа піскен жемісті қылма деп наз.
Кейде қолға анар мен сүмбіл ойнап алды,
Кейде алма, ақжұпардан кетті.
Кейде ойнап-күліп, сүйсініп ұшар,
Қалар еді көгершін астында сұңқар.
Алысқандай арыстан мен бөкен,
Кейде ойнап жығар ол, кейде жығар бұл.
Ойынды шын әрекетке айналдырып,
Тез басты, салды бекем қолды.
Қамал көрді інжуден есігі байлаулы,
Барша ол қазына қоюға жарарлы.
Не залымдар қолы жетпеген оған,
Не езілгендер аяғы жетпеген оған.
Ақықтан мөрді жақұтпен бұзды,
Мақсатының гүлін тапты, үзді.
Тесіп інжу ол өткір инеге тізді,
Төгіп су көңілдің отын өшірді.
Мүмкін, түн түнек, ал шах Қызыр болып,

Балықты мәңгілік суына жіберді сол сәт.
Айтпаймын дәл атты деп нысанға,
Біріктірді осылай ол жанды жанға.

104v⁰ Қызғылт құйды күмістен бокал ішінде,
Ерітті шекер ол бадам ішінде.
Інжу маржан табағымен жанды,
Ағынды су сүйікті отымен жанды.
Шекер болыпты сол сумен қызғылт су,
Төсек толыпты ағып, сіңіп сынап.
Қылып тәркі ұйқыны олар ұзақ түн,
Баяғы машығын жасады сол күн.
Және бір күн, бір түн ұйқысыз қалып,
Демалды жүгіруден талып.
Қауышып «ләм-әліптей» ол екі жар,
Ұйықтады бірге Шырын мен әлем шахы.
Осылай ұйқыдан оянды олар,
Мұратына жетіп ынтық жандар.
Түсіп суға жуынып тәндерін одан,
Айтты Тәңіріге мадақ һәм шүкірін.
Міне, содан отырып шах пен Шырын,
Босамады олар бір айдай тойдан.
Һамила, Саман түрік және Һумайун,
Қолдарына қына жағып, қызғылт түске бояды.
Патша оңаша бір күні отырар еді,
Бұл қыздарды шақырды, кіргізді.
Қылып олар дайындығын барша ол күн,
Сыйлап көп інжу-гауһар мен алтын.
Һумайунды Шавурға берді ал деп,
Мен алдым кәмпит, ал орнына бал деп.
Сәмән түрікті де ол Баридқа берді,
Һамиланы Никисаға жұптады.
Хотан ханшасын ақылды деп жаһангер,
Бузург Умидке ол болсын деді жар.
Қалай жар болып еді Шавурға дәулет,
Көп салдырды дер ол уақытта ғимарат.
Ғимараттарды ол Шавур салдырды,
Айтады: «Бұл күнге дейін қалды».
Патшаға дәулеті болды жолдас,
Міне, содан жырғап отырды сырлас.
Жігіттік және мұратың болса хандық,
Неткен тамаша тіршілік, жырақ болсын жамандық.
Ісі жоқ еді жырғаудан басқа еш,
Жоқ еді қайғысы одан кейін еш.
Ол әлемнің барлық тамағының дәмін татты,
Әлем игілігінің рақатын көр, өйткені ол – жанға жайлы.

Білер еді жаһанда қайғы деп ол,
«Қайғы жеуден не пайда», – деп ол.

105r^0 Әлемді жеді һәм жегізді нығметті,
Қаза қылды ол біраз жылғы бейнетті.
Біраз уақыт өткен соң қарап шах өз ісіне,
Қатты ұялды ол істерді қылғанына.
Шашы тағарды кәріліктің нышаны ол,
Жігіттікті шығарып салды көрсетіп жол.
Жоқтық пен барлық арасы бір-ақ қадам,
Көрер көзді кісінің тек төресі.
Қара шаш арасына ақ түсірер бас,
Қуаруға бет алғандай болар бас.
Шегіргүл бақта сол шақта ашылар,
Ол ақжұпар көзі ұйқыда болар.
Түннің қараңғылығын таң шапағы,
Басын көтергенге дейін ғана көруге болады.
Киік аулайтын аңшы иттер,
Қартайса, өздері әлсіздіктің олжасы болып қалады.
Егер түрік садағы жебеден қашық болса,
Кәрі әншінің баяны сияқты болып қалады.
Жігіттік пен денсаулық болса дәулет,
Қалай бермес тіршілік зор ғанибет.
Кәрілікте ауру тапса да ол,
Тас жанды адамдай, өлмейді ол.
Болар сол шақта бақтың хош ауасы,
Қақтамаса қуармақтық пәлесі.
Бұл көк жас шөп үстіне қар да шашса камфара,
Кешірім бағынан суық жел еседі.
Қырау шалса бидайдың дәні болмас,
Кәрілікте жігіттік қайта келмес.
Тоқылғаннан кейін шикі болса,
Жер ол тоқпақ соққысын тағы да.
Қайнаған қазанда көбік пайда болса,
Тасып, нұқсан келтірер өз асыңа.
Аспаз үндіңе айт, сақтансын,
Диірмен бар өңінен ақ етер ұн.
Асханада сен анбар сияқты қара болсаң,
Диірменде камфара сияқты аппақ боласың.
Жігіттікке жетсең құмарлыққа жол салма,
Туар құмарлықтан ол неше күнгі дау да.
Кәрілік патшалығы келіп жеткенде,
Қуар бастан енді құмарлықты енді.

105v^0 Бір жігіт қартқа келіп: «Не істеу керек?
Ол жарым қашар ма қартайсам мен», – деді.

Қарт айтты: «Қартайған шағында сен,
Өзің қашарсың жарыңнан», - деді.
Қайсы бір басқа көктен жауар сүт (ақ шаш),
Көбеер сүт сияқты боларда айран.
Қаралар көңіліне қайғы келмес,
Сондықтан қайғы отын зәңгі білмес.
Оян, ей, көз, ағарды бас енді,
Осал тұрма, отырма хош енді.
Шашың мамықтай ақ болды, міне, шын,
Тағы мамық шығармассың құлақтан.
Көріп ақжұпар, шегіргүл арасынан ол шах,
Кәрілік жеткенінен болды хабардар.
Қаншама жыл жақсы өмір сүрді,
Енді әлем ісін терең ойға алды.
Алтын тақ үстінде отырып, нард ойнады,
Кейде бейне бір бақытты сияқты Шәбдізіне мініп шапты.
Кейде ол Барид шах қолынан шарап ішіп,
Кейде хош уақытын Шырын жанында өткізді
Шырын, Барид һәм тақ пен Шәбдіз,
Бұл төртеуімен бақытқа бөленер еді Парвиз.
Бұрын көрген түсін есіне алды,
Көңілі бұзылып, (өткен істеп) хабардар етті.
Білер еді опасы жоқ жаһанның,
Ойрандалар деп соңы бұл абадтың.
Жарығы артар ай болғанша толық,
Жеткен соң қысқарар нұры екінші күн.
Қаншама жеміс шикі болса пісер,
Әбден піскенде төгіліп, жоғалар.

Шырын Хұсрауға әділ, тура болуға насихат берген сөздері

Отырған еді бір күні шах пен Шырын,
Өтер еді сөз ол тура, әділдіктен.
Үгіттеп айтты Шырын: ей, шах,
Тамаша қой, әділдік қыл, хабардар бол.
Әлемді абадан қылдың бұрын хош,
Ойрандама зұлымдықпен және бос.
Көп ырғалып өткіздің хош әлемде,
Кел өз уақытыңа ақыры бұл заманда.
Қалай бір тана сүт берсе алдымен,
Теуіп соң өзі жерге төксе сүтін.

106r^{0} Сақтан кенеттен зұлымдығында езілгендер,
Соңынан қарғамасын болар айқай-шу.
Кәрі қатын алатаңда нысана,
Етіп, оқ атпасын жаныңа.

Не пайда берер содан соң өкінген,
Патшалықты бергеннен соң қолыңнан оңай.
Қанша айна ол шахтар қолындағы,
Езілгендердің «аһ»-ынан бетін тот басқан.
Қашан ерге дәулет көмек бермесе,
Не іс қылса да ол еш іске аспас.
Қашан бақ жапырағы болса күшсіз,
Қазан шеті көзді ашып-жұмғанша ұшырып әперер.
Қашан ол шырақ өшуге жақындаса,
Бұрынғыдай жол ол бермес болар нұр.
Бұршақ дән басы үстіне жауса,
Күмәнсіз дән өзегі босқа солар.
Ағаш әу басында қисық бітсе,
Оны тез болмаса, болмас түзетіп.
Көп елдің қарғысын алма, сақтанғыл,
Бағыныштыны құрметтеу жақсы екенін біл.
Міне, осыдан қорқар осы көңілім, ей, жар,
Бұрынғы даналардың бір сөзі бар.
Қайсы ханнан бағыныштылар болса азар,
Дейді ғой: «Қалар жалғыз болып қор».
«Әлемде сендей бір мықты жоқ», – деп ойлама,
Жаратқанға шүкір қыл, артық кетпе.
Сен өз пайдаң үшін бір ақылымды алғыл,
Бағыныштыларға зұлымдық қылма, әділ бол.
Осы хандықта мен еш пайда көрмен,
«Егер еркім бар», – деп елге азар берсең.
Сен осы дәулетіңе болма тәкаппар,
Мәңгілік емес бұл дәулет баста тұрар.
Оқы: Дара мен Жәмшид қиссасын біл,
Және олардай қанша өтті есіңе ал.
Ұғып Шырын сөзін шах түсінді,
Тілер деп менің бұл игі атымды деп.

Шырын мен Хұсрау отырып,
Хұсрау Бузург Умидтен сұрақтар сұрайды

Бузург Умидті шақыртты қасына,
Үмітпен отырды қызметінде.
Енді бір өтінішім сенен енді бар,
Аса бір мәселемді шешіп бер, ей, жар.

106v^{0} Хабар бер, әлемнің басы не,
Білгеніңше жеткізіп маған де.
Жауап айтты одан біз бе сұрадық,
Ол алғаш перделен сыртта қалдық?
Бұл сөзден соң келушіден тура келмес,

Бұрынғы бұрынғылар білер бәс.
Және ол пірден сұрады ол патша,
Міне, осындай ойлар көңілімде көп бар.
Тура айтқын мына көкті ол шын,
Ішінде жануар не бар тастан.
Жауабын айтты нүкте білуше пір,
Жырақ қылдың сұрақ деп, ол патша.
Қаншама бұл күмбез ішінде көрініп жүрер,
Және одан сөйлер сөзді бұл не болар?
Бұл доптан сыртта ойлап жетсе болмас,
Оны бір Тәңірден өзге ешкім білмес.
Сол сурет оны көрмеді көз,
Дұрыс емес, міне содан сөйлемек сөз.
Ұлықтар аспан әлемінен сөйледі,
Бұл сырды көп кісіден іздеді.
Аспан есігі адамға байлаулы дәйім,
Қалайша сөз есігін одан мен ашайын?!
Және сұрады мына мұншама жұлдыз,
Осы тынбас жұлдыздар түн һәм күндіз.
Естіттім әрбір жұлдыз бір әлем деп,
Басқа жер көк осындай абадан деп.
Қарасам, сөзінде еш рия жоқ,
Маған тыныш тұру да лайық емес.
Жауап айтты мұны һәм біз естіттік,
Бірақ білмектікке талап еттік.
Қалағанымызда бұл суретте хал ол,
Бақылаушы көрсетті бұл мағына мүмкін емес ол.
Және сұрады бұл жерде неге жүреміз,
Не жерден біз және қайда барамыз?
Жауап айтты, осы перделен сыр
Ашылмады – адамға білсе болмас.
Бұл мекеннен сол әлем жырақ ол,
Лайық емес сөйлемек сөз көрместен жол.
Қашан мына бөгеттер кетсе жолдан,
Сен өз жолыңды көріп, өзің білесің шын.
Және сұрады, ей, телегей теңіз пір,
Сөзімді тыңдап, жауабын айтыңыз бір.

107r° Ғажап бізден өзге өткен игілер,
Неге айтпас көргенін біздерге іздер.
Көреміз барша жерге кіреді,
Бірі айтпас, олай келдім, былай бар.
Жауап айтты: шах тыңда, байым,
Бұл әлем нақты барша ол әлемдік.
Тартылған бұл перне үстіне бұл саз,
Қайшы болар артық қылсаң әуен.

Дем от үстіне үрлесең дем алар дем,
Және отты суға салсаң бірден өлер һәм.
Және бір зерегірек ойланып ол шах,
Сұрақ берді, ет деп мені хабардар.
Жаһан тапса жанды осы жер,
Неге біздерге көрінер түсте айдай?
Егер жан айырылып, қалса бұл тән,
Бұл жандар кені қайда, қылды мекен?
Айтты пір: Бұл қиын сұрақ ол,
Бірақ жанды тәнсіз көрмек мүмкін емес ол.
Ұдайы тәнсіз де жан жүрсе болар,
(Алайда) жансыз (тәнді) тірі қалай көрсе болар?!
Себебі жансыз тән іске келмес,
Және тәнсіз бұл жанды білсе болмас.
Және айтты: Егер жан болса нәтиже,
Бұл тән де болмас, ұқсар мәнсіз нәрсе.
Көреміз қаншама сурет жоғалар,
Не болар ақыры, ол қайда қалар?
Көреміз мұнша сурет түссе – ол не,
Тән мен жан бірге ме, не жан маған де.
Жауап берді: өлгендер пікірі,
Көңілде бар, міне, содан бері орны.
Пікір ұйқыға болар сатып алушы,
Маған көңілдегі көрінер, ей, жар.
Және айтты: Ғажап өлгеннен кейін,
Мына әлемді сағынамыз ба тағы?
Жауап айтты білімді үйренген ұстаз,
Жарайсың, ей, білім дариясы, бол шат.
Сен ол нұрсың осы тәннен өзге біл,
Бар едің жеті қабат көк үстінде көп жыл.
Белгілер сұрасам ол жерден саған мен,
Білемін еш нәрсе білмейсің сен.
Егер өтсең бұл дүниеден де солай,
Мұны да білесің бе, білмеймін, ей, бек.

107v^{0} Адам түсінбесе түнгі ісін,
Ұмытсаң таңғы және бұл түнгі ісін.
Және сұрады: Ей, көңілі жарық пір,
Адам көңіліндегі ойды айт бір.
Жауап айтты: Не білдірсе жаһан деп,
Түсер солай үшін ойған жан деп.
Және шах айтты: Ей, білгір ұстаз,
Емшіліктен бірнеше айт деді сөз.
Жауап айтты: Ей, әлемнің шахы,
Әлем халқына сен тән ішіндегі жаны.
Емшілік бір нәрсе ішіне жасырулы, ей, шах,

Оны Хақ бізге айтып қылды хабардар.
Жеп-іш, бірақ шақта деді,
Не көп, не аз өзіңді сақта деді.
Қайт аздан жəне жеме көп харам ол,
Тура орташа халді сақта барша ол.
Екі зерек еситтім бір заманда,
Жетіп бір əдемі бұлаққа отырып онда.
Бірі азырақ жепті жан ісінер деп,
Бірі тəн күштенер деп көп жеп.
Мөлшерін сақтамастан жегендерінен,
Бірі тоқтықтан өліпті, бірі аштықтан.
Жəне тəндерден осы жандар кетер,
Қалай айырылар еркі, бір хабар бер?
Жауап айтты: Көрінбейтін жол ол – біл,
Есіткенімді айтайын есіткін.
Еситтім, бар екен төрт білімді бұрын,
Болып ол төртеуінің жаны қиын хал.
Көп ойлап бұл қиын істі олар,
Қалай тəннен шығар деп, осы жандар.
Бірі айтты, адам түсінде көрсе,
Өзін құрметке бөленіп тұрса.
Көп талпынса құтылмаққа одан,
Ақыры ол құтқара білмесе өзін.
Қалай оянса қорқып ұйқысынан,
Соған ұқсар тəні жан шықса тəннен.
Екінші білгір айтты: Ерікті Тəңірі,
Жаратып көкте тартқан болса қарсы.
Жығылса кенеттен бір адам одан,
Жабысса бір бұтаққа қорыққанынан.
Асылғаннан білегі əлсіз болса,
Жəне қойса өлер бұл мұнда қалса.

108r[0] Ақыры жерге құласа күші кетіп,
Осыған ұқсар деді көп ойға кетіп.
Үшінші білгір айтты: Көрсе шопан,
Бөрі кірсе қойына нетер екен?
Бөрі қой ұстаса, тартып алса сүйреп,
Шопан да бір дем тəні ұстаса жүгіріп.
Шопан құтқарамын деп тартса,
Жəне бөрі жабысып, тартып жыртса.
Шопан таппаса еш құтқаруға шара,
Бөрі таласа, қылса пара-пара.
Осылай берді өлмектен белгі ол,
Салыстырып сөз айтты таппастан жол.
Жəне төртінші білгір айтты: Бұл сыр,
Жəне ұқсар ол адамның халіне аз.

Айдай қойнында сұлу болса,
Және ол ай жүзді жынды болса.
Не пікір өтсе ондай көркінен һәм,
Жараспаққа не шара болса бір дем.
Ақыры жындылығы асса шектен,
Төзімі қашса одан сақтап өзін.
Пікір майданында жүріп олар ат,
Оқыды олар парақ көрместен өзге хат.
Олардың әрбірі қылды айқай,
Ол ойыннан жырақ деп осы бейнет.
Өлімнен сөйлеген көп білсе болмас,
Өлімді өлместен ешкім де білмес.
Бірақ пайғамбарлар білер анық,
Оларды қылды сырға берік Хақ.
Бұл күнәсіздерге сөз болды жетерлік,
Патша айтты бұл кеште рисала.
Қылар тартыс біраз сұрап ізетте,
Бұл сөзді естіп, міне, қалдым аң-таңда.
Болар дауы һәм дұрыс па не ол,
Біздің дінмен дінінің парқы не ол?
Жауап айтты: Ол Тәңірі сөзі,
Айырылудан ары ол, ей, дүние шахы.
Халайық барша күмбез ішінде сөйлер,
Бұл аяз дауысы күмбезден сыртта ұқсар.
Қай жұлдыз аспаннан сөйлер ол осы,
Олар бейне, ол шәкірт суретшіден.
Ол бұл тоғыз көк үстімен ұшар,
Қалай айтамын одан келместен сыр.

108v[0] Мұхаммед дінімен ойнама шах,
Ойнап Хақпен болмас, бол хабардар.
Қаны қайнады қорқып Шын Хұсрауы,
Кәуап денесі қайнағандай оттан.
Бірақ шын бақытқа кенелмеді ол,
Бұл Мұхаммед дініне кірмеді ол.

Хұсрау ұлы Шируя хикаясын баяндайды ұстаз

Оқып Хұсрау бұл хикмет тақтасын шын,
Жаһаннан көшпестен өтті жаһаннан.
Және Мариямнан оның бұл сипатты,
Бір ұлы бар еді Шируя атты.
Есек миын жеген бір қатты көзді,
Тым бетпақ жүзді, сөзі ащы сөзді.
Көзі көк, жүзі сары, жаман қырсық,
Мейірімсіз көңілі, жүрегі тас кәпір.

Есіттім ол ұлан екен өзгеден,
Алған уақытта Шырында әлем шахы.
Көріп сол шақта айтар еді Шырын,
Менде болса, не болар еді еркің.
Кіші екен мұндай болса апат,
Салыстыр, не болар тапса дәулет.
Қашанда шах азат еді одан,
Ішінде бар деп тола іштарлық.
Үлкен Үмітке айтты, ей, ақылды,
Мына диюдан көңілім тыныш емесін біл.
Мына сұм жұлдыздыдан қорқамын, ей, жар,
Мұның бұл шығуын білемін, ей, жар.
Бұл сұрықсыздан жақсы қасиет келмейді еш,
Мына жылауық жүзден ел күлмейді еш.
Адамдай бір қылығы бар ма қарашы,
Өзіне хош келер қылғаны дөрекі.
Білімнен бір белгі жоқ және өзінде,
Қуарған тас секілді су жоқ жүзінде.
Не мейірі жоқ маған, не мына Шырынға,
Не жақсы сөйлемес қызметші біріңе.
Қарар Шырынға ол дию сондай, ей, бек,
Есектің бұзақыларға қарағанындай.
Мені өзіме қой, көзіңе бір жыланмын,
Ол дұшпан санаса, мен де сондаймын.
Барша әйелдерді әйел деме әсте,
Және барша ұл тең емес, ей, жар.

109r⁰ Барлық шешек шығармас,
Және барша қамыс бермес шекер біл.
Көп жар бар күннен көп опалы,
Және жаттан күн болар жапалы.
Көп туған өлтірді атасын,
Темір тас кескеніндей бұл мысал шын.
Бузург Умид есітіп айтты: Ей, шах,
Барша игі-жаманнан көңілің хабардар.
Ұстайын жамандық қылды асыра,
Ақыры өз гауһарыңның бөлшегі бұл.
Ұлға дұшпандық қылмақ қате ол,
Ұрпақсыз қоймақ өзін қандай дұрыс жол?
Адам жан бөлшегіне қастандық қылар ма,
Егер қастандық қылса жаман аты кетер ме?
Неден ұста тірегі тоқпақ жер міне шын,
Онындай бас қойды сырлар жемісін.
Сен игісің жаман болмағай ол һәм,
Түзелер жақсы мұндай қалмағай һәм.
Қанша соқтықса жұмсарар заманы,

Егер жұмсартпаса табар саған не?
Жігіттікті қанша өзінде ұстар,
Бірақ есейсе есерсоқтықты ұмытар.
Шахым сенен бұл сөддер лайық емес,
Бұл сөзді қой, баршаға лайық емес.
Қайсы демде бұл адам есітер болса,
Қабылдамас сөзіңді есітер болса.
Бузург Умид сөзін тыңдады шах,
Бұл дүние айласын түсінді шах.
Бұл қайғы құдығына түстім деп шах,
Соғып қолын бетіне ол жылар «уһ».
Керек бұл жігіт қалса, мен кәрі,
Өзім қылса өзіме тағдыр қалауы.
Қанша шах болсаң да, ей, Хұсрау, қайтқын,
Қойып тәнді, бұрын жанды байытқын.
Қашан болса Жаратқанға қайтпақ,
Бұйырыпты құлыңа ол жомарт Хақ.
Қаншама бұл әлемде болса өзің,
Соңынан өлмек керек мәнді сөзің.
Жаратқан бір Иеме жалбарып мен,
Сол қылған күнәларды жуып мен.
Қылайын мен өзімді оттан азат,
Ием бергей маған мұңнан азат.

109v^{0} Осылай деді шешіп соңынан шах пікір,
Отханада жоқтай отырар.
Және бір күн таңырқап айтты ол шах,
Не қылайын мынаған мен деп, қылып «уһ».
Тұрып сол сәт қолын қолға соқты,
Атымды ерттеңдер деп сол сәт әмір берді.
Атын әмірге хор алып келді,
Мініп атқа сол пілдей отырды.
Ұрып қамшы әмір берді жүргін деп,
Мені ол орныма жеткізгін деп.
Тартып жетті отханаға сол сәт,
Түсіп отырды шах Шырынмен һәм.
Кіре салысымен отханаға шах,
Болып Шируя ісінен хабардар.
Шах отханаға алып барды деп жарақ,
Киіп тәж, мініп отырды шығып тақ.
Іше бастады дәмді шарап қолға көтеріп,
Жырақтан шахты ол сақтап отырып.
Оған да місе тұтпай атасын,
Кісен салды аяғына полаттан.
Кетірді бар нөкерлерін қасынан,
Тек ол шах қызметінде қалды Шырын.

Көріп Шырынды Хұсрау сондай ол шат,
Осы бақта болсам деймін мен азат.
Айтар Шырынға қайғырма, ей, хор,
Болып Хақ үкіміне риза болып отыр.
Келер шахтарға бұл секілді көп хал,
Ие үкімінен келен осындай ахуал.
Білесің оқ нысанға оқ атылар,
Бұл өмір оғына шахтар білімді болар.
Бөрікті бастан алар сол ел,
Жас от рақатта болар күшсіз.
Киік ауда көрінеді болып жар,
Бұрын аушы оған сонда оқты іздер.
Кішілер қаупі бір тебіренсе жоқ-жоқ,
Жығылмақтан бәдіктер қаупі артық.
Қашан от жанар болса, ей, ақылды,
Түтін ең жақсылар жары боларын біл.
Егер кетер болса дәулет хош бол, ей, жар,
Себебі бар болсаң, Аллаға шүкір, бәрі бар.
Шырын һәм босамаған еді шахтан,
Үгіттеп сөйлеп, аулар еді көңілін.

110r[0] Осы дүние ісі шексіз, ей, бек,
Кейде қуаныш болар, кейде қайғы осындай.
Мәңгі бұл адам ұлы мұнда қалмас,
Адам жас болар, ақыры өлмес.
Болар қайғы хош болмақ жарақты,
Жараспас бас-аяқ екеуі байлаулы.
Өзіңді қинама, тыныш отыр,
Көп ауру көр аузынан жетелер.
Біліммен көңілден қайғы кетер,
Азаймас жемектен қайғы артар.
Тірі бой ұласып жақсылықсыз болмас ақыр,
Барша жақсылық істеген һәм өлмес ақыр.
Егер өзіңді алса дұшпан,
Аспан зарыңды алар, бар бол сен.
Бірақ сен қайғы жеп қиналма, ей, жан,
Дүние қайғысының жоқ аяғы.
Бұл дүние ісінің бәрі рия-ғой ол біл,
Атанар үнді кәпір ол есіңе ал.
Не келсе де ерге сол шаққа жарасар,
Ақыры бір шешімде тұрмас осы.
Жапагөй дүниенің еш жоқ ұяты,
Жырақ тұр, ұятсыз болса ақы.
Әлем жәбірінен екі ер құтылды,
Бірі оның туылмады, бірі оның өлді.
Опасыздықта белгілі әлем бұл,

Мұны тәркі ет, етпестен бұрын.
Өзге шахтар қаны қайнап қалғаны,
Бірі болар еді, болса еді қалғаны.
Қаны Киумарс пен КейХұсрау көр ақыр,
Солардың орнында едің Хұсрау ақыр.
Өзіңді қинама зорлап, болғын хабардар,
Олар бар болса, сен болар ма едің шах?
Көңіл бұл баққа байлады ол,
Шешектей аз күліп, көп жылар ол.
Кімде-кім мұнда барбаттай түзілер,
Құлағы бұралып, қылдай үзілер.
Қай патша ол бұл, ол Даххақтай шын,
Жылан қылса саған ол қайта сенен.
Қанша тамшы су жағаңнан жоғалттың,
Қалайша көр қайғы дариясына баттың.
Арқаңа ұрма жүк тіпті ешқашан,
Қарын ісін бітіргіл солай, ей, жар.

110v0 Кімнің ақылы бар болса тұрсын жалғыз,
Қанағатпен тіріліп, баршаға түзу.
Кімде-кім дүниеде қылса қанағат,
Сол табады бұл дүние ішінде рақат.
Табылса нан-су жақсы тіріл жақсы,
Көресің ақыры дүние істерін осы.
Әлем әп жыландай пыс-пыс ол,
Басы бардай, бірақ соңы еш-еш ол.
Білемін келмес қолыңнан іс, ей, жар,
Жылан ұстамағын қолыңмен ешқашан.
Басқалар қолымен ұста жыланды,
Жаның болса тыныш отыр, қой жаһанды.
Жаһан білгенге зындан болар шын,
Ақыры еш шара жоқ зынданда бақтан.
Сен ол сен – жассың, байлаулы болар жас,
Үміт ет, бермегін өзіңе көп реніш.
Құталасың мына қайғы құдықтан һәм,
Қазаға разы бол Жүсіптей тұл.
Егер қадіріңнен айырылсаң сабыр қыл,
Жоғары аспанды сен әлем біл.
Ойлама саған жоқ деп тағдыр сынауы,
Сен солай екі әлемде, біл, басысың.
Сен үшін болар мына барша әлем,
Кіші деп көрмегін өзіңді сен һәм.
Жаратты Хақ сен үшін жаһанды,
Саған берді міне содан ақыл мен жанды.
Егер білсең сен артықсың періштеден,
Бұл талаппен ұста, алғын аспаннан.

Осы оймен көңіліңді шат қылғын,
Өзіңді қайғыдан азат қылғын.
Көңіл үз, тәж-тақтан азат бол,
Шырайыңды қылма қайғымен сары.
Егер болсаң бұл тәж бен таққа мұқтаж,
Саған жер тақ болар, жоғары көк тәж.
Осындай сөздер айтып Хұсрауға Шырын,
Күнін әдемі өткізіп, аулар еді көңілін.
Түн болды тағы Шырын сөз айтып,
Бекерге жемесін деп шах қайғы.

Шируя Хұсрауды Шырын үшін өлтіргенін баяндайды

Жетіп зәңгі секілді түнеріп түн,
Қараңғылыққа шомды ол түн жаһан.

111r⁰ Қараңғылық ондай еш қараңғы,
Көзіміз көрмеді дейді бұрын.
Аспан ойда сергелдең қалыпты,
Заман ол түннен ғибрат алыпты.
Баяғыдай патша құзырында Шырын,
Қылып қызмет басып отырды аяғын.
Кісен салған аяғын ол жүзі ай,
Қылып шапағат, сүйер еді тартып «уһ».
Көңіл қалар хикаяларды айтып,
Хикаялармен шах көңілін аулап.
Қайғығы хикаялар жақсы келер деп,
Ұяықтамаққа және жақсы болар деп.
Шырын сөйлеп төгер шекер тілінен,
Ұйықтады сөзін есітіп әлем шахы.
Толып ұйқы һәм ол Шырын көзіне,
Қойып жатты жүзін ол шах жүзіне.
Жатқанда хош құшақтасып ол екі жар,
Аспан күліп, жұлдыздар жымыңдар.
Қылып рақат ұйықтарды шах пен Шырын,
Ашып түңлік бір ер енді сырттан.
Өзі диюдай жүзі де шын қара түн,
Танауынан от шаша ол нақыс малғұн.
Үй ішінен іздеген секілдң ұры,
Іздеп шах қасына келді тура.
Барша дария сияқты қайнап аңсыз,
Жақын келді ол игіге бұл теңіз.
Қарап жүрек тұсына қанжар ұрды,
Жарып қарнын сол сәтте шамды өшірді.
Көңілде мейірімі жоқ тыңшы кәпір,
Сондай ұрды шах жүрегіне қанжар.

Сонда шықты Хұсрау жүрегінен қан,
Найзағай түскендей бұлттан.
Айырды айды күнді ол оңбаған,
Өзі шықты және түңліктен ол ит.
Патша тәтті ұйқыда қарны жарылды,
Көзін ашты жүрегінен «уһ» қылды.
Төсек жүрек қанынан болды топан,
Сусап ерніне жетті аурудан жан.
Көңілде еді бұл тәтті ұйқысынан,
Оятып су сұрайын, берсін Шырын.
Және ойында еді неше түн бар,
Ұйықтамас еді еш бұл мейірбан жар.

111v0 Керек емес оянып мені мұндай,
Көріп ессіз өзін қинаса бұл бек.
Һәм ол жақсы бұл сөзді айтпасам еш,
Оның зар ісін есітіп күймесем еш.
Өлейін көрмесін деп бұл опалы жар,
Оятпады мүсіркеп жарын ол жар.
Ашылған көрсең егер бір гүлістан,
Онымен безелген болса бостан.
Ауа тым жайлы екен сол мекенде,
Бұлт торласа күркіреп сол заманда.
Тола жауғызса тастай тисе-төксе,
Бақ ішінде ешбір гүл қоймаса төксе.
Оянып кенет бағбан ұйқысынан,
Гүл көрмесе қалса байқұс міскін.
Не айтасың оның халі не болар,
Гүл секілді һәм сол қайғыда болар.
Патша жарасынан көп қан аққанынан,
Бұлғанып кенеттен оянды Шырын.
Басқа түндер ол бақыты бар еді
Оятып чәнг үнін тыңдар еді.
Тұрып отырып екеуі хош жанасып,
Бір-бірін құшақтап ойнап жарасып.
Алып кел, шарап, деп шарапшыға әмір беріп,
Ішер еді шарабын қол-қолға ұрып.
Қылып рақат солай шах масайрап,
Танып естен жатар еді сол заман.
Аспан қара бұл кезде неткен жаман іс етті,
Патшаның қаны Шырынды оятты.
Түсінде һәм мұндай қорқыныш көрмеп еді,
Аң-таң болды, жаннан қол көтерді.
Жейдесін ашып қарады өліп шах,
Жатар қанға малтып, қылды көріп «аһ».
Күндіз-түні іздер еді ол толған ай,

Көретіндей одан алдамшы дүние пай.
Жоғалған шах басы қалыпты бос тәж,
Бойының шахары болыпты барша талан-тараж.
Ұрланған гауһар кеніші бұзылыпты,
Әскер кетіпті, әскер басы өліпті.
Тән-жанға сол сәт от жағылды,
Жаһан үстіне сол сәтте жығылды.
Көп жылап, зар еңіреп айқайлады,
Бетін тырнағы зақымдады, тілді.

112r[0] Қан-жоса қылды қатты тырнап жүзін,
Күйіктен аямады өзі-өзін.
Жайып бастан шашын жолға төгітті,
Дариға жар, деп көп жасын төкті.
Түзіп бұл хал ішінде кезде ол хор,
Араластырды иіссу, мускус пен кафур.
Патшаның қанға боялған денесін,
Жуды муккус һәм кафурмен Шырын.
Қалай құрса шахтар жасауын,
Жарастырды шығаратындай жарағын.
Тауысып шах жарағын содан ол бек,
Өз-өзінің бойын жуды солай.
Және өзінің жарағын барша қылды,
Көңілде айтты, (менің де) уақытым жетті.
Және Шируя ойға беріліп көңілден,
Маған жұптасуға лайық деп Шырын.
Сөз айтып ойды елітер тән, ей, ай,
Тыныш отыр, қайғы жеме, қылма көп «пай».
Қалай болса өтер бір апта кейін,
Алайын деп жұптасуға сені шын.
Сені Хұсраудан артығырақ ұстайын,
Жаным барынша көңілді күтейін.
Біз екі бір көңіл болғаннан кейін,
Берейін қолыңа кеніштер кілітін.
Осылай оқығанда Шырын мұндай хикая,
Қатты долданып, ашуы келді тіптен.
Бірақ білдіртпеді білмесін деп,
Тағы дұшпандық артық қылмасын деп.
Және сөзін бұл перделе жасырды,
Жауап сөзге беріп жүрегін пісірді.
Шируя түсінбестен бұл мәнді,
Иланды қате ойлап алдауды.
Міне, содан кейін барша аспап жарын,
Аяқ-кебіс, киім-шапандарды Шырын.
Ел ішіндегі барша мұқтаждарды терді,
Патша жаны үшін баршаны берді.

Шырын Хұсрау үшін аза тұтқанының баяны

Арайлы таң ұясынан бас көтергенде,
Шырын басына ұйқыны келтіргенде.
Қашып түнектен ай батысқа келді,
Таң рең тісіндей ашылып күлді.

112v[0] Әмір берді, қылды табыт ол күн,
Барша табытты қаптап жасады алтын.
Безендіріп іжу-маржаннан сыртын,
Төседі жібек-жақұттан шашып жұпар.
Патшаны сол табыттың ішіне жатқызды,
Тағы не керек болса бәрін бітірді.
Жеті ықылым шахтары бастап тұрды,
Әмір берді бектер иығына көтерді.
Мешһед тарапы жаққа жолға түсті,
Табыттың артынша шахтар жылады.
Кесіп қолдар-құлақтарды сол мезет,
Киіп киіз, кесіп салды мұрын һәм.
Талқандап барбатты бұл Барид һәм,
Кесіп бармақтарын тістеп сол мезет.
Никиса һәм ұсатып сол сәтте саз,
Салды чәнг секілді зарлы саз.
Және Шавур көзінен қан ағызып,
Көңілден сабыр, жан тыныштығы кетіп.
Бузург Умид үзіп барша үмітін,
Зарын жылап айтатын: Жыла, Шырын.
Қаусаған тән қалдық енді жан кетті,
Біз байқұс қалдық, ол дәрумен кетті.
Қані шахтар шахы, сұлтаны қані,
Жеті ықылым бектерінің ханы қані?
Қані ол арыстан өлтіруші Парвиз,
Мысық қолында өлді, қалды Шәбдіз.
Егер жол болса ол, бұл болар майдан,
Не бек, не құл, не Хұсрау, не Наушируан.
Ашып көп құлдар көңілдер басын,
Кесіп шаштар, шаша көзден қан жасын.
Және әйелдер ортасында Шырын,
Сыңсылайтын келіндер секілді дауысын.
Жіңішкелеп өріп шаш арқасына,
Қойып сүрме көзіне, қолына қына.
Інжуден қос сырғалар құлақта,
Тұмаға дөңгелек інжу бетінде.
Жамылып бір сары орамал басына,
Киініп алқызыл киім гүлдей түн сыртына.
Есеңгіреп түгел мастай ол хор,
Жарқырар табыт соңында қалқып нұр.

Аяңдап неке үйіне кірердей өзін,
Көргендер қайран қалар айдай жүзін.

113r[0] Ермек болар маған енді деп ол жар,
Жүріп табыт артынша хош ойнар.
Сырты ойнар, алайда іш-зарын төгер,
Жүрегін қайғы отыменен өртер.
Патша табыты күмбезге жетті,
Кіргізді ішке, елге кешірім айтты.
Белін байлады құлдыққа Шырын,
Айтты тұрсын бектер барша сыртта.
Шығарды елді, есік байлады берік,
Сол кезде алды қолға қанжарды тәркі.
Ашып шахтың жарасын ол толған ай,
Сүйіп байлады солай өлуге шешім.
Шахтың жарасы қандай болса,
Қойып жүрек тұсына қанжарды ол бек.
Кіріп табытқа шах үстіне түсті,
Құшақтап берік мойнына жабысты.
Шах денесін және қанмен жуды,
Екінші қанға былғанды денесі.
Міне содан бір қатты дауыс келді,
Есітіп сырттан үнін халық білді.
Осылайша тән-тәнге, жан-жанға ұласты,
Шүкір тән бейнеті, жан реніші асты.
Жаратқан жарылқап демесін оны,
Кім бұл жерде қылса игі дұғаны.
Ей, Хақ мейірім қыл ол екі жанды,
Қауыштырғын ол екі мейірбанды.
Пәлі, Шырын, шырын (жақсы) өлмек одан,
Пәлі, жан бермек, жан үзбек міне шын.
Осындай уәжіп ол ғашық өлсе,
Жанын жанға беріп бірге болса.
Ақыры барша әйел ме білмес ерлік,
Әйел сол болар – одан келмес ерлік.
Көп әйелдің ерден артығы бар,
Жерін тапса жүз ердің ісін істер.
Жаһанға білдіріп бұл айқай-шуды,
Осылайша жаралады жанды.
Тұрып қайғы теңізінен бұлт һәм,
Ағытты сел таудан тауға сол сәт.
Даладан қатты жел соқты кенеттен,
Ауаны қылды топырақтай бір сәтте.
Ұлықтар есітіп білді сыр,
Баршасы зар жылап, көтерді дауыс.

113v[0] Жарайсын, ей, жазмыш аспан, ей, пір,
Келіндерді күйеуімен табайын бір.

Егер әншінің әсем әуені болса,
Ғажап, көз бұдан артық нәрсе көрсе.
Қойып оларды жеріне жылап зар,
Шығып күмбез есігін байлады олар.
Қайтты олар таңырқап, қайғы жұтып,
Жазыңдар бұл сөзді әйел үстіне деп.
Жазды бұл Шырыннан кейін бір,
Жаһанды Хақ жаратқаннан кейін бір.
Мұндай таңсық іс еш болғаны жоқ,
Адам үшін, адам еш өлгені жоқ.
Көңіл берме жаһанға бұл лас,
Адамға еш жомарттық қылынбас.
Не берер ерге, ақыры әлем мына,
Оны алмайды бір-бірлеп соңы мына.
Берер бір мейіріммен жанды ол оң,
Алар жүз ашумен ақырында соң.
Таласпа сен жүрерде одан ерте ме кеш,
Жығылдың сындың одан еш сен еш.
Бұл шеңбер болар мына шах бағы,
Қаратар сені жасартардай жағы.
Қандай шеңбер ішінде ұшса болар,
Не бұл шеңберді бұзып кетсе де болар.
Мына шеңбер бағын үзбестен өтейік,
Кісі ашпады, біз қалай ашайық?
Һәм ол жақсы бұл жол үстінде тұрсақ,
Мына жер үстінде топырақта отырсақ.
Өзімізге өзіміз жыласақ зар,
Мына біздей бізге кім жылар?

Хұсрау патшалығы ойран болуының себебін баяндар

Осылай айтар ол сөз өлең қылған,
Жаһан жақсы-жаманын барша білген.
Ол шах патшалығы болмаққа салтанатты,
Себебі не оны мен айтайын, сен ұқ, ей, жан.
Расулымыз пайғамбарлық әшкере,
Қыларда сол ғасырдың халқы ішінде.
Кейде ай үстіне ол шапан жаба,
Кейде ай шапанын ол екі жырта.
Кейде ол қатты тасқа сөйлеп сыр,
Кейде ол тастан есітіп жауап дауыс.

114r[0] Жаһанға жайылып оның игі аты,
Болып белгілі елге мұғжизасы.
Барлығы көңілге демеу беріп,
Таң самалы жүрекке шабыт беріп.
Барша елдерге қылды үгіт-насихат,

«Қылыңдар иман, қылыңдар», – деп дін Ислам.
Әмір берді әрбір шахтар атына бір,
Жазыңдар хат деп қылды шешім.
Эфиопты жаңа қылды хат жамалы,
Ажамға тартты көкке нүкте қалы.
Қаламнан мускус-анбарлар шашылды,
Бұрын Хұсрау атына хат жолдады.
Қалам қара қағаз үстіне жүрді,
«Ием бір», – деп сол сәтте айтарды.
Көңілден бір Иеме жазса керек,
Ием сенсің деп құл жазса керек.

Расулдың (с.ғ.с.) Хұсрауға үгіт-насихат етіп хат жібергені

Жазып хатты басында Тәңірі аты,
Серігі һәм теңдесі жоқ пәк заты.
Ие осы әлемді жаратты,
Тағы түні қарайтып, күнді жарытты.
Әу бастан әуелінің басы жоқ,
Ұлық ақырының һәм соңы жоқ.
Сипатын жеткізіп болса болмас,
Ақыл жетпес баянына әсте болмас.
Егер әлемде діндар бәрін Хақ,
Жүрер шексіз тамұққа сұқса қалап.
Және дүниеде не күнәлі бар,
Егер жұмаққа салса кімнен қорқар.
Болар ерікті, оған кемшін себеп жоқ,
Жетер үкімі не қылса да ғажап жоқ.
Сөзі шын пейліне секілді айтар Хақ,
Сүлейменге құмырсқадай ісін қара.
Өзіңді құл қылып, Хаққа шүкір қыл,
Білімді болсаң, сондай Бірлігін қыл.
Тіліңді келтір, онымен бірге бол,
Өзгелерден үмітіңді бір жола кес.
Қандай дау қылар болсаң да оған ол,
Қандай мағынада қаласаң да патша ол.
Ондай өзге құдіретті Қадыр,
Оның жоқ ұқсасы, ондай тағы бір.

114v⁰ Болар бір Тәңірі серігі, досы жоқ,
Һәм одан өзге бір Тәңірі тағы жоқ.
Жаһанға ерікті ол еркің сенің жоқ,
Жер-көк, жаһан-жан Оныкі ұқ.
Сен, ей, әлсіз, неге Хұсрау аталдың,
Осы аттан ба өзіңді ерікті санадың.
Жаратылғансың әуелі, ақыры өлесің,
Ойлама «мәңгі тірі» қаламын деп.
Өлімсіз болса шахтық бір ой жүгірт,

Көптеген Тәңірімін деп айтқанын біл.
Ақыры Намруд бұл даудан бұрын,
Өзінікін жөн деп оқ атты көкке қарсы.
Көп бар адам ұлында беймазалық,
Беймазалық қылма сен қыл енді құлшылық.
Өзіңді көрме өз көргенде көз жоқ,
Өнер көр, өнер көргенге сөз жоқ.
Болар жер көк қасында бір тірідей,
Ирак елін ойыңа ал одан, ей, бек.
Болар бұл төрттен бірі ол тірінің,
Және бұл бір тірі төртте бірінің.
Ішінде мұнша жүз мың адамзат бар,
Солардың бірі сенсің түсін, бірден.
Қарап өзіңе осыларды есіңе ал,
Әліңді біл, тағы шамаңша өмір сүр.
Ұлық Тәңірі қасында несібе анық біл,
Жаһан халқы не болар еш жоқ тіл.
Көресің еш нәрсе де мәңгі қалмас,
Әлемде мәңгі хандық қылса болмас.
Куәлік бер әлемнің Тәңірі бар,
Сеніп ол Тәңіріге бір деп, қыл ықрар.
Ол Тәңірі адамдар үстінде күмәнсіз,
Пайғамбар жіберді мені ұста сөзім Хақ.
Табынба отқа, қой Хақ дінді ұста,
Мына шариғат жұмағына кір, отты ұмыт.
Тауыстардай бұл бақта қыл тамаша,
Кіріп көбелек секілді күйме отқа.
Отқа табынушылар мінін тап, тола күнә,
Кімде-кім отқа табынса ол – Намруд.
Жақсы емес отта қалсаң ондай шын,
Мұсылман бол, шынайы құтыл оттан.
Жазылды хат осылай аяқталды,
Соғып пайғамбар атын мөр басты.

115r^{0} Расул бір жаранға сөз ұстатты: «Тұр,
Жазылған мына хатты Хұсрауға жеткіз!»
Алып жаран ол хатты Хұсрауға жетті,
Сөзді жеткізіп, хатты ұсынды.
Көрісімен онда ол пайғамбар атын,
Қаны қайнады іштарлық қайратынан.
Аша бастап еді қолында хатты,
Барша есірткі жегендей мас болып, тыныш қалды.
Қақалғаннан ішіне от түсті,
Жүрегі өкпе отына ұласты.
Құтырған иттей көзі қансырап сол сәт,
Сүңгідей тұрды әрбір қолы һәм.
Хатты көрді ашып бір айбаттанып,

Мұхаммедтен тыңда, оған кім Парвиз.
Қой ол адасқан жолды, Хақ жолды ұста деп,
Пайғамбарға сен, Тәңіріге сен деп.
Оның ақылына ұрды шахтығы жол,
Бұл қырсықтыққа болар деді ол.
Мендей шахқа мұндай сөздер айтса,
Тағы айтқан үстіне атын жазса.
Деп қатты долданып, өкпеледі,
Жаман қылды өзіне игі ойлады.
Сол ашуда хатты жыртып салды,
Өзін ол іспен бейшара қылды.
Көріп бек ашуын кері қайтты,
Не көргенін пайғамбарға айтты.
Дұға қылды Расул қолын көтерді,
Дұғамен оның ісін бітірді.
Дұғадан ол ажам шахы жоғалды,
Тағы артында кәпір аты қалды.
Пайғамбар мұғжизасының себебінен шах,
Ойран болды тәні мен жаны кенет.
Дұшпан болды аспан сор етті бақыты
Оны сындырды шайып кетті сел.
Дұшпан болды аспан сор етті бақыты,
Қылыш тартып, өз ұлы алды тағын.
Тұрып аңсызда көктен бір тарағы,
Сарайынан жығылды бір тағы.
Темірден Ефратта бар еді көпір,
Оны сындырды шайып кетті сел.
Сәмум істі һәм аңсыз бір ісі тез,
Не алқызыл қойды, ақырында не Шәбдіз.
Және Диқар соғысында әскері,
Жеңілді, өлді жарандарда игі.

115v⁰ Және бір ер ағаш қолында есіктен,
Кіріп, сындырды ашуда ағашын.
Айтты: Біл мен, ол болатпын,
Бұл тікендер арасынан тәжіңді сындырдым.
Пайғамбар мұғжизасы ол заманда,
Көп осындай керемет іс қылды жаһанда.
Сен ол тастың көңілділерге бітер,
Көріп Хақ құдіретіне сенбеді олар.
Қаншалық дін шырағында түтін жоқ (болса да),
Соқырға не шырақ, не жарық күн жоқ.
Әрбір пайғамбарға патшалар,
Мойынсұнбаса бастары кетер.
Әрбір айбат одан қорыққанынан,
Тартады мойнымен ел шығынын.
Әрбір шах жаһанды ұстаса да хұлқы,

Оған қараса әлемнің бар халқы.
Әрбір толған ай ол өзі ұйықтар осы,
Мына жер-көк барша нұрынан жарқырар осы.
Әрбір сыр білушілер арасында пайғамбар,
Өзгелер бостай, ол перілер арасында сыр.
Әрбір хұлық, әрбір әділдік, әрбір төрелік,
Оттан қылса әлем халқын азат.

Неше сөз кітап соңында айтар ұстаз

Тірі тұрғанда, ей, Құтб, түсін,
Тілегім бар сенен, бір тілегім.
Бәрінен білсең (санасаң) төмен өзіңді,
Аяқтар астында жер қылсаң жүзіңді,
Көрерсің, дүр теңіз астында қалды.
Соң астында қалғаннан басқа (не) қалды.
Басың қалғай аяқ астында тұрсаң.
Кесілгей бас масақтай бас көтерсең.
Сыпайылық сақта, біл тағдырдың қаталдығын,
Өмір қысқа, қайырымды бол.
Қаламның көзінен бұл бауырым қанын,
Ағыздым кітапта тауып бұл қанды.
Күмістей бұл ақ жер үстіне ектім,
Мұнымды оратын егінші кәні.
Басқа көп қиссалар жазылды сансыз,
Олардың қасында бұл екінші гауһар.

$116r^{0}$ Кім оқыса мұны білер (түсінер) ол,
Егер ол ердің бар болса жаны.
Ей сен, кітапты оқыған кісі,
(Оқып) түгетсең (бітірсең) дұғаңнан ұмытпа мені.
Хатымды (еңбегімді) нашар деп кінә қоймаңыз,
Дегенмен, оның көңілі – бұл сөздер кені.
Жазушы жазарда жаңылса қолы,
Оқырман оқырда түзетер оны.
Егер нәрсе түссе қалам адасар (?),
Оқырман кешірсін қате мен кемшілігін.
Ей, соң келуші, дұға қыл оған,
Тәңірім тілегіңді берсін саған.

$116v^{0}$ Жәрдем берді жаратушы жазып біттім,
Тәңіріме бұрынырақ тәуекел айтып (етіп).
Жаратушым жәрдем берді тамам қылдым, міне,
Жәдігер менен саған қойдым, міне.
Мұхаммед елшіге он мың сәлем,
Үнемі жеткізгіл, рухына менен.
Тағы төрт серігіне тыныштық және мақтау,

Келуі үздіксіз болып тұрсын.
Алтынбоға еді ол Сабқ аты.
Өзі кішіпейіл, ғалым, сөзі тәтті.
Іздеп келдім және оның қасына,
Құлы деп айтар оның атына (байланысты),
Келіп Александрияға бөлектену үшін,
Алайын деп кәпірден діндар өшін.
Білесің келдім, ниетім шайқасу (соғысу),
Бітірдім кітапты, міне, сонда жаза.
Мужаһид Мурабит ниетім таза,
Етейін деп өзімді кәпірден алыс.
Тәңірі көмек берсе қораз арыстан болар,
Арыстанмын дегендер кесіртке болар.
Бірақ тілегіне жете алмады еш,
Біз тағы келгенін сұрамадық еш.
Ішімде ниетім жаратқаным білер,
Қолымнан келерін-келмесін білер.
Бұл Алтынбоға бекпен қылдым сапарды,
Қырайын деп келдім сол кәпірді.
Міне, онда сұраса әзиз досым,
Және бірге келіп болып жолдасым.
Жанымнан әзиз ол үндеді (шақырды).
Оның атына жаздым осы кітапты,
Оның атына жаздым жеткенше күшім.
Барынша тырысып бітірдім (оған) ескерткіш үшін.
Басынан аяғына дейін қарап,
Қатесін кетірдім мың (рет) түзедім.
Атанған аты да Құтты,
Құдай оны екі дүниеге ие етсін.
Құлыңнан дұға осы өмір барынша,
Жауыздық көрмесін Күн, Ай барынша.
Оқысаң ұмытпа дұғадан мені,
Ұмытпасын тәңірім рақымыңнан сені.

117r^{0} Жазып кітапты қатесін қарап,
Бұл азап шеккенімді білгейсің оқып.
Атым (әшейін) Берке факих деп (аталады),
Өзім діндар және мұсылман, асылым қыпшақ.
Менімен бірге келген дүние (байлық) тауып,
Маған берді жазбақ, оқымақ (үшін) білім.
Мұнымен мәшһүр Мысырда өзім,
Факих деп айтар, ей, екі көзім.
Алтынбоға атты бір бек қасында,
Міне, оған қызмет етіп жүрмін.
Бұл қызметте жүріп жаздым кітап,
Сөзіме хулд таппа, жіті қара.
Қызметте жүрген жазар ма бұл жазбаны,

Ниеті атқа мініп күні-түні соғысу болса.
Бірақ жаратушым кеңшілік жасады,
Жаздым, бітірдім сол сағатта.
Бұл тағдыр факихқа мейірбандық білдірмейді еш,
Факих деп біреу құрмет қылмас еш.
Бірнеше кәпірлер бір жерде болса,
Олардың бірі ғалым болса.
Бес-алты кәпір көрсе бірінде білім,
Пайғамбар деп табынар оған шын ғалым.
Не болса да күшім жеткенше қызметте жүрермін,
Кейде тоқ болармын, кейде көп аш.
Айтармын халыққа көп мақтау,
Бір уыс топырақтан жаратты мені.
Гүл астында өзім жасырынып,
Бұл жаратылғанның есігінде жаным сарғаяр.
О, Алла, құтқар бұл істен мені,
Жаратушы және асыраушы деп білермін сені.
Жай бір кәсіпті ризық ет маған,
Дүниеде қанағат етейін соған.
Сырымды білерсің сиындым саған,
Саған кім сиынды зиян қылмады.
Тілегін тілеген махрұм қалмады,
Ризығымды жеңіл қыл көрсетпе тарлық.
Бұл жаратылған құлды қылмағыл жарлы.
Бітірдім, жаздым бұл бірнеше сөзім,
Дұғадан ұмытпа, ей, екі көзім.
Неше оқысаң дұға қыл маған,
Құдайым көп жақсылық жасасын саған.
Бұл бейнемді көріп көзіңнен тыс қалдырма,
Қиыншылығыңды сана, бар болса (Алладан жәрдем) сұра.

117v^{0} Бұл тілек пен кеніштер талауда болар,
Талауға түскен жер дәйім қараусыз қалар.
Шекерге назар сал, қамысқа қарама,
Бұл ақымақ наданның сөзін алма.
Бұл ақымақ бөрі секілді, ақылдылар қой ол,
Бұл бөрі қойға қояр ма еш жол.
О, Алла, азат ет бұл мұңнан мені,
Пәк және құдірет деп білермін сені.
Авторды ұмытпа, дұға қыл,
(Дұғада) жазушы мен авторды бірге (ескер).
Жеті жүз сексен бесінші жылы,
Сафар айының жиырма бесінде.
Жол үстінде не көрсем (бәрін) кітапта жаздым,
Хатымды нашар деп кінәламаңыз.
Кітаптың соңында бірнеше сөз,
Жазып, баяндап бердім саған, міне бәрі – осы.

Китоб

Хусраву-Ширин

Факсимиле

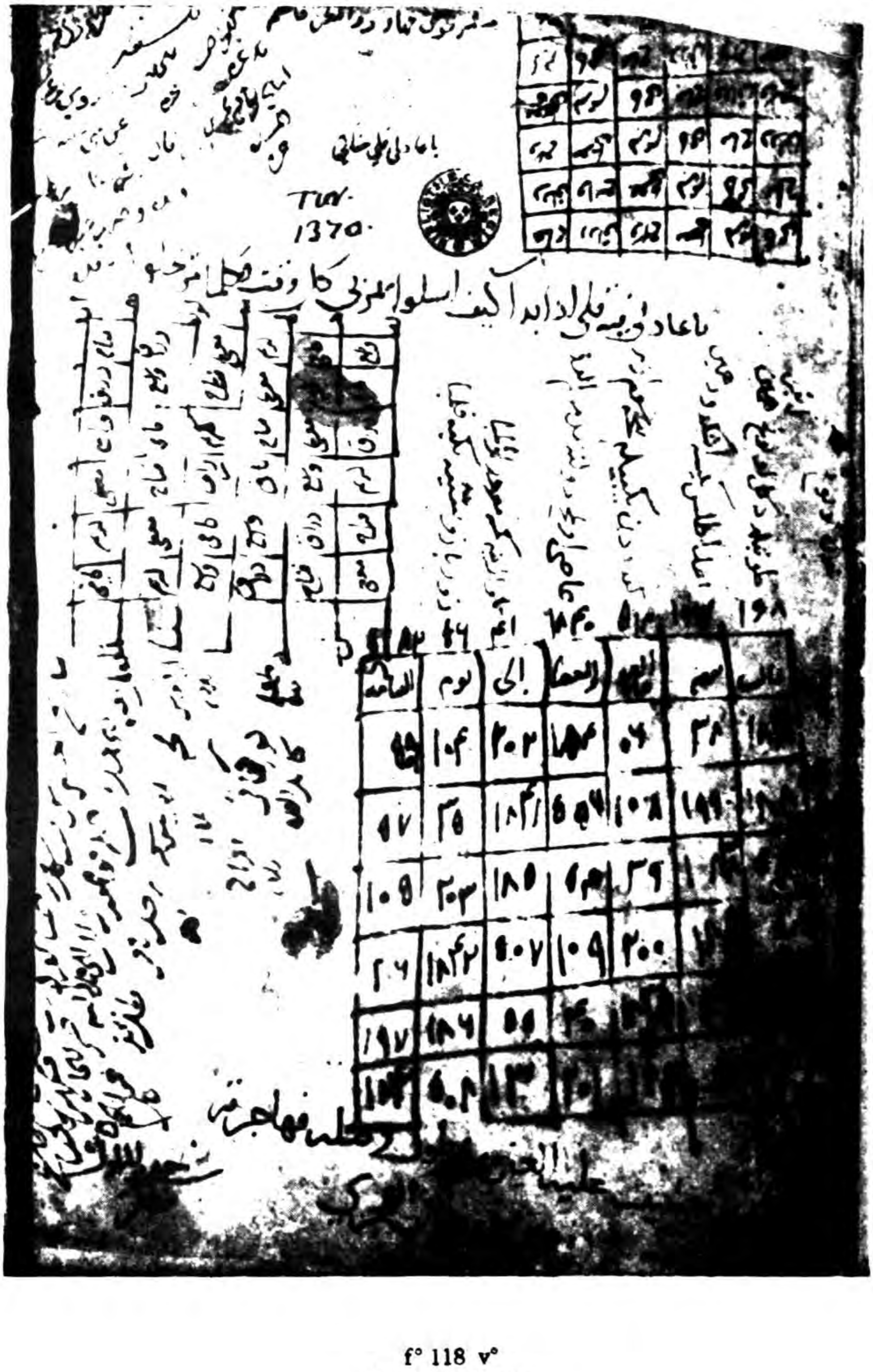

f° 118 v°
Koniec rękopisu

الحمد لله قال بعض الحكما ينبغي للعاقل ان يكون فيه عشر خصال من اخلاق
الطير والبهايم سخا الديك وامانة للحمام وصمت الباز وحذر الغراب وحسن الطاوس
وبصيرة الهدهد وانتباه الفهد وصدق الفرس وصبر الجمل وود الكلب
والغني في الناس يسعون حوله وان قال قولا سمعوه وصدقوا فذلك ذات المال
ما دام فيها وان زال عنه المال يوما تفرقوا

f° 118 r°
Ostatnia karta rękopisu

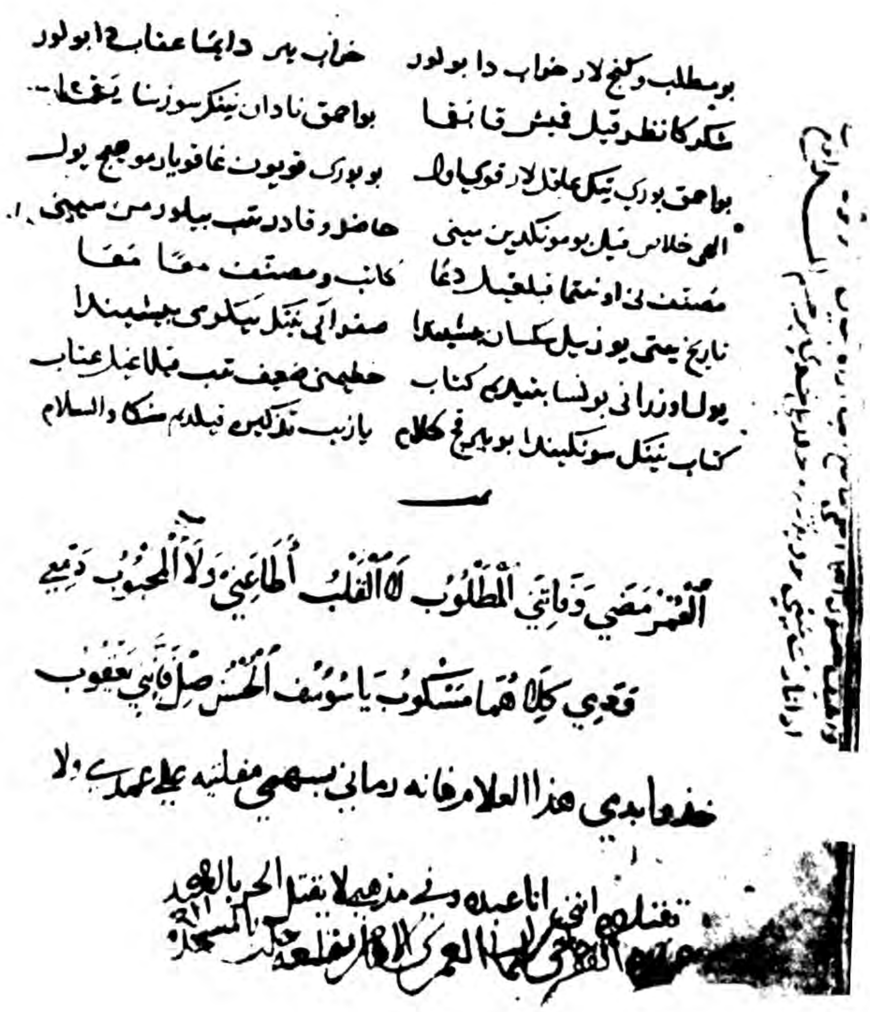

f° 117 v°
Koniec dodatku kopisty

بغیلدیم کتاب نی خطاسین بغیب
بوزحمت جکهانیم بیلکای سن اوغیب

اتاغیم مابوکله فقیه نیب انجاق
اوزوم موزس وسلم ما اصلیم قنجاق

منیم بیرلا کلکان نابوب دنیا ییکل
منکا بیردک یارماق اوقیاق بیلیک

سوزنکل بیرلا مشهور مصردا اوزوم
فقیه نیب ایورلار ای ایکی کوزوم

الطنغا الیغ بیر بیکل قیندلا
توردین ملازم اوش خدمتیدا

بوخدمت تا ارکان بنیدیم جینک
سوزوم کا خلل تیما بنفل جینک

تبوغ دا بوریکان یارارمو بوخط
نیت غزا قا منجب تو ز کون آط

ولیکن لوغانیم ما بیردیک وشغش
بنیدیم توکا بدیم کودا اوشو ساعت

بوزمان فقیه فارغبت قیلان جیح
فقیه تیب کیرسا حومت قیلان جیج

بحش الق کامن کورصا بیر سلا علم
نبی تیب تابنورلار انکا جوز علیم

بودورمن تبوغدا نی بولسا کوجون
کمی نوق بولودمن کمی کوب آجین

قیلورمن خالق غا اوکوش جلاوتنا
بدرافوج توبراق دین یوا تی منا

کولافتا الیبندا اوزوم کیرلا نیب
بومخلوق امشکیندا اجایم شیلا نیب

الکی قورتار غیل بوانسلدین میتی
خالق دولزق نیب بیلودمن سبی

روزک قیل منکا بیر سهل قناعت
کیم اینکیر بیرلا دنیا دا بولسام قناعت

بوبعض اوزکون اسرار صیح قیل منکا
دارنی بیلورمن سغندیم منکا

منکا کیم سغندک زبان قیلادک
سلاکبن بیلاکان محروم قلادک

لوزوم لی آسان قیل کوزکوز ما تاپیلیح
بومخلوق تا قولنی قیلا غیل یاریغ

بتیلیم ما یازدیم بوبیرجمع سوزوم
دعادین اونیتما ای ایکی کوزوم

نجاکیم اوقیسانک دعا قیل منکا
لوغانیم اوکوش رحمت قیلسون سنکا

کوزونکل دین سالما غیل بو صورتدا کمک
سنا عیل مشکیل اینکل الارسا سوزوب

[illegible]

یارب بیردیکا اوغان توکانلایم بغیب — ایلایم کا بیرو تراق توکل ایتیب
ایلایم توفیق بیردیک تمام قیلدیم اوش — یادکار منینکلدین سنکا تویلایم اوش
محمد رسول غا تومان مینک سلام — تکور کیل روحینغا منینکدین اولام
تی تورتا ایشینکا سلام درود — کسیکل سیز اولاشو بولسون درود
الطینغا اردی اول سابق انسلیغ — اوزی عالم و حلیم هم تمهلی نانسلیغ
ایلرا کیلدیم هم اینک قینینغا — قوتی یتیب ایو دلار اینک اتینغا
کلیب سکندر کا تجرید اوچون — الاین تیب کافر دان مومن اوچون
بیلا سیندا کیلدیم نیت غزا — توکانلایم کتاب نی اوش انلار ابزا
مجاهد مرابط نیتیم خالص — انا یمن تب اوزنی کافر دان الص
دیا یوق شعر یوق سوزوم دا مجاز — حقیقت سوزوم بو بچوق حجاز
ایلایم نصرت بیرسا دیکل ارسلان بولهم — ارسلان من تیکان لار کا کسلان بولهم
ولیکن منیتسو بیرلما دی هیچ — بیز قنی کلکاین قولما دوق هیچ
اجیم دانیتیم لوغایم بسلیم — ایلایم دین کلیرمن کیلاریز نبایر
بو الطینغا بیکل بیرلا قیلدیم سفری — فیرایمن تیب کیلدیم اوشول کفری
لوشانلا قولودیا عزیز قداشیم — هم بیرکا کلیبان یولوب یولداشیم
جانیم جان عزیز اطا میلدیک خطابنی — اینکل اینکلغا یازدیم اوشبو کتابنی
[illegible] اینکلغا یازدیم نی بولسا کوچون — جمدا تیب توکانلایم خاطرلر اوچون
[illegible] تلیب من نظر — کیتاردم خطاسین ما قیلدیم حذر
[illegible] نا تطلوچا — حق آنی بیلسون دوجهان دا خواجا
[illegible] بارچا — یقود توق کورماسون کوب مالک بارچا
[illegible] نینا دعا دین مینی — اونوتماسون ایلایم رحیمین سینی

f° 116 v°
Początek dodatku kopisty

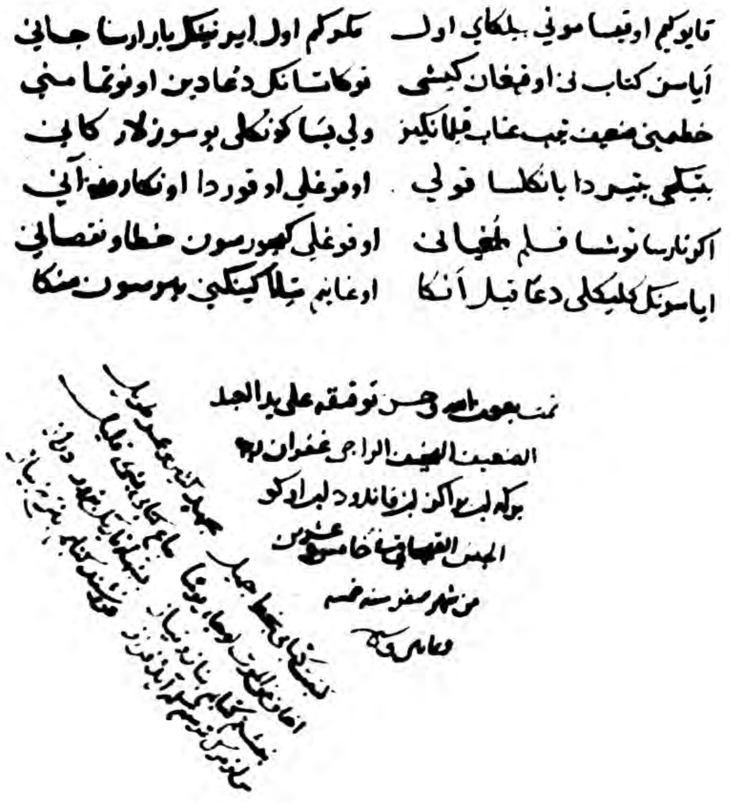

f° 116 r°
Koniec poematu

نیا بها بو بیغاج ایلدا اینبکلدین   کیرب سیندوردی کیاو فکادا بغاجین
اینی بیل بن اول بو لادمس کیم   بو خوار لوقلار بیلا تا جنکنی سیدیم
پیغامبر معجزاتی اول زمانلا   تلیم مونینک تانکرا اینی قیلیلک جهاندا
سن اول یخاشلدین کونکل لوکلار کابو تیار   کوروب جوق قورنتغا بو تمادیک لار
نجاکیم دین جراغیندا توتون یوق   سو قورغانی جراغ بی یخنو کون یوق
زهی پیغامبر کیم پادشاهلار   بو یون سونماسا لار بشلاری کیتار
زهی صحبت کیم اینینک تورتوغیندین   جکارلار بوینی برلا ایل خراجین
زهی شاه کیم جهان بی توتسا خلق   انکا اوینسا اژون نینک بار خلقی
زهی ملک کیم اول ازنک لو بو داوش   بو بیر کوک بوجا خوز بیلدین یا دود اوش
زهی سیر بلکوجی لار آنا سرود   اذین لار بوی نینک اول بیرکلار اراسر
زهی خلق و زهی عدل و زهی جاد   کیم لوت دین تیلسا عالم خلقین ازاد

تجاسوز خاتمت کتابدا ایتور اوستاد

نیزنیک بولیشغا ابی قطب انکلافیلا کیم   تلاکیم بارسیندین بیر تیلا کیم
قوبغدین بلسانک اکسوک اوزونکنی   اذا قللار اسرا بیر قیلسانک یوزونکنی
کوراس دُرّ تنکیز استیندا قالادیب   سونک اسرا قالیبیندین باشقا قالادیب
باشینک قالغایی اذاق استیندا نورسانکر   کاسلکایی باشینک مشاق تنکریا کی کونولسانکر
تلاما قیل ملک توخشون لوقین بیل   عمر قیسقا امیدور همت بذوک قیل
تلم نینک کوزنیدین بو یخوریم فانی   افنیم هنکدا نا یوب بو فانی
کوزون نینک بو آق بیر اوزنا ناریدیم   مو پی‌ها جکلی تو یمغی فانی
الاردین کو [illegible] لار بیز لیقی تسلیم   [illegible] بو جو هرسانی
[illegible]   [illegible] بو جو هرسانی

رسول بیر بیلا کا سوز توتوب دیک کیم تور — روان بو نامه نی خسروقا ینکور

الیب بیل اول بیتیک خسروقا بختی — سوزین تیکلوردیک نامه عوضه ایتتی

تیال کیم کوردی اول پیغامبر اتین — قاپی قینادی شول بیر عنبر تیندین

اجاکیم بیلا دیک ایلچیسیدا معشور — تمام افیون یجیش تیک قالدی مخمور

قاپیماقیدین ایچینکا اوت توشتی — یوراکی اوفکا اوچنغا توتوشتی

قوتوز ایت تیک کوزی قانجیقتی اول آدم — سونکلی تیک توردی تیکا بیر توکلیم

خلق کوردی اجب بیر هیبت انکیز — محمددین انطلاکیم انکاکیم بیوبیز

قوی اول یا طار توراانک حق بولیب توت تیب — یلا جقا ایشان تیلوری کا بوت تیب

انینک عنقلیغا اوردی شاه ملیق یول — توکستان یوق قالکیم یوقور تیلاک لول

سیتیل تیک شاه مقام ومنیدا سوزلار ایسا — تق اتیم اوتا اتیب جتبسا

تیوانسرو قاپدیک اوشکا لا سدیب — یمان قیلدیب اوزنکا اذکو ساندیب

اول اوفکا دا تیبکلی یمان قیلدی — اوزین اول ایش بیلا بیجان قیلدی

کوروب تیل اوفکاسین منبرا قاپتی — نی کیم کوردیک یلاغ قا ایتتی

دعا قیلدی رسول العالمین کونوردیک — دعا بیرلا اینکا اتین بتوردیک

دعادین اول عجم شاهی یوقالدیب — تتی ارحنترا کافر ایتی قالدیب

پیغامبر معجزاتی دین سبب شاه — خراب بولدی تنی وجانی ناگاه

خصم بولدی ملک شورا ایتی بختیس — تیلیچ تارتیب لوزلو علی الدیک بختنس

قوبوب انلسیز دا کوکدین بیر طوراقی — سراپیندین بیتلدی بیر طاقی

تمور دین دجله دا باد ابردیک کوبرد — ای سیندوردیک ایلتی سپهل کوزنور

سموم ایسیتیم انکیز بیر ایسیک تیز — نی کیمکون توبدیکا اخو دانی تیمدیز.

بنا دیقار اوشیندا جسر سیبکی — یانکیچلدیک لولیک او انلار دا بیکی

ایرور بیر تنکریک یارک اورنانی یوق　　هم اندین اوزکا بیر تنکریک تیجی یوق
جهانغا ارکلیک اولار کینکر سینکا موق　　بیرو کوک و جهان و جان انکا اوق
سن ای عاجز نی خسرو آتا تاندینک　　بو آتدین موا وزونکنی ارکلی سانداینک
بو انسلیبن سن اوّل آخر اولکونک　　سایقیما کیم اولاسنو تیرک قالغونک
اولوم سوز بولسا شاه لیق بیر سایقین بیل　　تلیم لار تنکریک سن نیکای یوری بلکیل
آهی نمرود بو دعوی دین اوتورد　　اوزین بیکلب اوق آتی کوککا اوتورد
اوکوش یاد ادم اوغلین دا قنو للوق　　قنو للوق بیلا سن بیل انداک قو للوق
ا زونکنی کور سا اوزکور کا نداکوز یوق　　قنوکور کیم قنو کورکان کا سوز یوق
ایرور یر کوک قینندا بیر تیرک بیک　　عراق ایلین سایقیش قیلا اندین ای بیک
ایرور بو تورت دا بیرک اول تیرک نیتنک　　ینا بو بیر تیرک تورت دا بیرک نیتنک
اچندا موبجا یوز مینک آدمی بار　　اولار دین سن بیر کسن انکلا زینهار
بقیسی اوزونکا مونلارنی سایقیش قیل　　جفینکنی بیل بتی چوزنکلی بیر بیل
نولوغ تنکری قینندا خاصه اوق بیل　　جهان خلقی نی بولغای هیچ یوق بیل
سوار سن هیچ نی اورسا باقی قالمان　　ارزو بیرا توتسو خانلیق قیلسا بولماد
تنوخلوق بیر کیم ازون تنکری بار　　بو توب لول تنکری قا بیر تیب قیلا اقرار
کیم اول تنکری کیشی لار اوزرا مطلق　　بلا یخ ایزدی مبین توت سوزوم حق
تیوغا اوتغا نیکی حق دینی توت　　بوسوع اوجا جیبا کیم اوتنی اونوت
طاوس لار دینک بو بایغداق بیل تماشا　　کلیرب پروانه تیکلیغ کویا اوتغا
بعو ... توب بلوع دود　　کلینی کیم لوت تا تیجا آتی نمرود
قونا ... دا ... مسلمان بول مسلم قور قول اوتی دین
... مونیک ... بولسدیک　　بیرکوب مخامیر ایتین ... قیلاک

یوسف

f° 114 v°

جهانغا یایلیب اتینکا ذکر آتی   بولوب مشهور ایلکا معجز انی

حضورینک ناتغوچی فارغ بهر رب   نسیمی بیلکا بخشیش کنج بیر رب

قوغ ایل لار کا قیلدیک دعوت علم   کیلینک حق غه قیلینک تبع حین اسلام

بو بوداق نیکا شاه لار آنینکا بیر   جهانکلار نامه غیبو قیلدیک تدبیر

جیبشی تان قیلدی خط جمالی   بجمی نارقی کوک کا نقطه خالی

قلم دین مشک و عنبر لار ساچیلدی   بورون خسرو انیغا نامه قیلدی

قلم قرا کاغذ اوزرا یوریدی   انونی بیر تیب اوشول دم دم ایوردی

کونکلادین بیر ایذیبکا جینسا کراک   انونی سن سن تیبو قول تب کراک

رسول علیه السلام خسرو غا دعوت قیلیب نامه ایتکانی

بتیب نامه مابشینه اتکوک آتی   کیم اوزنا قیلیب مسنی پاک ذاتی

ایزی کیم او شبو عالم نی یرادی   قیو تون لی قیرار تیب کون یرودی

قدیم کیم اول بی منظلی یوق   او لوغ کیها خویی نیکا مستطعی یوق

صفاتینغا تصرف یوق هر گیز   عقل نا بیلکا دم اورغو یول یا ایچک

اکر ازون دا زاهد یار بیچیق   بوروریچیک نوغنا سوقسا مطلق

بنا دنیا دانه یاره قیلی کیم بار   اکر اوجماح قا سوقسا کیلدان تورقار

ایمووار کلیک انکا علت سبب یوق   تیناد حکمی ن کیم قیلسا عجب یوق

سوزک جیبی فیلک کا منکزا یور حق   سلیمان قا قرنجقا ایلتی باق

اوزونکلی قول قیلیب حق قا شکر قیل   بیلیب کیل ایرسانکر اینک بیر لیکین قیل

تیلینک بیرات اینک بیر لادپول بس   اذین لار دین اوموغونکنی یوقی کس

نی دعوی کیم قیلودی بولسانکر آله اول   بی معنی دا ایلاسانکر پادشاه ابدال

اینیکرنیکر اوق اذین قدرت لی قادر   انکا یوق او خضوع اتیکر ته بیر

کیم اچیلغای ملک شاباش ای پسر   کلین لارنی کوذ اکوکا بولغای بیر
اکو مطلوب توروش وازنکی ایرسا   عجب کوز موندین اذکو بوسقی کورسا
قوپوب انلارنی پیرکا ایغلا بو زار   حبیب کنبد ایشکین یغلادی لار
تیلی لار نانکیر قاب قدغو بیبو   بینکل بو سوزنی خاتون اوزرا تیبو
بنیدیلار بو سیرین دین اذین بیر   جهان نی حق بو امیشدین کیذین بیر
موننونک تنگ نانکسوت امتی بولمی یوق   کیشی اوچون کیشی حیم اولمی یوق
کونکول بیر ما جهانقا کیم بو ناکس   کیشی کا هم جوانمرد یوق قیلماس
نی بیرکای ایرکا اخو ازون اوشبو   کیم ای الماغای بیر بیر سونکی بو
بیرور بیر لطف بیرلا جان نی جلالنک   الور یوز قهر بیرلا عاقبت سونک
طلسمی سین یورودا ایرتا هم کیج   یتقیلدینک سیندینک اندین هم سن هیچ
بو جنبر کیم ایرور بو شهر باغی   قوانقو سینی یاشار بیلجا یاغی
نی جنبرسا اجرا یوروالز ایتا بولوود   نی بو جنبر یوروب هم کتا بولوود
بو جنبر باغین اونماکدین کیچاینک   کیشی اجادی بیر فاندین اجاینک
هم اولدینک کیم بو یول اوستیدا اوتماق   بو بیر جو وسندا توبراقدا اوتوساق
اوروسینکا اوزومیز سیغلاساق زار   کیم اوش بیزنینک بیر اکیم سیغلاجسار

خسرونینگ خوابی بولغانی نینگ سببین بیان قیلور

موننونک کیمکی ابیش اول سوز تلی قیلغان   جهان اذکو بیانیس برجا بیلکان
کیم اول شاه ملک بولماقیغا یورسمان   سبب نی اول منیاتای سن اوقرابجان
وحو اونیذ نوبت اشنکا نا   تمام ووردا اول عصر نینک خلقی آبا
کیم ایکی اوستهنا اول خرقه بولدوشا   کیم ایکی خرقه سین اول ایکی بیرتا
بکنید قاتی یلقا مسموق ارغو راز   کیم اول ناشنیر یامشیب فرغو اواز

جهان

f° 113 v°

کوثار بولغای منکا ایلاک غب اول یار یوروب نابوتی ارنیجا خوش اوینار
تاشی اوینار ولی اج زادین ایغلار یوراکین فرقت اوتی بیرلا داغلار
ملکنابوتی کیم کنبد کا یتتی کیکوردیک اجرا ایلکا عذر ایتتی
بیلین بغلادی فراوشلیق قاشیدین ایتی تورسو بیکلار بوجاناشتین
جیقاردی ایلینی ایشیکلا باغلادی بورک اوش اندین الوب ایلکا خنجرین ترک
اجیب شاه تینکل برآسین اول تولوتاکی اوبوب قیلدک اتینکل تیکل اولکوکا اراکی
تاکی کیم اردی شاه زخمی اتینکل تیکل قوبوب بغرک توشینغا خنجرلواکر
کیم بیتابو تغا شاه اوستینکا توشتی قوجا قلاب بورک بو جینغا یابوشتی
شاه اندامین بنا قان بیرلا بوردی الکیجی قانتا بو لغاشتی وجودی
اوش اندین بیر قاتیغ آواز قیلدک کیم ایشتیب تاشتین اوتین خلق بیلدک
کیم اوش تن تینکا جان جانتا اولاشتی شکر ن اسکاکی جان زنجی آشتی
براتغان بو لیغاسوف توتشو آتی کیم اول بو بیردا قیلب خوش دعایی
کیم ای حق لطف قیل اول ایکی جان نی سو بو دعا عیتل اولا ایکی مهربان نی
زهی شیرین وشیرین اولماک اندین زهی جان بیرماک و جان النماک اوش جین
مونونکل تیکل واجب اول عاشق کیم لولسا جانین جانتا بیریب بیرکا بولونسا
آخر بوجاتیشتی مو بیلماز ار تیک تیشتی اول دود کیم اندین کیلماز اوکیکر
تلیم خانوت کیم ایردی ارتوتی باد بیریب نابسا یوز ایوننکل اتین ایلاد
جهانالی بیلکو روب بو شور و غوغا مونونکل تیکل قیلدک جانلاردی تغا
قوبوب تذغو تیکلین ندین بولوتم ایتی سیل تا غدین تا غدا اردم
یاری دین فانی میل ایستی بیر انکسین هوانی قیلدک تو براق تیکل بیر انکلاش
اولوغلار کیم اشیتیب بیلدیلار راز قوبوب زاری بیغلا یو کوکوردی آواز

f° 113 r°

بو بوردک قیلدیلار تاپوب اول کون   قوغ تاپونینی قاپلاب توزدیلار [illegible]

موضع قیلدی بیجمو نعلدین باش   توشادی بیله بجتی اشهب وکین

ملک نی اول تاپوت ابجرا جانوردیک   نی نی کیم کواک ایوردیک بیتوردیک

یتی اقلیم شاهلارک بیلا یو توردیک   بو یوردیک بیکلار اکینکا کوتوردیک

وهان مشهد نبارو نیمرادیک لار   تاپوت اوتیجا شاهلار یغلادیلار

کسیب تونلار قولاق لار نی اوشولدم   کیب کیمز کسیب سالدی بوادن

اوشانب بتربطیمی بو بارسید م   کاسیب بترما قلادین نیشلا یو باردم

نکیبا م اوشانب اول زمان سان   کوتارمیش جنکل بنکالیغ زارین یاوآز

یتاشاون کوز شدین قان اقحیتیب   کونکولدین صبر و جان ارامی کیتیب

بزرک اومید کسیب بترجا اومو بجیین   زارین بیغلاب ایور کیم بیغلاشیرین

مودوغ تن قالدوقا بیلدی جان باردیک   بهن ایکدا قالدوق اول درمان باردیک

قانی شاهلار شاهی سلطان قبانی   یتی اقلیم بیکلارک نینک خانی قانی

قانی اول ارسلان اولتوردکوجی پرویز   جتوک الکینا اولدب قالدی عنبر یز

اکو یول ایوسا اول بوایرسا میندان   نی تبکل نی قوال نی خسرو نی نوشروان

اجیب کوپ قول لار کونکلار باشینی   کاسیب شعلار تجاکوز قان یاشینی

بنا خاتونلار اوردا بسند شیرین   بو اشنو میش کالیبلار نیکالیغ اوآزین

خرامان بولیالیب بیج اوقا بیشغا   قودوب سرمه کوزنینکا ایلکا قین

نعلجین قوبشی ایسیرغالار قولاقدا   توماغا دانه ییجودین ییکاق دا

[illegible]   کوتبا آل تون جیجاک تکتور تلسیغا

[illegible]   یا یولز تاپوب سو تکیجا بلقیبو تور

[illegible]   کوروکلی جوجه قالود اکی یوزینی

کلیهار

[illegible]راب قیلدک اورا یېرنا یوزینی   کوپوکدین یان قیلدک اوز اوزینی
یاییب باشلیغین ساچین یولغانوکاتی   دریغا یار تیب کوب نوحه ایتگی
توروب بوحال ایچینده ارکان اولجود   ملایکتور دیک کلاب و مشک و کافور
ملک نینگ قانیغا بولغانیغ وجودین   یودی ماورد و کافور بیرلا شیرین
نتاک کیم قودسا لادرشاه لادرقواغین   یواسعوردیک جیغاردو نینک براغین
توکاییب شوله بولاغین اندین اولبیک   اوز اوزک نینکل بویین هم یودی اینک
هم اوزک نینکر بولاغین برجا قیلدک   کونکولدا ایلک کیم وفتیم بیشلدک
ینا شیرویه سا[illegible] کونکلادین   منکا جفت لوک کا لایق تیبو شیرین
سوز ایتیب ایزدی آلتیرتین کیم ای ایک   هوش اولتوی قذغو بیا قیلا کوب وای
نتاک ایرسا کاجود بیر صفتیم کیلدین   الایین تیبو جفت لوک کا سیبی جبن
سلیغ خسرو دین ارتوق راق توتایین   جانیم بار بیجا کونکلونکلیکو تاین
بیر انکی بیر کونکل بولمیشدا کیلدین   بیر ایین ایلکیسکا کضلار کلیدین
نتاک کیم او قیلدک شیرین بو حکایت   حقیقتلرکیا اسرو قهرک کیلدیک غایت
ولی بلکورتمادیک کیم بیلماسون تیب   توی دوشماتلیق اوتوق قیلماسون تیب
ینا سوزین بو بیهوده دا یاشوردیک   جواب سوزکا بیریب بغوین بغشوردیک
شیرویه انکلامادین تیلنا غیبی   ایشاندک کیزتو ساقیب الداغیبی
اوش اندین سونکل قوغ اسبابی یاریت   ایا قچاناق کذیم تونلاری شیرین
ایل ابجرا برجا بچناچ لاری تیردیک   ملک جانی لوجون برجانی هیردیک

شیرین خسرو اوچون باش توتغانی نینکل بیانی فیما بعد

نتاک کیم صبح صادق باش کوتوردیک   شیرین باشیغا بوقالمانلیق کتوردیک
یقب زنکل دین ای مغرب قا کیلدرک   صبح زنکل خنی نیک اجالو کولدیک

کرا کماز او یغانیب مینی مونونکدیک   کوروب انکسیز اوزین امکانسا بو بیکل

هم اول بیک کیمی بو سوزنی ایماسام هیچ   اینکل زار ایشین اشیتیب کویماسام هیچ

اولایین کورماسون تیب بو وفادار   اویماذک اسیر کاب یارین اول یار

اچیلیش کورسانکان بیر موش گلستان   اینکل بیرلا بیزانیش بولسا بوستان

هوا غایت خوش ایرکان ناکهاندا   بولیت اورلاسا کوکراب اول زمانده

تولو یاغدورسا نالش تنکسا توکسا   باغ ابرا هیچ جیجاک قویماسا توکسا

اویانیب باغچی ناکاه او یقوسیندین   جیجک کورماسا قالسا ایلامسکین

نی ایتورسن اینکل حالی بی بو لغای   جیجک بنکلیغ هم اول مزغودا بولغای

ملک زحمتدا کوب قان آقاقیندین   بلینکلاب ناکهان او یغاندی شیرین

• اذین [illegible] کیم اول دختی بار ایردی   اویانیب جنکل اونین تنکلار ددا ایردی

قوبوب اذنزوب ایکاکو خوش بهانشو   مبارک بیدرین قوجوجها او [illegible] بهانشو

کیهنو شربت تنبو ساقی قابوبیرب   ایچار ایردی شرابین [illegible] اولغا اولوب

طلب عشرت اینکل تنکسا هم خرم   بولوب سرخوش یاتور ایردی او شول دم

فلک کوردکیم بو کز نی ذات ایش یایقی   ملک نینکل قانی شیرین بی اویاتی

قوتبیندا هم بو تور فوغ کورمیش ایردی   برنشان بولدی جاندین ایل کوتاردی

بو غوغادان اچیق بغتی کیم اولوب شاه   یاتور قانغا باتیب قیلدی کوروب آه

کهها کون ابزدا ایردی اول قولوناکی   کورار تمهیش انکار غدّار اروق های

[illegible] شاه باشی قالمیش قوروغ تاج   بو پی نینکل شعری بولمیش یزجا ناراح

او [illegible] ایکن [illegible] بوزولمیش   جوبکر کتمیش جریک [illegible] اولمیش

[illegible] اول حم [illegible] بیتلدی   جهان او ستونکا اول ساعت بیتلدی

[illegible] کوب فریاد تیلدی   بیکاقین بیرنافی زحم اوردی تیلدی

خواب

f° 111 v°

قرانکغو توق کیم اننکا صبح قرانکغو   کوروکلی کورمادوک نجیشلار اشنو
فلک سالغیندا سرکردان قالیبتر   زمانه لوحیدا دین عبرت الیبتر
بیاقی تینکل ملک تبغیندا سبرین   قلیب خذمت بیا اوترور ادا این
کیشان سوزنکان ادا این اول یوزکی ماه   قلیب شفقت او بار ایردی قیلو آه
کونکل تیلار حکایت لاردین اینو   حکایت لار بیلا شاه کونکلین آلقو
ساقیغ تیغ قاجقان عوش کلور تجب   اویوماقغا بهانا اذکو بولور تیب
شیرین سوزلاب توکار شکر تیلیندین   اویوقلادی سوزین ایشتو شاه چین
تولوب اویقوغه اول شیرین کوزینکا   قورویب باتتی یوزین اول شاه یوزینکا
یاتوردا خوش قوجوشوب اول ایکی یار   فلککو دوکیم بهانالی محن اوینار
قلیب راحت اویودا شاه و شیرین   اجیب توبلوک بیرآیر اینکیرادا جاکوین
اذاک دیو تیکل یوزک عم جین فرا تون   تیغ غضدین اوت ساچا اول نحس ملعون
ایشا بجرا مال ایزدار یکلیغ اوغرکی   سلا بوشاه تینکا کیلادک توغرکی
تمام دریا منکیز قیتاب انکسیز   ینوق کیلدیک اول اذکوکا بوتنکمیز
بقتب بغرک توشینقا خنجر اوردی   یاریب قرنین اوران اوق شمع لوجودرک
کونکولدا دیم یوق جلاد کافر   اننکا تنکل اوردی شاه بغرینکا خنجر
کیم اننکا جیقتی خسرو بغرکیدین قان   تنکاکیم یلدیرین جبرار بولوت دان
اذیردیک ایکی نی کوندرین اول نحوست   لوزیک جیقتی بیا تونکاکیدین لواییت
ملک خوشلار و بقودا قتر بیار بیلدیب   یکوزین اجیق بیوندین آه قیلدیب
توشاک بغرک قانیندین بولدیب طوفان   سوسابه ایرغینکا یعنی زخمیدین جان
کونکولدا ایدیک بو خوش او یقو سیقدین   اویاغیب سکسنلا [illegible]
بیا خاطرادا ایدیک بیجا قوت تیاد   او یوماندلیکه بوسمر باین یاد

f° 111 r°

کیمونکی عقلی باشیدا ایرسا تورسو [illegible] قناعت بیرلا تیریلیب بوزجاقا تون

کیملی کیم قیلدی دنیادا قناعت م [illegible] بوازون ابجرا اوچت

نیبولسا اینماک سنی خوش تیریلاخوش کورارسن آخر اوزون ایشلادین اوش

جهان آنغی بیلان تیکلیج بیج اول بولور یار تیکل ولی سوزنکل جیع جیع اول

بیلورسن کیلان الکینکدین ایش ای یار بیلان توتماغیل الکینک بیرلا زینهار

اذین لار ایکلی بیرلا توت بیلان نی جانینک بیلا خوش اولتورغوک جهان نی

جهان بیلکانکا خود زندان ایرور چون آخر جیع جان یوق زندان دا باغلیدین

سن اول سن کیم سن باغلیغ بولور کیم اومید توت هر ماکیل اوزونکا کوبرکیم

قوتولغایمسن بو قدغو قوزغودین غم قضا قاراملی بولا یوسف تیک ایام

اگر قدرینکدین اکیلسانک صبر قیل بو قارو اغوجی نی سن عالم بیل

ساقینماکیم سنکا یوق قسمت و قدر سن اوقسن اکی عالمدا ابدالوش صدر

سنینک اوچون ایرور بو برجا عالم کیچیک لاب کورماکیل اوزونکنی سن کم

برانی حق سنینک اوچون جهانی سنکا بیردی اوش ایزدین عقل و جانی

اگر بیلسانک سن ارتوق سن ملکدین بو همت بیرلا توت اولوغ فلکدین

یوسا قیش بیرلا کونکلونک شاه قیلغیل اوزونکنی قدغودین آزاد قیلغیل

کونکل کیم تاج و تخت دین بول فاریغ جهان ایینک قیلما قدغو بیرلا ساریغ

اگر بولسانک بو تخت تاجدا محتاج سنکا بیر تخت ایرور بو قارو کوک تاج

مونونکل تیک سوزلا یو خسرو قاسیلمیون کونیس خوش کیجیروا منو ایوردی کونکلیش

کیما بولالک [illegible] سوز ایتسو بیلا ز جهانسوز [illegible] شاه قدغو

[illegible] بوجون اولتورکانی بیانی [illegible]

[illegible] قرا تلغولوق قا [illegible] اوزون

قولتلغ

f° 110 v°

کیم اوشبو دنیا ایشی توتتوای بیک　کیم ایرغال بولود کیم قذغو مونتیک
اولاش بوادم اوغای مونکدا قالماس　کیشی کیم باشلی بولود اخیر اولماز
بولور قذغو دا خوش بولماق نیواغلی　بولاشماز بانه اذاق ایکیسی باغلی
اوزونکل ازار لاماغیل فارغ اولتور　کوب لعوبغ کیم کورداغوسندین قالیتور
بیلیک بیرلا کونکولدین قذغو کیتار　کیم اکسیلماز بیماکدین قذغو ارتار
نیرنکل بولی توتتو ایکسیز بولماز آخر　مفرغ ایکی ایکلاکان هم اولماز آخر
اکر اوزونکنی آلدی ابرسا دوشمان　فلک دا دینکو الغای بار بولسن
ولیس قذغو یب ایمکانما ای جان　کیم ارزون قذغو سیغنغا یوق بایان
بو دنیا ایشی بوجا ربی نور اول تبلی　اتانور هندو کافر اول سانین فیل
نیکلسا ارکا اولجوق قا یراشیغو　کیم آخر بیر قرارداتورماس اوشبو
جفاجی دنیانینک هیچ یوق اویاقی　بیلماک تور کیم اویانسیز بولسا آقی
ازون جور یندین ایکی ایرقودتولاک　بیر اول کیم توغادی بیراول کیم اولادی
وفاسیز لیق دا بلکو توک ازون بو　مونی ترک ایت ایماز دین اشنو
اوزاشا صلار قالی سافناب بغاسی　هرکه بولغای ایدک بولسا دیک بغاسی
قانی کیمورا ث وکیخسرو کورا خسرو　اولادلور نیندا ایردنک خسرو آخر
اوزونکل امکانما سافتاب بولغیل اکاه　اولار بار بولسا سن بولغایمودینک شاه
کونکل بوباغدا کیم باغلادی اول　جهانک نینک ازکو توب کوب بغلاغای اول
تملو کیم موندا بر ربط نینک توزولکای　فراقی بود توب بند نینک اوزولکای
نه کل اول بو کیم اول منجاک نینک جیوت　بیلان فیلسا نیکا اول بیرا سیغندین
بتیب قلمون سنا اوجانکدین یوقا تینک　نینک کورر قذغو دوپاپینغا باتینک
لو جانکقا اورما بوک زینهار و زینهار　قورین اذنین بهتوهر کیهل انهاق ای یار

انینک تیک قیلغالی ساقتاب سونکرا شاه رای کیم آتشخانه دا یوق تیک اوتورغالی
یناپر کون تانکیر قیلب ایلک اوت شاه   نی قیلایین مونکا من تیب قیلو آه
توروب لولادم ایلینی ایلکا اوردی   الیم توطینک تیو اولادم بوبوردک
الحی کیم امیلاحوذ کینتوردی   منیب الحقا اوشول قیل تیک اوتوردک
اوروب قچی بوبوردک کیم یوروتیب   مینی اول اوز منا میمغا یستورتیب
سوروب ینی آتش خانه قا اول دم   توشوب اولتوردی شاه شیرین سلام
تنکلاکیم لبرلیکا آتش خانه قا شاه   بولوب شیر و بیرا ایشمندین آگاه
شاه آتش خانه قا ایلنی تیو رخت   کذیب تاج مونکا اولتوردی ایب تخت
اجابتلادی خوش جام ایلکا کوتروب   بیرا قدین شاهی اولیسا قلعهوا اوتروب
هوابجا بیرلا هویادک آنا سایین   کیشان اوردی اذا قینغا پولاد دیین
کیتاردی بار نوکار لادین فتبندین   تکل اول شاه خذمتیندا قالدی شیرین
کوروب شیرین نی خسرو اتیل اول شاد   کیم لوش بو باغدا ایرسام تیدمن ازلاد
ایوشیرین کاکیم مذعو دما ای جود   بولوب حق حکیمنکا راضی خوش اولتور
کلور شاه لارغا بو بیکلیغ تلیم چال   اندک حکیمندین ابیار مونینکا احوال
بیلورسن اوق نشانغا اوق اتیلور   بوجوخ اوقینغا شاه هذار بلکو بولور
یشند پلنکیم بورکلی باشدین ایلیتور   باش اوت را چیندا بولور سرور رنجور
کذیش کیم آتی اکور توقد واک بولور یار   بورون آچی انکا اوق اوتنی کیرلار
کیچیک لاد هوفی بیر تیراتسا یوق اوق   یغفلا قدین بدول لار هوفی اوتوق
قجاد کیم اوت بیناد بولسا ای عاقل   توتون اونک اذکو لار یارک بار ودبیلر
اکوکیچکلیسا دولت هوش بولسا ای یار   چون سن بار سن بحمدالله قوغی بار
شیرین هم قادوغ ایرتا تابوردی شاه دین   اوکونلاب سوزلاب انیتور اردی کونکلین

کهاوشبو

نیکان برجا جاک قیلاز سا قیلیش قیل ینا برجا قیلیش بیرساز شکلو بیل
اوکوش یار بار قیاش دین کوب قایغ ینا یات دین قیلش بولور جفا تیغ
تلیم توضغان کیم اولتوردی اتا سین تموز نامز کمیشی نیک بو مثل چین
بونک اومید امنیب ایدک ای شاه قوغ اذکو یاندین کونکلونک اکاه
تونایین کیم یمان لیق قیلدی اصرو آحز اوز کوصو نیک نیکر یاری سی بو
اوغولغا خصم لیق قیلاق خطا اول لورو غسوز قوذماق اوزنی بی نوا ال
کیمی جان یاره سینغا قصد ایلو مو اکر قصد اجسا بدنام توق کیتار مو
قدین توت نیراکی نو قاق یبرادین چین انینکیم یابش قوذی اسرار یمیشن
سن اذکوسن یمان بولماغای اول هم توزالکای یخشی سونکر قالماغای هم
بنجا توختون یوماسا تغای نشانه اکر بوماسا تماسا تابغای سنکا نی
یکیت بیکینی بنجا اوز نسلی تونغای یهراز اولغا یسا توختور توقو اوتوغای
شاهیم سیندین بو سوزلار لایقا رماز بو سوزنی قوری قوغ تا لایق ایرماز
قایو دمدا بو اوم ایشیتور ایرسا قبول قیلماز سوزونکنی ایشیتور ایرسا
بونک اومید سوزینی تکلادی شاه بو دنیا مکوبینی انکلادی شاه
بو قذغو قوذغونکا توشتوم تیموشاه اوروب ایلکین یوزنکا اول قیلور آه
کوکل کیم بو یکیت قیلسا سن پیوند اونوم قیلسا اوزوم کا رای و تدبیر
یچبات، ایسانک ایا حسرو قاجت قیل سالب تنی بوروب جانی یامیت قیل
قجان بول برا تغا تغا قایتماق بو یوروب قور قولونغا اول کیم چق
نجاکیم بو ازون دا بولسا اونونکل سونکین او لماک کرا کین انکسونونکل
یرا تغان بر ایذیم کا بالها وهب منت لوشول قیلغان یازوقلارنی انکیب منت
شلایین من اوزومنی اونترون لذآد ایذیم بیرکای یخکا موتکندین ازاد

محمد دینی بیرلا اوزینا تا شاه کیم اوینابان حق بیلا بولماد بولغاي آگاه
قاپی قاپیدا دیک قورقوب خسرو چین کباب اندامی تنتاک کیم قایناراوتدین
ولی چون بخت یارلیق قیلادیک اول بو دین احمدیک کا بو نمادیک اول

خسرو اوغلی شیرویه حکایتین بیان قیلور اوستاد

او قیب خسرو بو حکمت تخته سیرچین جهاندین کیما دین کیچتی جهان دین
ینا مریم دین انینکک بو صفت لیغ بیر اوغلی بار اردی شیرویه اتلیغ
اتانکا مغزیک عیبی بیر قتی کوز کورک بغایت خبث یوز سوزا جی سوز کورک
کوزی کوک بوزوک سادیغ زشت منظر دم سیز کونکلی بغوک تاش کا دین
اشتیم کیم اول اوغلان ایرکان اونکلدین قچان کیم الدیک شیرین نی شاه چین
کوروب اول جفدا ایتور ایدیک شیرین منینک بولسانی بولغای اردی ایرکین
کیجیک ایرکان مونونکل تنکر بولسا اکت پیاریبت کیم نی بولغای بسا دولت
هیبته شاه آتارا ایردیک اندین ایچیندا بار ایمیش تولوغ حسد کین
بننک اوینادکا ایلاک کیم ایکی عاقل بوردی بو دین کونکلوم ایچین ارمازاوین ایسل
بوسلوم یولدوزلی دین قوزقار منزای یار ایجین کیم طالعین انکلار سن ای یار
بوزوشت دین اذکو خصلت کلماکای جمع بو سیغلاق یوزلی دین ایلکیماکای شمع
کیمینی نینک اوق ثلاب قیلنور می بیر باق اوزینکا خوش کلور قیلنور اجاق
بیلکیچ دین بیر آتش بوق هم سوزرسندا قوفارمیش تاش ینکلغ سنگ بوق بوزرسندا
ی مصر کیبادمنکا بی خود شیریس نکا کی خوش سوزلار اوبالارک بیر سنکا
[illegible]جینکا اول دیو انجیک ای بیک احکال بالا بچی لاردا بقیبتی نیکک
بینی حوزه تحفه کوزینکا بعد بیلان سن انکار دوشمانی ایرسا من قچان من
[illegible] خاتونلار نی خاتون ینما زنهار ینا برحا اوغوز نینک ایرماز ای یار

بتکان

f° 108 v°

سونکی بیرکا بینیلسا کوجی کیتیب　　سونکار اوخشار تیلاک کوب سلیغین ایتیب
اوجونج بیلکا اینیق کورسا جواب　　بویلک کیرسا قوینغا کوتار ایرکان
بویلکیغیک توقسا توتیب السلوبی　　جوبان هم بار بوتیبی توقسا یوکوروب
جوبان قوتغاردغا سوموتی تیوتارتسا　　یتا بویلک قهوب تارتیبیجا بیبرقسا
جوبان تاپماسا هیچ قوتغارغو جاه　　بولک تالاسا قیلسا یان یان
مونونکدیک بیردکی اولماکدین نشان لعل　　قیلیب ایتیب سوز ایدیک تاپما دین یول
یتا تورتینچی بیلکا ایدیک بو راز　　هم اوخشار اول کیشی تینک جابیسکا آز
کیم ای تیک قوینیدا جانانه بولسا　　یتا املایکی بویلک دیوانه بولسا
بی خاطر کیچسا اتیک کورکیدین هم　　یرا شافقا بی امکان بولسا هیر دم
سونکی دیوانه لیق کیچسا حددین　　ضرورک قیلسا اندین سقلاب اوزین
مکو مهدانی داسوروبلولار آط　　اوقیبلار ورق کورما دین اونک خط
اولار داتیکا بیرکنه قیلدیک صبهات　　اول اویونلدین بیراق تیبلادشبو شبهات
اولوملدین سوزلاکان توب بیلسا بولماز　　اولوموغ اولمادین هیچ کیسا بیلماز
مکو پیغامبرلار بیلکای اجباق　　اولارنی قیلدیک محرم رازقا جق
بومعصوم لارقا سوز بولدی حوالت　　ملکا ایدیک بو عنصر ایجرا رسالت
قیلور دعوی بیرآز تیرلار عزت دا　　بو سوزنی ایشیتبلولوش تاالیم تجهب دا
کیمار میش دعوییسی هم راستغو بی اول　　بیزنینک دین بیرلا دینی فرقی بیلوق اول
جواب ایدیک کیم اول حیرف الهی　　مرافقدین تاش لعل ایکی دنیا شاهی
خلایق برجا کنبد ایچرا مسوزلاد　　بوایکو آوازی کنبد حینیابولوخشار
بی بولدوز فلکدین سوزلار اول اوشل　　تکیرارلاریقتش اوله شاکرد قیلماش
قیلور اول بوقوقونی کوک لوزرا پروار　　ننکالآیتای من انهیت بیهلا دین ناکا

f° 108 r°

کینی کیم انکلاماسا تون کی اشین | اونوتسا انک تانکل هوم بو تونلی ایشن
بیا سوردی کیم ای کونکلی یاروق بیر | کیتی کونکلین داسا قنج نی ایت بیر
جواب ایدی نی بلکورتسا جهان تیب | توشار انیک اوجون سا قیشقا جان تیب
بنا شاه ایدی کیم ای بیلکا اوستاد | طبیب توتدین بجا سوز قیل سندین یاد
جواب ایدی کیم ای شاه جهانی | جهان خلقینغا سن تن اجرا جانی
طبیب توتبیر نانک احوال کیز لیکا ای شاه | انی حق بیرکا ایتیب قیلدیب اگاه
یکیل اعجکیل و نیکیم جفلا تیلدک | نی کوب نی آز او زونکنی سفلا تیلدک
کاج آزدین هم بیما کوب کیم حرام اول | نیک اورنا جقتی سفلا کیم تمام اول
ایکی ونیلاک افشیم بیر زمان دا | یتیب بیر حوش بولاق غا او تروب اندا
بیرک ارزاق جیش جان بیسلا تورتیب | بیرک تن کو جلا توز تمبو اوکوش تیب
جتین سفلا مادین بیسلا رتیدین | بیرک توقلوقدا اولمیش بیرک آجین
بیا تغلار دین اوشبو جانلار تیر | تنال اذریلود ارکی بیر خبر بیر
جواب ایدی کو رونا میش یود اول بیل | ایشیت میشیمنی آیتایین ایشیت کیل
ایشیم بار ایمیش تورت بیلکا اول | بو لو بیلول تورتی بیکل جانی مسلسل
تلیم سا فشاب بو مشکل ایتی انلاد | تنال تیندین جیقار تیبا اوشبو جانلار
بیرک ایدی کیمنی توشیندا کورسا | اوزین اکرا منکا غرقه بولو تورسا
ایکوملی تغلانسا تورتولما قتا ایدین | سونکلی لول قونغالو بیلاسا اوزین
[illegible] اولیغانسا تورتوب او یقو سیندلک | انکار اختار تیکجان کوجا تیندین
ایکی [illegible] ایتنی انکلی تنکلوکی | بیرا تیب کوکرا تالاتیتیش بولسا قوتیج
[illegible] بیر شخص اشجهت | بیهوش بیر سیکهو کا تورتو غیندین
[illegible] بیلاکی شست بوزند | بیا توتیبا اولار بو مونکدا قالسا

سونکی

عجب بردین اورا لیحکان عز بزلار   نیل ایماز کورکاین بزلار کا کیرلار
کورار بزکیم نموع یرکا کیرور لار   هرک ایماز الای کیلدیم بولای بار
جواب ایدی کیم ای شاه انکلا باین   بو ازون نفلک برجا اول جهانلیق
تورولمیش بو تیریم اورزا بو ساز   مخالف بولور ارنوق ملسانک آوار
نفس اوت اوزرا اورسانکدم تونادم   بسا اوت شعلا سالسانک ترک اولار هم
بنا بیر زیرا کانه ساقشاب ال شاه   سوالی قیلدی قیل تیب میمی اکا
جهان تندکا ایرسا جان نی اوشبو یریک   بیلدین بزلارکا کورنور توشدا ایکی تیک
اکر جان اذ ریلیب قالدی ایرسا بو تن   بو جانلار قالی قاندا قیلدی مسکن
ایبتی بیرکیم بو محکم سوال اول   ولی جان تن سیزین کورماک محال اول
نی هرکیز تنسیزین جان سورسا بولور   نی جان سیزتن نی تیریک کورسا بولور
سناکیم جانسیزین تن اینکا کیلماز   بنا تنسیز بو جان نی بیلسا بولما
بنا ایدی اکر جان ایرسا چاصل   بوتن هم بولماز لوخشار اصرو باصل
کورار بیز مونجا صورت کیم یوقالور   نی بولور عاقبت اول قاندا قالور
کورار بیز مونجا صورت توشا اولدی   تن وجان بیرکا مو یا جان منکا دیک
جواب ایدی کیم اولکانلار خیالی   کدنکولدا بار اوش ایذین اوترو حالی
نکدا و ینوعا کیم بولور حنو یداد   منکا کونکلو نکدا اکی کورنور ایکی یار
یسا ایدی عجب اولمیشدا کیدین   بو عالمنی سافینمای بیز مو ایرکین
جواب ایدی بیلیک اوکرانکان اوسناک   کیم انجمنت ای بیلک دریایی بولاسنار
سن اول تورسن کیم اوشبو تنیدین بولونک بیل   بار ایردینک هیچ قت کوک اوزرا آکوب بیل
فنا نلار سو ورسام اول یردین منکا سن   بیلور من صبح نی ایرسا بیلاکا ای سن
اکر کیمسانک بو دنیا دین ما آن تیمک   مونی هم بیلکا موسن بیلان ایکی بیک

f° 107 r°

خبو بیر کیم ارزون نینگ اوّلی نی　　بیلورونگیزها اجا ایرا منگا دیک

جواب ایلاک کیم اندین بیرما قولدوق　　اول اوّل پرده دین قیترا قالدوق

بو سوز سوزنینگ کلکوچی دین راست کلاز　　بوروننی نی بورونیلار بیلور بیر

ینا بو بیرگا سوردیک اول جهاندا د　　کیم اوش مونینگ سا قیش کونکلوم داکوب بار

لوزا ایجیل کیم اوشبو کوکنی اول جهن　　ایجیدا جانوَر نی بار تاشتین

جوابن ایلاک نکته بیلکوچی پیر　　ایراق قیلادینگ سوال تبای جهانکیز

نی کیم بو کنبدا ایچرا کورنور بو رود　　هم اندین سوزلار سوز بی بونی بولود

بو نوب دین تترا اما تیش تیلا بولماز　　ای بیر تنگری دین اونگ کیمسا بیلماز

اوشول صورت کیم ای کورما دیک کوز　　روا ایرماز اوش اندین سوزلا ماک سوز

اولوغلار کیم ملک دین سوزلادیلار　　بو سیرنی کوب کیشی دین کیزلادیلار

ملک تیق کیشی کا باغلی دایم　　تنگال سوز تشبیه اندین من اجایم

ینا سوردیک کیم اوشبو نور نجا بولدوز　　کیم اوش تیلار بولدونلار تونیا کوندولار

ایتیم تنگا بولدوز بیر جهان تب　　اذین بیر کوک مونونینگ تیل ایران تب

کورارمن کیم سوفونینگ دا جمع ریا یوق　　منگا تنگ تورمانی لیق هم روا یوق

جواب ایدیک موی هم بیز امینوک　　ولی بیلا کلیکینگا چقندا اینوک

تیلا دوک ایرسا بو صورت دا جال اول　　رصد کور کوز دیک بو معنی مجال اول

ینا سوردیک بو بیرجا نیک بو رود بیز　　نی بیر دین بیز ینا قاندا بارور بیز

جوابن ایلاک کیم اوشبو پرده دین راز　　اجیلا الکیلینیکا بیلسا بولماز

بو منزل دین بی علم بیراق اول　　روا یوق سوزلا ماک سوز کورما دین بول

[illegible] کیتسا بولدین　　تن اوز بولونگ کوروب جود بیلگان جین

[illegible] کیم ای بیلگان تنگبز بیجر　　سوزوم نینگ لاب جوابن ایشتکیز بیر

محب

f° 106 v°

ساقین کیم ناگهان ظلمونگدا مظلوم سونگکونگجا قورغاماسون کیم بولور شوم

تورکیهاتون بجردا اوق نشانه اوروب جنگکوردماسون ایشیکی جانه

نی قابیل قیلغای ایدین سونگک بیمان نکل بر میشدا سونگک الکیکلوین اسان

نیجا کوزکو کیم اول شاه لار ایچیندین قرار تیبسا الای منظلوم لار اکی جیب

قچان کیم ایرکا دولت یارک قیلاذ نی ایش کیم قیلنور لوا صح ایشکا کیلاذ

قچان باغ بیراقی کیم بولسا کوجسوز خزان ایدین اوروب اجلوز انکا کوز

قچان کیم اول چراغ اوجاک گا یقوشور بورونیقی تیکل بول اول ایرسا نور بولور نور

تولوکیم دانه باشی اوزرا یغغای تکلی یوق دانه بیذغی یوقغا اغغای

اغاج کیم اوزلیندا اکوک بجسا الی اوت بولماسا بولماذ توزاسا

اوکوش لیل قوغیتیمن املاسا قیلغیل رعیت اسرا ماق بجنی ایرور بیل

اوش املیت قوزقار اوشکم ملکوم کیم ایرپار اوزراق ملکلار نینگ بیر سوزکب بار

قایوخانیدین رعیت بولسا آزار خبیثلار کیم قالور بالغوز بولوب خوار

جهانداسن تیکوک بیر یوق ساقینما یوا تغان قاتنگو قیل اصرو قیتما

سن اوز قایلمنگ اوجونبی بیلام الجفار رعیت کا ظلم قیلما عدل قیل

اوشول خانلیق دامن جم قیلمن کوروماس کیم ایرکیم بار تیب لیل اززار الساتنگ سیز

سن اوشبو دولیتنغا بولما مغرور کیم ابلا انماز بو دولت یلسدا نور لار

اوق دارا و جمشید قصه سین بیل هم انلار نینگ حیا کیمتی ساقیش قیل

اوقوب تیدیر صوزین شاه انکلادی کیم تیلادی تیبو منیم بوا اوکوم اتیم

[illegible]

بنوکا اومیدنی اوندا یی قالیندا یهنل بیرلا اوتوزک حنکی میهندلا

کیم ایدیک بوا و موبحوم سیندین لیعق یار اجا بیر منکامیوک نکل قیل ایی یار

f° 106 r°

یکیت سوردی قوروب غاکیم نی ندیمیم کیم اول یاریم فجارمن بولسام نیر
قوریاییک قوروب ساتکل سن نی جیبن بوروون راق فجعاسن من نیکل یاریکدین
قایو بیر باشغا کیم اژون سغار سوت اریتور سوت تیکل بولودا یوغورت
قولا لار کونکلینکا قذعو قیتلمان لوش ایذین قذعوا ونین زنکی سلمان
اویان ای کوز کیم اقاندیکیمابشن ایلارکب او سال تورما بحیلاو لتورماخوش ایلارک
ساجینک ماموق تیکل اوق آق بولدرا سوین نی ما موق جیقار مازسن قولافذین
کوروب یاسمین بنفشه آرا اول شاه قوروب لیق بعمیشیمندین بولدی اکاه
نجاکیم خوش تریکلیک بجیشه قیلارک ولی اژون ایشین اندیشه قیلارک
کیمی نرد او بیتاب وبخت اوزرا اول یسکل کیم شبدیز بینکا اطلاندی تخت تیکل
کیمی اول یاریل شاه دین قیلو نوش کیم شیرین سلاقو جوشوب یاتور خوش
شیرین وباربدم تخت وشبدیز بوتورت کاافینو کمجرور ابروی پرویز
اونا کورکان نوشی بادینغا کیلارک بوزولماقدین کونکل اکاه قیلارک
بیلوراییرکدغاسی یوق جهان نینک خواب لوق تیب سونکی بو آبدان نینک
یروق ارتار ای بوغیبغا تولون کتیلکاج اکسیلور نوری ایکینج کون
نجاکیم میبی خام ایرسا اولا لود اکر کوب یتشا توکلو اوق یوقا لود
[illegible] عدل داد ملوق ... بیرکانی نینک سوزلاری
... ایردکی بیرکون شاه شیرین کیم اد ایردکی سوز اول داد عدل دین
اوکو ... ب ایدک شیرین کیم آیا شاه تماشا قوب عدل بیل بو نیدا اکاه
جهان فی آبدان قیلدینکل بورون ... خراب قیلا خلق ... نا اوش
اوکونی ... کیبورد ... جانکا کیل اوز دقینغا آخر بوزماندا
... سوروب ... تیتوب ... اوزی بیر کا توکسا سوتین

بیلور ایردیک جهان نی قدغو نیو   اسیغ بوق یماکیندین قدغو نیمه

جهان نی بیلکو بیلور دیک نعمت   قضا قیلدی اول اجا بیلکی عشرت

نچادین سونکل بعب سنل اوزانسنکا   خجل بولدی اول ابلالار قیلیبنکا

ساجی کوتروب قیزیلیق دین نشان اول   بیکلت لیک نی اوزانی کورکازیب یول

نی بار یوق لیق بیلا بارلیق آرایی   کوروب کوزلوک کیشی نینک تیک نورایی

قرا ساج آرا کیم اق کلتوروب باش   قوارماق قا یوزا اورمیش تیک ایرور باش

بنفشه باغدا اول حقدا اچیلور   کیم اول یاسمین کوزک اویقودا بولور

قرانکلغو تون دا اجاق تیلی صم   بولور کیم باش کوتورسا صبح اوزا دم

اکر ایت کیم ایقیق اقلار صیینه   تاریب ان ایقیق بیر کلار ایشه

ایراق توشیش دا اوق دین تزل یایی   قارا یی مطرب بولور بیرا سکی دنلی

بیکلت لیک بیرلا ساغ لیق بولسا دولت   نی کال بیرما تیبریکلیک خوش جلاوت

قاری لیق دا اسوکال لیک تبسم اول   ذ تاش جانلیغ کیشی کیم اولما کاییلول

بولور اول جقدا باغ نینک خوش هوای   کیم ایسماس قوارماقلیق بیلاسی

بوکوک باش اوزرا قادم یعسا کاهود   شقوق بیل بیرلا بولور باغ معادود

قراغو جال بوغدای مغزی بولماز   قریلیق دا ایکت لیک قیلغا کیلماز

توتولمیش دین کیندین جلاجل ایسا یعدم .   یی اول تو قتاق زخمینکا سنو ناکام

قزان کیم کوبوکین کتورور باشیقا   تاشیب نقصان کتورور لوز اشیغا

باوزجی هندونکل ایضل کیم سالغوت   [illegible] ماد اونکین الکی ابنادوت

باورجینکل ای هنبر ایرسا کیتار   کیم اق بو نسکید مان کا قورا یتار

بیکت لیک کا بعسانکل بارز اجا سودا   توفلار سو دا دین قولیغ کونکلی خوش

قیلیق کیم بولور ایکل اوزرا وبالی   قواو باش جیندوشری لیک دا انی خالی

کلاب قویدک کموشدین جام ایچیندا　　ایریتی شکر اول با دام ایچیندا

صدف مرجان تباقی بیرلا یانیغ　　میوز ور مینش سف سغوکلوک اوتی یانیغ

شکر بولمیش اوشول سف بیرلا جلاب　　قوشاکل بولمیش ایضب سینکلرف سحاب

قلیب ترک اویقوتی انلار اوزون تون　　بیاقی بیشه توتی لار اوشول کون

بنا بیرکون و بیر تون سست غالیب　　اسایش قیلدی لار یوکرو نالیب

قوجوشوب لام الیف شکل اول ایکی یار　　اویودی بیرکا شبدین و جهاندار

نتاکیم اویقودین اویغاندی انلار　　مرادینغا نکیب مشتاق جانلار

کیریب سف قایو نوب تیلابین اندین　　ایتیلار ایزیکا شکر و تحسین

اوش اندین اولتوروب سا بیرلا شادین　　قادیغ بولمادی لار بیرایچا طوی دین

قیلا دعن ترک و همایون　　قیلیب فنم هیلا قوللاری کلکون

ملک خلوت دا بیرکون اولتوروب ایردک　　بوقیزلاری ما اوندانی کیمفوردی

قیلیب انلار بیراغین بیرجا اول کون　　بعینه لا بکوب جواهر یوبجی التون

همایون نی شاود قا بیردی آل تب　　من الیم شهد آل قرغوسی بال تب

حسن توکلی جم اول بارسیدکا بارکب　　هیلالی نکیسا جفت قیلدی

حسن خاتون نی اوسلوغ نب جهاندار　　بونیک اومینکا اول بولسون تیکی یار

نتاکیم بولکیسا شاوقا دولت　　لوکوش قیلدی بیر اول وقت دا عمارت

عمارتلار کیم اول شاور قیلدی　　ایورلار کیم بوکون کا کوکرو قالدی

ملک کا دولتی کیم بولدی حاصل　　اوش اندین ایرغا یو اولتوردی حسن

بیکلیک لیک و مرادی کل بیسا قالیبی　　نی خوش بیر لیک بیراق بولسون یاقلیق

[illegible] ایردی کیا [illegible] قنفوسی اندین کیندین هیچ

[illegible] قنفوسی بیکلارین تعلیم خوش

f° 104 v°

روان دیوانه نینگ یا بشوندک یاتتی / او بولدی بهر زمان آسایش ایتتی
کیتیب اسروکلوکی هم اویقو قاندی / سحر وقتیدا دولت نینگ اویاندی
کوبار کیم خوش یاتور قوچیندا اول حور / یوزیندین کون منینگ تیک بلغیو نور
ایتی مصلحت یوق صبر ایتماک / اسیک تاپتی نتوز اول یاتی ایتماک
یمهار طوق ایکی بوینیدا اسیلیش / کموش تار ایکی توشینگا قسیلیش
بنفشه کل بیلا قیلیغو مناجات / تشکر ایتور کیم ایش سونکی قوباق آفات
یوقیت کیم کیتی اول ایکی یوز بیلابین / قرار سیز بولدی اول ساعت شاه چین
کلیب خوش شکرستاندا تبوب یول / طبرزد قوبار دیک توکتی قندو اول
نی اندین خوش داق اول کورمیش ایردی / نی اندین نانکلاغو نانل کورمیش ایردی
بورون بولدی جهانکا مشغول / قوجا قلاب بوینینی نی حلقه قیلیب قول
اوش اندین قیلدی اوز عشقیدا آواز / صلا تان بیمیش نی قیلما تیب ناز
کیم ایلکا تاروشنبدا او بناب آلدی / کیم آلما و سمن دین نقل قیلدی
کیم او بنا بو صنوب قیلیغو پرواز / قالور ایردی کوکا رحمن اسبیندا باز
کورا شیش نیکلیغ ارسلان بیرلا آهو / کیم او بناب بیقار اول کیم یقار بو
او یون کیریکا جعفور ارسلان اوطام / روان کیم بتتی اوردی پنجه محکم
حصاری کوردی دزدین قیقغی باغلی / تمام اول کنج قویما قفا براغلی
نی ظالم لار قولی کوچ ایتمیش اندا / نی مظلوم لار اذاقی یتمیش اندا
عقیق دین مهر یاقوت بیرلا بوزدی / مرادی نینگ جهاکین تاپتی اوزدی
تیغیب لعل اول روان ایکنا کیهوردک / توکوب سنسه کونکلی نینگ اوتین اوچوردک
قوپانکلو یوق منکیم توت نو خسرو شاه / یاپتی منکو سوینکا انداق تاکاه
ایبقا ازمن لوق اوردی تیب قتانغا / اولاشتوردی تاان اول جانینی جانغا

روان اول پرده دین چیقتی بو کوردک   اورون دین قورتغانی جیق تیو سوردک
بوزک نور بیلدین اول ایغنی بیرونتی   بوزی سرودین جو ملاب کیم یوریتتی
فغان شکرانکا بولغای برابر   نوکار شکر اغزدین خود نی شکر
چیچاکی کیم ایرور یوز یاز دین یاپ   خجل کورکی مینندا کوکدا کی ایک
قندا و حناح ایرور انینک جمال اوپش   انینک نیک جان نی جسانک کیم ملال اوپش
چین او جاح شوخی نیک جانغا لایق   کورونکلی خود سامینغای ابردی پایق
تمام خرمن جچاک نیک فلک یوق خار   لطینلار کونکلی ایزدا کان نیکوک بیلد
بورو شیندین اویالور تامغدا اجیلدم   بوزسندین مشتحب یوزنک خجلدم
بنا منکنز نیکا بنقاق فا اویالور   منکیوی کوز کورو بتینک بونکدا قالور
بنا اغزی عتیق و جرف میم اول   بیکاقی جان باغیندین فیم لول
یانکلام اندا خوه دانه نی سانل   قولاقی بو بیندین دانه فغان دا
بچیندین مشکل و عنبر کلکا ساجلب   بیکاق اک جیچک بنکلیغ خوش اجلب
نیتی ایرنی ایرین نبش کورمایتیپ دین   یرا تیلیش نیتی م ایرنی مشق درین
قوتار کورکان کلینی اوز جانی بیاسین   قولاقتا تیکرو تار عجب قاطی جاسین
الور جانلار نی اول انوای ایف   جعان نی کوبدرود جادو فراقی
نازرک لوکدین اوتاکور نور تماقی   کورش جین الما بنکلیغ آق سغاقی
الور بر جشوه بر لاتن دا جان نی   کورشمه سی بیغار جان و جعان نی
ولی یوق بجشیندین کیم تا بمیش   جشن باغیندا اجیلب بورجا بمیش
نی لوخشاسون انکا اعد اکبر   کمل و شکرکا بو کمل خوه نی شکر
عجوف جولاکی تملم توجیو منکینز کون   اولاتی یوزکوک بوزسیمین تقیرا قوت
سامیندنک دیوی کورکان اتی نی کورکه   بتیبلا اشنا حسن کا باری کوردک

f° 103 v°

ظلوعلوق قیلدیک حزین تانش طلوعلوق   کیم اسروک بدلا بولماز نیب جوینلوق
بارایدیک بیر قارک قورتغا قیتیندا   بولور ارمیش اناسی حنظ منینیندا
نی ابنای بیر ازنغ لیق بورتب تیکرچین   بوزی ارکان بیلور اول تیکلو لوکدین
ارتیلمش مشکل نیک توشلاری بار تیب   کیم اول ضبو قجغای ایردی کورسا قورتیب
بوزدی یا تیکل قیلمش سینکوری قورلوب   ایاقی قالمیش ابندین بیلی بوزلوب
جوریمیش هندو غوزک تیک سقاقی   قوبوغ تیک جونکوا ریب ایکی قواقی
قریروب حنظل منکیز لیک باشی امغزک   بوزولمیش کور بنطیغ اجلیب اغزک
ایکی توزدزی قاشلار تیغ باسلیب   بوردونی قیلا جرطوبی تیکا اسلیب
ایوبنی جمز ولوب لیجمیش اتیکا کدین   تناک ابتا کوبین ایلی جغوبوق و صفابن
بهزاب ای اوز اوزخنکا یاتوردیک   امیرب اوزک نونوع ایحوا اوتوردیک
مینابین نیب ملک ای بیا اورمو   بوائی دین بو نیت خرقین قیلورمو
انینک تیکا اسروکل ایردی شاه اوشولکوز   بقیی دین قیرت قیلاز ایردی انون
ولیم عقلی اجا بشتالا دیک یول   کیم اوش تیکراکی ایروزمو بدین خیو اول
آقومغا کیردی تیو ایمدیک اضو   اوقین کیزلاب ادرا بین تیدیک اوترو
بقیب قورغا قای اوزنیندا کوردیک   موقوت یوز کوکی ایکی اوزنیندا کوردیک
کونکولدا ایدیک بونی ازدها اول   خیال مو بونینکا یاتی بلا اول
نی شیرین کیم بو اجنو بیرلا اولدوم   شیرینکا تولدیک یا خود من نی بولدوم
ولی نی قیلسون اسروکلوک اوروب یول   کمان ایلیتی مجیب یوق بولسا تیب یول
اورروب قوللا اسروکل ارسلان تیکا انکا شله   جوزوب سیغب اوشانی تیشه ناکاه
کوچون اونی جقیب ایدیک کیم آخر   اولارمی جان قیل تیبا ای فرزیم بیر
ایشی ایپسا شهرین قورتقا اوتیب   تیا بلا دیک اول حالت دا اوزین

تنکریدین کیم جیقارور دانه غواص   بولور آزوقتا ایجیا تاج اوزا خاص

نتاکی جلاب نیکی بولوبا شیرین   صلا قیلادیکیم اوبکیلای بیشله جیون

ایچ ایلارکیم بو شربت نوش بولسون   بشینکی شیرین اوق خوش بولسون

نیبو سوزنی بیراذکو کیبتی دین   یاوب ایغیل تیلاکب صنلاسون اوزین

کیم اوشبو تولا ایجاکی باقی قیلسون   مین هم ایجکو وهم ساقی قیلسون

اجیب اسروکی یتین لنق قیلاسون کیم   سوزلی یابیلا دکم تیکای یابیلدیم

بولور اسروکلرا نیجا بیلکا اوس سوز   انکار آتش انذا نی توزلوغ فی تور سوز

مرادی اسروکی ارکان ایغندا کیرسا   کرا کمان بیلما دین سونکرا بیکرو تورسا

قایو بیر ایش کیم اسروکلدا قیلسنغا یک   ایلدنش جیقدیا ارزانی بیلینکایک

اوتوش اسروک بوزوب اوزاوزی قیلین ایلدلک   قیلدیک قریاکی اوغریک لار دین

شاه انقلاب کولیک معنی سین سوزینک   ایتی کیم ایرور فرمان نوزکب نهنکر

ولی کیم ایردی اجمال نینک کوزی جیون   نیاسلا دیکی اجمالدین شاه اوزین

نکیسا بیرلا باربد کونتروب آواز   توزوب نیب تینک جالار ایردی خوش سلز

اوبوب بیر زمین قیلنوبا یردی افغان   فغان بار ادمی نیک تورغو امکان

کلی باربدنی ابنور جام دا اسروسون   یانکلا قوبا ایلکینک باد بولسون

کلی ساقی غا ایتور سوزلانیب قیل   ایاق الکینکلا آز تونجیل توان قیل

ملک شیرین یا دینغا قیلور نوش   اذاق ایلیدین کیتارمان باشی قیلور خوش

نتاکیم بولدیکی کیم تاکی کا بارور جاق   یکتیغین بیرلا بولور جنگی اغلاق

انینک تیکی اسروک ایر شکیداول شاه جیون   کیم ایلیتی لار انی کونتروب بیرینیدین

ملک اسروک توکین کورذیسا شیرین   بناسنلانداک وسبجلا دیکی اوزین

اوزین آل بیرلا شاه دین کیمزدیکی اولدی   کیم اسروکلوکی دا اجاسون تیبو یولی

نوروب مونینک یراغلیغ کورکلی آیین   بیراق بولسون یمان کوزلوک کون آیین
سفو بچیلاب کیلدیلار شیرین کا مونینک   کیم اندین عزت ارتوق بولماز ای بیک
بو بنکلیغ کوب اغیر سی ناز بیرلا   شیرین نی ایلتی لار اعزاز بیرلا
مداین غا نتاکیم یتتی شیرین   اغیرلاب اوتروجیتتی خسرو ایندین
کوروب شیرین نی سفنوب شاه اوشولکون   یانیغتی ایلنی بجاق دین کوب التون
انینک اول انجا برماق بجا قیلدین   هنوز یرماق اونار بالیق دین اوش جینک
جهل برجینکا بستمیش تکل تملم کون   یتب شاه قوشی سینغا ایندی ایل کون
بویوردی شاه کیم ایل نینک بلکالاردین   اوقونکوز کلسولار تیب بارکا یاردین
یغیلدی ایل اولوغ لاردی قیتمدلا   اوتوردیلار کیجب شاه خدمتیندا
بولاردا ایلدی شیرین قصه سیندین   ایتتی کیم بیلینکلار بر جانکلار جیبن
کیم اوش شیرین منکا هم جفت وهم یار   ایرور بنجا اغیرلامام یاریک بار
اوزک میندین اریغ بو مهرک بیرلا   کیم اولتورغای انینک نیک مهرک بیرلا
الی جفت قیلسام اوزو منکا یراداوق   کیم اندین اوزکا بیرلا ذوق منکا یوق
جچک وقتیندا ایلکا خوش کلور جام   قیلور جفتی بیرلا نیکلا قوش آرام
اوکون بو یغینکا کر جفت اورماسالار   قجان بو غدای بیلا تولغایدک انبار
اوقوب برجا اولوغ لار قیلدیک تحسین   کیم اوش لایق ایرور تب شاه غا شیرین
شهنشاه هم توزوب شیرین ایلکین   بو جوردی کیم قیلسلار تب ایدی کابین
رضا بیردیک لار ایرسا اول ایکی یار   تورالا دینجا کابین بغلادیلار
توزوب کیرتاک ایشینکا کیردی شیرین   قوروب طوی ایچکو بیلا دیک شاه جیبن

خسرو شیرین بیلا توزوب کیزتاک کا کیرکا نیکاح بیان قیلور

سعادت بیر جیجک نی بیسلار اندین   کینز دین ایزدار الوزقا آدمیسین

بیر اورلوق الماینجا بیرماز آشلیق   هوا دریا دین آلسا سونک بیر ورجیق

ینا یولدوز جیلارقا آیدک اول شاه   بغینک بیر بخشی کوندین بولونک آگاه

مبارک اذکو خوش وقتی تبونک کیم   منیم کونکلوم جابیشسون بونینکا کیم

یراشسون ایکی بیرلا کون کا یاوشماق   تونوکما دین کون ایکی بیرلا قوشماق

وصل باغلاغوچی اوستادلار هم   تلاک کا طالع اذکو تیلاک بوردم

خسرو شیرین نی قصرلارین اوندا تیب مداین قا کلتورکانی

اوروت بیر دیسا اول بیرون دین تخت   اجیلدی اندا شیرین اوزرا بو بخت

توزوب کوب تورلو تنکل اول کون شاجهان   کنوزدی تنکلا تورلوک جانور دین

مینک ایوردی تنکل قرا کوزلوک تیغالور   بیرا کلیک بوجاسی بیر بیرکی دین اوز

ینا مینک آط تیمور بوز توسی بیر هم   مرصع برجا التون دین ایار هم

ینا یولدوز اتی کوزلوک تیغالار   مینکی هم برجا بیر بیر منکا اوخشار

ینا مینک کون منکیزلیک تورکلو قیزلار   کیم ایکی اوزین الارنی کورسا کیمیزلار

ینا لعل و جواهر بیجا خنجر وار   کموش التون بیجا تنکلی سان بار

تنکل اول بیرکا توشاکو قالیلاردین   نی یوزکم بار ایدی بیش یوز دین ارتوق

نقی اولتورغوا التون جو چغار هم   مرصع لعل و دانه بیرلا بیر هم

بو ینکلیغ تیلاک نقی کابین توزاتی   بارنکل کنزونکل شیرین نی تیب اوزاتی

سیمیرب یولغا تنکل کیم زبنراد یلار   کورو کلکی کورما دوکل مونینک تیدیلار

تنکلیز تیک بیرادا جوهر بایلاک   هوا التون کموش تیک رنک الدیب

اولوس بیکلاری و خاتونلاری هم   ینا ایلا اذکولاری بیرلا بابیردم

تیجادر و جعوا جیقیپ یولغا کیمیرب   جیغای لار نیای تولار کیم ... تیب

بیکلار آط لوز ابولوب روانه   اوبی بخیلار جالیب جنکل و جغانه

فو

نجاکیم رغبتی اُرتی ارسا غایت   اویونغا قیلدی اول تونلا قناعت
ایکی یلدین بار ایردی تیل ه لیکن   سنینک لار سا قیلیب اذکو آتین
تهلولر ایردی صدف اوز دُرینی یالس   کیم اکسین نیماسا تیب تاکه الماس
اوبوشو اوبیاشو اولتور دیلار خوش   قیلور بیر بیرینکا تانکلا تیبکلی نوش
هوادین صبح دم قیلغیچا آواز   بو یَکلنُور اول قیلور ایردی هنوز ناز
بوینکلیغ که عُذرکه ناز بیرلا   کیبور دیلار اویون اعزاز بیرلا
قیلور کوندوزلا ایرغال و تماشا   قیلورلار ایردی خوشلوق جدّین اشا
مونونکل تیل ذوق بیرلا کیچه و هر کون   ینا او توب اوییما دین اوزون تون
اوبو شماکل کعبتینی اول ایکی یار   سالیب تُرد قناعت اوینا دیلار
ینا سکبجی کون اسرول بولوب شاه   بوزولماسون بو شرطیم تیبو ناگاه
بو بیوردی کیم ایکیبجی اول تولون ای   ینا اوز برجینکا ترکین قایتقای
جوبیکل یولدوز منکیز سیغلب قیتیندا   تُرُوفیلار باروی تا خدمتینده
کیم اطلاسون تبوغیند بیرا لینک   اعجلاب اوز بیرینکا جنکورا لینک
روان اطلاندی منبرین سوردی بیتی   تبوغ قیلدی جوبیکل قیرا قایتتی
کون الترن یلکانی کیم اوتتو کیردی   کیمی تنکل غرقه بولدی تون بو قالدی
ملکدم متزلیندین ترک کوجتی   مونوب شبدیز بیکا قوش بنکلیغ لوجق
یغب ایلکا ینا بشلادی ایرغال   شفاو زبینکا اولاشراتی حنبر مال
اَجیب کنجلار قبوغیبن شاه اوشول کون   اولاشنوردی جهان خلقیکا التون
بوقاد بنکلیغ لکوش دین بولدی بیمر آق   ایتکل تنکل اول کوشنی کیم تعار باق
تایو کیم دا لکوش تبکل کانی بولس   اولاشنورکانی تهماتین جانی بوهتا
اوکوش دخل ایرنی جوانمرد اوکوالتور بیل نارسا جلّا سا یوفسون لاسون تیل

مرادین تاپماسا آخر اوزومنی   کوروشالینگ بارچه بیردیم اوزومنی
ملک شرطین انشیتی ایرسا شیرین   اجیب اول ائ بوردین تَوَغانینی پرویزین
بولوب لعل ایرنی دُرلار اوزرا غوّاص   ینا اول ایکی زلفی بولدی رقّاص
تیلاو نوش اول شراب ارغوانی   اجیلدی کونکلی خُرّم بولدی جانی
ایاق ییغراق یوریتی ایرسا ساقی   سنیبغ دین قالمادی جُرعه باقی
ایجاد دا سنالاشو اول بیرکه بیرین   تمام خوش ایسرو دیلار شاه وشیرین
انینکدیک بولوبلار اول ائی بیرلا کون   کیم انینک کورمامیش لار اردی صبح نون
انونکدیک بولوبلار اسروک کیم اول دم   اونوت تیلار بو شهوت آتیغی هم
اویون بیشلادک اول دم ایکی عاشق   فرح ایلادی کونکول دین قوزغوقا جیبق
کونکول رغبت قیلور ایردی ولیکن   نی قیلسون سقلار اردی شاه شرطین
ایکیگا کیم دک تب دوست کونکلی لولیسک جیقاد ایردی یارک سیمدین جیجاکنال
بوزونکا بیر زمان سورتوب بوزینی   کیسار ماز ایردی منکلزیندین کوزینی
کهی بوینت قوجا تلاب اوینابو شاه   کهی لعل ایرنی سوروب قیلور آه
کهی لیلیکا ایب لمنا سفتا قبین   سورار ایردی بنکا قنغا ینکا قبین
کهی اوبناب کوکش دین نارکه بیرلا   عقیقین نیشلار ایردی هاری بیرد
کهی تجلاری زنجیرک جوزوب اول   کمر تیکل باغلار ایردی بدنکا قول
کهی شکر اشلاب اول لعل ایرینیدین   سورار ایردی جُلاب اغزی بیریندین
کهی تنکلا بیا اننکل فیرو تنکل قوالیقن   بیقا قالود کوروب اندامی لقین
کهی تاپکلا بو تینکلار اوز سوزینی   کیسار ماز بو تینک دین هوکلز کوزینی
کهی ایتور سنی جانیم جان سن   نی جان کیم ایه کیم هم جان وجهان سن
تبوب شیرین نی انینک سنفری شاه کیم   ملکلر بی سالدی اجاق بو تیلا کیم

خجاکم

تیلب شاه تبغینکا اول دم دا شاود   توتوب الکیبن انجنی بهردم او لتور

نهایکی بهار بیش ایردی خسرو ایلایبن   او تور دیک تاپتی سا ایل تونغوچی سیبن

شاه ایلیبن سوردیک کیم لو شبو خوش آواز   نی آواز اول اجابدر عجب منکا راز

بو خوش آواز بیلا جانیم نی آلدیک   سینی شاود کوروب جان قیرا کیلدیک

شیرین اوزی اولتوغان چادردین چیقب خسرو مینکا کلیب کیم دونکانی

حکایت سوزلار ارکان شاه شاود   چقا کیلدیک چادردین ناکه اول حور

تلب پرواز شیرین چین همای تیک   چقب کیلدیک بولوت دین تولون آی تیک

کیتب عقلی باشیندین کونکلی نوشتی   اذا اینکا ملک تیک بوکرو نوشتی

بحیب شیرین کا ناکه اول شاه چین   باشین کوتوردیک اذا قدا باردیک ایلادن

نی بیکلیغ خذمتی کیم قیلدی اول شاه   قیلور ایردیک اون انجا خذمتین شاه

اذاق اوباکدین ایش کیلجیبسا اول دم   ایرین اوبکال تیلار بولدیک کونکل هم

تکلما قیندیک کیم نی بولسا بوتوت   بناهین اوتنی ما موق قانونا شسون

نتاکل شاه خاطرین بیلا بیسا شیرین   اجیغلاندک بیراق باردیک شاه دین

اتیکل اول اینی دین شاه تانکلغا قالدیک   کیم اول سفنوب بیتا تیکل اونکا قیلدیک

کلب خسروقا بیروت ایدیک شاود   اکر اول اتی توتولدک ایرسا معذور

اولمش ایلدین کیم بوکون کا شکرو اول حور   جیتاردیا ذکوات عالم دا مشهور

اولمش ایلدک قورقار اول کیم کوچ قلب شاه   اوپات دین منکلز بیکا مینکل قویهانکاه

نتاکل بیلادیسا شاه اتینک اچیتی   نی بولدین اوتمو اول سقلاغتبی

اجیتسانت ایدک اتینک قیلاغای من   سینی کابینت سیزین هم الماغای من

یعضب بوجا جهان تینکل ذکو لاربن   قیلایین تیکیک عزت بیرلا کابین

ولی بو قون کراک کیم خوش او لتورسانک   تیلب [illegible] ایاق ایلکا کوتورسانک

f° 100 r°

سنکا سن سورماقنکل اومید خام اکر کونکلونکدا کیمسا هم اول تمام

تیلاسا خاطرینک بیر وزیم تیلاسانک بو بلغوسک داغلی نی بلنیکلغا السانک

تیلاسانک هم منیم اول طالعیم یوق بار ایرسا طالعیم کیم تیلاک کیم یوق

اورزوم یوق ایرسا هم روزوم کورایین نی بولسا بارک اوزونکدا توراین

جون تاپمان قذغودین من جقغو قاپول من اولسام قذغودا سن بارک خوش بول

عاشق من قذغودا عاشق بو تور زار بیکلیم معشوق قا قذغو نی ایتی بار

کوجونکل بار ایسا ناز ایتکل منکا سن جاییم جیقسون جکاییم نازینکا اوش من

اکر سن تیلسانکدیم تیلاسانک زار کو بار من قذغونکل اوتیکا من آزار

اکر بولونکدا من جان بیرسام ای یار نی بو شغلای سن نیراک کیم بولسکان یار

اکو جنونکل باغیندین تیماسام گل سن اوز کور کونکلدا بو خود دار بولغول

جون صحبت باقی ارمان باقی بول سن نی قذغو بولسام ویا بولماسام من

منیم روزوم کوراکسا تیلکا بار سون سنینک اوزونک تیلاوم کونکلدا ار سون

نتاکیم حالدک بار ایدی بو نوا لار بو ینکلیغ کیم ایتتی خوش دعا لار

ایکیبجی عشق حماقی جعب لدک شیرین کونکلی جاغ ینکلیغ بتیلدک

اینک نکل تیلدک آه اول سرو آزاد کیم انینکدا کم دین شاه تیلدک فریاد

اشیتتی ایرسا شاه آواز شیرین کوتوردک اوز بولوب شاه راز شیرین

قابوغده داشیرین توزدیا جنک شاه اول تیرده اونا کونار دیک اهنک

نتاکیم تلغ قا ایسا بیر کلینی راز انکا تاغ لول سوزین اوق تیلدو باز

بو ینکلیغ کیم براشتی ایکی عاشق قوبوزجی زهیتی اندا نی لایق

جو بیتدین خوش ترانه کو متوب اکی شاه اول یاندا تونیس بیدنتیه قیلدوای

توروب شاه جو ریک شیرینت ساری خوش اوتراطلب کتب صبرک قرارک

کلیب

f° 99 v°

اسنك تنك توجغاي ايردم سيني بسر دم كيم اكه بولماغايلك كونكلاكينك هم

ماجمني اول جايغنكا قاتغاي ايرديم توجوب شاهيم بلينكيني موش يايغاي ايرديم

اكر كلسا ايردي انداغ ايش ايليم دين نيكانيم دين جيجاك اونكايدك اوش جين

الكي اوشبو باغليق بو لوم اجخيل بو كونكلوم ارزو سين سن اوزاك قيلغيل

سونونكل تيك سوزلار ايتيتو اول شهنشاه فيلوبلوغ كونكلي بيرلا ناله و آه

اينتي قيبلا اول كيم باريلك صاي قويلاندوردي جانيم بي سنام اي

ني اوت تي كيم نكيسا يتتي اول دم قويا بيلادك باريد سنت انكا هم

توزوب بربط ني آهنك اوز جالدي كيم او قتاغ نكيسا جنك سالدي

موش آهنك بيرلا بيلاب بو غزل ني كيتاردي شاه كونكليندين خللني

خسرونينك تيليندين باربد اوجويكي كن نارسا ايغاني

كيجور بو غزت قولغاندين كيمهاي ياد بو بيريازوق قاغاززوم مينك نومان يار

اكر خلقو نكيجا بولمادم سا بيركون بشيمان بولدوم ايمدي يايلوك كون

بشيمان من بيجا كيم نان قيلديم توتولدوم اوش او زجود موم ني جيلديم

ني كيم قيلديميا يازوق توت سن ايي آخوبوقان بانيم توتك عزيزك قاني

كيجور مينديين كلاديا تقصير اوبلاغليقيم شفيع توتتور من آخر

بو كون دين سونك بيجا كوزدين باشيمني اذا قينك دين كوتورماز من باشيمني

اذا قينك تو براقين سورمه قيلايين سنينك خشنود لوقونكني اوق بيلايين

سيني جان تيك سلامات ايرسا من جين برلا هين من بهيتاو داكل يوق كزايت دين

اولوشوم مينديين ايردي تنك سلام اوق الي هم كسيتكال اوش اي شفقت يوق

سلاموتكدين قولاق مجروم ايسا اوش تسليم باوك سيميني لوكماك بيرلا خوش

نجاكيم قيلسام ايكيتكودين فغان هم اكوسوز ساتكتك نكا بولماز زيان هم

f° 99 r°

نجالار کیم جینوردیک ییکوکا آتش   آتشی جنبیش دا تابادیک ییکو آتش
خوش اول کیم نقد حالی اولتوروب خوش   کیجوروساک بوکو میز قیلو نوش
بیلیک دین ارسان ایشی سونکلغا سالماق   جون فرصت بار کوراکا ایش حالی قیلماق
کوب اوبون لار بیلور بو انکیننا ئودن   بهار انکیننا اوتیبار طرفه اوبون
تنعم قیل جون بتتونک ایدک خوش یاز   کیم اول برجا فصل نوروز بولماز
جیجاک کیم اوزما سانک وقتیندا انی   ایبیب ایلیتور کیذین باد خزانی
کیشی کیم التون ونماش نینک قتیندا   نی ساقیش دا بولور جون خزمتیندا
تنکلا نیمی غمیندا بیر قیلون نی بولغای   قو مایش ایندا بیر ذقه نی بولغای
سنینک بازاریناک اسرو خود ابرو بیر   بوکاسدا جا قیل ایدک ذوق انکیز
متاع کاسدا انکلاب آل ای یار موقون   بو بیلکای سن ایشنکا کلسا بیر کون
بو نون بیجا یراسا ابنشط صردم   آخر بیر ایشکا کلکای بو سهوق هم
بیجاکیم تنکلا ارتوق تیمیجیب بار   اوشاق التون ساقیش حین جیقلدای یار
بو بیلغوز کونکلی سهوق نی اوغورتما   بو غمینی بیرلا اولدینک قیبل ساتما
تو بار مهروم بیکت تیکدیغان شاهیم   وصالینک بیرلا تیرکیلیک تیلاکیم
قیلاقیمی بیر خبر قا راضی بولوب   جیجاک بیکلیغ قوکوا ادوم بیرکا سولوب
خالیب عشقینک اذاق اشوا یلغوز   بو حسرت تا ابجل من اوش توت وکوملاوز
من اول کولیکا من کیم ایلک لا شرجهت   قلایج اورسانک فیغان من سونکونکلادیب
خیالینک بیرلا بیجا سوزلاشا ییب   جمالینک دین اولوشلوک کم بولایین
جانیم کونکل دا ولیین ایر تنینک دین الایین   انوار فینک توبراقین سومه قیلایین
تبو بیجر کون سیمینی سر خوش فیتنکدا   نی خوش وقت اول او توریسام خوشنکدا
سونونیب خوش زلفونک او صین لیلکا   انسام کلی هستینکدا سهلاب کا کولسام

تمت

f° 98 v°

بو عشقیک کیم ایرور ایلیک یا النفیس — حلوسین کیم کیکلی لاری ایلتیس
کونکولدین کیتما دیک غم دوم دا بیردم — اخر تولغای اذا قینک بیر کون اویام
اکوقود سانک شکر ابرجنک سوزورمن — اولوکنی صبح شکسیز تیرکوزور سین
یوزونک کورسام ییرور بوکونکلوم اوشم — مبارک بولور آواز تنک اه خسام
جمالینک نورک دین جانیم یرونغیل — یارنک بیرلا یوا ولمیش لذینه تیرکیل
خلاف اول بولدیک لیم کورمان یوزونکنی — تنک ایتیور من بیرافدین خوش سوزونکنی
اینک جیقی کیم ازون نی یسرا فی — فراوشب تون بی و کون یسرو نی
اومیدیم بار یوزینکدین ای تولون ای — بیرو تنیادین بو فرا کونکلوم نی اوداکه
سعادت تختیندا یناشب اونرنب — یو ریکای بیز یوقمان یدلارلی کیمروب
اومیدیم بار کیم سعادت کوبی توغغای — بو مرزقولی شاهیم بو بینمیز بولغای
قایوکیم تیب آمین اوشبو بیردا — دعا قیلسا تکریرا شونون برجا بیردا
الهی سن عاشق نینک قیل جان مین — عاشق قولی کیتور کیل جان یان مین
بیا باریدنواسین اشیتو منبرین — بیکلی لانزور دیک فیرا بغرک باشین
اکلینج کو یمش کوکوسدین ترتیب آواز — بو یورداک جنکی کا قیل نیب موبی ساز
بو یول اورکلیم اونوتسوف بولیمینشاه — تکو بولسوز قایول تعیغا نا کا
تکیسا جنکی جادو لوق قیلینو — زعارک داغ ارلیبلا دیک ایتو
تنکیسا شیرین تیلیندین اوجوجنی منغمد ایغانین ایتور
براش بو بغرک باش بمولا ای یار — کیم اوش نون یار ذیب بو کون قالما جار
نیجا بغلارسن آهن شلی تو کون نی — بمو کیجتی غنیمت توت بو کون نی
ازوندا صبح کیش خنک برق بغتاسی — بوکون خوش بولغو تانکغا بی بغایی
ایاانب اوشبو بیردم اتلی بیلکا — ندین موخنک تکبتو قیلغا بیلکا

٤٠ ٥٨ ٣٠

یوق ایرسا اوز چراغیدین هیچ بیلکا   چقارغای موسرا ایندین بو بیلکا

اوش ایکسیز کلایم اتیشیم بیننی چاقنا   زبون بیشوم تیوسن کیرما قانقا

خوشا اول وقت کیم کیرسام تینینکدا   کجب اولتورسامن خوش خزمینکدا

[illegible] بیر تو بیلا خوش فرشت یکدا بولسام   اوش ایدین صبح شمعی میکلیغ اولسام

بیرا سه [illegible] لعل ابرینکا سوسونیدین   اکرچان بیرسا من قذغو یوقادین چیر

بوکوندین سونکرا [illegible] ازرمانا ایر یار   اشیکلینکدا توراقی بیرلا اتیشیم یا[illegible]

اتیکا بیردم اتیشیم تیر [illegible]   کراک اولتور کراک اسرا جانیم سن

تکیب موندا غ ایتو اوردی جقنکل   توزاتتی باریدا اوچ قیلدا اهنا

سیا ماندا غزل ایتو تو [illegible] ساز   روان [illegible] تیلیندین غزاغاز

یارینکا حسن و تیلیندین ایکینچی یارسا ایتغانی

سفر [illegible] ایرکل اوتین کونکلوم دا ایرجون   فلک جون بقتی موندا غ یغنا بولدی

آلر قود بیلا بوغوزلاسا اکامیی بار   اشیکلیندا یتا تورمن ایت بیلا ایر یار

اکرا سا تکل کونکلم اندیشه بو ق صبح   کونکل سوز لیکلر دینا ذکو جشه بوق هم

کوتورماز ایرسا تکمعشوق بولکین سن   اوشول جین عاشق ایرماز غلی بیلرسن

کیشی امکانیما بین نیعنسا نبوغ دیبن   ایراق تونسکان هجیم اول تمو غلادین

کوب ایدیم تول ایشا بین سینی هیچ بو کیم ایشیم زونتجی قالادین سیندارن

نی جود سیندرن کونکلی کوتورسا بولود   لی قذغو تکلی یارب اولتورسا بونو

بولوب نومید سیندین خالی قالدیم   کیتب ذتی مسکن کوندین یوقالدیم

سینما بجاق بولیت ذاتو نغیل ایب بیکل   ماش اوش تاج یا قیلیچ سن بلکیلاک بکل

اول آصو کوزلارینکل حقی کیم ایب یار   کیم ان قانو تعبش اصو تکل من اوش اول

حماینکل ملکینکا جون توشی رایم   عنایت بیرلغین هر بیر قیغایم

بو نکنه

f° 97 v°

سنینک بیله غمنک بیلا خوش بودماغیم   سنینک بیرلا یوروق صبح و چراغیم
کوروم سن هم یناکوز نونک جراغی   چراغ کوزکا رونق بیر کوباغی
نی اچینینک کیم بوزونکدا بلقنوز نود   ینا اندین اوق اچکیل کیم یراشور
بکیت بیکینک جانی جان نی جیسلار   ینا جان جیسلا مالکدین اذکو نی بار
اکر الکینککا کوزکو انسانکا ای جان   هم اوز عشقینکدا کونکلوم بولغا حیران
جیبنی کوزکوکا بقما ای بت جین   کیم اوزین کورسا هم اوزین کورار جین
کیشی اوزا الکینکا تنک کوزکو الغای   کیم اول صورتم ادین صورت قاقالغای
منکا کوزکو سینینک یوزونک متال کیم   سنینک یوزونکدین اوزکا یوق کورارم
اوشول تنکلوی حقی کیم قیلدی بو دهر   کیم اوش سنسیز سوجوک عمروم ایرور زهر
تنال توزتک ارکی کونکلونک عجب کیم   کونکل اکسینکنک کونکلیمن دینای جانیم
کلیب تاش اول کونکلدین عبرت السون   هزار رحمت سنینک کونکلونککا کلسون
سنینک کونکلونک سنبیخ دا مندا قذغو   سن اول تریاق بیرلا مندا اغو
بو دوست لوقدا کمانیم بار ایدی کیم   اذاق دین توشامن تو تغای سن الکیم
اوشلایک کیم بیقیلدیم سوستالیب تیک   قولوم تو توتکل ولیکن با غلادینکر بیک
نی دین قچوور سن اوش مندین اوزونکنی   کورا یین هم یرا قدین بیر یوزونکنی
یلت تیکیم سنینک یادینکدا کیچوروب   سینا مین کوب اومیخ دا یلغوز لوتوب
مینی اولتورما مونداغ بیغلاتو زار   یاد اولتور ماکل کیشی لیک یارمازای یار
یوراکیم کا اور ور سن هوزمان خار   جون اولتورورسن قوا خنقا ایتقای آزاد
بلینکی شنف بو بیر ساعت تنک اولتور   بو بیلی با غلی نی تهقو نک قاکلتور
خیالینکغا تپونما قدین یوقالدیم   سینی تپیب لوشبو حسرت ایچرا قالدیم
قوارسین لیق دا اشکینکدا وختیم   قتیغ کوزکوک قلب مونداغ بیرا یکیم

6° 97 -°

مکین دولت چراغین یقتی قوندرک   کیم اوش پروانه ینکلیغ قذغو کویدرک
مکین سنبرین سجتی لعل دین نوش   کیم اوش جانیم تماقی تاتیدک خوش
ابت ای دولت اول رنکل بیرک کا   کیم اول دوست توقنی بنکودو دونکل بیرنه
سنینک کوب نورلو اذکو خصلتینک بار   ایا بین نوذ کیم اریک توزلوک ای یار
اکیب من ارپا اوردوم ایلیک بوغدای   سن اوش بوغدای تیب ارپا ساتیتکان ای یار
منینک بقا افحام کا اخیر ست   تواضع کودی بو مشا ملیکیم سنکا من
کیشی کسمان صبح اوغری هندو ایلکین   ییغا اوغرکا ایام جوانمرد لیغیندین
یارم کونکلوم یوق اول شاه لیق دا بیلکیل   کونکل رنجی لی یوز انجا نیبو بیل
قالب قذغونکل اداقی اسرا روح جوم   یوق ایدین قذغو دین اوزکا توجوم
سنینک قذغونکدا کونکلوم قانی باین اغلاد   قایو کافر فراقیدا ایغلاماز زار
تونکلیسین ایردی زلفونکوز ایلیم هم   کونکل اوش بغلادیم زلفونک کا محکم
منکین ایرنینک بیلا خلوت ایتیم یار   اوش ایدین یوق محکم راک ایشیم ای یار
نی بو بیرودسن قیلا بین مو ایشیم نی   برانجا قیلنا بین مو سلیتیم نی
اکر تبغونکدا بیرورا بیر ساتکان یار   جهانکا اورنینکا بیرما کیلینا خار
نوتوش کیم اکیمان جفته نکدا مرتم   منکا بیر ساتکل بیرار نی اکیکای هم
نی بولغای انداغوق منکو شتبندین   زلوة بیرسانک کیم ایرغاسا بو مسکین
نوکاتق باربدا ایتو نواسین   تکیب بشلا دیک خوش راق اداسین
تمام نوروز جهاکی تیکل اجیلدک   توزوب نوروز دا جنک اغاز قیلدک
کوروم یوزونکل توزک بیرلا بیرو قاوش   جهانینک بیرلا کونکلوم خرم و خوش

نیکیسا شین تیلیندین اکینجی نارسا اتغانی سوزک

جهانینک بو تیریکلیکیم مسرا سی   اطیفنک توزک کوزوم تونکل توتیاسی

سننک

f° 96 v°

غریب قیلدیم بوکون سنکا ایا شاه   غریبونکل من فی بولدی مسکنکل ای شاه
غریبنغا کوچ قیلا بیلمیل قوللوق   غریب نینک کوچی یتماز بیرسا بوللوق
کراک بولسا بوشاه لار دا کوب انصیف   نی دین تردور شاهیم سیزدا بوق انصیف
جهاک نیک عشق توتیب یوده ایدن   جهان نی کورمایین بیرسا جهان دین
بولوب توبراق منکین اوق غا نشانه   سیکمت ارکان قویتسا بو زمانه
اومینج بیرلا جهانین بیلکا بیرسا   توشوب بو مونکل قا موندغ کون نی کورسا
نی بختی کیم قبیندا بولسا یارک   نی بارسین اورغوقا بولسا قرارکی
[illegible] اوردی الورنا غرقه زار   اونوکل هم بجت سیز اولماسو دینهار
منکا قیلادی بختیم ایدک یارکی   اوبیای دیم اوش سیندنکا بجتیمنی قیاریب
ایشیم راحیما بوما دکی قویدوم   [illegible] نینک بستون کیم ایدک من اوسا [illegible]
سنکا خط ایتیب [illegible] بولادی قیلدی   اکر سویدین خوش اسرا [illegible] اوق بیلر
تلیسا بوغزل ایتی [illegible]   بوما ندین بارسیل سازین تورانی
عراقی [illegible] توتیب خوش آواز   عراق دا توزدک بوجغ بیت اوزا آواز

باریلحسنو بیلیندین بارسا ایستغا فی

خیالی کیم لور قازور جهیر اهیم   تولار دوست سیزغی بیرلا اونی دعلیم
قایو کلدا مونونکل نیک خوش سیزنغ بار   قایو باغ بلبلی بو شکلا سیرا ر
مکر اول سپهر دا کیجتی بیوز دین   کیم ایدک سالدی مونکل مشک بیزیمین
مکرکون طاوسی کوکدین کیچار دا   یتیب سیلکیندک بولغای اوشبو یردا
مکو قوندی بوتون موندا هما یی   یا خود نونکنوکدین ایندی تولون آیی
مکو ناکه الیندک قورغا تویغون   یا خود تون یاویمیندا توغدی بوکون
مکو اوجماح نسیمی ایستی کیجتی   کونکل نی قیلدی خرم قدغو کجتی

نی یول کیم اول ایتا چنگ سازین　　نوزوب اول پرده بیرلا سوزلا رازین

توزوب اول باربد بربط دا آهنگ　　نکیسا هم بو یاندا خوش توزوب چنگ

بولار نغمه‌ل خوش نواسین تینکلا یوشاه　　قیلور هر دم کونکلولدین خوشلانب آه

دماغینکا بیباک دین توتوب آواز　　قولاقینکا کیجورمیش حلقهٔ راز

کونکل دین بیلاب اول شیرین وازین　　نکیسا کا اتور ازین ازین

ستاک کیم قیلدیا شیرین درخواست　　بو هم ایتور توزوب خوش پردهٔ راست

شیرین تیلیندین نکیسا مارسا ایغالی نینک سوزی

اویوما بیر زمان ای دولتیم کیم　　تمگین غمسام کونکلو لدا کی تیلا کیم

صبر ناغیندین او مینج صبحی تیلکور　　بوکونکلوم کونکل کوزینکا ایلدک بیر نور

منیم بیرلا یراش ای بخت کج کون　　کلیدک تب بو راقیم بیرا حیلسون

کیمدار بوطالعیم کونکل تحسین ایلدک　　سینی تینکدورسن اوز اونکل هانین ایلدک

کوتار عیارلیق بیرلا ایلینک بیر　　بو فذعزم نوتکل جربلاس سیندور آخر

کوبوب بغدیم بوراکیم قان غابانتی　　ایروو رحم احسانک ایلدک خاص وقتی

نی بولغای سن منیم تیکل بیر ضعیف هم　　نی من تیکل حالیین اوسار خوش جوهرهم

قویا بیلا سام ایلکینکا اکر سنو　　کبابی قیلغامن هم او تیقا فرشو

اکوشربت بیرور کا بیلا سام جبت اخیر هم　　اجعامن قفاع اعزین

توتونکدین کیتار و بیلا سامن کیر ایتالینک　　توزینی میلکای من آخر

کولاتکانینک اذا ق تی سالما مینی　　کوجوم بار تیو بیر کا حالما مینی

سوابنکلا نی خدمت کیم تیلا سانک　　قراوشلیق قیلاین بیرجا فا تینک

نتاک کیم سن اروزوم داتب سو وارسن　　لی ایتای جالیم اوشبو کیم کوزارسن

عوضی بیر کیم قذ غوها درمانده بولسا　　نی بولغای بو مونکلا منکا زکی سولسا

خوبس

قايو تمندا بار ايرسا عشق و يارى   ايديم قيلسون انكا هيشه يارى
يارى بيرلا هيشه بولسون اول يار   كورا بيلمان كوزينكا توتسون اول خار.
بو سوز انى كوزيندين آقتى ياشى   شيرين نيبو كومار ايردى ايجى تاشى
بابير خوش نيكيسا آنلى جنكلى   بار ايردى اونى خوش موزون تيلى
كيم انينك كورماميش ايردى يوارلون   قيلى و هم تيلى ايكيسى موزون
قجان نيرانسا اول جنك اورغا قول   قيلور ايردى بغايت خوش نوا اول
انينك نيك جنك اورورغا كيم دا ازخص   اوبالور ايردى ايدين لولدا زخص
امكين قيلا شنوروب بربط بيلا جنك   توزوب تنك بيا آوازنى هنگ
اوقيبيو خوش غزل مجلس ابسيتعب   كونكولدين قذغو باشدين عقل كتيب
سلور اب مجلس اسروك كيجى اولو   قنبشتى ايرسا بولسون لارغا يوللو
شهنشاه ايدك تورغانكل تيب ايتتى   بيريب بيريب توكالار جيقتى كيتى
تيكل اول شاور قالدى شاه قنبيندا   تنى ايكى قو بوز جى خذ منبندا
اليب بربط ايلكينكا باربد هم   خوش اون بيرلا مطلب جانلارنى خرم
نيكيسا هم توزوب خوش پرده ده اساز   كونوردى بيلار موافق بيركا آواز
ملك بيرنج مدح خوش نوش قيلدى   قيزاردى آل جيجاك ينغليغ اچيلدى
بو ينكليغ عشرت ايتا اولتوروب شاه   بينا بير خيمه ايچرا اوتورور اول ماه
جقب تيزكيندكى اول جادرقا شاور   كورار كيم بلقيو لولتورميش لط جود
اتقى پرده دين شاورقا اول جود   كيم اول مضطرب دا بيريشن بيرو دلدور
او تورسون موندا جنكليق راست قيلسون   نى كيم من ايمامن اول انى ايتسون
نيكيسانى باربد شاور كتوردى   كلب شيرين قبوغيندا اوتوردى
ايتتى بو جنگچيكا ايتما زنهار   ولى نى ايتسا لار سن او كرانى يار

مونونگ تیک سوزلار ایشیتو شاه بولوب شاد   اوبو قلادک بولوب قیغودین آزاد

یناشوقتی تجماق قا رَوان تون   تنوب ارتنجا بغماسون تیبو کون

کلین لارنینگ نهزادک صبح اوزیت   روان جیقتی حجاب دین اچتی یوزین

خسروسلار منکلایو کیم قانت اوردک   یناشاه اویغانیب باشین کوتوردک

نقابین سالدی اژون اچتی یوزین   سنبج کونکلی توتوب کورکان توشیندین

قیلیب مشغول ایجارکان خاطرک نی   بوبوردک کیم تکینک طرک جادرک نی

تکیب جادر توروب بوجا قوزاغین   اوتوردی لار قلیب مجلس یراغین

ملیک لار یغلیشیب بوجا قبوغه ندا   کمرمانالاب تورو قیتی لار تبوغه دا

اوتوردی تختی اوزرا خسرو چین   یناالتورمیش اول بیر باندا شیرین

توغ محرم توکان لار شاه قیغنلا   کیریب بیر یوق مخالف خدمتیندا

اولوغ بکلار قوبوب کرسی اوتوردیش   ادب سقلاب خدیم لار اورو تورمیش

توزوب التون کوش توکر ایتی ساقی   مرصع لعل و یاقوت دین ایاقی

سنج بیرلا قیلو بیشلاب ملک نوش   تونا بیردی توکارلار کا قوغ نوش

الیب بربط الینکا باربد هم   خوش اوف بیرلا دماغ لار قیلدی خرم

جیکا و قیلغا جیکا واتیب نوزا ساز   بها قیلغا موافق هم خوش آواز

بولوب کوبنو کلی شعر نیدین کونکول عود   ینا اونی تمام اوّل حسن داود

مسیح نینک مو سفادک تیکل خوش آواز   بیلا شعر نیدا قیلدی نغمه اغاز

بوروب بربط نوا قیلدی هوزمان اول   بو بولدین جیقا تیبو کورکاز بیول

بسیب بربط بو غوزیندا ایلینی   کیشی تیکل سوزلا تور ایردی قیلینی

قیل آوازین اشتیب شاه و جهان   یشیب ایوغاریو ایتورکم خوش ای جان

نوااوریل بو عشقی نواسیندا   جانین بیرسون بوتن عشق هواسیندا

قیلوتندا

f° 94 v°

ایکینچی چاچنیم سیندین ایرور اول   منکا کاهین سبزین شاه سونماسون قول
بو ایکی چاچنیم جنکور سانکان سین   ادرنی قیلسانکان رایکیجا سین سین
بوق ایرسا قوی کیم اوز بولوم تونایین   الیب اشیم سوایغا کیتا هیین
ایجیب انت لار و عهد لار قیلدی شاور   سینینک رایکیجا بولسون نیدک ای جود
اطین بخلاب بیرا خوزدا یاشوردی   الیب شیرین ایلین ایوان غا کیردی
یار ایردی بادشاه نیال ایکی جادر   موزولمیش ایردی لول تهوتشته حاضر
بیرسدا عیش انیب باده قیلو نوش   بیرک ینماق اوجون بولمیش دا سرخوش
کیمور دی ازال امنا ور اول یورکی نی   اونور خوش تب یواشنوردی یه ریکی
هیب بخلادی جادر ایتکلین برک   یوریلدی کیالدی خسرو یانینکا نزل
اوز الکلین شمع لار ینک اوچین الدی   قشغ راق تیرانو بیرادن قیلدی
تمام خوش اویقودا ایرکان شهنشاه   اون اینیب ماسکدین اویاندی ناکاه
کوزین اچتی کوردی اسو بجی شاور   اودیادی نتی تبغیندا اونرود
ایوقی تم بیرا ذکو توش کوردوم   سفوینا کیرین اشیم کوکاکا ینوردوم
کورار من کیم بوتود بیر اولوغ باغی   تونار من اندا ایلکیم دا چراغی
اوش ایلیک سافشا کونکلونکدا بقاکور   بو توسنوم تعبیرین ترکین منکا بود
ایوب شاور توشی تعبیرین کیم   سورادیم من اینتکاج یخشی بلادیم
برانتقانیم بیرو نغای اوشبو توش نی   کیکونکای قوینینکا اول یورک کون نی
سفیچی لیک قیلا لینک بیر بو توشکا   سفیچ لیک توش مونونکر تیکل انه توشکا
قوراللیکن تانک بیرلا مجلس قوراغین   عجب یوق تیشامیز بو توش یوراغین
نتاک کو تورسا مسند قدین باشین   کون یایلسا یر یوزینکا سالدیغ التون
سفیچ بیرلا ایاق الکا الالینک   کولا اوینا یوخوش عشرت قیلالینک

حکایت لار بیرلا شاه کونکلین آچتو　　اوتورمیش ایردی تانکسوق سوزلار ایتو

تبو مجیلارنی او یغانما دیک جیپقتی　　بو اطلیغ کیم کوراین نبیو بغنی

یوروب سبزین فینکا ینتی فوردی　　بیرک موسن یا کیم سن نیبو سوردی

نی ایزدان سن بو بیر دا تیدک ارسلان　　جتوک بولور بو بیر کا کیلسا ارسلان

کوروب کیم تاینیدک شاه نی شبزین　　روان سوزلاما دین ایندک اطین دین

اوشول کیم توشتی کورمیش نیک بیلیشنی　　تنکیر قاب فالدی شاه لار اوشبو ایشنی

کوروب شاه شبزین نینک کون حالین　　بیر اوبنی حالی ترکین سوردی حالین

نی دین توشتی فرانکغو تونلا بو رآیی　　ستاک کلدینک بو بیر کا ای تولون آی

بیرک بوزلوک ما ایدک کیم ای اوستاک　　سیبی کوردوم سب ایدک بولدوم لوث شاد

فولینی توتی واز کیرپ قاینتی　　جوابت فیلدی واوز حالین ایتتی

بیلیک سیز نیک دا شوخ لوق فیلیشنی　　مجل غالب بیتیمان بولمیشنی

ارجاکدا شاه دین او زین کیز لاکاینی　　تی ار توقسی سوز لار سوزلاکاینی

ایتتی سونکرا کیذ فدغو دا فالدیم　　فرایم کیتی بیر کیز دین یو فالدیم

اوز ایشمدا متیغ بیجان بولدوم　　کیتیب عقلیم هم اوش اوآن بولدوم

تاریغماق دین یوراکلا ندیم بولوب زار　　صنورت دا قوبایب ارسلانلیق ایتار

بو دولت کورسن اول جعدین قولینکا　　بولو تادیم یان سانغان قولینکا

بوتار ایش تون قچان کیم وقتی کیلسا　　وقت سیز بیتماز ایش بوز جهد قیلسا

من ایدک جون اوز ایشمدا یانکلدیم　　ایشیم بر جاسنکا تسلیم قیلدیم

ولی ایکی تیلا کیم بار آنی قیل　　اول ایکی دیب اذین نی قیلسان بیل

نبرک بو کیم او یا نسا خسرو جیب　　قوروب اولتورسا خوش عشرت قوراغین

میینی بر بیر دا کیز لا اولتورا بیب　　انینک کون تک جمالینی کورا بیب

لکنیم

توتوب یغا اوزین اول بیرکا جالدیکیم   الیب باشیدین ناجینی یبرکا سالدیکیم
بو کوندین سونکرو قالدیک منکا تیر لیک   بو حسرت و قیلا سا شیرین کا بیر لیک
تیو مغلاب اوزین اول قیلدیکیم آزاد   کیجیب جاندین اوزیندین بولدیب بیر آز
یادیم کیلدیک قایتیمغا کیتی قیترا   فراق جان و تنیم دین الدی قیترا
قیلور بغریک کویوب یوز توچو آه   نی دین اجوتیندیم انی تیو نا کاه
نی قیلدیم سن تیو بولوب پشیمان   قالیب اوز قیلمیشی ایشینکا حیران
اول اوز کستاخ لیغیندین ناوق اوبالیب   قرور سافیش دا سر گردان قالیب
ایور بیلان بو قدیغو بیرلا تینکو   الیب باش یوزکا اوترو بو قو کیتیلو
بو ینکلیغ سوزلار ایتو قیلو زاریکی   کو نکلو لدرا قالمادیکی ذره قراری
نی قیلسون صبر و طاقت کوترو کیتی   نی بولسا بولسون تیب بیرسا قیش ایتی
ادار لا نی حیقیب کوللو نیغی ترک   قوالنک لادین اون ایلکلین. ترکی اونیک
توتوب کلک بیتکا توبی روان یول   اوت اوزرا سف ادنو میش تیک بولوب اول
ترا ایردی انینک قوش زلفی تیک تون   قاشی تیک بیجکا بولغا سو دیکی کلکون
قوانکغو تونلا انتیک اول تولون آی   یوریر اوز جالینی تانکلاب قیلو وای
اوزین قول لار تیک اجیب اوشول جور   ملک شبدیز ک تینکرا یزیجا یور تور
یلیب یل تیک جوبیل کا یتتی ناکاه   کوراکیم اوزتا یبرد ا قونمیش اول شاه
اطلین شاه جادریکی یونینکا سوردیکی   یغو قراق یتتی خنکلاب ینتو توردی
کوراکیم ایقداجی لار برجا یاتمیش   بنام پاسپانلار اوتی سونمیش
قونغ لارکا بجیب ایدیتک تزافغون   بعضیلیش لار ایا قدین اسور بلی اتون
بیرا بجا قیلدیک مونلار قا تنکا تا   نی قیلغو بیلماز اوز ایشینکا جان
کورار ناکه هتب اول دم دا شاد   کیم اول جادو قیتیندا آطلی یوزور

بوتنکا بیلکا اوجسانک بیل بیسیر بیک   بیرکا تیکه سن ناغ ابرسانک ای بیک
ایش امکاک بیرلا بوتسا بخشی راق اول   سونکلا سامیش قا اونکلا امکاک کراک اول
ایلیک کوکدا کی ای تی غا سونسا بولماس   انکار خود وای لیق ابنیب موسا بولماس
ایبوراتی بیرلا خاتون لار ایشی بیر   ایشبیل توتسانکل اوزین تونکلوکدین اوزجا
آخیر خاتون ایرور اول بیجا کوبکای   سونکلی ایدینک تیکلا اوق تونکلوکدین اینار
اینکل سن قذغوسی یوق سانما زنهار   کیم اینکل سیندین ارتوق قذغوسی بار
سینینکل یارینکل بار اندین اوزکا بارکی   اینینکل یوق سیندین اوزکا هیچ یارک
سینینک کوبسا ابتاکینکل خوش بیل آنی   اینینکل کوبار هیشه تن دا جانی
بوتون تیکل تور بیر ابجا صبرایت ایم   کورالینک نی توغور غای بو فلک
قوت لور صبر بیرلا ایر بوباغدین   بوباغلیغ ایش کیلمدکی صبر ایرور جیر
شاشیلور باغ بولمین چقدا دشوار   کویار اندین کولار شمع ای جهاندار
اومیدیم بار بو محنت ترک کیتکای   مراد بیجا ملک نینکل ایشی بیتکای
ملک لی وعده بیرلا اوق قیلیب شاک   خراب کونکلین قیلو سوز بیرلا آباد
اورور دولت دیقا اول شاه یوزینکا خال   کیجا یولدوزلار اول موتیک اورور فال

خسرونینک مهیندین سونکل شیرین پشیمان بولوب سونکیجا بارغانی

ینا سوز ایغوچی اول پیر واستاد   قیلور سوز مونتیکل ایردی بیو بنیاد
نتاکل کیم قالدی شاه دین سونکرا شیرین   قیلو بشلادی فریاد اوز الیندین
لوروب کیر بوک لارین بیرکی بیر بینکا   کوزین دین قان بجار اول باش بیدینکا
اورروب تیرناق یوزینی پاره قیلادی   الیب ناشراوز کوکسین یاره قیلادی
یارلوجون اول اوزینا قیلدی افغان   قرار قالمادی اول قیلدی فغان
بوعشق اوتی کوبوردی شیرین محکم   شیرینی قویادی کیم قورسا ایسم

قونوب

[illegible]

سنکا من تیک کیشی توتسا بونا موس — کراک طاوس نام بولسا بو طاوس
بوکوندین سوزنک شکرنی خوش کورا بین — شیرین تیک اول شکرنی من سوا بین
شیرین قاندین و من غاندین بو حال نی — شیرین لیکدا شکر بیرلا بو بال نی
شیرین نی بوکونکلوم دین سوردم ایدیک — حقیقت من شیرین دین تاندیم ایدیک
شیرین سوزین منکا کیم ایتور ایرسا — تنیم دین سورکامن اوز جانیم ایرسا
بوکوندین سوزنک شکرنی خوش کورا بین — شیرین تیک خوش شکر تیلین سوزا بین
سوزین تینکلاب بیناسنا اوز فوبتی — دعالار قیلدیک و ثنا قیلیب اوچتی
کیم ایدیک افکانی حد دین کیچورما — سنونکلونک شمعی نی بیر یولی اوچورما
کراکمار جوق دین ارتوق تیر بولماق — ایرور جوانمرد لیق آخر سوز الماق
تینغ سوزلادی شیرین تیب قایما — قولان کونکلونکنی نی بیرکا بولسا ایما
سونکا تلبلار تیبو حرما سالما زنهار — جیجاک بیکیم بنکان سیز کو میمی ار
تیلاماز ایرسا نکار صنما شیرین — کیتار سوزدا کدین حلوا شیرین
تلوشیرین سنجنک صنمانکنی تو بدیک — کیم ابجا شکرو بنکا سوزکه قو بیدیک
بولور سیرکنکیمین سبزکا و شکر — بو صنمانک بیماسا سوزدانکمی کیتار
عجب یوق کورکلولار دین قیلماقی ناز — نازیک یوق کورکلولار خودا بلکا طناز
جفا قیلدی تیبو هیچ کورکلو لاردین — کونکل لی کسا بولماز توزغونو نازدین
بولور خود کورکلو لار بیرجا قیلیق سیز — بولار عیبین بیار کورکی بیلنا سیز
شبنم بیجو بیرلا توزلور اولاش جیب — کوب التون لیخ کلیدک بیل موردین
قجان خط تار بیلور سیجماسا پرکار — تیکان بولور جیجاک یانیندا اناجا
بیجا کیم توحشون ایرسا بومسالغای اول — نی قیلغای سنبیلانی زحم خوش بیل
فو تولغای سن بو تذغو دین ماتورکلین — اخیر نود تاغ تیکابر غانما بو بیل دین

توکاریلار توغاسون تب بردی دستور قونغلار کیم قالدی شاه شاده

شیریندین خسرونی شاپورغا شکایت قیلیب شاپور خسروغا علاقه قیلغانی

بنا اوستاکیم سوز بنیاد ایتور ل   صناعتلار بیرلا خسرونی لو بو نور

سجارکونکلی اونینغا هر زمان شو   کولا ایتور بیالی شاه فذعنو

بیلورمن کیم ایرور شیرین سنکا یار   اول اچیغ سوزلار سنکا بیغا زنهار

تنغ سوزلاردی تیب فذعودا نورما   سونکال سیز بولماز آخر مع خرما

نجا کیم تانکلی راق بولمیشا جلوا   بیلورسن ار نوروز اول ابجا صفن

اسیکل قیلدی تیب رنجیما اندین   ایرور مشهور ایسیک لیک بیرلا شیرین

کیم اوش کوردونکل بوکون نیلار کیجوردوم   نی خوار لو قلار اینکل بولیندا کوردوم

اویاتسیز لیق نی اشوردی حقیندین   نیشی لار دا اویات بولماز ابیش جیر

فوذوب یوزوم زبونلار نیکل قیمندا   سزونیکل اورا توردوم خدمتینده

سزوکا بلنا اورمیش نیکل منکا م   تیلی بیرلا تیلیم لار اوردی محکم

امنیم باش سیلادی کوزومنی   نیجا خوش سوزلاب الدادی یوزومنی

نیجا کیم بال فتنه دا بولسا ارک   آخیر بیر یولی بولماز زهر بارک

سزام تبتوم منکا آزا ایرتک بو آز   دریغ سوزنکنی بلمک کیم اسغی بولماز

اوکوش نیکل ارمیش لی جلبق بیرلا اول ملک   بجیلدین قول سالیب قولغیجا ایماک

بایلیق نیکل سنندا اول لاک توبجو قوب لار   تیلیم نیکل باقه درین قولغیجا زنهار

منکا اول حود بو خوار لو فینغا نیکلاز   یارنیق خوش لوق ایدکب قیزین غا نیکلا

بیکلک لیک بجو دریا دا ایزدار   تبار تو براق بیر اوز را ابزداکا ندر

لوشاق تامیق ابجرا من هم ابزداسلم کلن   تمام یاغسین جراغ نیکل تارنغا من جان

ی دین بو مال و جان بیرسو خفتا بیرکو   بانی دین قول خسرو اوتروسونکه

سل اول کابین سیزین یوز شاه ایسانکرین سنکا صرکیز مرزا دینک یرما کا یرین
بو بیکلیغ افکلاب اجیغ دا شیر بین اینینک تنک کچتی ناکه باردی ایلدین
یا کندینک بهادرین سالدی اتتو اوروب قیلدی چبادی اجرا یانغو
اوکوش اتو یلاسی اغزی سوز دین تولوب یاش اوت آرا کیزلادی اوزین
ملکلبلار یب اول اتو کوز دین قانیغ لار ایشینو کچیش ایردی اوزدین
تلیم بیلبار دیکی صبح اوتا دیک سوزکی اوزینکا افکا قیلدی کوبدی اوزکی
رحم قیلغای تیبو کوب قیلدی زاری نی قیلدی ایرسا سوز الماد بی باری
اجیغدا یول تبا قیتاردی آطین کونکولدین قذغو دوب ساقینیب اویانین
اطین سوردی نی چال اول غیب منکا بو کوزیندین آطا اوزا سیماب آقینو
اجیندا کوینوک اوستوندا یغار قار بولوب تیکل کوزلاری قان یاشین اغلا
توتوب یول یاری دین ازار بولوب یسا اوزجانی دین بیزار بولوب
سوکال لارتیکل آطین سورار اویالیب توودوغ صورت بارود جان موندا غالیب
یتار ارتینغا محروم لار تیکل اوق اول خجل بولوب بارودر ارقون توتوب یول
کونکل بیریب اطین هم سورا بیلمان حمیت دین ینا تیکل توا بیلمان
اوتوچرت داکم اطی بو بو لدا توذوغقا بنسا بیرجو مغانلی قولدا
یارک قوناق قا بولسا بیر بیغلنه اوتوزسام موندا قالیب خاو دانه
نیبو ایلکین ایلیندا اودور ایردی مونونکل تکل زاری قیلنو توروداردی
بولوب نومید توکارلاریندا ریتتی بولار لی بیلماسون تیب صبر ایتی
قرانکغو ایردی اول تون ازون اسرو بولوت تزغادی ایدینکل بولدی یغتو
جهانقا شاه بیراز نظاره قیلدی کوبولدین لونکلا کین هم بیان قیلدی
لوزینکا اویتو کیرما یین کورا قیین کوتورماز بولدی یاش چیرت یرنیدین

اشاکل تیکل کیم قولان ایلدا بوریکایی موتوب اوغلانلار اوینایی سوریکایر
قچان کیم اوجا قیندین قالسا لاجین یناقوغا لار اوق نیتکایی تو بابیر
ربون لوق دین تیغا تینگ اول عقارین سجان تونسا سوروب ایلتور قطار
زبون لوقینگ اوش ایلک ابلکا کیلار ربون بولماقی سنکا نیدین براشماز
ایا یین من قولاق توت بجنثی تینکلا سوزوم تونک معنی سی نی تینکلا انکلا
سن اول شاه سن قوغ شاه لار سنکا قول منیم عشقیم سنکا نیدین بولور بول
نا بو ساعت تیلار بولسانک شیرین تیک توماان تورلوک کیتور کای لار سنکا بیا
زبون لوق اول کیشی کا یرار اول کیم منیم تیک بولسا اول بیجان مسکین
غریب وخوار وعاشق و مهجور م سوکال لار تیک تورور من اسرو مهجور
سیدین بو شاه بورونداین کیلادک بیر غریب لیقدا سوکالی سورمادی بیر
اشبلبنکدا بوقین نی کورمادیم آن لوبشکا مو بوسوز لار تیک قیلو سا
نجاکیم شاه و شاه لار شاهی ابرسام غریب من من بو تون تیک ماهی ابرسام
غریب نی بواشیکینک ماباعلی نیدین ایدیم قیلا غریب تیک مونداغ ایشین
شیرین سوزونک بو بغدیم نی کوبوردیک کوینکا موشیرین اوزونک بوداوک
شیرین ایتور بوسوز لار بیلا بولماز عاشق لار قولماسینی بیلسا بولما
کیشی کیم ارسلان اوروشین بیلکایی کواک کیم نیشین ارسلان تیک بیلا کایر
کورار بیر کیم قچان ایت لار اوروشور اجیب یشین تاک اوترو تورو شور
اوش اندین انت اجیب ایدک کیم ای شاه اوزونک امکانتا ایدیک بولغیل اکاه
زمراکلار اوسی بیلکا جانی اوجون عاشق لار صدقی وایمانی اوجون
اوشول نیر تیک املاک تیک انکا بوق اویاغ کیم هیچ انکا اویقو ذوا بوق
اخینکحق کیم اژون ین بزاتی فراقی تون نی وکون نی برو

سل

f° 90 v°

بتنار موبجا کیم ایوریم بو حکایت قوبغی کیرتو بوق ارنوق شکایت

اول ایوسان کیم احیبی بیلا سام ایش سوت ایماز من بار اغیز بیلا اوقوز جیش

ساقینیم دین مشتندسرلار اوماتور فلک را ایمدا سرکور دان قالور

قوش ایوسا هم اوزونک بویرکا ینماز بو قوتلماشلار بیلا جبح ایش بوتماز

نجاکیم سیندا یوسف او یعقوبی بار انسال اوزرا بباقی عیسی اوخشار

اوزاکیم اوزکا ایشکا اطلانورسن بنا موندا بی ایشکا فتلا تورسن

اوزاقی دین بتنار راک ایکی نورلوک ایرورسن دایما هم ایکی سوز لوک

ساقیندیم ایردی کیم بالتانکنی سالدینک سالیب بلته مکر بو جوربه نی آلدینک

بورک بارکیم صح ایش کیلماز ایلینک دین ارتیب تیکل سانجا یماز من بالینک دین

کیم اول اوزینکا نی بولسا قولماز ولی کوج بیرلا روز کلتورسا بولماز

سن انکسیز ایجعتاب اورماسقوق دم ادب قیل سوزینکا یعنی تور ابسام

حلال ملجیدا قونکنی آججی ایت تیکل بیما قوزغون سنکلبز مر دار ایکیبکر

ایبن اناندیم ازون اجرا سیزین کیم اونلار کیلور شیرین تیلیم دین

سوسون تیکل بیرکا عیش اجیغ قیلورسن انیمدین بیرکا ناتلیغ راق قیلورسن

جیجاک تیکل تیرلادیم بو اوت دین اشنو کلاب من من کلاب اجیغ راق اذکو

آتیم کیم تیلدا بورور اجا ناتلیغ یرار بولسا سوزوم هم موبجا اجیغ

ایکی سوجوکلوک اول بیرکا تیقولماز سونکول سوز حرما قابیسین عوزیولار

ایریکلیک تیلغانیم فا ینغا زینهار تلیم بوسنان کیم ایریکل اشتیندا ابلر

کونکوشتداو دزعمان دا بولغود بوبیکلیغ کنج اوکوش ویرانه ابولور

نجند فیلا اوزنکل کوتورکوچی بولب نی اجا کیم زبون قیلسا سینی اول

زبون لوق اتسه بیر یولی جهنمدین جهودلوق اول جهودلوق قیلاق اوزین

فلک باشی بلا کینکل کوچکینکا سُست بو تونونکتا اوشبو دولت تونم جنت

بوکون روزکار نینک ارنی ارفاسین سنینک ظلونکنی کیمکا اونتایین من

تیبو افکالابیب ایدیک بالا بو نیبورسن بارک سوزنی سافنا اشنو

منکا نرصا عشقین طعنه اورما غریب اولکان عاشق نی خوار کورما

من اندین کورمادیم صرکین بیاناملیق منکا ایردی فرنداش اول جهانلیق

اوشول کورمادیکی بر ساعت یوزومنی اشتینی اجاق اوانیم سوزومنی

یبار عود نینک کویا ایردی هیشه اولاش کوبیاکنی تونیش ایردی هیشه

اوش اندین کوردوم اجانمهرو راحت کیم اوش سیندین اذین یوق نیل جراحت

نیکان کیم خوش چجاکلانا اونسا اندین یمیش سبز سروز دین اولیک منکا جین

چراغی کیم بزونسا یانسا تون بی شمع دین اذکو کیم کوندورسا تون بی

اخیر عاشق نیجاکیم زار بولسور سنیم تیکلو اولاشو خوار بولسور

بوزندان اجرا اولتورسا مینی زاد کیم اوش دوست لار غا کونکلوم نیکل ایلیم تاد

کونکول یار بولوب ایلدا بولماسا مال دالولوک اوزرا اسرو کلوک کوجایی حال

دالومن کیم بنا اسرو کلوکوم بار بو اسرو کرا دالودین ایش کیلا زایی بار

قلم نارت ایدک سیرین چنوفنینی یوکب حریف دوی کهلاز اندین سن ای نی فوک

جهان ساز کیم نیلی انکلسیز دا بتی باغشلدین بهر یتور غاق الوک کیتی

مینی کور جبرت ال فج تورک زینهار سن اوش قالدیم بولوت اجرا کوپا زار

سهی محنت اُقی بی الدکی قولدین زوان سن بغلا رخنه نیک قللابولدین

غواحود اوبی چار بیس اوزرا کاموز یوزوشونک هم سنوق تورما آجینک سور

اکر کونکلونکدا ارسا انتهنک تون نی کیها یوریا هیشروت یوزکپ کوندوزنی

بولوت تون یغدور و رشور بخت دبن ابجاد کونکل سیهرین دین ابهاک ساغا کولاد

f° 89 v°

نجات ار قسام بیتوف توزغیب سن ای بیکل   بو دیو بیوسن کیم اورکان ایلکونگ نینگ

اکر بیر بوجوغ اوقبین آزاور منکا کیم   نچوک ایتاتیش ایرماز بو یوراکیم

نکاه بو وعده بیر کیلسین تنک اوق توز   بو اکرکی ایش کوکین اول یوز بیلا اوز

بو تنکلا میینی دوشمان علکام قیلدینک   جهان ایچرا ایسمی بدنام قیلدینک

بو ایش قیل ایدک کیم مشهور بولسون   بو ایش بالغانچی دوشمن کور بولسون

بو کو بیدور ماکدین ایجاق بیر منکا قین   کیم اچیغ بولور اول شوریلا شیرین

اکر شیرین ایسانک سن چوبیت توک قیل   بو اشور چوبیت توک شیرین کا خوش بیل

بولوت ها ایزدار ایزدیم سنی ای تینگ   سنی سوز قورغاق بولوب تینک ینتوم ای بیک

چراغ ایردینک جهان یوزین یوروتقان   یقین کیلدیمسا کویدور دونکل نین وجان

بیراقدین آل جیجاک کوردوم تمیوم من   ایلیم کا الدیم ارسا اوت ایلیش سن

اوروش بولور قانیع کیم چه دین آلسا   قرانغو قالماز اثر م اصرو جیسا

تانک ایرماز ایلدا اون برماق بیلا ای   ینچا ماسناسا سانی بیر سالی

بیلورسن کیم اکو موندین قایتسام   نیازمن سن دین اوزکانی اجسام

ولیکن خدمتینک چیقین تونارمن   نظر ایرناکی مجهت قا تونارمن

نچا بس تب بو اوروسنی قینارسن   نچا مسکین قانیندین سن قنارسن

بو مسکین قانینی توکما بازوق نور   بو سوزدوم کا قوغ ادیم تنوق نور

بازوکلوغ قولونکدین سیر ندیم سنکا   رحم قیلجیل ایدک شیرین تیر منکا

شیرینینگ خسرو سوزیگا جواب قیلمازغانی نینگ سوزی

اجازت بیردیک شیرین اوز تیلینیکا   ینا خوش سیرا عمل تیب بلبلینکا

مقیت [illegible] کیم اچتی   کو صرلاری تورکیپ کوب بینجو بجتی

اوزا اکیلک کیم ای شاهی جوان بخت   سنینک بیرلا قوقا تور تاج و هم تخت

f° 89 r°

کوزوم چنکاچ سنکا اندین تغابین   نه سونا ایسا انکر چانیم جوزا اوزغایین

کیشی یول تبغای اوزا سیزنینک مونخلا   تکیب کوزلاردین قورسا نیونخلا

انکار بولسون جلال دوستلوقونکا ای یار   کیم اول اذکو انینک ارنماقین ایزدار

کونکلونکدا کینه بیک بولداش ای عاقل   انینک توبراقی قانیکماز صحبتی بیل

ایشیکا آچ کینه یولین بغلا اخبر   قوشانغیل ایرناکی خدمت قوین بیر

کینار بوزونکدین ایمدی برتقینقک تب   یوروق کونکا برنع اخر یی حاجت

اکر بولماسا ممکن ایشیکل اجاف   عزیبقا بیر کیجا بی بولدی خوش باف

انینکل نیکل تیل کیم اوش خشنود بنابین   بارک یوزونکلی کورماک دین قنابین

تجوردونکل بیل سنکیز ارعینکلی مینیدین   بنا تونشو او رورسن اوکی زخمین

تالور دوم ایرسا هم اوسوم سن الدینکل   انین قینارمس اوش کیم اوت سالدینکل

بیجا سالدینکل ساسن مینی کوزونکدین   لورزوم بارک سنونسو وناکی یوزونکدین

لیشی کیم کوک نبا ناش آنسا زینهار   تیلار کیم اوز باشینا اوق قلسا آزار

اورور بشتا آنا بیلمان سایان ناش   بیلیک سیز بیک دین اغیر بیغدا قالور باش

اوزونکل بومشاق قلیق یق قیلا سغلان   یواشماز تیلکو لوک کیر بی دین ای جان

بس ایدک مهر توف استین آهنات   سنیم بیرلا بو مضمون آن اوتیبات

تموغ عاشق نی بیر نیکل سانسا بولماز   تموغ سکین قاینیدین قانسا بولماز

مینی هم ناش اوزا ارلتورما کیبل سن   بیکلادنکل من بتی فرصلا ایاز من

کیم اورنشو کیم یراشو کیج بو سوز دیب   سنکا حق توبه بیرسون ایکی یوزد

اوزونکل قیل ایش حقیقت قا قرار قیل   کیم اول بولماز بیلان نایق بینن بیل

قیلیق سیز بولدونکل اوش بیلان سببی   سنکا نی بولدی بیلان ای عجب نا

نهایتی تب مینی امکاننی تکات   هم تعکنی نیکل قیشاماقیم ارتار اولد

f° 88 v°

ولیکن اوش بو توت کونکلوم پریشان   سنینک هم مونداغ قویما قیلغیل پریشان

صنوز یوز یارو اننینک ایلی خام اول   صنوز بولمادی بو حلوا تمام اول

نبیب بولونکجا بیتار سن نیچا بولماز   کیبینی بورتیندا کوجون قوتیا بولماز

چیان کیم ییتشا ایش چوق یاری قلسا   ینا اوندا کاسن سن وقتی بولسا

نوع ایش نینکل اوزوندا وقتی بار اول   بو وقتا چوغونک کنج لاری اچار اول

تنوق چوق سیز جاقیرسا خود بیلورسن   بشین بیلکا بیر یب قالور قوروغ سن

خسرو شیرین سوزینکا جواب ایتغان صفتین بیان قیلور

کوراد کیم خسرو اول معشوقی بوناز   بو سوزلار بیرلا باشیندین جیقارماز

فسون بیرلا سوزلار قیلدی انکین   فسون بایلاغاچو اونکغایو صوابین

ایتتی یابارب ای تیندا جانیم   کوزوم نونکل نورک و شمع روانیم

باشیم غا بخت و تختیم غا ابر کلیک   تنیم کا جان و جانیم غا بیر کلیک

منیم بیرلا فلک تیک آز او روشقیل   ننجا قان یاغی سوزتار سن کرم قیل

عاشق یی عشق بیرلا شاد قیلغیل   اولوک صندوقی بیر ازاد قیلغیل

سن اوز عیبونکنی کورماسن بقیب بیر   منیم عیبوم بیچا سوزلار سن آخر

نتاک کیم کورماز اول لونی سوز کعبه نی یی   اینا نماز هم ادین لار کو میشی نی

هلاک قیلدینکل سین بیرکا ساییب صواد   عفاک الله زهی لب اسرا غینک یار

یقیب کیلدک قراتون قار یغار هم   سنینک سعدینک مابوز تیک تونکلاک محکم

سینی قویماس بوقار اوستوندا بو توت   یمان بولغای سنکا بوقار ایریر کون

عذاب بیرما منکا کیم بولغای آفت   بو اوجماغ ایشیکیندا قیرنی حاجت

بو توت کیلدیم ایشیکینکا یول بیرای یار   فلک تیک قول قیلغا قیلدیم اقرار

ادب بیرلا تبو غونکدا قودا ایست   اجازت بیرسا تنکل اندین او لتورایین

f° 88 r°

غلط قیلدیم اوزونی رحمت کا توشتی   اوق اوزکا یرکا ایتینگ موندا توشتی

بو یونونگ ایردی هندوستان نبا توش   غلط بابا یغاجیقتی بو یولونگ اوش

براشنو ردونگ نی شیرینی داروجان غا   یانجلدینگ ناگهان توشتونگ گمان غا

تنگری گا عزم قیلدینگ شطرنج کیلدینگ   جیجاک کا رغبت ایتیب لاله الوسنگ

توک اولتورما بو بوز اولتورمیشنگنی   اوتوب یار بو کونکولدین سوز میشیننگ

سنگا من یار و میندین هم ادین یار   بو اشینگ بولا مو میندا ایسینگ بار

مینی قدغوم دا بارکی آزخوار قیلغیل   سیهوق کونکلومنی بس آزار قیلغیل

اناسیز هم اناسیز یتیم من   کیشی بیلماز مینی بو یبرد اکیم من

غالب اول دیبو سنگلیدین ایلادیب موندا   کونگیل قوش هم کوز ... ای دا کو...

مرادیم بیرما دیک بیر کون زمانه   ملامت او قیلدا بولدوم نشانه

مینی بو تشلاد آرا زار قویغیل   تنی اوسنوم دا تاش قوی کیلم نوکور قیلیب

کیتی کیم موندا عوق ناش اوزارا ... الغای   اکر قیل ایرسا من تیکیل اوق بوقا الغا

جوانمرد لیق قیل ایدک بیر عبل ای یار   جیجاکینگ تیکنینگ یا بولدین کنار خار

من اول کون دنیا دین بیر بیلی تویادوم   کیم اول شهر ود شاه خسروق نی تویادوم

نی خوش ایردی منکا شهر و مداین   نی قیلسا بولسون المقدور کائن

ایتینگ تیکیل سانغا مین کیم من اولوق دم   بیلدیم ایردیک اطدین اول لون لوق

سنکا سن تیکیل اولوغ باشلیغ کراک بیر   نی قویغای من تیکیل اوک سلکن دین آخ

قوذوغ اول بیرداقاز کیم جشمه افغای   نماز اول بیر داسنج کیم تایی جیغی

بوروتن بیلکا بیر ب دوستلوقنی تو تونگ   ملکواید یانکی بهاد قویدونگ

یانگی آرکان ای توت کیم ایسیکی یوق بیل   ایسیک بولورمو اسکیرسا ای عاقل

اوکوش امکاندینگ اوخ کیم موندا قیلدینگ   کرم کوز کوز ده نگ اوزونگ رنجه قیلدینگ

ربیکه

f° 87 v°

نا بو سوزکیم بیلیک لیک سوزلاسا اول   نبار بیردین جهفار ساکوک نبا بولا

کیشی کیم اوز سوزین کیزلایو بیلکای   یمان نی ادکودین کوزلایو بیلکای

زمی تاج و تخت دین کوهر سوز   یناکوزدین فیغ داق بولماجی سوز

آخوجن سافنا سابین سوزلامازمن   میینی ریختیما سفتاب سوزلام سخن

نجان بوالکی ایش بیریکای ای یار   جون مبنداکوزکو سبندا قیلیج باد

کراک ادکو یمان سوز یوز بقیب تیل   یمان نی ادکو آیا قرقینی قیل

کیشی کیم بجنی سافنسا اوز ینکا   بزون بقغای بو تکیندین زاغ کوزینکا

سوز اولجوب سوزلایلسا سوزیکا اختیار   اوکوش سوز یوک اناکل کا تیب مثل بار

نی یوز سوز لاکو کراک بیر سوزنی آخر   بیلکیل لیک کا یمتار سوز لیرنوچی نیر

الرا اغر یتما باشینکل سوزوم جیین   ایابین بیر بیر ایلاد نیحلا میندین

سیمی مومنیک حصاردا سالدینکل اوش زار   نی میندین اوزونکل دلدار لین ایزدار

کوزوم ینبغو لارمدا بیر نظر قیل   قولایم دانه تی لی اوینا ماعمل

نونار عنبر منکیز اجیم غا بقغیل   بجیم نونکل عنبرکی نیکماز سنکا بیل

نام نار دانه تی نیکل ایرنیما باق   کیم اول باغیم نا پیهن اوغزکی ایلتی اعماق

ترورمن سقلابو بو زوم شغبن اوش   مبارک بولسو سا قنوق لوق منکا خوش

کوزومکا بقماغیل زینهار سقلاب   کیم اول عنزام سونکو تی ترک الوجان

بوایکی زلفوم آسا تنکا بیر ساج   سا قیغیل اژدها اول قیب قراج

منکا بو سوزلارینکل جیح یادین اوتماز   بو بوز قندیل غا بیل اوت یقسا تو تماز

قوذوغ قا اوزلی بو بیب بیرلا سالمان   ایشوق بنکلیغ سنکا من آن بولمان

بولونکدین آزما صودم ای شاه جیین   بایلنغا بعلا بیر قونکرا اغو اقه یدین

کوارسن قونکراغو صو کاروان دا   بول ازما سون [illegible] ار تیب قو دا

اگر شیرین تیکی بولماسا سوت هم   قچان بولغای ایدی اوغلان اِمسا ایسام
تیش و سوت سغنو لور تاتلیغ ایچادین   الار شیرین ایرور هم سمّا شیرین

شیرین خسرو سوزینکا قوبوب خسروغا جوابلار ایغانی

قوبوب شاه تیغینکا شیرین ییراقدین   ییراوبکاج ایتو بشلادی جوابین
کیم ای شاه دنیادا صاحب قران بول   جهان بار بیجا هم شاهِ جهان بول
یتی اقلیم اچرا سخن بولماسون نور   اولاش ساغ بول تینکل بولماسون رنجور
روا بولسون تیلاکینک خان لیقینکدا   توماننیل بیر غاعیل بو شاه لیقینکدا
کیبنی کیم تورقیلا سیبنی سافنو   من ابرسام بولا بین قوینونکدا اشنو
بس ایت بو زهریل شلاربی بجها   قویا خو سوزلاها اغزیمنی آچما
بیجا افسون بیلا سوز سوزلاماک بو   سو جوک سوزا بجرا اغو کیرلاماک بو
جیقتیب آق آیلا اغو تدبیر قیلماق   ینا شیرین کا فوروغ منّت اورماق
کراک شاه بولغوجی قاموغا بیلماک   کیم اذکو بولمان اول موندا عقا کولماک
تیغ یو مشا ندیم ایمدک قلیه لاریب   سافینا کیم سنکا اونکاپ بولار تب
بولور توزلاق جیهاکی یوق بیمنی   کیبنی توزلاق بیمیشین یوق بیمنی
سن اول سن کیم اوش توبونک بولماز   تنگلیز تیک سن یقانکا کوز نیما کورمار
من اول بیرنوب فوروغ چشمه نیکا بیردم   تیلیم دا بلکورور کونکلوم دا بارم
تنکیز تیک کیمنه اول کونکلومدا بولغای   صدف تیک کیم تیشی کوکسو نکلا چتقای
شکر بیکلیغ سوزونکا موبو تارمن   کیم اوشبو من تونشو شکر یوک ستارمن
کورارمن تیک فوروغ بیل اونکا کوزین هم   بغیر کوییدورما کینک دین یوق اذین هم
ابرور غیرت قیغ تاش دین تیلش ایکی یار   ساقین سیرجانکنی تاشقا اورما زنهار
تیلادی بیرلا آز سوزلا سوزدو تیلی   سوزونک تیکا سرو کل ایماسن اوزونکلی

هابوم

f° 86 v°

قیل ایلاکیسن بو افغانلارنی قوبغیل   بیرانجام ننکاق بیلا عذر قیل
نی یازدیم نی بیان قیلدیم من ای آخر   کیم اول ناش کونکلونکل ایلاک یومشا ماز

بیجاکیم کونکلولار بولور قیلسق سیز   ولی سیز اسرو بیر بولی جالیق سیز
بلی کیم ازکه لار اوفکا بیلور لار   ولیکن رحم قیلاق هم بیلور لار
آخر اوفکا سونکلیبجا رحم هم بار   قدیم یار بیل من انجاق کوج قیلا ی یار
بولورم اذکو لاردین اذکو لوک چین   سن اذکو سن بو رحمونکل بوق نی یاندین
اونوم دین بیل ننکل اول بیجا فجارین   سغوم قوکا کیم آخر توبرا قینکل من
ایرورمن مستحقای کورکا بایم   بیجا سیمنه بین پیراق مونتیکل نودایم
ایرور برجا بلبل لارغا بو معلوم   بولور تیب مستحق لار نو نشو محروم
منیم کونکلوم بار بیجا دلبرم سن   کونکلولدین تنیم جانیم یارم سن
قوتولسام خود بالیق بیخلیغ اغینلارن   قجان قور تولغا بو کونکلوم باغیندین
جفانی سن منکا انجاق سورا ایلاک   ایشیم اوش جانغا بیتی ننکل تورا ایلاک
شیرین لیک بیرلا قیلدننکل اوزنی مشهور   اجیغ لیق بیرلا عاشق قانین ایچتور
بوزخمی کیم بیدیم ستهل اول منکا بو   مبارک بولسون انجاق ننکل سنکا بو
نوزولمیش داکیدین کوب ایش مجلم   بولور قذغو سونکلیبجا بو شبنم هم
جفا لوب قیلا غیل خوش قال ایماز بیل   آخر سوز قوک لیبجار نون ایماز بیل
سغوندور میمی کیم قذغودا قالدیم   آخر سیمنی سیلاب بو بیرغا قیلدیم
بو ایشدا شمع تیکل سیز غام اولاش زار   لیم اوش من تیل تلیم یار شیرین نایزدار
کوراومن شمع تونسو تینکلان ایغلار   مکوجا بیندا کیم شیرین اوتی یار
نی دین خرما یبغاجی لو نغلی ترلوخار   اینی لیم بولدی شیرین کا گرفتار
اولاش ننکل قیشی بیلی باغلیغ   اینی لیم کونغلی شیرین بیرلا داغلیغ

f° 86 r°

باراوشبو قیرا اجا بوز اویانیم   جهان دین بیل منکا بواذکو اتیم

نجان بونوم بیزاسا بوجهان نی   سنار زرنیخ قا اول دم ارغوانی

کورنوم بابک لارک رعنا لیقیندین   نیکورمان تنکا لار قاینغا ابللین

بوباشیم دا نی شورلار کیم منیم بار   نی مسکین لار کیم اولکوردوم ایی زار

سنینک قاینینک قام کیرمایین ایی یار   کیم بوینوم دا مونینک قان اوکوسی بار

زحم بیمار دین اونکا نیبرا بوریکیل   فیلور رسول قول بیلا عشقیم ایتین بیل

سینینک کونکلونک تیغ تاش من تیمورجان   قنیغ یوق دا ایرور آیلی سی بیرسان

شیرین دین خسرونا نکلاب شیرین کا جواب قاینار غالی

ملک ایدک بنا کیم ای بوزک کوب   کیبجار نینک بو فوروغ سوزلار بیلا نور

یوزونکنی تونکنی نورلیق آجا قاوکا منکاس   نی کیم ایسانک مینکا ارتوق سن بیلور

سن آتش کوزکو دا کوردونک اوزونکنی   کورار یور اجا کوزلاریم یوزونکنی

آتینکنی اغزیم غا السام ای بت جین   تولار شکر بو اغزیم غا اتینکدین

اکر بوزونکنی کون تیسام ایرور هم   کیم ای تینکنی رونقیین سیندوردی نه

کوروب اول سرو قدینکنی او بالیب   تورا قالیش اولاش حیران قالیب

ینکا تینک تینکنی جیجاکی کیم اجیلور   خجل بولوب جیجاک یرکا تجیلور

ایریم باغینغا بیر شکاینک کلیدا اول   وصالینکنی غا ایین نیماز کینی بول

اکوسانسانک یاریم ساجینکنی جهانقا   الورسن نی جهان کیم تینکلا جان قا

نی بنکلیغ کونکل کیم سیندا جیسانک بار   ولیکن سنلا عیدا او زونکنی زینهار

اوزونکنی کورماکیم تیل لار دا یوروور   اوزین کورکان اوزینکا زخم اورور

آخر جانیم غا کمرسن ای شاهیم   بوشکلاه توکا قاینیم یوق کناهیم

اکرشاه ایسانک قاییت کو صبر نشانی   شیرین ایرسانک قاینی شکر نشانی

کیل

f° 85 v°

نوغ وقت داسینی اوق سانجیب یار جیبنه سینی سانجیلیم وفا دار

سن اوش کونکلونکدا توتادینکل اوروب بیر سینی سانجیلدا دینکل موندین بوروب بیر

بارا برسا مقیلیم ایدک تیل او تورسام اوزوم دین کورماس یوقانی کورسام

نچاکیم تیلاسا صبح ایش مهندین کیم اول ایشکا تراب داد السا مهندین

تصنع قیلغاسن اجا اوغانه آخرم اول لو موم تیککای نشانه

برار مومن تیل اوق اوز سرو آزاد بو محنت اجرا قالسام تیلو فریاد

هنوز کونکلوم داکورکوم دین سنونج بار هنوز باشیمدا سوخلوق وادلنج بار

هنوز هندولار اوش اوتوم قاتنور هنوز نرداته کوزلاریم ما مخمور

هنوز غنجام جیچاکین اوزماد یک قال هنوز انجومنی ییبکا توزماد یک قال

هنوز ایرنیم دا اوش منکو شکی بار هنوز آخو یکت تیلیم منکا یار

یوزومنی کورسا کورکلیک لار او یالور سوزومنی تینکلاغان حیران قالور

چراغ نوروم غاجیب پروانه بولور یانکی ایکی کورسام دیوانه بولور

مضیق و لعل ایرنیم دین اکور رنگ کوشوم دین الور زهن کوروب تینکل

اکر کورسا سقا تیعم تونکل تورو بحی اینکاک قانقا سوقار بغداد نارنجی

سیغون بو کوزلاریم تونکل جیرستیرت افیتور کیر بولکین دین زهر باشین

اکر آهو بینیب بو نیم منی کورسا خراج بویینی اوزا ی تانکل کومورسا

بنجا اول جور ملک نعبندا کیم بار ایلیم کاشف قویا هلا کای ایم یار

نیچا کیم غمزنی برلا السامن جان نوا ختتا یتماک منکا هم اندین اسان

کوزوم با دای غایت نار لیمسندین کوروتمان کوزلاریم کا کیشی ترلیکین

اکر قیلسام ببار دین ایغان نخجیر قیلور من یوز مینک ارسلان نی نخجیر

اموکراش بولدک شکو برلا نخشیم وفا اول ایلالیم دا اکسوکل ایشیم

f° 85 r°

ولیکن اوقسام اردی زلفینگ انینگ   بحرور ایردوم تاج کیبی بارسا صفانینگ

قلب نی نی اذین لار بیرلا مشغول   جانیم کونکلوم بیلا ایردی سنکا قول

بوراستلیق دین اونکا ایش کیلادی مندین   نی دین تیمارسن اوش راستلیقنی سیندا

انینگ دین سینگ قنا شیرین راک اوزنگ   کوم قیل ایشتایین بیر تاتلی سوزونگ

اکر تقصیر توشتی ایرسا مندین کیچورگیل   یکیتلیک قیل مونینگ اوق بولور بیکیت سن

شیرین خسرونینگ سوزیکا جواب ایغان صنمین بیانیده قیلور

تاک کیم اچتی شیرین تنگ شکر   نجابتلادی تیل دین دُرّ و جوهر

مفیق لعل ایرندین بو خوش آواز   سلا سوز سوزلاماک کا قیلدی آغاز

اوش ایغاقا تیکی کیم انس و جان بار   بو بیر کوک تون کون جان و جهان بار •

اوزون تا شاه حکم تیلغان بولسون   اوزون هم حکمینکا فرمان بولسون

سعادت جاوشی بولسون اونکیندا   بنا اقبال و دولت هم سونکیندا

منیم کونکلوم دا اسینگدین کوب کله بار   قوکی اول شاه لیق جسابین اوزکا ای یار

عاشق لیق بیرلا شاه لیق راست کیلماز   کیشی کیم عشق یوق بو سیرنی بیلماز

هنوز اوز دولتینکا فخر ایتار سن   هنوز شاه لیق بیرلا ارق کیبر ایتار سن

هنوز اوزونگ کا اول مغرور ایرور سن   مکر عشقینگ یوق اول مغرور ایرور سن •

عاشق اول کیم کونکلیدا دردی بولسا   یا منینگ یاری [illegible] نی اول منکزی بولسا

من اول قوش سن کیم اوچتوم اوش بیریلدین   سنینگ عشقینگ دا کوچتوم اوش بیریلدین

جهانگ نیگ چشمه لار اوزرا اچیلدیم   کُلاب تیک ایلدک شیشه اچرا قالدیم

مونونگ تیک بیردا صبر ایتیب اوتوردوم   اومیدیم بیرلا مونجا ییل کیچوردوم

ایچمک لیک دا اوش التون تیک ساریدیم   باش اوت تیک هم سنو تلوق دا قو اردا

نی بیر مهجوم کیشی بار راز ایغو   نی بیر مشغوم بیکان بار کیم جسا قیغو

قیغو

ایتماکیم یوقلوم قدین فتنه نینگ قوب   قوبار بولسام بشیمدان بولغاسین کوب
سونونگ نینگ ظلم قیلماکیم نشان سین   یتوت اوز اشینگکا یاندوروماسام من
نی ایش کیم کیلسا الدین قیلسا بولماز   یناسونینگ نی کیلورین بیلسا بولماز
سینکا سیندین ایرماز بو خوار و زارکی   هم اوز بخشیم دین اول قیلادی بارک
براغشیم ایتلادیم او شبو ایشیم نی   کیلی دین سو کورایین قیلمیشیم نی
بوق ایرسا سونغا سو خوار بولغای ایردیم   سونونگ نینگ مواسا قیدا قالغای ایردیم
غلط ایدیم بو قیلغان عشق ایردی   حلایانسون کونکلدا کیچتی باردی
بیجاکیم سین بیلا سانگ ناز قیلغیل   بیرانجا بوق قاهم پرواز قیلغیل
بوکون سلطان سین ایش کلان الیمدین   بیرور من خط قول لوق قاتیلیم دین
توتوب ایلتسانگ قول ایتیم سیغوقام   باروری قول نینگ اوش تیغونکدا ایشیم
جیفار سانگ بیر کوزوم هم بیرین اوترو   توتارمن حالیم قالمادی اسرو
نیجاکیم تمادیم سابول قیبنکدا   کمر باغلاندیم ایدی خدمتینکدا
مجور سازین باشیمنی خنجر نکدین   بنیم بولماسو بولماسا سوزوم جیین
سنکا سین نیردا با جان و هم تن   کیلی بیلا سا باری سین بیلور سین
کیم اسرول لوکدا ایرنا کیجا هر کون   خیالینگ قا بتوندوم کوندوز و توون
کلیشی من نینگ بو شربت ایجسا ایردی   نی تانگ رسوای بولوب رازا جا ایردی
بو قدغو جیرت ایچرا اولتوروب من   بو زحمت دین ضعیف قالدیم قوی من
اوکوش امحاندم او شبو قدغو نی بیب   کیم انکلاب بحکوم تا قیلا سون نیب
ریان قیلا سنو شاه لیقیم غا نیبو   کیجور دوم مونجا نشرون قدغو بیبو
آخر زند ایرماز ایردم ذوق کورسام   یابیر طنبور الیب بیر یول نو قسام
جهانغا قیلغوجی سین کارسازلیق   جهان تو تغان غا بولماز عشق بازلیق

f° 84 r°

قایو کونکلاک منیم عشقیم دا بیدرتینک   قایو امکاک منیم یولوم دا نارتینک

قایو کون بیر سلامی اجیب ایزدینک   قایو تون خوش کلامی اجیب ایدینک

سن ایرغال دا ایردینک جوسنلار بلا   قلم شادور اوروردک بلتہ موزعا

خسرو شیرین سوزینکا جواب ایغان بیان قیلورلو سنلا

ینا خسرو جواب ایدیک کیم ای جور   یوزونکل دین تولون آی تنکل بلقیبوبود

اولاش کورکونکل کا دولت یاربولسون   اوزونکل دنیا دا برخوردار بولسون

کوزوم دین اورکا کورتماسون یوزونکنی   ایشیتماسون کیشی شیرین سوزونکنی

عتاب لارینکل بیجا کیم اغوسی بار   تیلینکل سوجوکلوکی دین زهریکی تیار

بی دین جفینکل یو قارو تیمان آخر   ولیکن کندو سا قتاب انکلا غیل بیر

جنغ کیم کوزلارم بجماق قا کیرور   قایو بیر منجنیق اول یوکا بیترور

بنجا یو خوارلوق قیلغایم سن آخر   یا بنجا رحم سیز بولغایم سن آخر

میں هم قصر او زرا بیندورکیل ایکی جان   کوروم یانی نثاریں کورکیل ایدان

منکا اونکل کنج قارون خرج قیلدینکل   سونکی قارون تیکل توپراق قا سالدینکل

مولا قیمدا جون عشقینکل حلقه سی بار   لی دین قیغونکدا ایمان حلقه سینکل بار

کونکل موندا رازم کیم کا ایا یمن   تینیمی موندا بشیم قاندا قویا یمن

جفا قیلدا منکا کیم یازو قوم یوق   وفادین اونکل بو بولدا ازو قوم یوق

بارا یرسا یازو قوم سن رحم قیل   یازوق بوادمی دین رسم ایرور بیل

قتیغ توتما قیلیب کونکلومنی آزار   جون من یومشا دیم ایدیک یومشا

بو ایکی بیت قوپ جوبان قیل اشیتکنی   اولوغ لارغا اولوغ توتما یشیمنکنی

براشماز بو قیلمق سیز لیغنی قوزغیلر   سینی قیلا قوپ ایدیکی کونکل قیل

مینی توبراق منکیز سالدینکل قوبغلا   بی یازدیم ایردیک آخر سن بیوعلا

ایجینا

اگر اگیلدی یسا سرویم قدینگدا　　بوز انیدین یخشی راق یار خد بیننگدا

سرایننگ توب تولوغ کورکلوک ایگولار　　ایت ایلیدیما بو ضعیف آقوتا قوییک بلد

سن اینک طوطی تیک یالغوز قفس دا　　سناک کیم یالغوزون تیریلسا عنقا

سن ایرغال بیرلا دایم سن بیغی دا　　بولوب توشمیش سنکا یالغوز بیغی دا

عادت قیلدیم زخم بیماک تیکان خار　　نی شویم بولسون اگر اوندا یوق گلزار

عمر بخ کون نی قسمت کیم بیریلدی　　کیجا دا انینگ بیجوک کیم قول بیریلدی

ضرورک کوجکو ارمیش بو جهان دین　　او میخچین کسسا بیک قولی برجا باندین

کیمونک کیم نالی ملکی بار بولور　　قویوب کیتماک انکار دشوار بولور

بنا بولسا کیمونینگ حالی مینیم تیک　　اولوم آسان انکا خوش بیلکیل ایکی تیک

کیشی کیم اوز سوزینکا قرغو تینکلار　　بیلیک لیک رمز بیرلا معنی انکلار

سوجوک تیل بیرلا الداماق تیلارسن　　یایش ارماز من کیم الدانسام سنکا من

سنکا بو تیلکو مکیدین آز قیل آز　　کیم ارسلان تیلکو لوک قیلسا یراشماز

نی ایش کیم رضی جنکی تیک تورار من　　یراشماز قیلدارین اونکدین اوزار من

بوزولماز سونک تیل اونک ازار لاماسا　　اجیغ تانغو اوزا سونک بیکو جهلما

توتون بیرور بوروی اوت سونکی بیرور توز　　بولوت هم اوت جهت یغور ایدار توز

ایدک کیم خار بیرلا خرما یراغی　　یماتوت نی قرار تیب کون یروی تی

اسنگ حتی کیم اکسوک قول لاری بیرز　　منکا خرمانینگ نی آل تیماز تیکان سیز

تیکان سیز ابها خرما ذوقی بولماز　　بیناکوندوز بوای تینک نوزکی قالماز

شکربار دور تیبو عجیبسنک کوب و لیکن　　بیلورسن بولماغای لار منجانیرین

منم عشقیم دین ایغیلد کیم نی کوکونکر اولار شاه لبی دین اوزکانی کیجور دونکر

قایو ساعت دامینی یاک قیلدینگ　　شمان کونکلوم ذی سیندین شاک قیلدینگ

f° 83 r°

سن اوز شاه بیتینکدا ایرغایو اوش   تورورسن قدغوسوز عشرت قیلورغه
قیلورمن اوش ایکینک عشقینکدا افغان   اوچاکدا هندو نینک کیم بولسا پاسبان
بیچاره کیم شاه فاخنبت قیلسا عالم   اوجاک سنجی بی بیر هندو بولورم
من اول کوزلارنک هندو ترک من کیم   سینینک هندو نینک تیبو آتانادیم
اگر کوک اوزرا خود بولسا تورورشوم   ملک حکمیندا بولغای اولتوروشوم
ینا خسرو ایوردیم ای شیرین بیل   ایشیک باغلاب قوناق قا از عذر قیل
ایتیک سن قوناق ایرماس سن ای یار   همای قوش تورغا ایلکو رغبتنک بار
قوناق ایرسانک ادرون قیلدیم اوتورخوش   تورورسن قفسو روب قولمین تی اوش
قیلاین اوز کوچوم بینچه قولتوق   قوناق قا نیکماز ار توفتی فضول لوق
سن اسروول کچا کینک موندا خطا اول   من ایشیک باغلاماقیم هم روا اول
مینی سن خلوت ایتدا ای سانک اسروک   خلایق تهمتی بولغای مو اکسوک
کراک ایردی قیلیب سن بخشی تدبیر   ایدا بیر سانک بو ایشکا بیر بیجا بیر
نورا بیرلا کیشی ایدسانک قبوغفت   لایق مو تو تشماکای ایردیم قبوغقا
سنکا شکر جام بولما دیک شیرین   شکر جبهه اسغی یوق بولما سا شیرین
تیلاورسن کیم مینی بیر ایشکا تیلتاب   لعل نینک نیشانکرا اسروکلوکدا الداب
جیجاک نینک ییذلا یو ایلکینکا السانک   ایب خوش ییذغیم ایدین بیرکا سالسانک
منیم بیرلا مونونک نیک شکر قیلسا   مینی قوی اوز مونکوم بیرلا قابنالسا
یمنا شکرینی انینک قیلغانینک شور   آخوبار کوزلاریم ارمازمن اوش کور
بیچاره سلطان ایسانک هم بیر سن اوزونک   لوزونک شکلیغ ینا بیر بولسو سوزونک
اگر بیر ایرسا لونکولونک بیرکا بورن بیر   نی بولسا مو کیشی بیر مشعله کا بیر
منیم قیلم سینینک یوزونک اود اوش بیر   سینینک قیلانک یوز ارتوق داق تورا

اگر

اوچی اعنیکنی بیغلو یازدک قوندک   اوزین عیّارلیق ایتی سیزدی نیدک
اوتورغان صندلی دین تنکرو تورذی   اوز ایلکین اوتزو اوبنی و او توردی
اوش اندین سوزلاب ایدی کیم ای جانیم   سنینک بدلا یروق جان و جهانیم
منیم اوچون همیشه یار بولغیل   بو کورکونکدین مابرخوردار بولغیل
همیشه کلبرا سون کل جبرا ایتک   موافق توش سوزین قول بهرلا را ایتک
بوقدمو دین جانینک ازاد بولسون   نازوک کونکلونک اولاشو شاد بولسون
کیشی تیکینک دین اسرو اوش اویالدیم   کورزوم توزماز خجالت اوزرا قالدیم
منم اوچون جواهر کنجین اچیتنک   اوزام کا لعل و دُرّ یاقوت چچتینک
لعل نکلیغ قیزار تیتنک بو یوزومنی   بیجا قیلدارسن آغز بو اوزومنی
نبوعدین قلا دینک بر ذرّه تقصیر   ولی سنک قیلدینک اوشبو رایی تدبیر
بی دین بغلا دینک ایشیکینک زوامو   خطا ایدیم مو یا سیندین خطا مو
میتی بیرسنک اذاق اسیندا اسالدینک   اوروتکل کوز تیک هوا اوسینکا قالدینک
کوا کمان ایردی ایشیک باغلا ماقینک   منیم بغودیه لیق اوتسون داغلاماقینک
عجب‌ نی سنتا دینکل هلا ن لیق بیلدینک   میمیق مونیتک ایشیکدا خوار قیلدینک
کیلی لارکیم قوناق قدزین بیلورلار   فیلیضهس موندین اذکوراک قیلورلار
جواب ایدک شیرین کیم ای جهان دار   همیشه بو جهان قوناق قا بولی بار
اولاش دولت سنکا اوق یار بولسون   کورالماغان کوزینکا خار بولسون
قابوکیم بو بیرو قونکلدین یوریسا تاش   شاه ایرسا بولماسون ایکی اوزرا باش
بوقارک اسنینک اوش تنب طعنه اورسا   بنا بولماجی سا تیغ ستقنو قورسا
علم بولدوم سینک عشقینک دا ایلکا   علم بولساک دا یکراک بیل ایلکا
سنینک بو قونکدا توزغان توز من من   اکر توز بو قلاقسا عیب ایماکیل سن

f° 82 r°

ملان جادرنی تکتور کیل روان بار   اینکل طاقین بو طاقیم قا برابر
کلاب تجتور بیباک قالی توشانکیل   براشتور غیل توشاک یخشی اورون بیل
توکیالتون صندلی اوسنندا میندار   توتوز دور زعفران و مشک و عنبر
اوش اندین نقشوروب قول نغنبندا تور   ایت شیرین قرا و شینکیز اونسور
براشتوردوم قوناق اندا ایچنکیز   براندین کلدینکیز بیر دم تینکیز
قوناق ایوسانک تیکیل کیم ناز آن قیل   نی بیردا قون نیسا بیز اندا قونغیل
قوناق سن نیب بیلیما نکیز بیز نی   براغیچا قونا قلا لینک ماسیز نی
اکر ایسا اذین تورلوک جواب اول   ایت کیم موندا قونما قلیق صواب اول
اوجاک کامین موتوب کورکایمن اوزین   ایشیتکایمن نی کیم سوزلاسا سوزین
تویور میش تیک توشاب جادرنی اول قیز   سوزین تینکوردکی ایرسا توشتی پرویز
جهیل بولوب بیلدک شیرین بو قدغو   تنکال اوزینکا لایق خوان قودغو
توزاتیب ایزدک تورلوک آش و نعمت   صنرا یج لار بیلا آش سینکو شربت
اوش اندین سونک سنشاب اوتوردی   اوتورماق یخشی ایرمان تیدیک تورادیک
تیلادیک قون بیرنک تیبو توتوب قال   مرصع تون کیدور دیلاد اونکی آل
سارینداک کونکلوک آق جلّه باشیندا   بنا کیدیک مرصع تاج باشینغا
طولونک لار توکلدیک ایکی زلفی ماریب   جهاک تنک کلجراتی ایکلی ناریب
اوجاک کا حیقتی شیرین اول نقاب دین   تنکال کیم حیقسا کون ناکه سحابدین
خرا ملاب ایلکاروکیلدیک بت جیین   ییراوبتی شاه قا عذرا ایدیک اوجاکدین
شاه قیلدیک اوکوش لعل و جواهر   نیجا کیم باراایدیک اول دم دا حاضر
تنکال کیم کوردکی شاه اول ایک یوزینی   روان تاعذ بلدیک جینلانی سوزینی
کورار تاغ اوزرا نغیش بیر هماین   یاکوکدین قوشیش لعل خوش قولونایی

لوحی

f° 81 v°

نیچه اوز کونکلی دین اندیشه قیلدی   نیچه کیم لدی صبر قیلماق چاره قیلدی
بولون هم صبر اطیغا اطلانا بیس   کوچوم هم تبشها بیر دم قیلانا بیس
نیچه لار کوروب خسرو بی خرم   توشاب اطلس کوب التون چیچی لازم
ملک شهدیزین اطلس اوزرا سوروب   یقیوق بیتی سرایی نیچندا توروب
کورار کیم ایشیکی یا قلیغ تیمور تیک   چیقیل بولدی معطل مالدی الیک
بی کونکل یاریب اینکلدین قایتور   بی حکم اینب بو زونک تیپو ایتور
نیچه لار دا بیرین اوتداب ایدکی   بی دین قولی اول ایشنکدا ایتدیکی
آخر سندین بی اجیغ کوردکی سیبرین   ایشیک یغلاماقی بوزونکا تیلدین
کیریب ایتی قوشلابو بونوشتا ناگاه   چنب کیلدی توتوق یارمو تیپو شاه
شاه ایرماز بولسا هم اکسول نیچوکیم   دزا موتب اینتغیل ایب قیچی
سن ایا سانک ایبت قیزلارغا ایسون   قایو یاکی سوزین اینتورسا تیسون
توناق کیلسا ایشیک یا قلیغ بولورمو   عجب صبح ادمی موتیبل قیلورمو
ایشیکا جسون کیم آخر پادشاه من   اوزک حنیکا لی قیلدیم کینه سن
یاروقوم یار ایرسا ایسون هیلا بیچیم   تولا تو سوزلا تیشب عذروم قولیم
ایشیکدا تورماینک قوغلو اینتسون   لی بوبرود کیر سومو یانیغا ابنسون
بیلون خود اوزک سیزکا ایتو بیلان   اوزینی کورسایین هم قایتو بیلان
سنم هرگاه کرا کیم هوش بیزیشغایی   زبان قیلا غمای اوزینکا بیراشغایی
بیچه اول تورماسون تیب قیلسا تدبیر   اداق اوستوندا یارکب کورشا پیشکر
بوسوزلار ایتو زاری بیت قیلو شاه   اوچاکیدین اینهتو شیرین هم قیلوراه
بو یوزدک قوب نیبو بیر قیزغا اول ایکی   براشتور یار نیچه شاه قاسوزوی ایکی

قوبوب اولتورغاج ایوک قاپی ساقی   یوریش لار اوطی اندین دور ایاقی
سوسون نعلی تتاک کیم باشتا اتلیغ   بنا عاشق اونی حاینیغا تونا شیغ
چیقیب شهدوین بیکا املاندیک تبرکین   شیوهین تصریک نها روان ایاک نرکیس
بنها خذ منی خاص الخاص بهبر کا   کیم انلار واقف ایردیک اوشبو سهر کا
خبر سیردین کا تنکور دیک رقیب لار   کیم اوطی حشو کلور یوق صبح نهب لار
ی دین وقت سیز کلور بو تهب سانیدک   اریغ کوتکل بیان آت دین ساقندک
سرایی ایشکین بنعلا یی مشکل   تهوخیلار بیکا تمسا نلاریک صم
چیقیب سیز ناش ایشکدا اولتوروتکوز   بشوق تسا بهب بخلی کوروتکوز
اوزا ایشکا ساچینکلهز سانسیز التوت   اذا نهنکا توشانکهز اطلس اوکسون
تنهو بو بهوب اوچاک کا موندک اوزک   ایشکندا قولا قی یولدا کوزک
کوزک بهر تور کوردیک تونها تیک   جراحت لیغ بغیض‌دا موتیا تیک
تومان‌ هلیغ ناربلدیک نون ‌ما کاه   جیقا کیلدیک بولوت دین کون تنکیه شا
کوراراطا اوزرا بهر سرو روان اول   سرو جانسیز بولور بوکیر توجان اول
اجلیدیار جیجاکی تیکل بنکا قی   کو میش دین الما بنکلیغ آق سنا قی
تهبیندین بچلور بهر کا تنکل و عنبر   نوکار م لعل ایرین دین شهد و شکر
یتیب کیلدک بوزین دین قومیبو تود   اوزیک اسروک و لی کوزلاری مخمور
کوروب خسرو نی اول حال اوزرا ایشیدین   اذا قدین توشتی آه بیهب باردک ایلدیر
تمانی قیلدیک باشدین متعلی لیق   خبر سیز هر زمان بیهوش یاتتی
نماندین سونک بیا مقلیغا کیلدیک   تیلب اندیشه کوب فریاد قیلدک
اکر بول هر ساسام مجروح قالوریت   بول احسام بسته تنکل رسوای بولور
صباحین توشتی یی جان بیلاوین   بو انشهیم کی سیلیک کهدین قولا بهر

f° 80 v°

خسرو آتى تا آتلانيب چيقيپ قوينكا بزغانى

بو بوردى لشكر بيكا اطلانيبكل غيب بتاكون قوشلا لينل سنبز نهالا بيلك غيب

تاك اطلانذك ايرسا شاه عالم ساقيندك لار كيم ايرغانذك بير اول دم

جاپنذك بورغو كوروكلار اوروللذيب علم لار هم هوالار فا كوتورولذيب

تاك اطلانذك ايرسا شاه زاده قيندا شاه لار توزوب بيتاكه

جاوش لار طرق تو آينو اونكبندا ساقيش سوز بهكلار اطلانذيب سونكبندا

نوريو لار ايرديب ايلنى بر بجاج بير بنوف كيم كلسا اول كرد بجاج بير

جيقيب ايلدين بو نوتيب بيرلا بوويز سوروب قوشلا هو بيركا بارسيونيز

بو بوردى كلتوروبتك قوشلار سالا لينك قوش السون لار تماشا لار قيلا لينك

اوروب كانكل كيبين اوركوب اوروداكه فاز هوا ها بيلدك لاجهين لار ما پرواز

تابو بر قوش لبى اوك لون شاه سالديب بيرك بازنما دين سالغايلى قوش الديب

سالار قوشلار قوش الما فذين اوسلاذك جهبك قوش لار اليب قوشلار غايانذك

بو بيلغ بر صفته اقلاب اول شاه اوكينكا اوزكا ساقيغ توشتى تاكاه

كوجو كل تب ارغون ادلون اقلايو اول اطيبن شيرين نها سوردكه توتوب يول

براق دين كوردكيما سنهرين سرا يبت قوشون قوندوردكه كيم تا نكدا برليين

كوروب زاغ لارني خفيف ايرديب سوكلون قضا تا هم سنوق ايرديب اوشول كون

جهان ايردى صوا بير اوزرا كا مغور سپر بيلاق اندين ايرديب معذور

بو بوردى شاه كيم جا فاق جا قيلديب اوشالنهب عود خام اونتا اهتلديك

دماغ خوش بيذيغ لار بيرلا تو توب ايلذغانذك ملك خوش وقت بولوب

تاكه انجمنا اويوب اسا امك راحتنى هم ارفوق خسعه ليلى بارديب كيجه

تاكى كون لعل جيقتى ارسا كاندين قرار سب بوزك تون جيقتى جيلذين

f° 80 r°

حشوینک‌لر بنکین ایتو بیلما کایسن   توماندین بهره‌ین ایتو بیلما کایسن
سن اول سن کیم سنکا هیچ یوق یوقلوق   قوتیغ علم بیلورلار سنکا قوللوق
ایرور بو بزجا عالم لار یوقالغان   سنونک سن نیرا یالغوز باقی قالغان
تونار هر حضور نیکلادین بزجا اومید   اومید لیک قول‌لار بیکلیکی قویما نومید
سنینک تنکری بیتنکلادا هیچ خطا یوق   سنکا هیچ اوّل و آخر زوال یوق
ملک یا ملک دیک و دوران یی اجنبینک   جهان و جان هریب اوزک یا صحبتینک
کراک اولتور کراک روزی بغیتلا   سن اوق بیل نی تیلاسانک ای ابتلا
سنینک توفیقینک اوق جانیم یار بیتور   سنینک تقدیرینک اوق بو یوروق یوریتور
کیتار کونکلوم دا غفلت ناریبی سود   بو توفیق اوزرا هم توفیق ارتور
تیلاسانک کیم بوریتسانک برقه‌نا هم   بوبوت سوندورسنکی راضی توباب
نجابکیم سن بوریتکان حکم دایم   بوروب نیتسنکل اولوک کا قیتارور م
سهیف بوایکدا قوبا قوتیم یوق   اذین هم بهره‌ما زنج کیم طاقتیم یوق
سنکا میندین بر ادا ایتش کیلار اول حیف   کیلور سیندین اکر کیلماسا میندین
قیل انعام ایدک کونکلوم مقدس سیندین تار   کیم انعامونک بوقولدا ستیندا کوب بار
تیلاک سیندین تیاهین اوشبو رازنی   کیم اوزلوک کلوک بیلور سن کوب آزنی
بوتینکلیغ سوزلار ایتو ابتکدا بو زار   باشینی تو براق قا توبدیک قولدیک زینهار
اوشول دم کونکلی نار بینی تار بیلدیک   بو هاغ لیق ایشینکا خضوع بیر بیلدیب
ینا دولت حبیبک خوش احمدیک   ینا سلطون بو اجنغ دین یحماددیک
نهالک سوزیک حشتروکونکلینکا هم   آنکلار قبلهٔ کوییدور دیکم اول دم
تیلاک الغوت هم تملجتنا عالم   کیم اندین تارضا بوریکدیم غم
ملکات الملاماق تا رضت اجنحق   طالع مهنا نشن نقش کیف

حشو

f° 79 v°

تابو باغلیغ کونکل کیم صُبح تویتی   تیلاکی نینکل کلیدین اندا تابتی
کلید اندا وایش اندا اجار لار   مرادلار خلعتین اندا بیجار لار
اوشول جَق کیم کاکیم بولسا مُختَسر   محب دین ترک اتیب دُنیا موابزدار
کیشی کیم بولسا دولت لیغ اوشول دم   تیلین اکته نیماکدین تونمار ابسام
تیلی بارخود نیلاکین سوزلار اندا   نی تیلفای نیماکیل تیلسیز لار اندا
تاک کیم بیلسا حق سیزنینکل تیلینکلین   بیلور تیلسیز تیلین اننکل بیلینکلین
صبح کیمیاسی نی تابقسا تیبرین   یوز اقروب قویدی اول سیماب التمس
اوکوش زاری قیلیب ایدی الهی   سینوکل سن بارجا عاجز لار پناهی
کُریا بو قرا تون نی یرُوق قیلن   جهان تیکل تیرا جانیمنی یرُو تعیلن
الهی طاقتیم قالما دی آخیر   خلاص قیل لعل تنکر تاشیدین سنا بیر
سنوکل سن برجا فریاد ینکا تیکان   منینکر نیکل بارمو فریاد اینکان
یاش اوغلان لار کوزی نینکل یاشی جقی   قاری لار نینکل ماموق نیکل یاشی جقی
یارو تلوغ قول لار استغفاری جقی   خجیلیق ییغی سی زاری جقی
یتیم لار تلموزوب یغلاری جقی   اسیرلار کونکلی سوزی ناری جقی
نَبی لار نینکل نیازی ناری جقی   بوبورغان دین لاری نینکل اعزازی جقی
ولی لار نینکل سحر دا زاری جقی   ایزی تب اینکلا کان آوازی جقی
صادق لار صدق و افرا ری جقی   عاشق لار نینکل سارنغ اینکلاری جقی
نی طاعت کیم تبوغونکدا صَوَاب لول   نی دَعوت کیم قتینکدا مُستَجاب لول
شفیغ تونتوب قولادن حضرتینکدین   سینی بیحروم قویما رحمتینکدین
بو تقدیم قوذغی دین قوتغار مینی بیر   شاشیلسون باغلیغ اینیم دین بو زنجیر
اکو تیل بولسا تیکلا بیرسا جیم هم   سنکا تسبیح ایتو تورماسام ایسام

جب اول کیم قراقون دیو بنکا بهر   خروس دین چیقادی آواز تکبیر
بو موذکلرت کونکلی تاپ مضطرب لوشول جور   کیم افکاسیندا اژدر بهرلا لور شور
بولوب ایکلیک کا تون رنجی منیغ راق   بو قذغو بجوکب هم تونلا بتیغ راق
تالب اول تون کا شیرت کونکلی حیران   نیریکلیک دین ملول بولوب تن وجان
ایور اینکراب کیم ایغل ای زمانه   تون ایرماز بو بلا سو چاو دانه
نی تون کم بو ایزور بنیکان دا قرا بو   نی بیر زنکی نیک آدم یکوجی بو
تمان ایغلارمن بو زنکی قورقوغیندین   نی کولنار زنکی نیک زنکی ایسا جین
نی بولدی ای فلک سیندین بو تون تانک   اذیین تون نیک نی دین آتماز زوان تانک
مکر تونی بولونک آصیم فو تو نی   نی تیک کیدسنکا اولاش بولماس تونی
منکا هلاق کیم نی قذغو دا تو تارسن   دینکیز بوق بلا امرسا دینکیز بو تارسن
بو تون کیل سن جوانمرد ییق تمل ای تون   یاتارل اولتورسی یاتارک بول کون
نی بیر یردا قوارب قالدینک آخر   قیلیج بوزونکا بسمارسن یوکور آخر
دملبی ایلکی باغلاندیک تو تابیم   آخر اولکارا ذاقین سیغوجی کیم
سن اول موم دین بولامن کیم اوزون تون   کو یارسن هم سیزارسن ادقون ارقون
کو یارمن شمع تنک ایدین سبب اوش   کیم آخر شمع تمیش دا بولور خوش
آخر اوت ای تفوق چاینک یار ایرسا   کما ظار مارسن ایما ینک یار ایرسا
اکر کیر تو سلمان ایرسا نکان بهر   نی دین قیلمازسن اول آواز تکبیر
ای بجرخ اخر یلان تنک یلیکو تور کیل   بجا بو تار دینک آخر بیر کول کیلن
اکر اوت ایرسانک ای صبح ایلک ترکین   نی چیقارسن بو تاش دین یاتور دیر
بو ینکلیغ قذغو بیرلا بغلابو . زار   نوردا صبح دین بلکوردی آثار
صبح و فهیمید خوش ساعت ایدو رمادر   تبار حضرت دا کیم کم حاجت ایزدار

قطعه

f° 78 v°

بلورمن بولماز اوزدین تیغو امکان   سا قنیغیدا زینهار اوزونکدین ما سفلان

یان خلق توغ بیرلا اولتورما زینهار   آیینک جیغقای یان نبی خوش بیلا ای یار

بیلک بیک یا بیلمک سیز کا امانت   تو تو غسون قوذ سا توت بوادکو عادت

نبی الیتی یونینکا ایشنی کوزلا   اکو بیر بو نی خوش بولماسا کیزلا

نبی دوشمن کوزی بیرلا یوزونک کا   بیل اوز عیبو نکنی کو لدورما اوزونک کا

اکر سوز لاسانک سفشاب سوزلا   یالی بولسا هر یون بیرجا کیزلا

بیلاسانک ادکو اتا ناق اوکوش بیل   بیرار نون او بیرا جیغا ادکو نبی بیل

سهرین شاه دین بالعوز فالیب تنکری کا جل جلاله غا مناجات قیلغانی

سلوداپودی ملک حوزه کیم اوشول جود   ایرور اتو بجاسی اوستالار شاه ود

انی اوندانتی فنیرا خذ منبغغا   ایکینجی ایزماد ی شیرین فیمغا

نالیب بلغون بیدک کونکلی تاربغسون   ایرب تاش کونکلی بیر نینکیارکی افسون

شاه کیم قالدیم بالعوز اول تولون ایکی   تیجا بشلادی کوز دین یاش قیلود وای

جهان تار بولدی جانیغا اوشول کون   بیا پیتی فراب قاباسا یو نون

بی نون کیم بیر فضا اسمانی   بیجلدیم بوق بلا جاوذ ای

فرار میش قیر نیک بو برجا ازون   سا قیغای سن قیامت ایردی اول تون

کواکب سیریک دین تیکل قالمیش ایام   بو تو تیش نیک فوتی نینک قاتی هم

خروس لار اوبی بیر کیزدین تو نو لمیش   صبح سو کالوتی هم او نتا او رولمیش

تو تو ندین دنیا تالا ماب بولمیش   کو مور رنکین هوا بیر یولی المیش

بیا مشرق یولینی کون او نو تمیش   بی خود مغرب حو یکی یول نو تمیش

زمانه بو غلو دین اوغلاق ارمیش   فلکم فطب نیک جیرانی قالمیش

ایشیتیم تو تللا ایر تا اورسا یولساه   نبو جا قرور خروس لا ر نیب جلی اقه

f° 78 r°

اوکوش توتسانک طبع تمساتنک کیدین آز اوزونک امکانکا ایلام اوش سنکا راز
نژاد اول بولور اولیک بیرلا کهلسا کیبیکلارم سیمی ابر نیسو بیلسا
براغ قا یغنیش ایش قلماق کیبی تیک تیبی لارکا زبون بولماق تیبی بیلر
ارانلاریکا زنا قیلماق جرام اول زنا قا هیچ ملت دا یوق اول یول
منکا تیکان بو ارسلان لیق قا جغوک کیم اوش بولسام زبون اکم قا یغی
یغماکو بیر بتاغو قوکی ابرور سن نی آخر اوز تانیم اجرا بو رور سن
فی واتم قالدی کیم انیا حیم ایلکا کراکماز ایلک اوبون بولسام ایلکا
ایلیکل علک حذرکه دین ار توق قیلور ناز کیم ایلک هیچ تحمل قیلسا بولماس نز
موغال نیکل ایف بیرور بولسانک قیلار بال کونکل بیر ساکر جان الماق قا قیلور ال
فراقی بیرلا بخشیم فی قیلور تماث قاتیغ بیرلا بیرا قدین اوق اتور جان
اذین معشوقه قوتاماق توبه قیلدیم وفا معشوقه دین یوقین ما بیلدیم
سبحا استینوسی اول بیرکا بحشرور کیم اوز استغفرالله قانیب اقتور
بهاکا تیکرو قورعوم موننک لیق زار تیلانیب بیر یولی اوق بولسون آزار
فحوف ایرک ملک کیلا تدا بیر ابیر کیبیکی فی اورما اورساتک حذیفی بیر
قنغ لان هیچ کونکولنی قیلا آزار اگر ازارلاسانک بیر یولی زنهار
مکه‌پو امکا جان بولما دک هم بنا واز ایغوقا بیر یار محرم
کیبیکی کم مسوم ارمان راز ینک ایا کونکولدا کیزلا رازینک ایلیکا یا
بیلا ساتک کیم اوغور لا قاسا کوهر ایشانمان کا ایغونکدا بیر مایو لیار
ایلیکنکا رازینک ایاق تیلاسانک راز ایغیشدا انی دوشمان قا توتسانک
دیوا رازینک ایلی اعتبار قتیغدا فی اعتبار کیم هنوز راک یار قیلسندا
بیا خلوت دا تام دین هم سنغبار بولوک تام دا قولاق تیب بار مثل بیلر

بهاسن

f° 77 v°

شکر اوز منصوری بیرلا کیم تنوغلدی   کیشی‌لار ایزدک عزت بیرلا توغلدی
کوروب لایق اوزینگا جفت توزدی   کموش‌دین حقه نابتی اور دیک بوزدی
شکر اوز منصوری بیرلا کیم بولوندی   شکر کونگلی ماسا فیضیدین یوقوندی
مداین بولیشی توتی ایکیلیچی   یانیندا املانیب اول حسن گنجی
شکر سانیچی دین شاه کونگلی قاریب   شیرین عشقیندا اوز شکر کا آریب
مراول شکر دا شیرین تانغی بار تب   اوزین طوطی تیک الدار اول شکر لب
شکر کوب ییبو توتلوب کونگلی لیدک   کونگل شیرین جالوا سیغا اوز دیک
کیم اول بولماز شکر شیرین جا شیرین   بیا شیرین لیک اول منصود شکر دین
شکرنی توتما شیرین بیرلا تینگ شیرین   شکر صورت ایرور شیرین لیلی جان
شیرین تیکینی سنارلار یوجا عاقل   باش اوغلان الدا تور شکر کا خوش بیل
شکر دین بار انکار ایلکیم دا اوشجام   تانیغیبز تنگ کیبهار میندین بو ایتام
کیبلی ادنیلسا شیرین جان دوینای یار   شکر بیوسانگ انکا جیج اشغی یو بار
تنریکل ایکیم شیرین سیز بولدک اجیغ   شکر دین نابا دم تب جیج تاتیغ
شم تیک یغلوبنلاب جانی تیترا   صبرقا قالمادی امکاندیک قیترا
ایور کونگلی تور اول شیرین تپا بار   کیم اسغی یوق ایکینکا بو شکر بار
بیا عقل ایدیک بو سانیغ خام اول   سونگ کونگل سا توتی بورشوا ایلیق تلم لول
اشوقا اوغلان ارماز سن صبر قیل   کیم ایشی یو نماز قیلماق بیرلا تجبیل
کوجون خوارلوقی ایزدا ماس اوزونگا   سوزونگلا رولماسون قیرا بوزونگا
نلکان نابماقتا کهدا شوقا عهد کوب   کیم اذا لاعفاس اهل کیلاسا یوب
اذا فینگی اوز انکو توک کا بهر بهر   بسیب هون یوقسا معلو یوسف ایلدا اعزیر
طلع آرتوت اکو کوب جا تکان هم   فتوح اوزرا فتوحینگ یوقتای تولا هم

f° 77 r°

کیم ایدیک کیم کا بولسا یول بیرورسن   قایو کیم کلسا کونکلین خوش قیلورسن
سنکا اوش بو جاسی بیر نیکل بو خلایق   کراک بولسون کراک بولماسو لایق
قوغ نور لوک کورکونکل‌لار الا کیم دریغ اول   تبار تنکا کیشی‌لار تغینکا یول
جواب ایدیک سکر کیم ای بکت بیهل   طوطی نیکل بیلا دین سبرا ایما عجل نیل
سینکل نیک‌لار کا بیرکو سیمیسم یوق   کیشی بائی بهشیش جیلیم یوق
اریغ تنکری چغی کیم من اریغ من   بو ایش سوزلار نیکلدین هم فاریغ من
انا دین توغیلم نیک باک ابدورمن   هم اوز مخدوم بیلا ادک اولتوروردمن
بو دوم سرو دین نی جمیع موجود ایکدیک   نی ناریغا کیشی نینکل ایلکی نیکدیک
نی بو خفته ام کیشی ایلکیسکا توشتی   نی جمیع جکاک بو بهبهونی ساتندی
قراوشلارغا بو بیروب من بو جیشه   جیقارسن بیلکیدا ایشم بو جهنه
بلی اونکدین او تورجیشدا کلورمن   اذاق ایلکا ایب حسرت قیلورمن
ولیکن من توروب حقیقت ایکیدین   توتوب کذ دوروب قراوشلاردا بیدین
اوزومکا منکلا تنب الی انذار من   منی سا قیبانی سن خوش قوجارسن
ملک اشتب بو سوزنی بولدی خرم   تنوقلوق بیردی شاه اوز کونکلی مام
قایو کیم بولسا اوز مشفق بیلا اوق   بهره وربر جا کونکل‌لار ما تنوق توق
تاک کیم تانکل اتیب کون باش کوتاردیک   ملک هم موندیک شهدین انکا سوردیک
یعقب برجا بیا مان اذکولارین   قوغذین سوردی نی کیم ایلچی بارین
قوغلار ایدیک دعوی جهنوق تنب   انینک کیم توکینکا ایل تنوق تنب
کیم اوز تنکبندا اوق اول صافی شکر   هنوز اوز کونکو کیهلا تیهو کوصر
اوش ایدین بار و کیم قوردیک بو مازار   مناهین کورمادیک جمیع بر خور بیدار
قوتارغی قیزناق او طبوایشلا جون لول   بو دینغا نامار انینک جمیع بیلها یول

شکر

f° 76 v°

ملک لول اوزی ساقیب کجاکی یار   او کوش عذر ایتیب ایلیک الیدین دلدار
قوناق قوناق قا عادت قیلغانینکدین   بارسن نینک قوناق قونونکو ایکی جیبن
جواب ایلدی شکر کیم راست ایور سن   سینینک نینک کورمادیم تانکسوق قوناق من
مکورا وسن کورکا بجیندا خود بجوسن   سوچوک تیل تیک بینا عقلی ازیوسن
ولیکن آن نیزاغیبز بیر مونونک بار   کیم اغزینک هم بیراز بیلا قوز ایکی یار
لوبالب سوردکی شاه کیم ای تولون ایکی   مونونکل تدبیرکی یی ایر میش منکا ایکی
اینجی بیر بیل دایم سوت ایچکو   اذین نور لوک غدا دین کسکو کیچکو
ملک یوک باغلاب ایدین عذر قولدی   یارب بیر بیل غدا سین سوت قیلدی
شهنشاه غیر نیندین قالی فیناب   مزاجی اول یوزونی حالدین ایناب
اوزاقی عادتیغا اول یوزکب کوف   ینا شکر ایتینکا کیلدی بیر توف
اوتوردی قیرا عشرت ساز قیلدی   یوروتی جشنه سین اغاز قیلدی
قلب نوش بیردی بیر ینکا دما دم   حجاب کیتی کونکل لار بولدی خرم
دماغ لار خوش بولوب او تروردا اول شاه   سوتوب کنشاخ قول اوینار دانا هاه
اکینجی بیردی شکر شاه قا اوبون   کونوردوب شمع قیرا جینتی افزون
دغا بیرلا ینا بازار قیلدی   اوزاقی جفتی بیرلا یار قیلدی
شاه کیم نون فرابی کیتی کوز دین   ملک سوردی ینا اول ایک یوز دین
کیم لوش سن نینک نی کوردی مو کوزونکل صبح   ینا من نینک کا بولوفتی مو اوزونکل صبح
شکر تانلیغ جواب ایدی کیم ای بیک   اوزاقی بیلا کوردوم ایردی سن نینک
اسکار اغزی سیدعی بار ایردی هم   سینینک بیدغینکده خوش ای یار هم دم
ملکا ایدی سن اوز عیبونکنی هم بیل   ادین لار عیبی نی کورماکنی قو یغیل
شکرا ایدی نی اول عیبوم ایتینه بیر   اینجی بریان آت عیب اول احو

ینا بیر ینجا قیز رومی وجیهی — الیب کیزلاب انلار آرا اوزبیجی
آلادم نیکلا بارکی بیر قماچی نیکر — بانکلادیم نیکا بارک تولون آی نیکر
الیب قیزلار الینکا شکرین جام — قاراشیش تیکل بیلا شکرکا بادام
شاه وشکر ایکاکو یناشیب خوش — قیلوبلا دی لار بیر بیرسیکا خوش
انینکل یناشیب ایف ما خالی — کیونکل بولغا صبر قیلغو مجالی
ایاق فعلی موئوب بیلار قا جالی — شاه ایتو بیلا دی کیم تور یتالی
شکر قولدی اجازت کیم برایین — جفتب قیرا ابو غونکما کیرایین
سوجوکل سوز بیرلا قی قولماش تعنی — یو لاکو تروب ملک نی قویدی چیقتی
بارامردی بیر اوزون بوذلوغ طریف قیز — بیزاب اوزی منکلن اول فتنه انکیز
اوزی کیکان موضع دُر و جوهر — تونین کوزروب ایتی تور زوان بیر
نبوجی قیز کیرب شاه خدمتینکا — جماب سوز کیجتی کسنا خیین فتنه
ملک سبزما دین انینک جیلم آلیب — شکرسا قیلیب غلط خوش بیدک بالیر
بوقیز خسرو اینکا فالدی حیران — کیم انینک کورمیشی یوق ایردی خوش جا
تنلی یوق نانکل جمالی یغ ایردی شاهزاد — سرونیکل قلبی ایردی مونکدین آزاد
تینی آتی سوبر لمیش بغذ با دام — انکل نیکل نازکا ایردی خوش اندا
نیلانی ذوق الین سوزیماک کا ناکاه — اوتون فوق مبلد حنکلماز ایردی اول شاه
بیجا ایجکو بیکو وفیقنده اول دم — تولوغ یتمان نی کونتور ایردی بیر دم
تانکل آتتی ارسا نیز دستوری قولدی — تونین کیهدی شکر تخشینکا کیلدی
شکرکا ایدی اول بادام حالین — تنال شکرسا لیب کیم بیدک مالین
قتی خسرودین اول نی کوردی ارسا — بیرین بیرین ایتنی سوزدی ارسا
کوتور قوب اول شمع شکر ایکیجی — کیریب قیلدی سلام اول خجسته کیجی

مکه

f° 75 v°

الیمن شوخی تیا سورماک کا ارغراب ، قورولدا ایلدک شکر عشقی کیم ساب
عکسی سوداسی قیناق دماغیب کونکل سونکلغو رکب نالهیب اوزدک یالین
نی صبر آرام اینادا انیب بو جانب فیدا صفاصان دین اوتذاب بولور آتی
صبحقیلدک بو سافینج بیرلا بیر بیل کیچی سلا سونیب بنیرانا دیک تنهل
بانکی بیلدا یانکی لا کیلدک جراحت ملک سوردیک بیها صان بلینکا اتی
بنب قونلیک سپاصان نینک قشوغلاعی عکسی شهد ایرکن سوداسی پیشبندا
بیر ایلک کوردیک تمام عشرت کالایق بینا عشرت نی سنکان اول خلایق
ایچا ایلادی جام ارغنواتی بیناکون قوردیک نینک هم کیچتی فانی
کیملیکلار دین سورور پیچکسر ابین انیق کیمز لا نیب ایلدیک بیز ابین
اوزین کوزلا ب اینان نیب بادیک یار قتل عکسی بیستانی دین اوزکام نیبو کل
کیزیب سکر اورا میندا یوی سیو بنب فانی قیوق بول بادمو تیهو
اون المنب ترک املیک الجی فیوقی ایلیکدین جیقتی بیر قوا خوش تیوقی
کیدا اول کیم اینیکلا کوزکا بوزلوک بکت تورسیش بنایت تاقلی سوزلوک
تو خوب نذر کیلیه صفت بیلا اول توشوریک شاه نی آلا دین بعلادیک اول
کعشوردیک اینکا شاه کیمهتی اونوردیک تولین معشور دیک قول تیهیندا نوردیک
ملک تو خیلیک دوکون وصلت کونی تیب جیقاردیک فخر دوست سیندور موقی تیب
تونات کیلدیک بکیل شکو ما کلسون تونات مرحا تیکنکل ایرماز جنسی بیلسون
عکرم بیر ایلیندا قندو بادام بیر ایلکهیندا البب خوش شکرین جام
خدا طالب سرو نینک شاه خدمتیندا کیریب باناشتی اولتوردی فهمندا
بنکانی آل جیپال نینک لالکی شکر ایرین لعل لطیف جنده تهلی جم صبر
جبی ملک و منکل عنبر اینکی نار تبلی بلبل معکین هم کنکاری کلزار

f° 75 r°

اداق ایلیکا ایسه لیق بیرلا خدمت تیلب خسرو قا ایلاب عیش عشرت
صراحی ایچلیکین سیراب ساقی بورنیق لار بیرا ایچا قدور ایاق
اداق نقل نثار کیم ایلتا آشنی جهاب کیبی لوبات چیتلاندیک قشنی
ملک سوز ایلاب ایلیک کیم ای بیکلار ازون ایلاب باشلار خان بیلکا بیکلار
کیم ایلک توبغا لایق بیگی کورکلوک فی بیرده باد بوروه بجوک لوک یا بورکلوک
بیرک ایلیک لطافت روم دا بیر سود کیم اول اقلیم دا بت لار کوب تا بولود
بیرک ایلیک چین ایجرا کورکلو یوزلوک او کوب بولور تنکلی یوق نازوک اوزلوک
بیرک ایلیک ارمن ایلی مشهور ایرور اوجاق نکل شاهد لار یک حور
بیرک ایلیک کیم اول کشمیر خلق بولور شیرین جمالی تا نلی خلق
بیرک ایلیک یوزیک کون زلفی عنبر صباحان شهر بیدا بار آنی شکر
ویکن اونکی شکر دین ماسلیق تاتیغ بیر میل شکر کا اول ایرندین
بیت نیکل شکریک و لعل ایرنیک مفرح ارکان اول بیلور قورایف
کونکل اندایی اهمدین او یا لور بوزدیک دین هم سرور حسرت دا قالور
نقاب اسا بوزیندین اول تولون اک قوبار کورکان کیشی دین ناله و آه
کوزی نرکس مثکی عنبر ایلکی صندل انکل حسنینکا کورکلوک لار فروغ فرال
ولی بیر عنبیی یار کیم اول دل آرام انکا کستاخ ایرور لار خاص و هم عام
قیلور شفقت نیکلیک بیرده بولسا آرام جهان نکل لار بیرلا الور جام
ولی کیم اوبنا ماسا خان و مان لول انکل بیرلا اوتورمان بیر زمان اول
قایو کیم قوتسا اونبائب بیر ایلیکی با قوچسا قورا اول نازوک بیلیکی
اوکیندین کیمکا کیم اول لذت انهنکل قایو کیم تابسا آنی دولت انهنکل
ملک ایلاب انکل کم سنیت قرارک کتیب کونکلینکا یعنی صنق ناریک

اوزن

f° 74 v°

تکلف ایردیکی سرایینده اسبابی شو   بیله عود و عنبر دین مانو تسو
یوز التون ایردیکی هر کون تونسو خرجی   قیلیب ایت کیم انکا ینی تونسو خرجی
تورتوب باورچی لار خدمت دا ایرکا   تورتوب نعمت لار التون چینی لارکا
شاه آلتیندا مرصع خوان اورولوب   قوروغ خوان آلتی بیر بیرینجا قورولوب
آشیب بیر بیرنجا نعمه اندین اول شاه   کوزک توشسا قایو درویش کا ناگاه
بغیشلار ایردی اول خوان آلتی نی   اول التون چینی لار هم نعمتی نی
بنا صرناتکل بیرلا اندیشه سی بو   نیرنکل بولیبجا ایردی پیشه سی بو
اشینینک تخت و تاج و دولتی نی   بنا صرکون دا بخشش عادتی نی
بیتیب اول وقت کیتی پادشاه لیق   اسیغ قیلادی هرکیز تخت و شاه لیق
اجل یتتی اوزک یتتی یوقالدی   قیلیبمیش اذکو لوک دین آتی قالدی
تیلا سانکل اذکو لوک اذکو کا بولیار   کیم اذکو لوک تجمنیدا اذکو لوک بار
قایو آچوبیا سنبل چچاکین   تنال کیم بلکوروب اندین بیذیغ کین
بنا بیر آچو کیم اونلار لی یولسا   بیبار بیتلور موانداین بیجا قولسا
اتام کیم جاهی بولسون تولوغ نور   اوکوت بیردی منکا اول ایزدی زنهار
کیم دولت سیزا یوسا قجغیل اوق بیل   ایشونکل قیل قوشی دولت تیغ تابولایک
چراغ الساتکل بیروق یانغاندین الغیل   بیروقلوق دین بیروقلوق بلکوا ایبل
اولوغلار صحبتیندین دانه بیتجو   بهالیغ بولور انجا اردمی بو

خسرو واصفاهات قایاریب شکر خنکلی یی الغان سوزی

بو بوردی بیرکون اول شاه طوی یراغی   قیلیب شاه لار غا لایق اول قوراغی
یتی اقلیم بکلاری یغلیب قبوغندا   بیلیب باغلاب تورو قیش لار تبوغندا
ختا و چین و سند و هندو شامی   خراسان بکلاری دوم پادشاهی

f° 74 r°

بونیکلیغ خسرو اولتوروب ایل تیوعندا　　قوروقلار ایردیکی دایم اول قبوعندا
مو نونک نیکل حدو لیجی نخشی بار ایردی　　عجایب تاجی و تخشی هم بار ایردی
فی انینک تخت کیم سن بیلسانک ایفی　　بنا قی شاه اولون صاحب قرانی
آج ارسلان بنکلیغ ایردی اول اوروشدا　　بنا کون نیکل جالی او لنو روشدا
بونیکلیغ بر کون ایرغال طوکیب قیلدی　　توغاردین کون بنا دغا خوبان بیلیلدی
حیثیه اول تورو ب عشرت قورا غیب　　انوق قیلدوروب ایردیکی اوز براغین
اولوغلوق ایزدا ساتک انینک آخر بول　　اغیلیق اول اولوغ لوق قا بارور یول
آیی لارغا بو اشور بولسا کوب مال　　بیل اول تیغسانغ ایمور مالینکا جمال
انون بیلدنکسام قورین مابلیکیدا　　خراج الیب اسن هم خروج قیلغیل
اثونلوغ لارغا بر کیل الیبنک نیکل　　الیب سن بوبولمای ایرسانک المااساتک نیکل
ایجیم شف ارسا بیلغون ایجا تنهایه　　کیم اول بیلغون نیکان بیلغون اولادر زار
ایرار اول کیم شمع بنکلیغ یقالو تورسا　　اوزین اهکاتسا آسایش تیکلوب تورسا
مالیندین کور نی ایلیق بیر کا قارون　　بنا او جاق بجی دین شداد مسلعون
بو کوب گنجینکا تیکماز آز رنجی　　غلط کوب گنج لاردینکا بو دنیا رنجی
تلیم تیغ تورنغو ایرو کیم ایلکا قتا　　قتیغ راق و نجم اول کیم قیر اکتا
مو نونک کیم کیلاکی صحبه ماقی بیغ　　ایلیکدا بولماسا بیکل موندا غوق گنج
ملک خسرو کیم اول جمشید تاجین　　کوب الدی کوب ایللار نینک خراجین
بنیجقلار ایردی گنج لار تکا هر کون　　آنکا تنکل ایردیکی تو براق بیرلا التون
هواجیناکیبا کوندا ایکی نوبت　　یا بیب خوان خلق قا یدو رو دایردی نعمت
تیلیب سالیب سفید توکیب بیلیق قوبان　　قنق قاز و تیقوق اوردا ک کا فی سان
بیا کوب تورلو جانلو و تلیم آشی　　بنا کیبی قالماز ایردی خلق جا آشی

کاتب

f° 73 v°

متاعینکا چوت اول بازار بولدی　　بهاسین الغوچی چیز بیها قولدی
متاع فا مشترک توشتیشدا لایق　　روان سات کیم سونکا وجون لار خلایق
سن اول قابلی تک اوجون بیر سنده آثار　　متاع تونما جهان تا بسا نکار خریدار
اوتوب خسرو بیا شیرین جوابین　　اینکل اول ماز اجیب قیلغان عتابین
اینی بیها بو یازین کو نور کو　　قلب اندیشه اوزکا ایش بنور کو
عاجز بولدوم بو ایشکا چاره قیلغو　　اذین بیر دا ایلاب بیر جفت الغو
تیوشاه تیکا لار دین بیر حکایت　　سوز ایشلادی هم قیلنو شکایت
کونکل بیر کیف بیر تیز القایی　　اذین بیر یار تیلا کانی جفت قیلغای

خسرو نینک یارکا می بیتل سوزکی بیلا اوزن سل لارکه بیرلا عشرت قیلوردا آسودکانی

ازون انکلار کیم اول خسرو تکین خان　　ارون غا کلادی سورما دیکی فرمان
جهان کم تخت اوزا اولتورسا ایردی　　جهان خلقینکا فرمان سورسا ایردی
نورور لار ایردی بیش صف خلق اونکیدا　　چپا سیز ایردی هم قول لار سونکیدا
توروب اونکدونکی صفدا بر جابیک لار　　اکینچی صف بهادر لار دا بیک لار
وجونچی صف دا یی معروف بابلار　　بیا تورتینچی صف دا یی جبغایی لار
بیشینچی صف دا یی حاجت لیغ کیشی لار　　سا تیش سیز اندا سونکا اوکاک کیشی لار
بیا اول صف بیاب ایتور او قیبنک نیب　　اوزونکون دین قودو صف فا بقینک نیب
برونی صف بقیب اوزدین قو ذیغا　　شکر قیلدی لار اول ساعت ایذی فا
بهادر لار بقیب بابلار سبنکا او　　بیا بابلار بقیب درویش سارو
کوروب انلاری اندین اون لاریغ　　شکر تیب سهلی لار اوز یور لاریغ
بقیب قول لار فا درویش لار بینا هم　　شکر قیلدی لار ازاد بیز تیب اول دم
اولو ملوک لار تیا قول لار بقیب جین　　اینی لار ایماز هیز شکر الار دین

ویلغوزلوق قیل کون تنکل قناعت بولور شاه لارغا تنکل بش بولسا آفت
نیجا کیم قوش قا جیفینی قوش بولور هم یدرنکا یارکی اول تنکل توش بولور هم
سن اول سمروغ سن کیم یوق تینکینک یار ینا سیمروغ جفت سوز بولور آجیر
بس اول کیم بولماسا تنکل توتل انکا بیل کوصد اول کیم تنکی بولماسا جاصار
آقونکدین بیرا یغلوق جیقتی سا ای یار توک ای ساقی یوق بو جسندین ای یار
جهاک سولدرماسا هنتا ن بار بولسون هنوزی هیرنکا گل زار بولسون
شراب اکیلا سون کینی سنا ساقی جون مریم اولدی عیسی بولسو باقی

شیرین تنکل نامه سین خسرو او قیب شیرین ایشکا عاجز بولغانی

تناکیم خسرو اول نامه او قیتی اننک شیرین سوزنکا حیرت ییتی
ایتی کونکلیدا ف کیم ایتتیم هدرنکا بوز جوابن اوش ایشتیم
کساک انغا نغا قیزا تاش قذغو نیکار انکسیز دا بیلا ایلدین سانفیغو
نیبو شاه قیزا بارین آرزولا یو ینا بسلادی شیرین یف نبلا یو
جیبین غوغاسی بولدین کینی تینشاه شیرین تنکل سنکرین سا قیتیب قیلور آه
اینی بول اورو غلیدین قوتولدوم کیم اول مریم دین اوش ازاد بولدوم
تمام اول ایرکا دوشمن دین سوتل اولغ سنث ایجسا فا نغوجا ملا اورسا بیر دم
ایتی اسان بولدی تیب ایدک بت جین خبر بینکور دیکیلسون نیبو شیرین
اوش ایدک وقتا یورود نهار کلسون سونکو کسوز قالدی خوما دا دین السون
او قوب شیرین اشینما دی سوزینی اوزا قی تنکل اغیر قوتی اوزینی
تیلادی کیم اوزک ایمازدین اشنو تیلاسا خسرو ای مونیدین ادکو
کیلی لا زاینا عزت بیرلا قولسا تورا سیغا ای کا هیمن قیلسا
اکنیجی اول عتاب اغاز قیلدی عا قیب کلکا نکا شاه مانا ز قیلدی

منامنکا

اگر سولدیا اول بیر گل نی قذغو　　چچاک لار بار باغیندا اندین اذگو
ملک شاه یانکلسو کیم سلیش اوچون چیک　　اذیردی اندین اوترو ابی شاه دین
بجا کیم جنت اینینک بیله ایلگا توشماز　　شهنشاه تول ایرکلیش اردی بوشماز
با بیر اینیل اورنیغا کا توزگای　　مونونگ ایشین اینیل بیرلا بینورگای
دریغ اینیل اوچون کیم اولدی باردی　　یوق ایرسا موندا قالغان عیش سوردی
کونگل کا بیرما شاها قذغودین رنج　　کیم اول گنج ایردی توبراق ایچرا بیلگنج
وجود تورمان اولاشو بیما کوب غم　　بو قذغو بیلوکا بیر توزما غایب هم
براشمار جم سیرسل نیلگ ذرکا قذغو　　جانینگ قذغو سبب امکانسا اذگو
ونوت مریم نی ار کور بو جفانی　　اگر عیسی ایرسا انگ بولماز سن ابی
اول اول کیمتی ایرسا ای جهان گیر　　بولور مو تخت دین کیجال نی تدبیر
اونور خوش ایرغا آز توگل کوزدا یاشینگ　　آخر بو قذغو ییماک ایرماس آشینگ
کورونگل دین بیر سیشی بیلام کونگلدین　　جیقار تیجاکو ارسن قذغو بو قیس
اول اولدی ارسا شاه سن بار بولغیل　　تابوکیم توغای بیرکون اولگوسی بیل
ای امکانا ایلرا نا اوزونگنی　　صبر قیل بغلاما تیذعیل کوزونگنی
اولوم کلیشی داسونگل خوش انگلای بایر　　نی درویش نی بیل نیر اولگو ناچار
قوباش بار نی بو شار اکسیلسا ذن　　قوی اکسوگل بولسو دجله نگدین بیر قطره
شط اوزرا جام ایچا بغداد ایلیندین　　بیر اسکی زنبیل اکسوگل بولدی سابقی
اوشول خود باردی سن خوش عشرتینگ بیل　　ازون نونگل جانی سن سن بار بولغیل
بحمد الله چون سن بارسن قتوغ بار　　قشینگ دین بیر قیل اکسیلماسو زینهار.
کوچونگ بیشنینچا خوش ایرغا بدیل شاکر　　اوزونگنی قذغو ییماک دین قیل آزاد
لو صورسن سن کواک کو صرما بلغوز　　لعلسن سن لعا ییلغوز بولماقی اوز

بیرایی جا ارتوق اکسوک صبر قیلدی   کیم ایل کونکلی بو قذغودین دین بجلدی
یناشیرین ماتم خسرو اتینغا   تیلادی نامه ایدسا خذ منینغا
نی سوزکیم بار ایردی کونکلیندا اول ام   نی کیم سوزلادی عبرت بیرلا بیرم
قیلیجی الکینا الدی قلم نی   نی کیم بوایدیک اول اوردی قلم نی
توکوب اول لفظی دین کوب قند و شکر   بیجا بتلادی کاغذ اوزرا جوهر
اتیکل آتی بیرلا کیم بو جهان نی   یراتی بیردی بوتون لار کا جان نی
یراتغان بیرلا کوکنی اک و کون نی   یروتغان قدرتی بیرلا ازون نی
بهاسیز برجا لارغا بیر کوجی قوت   جیله سیز تاشنی قیلغان لعل و یاقوت
کلرینک قوتی آدمی جن و پری نی   همیشه قذغودا قویماز بیری نی
بیرور نعمت جاقیندا بیرکا نقصان   بیریب مونکدین جیقار روز ناله اسان
قایوکیم شکرینی بیلماز او نو قرر   اویانسون نیبو انکا محنت اونونور
انینک حکمیندا اول بو بیرجا اجال   ستاک ابنا نسا ابنار نکلا بیرحال
کهی اول راحت قیلور قسمت کهی رنج   کهی اول مفلس قیلور بهرور کهی اول گنج
سنینغ ارماز کیلکالی برجا قسمت   نجا نعمت بیسانک هم بیکو حسرت
نی قسمت قیلیش ایرسا اول کلور یار   ستاک کلسا کجور کو بیرکا ناچار
سیکیل تیکل اول بولور بوجا تانیغ دا   بیراشسا کاه تانلیغ کاه اچیغ دا
جهان سلطانی خسرو شاه شاهان   ازونلوغ لارغا فرمان قیلغوچی جان
بوکون اوش تخت هم تاج و شاهلیق   تموغ کلیش اینکل جیقیبجا لایق
تموغ ایللارکا حکمین قیلغوچی اول   مالیق دین اتی غا تیکرو بیلکوچی اول
بیلور کیم نیجا کیم بولسا بو توتون کون   توروقماس بیرقرار بیرلا بو ازون
کهی ایقلانور ینا کهی کولدورور اول   جراغ ینکل کهی بیجار کهی سوندوراور ...

آکر

الب سقنو ایلکینکا نامه شیرین   اوپوب عزت بیله کیتاردی مغرور
بهار کوردی بغیرو برلا قویشیش   شکر کوردی زهر برلا قویشیش
شبه لار کوردی بیخو کا قوبلیش   بولور کوردی لعل رنکی بیر بلیش
نی شکرنی اول ذوق تاتا بولور   نی افکالانی نی صبر ایتا بولور
بو ایشنی سافتاب حسرت دا قالدی   نی قیلسون جان سیز سونکل صبر قیلدی

شیرین خسرو نامه سینکا جواب ایلازغانی افسوس برلا مریم ومانی توغرب

ارزون ایشیندی ای عاقل سامیغلر   نی کیم قیلسانک یتوت تنکرو رسنکا بیل
بیلی باغلیغ بو ایش کا موج کردون   ضایع قوذ مار کراک اذکو کراک دون
نتاک کیم خسرو اول قرضار او لومیس   فسوس توتی بنا شیرین او لومیس
ایو رلار شیرین اغو بردی نیو   اوش ایذین کوب اجیغلار کوردی تیبو
ابدی تقدیر ایشیکل توشتی کیم م   اولوب قرضار ایز بجا باردی مریم
اکو راست ایشیتور ارسانک انکلامندین   کونوردی انی حمت اغو سیغندین
کوبو کلی ادم بینکل حتی بار   نی مریم کیم اکریم بولسا او رنار
نفس دین طوطی سکلیغ جانی او جتی   بیریکلیک شمعی کیم مریم دین او جتی
توتولدی خسرو اول مریم ایلیندین   نتاک کیم یو کلولار مریم ایلیندین
تانی بیغلا یو کونکلی شاد بولدی   کیم اول جانینکا دوشمان بولغان اولدی
ولی ایل عیب قیلغای نیو بیغلاب   تیغ یاس توتی نج کون بیل یغلاب
حبر شیرین کا تیکدی ارسا انکلاب   ارزون ایشینکا حیران بولدی تا انکلاب
تعب بیر یانغا کونکلی شاد بولدی   کیم اول دوشمان کونی سیغندین قوتولدی
یناپیر یانغا سافتاب قذغو یمیو   اوشول کون بیزدا م طلوعی تیبو
یلینیی سقنو خسرو خاطری هم   سغوبج دین توتی ایلکین توذکا اهم

ولی قذغوم‌ها انیچره اسها ایر ساز — سنینگ قذغونگ‌ا [illegible]

قسغ قذغو ردونکل انیچره نی مهلا بیرن — اولوب هم اَیاد دنگل [illegible]

نی دیر فیض برلا اولتور دونکل انی اوتکل — نها بیرسن بو قذغو اولتوروب سینکل

جون قانیر توکرونکل ایلیک قذغو صینتی بی — سیینی تب بار دیک اول صن هم انی یی

موزین کیل کیم اشنو خوار مبتلا دینکل — نی خوش کیم قد صحن املینده بیلا دینکل

اکو نو براق او زرا یوز بیباک صحن — اوتور سانکل نا بها غای سن انی بیلا صر

انینکل نکل بیر سلیرین کا تیغ نغان — انکل نکلیغ شیرین تب بر کونجی جان

انینکل نکل یوز بیل ایرزدا سانکل بولماز — فوروغ قذاقو بیا کینکل اسغی بولماز

کهاب سوز امشکا کیلاز جیع قو توزیط — یخی نینکل اسغی یوق بولوک صبر قیل

امشینکدا قیلا دینکل صبح تور لو تعبیه — ولی انی قیلغو موندغ ایر دکی فقدیر

انادین توغ فونکل سونکی بینکیدا لو لو هال — اولوم ایر سان هم حاضر بولاو لوم لول

یوق کون جکل سن اول بیجاره بولمور — اولار بو هوز تنکال کیم بولسا کوندوز

جراغ سن سن یتا پروانه تنک اول — شمع کورسا کوبار پروانه خوش یل

جراغ نکل اول یاسن صبح خوش دم — تا انکل اشا اولماکی بیکراکن جراغ هم

سینکل طعمو نکر جیبن اورتسا اول ایرو بیار — کوبار هو د اورتسا ابنکلا غنیها ناجاه

اکر بر قوش بافیغکیدین او جتی ایرسا — تنو نغای نشر طایر سیینی کورسا

جون کونکل بار قذغو یوق اکبلسا نخل — جیبین سین بولسا صافی دلاق بولور باله

جن هو صلا او لدک شیرین یار بولسون — ساوغ کگل سولدک شیرین یار بولسون

جنکلی موندغ اوز سوزلادی تیو — توکایی نامه سین جند او یتیو

اییشاه نامه نی قاصدقا بیردکی — بیراو بنی قور دیک قاصد بولغا کیردکیه

تب شتوین کا بیرسه اتی دکای ماه — سکا بو نامه بیر تب ایدکی لوا یتا

f° 70 v°

اوشال کون اول خبر خسروغا ییتتی   کیم ایدین زحمت و فرهاد کیتتی

پشیمان بولدی شاه اوز قیلمیشیدین   انینگ تینگ عاشق آزار اولمیشیدین

بیلیم قزغوردی کوب اندیشه قیلدی   یتوقی بار بو ایشنینگ تیبو بیلدی

کیشی نی کیم قیلور بولسا کیشی کا   کلور بر کون هم اول انینگ بشیغا

اوکوش اندیشه قیلدی اول ایشیندین   هم آخر تیتری بر کون اوز قیلمیشیدین

اوتوروب خام تینگلیکسیز قیلغانی   ییتی تیب نامه اول شیریندین قیلغانی

کوهرلار سانجیب اول کاغذ اوزا خوش   نظم بیرلا سوزینی ییغیو تینگ قوش

بورون حق آتی بیرلا سوزنی باشلا   اوشاندین سوزینی هم اوز ایتینکلیکی ایشلا

انینگ آتی بیرلا کیم تولدا کوک نی   یراتی ویروتی بو اوکون نی

ملک نی قیلدی دین ترکیبنکو جی اول   ییتی قت بیرنی هم تینگ تونغوجی اول

یراتغوجی اول اول [illegible] و جان نی   یراتغوجی هم اول قیرا حسان نی

ایدیک آنیندا سوزنینگ باشلاب سوزینی   سوزونکل کا عشق دین بیریب بوزینی

ابت ای کورکلولار شاه شیرین   یوزونکل لوزونکل سوزونکل والله شیرین

ایشیم عاشقینک بوییروق جتور معیش   اوزون بوزنیندین اول هم کوج کوتورمیش

توروب ایمدی سن انینگ یاسی باسین   اونورمیش سن قالیب بوبایس اساسین

سرو بیکلیغ بو ذونکل نی اکلاکب تال تیکل   قلب کوب نوحم قیلیب سن هم ای بیکل

حجاب نی توتموغلوق تیکل سارغار نسب   کوکل تیراقی تیکل منکلرنیکلی بیرنب

اوزون نی کوییدروب فرهاد تینیو   اوزانمیش سن اوکوش فرهاد تیبو

موبونل تیکل اوق ایرو دوستلوق نشانی   هم انجاق بولغا شرط مهر مابی

عوب لوقدا اولوکلی عاشق زار   اوجون کیم سیغلاماغای خاصه کیم یار

لیتی لوعبرت الماسا بو ایشلاریدین   انینگ حالی انینگ تینگ بولسو تیرکلیک

f° 70 r°

ندامت دین اذین یوق موندا چاملر   طلا قین بیر مونکا اوسیقاغانلر
او مانماکو بودنیا انجرا راحت   جاینکغا نیکاسون نیسانکل جراحت
کتار تونکونکدین ازون متمدینی بین   اوش اندین جانغا اور عشق متمرین ک
جیغار غیل جاندین الیبین جاسو سیبی   تمار لارینکغا تو لدور عشق سو سیبی
بو عشق سیز اورماغیل زنهار بیر دم   یعنی بیل سانلیغ اول بیزنکا بو دم
قیلغلان عشق دا فرهادی بولغیل   اوش اندین خوش اولوم کا شاد بولغیل
اشنیم کیم من اول فرهاد عاشق   کیم انینک کیجهادی عشقینکدا صادق
کلنکینکا ساب اول یاش نار اغاچین   کیسب ساب قیلیش ایردی اول یغاچدین
قیغ تونمات تا اسان بولسا تیبو   ایلا ایکا تماسو فومان بولسو تیبو
نتاک کیم شیریندین اولدی تیب ایشیتی   کلنکین اول یوقارو ناغیتا ایتی
سابی سیندی تیمور دیک تاشقا بتتی   سابی توبراق کوملوب یرکا بتتی
ایورلار کیم اوسول توبراق باش ایردی   بغاچ یاش ایردی یا تماقدین قباردی
او توب اول نار بیغاچی اوندوروب نار   ایورلار کیم شیلیم سیل بیردی تیب
بیغا کیم اول بیغاچی کوردمادیم من   او قیدیم نسخه ایجرا هم اوقیس سن
فرهاد وفاتی دین سونکل خسرو افسوس بیر لا شیرین کا تعزیت نامه ایرسالی
سوز ابغوجی مونونکل تیکل قیلدی بنیاد   نتاک کیم اولدی تیبو شیرین فرهاد
ایشیتی ایو ساشیرین یغلا بو زار   ایتی کیم دربغا نازنین یار
یقیلیش ستو و بخلیغ قدک یتیبو   اوکوش یغلادیک اندین قدغو تیبو
بو یوردیک کیم بو فرهاد قاعارت   قیلسا ایل خلقینکا بولسون زیارت
یاسین یلاب اوزیکم جاندین ایرب   قوذوب توبراق فا کیلدی بیلکا بیر
اوکوش خوج ایتی بیر خوش قبر قیلدی   سرونیکل قدک قدغو دین اکیلدی.

اوخاه

f° 69 v°

هر ب قزغو ییرنکا حان الورجان   قوتولماق قا البلندن یوق هیچ امکان
نار بولسا ناکه بیر مبتلا بی   انکار یتکوور قوغ یاندین بلا بی
اکر ایلکین جهاکا کاسونا مستلین   جهاکا اورنیغا ناش یغرور یشیندین
ایسل تن کیتارور حوسلوق لی اندین   کیم اغو ییدا شکر اغو بولور جیس
ایسل نل نار قیلور بو کینکل جهانی   انکار کیم ترک ایتار ارکسیز دا جانی
ایانا بولماز اوش ازون قا هرکیز   نیلار ایستیب بشینکل نیلار کورار بیز
او یوما ای کور آخر بولما غافل   اوباغ بول بو تیریکلیک قدرینی بیل
کیم ایجا یانغاسن توبراق بولوب خوار   سینی سانغوجی یوق بولغا دیار .
بو ملیک سلتی یانی قا بولما مغرور   او یون لی قوی او ذیبا کوب اویاغ نود
نبغراق ابرمار آدم اوغلی ناشدین   کورارسن یوز لور اسلانغان تاش اسدین
نیجا کوب آدی لار چرکا حیبردیک   نیجا کوب دوستنی بو دوست دین ادیردیک
نیماشا من نیجان لی سلدیب بو بیر   نی توبا دک تونسو تیبلا دین بیر
هوادا نکلا دن کیم اوجادا بیل   قویدون اول با کیخسرو ملکیو قبل
اقوج توبراق بو بیرا اوزن تبو لمان   کیم اندا آدمی نینک قالیب بولمان
کیم اول بیلکان بو اسکی دنیا رازین   نیجا کوب مذتی یاکوب با ازین
کینی لی قویماز اول کیم کورسا دورین   ایلیبی نوبال سلاسون لار تبو غوزین
نجاکون دوراب بیرلا یوکروب اینکر   تاکل یکلکو ایتین بونی وفا ینکر
مونونکل بو دوریب نکل جوریک ایلیندین   راحت یع آن ابرور کور کوجی کوب لیب
کون دتون توغشون الغا اوجشاد ای یار   بوتوخشون الغا نیرکین بیرما زنهار
اکر کورکوا سانکان یوز تورلو اردم   بشارمارسن بو توخشون آط بلا م
اکر بو بیردا هرکون کنج تبسانکر   انکا بتکاز بوکنج بیر رنج تپسانکر

بوایلک کیم اومینج بیرلا بوایش نی   قیلورمن تنغامس تیب لوت بیلیش نی
بیلیشینکل کیم تیا اول ایدی شیرین   نذا بولسون انکا یوز جان و شیرین
اول اچیغ سوزلی اغو تیللی فرهادم   اچیغ لیق بیرلا شیرین دین اوروب دم
قیلیب آه ایدی کیم ای یارلی فرهاد   شیرین خود اولدی کیم نی قیلغاسن یاد
دریغا کیم اینکل تنکل یار خوش حق   اولوب قودنی ازونلوغ لارنا قذغو
قوبغ ایل خلق زارین بغلادی لار   دریغا نازنین شیرین تیدی لار
قاییتی لار توبراق قا کوموب انی   ایکینچی بولدی چیقیب اول یوق سانی
بوسوزنا ایشتدی اول جال ای دریغا   تلبکل بولدی دی لال ای دریغا
کیشی ایغایو مبج موندا غ سوز آخر   زهی سوسوز یوز او قانار کوو آخر
او قوب فرهاد اینکل اچیغ سوزبنی   بیراقتی تاغ بوزچیندین اوزینی
دریغا تیدی کوب ذحمت دا بولدوم   بورحمت راچتین کورمادیم اولدوم
اجیب بغری اینکل تنکل آه. قیلدی   بغیرقا خنجر اورمیش تنکل بیغبلادی
اکربورک اونکینکا کیلدی یوز قوبدی   توتوب درویش فوزمانین قیلورطوبی
نی خوش ایدی کلانجی کلستان قا   نی نانک کیم قیرا بیرکو ای الما
قرا توبراق قا کیرمیش نولون آیم   تلکول ماتیم قا توبراق توماغا ایمم
توکولمیش آل جیجاکیم اوش بورناق دین   تلکول بولماسون انسیز تاغ منداقیب
لوجوب تالمیش جهان کورمیش جراغیم   تلکول سیزغو وماغا بیبن گورزدا یاعیم
کونتوم بیتمیش قرانکغو لوقدا اسب اوش   ساکل نیرلورش انسیز بیرزمان خوش
نی نیرنکیلکل سنکا نیرکین کیینا بیمن   عدم دا بوکرو شیرین کا بیشنا بیرن
مونونکل تنکل اینو ترک ایشتی جهان نی   یراوبنی دوست یاد یکد بیرذکی جانسی
ادین میم ایش بیلماز بوزمانه   جفا قیلماق دین ارتوق جاو دانه

بلدرب

f° 68 v°

یا اول تاش کیسا آغاز قیلدی   بنا زاری و نوحه ساز قیلدی

خسرو فتنه لار قیلغانی نی فرهاد وفاتی سببین بیان قیلور

مبتله خسرو اول شیرین ایشینی   سورار ایزدار دیب بی قیلیشینی
خبر کلتور کوچی جاسوس یوز مینگ   یارادیب تیکا بیر ایشلاردا ایینگ
اگر ایلکین یوزینکا اورسا شیرین   خبر تیکرور لارا یردی شله قا اندین
اول مدت تا کیم فرهاد قا باردی   باریب اول قلعه فولادنی کوردی
خبر کلتوردیلار کیم بیلکیل ای شاه   خبر سیز تورما بوا ییلدین بول اگاه
شیرین نی کورمیشلیدین همه فرهاد   یمورد کیم تاغنی تاش لاردین اورهاد
مونونگ نینگ فخ کون اورسا تیشه سین اول   قیلور آن وقت اجیندا تاغدین اول یول
تیغ کوجلاندی سیتعنوب کونکلی هام   کلنکین تاشقا اورود استرو بجکلم
تکلفوردی اول تاش کیسا تیندین   کیم اول شرط اجیج ایردی لعل ترکیبن
اوقوب یارانلارین ایدی آچینکل بیر   تدبیر قیلغوجا ایشکا بی تدبیر
اینی لار جوز قوزغو بولدی ایشینک   تیلادا ایوسا تکل کیم آسان بولغای ایشینک
ایدا بیر قاصدی کیم اندا بارسون   اوشول تاغ قزغوجی فرهادی کورسون
ایتسون کیم دریغا شیرین اولدی   ایتکل اول ال جیهاک ایکلی سو لدی
عجب یوق شیرین اولدی تیبو بیلسا   کوچی کیتیب ایشیی تزل قیلسا
تلاب بیر تیتی لار تورتما کیبتی یی   تیلی اجیغ یوزی خفرین جنتی یی
بار سوز لار اوکرانیب انکا اول کون   ایتی لار بیرور بیر تیب کوب اتون
ایدیب اول جیتون تاغینغا آچی   تیلو کلوز تیدیلار اوشبو جفانی
جفا اطیلین سوروب اول مسکینی سارکی   یتیب کیلدی روان فرهاد ساری
ایتی ای بیلیکل سیز بی سیلورسن   عزیزی خسرونکی تکل ضایع قیلورسن

اینکنینک جست ایلیک آط اوزرا اول ایکی   کیم ایرانلاردا انینکدک آز بولغای

ارانلار تینکی توکوب اول ایکی ساحین   بجا بشلادی بیر کا عنبر و کین

اوچار قوش تینکی اطین سوردی توتوب یول   بلب یل ینکلیغ آشتی کوپ توبا قول

جهانیدین اروغا یالغینو تور   خراماب چیقتی اول تاغلار قابوچور

اینکل یادیغا اول فرصلا مسکین   کسار تاش تیشکا دین یالغوز کوروب قین

فراق اول تاش کونکل توکی یار اوچون تاش   ایشتور کوزلاریدین توتشوغان یاش

لعل تاش آرا ایزداب یتروب اوزین   لعل تینک تاش بیلا یوب تاش یوزین

کیتب کونکلیدین آرام و قرارک   قیلور دا آه و یلی تنیور دا زارک

ایشتتی کلدک شیرین تیب خبر اول   تاش آرا ایتتی سانغاسن کوهر اول

سوناکدین ایلی کوچلاندی قیرا   کیا بشلادی ناغنی یشرا یشرا

کوروب شیرین تینک ایلکی ینکلیغ یوزینی   منور قیلدی اول یوزدین کوزینی

کنوومیش ایردی یال سوت بیرکا   آلاچ یادیغا تیلدیک توکا بیرکا

الیب شیرین الیندین سوتنی فرهاد   شکر تیل ایچتی شیریندین ایردی خوش یاد

ایتی ساقی حسن سن بو ایرور خوش   سوت ایرماس اغو بولسا قیلغاسن نوش

تنکاکیم ایچتی عاشق جام باقی   بنا او فرادی کیتماکلیک کا ساقی

ییراق بیر کلیبیل ایردی قیرا سوردی   کوصر حملاکدین اطلی فالدی توردی

آط کو فیل بولسا ارضای ایردی   کومیشدین قبه کو توب تالغای ایردی

[illegible] عاشق کوردی اول معشوق تینک آلی   بو یهانا ایکاموز اول ایکی ذاتی

آلی بیرلا ان بو یشینکا بیر دیب   کوتوردی بولغا کیردی یوکورو ترکیب

بیلوردی قشتینکا یوز ناز بیرلا   توشوردی [illegible] دین اعزاز بیرلا

ار اولتور توب اورنیدا [illegible]   چیقی آه تیلدو قیلدو فرهاد

غالدار

f° 67 v°

بو طلیغ سوزلار ایتو یغلابو زار بوزین صورت اوکیندا ییرکا سورتار
ساکا کیم کوچ کوتورسا قیرا بوتون توغوب کون سچسا ییر یوزیکا التون
ایکینج ایلکا الیب اول تیشه سیبی بنا بیشلار اورا فی تیشه سیبی
اینتور کوزلار یندین تون قرا یاش اوزون کون بیر زمان تیکماز کسار تاش
بو طلیغ ایشلاری مشهور بولدی خلایق لار آرا جاقوقی تولدی
کلیب ایل تانکلاماق قا تیکما یاندین یغیب عبرت الورلار ایردی اندین
کوروب اول تاغ دا تلبیش ایشلاریی تانکیرقار ایردی لار قیلمیش لاریی

شیرین فرهادنی بیستون تاغینکا فرهادنی کورماککا بارغانی

اوتوب ایردی بیر کون شاه شیرین قوتوغ بخت ایلا قیلدی قیزو قیزتین
تیلور ایردی بیرک کیچیش طرب پاک ایکیل بیرلا بولورلار ایردی دل شاد
لیحار ایردی حکایت تیکما یاندین ساکا کیم کیلسا سوزادکو یان دین
بیرک کیلکای بنا بخت و سعادت تیبو سوزلاشتی لار تانکلسوق حکایت
بو نیکلیغ تیکما بیرک سوزلار ایتور حکایت بیرلا شیرین کونکلین ایتور
مسلسل بولدی سوز سوزکا اولاشتی تاکه فرهاد حالی اولکا قوشتی
ایشیتمیش ایرد بلاد اینکل اشیتی اوزون کون تیتکلادین تاغ مازمیشی
لولوب شیرین ایتی کیم بیرایتی بوکون اول بیستون تاغینی کورایین
تاپین کیم نی میکلیغ اول کسار تاش ساکا عشقیم دا کوزدین اقیتور ایریاش
تلو بوتاش کونکلوم رحم قیلغای اسیرکاب عاشقیندین عذر قولغای
بیوردی اط اذارلانکر تیبو شیرین اذارلاب افطاجی آط تیزی تیزلین
بوق ایردی حاضر اول ساعت دا کلگون اذین بیر اط اذارلاندیکا اول کون
مراملاب تاشقا حیفتی اول بتجین رواں اطلاندی سوردی ایزدی تیزلین

f° 67 r°

اکر یوق ایرسا مینندا مال و دینار   کیم ایرسام تیغینکا خروار خروار
اوش التون رنکلیک الرکیا و شبو یوزوم   کلوش سیز رود او دوکلدا ایکی کوزوم
کل التون اودینکا جانیم بیر ایلیک   باری بیرکون جمالینکنی کورایین
دیو ایرمادین کیشی دین قصام آخر   نی قورقوب قوش ایمازمن او جسام آخر
کیشی دین اول کیشی چیقغای بو ایکی بیکل   صورتلار یوسا ناشدین آدمی بیکل
نی ابجا دوست بار کیم غموم ییب   ادامدین نوشسام ایلکیم توتسا قوب نی
نی ابجا قاب قراشیم تیکرا دا بار   کیم اولسام قذغوروب یغلاسالار زار
اوزوم سوق یلغوزار شبو مونکدا توشنوم   بو قذغو قوذغینکا انکسیز دا توشنوم
اکر یوز ییل قوذوغ دا یاتسامن زار   یوقار و کورمان آچیم دین اذین یار
اکن یلسام یارن لار تنکلا دین صبح   سونکوم دا یوق کولیکام دین اذین صبح
نی ایت جانلیغ کیشی من ارکی بلمان   کیم اوش بو مونکدا یلغوز توقدین اولمان
اژون دا ایت نیکل اورنی بار منیم یوق   نی آدم او علی من ایت جا سانیم یوق
کیشی بولماسومن نیکل خاندمانسیز   نی دنیا نی دین ایکی جهانسیز
آخر من ماندین او شبو عشق قاندین   کیم ایریکتوردکی مینی تاتلی جانیمدین
یاقیلدیم توتشوکول بولغینچا یاندیم   بو کویوکلدا تیریکلیک دین اوساندیم
اوزومنی بو براغسیز ایشکا سالدیم   اوز اوز ایشیم دین ایمدی عبرت الدیم
اکر کونکلوم یینا ایلکیمکا کیرسا   بو یوندین قوبیاغای من کیم دم اورسا
اوز ایشیم نیکل سونکلیر توتغای من ایلیک   کوزوم نی یومغامن اذکو یاندین
تلباوز تورت یانیم غا ناشدین قیام   کیچورکای من اوش اندا باقی ایام
کیشی یوزینکا صرکیز بقاغای من   نی کیم سوزلاسالار هم او قاغای من
بو صورت قا بقا اوق اوش بو قالدیم   اذین صورت تبوناق توبه قیلدیم

منکا

کیم اولماغای مونونکدیک تیلبه لیکیم دین   بی یار و بی قرار بی دنیا بی دین

منیم تیک بولماسون هیچ آدمی زاد   بو دولت سیز لیغیم دین وای فریاد

اگر عدل ایتسا اول شوخ جفاجو و غدار   مینی تیک اولتورور بی موجبا قینار

کونکل ایتماس کوردون کرداب   بی دین ایجره رسوا سوت سحاقان

اماناک سوتی مثلکیز تیک اول ارتوق دین   ایچار سن سوت آخر بیر میبی سابق

وشول شکرلی سوت دین انکل میی بیر   کیم آشار سوسالیق بی شکر و شیر

باش اوغلان بیکلیغ ایغلاتما ایلیم توت   وفا ایلکی دایه قیل بیر سون سحاسوت

وفالیغ قولنی بیر بولی او نوتما   سوت اوزنیکا یسا آغو تانوتما

بیلورسن سینیدیک اوزگا یوق یاریم   بار ار سن بولما عیل اغیار ایکی نگاریم

بو روی نیکل کورکوز بیر و تغیل بو کوزومی   کورم قیل ار قینا مونغلوغ او اوزومی

و هجران ایشینکا جان قیلغیل   توکاندیک طاقتیم بیر بوبی بیلگیل

رحم قیل توکا کیل انکلسیزدا قانیم   عجوب من آخزای جان و جهانیم

زوال مو کیلیم عجب قایی توکولسا   تن ایغلار من ادین لار بر جا کولسا

بوکوب جون بو عجب ایرماز سن ای یار   عجب لار آهی دین فورق قیلما آزار

تی بولاذیم حد منینکدا کیم قینارسن   یار و قوم بار ابا ایغیل سلای من

حیا ایلنگ فانیو قادین ادبن هیچ   جهود من بار و قوم بلسام کلاین هیچ

کیل ایدیک بو جفا قیلماقی قورک بیز   وفا قیلماق فا قیلغیل ایدیک تدبیر

تیلار من بو کلیجا حالیم بی کور سانگ   بو زاری قیلغانیمنی ایشتو تور سانگ

اگر ناش برقسا کونکلونکل بو قولو نکلی   کوروب رحم ایتکاسن بو مونکلوغ کونکلی

بهار ایرمار تخمیت بیلا ایتیمی   اویون سانا بوزاری قیلماسیمی

کیم اوش عشق اونتیلا قاو نیکل کو یار   تن و جان بیرلا وصلینکا تکو یار سن

بغیبه قوینی نیا اَیتور کیم ای یار — جهان بولدی اوزام کا سعیر من
اولوم بغوله بور آلیم بولدی اوش فان — قیل آخر عاشقینک ایکینکا درمان
مرادسیز نیک من ادین بیر روا قیل — اومیدسیز نینک اومیدی نی وفا قیل
بیلورمن سینینک اوکونکا نوشمات — کیم اوکونکاک یارینک یار من نی نوش من
ولی من جمع کیتمایسن اوکوم دین — کورار من تون ماکون ارزونکدا بو قیش
خبرسیز شیرین انداغ اولتورور — کوبوب خسرو یاد بیلا عمر کیچر
اینکل عشقیندا بو فرهاد مسکین — بیرور شیرین تیبو اول تانکلی جان بین
ایور کیم ای تمام یوزک نولون ای — بیجا کا تیلکو و مونینک قیلغا من وای
کیم لوخ مدام شمع تیک یانعیم بنیلدم — نوکا نا کدا سیزیب هم آن قالیم
بو منفینک بولمیشیندین بیرو اتیم — کینا ناش ایغلاماق اوق بولدی ایشیم
عجب حق مینی ناشدین مو برانتی — کیم اوش مونینک ایچیم کا اوت تانتی
نیچا سی بیرا قدین کوزلاکا یین — نیچا ناش ایچرا کوصر ایزلاکا یین
نیچاکا تیکرو بوناغ تاش قرابین — نیچا کوز باشی ایچرا من یوزابین
کل آز قیل بو جفا یاشیم سیل ای یار — عزیب نی تاش بیلا اولتورما زنهار
سنکا نی ندغو بار عزنینک ارتار — منا عشقینکغا بار اول شاد بیک خرید
من اوق من خوار وسرکردان یلغوز — کوزوم کا او یتوکیلیز ماز تون و کوندوز
کوبیور من داغیما عشقینکدا ای چود — نتاک کیم کوییا پروانه کوروب نور
بیراقدین کیم بو میکلیغ اوش کوبیار من — نیا کونکلوم بینو فراق تیبو یار من
اینکل حقی کیم اوش قدرینکل بیلورمن — او ذوکدا تون ماکون زاری قیلورمن
سینی بو قدغودین ازاد قیلغیل — آخر کونکلوم نی بیر کیز شاد قیلغیل
یوق ارسا جان قیل کیم ترک اولا بین — بو قدغو قوذغودین بیر قوتولابین

کیم

f° 65 v°

تیلب کورکازدی اول تاش اوزرا صنعت　　تلیم امکاندک قیلدی کورکلی صورت

آخر اشیتورسن اول صورتنی قیلغان　　عاشق غایب جفالار قیلدی دوران

اینکا صفیغا اول بیر شوم صورت　　نی لار قیلدی قوغ ارسار موجبرت

تاریک خاتون تنک اول بوذینا مختار　　سو جوک لوک بیرلا اول سیمین اندار

لوش ایدین سونکرا اجیع زمین ابجور　　بیر تکلیک تاشغمیندین سی کیجهور

جفاسی کوب یوق اول بیر ذره شهرک　　نیکار مو لطفینکا آخر بو قهرک

بوغان تونمازدین اشنو راق کوک آخر　　بورک ابرینکا بار ما ایم قورک آخر

فرهاد تاغنی قزار دا شیرین صونینکا فارشو زاری قیلغانی

تو کمال کیم قیلدی اول صورتنی مرحبا　　قورودع صورت بیلا کونکلی بولوب شاک

یار ابلیکا کیرکاتب اندین بیرلا　　کسا بشلادی تاغنی نیشه بیرلا

تلنکین قایو بیر تاشقا کیم اوردی　　بیر اوز ماهی ابر بور جیمن بجوردی

اوزون تون تینکا دین کوزدین جاباش　　کسار ایردی شیرین عشقیدا اول تاش

تعجب کیم لا انسا سو کلون تیکل یناکون　　ازون غا تولسا تیرا زاغ و قوزغون

یارب صورت تینکا بیغلابو زار　　تاتک انغینجا یوزین تو براقغا سورتار

کیم ای کونکلوم کا ایل ایکیم کا هم ایم　　بشیمغا مونکل ینا باشیمغا مرهم

سینینک عشقینک سینی بوا ایلکا ایلدی　　کمر دیکا او شبو تاش کسماک کا سالدی

بونکلیغ رنجیم ارتی ایشک اوزرا دیک　　قرایم قالمادی صبروم بیرادیک

سن اندا بیرا ربع کوصد منکیز کیبک　　تندورسن تاشلار دارا سیمدا کیر کیبک

اوش اندین اوترومن بو تاش کسارمن　　کوصدا ایکیم کا کیرکای تب کوسارسر

بو سوزلارنی او شول صورت غا ایتور　　جوابی ایتماز ینا ایکرایو قایتور

مونار اول تاغ تیناسینکا اشو قوب　　تورور بیغلابو بیر تاش اوزرا جوکوب

نسو تیل آچتی سوزنکا قیلدی آهنک　کیم ای اوستاد جهن فرزانه فرهاد
بیراو لوغ ناش بار کمهاککا دشوار　بنا کیجاککا آیو آط اسرو اپکار
کواک کیم بزکا بیز بول تفار سانکلیدان　کیم اول بولسا بار سیکلکو کا آسان
کیم ایرسا ایمنکل بواپشکا ایلکی ایرماز　بوایش سیندین نادین نیکل ایشی ایرماز
بجون جرمت سیلرین خوش حنو　کیم آنت بیلادس اوش صبح مونیدین اذکو
حاجت بیغ من زوا قیلاو شبو حاجت　بنا بو چاجتیم غا ایما حجت
جواب ایدی کسایین من نیبا ال نالش　بوایشدا قیل نایم بار انجا بو باش
اوشول شرط اوزراکیم من امش بیتورسام　ملک فرمانین اوزنیغا کتورسام
کواک کیم امکاکم بی شاه بیلکاکی　شیرین بیلکل شکر هم ترک قیلغای
اولوب خسرو ایشکل نیل لوفکالاندیک　نیلادیم جفتا بونهب قیز ایاباندیک
ایشیکیم اوشبو شرطیم دیدی فذعو　قنغ ناش اول آخو قوبراق ایلاز بو
ننکل قیلغای صلا توبراق نوت ایی　قاذب توبراق تلشیبو جمیعغا جابی
ایشیق شرط قیلدیم قاذ آبی سب　بوشرطیم دین بهتمام آیو ایمازمین
بیلیشکل باغلا سلاحینکین آل ایل کا　بوایشداً اردمونکلوکور کوزلیل کا
سامونکب حور دیک اول فرهاد بهدل　کیم اول ناغ فانذ انجبای شاه عادل
سالب لول ناغنی خسرو ایدی کیم بار　کیم امدیک جبستوف تیب آتا یورلاد
بو حکم اوزراکیم اول ناغ ایردیک حارا　فیتعلیق بو زندین آشکارا
خرروب خسرو فیتنه بیت جیفق ترک اول　زوان بولدیک تو توب اول ناغ تبا بول
بیلمسیل نیک روان اول ناغ قا بنتی　بیلین باغلادی استغلادین ایتی
اوش لیبهین بیعه سین ایلکا ایب تیز　صورت لاد یوندک ساکلا و شاه شبدیز
بنا بدر کوردی بوندک قهرا قاتل حیف　اوشولکدی اعزا شیدین تکلیف

قلـ

f° 64 v°

اینتی بی قدر سغدونکل سن ابی اینتی سوزکا سیغماز هیچ بیانی
یتی کوردونکل مواول کون نیک جمالین اینتی کیم بلی کوردوم خیالین
یتی مجمریک دین بولغابوسن پاک اینتی کیم مکو بولسام او لوب خاک
اینتی کر بولوفسانکل کورسا سینی اینتی کوزکا سورکام توپراقینی
اینتی کو کوزونکلنی خسته قیلسا اینتی راضی من نیک کوزکا ایلسا
اینتی کیا دین ایرسونسا ایلکین اینتی نیلکامن تاش بیرلا باشین
اینتی تابتونکل اول بول اوا قایغا اینتی کیم بیراقدین تنغو اچی ق
اینتی کوتلاسانکین یاد ایلی اینتی حق دین ایزدایرمن نیلارین
اینتی کراوقیسا قیلسا خشنود اینتی بولغای ایردیم برجا مقصود
اینتی کس کونکلا اول دوست نی فویغیل اینتی دوست دین کیلا ز بو ایش سکیل
اینتی بو طمع بی توتما خام اول اینتی انسیزمن تیلنج لیق حرام اول
اینتی کیل بو انسدین بوق ایلینکلیگی اینتی سوزلاما کوب نیذ نیلینکلیگی
اینتی قلا عیل فوک فورک غاوغا اینتی نتاک بولور جون اوت توتی فاوغا
اینتی صبر قیل نیذ کونکلونکل اندین اینتی کیم نتاک صبر اینکو جاندین
اینتی صبر سوزلوق جمدا ایرور بیل اینتی صبر قیلاق قا لراک دل
اینتی ابا نور موسن کیشی دین اینتی کیم مکر مجبرک قیشی دین
اینتی هیچ کراک مو یار همدم اینتی کیم بولور من بولماسام هم
جوابلار اینتو خسرو بولدی عاجز اینتی اسغی بوق بی سوزلاسا بیز
اینتی خسرو اوشبو تانکل ایماز مو سوز اوقیا دین جوابین ایتوراشنو
اشتبکلز نی سوزلار اهشیمی مو فوتکل نیک کورمادیم تیل لیکر کنیمی
ایش التون بیرلا بیتماز نی قیلاین مونی تاش بیرلا التون تیکسینا بین

f° 64 r°

قیلالیم بر جامین خویش ایی عزت   اغیرلاب کیدورونکوز سیرما خلعت

بولوبالتون منترح فنبرا عقلین   بیغب قویغای قوردوغ سوزدانی یتردین

کوروب التون نی کونکلی میل قیلغای   کونکل التون غا باغلاب عشقی کیتکای

اومینج بارکیم بونکلیغ ایش قیلنسا   عجب یوق مال تنار قا الدانیلسا

اگر بولماسا التون بیرلا معزول   قیلا بیلکای انی تاش کسماک کا مشغول

کیم اول اسکال بیلا عشق ادنی اوجکای   یا تاش قزماق بیلا اوق عمری کیجکای

بو سوزلارنی ایشتتی برسا شاه زاد   بو یوردی کیم اوقونکلار کلسو فرهاد

کنوردیلار او قیب شاه خدمتینکا   بیرا سروکل بوعضوا اینکل کیردی میتنغ

اینینک تنکل تیلیش ایردی عشق بیلا یین   کیم ایل بومیش اوزوندین هم اذین دین

ملک فرمانلادی حرمت قیلینک تب   عجیب التون کموش کونکلیس الینک تب

اونورتقیلار اغیرلاب آنی بکلار   نیثار قیلدیلار التون بوبجو کوهر

نیاول بیجو کموش التون غا بعتی   نی اجکو بیکو خلعت تون غا بقتی

جهتن بیرا ایردی اینکل کونکلینداجوهر   کوزینکا تنکل کوروندی توبراق و زر

کوروب خسرو تعجب ایجرا قالدی   ایش التون بیرلا بوتماز نیبو بیلدی

قیلو اندیشه سوزلار ساز قیلدی   سوزین نکته بیرلا اغاز قیلدی

قایو یاندین کیم اول خسرو ایتتی   جوابین اذکورالک اندین یا ایتتی

خسرونینک فرهاد بیلا مناظره قیلیب فرهاد تاغ قزماق لیغی سوزی

بوروون سوردکی نی بیرلیکین تیوسن   ایتتی کیم عاشق لار شهری دین من

ایتتی اندا نی صناعت قیلورلار   ایتتی جان ساتیب قدغو الورلار

ایتتی جان نی ساتما قلیق خطا اول   ایتتی عشق بولسا هم روا اول

ایتتی کیمنی سو عاشق ایرورسن   ایتتی بار کونکلا آخر کوزورسن

اسی

۴۰ ۶۳ ۷۰

کنار قیترا یارنی‌قا بوکرو بیل بنکل   بو بتلیغ بولدی انینک چالی ای بکل
اینتق ایر سا شاه بو داستانی نی   بنا عشق اوتیغا سالدی جان نی
کو صو بیر بولسا وایلی حنو یدار   بهاسی اکیماز تو رمیجنیا ارنار
جچاک لور مجنیجا بلبل کندو سیرار   اذین بلبل اغازسا ار تو رور زار
بنا بیر یاشی سفتاب ستنو کولدی   کیم اول عاشق‌نما م داستانی بولدی
بنا بیر یاشی غیرت قیلدی کیم یار   کونکل الدورسا بولغای تیبو دوستوار
بو سافیش بیرلا عاجز بولدی جانی   ابجینکا اوت توشوب قینا دک قانی
کیشی کیم بولسا کونکلی تولوغ قذغو   بیجا سنتا سا بولماس رایی اذکو
سوکال اول بیل سوکال لار رایی ای یار   کیشی اغریغ دا بیلار بولسا سقتار
ایغ لیق وقیتدا سوز تندرست اول   کیم اسرو کلوکرا تدبیرلار ماسست اول
اوتاجی بیجا کیم بیلسا نماز دیب   اذین لار غا بیرور اغر یغدا ایلکین
او قوب خسرو ایناغلاریغ قیتغا   ایتتی یا قینکل بوایش نینکل یا بیتغا
کیم اول دیوانه ایرکا نی قیلامیز   نی جان بیرلا ایذین قور تو لامیز
تو یا بیر سام بولور ایتیم بریشان   بنا بولماز یازو قسوز توکسا من قان
اوکوش کیم قیلانیب انجا بوندیبر   قیلیب دوستانی سیز عید تمادم بیر
قیلورایدی اوزام کا عید شیرین   کیم اوش حیران قالدیم من بو ایشدین
ایناغلار ایدی ای شاه یار بولغیل   ازوندا تو تنی برخوردار بولغیل
بیتی اقلیم شاه لاری بیرچا قولونکدور   بنار یی ایش قیلای تیبا قولونکدور
تومغ قول لاربیلار نینکل اکسوکی بیر   سنهل ایشدا اول جیع قذغور مانکیر سیر
سنینکل سوسونیدین اوش یاری قولا لینکل   بیزاول دیوانه قا چاره قیلال لینکا
بزون یاری او قونکل کلسون کورا لینکل   عجب التون کموش ار سهقتور الینکا

f° 63 r°

کیمنی قیلمار بیمان فال اوز ایشینکا   تنکال تیلغای قیاس ایت لوز ایشیندا
تی تانکل کیم بیلکورور اول زشت یا خوب   قیلور اول انی اوز ایشینکا منسوب
نی کیم بیلکورسا اذکو یا یمان اول   خبر سیز ایردی سغ دین انتلا ماز جهل
بو تنکلیغ تیکا حقیقت ایجرا فرهاد   کلور فرشی تبا کونکلی بولوب شاد
ایجاد بیر پاره سوت اول حوض ایچندین   کورار شیرین سراپین کوز اوچیندین
سورار توبراق قا ییغلا یو یوزینی   کیمنی تاپماز کیم اوندورسا سوزینی
ینا یاپان تو توب یوزینکا قترشو   کینار اورن کونکلی بیرلا اور شوادر شو
کلور اول بیجا کوندین سونکرا تیرا   یوریر اول تانکل قا تیکرو حوض جوی‌نا
کوبوب بغریک اوذوکرا اینکرایو زار   انکیبیجی یول توتوب صحرا قا کینار
بو تنکلیغ عشق ایل لارکا یا بیلدیک   بو عاشق بولغانین ایل برجا بیلدی

خسرو فرهادنینک شیرینکا عاشق بولغان خبرین ایشیتکانی

تنکال کیم ایل بو ایش دین بولدی اگاه   اینا غلار دا بیرک ایدیک کیم ای شاه
حکایت مونتیک اوش انکلا ایمدیک   سن ایشتای سن قولاق توت تنکلا ایدی
کیم اول شیرین کا عاشق بولدی فرهاد   قیلور عشقیندا تنکلاماز آه فریاد
دماغینکا انینکل تولدی سودا   کیم اول سودا دین اوترو توتی صحرا
بولوب عاشق تنکال کیم ایردی مجنون   کیزار یا لینکل اذاق باش یوکرو تون کون
ایور کیم الدی بو کونکلومنی شیرین   خطا ایرماز ایرورم سوزلاری چین
قچان اوکیمنکا توشسا کونکلین الغان   تلار کیم آه تیب بیرسا روان جان
کیلیبی دین قورقماز ایماتماز کسا اول   کوزیندین قانلار اقار شیرین تیبا اول
کلور هر صفته تیز یوکور یوکرو   توزور قول قتشور توب فرشی قا اوترو
سلام ایتیب سورار توبراق یوزینکا   قیلور اول بیر قومین سرمه کوزینکا

کینا

کوروب دریانی تیکل توزیب بیر افغان   تلب سرچشمه توکار قان یاش فراقیدین
ایکل قصرینغا بیلکینچا تنظاره   قیلور حایبن توزی اورنیغا یاره
ایبن ایب اچینکا اوت یاقیلور   کیتیب عقلی بولوب بیهوش ییقیلور
کیزار تلبا تیکل اول یا یات اویوکدا   اوزی یلمان نی قیلنور بو کوپ یوکدا
تننکلار بیطلب ای نانکلا سوریلار   اینک زار ایبکدا کا یمن تنکلا سوریلار
بیر کیم یانب اذاقینی بیهلا بور   بیرکیم چشوب ایماکینی بیهلا بور
که آهو لار قا بولغوب اوت بیهلا بور   که ارسلان لار قا ایلا شیب او تور ور
بولور تونلا کوزان لارا ایتکل ایلی   اوزون کون یون سوقاق اوتلا قا قایلی
بو بیکلیغ اول نی انک لب ابجارشو   بیمی چیوت ایچی زنج و قذهو
اونکو ملا بو قفا تاغ تاش تب سا نمناز   تکب یوز بوزما غمچا صبح سا نمناز
اکو بوب اونکیند اکول یا چا •   تونشار بیر هیز قلار بولماز اکاه
کوزینکا تک اوق یو مماز کوزینی   اینکل لیکل کیم او تو تیهلی اوز اوزینی
مونونک نیکل یار مشفیندا بولوب زار   ارتون لذت لاریندین بولدیب بیمار
تلباول چشمه تیکل ایکی کوزینی   کوزی قانین بیلا یوزدیب یوزینی
نی کونداوز نی کیجا انسا یملی ایتی   کون انیچاها بیشر لاکل صبر کیتی
کیجب لاایب اوزیندین یاث بولدیب   کیتب فرهاد شیرین بیرکا بولدیب
اورولدی کونکل ایچرا عشق شیرین   جانیندا اورنا دیب اول یار شیرین
اینکل تیکل توتی اول یارا اختیاریب   کیم اوزنی دین اذین سلما دیب یاریب
تیلار ایردی جان بوتیهنج سا لسا   کیم اول یاری بیرلا بیر تیبنداک بولسا
اکر توبو کورسا یا اوت یوق کتابب   کورار دیسلیم شیرین تیکل تقابب
نی تلقین کیم اونکینکا کلسا املیجاب   قیلور ایجاب اذکو یولغا شتاب

تمام توب تنک بیلا یاباندا حیران   بوذینی تال تنک عشق قیلدی چوکان
جهاک تیل تیکلارین بواودوکداسولدیک   کوروب تعریف بوراکی قان تولدیک
یا قیلدی خیرتینکا عشق تارک   کوبا یارتم تنبو قالمادیک یارک
کونکولدین صبر کوزدین اوبیتو کیتی   یاش اورنیغا کوزیندین قانلار اقیتی
کیتیب عقلی دیماغی تولدی سوزدا   اذین قالمادی کونکلیندا شکیبا
حیرانی بولدی بو قیغودا ساریغ   اذین اندیشه لاردین بولدی فاریغ
اوکونکلیکا توشتی اول تولون ای   دیماغیدین کیتیب عقلی قیلور وای
انادین یانی بولمیش یاش اوغول تنک   اولاشلوا ایتور دور کوز یاشی اطلسیکر
نی بیلغو بیلماز اول ایشیکا حیران   بوقیغو بیرلا کونکلی یان یان
کیتیب آرامی عشق اونیغدا جالب   کوروب قیلدی اندا مینیدا غالب
شمع تک بیزدک اول کوتیجا یانیب   توتوب اول اوت توتو تنیدین دماغی
تلاوریغ او نیکا بولدی اوساغ   کیجه جاندین اولوم کا بولدی محتاج
ابنگلیک تک توتی آه محنت شهرین   کیم ابر دیک جهان دین توقعلای اسکین
لوا ایک تک شولی بیرلا توتی ماکوندوز   یوریبوره ایککا یو تما یاندی تیلغوز
کبیک تک ادمی دین کوسا اوز کنار   تشاکی دیو پولاد کا کوسا توقار
بولوب ناباغ توبدا ابر کاک تیلی حوت   بیراق حوت اوق قیلدی کورسا کیبیک دیر
یوروریاد قیغودین بیرلا بولوب شاد   خواب بیر کلیغ بیرلا بولمیش یک آزاد
بوحالیبو تیر اکیم کا قید تسان   تشیع غایب بو ایلیکا حیوان
نی عقل یاد نی صبریلی نی قرارک   نی کذکوبیکور نی اندیغو یارک
نی ... تار سنی هی کا انیغو   کیم ایاب اولتورور مرضاکا نی قیغو
... جانیکی عشقی سهردم   نی کهنار کونکلدین سور ... بیلا غم

کیم

f° 61 v°

نچاکوب سوت کیم اول اندا سغیلغای   تیلادین اقیب مونداغ یغیلغای
بنایین تیبو شیرین اوزی کیلدی   کوروب خوش حوض اریق سغلیغ کولدی
زهی اوستاد کیم بو حوض و اریق   قیلو بردینگ بیلیک تولکلوم کا لایق
ایلینگ یار بولسون دایم تیبو شیرین   تلیم رحمت او قیلدی قیلدی تحسین
کینار دیک سیندین اوشبو اولوز رحمت   سنکا احسنت و اوستادینکا رحمت
تیبو اوندادی فرشی قا کیتوردی   ایاق توتی اغیرلادی او تور تلدی
تولا قیندانی نیجا دانه بار ایردی   انی زحمت او چون اول اسرار ایردی
قویی دانه لار نینگ ایردی شاهی   اوکوش مال ایردی بیرک نینگ نهایی
ایل اوردی اوز قولاقیندین چیقاردی   قبول قیلغیل تیبو فرهادقا بیردی
کیم اول اوستادلیقینکنینگ مزد ایرماز   بو کون موندین اذین کا ایلکیم ایرماز
تولار فی سات اشیننکا خوج قیلغیل   اوبا تلیغ بولدوم ازلاما کوم قیل
اکو بو حالدین اذکو بولسا حالیم   تیوغ قیلغای ما باریچا مجالیم
بیا تلاما ال اوش تب عذر قیلدی   سو توب فرهاد انی ایلکیندین الدی
قوا بولسون سنکا ای جان شیرین   تیبو سالدی اذا قیلغا ایلیندین
اوعلاندین توتی اول ججرا بو لیکن   اقیتو چشمه نینگ کوزلار بولیکن
اتیل عشقیندا انینگ باردی ایلدین   کیم ایلکین یو دک بیرار بولدی ایلدین

فرهاد شیرین عشقیندین تاغلار غا ترکان لاری صفتی

کونکل بغلادی شیرین کا بو فرهاد   وجودی نیندین قوباردی عشق فریاد
اولانی عشق ایلیندین قیلدی زاری   کونکولدا قالمادی ذره قراری
جانیندا قالمادی آرام طاقت   تنیندا قالمادی صبر اینکو قوت
تلی سوزنی ایلی ایشنی اونوتتی   بولوب دیوانه تنکل یابانی توتتی

بوکون اوستاکه لیقنکلیکی کورکاز اوش بیر . نی قیلغو قیل بو بیر ایشیم کا نه بیر

نغار بیر دین بیراق سوت کلار اسان طلسم قیل کیم افسون کلسون اندا

اوشول بیردین بو بیرکا نکرور فاز عیلار بو نوب تاشلار بوزین محکم اریق قیلار

کیم اول جوبانلارکیم سوت ساغسون اندا اقیب ایرکیلسون اول سوت بیرجا موندا

بو شیرین سوز بیرلا فرهاد نی شیرین جانین بولنادک غارت قیلدی اوسین

قولاقی سوزلاردین اشیتور ولی اول بیرین فهم ایتماز ایتور تیل بیلی اول

یوق ایکانی جواب ایغو سوز بیرکا عاجز لیک دین ایلین قویدیک کورسکا

اندین سونکرا نشرا جیقتی توردیک بتو بجیلار نی اوندایب قیرا سوزردیک

سنکا حالی نی ایدک ایتینکل اول جان توتایین املیک اوش جان بیرلا فرمان

نیلاماییدک بیرینی بیلمان اوش صبح عقل بیلانیدک ایرداب بزلمان اوش صبح

ایشیتی لار نی سوزکیم کیجتی بارین اقیب سوت کلکوکا اریق تیلارین

تیال کیم بیلدک ایرب اشیتی فرهاد اتیکل جکیبکا کورکاز ایین تب صناعت

بیلین بغلادک الدی تیشه سیبی تیلو بیلادک تیترا بشه سینی

کراک اسبابینی بوجا بیتوردیک بیراتی ایلادی حوض اریق بیتوردیک

توزاتتی بوندک اریق تاشلاردین تا بولماز قیلدی تاشلار اشلاردین

اریق او جیندا هم بیر حوض قیلدیک کوروکلی تانکلا ما قدین جیپین قالدیک

عجب شغلی جرود بو ادمی زاد بولورموم ادمی ایلکین دا بو لاط

بولوربیل ایش بیلا بجنجا دوشوار نی ایش بیلان تیلغور آخرای یار

صبح ایتر بو ادم اوغلی دین قوتولماز کیم اولماکی کیم انداجان بولماز

خبر انکلادی لار شیرین کاکیم اوش تمام بولدیک بیر اریق حوض هم خوش

ایتیل تیکل حوض و اریق قیلدیک فرهاد کیم آتینیک قیلا دیک بولغای صبح اوسند

بجا

روان بشلاب جیرلم کا الکب کیردکب   سلام قیلدی قولین قافشوردی قیزدیک
تمام بیر فیل بیکلیغ توردی فرهاد   اینتی بو ایرور تانش قلزغان لوستالر
بتو نجیلار بعیشیب تانکلادیلار   نی تلنکسوق آدم اوغلی بو تید بیلار
اعیلادی لار اول موجا تبو نجی   رقیب و پاسبان و هم قبو نجی
روان شاوز ایلین نو تی کجوردی   کجب اول صندالی اوزرا اولتوردی
او نور میش بیرد ه ارنیندا اوشول چور   یوزی نینک شعله سیندین ایش تولوغ نور
سافیشلاب کونکلی دا فرهاد ایتور   کورایین پرده دین قبترا بی احلور
قاوزجاق او بیاعو جی جوخ کردون   نی بیکلیغ پرده دین بلکور نور اوبوب
ازون قاوزجاق اوبنین غلاب ساز   جیقاردی پرده دین شیرین آواز
توکا بشلادی شکر لعل و یاقوت   شکر یاقوت اندین آلدی یلار قوت
تناکلیم بشلادی سوز اول نیلی قند   او قوب فرهاد ایدی بوز مینک اجسند
اینکل شیرین سوزینی تینکلا یو اول   کونکل اجقیندک ایلادین تانکلا یو اول
اینسیم آتی اندین بو لوکی شیرین   کیم اول سوز لاری حدسیز ایردی شیرین
قایو مجلس داکیم سوزلاسا اول آی   او قیغلی لار قیلور ایردی نلیم وای
کرا فلاطون اینسا اوز سوزینی   او نو تعان ایردی اول دم اوز سوزینی
سوزین تینکلا یو اول فرهاد ناکاه   کیتب عقلی بشیندین قیلدی بر آه
کونکولدا عشق حقاقی جقیلدی   جانی قاو بیکلیغ اولا اوتغا تیقیلدی
تمام مصروع تنکل اول یبر کا بسقیلدی   یلان تنکل جولغاشو قریاد قیلدی
تناکلیم توردی شیرین اول اینشینی   معیش سیلدی عاشق بو لمیشینی
اسیرکاب قبترا اول بیجان سیمینی   سو جوکل تیل بیر لا قیلدی جان سیمینی
اوش اندین ایدی ای فرزانه فرهاد   کراک کیم قیلسا ن خان ایلدی مینی شاد

f° 60 r°

شلا بوراسودک شیرین قیلسا تدبیر   کیم امکاک سیز بو بیرکا کلسا خبر سیز
تناک کیم اچتی ارسا زلفی نی توب   قرار ادب مشکل و عنبر تولدی اوزن
ینا اول ایتی چیقتی برده سیندین   او توردکیا ایدک شاورغا بورازین
استیغی قصه دین اکاه بولدی   الکینجی آل جهاک بیکلیغ اجملدی
اوکای [illegible] هندو بنکل جوهی   تناک کیم اول عطارد مشتری نی
[illegible] بر بو یخشی اوستاک   انینک آتی ایرور فرزانه فرهاد
[illegible] ور الدیم انینک برلا آشنو   بلور اول هندسه علمی بیله اذکو
جان کیم تیشه سین الیکینکا الغای   تاش اوزرا میندین ارتوق نقش قیلغای
قیلیب کور کوزکای اول یوز تموز صنعت   قابو باندین غسانک بار اندا قوت
اول اوستاکی لیق بیلا استینک جبتوکای   اسانلیق برلا موندا سوت کتورکای
بولور اوستاکی سین ایش بو جادو شوار   بوون اوستاد اندین سونکرا ایش ایکی یار
بولور قلاق قاساقیغ برلا زینب   ولی توز قیلادی اول ساقیغ قا ترکیب
بولور مومدین بو زوک قیلاق قا آسان   ولی بیلماز که النون دین بو قوق امکان
اکر فرمانلا سانک جانی بر ایمن   ای من خذمتینکا کیلتورا بن
کیم انینک برلا نیر اوستا متیندا   امکی شاکرد ایدوک بیز خذمتینده
قوتوغ ایل اصلی نی جفت جا بیلایک   قلم قوذ دیک منکا اول تیشه الدیک
اوبادلار خیشه دین الکین قوتوغ دم   قلور اول تاشنی تیشه زخمی دین موم
بو نهکلیغ ایتو شاور سوز توکا تتی   شیرین کونکلیدا سوت نوع موج کتی
تناک کون کوز کوبی اجتبا یوزین   توتوب توقون ذنکی خجتی نلی ایزدین
جقتب اول پیری شاور سوز دیک بیلادک   یارب ایزدا یو م فرهادنی بولدی
لو قوب اطلاندورو ب یول تونی سوردیک   ای شیرین تیغیستغا کتوردی

دوان

خطا قیلدینک حقیم غا بو ظنیم نی   کیچوردونکل خوش یانینکغا دوشمنیم نی

خسرو قدرنی شیرین گا اینغاینداسیریت شاد سوزین تا غضب ملغانی

هجانینک بیروفالیغ بولمادینک صبح   جانینک یار بولسون نصیب قیلادینک صبح
بو ینکلیغ مینی سرکردان قیلدینک   او ذوقک بیرلا یوراکیم قان قیلدینک
توکابی ادسا بو سوزلارنی اول حور   بیراونی قوبتی تحسین ایدی شادور
کیم اوش دا اینکل بیزیم ندیم میزدین   تیلیم ارتوق نروا ای جان شیرین
نی سوز کیم ایدینکل اول بیر لکیم سیندا   خطاسی یوق بو سوزلار نینک بیر سیندا
سوز اول کیم یسا قینو سوزلاسا غافل   نی بولسا یانکشاماق اوکرانماسا تیل
بلیک بیرلا کراک سوز درج قیلماق   اوش ایدین سونکرا ساقتاب خوج قیلماق
کراک کیم سوز بیرسیدا سوزلا تیلکای   یمرک بولماسا بخشی کیزلا نیلکای
بحل اول بلکالار سوز آلتونی یاد   بلیکسیزلارکا سوز سوزلاما زنهار
طریف سوز آش اجیندا تاتلی توراول   کینار کوپ بولسا تاتیغی آز اوز اول
بو سوزکا قولاق توت اوتونما مونی   کرا حلیک مولور اولطف کوبی

شاپور و فرهادنی شیرین قاتینغا کلتورگانی نی فرهادنی شیرین کا قلیش مونغانی

سونونکل تیک ایمیش اول سوز ایغان اوستاد   صناعت بیرلا قیلمش سوزکا بنیاد
کیم اول قوشی بولوب شیرینکا زندان   تورور ایردک بولوب کونکلی پریشان
همیشه سوت ایدک اینینکل غذاسی   تیلاماز ایردکی ایدین اونکل بیکاسی
اکر یوز قورلو حلوا بولسا یا آش   یوق ایردک انکا بیر لقمه بیکوآش
یراق راق ایردی اول بیردین قتابک   سغیر بلقی قرا قوب بیرجا بارک
بو غیلاد قانیدین سوت کتورماک   کوجایی ایردی هر کون یوک کتورماک

اکر قیلسا صبروم ایلدیب یارکب   آخر ارکلیک من اوز اوزوم کا یارکب
ایکی نوری لوکیشی کا خلق اوتماز   انکار خانلار ما ہلسا چکلم ایماز
طمع سیز بولسا نوتسا دنیانی یاد   کیشی قول لوقی دین هم بولسا آزاد
طمع سینی بو خوار لوقی قا یتوردیک   بیر ہمدین سینی فغاق نیک کونوردیک
بوسوزلار سوزلایو انکاد الواحد   اینتی کم سوزوم ینکلا ایمی شاذر
اکر ایسا وصالی صبحی آشوب   ایہت کیم نون لوزون تور لول مایاشون
اکر ایسا کیم اول شایرین قایی   ایہت مہیم بیتار نیتار سن ایی
اکر ایسا کراک جلوا شیرین   ایہت اسویک بهان بولود سوجوکدین
اکر ایسا ایلیم کا کیرکای موسن   ایہت بوارزو دین کلیح تیبر بجوسن
اکر ایسا شکل ایرین سوراین   ایہت خوش لوش ایرودسکین یوراین
اکر ایسا تونا یین زلفین اقرون   ایہت کیم تونما غنجا اوینا ماسون
اکر تونا دیک فرسانیم تیما یاد   ایہت فرمان فراق اول تونی ناچار
اکر ایسا فراقی کیم هیرایین   ایہت او تورود موسن باخود فوراین
اکر ایسا وصالی کیم اینکل من   ایہت اینای مو یانکل مو توروسن
اکر شاه ایسا کیلسون تیمو مینی   ایہت اینیم کا کلمان تیدیک سیمی
احیغلاینب قیلیب توش ایز یوزنی   قاقیتو ایدیک بو بیجا سوزنی
زمانه جوریک دین قیلدیک تلیم وای   کیتیب او فکاس فیرا اول قولون ای
ینا حوشلوق بیلا ایدیک ای اوستاد   نیها کا تنکرو قیلغام مونکدا فریاد
اکر سن تیرا شاه تبغینغا یاد سانک   سلامو منی تیکور کیل ای کورسانک
ایت شاهرین ایور کیم ای وفا سیز   قانی اول آشنوقی صحبت لار ایمیز
سا فیغادیم بو کلکای سن نیهو بیر یولی مندین   ایرکایی سن نیهو سیندین

خه

آچور قوبراق قایدا بخلاسا نورساز   هم اولوک سفک بیرلا لوک بیرکا اولوق ساز

جون وصلیمی چهقا تنکل تلق فراقیدین   بولوب خابیغ او قولخانی بیرا اندین

انینک کیم مالی کوب نور عزقوپ یاد   فراقی دین قلی قورقسون بو قول ایکی یاد

ایناک ایوماز من اکسینا آغری کهر سام   نی لاچهبین من اول عشق باعذل قورسام

بیلیک سین کیمک جانیغا بولدوک اول دم   بیلیک بیرلا قوتولغانی من سر ابهام

اگر عشق بولور بولسا بهشت جهین   بو سوزدین نابابا غانی اول بیهده شیرین

نیاکو قسعود بو کوروک اوسالمبغین   بو شکوین بو کورولی هم ابغا ایبعد نیمن

[illegible] لیما [illegible] نعل بیز نم   [illegible] بیرلا من معروف من هم

اگر [illegible] من نیها ابلا جهود   منهم اصلیم ابهور امیدین سا مشهود

با جمع قاو نونغانی من موج جهال   انک زهبین جسام من اول ابها حال

بوحالتین [illegible] فالیر [illegible]   [illegible] من خطا [illegible] بی نوبهر

مزاج [illegible] اوشول [illegible] راست [illegible]   [illegible] بیلسون کیم اوشی کونکلیم [illegible]

حضرت [illegible] سازیلم [illegible] اغیار   بو بازار دین اوزوم میکل [illegible] بکراز

اوشال محرم طمع [illegible] بالخلسون   نیاکوسسون بهراز آرام [illegible]

آخر [illegible] نیاو ایمان انکا من   الکی شکر [illegible] سن

اوقوم اکسیلدک دریا دین [illegible]   [illegible] لاحاج [illegible]

اوشی [illegible] فلا دیک جمع الکبایم   کسا [illegible] ان او [illegible] فی [illegible] بیم

کیلی اولماز دین اشتوبو عشقو [illegible]   اولادرس [illegible] کسار مو [illegible]

عقل بیزان [illegible] بو [illegible]   سانین بیرلا ایشین [illegible] نبلا بود

ولی عشق اوشبو د [illegible] ذین [illegible]   عقل عشق [illegible] ابجدار عشقو [illegible]

بیهکان عشق بیرلا صبر ایک یار   عاشق ایوماز [illegible] دا کیم صبر یار

f° 58 r°

تالاماز اول میوه یا نیندا سنّوم   نجان تونکای موافق من تیلاسام

کراک بولسام انکامن کندرو کیلسون   بوق ایرسا اذکولار بی رنجه قیلسون

اولوغ لار کیم ارزون قیلیبن بیلورلار   اوز ایلکی بیرلا اوز ایشین قیلورلار

بیلورکیم اولیبوجسرک بیرلا توت کون   اوتورماسقیم بو بیردا اینکل اوجون

ایسیغادم سیراول قصلی اونینیدا   کوروزم جیقتی بیقیدین تونو یدا

نیلا بورکیم لولاش دانیجا تورسام   نیجاکیم خوار قیلسا خوش کونورسام

جفا جکک کراک بو ماش دین اشیق   بو بهشت دین قاینم قینادی ناشیق

تیلادیم خوار لوبی و قیبندا ایپ   اذین بولماسا اینکل حیق قالیب

حریز بیکل نابتی اول قیلدی میو خلد   فی خلق دین اویا لور فی حق دین قورقار

من ایردیم بارک ایل بولمیش ح الاظهار   نتاکیم بیلدی ایل قیلدی اذین یار

فی بازدیم تبغیندا کیم ایلکی دین وای   الان خلقینکا قیلدی سیمی رسوای

زلیخانیکل سیمی مشهور قیلدی   دوا تاپماز سیمی اول نجور قیلدی

تمام یعقوب بیکلیغ اوش فراقدین   اتار باشیم یوسف تیبو فی قدین

نیجا کا تنکرو موندا غ ایمکرا کاین   اوذوکل بیرلا اوروسی سینکرا کاین

شاه اول بولورکیم ایلکا دادقیلا   ظلم دین مونکلی فی ازاد قیلا

فه دین بولدی جیقیغا شاه ظالیم   کیم اوش قیلادیک ظلمین داعیالیم

ایمدمن بیرجا یاندین ایلک مظلوم   عیلکا سیقی بولمیشا محروم

جعت رنجی یوق اوتوشون میوبلرک   منیم تیکل ایرسان آخوبیاد بیارکیب

اولوغ من اول أبیغ تیبو تونار خوار   اوقیر میینی اوزک کیلاز کورار عار

ایمدراول یادشاه من بیر کداسن   نتاک تیکل بولغا من آخر انکا من

قیلور حنسی بیرلا قوشلار ما هواز   کوعار جین کا کوکار جیین قاز قام قاز

آخر

f° 57 v°

اوش ایلاک دین کیدین بیل بغلاغایمن　　سینی قوب اوز اشیم کا یغلاغایمن
استل جیم مصرکی موق کونکلین داجالی　　معورد بولدی اول ببر یونی خالی
بماک ابجاک کا یوز مینکل بار حمدم　　آخر بیر قذغو بیر بارک کراک هم
سینی قذغو بیماک ی قویسو دایم　　جون یجوم قذغو بولدی خوش بیکایم
آخر کونکلی سینوفنی بیجا قیسار　　جفا یغضبن منیم بیرلا مو سینار
بواوت کیم عشق نبتی جانغا اوش جیین　　دریغا عشق کیم کویکای بواوت دین
ی کوندوز خوش ی تونلا کوزدا اویقو　　بوزندان دا اولاشو قذغو نوزغو
سال قیلغوتیو بو اگشکا نزبیر　　نیلایو بولدوم اوش جبرت بیلا بیر
سینی بو باغ ابجا اوش کونکلوم ایلدک　　کونکولدین بو بلا بسقا اجیلدیک
یات اوغرک دین مناع ی ساوسا بولور　　کلود بولسا هم ابی فاوسا بولور
ایغا اوغرک سینغا اشیکیا بسا بولماز　　اکر با بسانک نتی جیج فایدا قیلماز
اغومدین قوبتی بو اوغرک نی قیلغو　　صبح ایلک جان نیمان من قوتولغو
غلط رای اوردک کونکلوم انکلا مادیک　　شلم قیلدیم نصیحت تینکلا مادیک
کونکل کیم بولسا اندین رنج جاصل　　کونکل سوز بولماق اندین یجتی باق یل [illegible]

بنجاکون یار تمتوم تب قواندیم　　قوانمیشیم دین اوش قیرا نیواندیم
بوقذغو بیرلا بولدوم سن بکیت پیر　　دوزوم جون قذغو بولدی اوزنی نزبیر
نیجا کونکلوم کو بو کین کیزلاکایمن　　منها ارزو ایزیمی ایزلاکایمن
صبر قلاق دینا جیغ بولدی افکام　　یرار کیم صبر دین قشور جاقا ابتسام
صبر بیرلا کیماد آز عمر نیتکو　　اذاق افساق نیتاک منزلکا یتکو
نوغ آصیم قنبندا دنه اوجغون　　ابهور فطن با شیم اوسکبندا جیجون
منیم بغیم غا اول یوز کلز جراجت　　قیلود کودماز من اوش بیر باشی واحت

ازار قیلا قدا انتصیر قیلادیم صبح / براشماق قالادین بیر قیلادیک صبح
سنکا جون یوق ایش اساتیش ایذین / عجب سن قالدین اوشبو قزغو قالدین
اولاش اورزومنی امکاکدا اوتار من / حیثه بولماجی قزغو یوتار من
یانکیلدیم اوشبو قزغودین ابتیم نی / یراغیم یوق قاشیسام اوز باشیم نی
کونکل باشینغا سوروم هیج کیلماس / نی کیم ایذین کیلور تیل زخمی اول یش
تیلیم اوکراندیکا اجیغ سوز اوش ایذین / بو کونکلوم بولمادیک بر کون خوش ایذین
جون قیلان دولتیم یاریک منکا م / یرارکیم بولماسا اول یار همدم
بوشوم بخت بیرلا مو یار بولسون اول یار / بیلورمن طالعیم دا یخشی یک بار
یوراکیم نیرار ایوریک کیجکان ایام / زبان کوردوم اوش ایجا کام ناکام
بلی سیناغ لیق ایرمیش کوب قیلغانلار / یوراک نیرانسا بو لورتب زبان لار
کوروم سیکرور ایکینچی ایلدک ای یار / نی کورد کوم قیترایسم اعد تیلار باز
بو فرتلی دینا ذین بیر بولسا جنت / یارور بولسام قی ازتار بو محنت
کلب قیصر قیزی ایسا یورک تود / اشکیدین قاوغا من بیل خاصه شاور
ایرمان من اسروکا خو آل قا کیرسام / کزنکل نک ال بیرلا ایلکا کیرسام
یوق ایرسا دولتیم عقلیم مالک باد / آخز اوش فرقتا ایتارمن قیر دین قار
بیلورمن نا بیلی لار جلم یف م / ایرور تدبیر ورایم برجا محکم:
ایرمان خسرو اکو کیخسرو ایرسا / منیم بیرلا جمال کیم باغیم لورسا
مشقت قیلماسون جانیمغا ایغیل / یمان رایی لودماسون جیقیمغا ایغیل
یوق ایرسا ایغامن عشدیم قا کیبی یر / بنا صبر یغا اورغای عشوه دین تیر
[illegible]منوم تیلب اوش قیترا انجبیر / قولاک یونکا نغمای بوز نجیبر
بو [illegible] من خیالیم ایش بیتور کایی / بو بیر کا ای بیل منکلیغ کتور کایی

f° 56 v°

عزیز لاب اوربی مینی تونار خوار   بلورسن اوزی کیلاک کا تونار عار
بی خوش ابنور اوسول بدر شهر یار اول   منیم نیکا مو جفت لوک کا برار اول
بو اسلار بیرلا بولدی ایمدی بایق   کیم ایرمازمن اینیک نیغبنعا لایق
بی دین مینی فیلور بو نیکلیغ آزار   عجب اوز عجبینی سلماز مو اول یار
اولاش مونیکل بی خوار لار مینی آخر   فراوشالا منکیز کیلسون تمیو ایر
نیجا اوندا کسیزن بیل نیکل بیلایین   نیجا مونیکل صبر سوز لوق فیلایین
تا بوکونکلوم بیلا اندا بزایین   اینیکل هابندا موییمی کورایین
من اینیکل عشقی بیرلا مونیکل اوش زار   بیا شب اول ادین یار بیرلا اوینار
اینیکل خورلک بیلا نعریم بولوب باش   قواردی باش اوادم کوزدین آتا باش
بو حسرت بیرلا بغریم بان قیلادی   اوزی ایرغار مینی اوزا قبلادی
اکر اولسام بو محنت اجرا بیلاسن   بو خوارلوق بیرلا انزا بارماغای من
مینی اول ایت سانغنیجا ما کورماز   اینی انیلانسا ایردار مینی سورماز
ایت ادکو بولسو مینی من مینکل فتناسن   خیالین ایت منکیز لیکل فاوسا تن تن
اکر توزماسا انسیز بو کونکل هم   جیغارسب بو کونکل نی ایت کا سالغام
کیشی کیم بولماسا ایتجا وفاسی   اینیکل فزغوسی نی نیدین بیکاسی
دریغا کانکلی چیق اول اتاسی   مجرد توتسا بیرماسا اناسی
یا من تو غماز دین آشنو اولسام ایردی   یا تو غماج مینی ایتکا ساسا ایردی
ییل اکری اولتوروب توز سوزلکا بین   اوق اوق نکل توز سوز ومنی کیرلکا بین
بیلار فیلادی جیقیم غا اول بیلورسن   اوبالما دین یتی جهلم فیلورسن
بو نیکلیغ واسته تب کوب بردو توزدونکل   محالف جیغتی اوش سونکل بو فیل لوزدونکل
روا موتوکسا اول بوزوم شبی   مینی یاندورسا قاندورسا قیغی بی

بهر

سوحوکل نیل برلا میني الدا بورسن   اوراق نیکل موالدا نغاي تیبورسن

وفا قیلدیم جفا لار قیلدك قرغو   جفا بو نیاق تاموا اول بیرکا یوزغه

وفا کورسام عجب یوق یارغای ایردیم   جمالي برلا قرغوم یارغایی ایردی

ایناکل میج ازپا بیرکاندین نجارمو   بینا پالا بجی قغینیدین کیجارمو

نجارمو میج کیمیني آخر وفا دین   وفا بیر نابادیم کوبدوم جفا دین

جیجاک ارزوسیندا بو خار زخمین   یبیورمن کنجی یوق نینکل مار زخمه

قضا کورکیم بینا بانیم غا کیلدرکي   جراحت اوزرا قیزا نون ایکیلدرکی

خطا نوشني ایشیم کیم دین بیلا ایني   اوزوم قیلدرکی اوزوم کاني قیلا بین

اوذوردوم بیرلی نیب جان جهان اول   جهان خود الدي قیلدرکی قصد جان اول

یقین بیلدیم نیلا کان بولمان ارمیش   منیم رابجا ایش توزجلمان ارمیش

اغیز نیکل اوت نیماکدین کوبیاز ارمیش   قرین نیش ایتي برلا قویمان ایرمیش

جیجاکل ایزداب بو باغ دا قالدرکي اوزوم   جیجاکل نیکل اوشبو مونکلا سولدرکی یوزوم

اوزا کیم نقش برلا الدا نیلدیم   سونکل نام نقشي نیکل حیرت دا قالدیم

مخالف نقش بوزدک یشند لادیم نی   بوریشان قیلدک بو اویون لادیم نی

منم برلا بیجا بو منعمن اوینار   سوزکیم کعبتین نقشي نیکل اوینار

اطیم اوش سازغا جو مدکیمن بیتیلدیم   شنو یخاک ایدرک دین سونکل توبه قیلدیم

قتنغ قورقارمن ایدرک هوض کورسام   بجالء تل ایروز کیم دریا فاکیر سام

کوراورسن کیم بیجا بو بیرکا کیلدیم   نی کیم قوما نلاد نیکلا سوزونکل الدیم

اننکک عشقیندا الدین ایل کونوردوم   بارم بو قوسینی بو بیرکا کتوردوم

سورا کیلدي برکون بی وفا یار   او یالمان قیزامیندین نیلاك ایزدار

اوج ارشون دستاریم برلا اوزاق یول   کلورمن عشق دا ماریع نرور اول

عزیزا به

f° 55 v°

بی قورقارمن اول مریم ما بیلکای   ایمی کوبکای او زینکا قصد قیلغای

ی بولغای کیم انی ایکی تنکلو زون نون   کونکوز ساتکل موندا اول کورماسا یشنزون

تول قیلدیم بو فرمان نبیو نقاش   قلایین جفند بار بجا تیلاب باش

برادینی جیفنی ترک اطلانداک کیق   یلب بیل تنکل روان شیرین کا جنق

سلام بیرب جکایت قیلدک اغاز   کیم ایلاک وقت بولدی قیلا یتب ناز

ملک خود هلحای ایردی موندا مردم   ولی سنلار همیشه الی سنیم

اوشول یاندین کلکو بلماز تینکلغا   منبع مشتاق ایرور بیل خدمتینغا

نور ایلاک با غلا بیل کیم اطلانا لنکر   بارب خسرو سرا یننغا ایناینکر

طوب قیل انی ایل برلا سونکا   قیینغا یشرو هلکای اول شهنشا

کوروب بعد بیر بنیکلین بی بولغاسی شاهکه   فراقلیف وصل بیرلا الغا سیز داد

غضب برلا سوزین منع ایتی شیرین   ایدی که بن قورق او بالغیل تیلاک مندین

بی هرزه سوز بولور بو بولدی تکیل   فکیر قیل اوز سوزونکنی باری بیلکیل

کنایت کورکاز سب دلدار لیق اجنکک   اوبا تلیغ من زمی خوش یار لیقا جنکر

بابا اول نب سفنور ایردیم سیندا انصاف   بوانصاف سیز لوقونکقا بردیم اوصاف

نی سوز کیم تیلکا کیلسا سوزلا کو مو   کوهر تیب ناشنیما قیل آرزلا کو مو

اوکوش سوز برلا مغزیمنی قوروتونک   مکو بیر یولی جکت بی او قوقونک

طمع لار کیم قیلورسن موجا خام اول   قوی ایلاک بس قیل آخر بو تمام اول

سنکا حق توبه بیرسون اوشبو ایشدین   کیم آز قیلغیل منکا بو تیلکو مسکیمن

جیفار دینکل حیله برلا لو زالیم دین   بیرا قتیم تخت وتاجیم نی ایلیم دین

مینی محروم قیلدینکل یار جا یاندین   نلارسن کیم اذیر سانکل ایلاک جاندین

بو خوار لیق ممتاز ارتوق مو کور ایین   یا بیل مو من کیم اونداکسیز کا براهین

f° 55 r°

بنا بلکیل کیونکل کیم عنبرقی بار خشی ایب ول ایردین تپی ایر

ایرور خیمت سیز اوزمن تینکلی ماهون اول ایردین اول عنبرتلی خاتون

اینتی تریم ای شاه شاد بولغیل اسیغیز قد ن آزاد بولغیل

اتام باشی اوجون کیم ای شهنشاه اگر شیرین بو تیلسا نا گاه

قولاق تورت خوش لشهنکیل سوزکل سوزونی کیم اولتورکا ی لکینکر دین اوزومنی

قوی اول بانی قوتلی نی کیم وراندا قورقنی شهرکا کیلا ما پانداقورسون

یقین بیلدیک سوز سلوین شاه پرویز ایکی خاتون تنیو هم کیز

اذین سوز بشلادیکی قوتیدیک بو سوزنی قورودغ بیردا تیکل بکاتب اوزینی

بنا یتشوون بار سه خسرو فا شاور حتی کتروور نی کیم سوزلاسا اول جور

یناها شاه جوابن تیترا اول تون یورور حاسوس بنکلیغ یوکورور یترون

بولورمن بیرلا سیران بولدی شیرمن نتکال مسنیز شوار نیب اول بت جبین

کونکل داسا قیشادی نی قیلغو تنیو بیجا اولتورغو مونتیک قذغو بنیو

بنا کونکلی تنو قلوق بیردیک کیم اول کومای و قیننکا تابغای من تنیو یوک

وفاسین لیق دین ایرماز تنیو بیلادیک او بینج بیرلا اوتوردی صبر قیلادی

شاورنی خسرو شیرین اوندا یومار مهینین کا ایشیرمن افکالاکانی

اوقیب شاورنی بیرکون اول جهانکیر اینتی کیم بیجاکا تیکرو موندا قذغو بیر

یماق بولغای سنیم یوز رهم دین اول آی بیجا تیلغای من اینکل حقی داوای

کینوررکیل بیر کیجا آینی فتیم غا خلانی حجت ایتا حاجتیم غا

من اینکل خذمتینکا بارغای ایردیم نتکال من تنیو حالیمن سورغای ایردیم

ولی سغلادمن اوز پادشاه لیغیمنی کیم اول ترک ایتا بولماز شاه لیغیم نی

بنا مه

جانت بیر کیل ایلک ایلچا کیو سوت   اد الدا فالدک تبرا ایلچا کیو سوت
نو ضهلار سنا ابندا اونورسوت   الار فا سوز لاطو اول انغو نوسوت
سونولسوت فذغو دبن إمکا کلهچاق   منیم تیکل سن نی حضرت قیل أیی
ولیکو سن کونهلاب فذغو بیما   مهغ سنبرن منهنکا بارغای نیما
جواب اینود سوزن بشلا دیکم صرم   کیم ایل ارطلیکی ایچ شاه و عالم
نیلا سانکل انت اهالیهن بار سا غای بز   کونکل فاریغ نوت اول بیلمادین تیکلیک
رسانه ملاه لهنهکل دین لاق اورور   الار طلق قوغ جکو نکها بورور
سنکا آل بولسون اولمهو تانلی جلوا   نیا هینهنکا کلور بنو قوزو تفاوت
نیارسن کیم جسانکل چلوا ایچ سنبرت   منکا بیهسانکل سونکی متفواهی سونکت
بوسو حو کلوک بیلا نیلطهیل بنامت   لعنو لکوت تهلا با فی سوز جکابت
قوبارسن سیهی بیرجا ده تا فرشوو   کیم ایهکسام جانم درین کونکل اورشو
سانهیل بیز جیلد و سلو آل الاری بار   شعل آل بیرلا اول ایچ کونکلون الدار
سیهی بیر جیلد بیرلا میندین الطایپ   اوزوم بوحسرت او تیا ایچا قالغای
ایهکل افسون بیله لیهنبن کوز بیلورسن   بیلیم تا کیکا سوت خب سغلا قوزسن
تلیم صورت کلیم اوندین جیشی بیلمان   ایهکل فکر شتهت اوسلان لار قوز لمان
خاتونلار کوبراک بیل نیز فعلا اعل   ایی قوتوغ خبهیت بین تاتل جلا اوف
نیلیجهلا آط دا خاتون دا وفا یوف   جفا اول جهلیه لارکیم سن سوزوم اوف
وفا اریک نیهاین اول بیلدایی بار   تیلیم ایردا ما جیقماز بیهر وفا دار
تیتلی دا هلفای ار ایک تیها بولماز   کیم ایرمن تکوهی لار دین تیهو لماز
برانیل سول با ندین حق نهلی نیب   جهتو رماز سو ل صرکز اوتکل امنیهف
کونکل باهلاب وفا سوزغا نهاجل   اکر عللک بیلا یهسا تیرکینغ قیل

بو غصه ایچرا اکو سوزلانسا ایکان نیل   یا حوره بلبل کبی هر کیم کیلبان انسا ایدان
بولوب ایملاک هر نشا دین اورشوق دم   نشاة فیض اوش تا قلاندک محکم
اکو بوز مبتلا دا بهر بولسا   شیخ ام   کوروکل منع ایتلار نیکیل نورساز انسا
تلاماسانکم خوانمرد لیق قیلمنسا   برکون بارشیق بول زادین اینسا
بنا دوستلوق قیلور من تینیو ساقور   خوردین مخفیتیمنا خوش قوما نور
بو دوستلوق ابرسان اوش اوخان اتقالار   منظلان بوارزون دا اذکو کورک بیلار
بو دوست انا غلی ده یمانلار سوزین قیک   کونکل توچیندین انلار جرز نجو یوک
لطف سین عالی نوت مت بی خوش بیل   قوشما روزین اکسیمان بیرور اول
نازو کلوک سیر جا سیمی بیر کلتا ایتیل   او زونکلین قطمی نیکیل دزنیاغا سالیتیل
کونکل سوزنک بیرلا سوز راست قیلغیل   ایلک درکاهی دین درخواست قیلغیل
طمع کسکیل قوغ ابکاک بیلکیدین   نی کلکا ایسن نکل ارقی غا جز کیهنوج بن
اوزا نیکتل بو جکاهت املک بیت قیل   سوزونکل بیلا بنا فتنه نکی ایتیل

خسرونینگ مهین بانو اوچون شیرینکا شفاعت قیلغان سوزی

کیچنب کون جیفنی ایر سا بیرده دین ایچ   عتس لار کیلدیکب خب نون جهان اتشرنایی
نوروب تنوم مهنفا کبیر دیکب ختنده   بولوب اول اسکل سوداسی بنا نو
ایچنکم قیلاف نوت سوزوم یار   تمکا شومن سکامن سن بوملا آزار
کیم انسرو امکا دک اول بیرد اشیدین   کوزرسانکل مصلحت بولغا بو ایزین
سبب من بولدوم اول بر نام بولتیب   بو بکلیغ دو شابن غا کام بولدیب
بیز ابیجاد بیز بال اول بیسا قذ خو   اشیکاکی بوایش ایمازم اذکو
آخیر دولت اولحل بر بیرجا توزماز   نکل انیال طلبین دایم اورسان

اخلف

تونوب تخت‌نشین‌لیغ اوچ کون یاس توتتی | وفاسی یوق ازون تب کونکلی چوکتی

زمانه جورکی دین فریاد قیلدی | سوزنکی لولاک کراکین یاد قیلدی

اوچونجی کون حزینه قیغین اچتی | تلیم مال و نقدین ایلکا اولاشتی

ایتیل بخشیشی دین دریا اویالدی | کوروب جوانمردلیق ایل حیران قالدی

یتابنچی کون مجلس قوراغین | توزوب اولتوردیلار عشرت یراغین

ایجاب‌لادیلار بهرکا اذاقی | فلک‌کا جبهنه چوشتا نوش ساقی

سوسون اسروکلوکی بشلاری توتتی | ملک اوزکا ساقیلارنی اوتونتی

یتاشورین عشقی کار قیلدی | یتا اول قدغو کونکلین زار قیلدی

بو بوردی کلسون تب بربط چینی‌شاه | اجوق بولسون بیلاکی کلکینچا درگاه

اوقیلدیلار کلیب تنغینکا کیردی | عاشق‌لار برده سین جالغیب بوبوردی

الیب ایلکینکا چنکین راست قیلدی | نی برده‌لار یغین اول چالغا بیلدی

تورتوب عشاق پرده‌سینکا اول ساز | کوناردی سندواج بلطیغ خوش آواز

اغازدی نوایی عاشقانه | فرح بیردی خوش اوینی ترانه

توتوب اول بارید خوش برده نبیز | قیلو موندا ع نوایی عشرت انکیز

روان شیرازی بلبل تیکل تبلیغی | فرح بیردی دماغلارغا قبل اوتی

غزل‌لار ایدی خوش و منکا لایق | کلیب شاه کونکلینکا اسرو موافق

تاپو برده دا آلیم اول ساز چالدی | فلک دین رقص کوب احسنت قیلدی

اذی خوش‌لاندی کونکلی قیلدی بجیهین | او قوپ اول بارید نینکل اوپتی ایلکین

کونکل بلشینغا بیردی تینکل تیوم مرحم | سویوردی تلیم مال و نقدی هم

بنشلادی توزین توبین هم آطین | ایباغ قیلدی قیتندیک خاصکیلاردین

ا. لشانیغا کلیش ایردی ای یار | سخا و خلق و ازلیک هیئت و عاز

ایشنیم کیم بوروردا بیر درویش   اول ایل اوغلانلاریغا زحمت بیرور میش

بولامیش اسروک اوغلانلار ایلیندین   بولوب درمانده اول بیچاره مسکین

تیل اچیپ ایل اوغلانلاریغا سوکمیش   تیلیندین اغوسین بیر یولی توکمیش

توتوب سورمیش بیرارا ایغیل سالاییں   نی یاندین بو اوغلانلاریغا سوکارسین

ایغیغیل تیماز اوغلانلاردین انلار   اوشول یاندین انلاریغا اچیغیم بار

اذاق آل قیلسا ناکه خصلت شوم   بلا بیشقا کیلور بو باری معلوم

چون باش بولدونک توبوچی ایل اذاق ایل   انلار عیبینکا دایم کوز قولاق بول

غوب درویش نی زنهار کورماکیل خوار   کیما ینکل مم بیر ینکلا جیزیغی بار

کور اوز عیبونکا اذین دین ایزلاما کیل   کیشی عیبین قیلغلان کوزلاما کیل

هنر کورکیل عیب کورکینجا زنهار   جیجاک بیر باغنقا کیرسانک الماغیل خار

عیب لاما کوروب طاوس اذاقین   کوروب تحسین قیلغیل زاغ قراقین

اکی یوز عیب بولسا بیر هنر هم   نظر عیبینکا قیلما کورکیل اردم

سنینک کیم بولماسون هیچ دوست دشمان   اکر بولسا سن اندین بخشی سقلان

کیچیک تیب بیرماکیل دوشمانغا فرصت   اولوغ بولور قچان کیم تپسا رخصت

تلیم او جقون کیم اوت بولدیک یقیلدی   اوسال تورغوچیلار کوی بوکدا قالدی

نتاک کیم کوردیک خوار خسرو نی بجوام   نی یکلیغ بولدیک کور ایش سرانجام

اوزونکلیدین کورماکیل اکسوک کیشی نی   ما موق تیب ساتما غیل ارسلان تیشی نی

مینکل ایرسا دوسنلارینک هم ارتیب بیل   بیر ایرسا دوشمانینک اندین سا قنغیل

یناالولمیشدا دوشمان بولماغیل شاد   کیم اوزونک هم اولومدین ایرماز آزاد

اجل سغراقیغ نوبت بجا ساقی   اشور ماز اجرور اول بو دور اباقی

نوبتلاری اشنغیل ایردی اول شاه   بیلیب بجدام اولومین قیلدی کیم آه

توشوب

نی بهرام بو اکر بهرام کور اول — سونکی بار غو اوتوندین اورنی کور اول
تماشا قیلدی کیم اوتون فی نوتسا — خلایق لار اوزا حکمن یوریتسا
نوتاین یمو تیمو یسرا بی فونتی — فلک حق حکمین اول راق بوریتی
تانی اول کیم جهانغا شور و غوغا — سالیب اوزی قیلور ایردی تماشا
نلیرلار بو هوش برلا یوقالدیک — بشین کونرو ایاق استیندا قالدیک
بوری کیم بیلکو را بیجا قیلیندیک — تمکوکا الدانیب اغغا ایلیندیک
ایرور جین بیلکو بیکلیغ دنیا تکار — بو دنیا الداغینغا کیرسا زنهار
تیلی کیم دنیاکا الداندیک قالدیک — یقین بیلکیل کیم اول ترکین یوقالدیک
نیغلان بولما بو اوزن فا مغرور — کیم اول مغرورلوقی اول باشیغلی یانور
قیان ایش توشسا قیلغل بخشی تدبیر — ولی بیلکیل بوزار تدبیر نی تقدیر
اوتونما یرجا جالدا اوز جابتنک بیل — نی یردا بولسا اوز حدنکجا تیربیل
بیلور سن کیم چراغ یاغدین الور نور — خضیندین اشا قیتیرا باغ اوق او حور
توری از بولسا اش تنکل تانغی بولماز — اکر کوب بولسا توزهم ذوقی قالماز
قوغ ایش ایجرا سن اندازه سنغلا — نی ایش کیم بیلسانک اوز جاینکغا جاقلا
تلوینکی کورا کونسون ایاقینک — یوق ارسا یهرسن انکسزدا تبانینک
بلور استینکدین ارتوق اورما قیلد لاف — کیم اتونجی لیق ایماس بولسا بوریا باف
اشیت کیم نی مثل ایدی هنرمند — هلیله با هلیله قند هم قند
وزارت اوز مرتبه نکدین کیجا بوکساک — فضول لوق قیلا اوز اورنونکدا تور تیک
بیلاساتکل عزت ایلکا برجا بولد یار — سا فینغیل قیلا کوب ایلکو نطلین آزار
بهار بیل تنکل اوتون سن هم اوتوندین — بولور هوار مونک انکا کورمالینکر قین
بیلی لار کیم سنینک حکونکدا بولغایی — الار نی فونما جمع کیم کوج قیلغایی

f° 52 r°

خسرو سلطان یعنی خیلک صفتی بیلا بهرامنینک اولومین خسرو ایشیتکانی

ناکه کیم جهقتی ابر سا صبح شامی　　اردون دین یخنی زنکی لار سپاهی

روان کون ییلکوسی کو تورد یکیاشین　　ستابلادی عالم قا اول قاماشین

فلک بیرون کنبدی تیغ قینا جقتی　　اردون قا اتونین بیر یولی بجتی

تمام کونتورولاری ابر سا پرده یوزدین　　جهان اوص تولاری کیتی کیش کوزدین

زمانه بر جا غوغالار دین ایمین　　بولوب فوز تولیش اول کون شاه پرویز

نوشروان تختی اوزرا او تورمیش　　علم یعنی فلک اوستیندا اورمیش

توروقیش قیصر و خاقان و فغفور　　قوغ قول لوفتا باغلاب بیلینغا فور

بولار قول قفشورروب توروبتین توغدا　　اذین بیکلار توروور صف صف قوغدا

بها درلار او تونچی قورجی لیق دا　　بیکت لار کورکلوکی یا قورجی لیق دا

اذار لاب نادری لارنی اقتا جیلار　　اینیک مشغلا بی توروقیش ایهدا جیلار

جاوشلار کوز کوتوروب بیر بیغلیغ یول　　ایورلار هایی درکاه دین بیراق بول

قیلیب ترتیب مونداع او تورور ایرکان　　تنعم لار قیلو کون کیجوورر ارکان

اتیکل تاکاهان بیر بیتیک کیلدی　　بولو مو کیر ساتیب دستور قولادی

اجازت بیردی لار اول ستنو کیر دکی　　بیرادیق قوپتی قول قفشو اوپ تورد کی

٦ ایتی ای شهنشاه شادمان بول　　همیشه مونتیکل اوق شاه جهان بول

اذیرملسوت ایدیک بیزلار نی سیندین　　اردون دین کیجتی اول بهرام جوبین

قفس دین طوطی تیکلیغ او جتی جانی　　وجودیک قالدی قوروغ تختنه سانی

شهنشاه اشیتیب انتیکل جور ایام　　مثل ایدیک کیم اول جوبین بهرام

سنینک قیلدینکا بیزکا زمانه　　اوشول حم قصد قیلدیکا ایردی جانه

یتا اونی بیزکا دولت یاری قیلدی　　نی کیم سا قیندیک او زباشینغا کیلدی

قیلدو

f° 51 v°

موانسکا بو بلبل ایردی کو نکلی خندیم   ایشنغی کیم بیاشنی شاه غا سوریم
بیا آنیف بیردی قیصر شرط قیلدی   اذین قیر الما نچیش شیو بیلدی
بیا قذصو مناسبین نوق جکلی   اوراقیلادی قیرا اول سشوق دم
کوزین دین یاش ییرسنکا اتی آلمان   سیمی نکل کونکلی هم بولدی پریشان
بو حسرت بیرلا بیر هل شاه بیغا ایتی   فراق غا لمادی آرام بکیتی
بولوب مضرک اودو کدا یمان یمان   اذین جیح ناماادی ایشنکا جهان
مکو قرکل اجنا نکل شاه بیغبغی   بورسا نوفس اوز ابنی سونکیهی
تلیم ساقنا دی کونکلین بیر قیلدی   ایلیمن قویاق فا اوف ندهیم قیلدی
جعلو یعک اوفیب بیر یکل کا ایلیمن   ارا نلار نکل باغلادی اوشول بیلیمن
روان اطلاندی هلکو ینیکا اول جور   سلاح بابلادی اول اوستاد شاوور
بو یوردی قولغرادین اوش نیز قدرنش   قوغ اطلاندی لار یول قونی شهر بن
اول انجا مال تغاری کونوردی بیلدین   کیم انجکل بیلمان ایردیلار حسابین
تنغا بیلدی سفهر قوتب قوپها دیلار   سو رووب طبرین سونکیجا نیزاد بهلار
تغارتغا کوپها دی اشتولنی کیجی   تغا کوت بوریدی قیصر تنغا ییجی
ما ونغا کیردی قیرا دانه بولجه   کو صو تماشلار قا قاپیلدی ایکنجی
بنا و بیان داکهزلاندی خسرو شه   ملیح نکل کهنه بیرلا کیردی قیصه
ایشنغی شاه شیرین هم کلیلیمنی   یشوق کوردی او مضمونها ایشیهی
نیلادی کونکلی کیم ضمیرینغا کیملسا   مراقبت وصل بیرلا داذین السا
الحمیم جیشو سفلار ایردی   ملازم خلیفت اندین قوریغار ایردی
نیلاب تاماادی هیچ فرصت یاروزغا   بوق ایردی جان بیمه هم کلتورورغا
بوانرملسه بیرلا کونکلی بولوبستار   خیال غا تماشت قیلدی نا چار

الوشقا اول کون کلتورندا   عنبرین دین بوجان اذ ریلیشندا
بعضیلا بوقوتونکل تونکل بازوفیغی   قطاینلاول قنغ بول آرزوفیغی

شیرین تمثیل بانونینکل شهزینیکا اولتوزطایی سوزکی

معین بانو ایلیس کیم بیلدیک شیرین   جفونتور دیک خلایق آتا قیزلیر
اولوس ایل عدلی بیرلا شادبولدیک   قوغ زنذا نلیق لار اول کون آزاد بولدیر
ظلم قوین بیغدیک ظالم لار منکل الکلین   توتوب مظلوم لار نینکل اول ایلیکدا دین
بوبورادیکی نانغاول لار قوبیدیک باجین   سوبورغان الماریک ایلدین خراجین
مسلی قیلدی اول مشهور رؤسنالی   کیم اکوبیلدی دنیادین دغایی
اینکل عدلیندا بورک بیرلا قوپکشو   اجب بورور لار ابوریک خوش بیناشو
رعیت لار قوغ عدلیندا تمتیک   اکین لار اوندیک حق دین رحمت ابنیک
تلیم نعمت انیک بخشایش اینتی   اوجوزلوق بولنیک ایل اسایش اینتی
جهان کیم جمع اذکو قیلسا ایل خان   کوب اشلین اوناول بیل طود بیرداد
بولور ایل کینکلیکی شاه بخشیندین   کوزات او قیا بو سوزنی کیم ابیدرحین
اوجوزلوق قیزلیق ایل خانیدین اور لارین کیم انینکل حکمی بیرلا توزلو و اطراف
بوبیکلیغ توزنکا ایل لار ن قیلیب رایی   بینا قیلادیک بارین ستنشو اول ایکی
قلیب مسعود شاه بین قا اوزنینی   اولاش بولدا تونادای بودیکی کوزنینی
خطاکیم تنجی دولت اللهی اول تاج   ولیکن اردیک بارک زمینغا محتاج
سواراردیکی کلکیکلی کاروانیدین   خبر بیلسام تیبو شاه جهاندین
املیغی بیلدیک کیم شاه و جوان بخت   بیلیب اثلی فلک ا اوردیک تیب تخت
سفوطی تیبوا جنی کیتینس اول کون   خلایق قا اولاشتی سانسیز الیتون

صاتنکا

f° 50 v°

كوراڭ كيم فلك نجه مكر ايدر قالماز — بوڭون كون آڭا اولانگ بو كورر قالماز

كلبكلى دولت ايتاد كيم شونا بيت — موكلى ايماز انڭ كيم اينا بيت

اكر اوغلانا ايور دنيا سن — هر لحظه كيم آلاين ترك ايله سن

اكر اصدايا نمنكلا بنا ايسا — مراديڭ سن سوجولسا انك الساكيا

نى ارسطاف وفاسيز دنيا كا هو — كيم اول نشيب ييلا بوك اچوور آخو

بواخو برلا بار دى اول آنا ميز — آنا اولدى اوغول قالعاهو صوكيز

جهان بودنيا قدغو سين بيبور سن — آنا اولور كوچهنى دوست نچوك

بونا بكليغ فلككا اوزرڭان اوف — هنن بيل كيم اوزوندا صبح وفا بوق

لروش سيز بولما دين بو چرخ ياسى — اولاش اكيسا كاى بو خلق يانى

بى انيس سن كيم اوش بيل فلك بو غدار — سوزار ارتهنكلدين النهنكلا اوذدوغ بار

سانين صبح بولماغه انيسن كيم اوش بير — كوداوسن كيم نى بنكليغ آدمى بيبر

كجار قيش بايه واولم كوزكو بازكى — اوكوش ايك خلق باردى قالماسا انك

بومحبت نى كوروب آحد نى كوكلكو — جهانا تانكليغ نيرليسا انكا اچيغ اوكلكو

تنغ بهى برلا كيم نيرليسا منوندى — جانى يانسان بيرسه خوشى كونكلا ايه انداز

اوتوغلار كيم ازون نى بخشلى بيهليك — ازون قدغوسى دين قابوغ نبرلدك

كولار اوشبو جهان اول آدمى دين — كيم اول دنيا اوچون اچنا دينين

نى بيكام نيبو قدغو بيما زنها ر — كيم اكسهماز روزنكى اول بيهرو بار

چون قالمادى سن بو دنيا اچرا باقى — كلور بير تيغا كوندى دور اياقى

تنغلان بوڵدا ذاق كلهيلدا اچا صبر — كولا بار خوش بيجلك نه غلطلر

سليك لبك لبرا ايچنبش اولكون ايى بار — بهان اذكو تلور كايه كيم داغى بار

اوكوش خاتون كيم اندا ايد بولغايى — بنا ايدرن تيهاللار زار بولغايى

قیلیبمن حالدا خوشلانور وجور زیب   سوزنکل اجیغدین چیقار یوز خیل ادا یب

اژون حامیدا یار آخر خار دیب   جهال بیر صفتنه اون بیر اتی خار دیب

نی بیر سی اوشبو دنیا قدغوسین کیمی   بونکار قدغوسینغا بحثشی بیلا

اکو بغاننک بو دنیا کلیج و مالین   قالور اول برجا ایلینور سن وبالین

اکو بولما بیر اجانک نفی هم   ایته اولماز سن بیما بولماهی کوب غم

نفسهو تنک بو ارزون دین بر قهر اتیل   ای خود نیکرور اول سن قدغوصین آتیل

نجا کیم بولسا سیندا تعدد ابو ستوق   کوجانی نیکل الماز اندین طبع شستیوق

کیبکلیک روزنک هم قهر بیلکیل   وصال نا ها فقا مونده جفد فلجیل

نجهان کیم اول اولوم بو لعنو نیکی تونغای   او زونکل قورتولغو بولین تنکاو تونغای

اژون باهندا آرتی بار سا ضنغو   مالین آز بیکو زحمین هم سا ضنغو

قیهن تولدو رسا قورنلار ستطیع انکان   فیضیر سا تنکل سلیکلا آج لیق قا یا قلار

قایو کیم آز جیا بیر کاک تونماز آیی   جیناد کوب جمکلی تنکل بوقلو قدا اجابی

بنراج آفزولسا کتا استقامت   اتمعان دوشوار تبزلو ربیل سلامت

حلام اول بو علف نا راج تهلاق   امذا اوزین دارو قا محتاج تلاق

احیب سوزنکل جهانکل ایماک شکرنکل   طبیعت صحیح تهلامان تملکرای بیکل

اکو طلوا جمانکل بیر کوندا صابیر   وبال حق تعنین آز صابیلیکا صر

بنجابو سنس اسبابی نی موزماق   بیجا بو دنیا قدغوسیندا تورماق

نی قیلغو کیم صنورک قیلغو تمنور   نیز نکلیکر بجاکیم خوش کمصو تمنو

مکیا اول بیا کایک قدغو ازون دا   بیزنکل تنکل منزلی بولسا مونداا

کیبلکی کیم بو بارک دا منزل ابنار   او تورغو بیر بیکلو قوت جهاجیلا ابنار

ولی دنیا او جون قیلا کونکول   نار کونکل ناریلیق قدغو کنزور ای یار

[illegible]

مهین بانو قتی کوب بنلد قیلدی   شیرین کونکلین صبر قا تنلد قیلدی

مهین بانو خسته بولغوب اولکانی بیننک سوزی بو توقتب

نصیحت بیرلا اول اوتا ایجرو ارکان   قلب اوزیق صبر کون کنجور ارکان

مهین بانو چو دیک خسته بولدی   تولوب پیمانه سی سونکی وقتی کیلدی

اوقوب خلوت نا ایدی کیم ای شیرین   بارورمن ادز یلیب اوش ایلدی سیندین

آلاوش کنج لار طلبی یسی ایلیمدین   من ایلدی ایل بودوم بو جا ایلیمدین

وصیت قیلادی کیم و منینک ملکی سنکا   اشوتما ابدا اوز جدّ تنکلی جنکلا

بو سوز ایغیجا ناکه و قتی بتنی   قفص دین جانی قوش بیک اوجتی کیتی

جهان اول جان شیرین دین اذیردیک   جهانی هم جانی شیرین کا بیردیک

اجل یوزنی سی سور دیسا کوجتی   نپی توبراق قا کیردیک جانی اوجتی

مونونک تیک ارمیش اژور ایشلاری وای   نی بیک تیر نی رعیت نی جیغای بای

نیغان بو شیشه جی جوخ ایلکیندین یاد   کهی شیشه قیلور کهی شیشه او یار

اوتکین مونجیک قیلور کوب نور لو شیشه   قیلور اول قیرا سیندور دیماقی چشه

جنوک کیم اوز بلاسین توعنوب اسوار   سونکی هم اوزی بیر کود طرفه بازار

زمانه عادتی مونداغ ایرور بیل   کو جونکل بیشنجا مونیدین سن سفینغیل

بولوب غرق اژونقا کوب اینانما   کیجار بیل تیک بو سیلکا سن تیانما

بیلورسن جان بناسی بیل ایرور جیف   بو سیلدین بولماغیل زنهار ایمین سن

بیچا جولغا نغاس بو اغتقا عاقیل   بو غاز غا جولغا تورداغ سن ماغافل

قیغلان تیکلکو تیک اغتقا یغومسا   قوبان تیک تیکلو آلیغقا او یومسا

تلیم بوژتب ماشیدا تیلکو ینتی   اختیک آلیغقا اویماف بیرله بتتی

منین بیلدیم بو اوزون خوشلو قیص یاد   قو تور مولمیش کیشی جانیغا او خشاد

نیوب منکو سوفین قویما دیک ایجسام   بیک ابودکی یا نما قیم دین میکل کیز اوجسام

جیغار لیج بانما قیم دین لوش قوتوقیم   کیجا ریل تنگ اوزام کا بیر بو قوتوزم

پشیمان اسغی یوق بی قیلغو بیلمان   ایلیم کا دارو کیم دین قولغو بیلمان

بو سوزنی ایتو قالما دیک محالی   پریشان بولدی یار او سکندرا حالی

که ایتور کیم سونکیجا یوق بیرا بیم   موافق توشما کای تیب قیترا یاریم

بو ساقیش بیرلا کونکلی یان یان   بولوب هیچ نیما دیک ایشنکا جان

بیر سندین توردی آهلاندی آطینغا   طلب قیلدی مهین بانو قیتیغا

خبر انگلاتی خسرو کیتکانیدین   اوزی هم کوب جفالار ایتکانیدین

مهین بانو بیلیب احوال یاریت   کورار کیم ایلتمیش اول شیرین قراریت

نصیحت قیلدی کیم ای جان شیرین   اشیت بندیمنی توت عقلینک قولاین

نیجا کون سن قزغو دا صبر قیل   هیشه قزغو دا قالماز کیچی بیل

جیجاک تیک تیز دولت بولماز اذکو   اگر صبر ایت کیم ایشینک بیتکای اوزکو

قتیغ افغان شف کوبرو کلا بیقار ترک   سن افزون لیق بیلا بنیاد قیل ترک

اوروغی کیم سالار بیرکا ایکینچی   صبر بیرلا باشین کوتروو ایکینچی

اشو قغان ترک آزاد یوکروب بولالماز   کیم افزون سوریسا قوی کون بارسا تالمار

کیشی کیم کوتروز الیمیش بیمان اسان   بیلیش ایروق یوکلا سانک هم قویر عملار الدار

بی موجا قزغو بیر سن بول فارغ   اوذوکلا قطاال منکین نیکلی ساریغ

صبر قیل بخت و دولت یار بولغای   سلاکای اول سهی هم یارینک قیلغای

مهین بانو بوینکلیغ سوزلار ایتور   نصیحت قیلدی شیرین کونکلین اویتور

بو یاینیدو هم بیجا سوزنا ایدی شاو   قبول قیلدی سوزین جان بیرلا اول جو

اجور دیکی صبر اوتین شاو و عطار   تراشیق صبر بیرلا اول غنا ناچار

مهین بانو

باشی اوزنیغا کوزوندین قانلار آقتی   ینا یار عشقی جانبن اوتغا یقتی
که ایدی قانی قاندا بار دیب یاریم   کیم انسیز بولدیک کونکلوم ایلاک باریم
که اسروک تیک ا دافیدین بیتبلدی   که ازون جوزب دین قرباک قیلدیب
هوش تولدی دماغی کیتتی اوبیمو   ینا اولتور دیکی حالی اوزرا قند غمو
باشوق اونی بیرلا سیزدیک یاغی   اوزون تون بولدیب کوز یاغی جیراغی
سرو تیک قدیب نال بعلیغ اکیلدیب   جیجاک تیک منکلری قدغو بیرلا سولدیب
ازون خوشلو قلار ینیدین کونکلی کیجق   اوز ایلکین باشینکا تونبراف ججتی
تناتی نیرناقی بیرلا ینکاقین   پیغی دین نیما دیک بیردم قراقین
تنی تیکلو کا با دام دین توکوب یاش   کهی توکوب توشین ایلکا الیب تاش
کهی اول یوکرو توب تیک کیزدی میدان   کهی جیرت دا قیلدی بویینی جوکان
بولوبوکدا سیزدیک اول یوزکی تود   تنال کیم سنیک ایچیندا سیزسا کا تود
دلیب مجنت جیکی کیبتی راحت   یانکیلا ندیک ایکیبجی اول جراحت
شبیخون قیلدی یار قذغوسی کونکلین   سنیغدیب صبر و طاقت تختی ایزین
کونکل یوبنادی عقلین غارت ایتتی   قراریب قالمادیب ارامی کیتتی
اوکوش جهد ایتتی کیم قور تولدی جانی   غذاسی بولدیب تون کون یغرک قانی
کهی کونکلینکا کوب تفسرین قیلدی   کیم اوز کونکلوم منکا بوقین قیلدیب
کهی غنتیبنغا ایدیب کیم ای اغیار   بیجاکا نیکرو میتی توتغاسن زار
مرادیم ایلکا ناکه کیرمیش ایردی   جون یاریب قیلا دینکل لوش قیزا یاردی
اوذوردوم بیر شهنشاه نی کوب ایلادین   ایلیمکا کیرمیش ایرکان یار دینکل ایلادین
تلیم رنج بیرلا تابتوم اردی اول کنج   یتوردوم مولدیب ضایع کورمینیم رنج
جراغی کیم دیب ایلکیم کا او جود دونکل   منکا بو قرقتی زخمین ایچور دونکل

تونکل اسیر بیلامار دولت و تاج ایرور دایم انینکل وصلینکا محتاج

پریشان اول سبب دین بو کونکول اوش تونا بیلمان اوزومنی بیر زمان خوش

بو بولدوز لازم رنجان و باغ اول پریشانلیق دا اوزی ناقص چراغ اول

یار ونمار اینی اوجغون بولماسا شمع کیم اوجغونلار پریشان شمع ایرور جمع

قوار دیک بوازون بولدی کونوم توں سوکال اوزوم کا بیر کاک کیلادر بوکون

جیان اینینکا بجغان سیغار ایرکان سیپور نکا قودرو قیسنکا باغلار اندان

مونونکل نکل بیجا سوزلوغ سوز اینتی بیا اوزجالینکا بغنی فاینتی

کیم اوش یار دولیتم ایش بینکای ناجار جون دولت یار ایرور هم کلکای اول یار

بو دولت سیز او لو علوق فیل بولماز بیتار ایش بولسا دولت کیج فالماز

نیار دولت بیلا ایمر برجا منصود کراک لوت اندا سونکل کوبید ودسانکان عود

تلیم باغلیغ فتوغ دولت دین اجلود بولور وتانه دولت بیرلا معمور

سوقی کوب بولسا خوش میوه بیرور باغ افونسور قورسا بولماز قویش قاچیراغ

بو سوزلار بیرلا اوز کونکلین اوتیور ولی عشق سوزدین کونکلین کا یا قیمور

نی فیلسون قدعو یینو صبر قیلدی صبر بیرلا سونکی منصو دین بولدی

خسرو شیرین گا اونکالاب کیلتوشین دین سونکل شیرین خسرو فراقیدین زاری قیلماقی

مونونکل نکل اییش اول سوز ابغان لوسنا تلیم رنج بیرلا سوز کا بیر میش لعل داد

تنبکل کیم کیتتی شاه شیرین فرهند ریب فرافدا نوزما دین آه قیلدی شیرین

جیبال کیتتی بیرینکا فالادرپ خارک کونکل دا فالمادی ذن قرارک

تمام قرباب قوبی نکل معقلب اول ایکی اذاق ایل بیرکا اوروب قیلدی کوب وای

او فوکرا طاقتی جهینی طاق بولدیب بو دونقی دین میهنکل ادیوق مشتاق بولدیب

یالش

توکوب یانمدا بولسا ایردی اول یار　　توکلیغ بولمار ایردم عشق دا زار
نای اول نون کیم اول آیهم قیندا　　بناشیب اونرور ایردم خذمتیندا
اویوردی کحنیم اندین سونکل اویاندم　　قیش تیل قورقاتی اونیندا یاندیم
کیم کا اونتوب قیلابین ایمدی فریاد　　کیم اول قیلسون میبی بومونکدین آزاد
تولو معا قونیش ایردی آک لاجین　　دریغا انکیزین احغیندم ایلدین
نای اول ناتلی تیل یکل آتی شیرین　　نی بالغور آتی هرجا ذاتی شیرین
نای اول ایکی بیرلا نون قنا خوش　　اداق الدا یوریب قیلغانیم توش
نای اول مجلس داکیم بناشب یار　　قولی قول بوینی اوزرا ایردی طومار
کمی اول کموش خام تیل آق سقافین　　تونوب اوهاک حجال بیحلیغ هکافین
کمی تعلین سوروب خوش ذوق ملاق　　کمی کوب یابا ریب بیرقو لتغا قولماق
کمی آج ارسلان تیل اصوقا یتوشماق　　ابرین لار بیرلا شنتالو قبوشماق
توسوزلاری کیم ایدیم بوجا کوردوم　　خیال مو ایردی یوقسا توشمو یوزدوم
کیتب خصوم بیجا کیم کنجیم ارنی　　ولی یارسیز لیغیم دین رنجیم ارنی
منکا اینور خلایق شاک بولغیل　　نیریل خوش قذغو دین ازاد بولغیل
اخیر کوجون تنکل خوش نیریلابین　　اجیم دین قذغو کیتماز نی قیلابین
منا اول قوش من کیم اوش قورغا ایلیندم　　قوتولماز من نی بیکلیغ کیم قیلیندیم
بجاکیم تالیجسام بیرکیر یوباغیم　　یوباغیم بیرلا یوق اوجغو براغیم
بو بیر یار قذغوسی اوش عقلیم الدی　　قوتوب عشقی مینی دیوانه قیلدی
بومونکدین جان یوق اوزومینی بولغو　　کوب ایل قذغوسی بیلان نی قیلغو
منکا یوز قذغو بیکوجی کراک یار　　اکی یوز قذغو بیجا من بو دوستوار
ابکاکی تیل یوکل ایب کوتورسامن عار　　ایشاکلار کولکای ایشم کا بیلا ایچی یار

f° 47 r°

یالیق یورجیندین ایی کیم باش کوتوردی   بو شاه لیق برجینکا شاه نی کونوردی

ثریا دین زحل نینکاح دین مابرجیس   سعادت بیرمیش اول تثلیث و تسدیس

حمل کا تینلیب اول خورشید منظور   زحل کا دلو اچیندا سالمیش اول نور

بو طالع بیرلا قوت لاندی تختی   ایلکینکا کیردی قیتر اوز بختی

خلایق لار آرا عدلی جاقوقینی   قوغ ایل لار کا اذکو آتی جیقتی

انینک تیک عدل اورا یوریتی یرلیغ   کیم انینک یرلیغیندین تیندی یرلیغ

زمانه شاه ینی بیرلا قوتما ندی   انوشروان ییا بیرللدی ساندی

سینوق لار کونکلیسین اورنانی معمورین   ظالم لار اوسننکا یوریتی قمغوبین

یتی اقلیم بیکلاری یغلیب قوغغا   کمرباغلاب توروقتی لار توغغا

سو بورقادی کمین نا بلاب خراجین   کمین معزول ایتیب آلدوردی تاجین

بو نیحلغ برجا ایلا اشین بیتوردی   کونکل فارغ قیلیب کیم خوش اوتوردی

سنوکل تیغوسی نیترا کا قیلدی   ینا اول عشقی کونکلین زار قیلدی

نی اول قذغو کونکلدین سورسا بولور   نی قذغو سینغا جان قیلسا بولور

وارین اجاق قاموسیم دین سافینور   ینا قیصد بیرلا شرطین سافینور

نیجا کوب بولسا بیرجا مال و کنجی   اوش انجا آرتی اول کونکلین دا رنجی

تنی تیرلا کولوب عشق کونکلی اورتار   ولی وازین خلایق لار دین اورتار

کهی عشرت بیلا اوزین آشیتور   کهی ایغلاماق بیرلا کونکلین ساقیتور

کهی ایتور ای دریغا نی قیلاین   بو ایکیم کا دارو کیم دین قولاین

کهی ایتور ای کونکل نی لار تیلارسن   نیجا بولماجی ایشکا تیش بیلارسن

[illegible]   ایکی اشدین بیرین قیل یوقسا بولمار

نی خوش سوز ایدی اول پیر خراسان   کونکل بیر یوکل مونار تسون یانکیرمان

f° 46 v°

تنگب یفتی ای بو شاه سوسی　　سنینیتی لار قوغ بمدام سوسی

روان ایغراک تیکل اول بمدام اوجنی　　بو تو یغون ایلاکی دین جان الدی فجنی

حریکل بیرجا قجاق قا بوز اوردک　　سونکلیبیا شاه حریکی قاوذ دیک سوردک

اطلی کوجلوک لاری یغنی قوتولدک　　اوکوسرالی بولون بولوب توتولدک

زمانه اوشبو بیکلیغ داد ملک　　کیمینی قول کمین ازاد قیلدک

اروُن موندا ء تیلم حرص کویوردک　　بیرن اج قویدک بیرین خوش تویوردک

نابو بیرکا بو ازون بیردک راحت　　کیم اوش سونکل بیرما دیک بو دا ایجا جسرت

کمی صافی سیبن ایجلو کمی او بو کبن　　کمی آتن ییلو کمی ابتماک کو یو کبن

اولاش بو خواندا شکو یجسا بولماز　　همیشه ذوق قیلغام یجسا بولماز

سنونجدا قدغو بار خوما دا خارک　　بیلان مار کنج اوزا هم بال دا ارک

بجا دوست ایرسا یوز انجا ایغی اول　　بیجا کو ادورسا یوز اجا ییغی اول

کوارمن بیبرونی کیم خوش شاد بولور　　ینا بیرک تیکل محمر طوماری تور لور

کزار بیرک تماشا بیرلا باغلاد　　بیرک تیکل بو یغبنی انکسیزدا باغلار

اوش اندا واه وایلا باش اجاق　　بو باندا عیش ایتیب معشوقه قوجاق

بو تنکلار بیرلا دنیا ابدان اول　　کمی اول یاز بیلی کمی خزان اول

اروُن بیر تو خستون اطفا اوخشار ایبار　　سغین کیم تیبماسون انکسیزدا زنهار

سنی تیمار دین اشتو سن ای تب　　یعنی کیلا ایتانیب یار خلاص تب

سلیل لیک سنکا ای بو بو لی وفایی　　کیم اوکرانیش اولاش قیلاق جفایی

ساکل کیم تیکتی بصرام دین اول تخت　　ینا خسرو قاقالدیک ملک وهم تخت

خسرو صاحبقرانی قجریب اتاسی تختین الیب سلطانلیق قیلغانی

سوچور کوروا اوین اشنیب اول الملار — ارانلار جینابو بشلاب بولاتی
اوق اوازی بیر منکا رینکل یا دیب — جقیب فوردی تلیم لار باشی یاسین
سونکی لار اوجی توش کا قوش کیلادب — قایو کیم دفعیمنی بیلماز بیقیلادی
قیلیج لار اونی جا کا جاک جیقتی — قونولادی قایو کیم جا لاک جیقتی
بیقیلادی کیم کا کیم بیر کوز تیکادی — بیشین آط لار اداقی بیرلا توکادی
ارانلار کوکرار ارسلان تیکل قارشیب — ایکی یاندین جریکا یوروشو قارشیب
قیشلاغ ینکلیغ انکیمز اوت توشتی — ینا بشلادیک بیرجاسی توتوشتی
سونکولار توشتی سیندیک بیرجا ایلادین — آغازدی بلتجاق کسماک کا بیلادین
بیقین غارزخم خنجر بول نبتی — قیلیج آط تیکل بوبوب لار اوزرا اجتی
توبوزلار زخمی دین قالغان اوشاندک — اوشول هیبت دا آط لار قان قشانی
اجل جانلار سونکلیجا یوکورو بیتی — تلیم باش لار اول اوروش بیلا بیتی
بیورغاق کیم تنال توکلور خزان دا — توکولادی کوزه سیندین بشلار اندا
اقیب بولدی اوران لار قانی جیحون — قیامت دین نشان بلکوردی اوشول کون
جبالی چوق خلایق اول کون اولدی — کورو کلی کوز تانکیر قاب حیتی قالدی
شهنشاه اوردو روب بیر قیل الغراخت — الکی سن اجابیر بیبو بو بخت
اوتوزمیش تخت اوزا ارسلان تیکیو جین — توکار لار ایلکارو ترتیب قیلیجین
بدور اوسیذ تخت النیندا اوتروب — قویاش قا اوترو اسطرلاب کوتروب
تناک کیم بولدی وقت ایدی نوان بول — مبارک طالع اول دوشمان قایول یول
سورابدی قیل نی اورشاه کیم او توتکی — بو او یوب بیرلا اوش ازون نی توتونکا
ملک بهرام فی قیل خز طومی بیرلا — اتنکل تیکل اوردی کیم ایندوردی بیرکا
قیلیندین باش قوذی بیرکا بیقیلادی — قاوزلوق دا اذاق اسیندا قالدی

تنک

f° 45 v°

بو جلقیغ صحن سوکوردان قیلدیلار — ای سونکسوز سونکل بوراکیم خان قیلدیلار

اگر عشقینگ توتوب قیلدی سانیزکین — تایو بیلسینی کنزور ایردیک اندین

توتوقلادینگ سینی بیر یغاکون خوش — سوراردین ایدکی نومید ییک بیلا اوتش

بو کینگاکیلیک یتی من ہم سنغشارادیم — توتوغلوق موہجا اوق بولور تیرایردیم

اوتوردوم ینجاکون خوان اوردینکل ارا — کیتار من ایلک کیم کو تور دونکا ایرسا

سونونکل تیکل سوزلاب اندین تبرادی اول — جویکل اطلاندوروب توتی ینا یوق

بو وییکلار توتوب اول دوم بولیپ — سورووب اشتیلار اول تاغلاری قولیپ

جتب اول قیصری ایلینکا بو شاه — خبر قیصرغا ایدنیک کیم بیهاف اگاه

ینکلیک کیم کوردی قیصر اول جوان بخت — روان تسلیم قیلدی تاج وهم تخت

ینفیسی دینی قوتغلانسون تیب اول — قیزی مریم نی بیردی قذیعوتیب اول

ینکاکون عشرت ایتیب اندا بولدی — مدد قیلسون جویکل بیر تیبو قولدی

جویکل کوب بیردیکم ہم مال وخزینه — کیم اول دوشمان دین الغ تیب اسکی کینه

جساب سون کوب جویکل قیلدی مہیا — ایتی توراوتورما تیدک ہیثا

خسرو روم غا باریب قیصر دین جریکل الیب بهرام جوبینلا اوروشقانی

یموردین تاغ یکلیغ تبرادیلار — لادینکل کوب لوکیدین تبرادی یہر

تمام ایلیک سینکل ایر بر جاسا غب تیغ — بہادورلوق داینکا بیردی مهنکل اتلیغ

کلورلار قصد ایتیب بہرام جانیغا — بو بالینکل تیب قیلیج اینکل قانیغا

بشوق کیم یتتی لار بہرام مانیلاک — جویکل اطلاندوروب اول اوتره کیلدی

قچان کیم قیلدیسا بو بخت یاری — لی قیلسون بولسا عالم شیوه باری

جتب انکلی جریکل اوروشغه بیرکا — توزوب بیرک بیریکا اوتره بیرکا

فلک انینکدا خود تلقان تونغانی　　اوروشدا دوشماننگکا تاش اتغان

ایلچیک بیرسا تمانه سنغا باریب　　قیلو بارغای من اول شاه زاده ساری

بوق ایرسا اوش قنغا بیرلا اولاشو　　مدد قیلغای من انجاق بیلکانیم بو

بو سوزلار بیرلا شاه یه تیز قیلدی　　فلک الدین قا ایش انگیز قیلدی

شغنا صبر کیتب انکلاندی　　انینکل نیکل کیم توروب شیدین کامیندیک

[illegible] اوش [illegible]　　اولونیا قیلغانینکل ایشلار [illegible]

اگر دنیا بااوش کیتسا اونتکاوم کا　　قلیب تب قاغای من هم سوزنکاوم کا

تنگلیر کا یتیم اوش تب کوبیا کامی من　　کلجب ییل [illegible] هم او تنا کوبیا کامی من

قیلب توشلو ایرسا علیق تاما غامی من　　ایشیرو [illegible] سوروب تا تانا غلیک هم

کوزا کیم اوشیو انکا بیرلا جنداف　　جنب اکرانسا من جان او تنا اتفاق

[illegible]　　جنب [illegible] اشیهی کا [illegible]

[illegible]　　علیم من [illegible] عشق آران قیلدیک

[illegible] بیرلا [illegible]　　باشیمغا کیلالار ایردیک موجبا [illegible]

[illegible]　　جیکب [illegible] اوش [illegible]

[illegible]　　[illegible]

[illegible]　　اولونیا [illegible] بیرلا [illegible]

[illegible]　　[illegible] اوش [illegible] اوروشو

[illegible]　　[illegible]

[illegible]　　[illegible]

[illegible]　　[illegible] بوسا [illegible]

[illegible]　　بیلاورمن ملک و تاج تخت لیغ ایوریم

منا ابسكل مونوكل اركي نوف نهض   نونو سلطانها اوت نسو فهلا دي بو صبر

روان نور فهم شاه اول لتي اورنا اوطف   او بهانلك سكا جنب اول هم نونو سلطف

اوكومل نالا سني كوج بهرلا شهرت   فضا فنعاره كي فور نو لذب اول الجديب

كوراح مبم بولى كنهل فراركب   لماد سهن لهن دا بو لملهل سكوك سارب

اخق له كاك مونجكل نهلناف   سهل هم اورنكا كسنا خ لبن فهلاف

نلنسا لماحه بوسطلع بو دلاف   نونجي هم اد هسبن بو لودر انداف

بو فهلار بهلا اوسا نا كوب نهل   با لكل نور ماسباسنت بيتصحب نهل

بو ابلغ نركا اسب فور نك كفكل   بدون ماره ماه شاه لبن حاصل ابكهل

لمان كيم هنف ونا ج ابلكينكا كهركاي   فونج نعد لنك سرا دبنكل شنكنكه بوكاي

اوزا دولت نهلا كهد كيم اوت من   ابلكنگيرسا اول سهل كيم سن اوطن من

اهنمان سن بوبو لدا صحيح سوزه تكلمق   لمان دولت سلا كوسام بونونكي

اوسلول دولت سلاهركام سنكا جان   ابان سن دو طس اول دولت كا بحان

لبوب اول نسف دونعت فنطهن اجساكل   سراد بكل هنو بها غاي سن بجها خساكل

بدون حمد ابلكو كيم دولت نا بو لطاي   سراد آمل كو نكو لها سلكل جابو لغاي

صبر بلا جلال كا نتكسا بسولسود   نيمود ف اكوون اكوون ابكسا بو لود

ابلا كلكل بيرلا مانبد ابطى بجمان   بوكوسباك بهرلا اجكو باغ نوتيا ز

بوكون آوان لبت جابهندا مونهتكر   بها لحاو كيم سراد سورساكرا ابا بكر

سنكا بو لوب كراكمان مونددا لماسانك   اباكل لهكنرنا ج ونطهن كاوه فهلسانكر

اكرملاه لبن لما نهرا ابكسا نعان سن   دو بهاس فنكندا بولما طاي سن

هكمت من شاه ليما ابجاك باربه لجنكلا   فنجلان بولما كاضلا اور اسهنلا

نطبع ابلكاكان هق يارك بهركاك   كرب ابك كو لعلن سنجكل ساركا اكو دكاي

f° 44 r°

بشین بیل بونعیم ها جان سن ای شاه　　نچکل جهان فی نیلا ساکای تن ای شاه

ولی بهز حال کا نوجهاوا بهشوا اشما ن　　ایکل اوزرا ارنو دره رمشند ا بواشما

ملک کوردکی بیم اول اهلدا ابرو رخام　　بوبهلیغ سورلا بو صبح بیلماز آرام

بماشاه بالیب ابنور کیم ای شهرت　　اجیم نو بیک سینکل حضسهر نماز بکدن

رو اموکلر بیچ مونها نبار سعت　　حشور دونکل بضعیم المؤت بکل سهنارس

بوکوردرم جان بهلا نعجنها سمحی　　بنوب ایلدون بیرورسن بهلکا مهجی

بولور ارکسهن بوکو نعلوم بیرهم ایلدون　　سن لیلکا کملوکل اول عن بارجیم ایلدن

آحنو انهاز سن اول کم سن اننت جیلدلار　　سرسا بیم بالک اوب بیر بیها فاندور.

جهاک بیرو کسل باخهندن اولمی ایهلکب　　اجیل بیردم کورلی اولنور خوبل ایهلک

ملک السا جهاکدن جان بو منصوره　　کونکل خوبل بهذفی بهلا بیرلسا خشنوز

بالک جیج بیلماسا بو بینو کل نوجا بهن　　ملکلو ابو بهکلدن بیلول لجلا بسا اجابهن

بخا بو نونکل کا کونکلو مینا جا بهن　　بو قوت زهنو کلی او نبا بو کمها بهن

کهعار تدنعو لنعیم خا کلسا کل ابو جور　　بادور کونکلو بیم بیلا جلب کلسا کل [illegible]

بادور بیلسا انکی بیلهو نعضم ارشاد　　جهاک بیسلوهن کهعار سهندهن نمالو طر

سن اول بیل احمو بسبهن غور قو لورسن　　ملهیسن باطل بیرو ب کورو افا لورس

جملعلا سهندن اونکا اوف بسلام بو　　سهکل سن بیر نسان بیوف صبح فرابرم

کوزلیم بونونکل بیلا ابو لود　بارد فادوله　　سیون کورماسا سن کونکلوم مانا خوط

سنکل جیج سولیکل بلکو صنعف لبع　　سرکلونجاکل انکا نکل اول یا اهوهن [illegible]

بونهلیع بنها سوز ندو هر فسلدکب　　فناب زلهمن هنا ایهکل عجیب [illegible]

جرا نجا او رحو نفا سا لدکب اوزهن　　هنا فونما ای لمک احمق کور زهن

هنا سرو ا لتکاب بیف اول جا لمعنا　　بیها لی اوف فو فوطب جلو بینهعا

f° 43 v°

طور عجب فتنه کا کیل توبانینک بیز   اوق‌دا عجب سونکل کوبا لیکل بیز
توکی اوز زلفونکل بیلا آز اوبنا ای جان   مینی زلفونکل تک اول قیلا پریشان
بر اول منکو سفیدین ایکلینکینکا   رحم قیل آخر اوش کونیو علیلینکا
دوبا بیر شکلو ارنینکنی سوراپمن   کوزوسی مابا تنلغا بیر سوراپمن
تل اتینکل شیرین ایرماز ای بت چین   اتینکل تل اوز بو دونکل بر جاسی شیرین
سفتنج و قندا قدغونی سال ایدی   شیرین لیک قیلدی شیرین سوز آل ایدی
ابو شیرین مینی سن نوتما خوار   نشجان بول فوکی لوشبو سوزنی زنهار
بو سوز لو فقا بیجا جنش بیلا رسن   بو زوم دین بو سعوم نو کاک نیا سن
بو تون تا باز سن اوش مینکدین بو مقصود   او تونکل قیز دورماکیم بولماز سدا عود
بو کونطوم محبوبان ایردی ادزام   کیم اوش عشق اورنادی اورنادی محکم
ساقودی قالدی عجب ساقنما سینی   تیلارسن جان دین اونوفراق ماسینی
اکر بیردم کونکل رابیجا بولسام   اوماش عن تنکل تیلا کیم ذوق قیلسام
ولی جان بیرلا تنرد اوبناسا بولماز   کونونوم خوش کیجسو عجب یاینا سا بولماز
بو اتون اذکو ات بیرلا خوش اول تل   بیکیت لیل و قندا آت قیلغو حاصل
ترلماز بیر تیلاککا باعلی قالماق   بیز ایکی اذ لونی بدنام قیلماق
هم اول اذکو او یا لساق او زو میز دین   اوز ایللین تو کا ساک تنک یوزومیزدین
نیتی کا کوج بودتماک بولماز ارتیک   اوزونکل کا لوح یوریت بیر کوستار ارتیک
لیثی کیم اوز نو دینغا کوج بوریتک   خوش اتخلا کیم ازون منزدین اول اودی
ادین اوش موبجا نور لول ذو قیمیز باد   بو بیرا ایشنی قوبنکل یوق بونونکا ای یار
اجادسه هم جفینجا بولسا اذکو   تلیم اجسانکل زبان نکرورا خوسه
اکر مکوسنی بولسا تنجی بو   نجار کیم بندس ایشسا حاندین ای بو

شها کیم قوبکروک ایرسا اول کلدیکلار　　منیم هم آنجی بوکروک ایت لازم بار
الین جنما توکون شبش زلف و خال دین　　زکات بیر مستحق قا اول جمال دین
قجان تیلیسنکا تنسانکل خون خریدار　　اکر تیل اجرا ایرسانکل آج بوکا ای یار

شیرین خسروقا جولین انغانین بیان قیلغدا اوسنا

تلطف بیرلا جواب اغازدی شیرین　　شکر توکتی بیا شیرین اغیز دین
کیم اوش ایرماز ای شاه اوز اوزومنی　　تنکا شنودسام یوزینکا بو بوزومنی
ایشاکیم انجا کیم جالاک ایرماز　　نازن الملیغ سیلا مونسام ایپارزماز
بو اطیم هم یوراکلیکل ایرماز انجا　　کیم ارسلان بیرلا قورقا دین یوریسا
اکرنار ایتسامن مقصود دوم اوشبو　　اسیکل حلوا زبان لیغ بولغای تیمو
اشوقما لینکل اسیکل کا کیجسو بو حال　　منکا شکر مبارک شاه تا بال
اوش ایدین سونکل لعل کا اوردی الماس　　کیم اوش یعنی بو ایش لار بیرلا بولماز
شیرین بیرلا منع لیق قیلدی موندا غ　　ولی کونکلینکا اوروب عشق اوتی داغ
بینجا ارسلان منکلن کوکراسا اول جود　　بوز انجا تیلکو لوک سوز اجرا املنور
جانیب یانکل فاشین اوق کیبی سوزلاب　　کورشمه بیرلا یوز اوق اوردی کوزلاب
تیلی بیرلا بو سکلیغ عذر قیلدی　　ولی کوزلاری یوز مینکل ناز قیلدی
بیجا کیم عذر ایتار بو شاه قوبماز　　مونونکل بو سوزلارینکا کیرمان اویماز
کوراکیم خسرو اول ابلدا ایمندک　　قولین حلوا یماک کا قیترا سوندک
بو بولماز ایدیکی تیبو جیلد قیلدک　　قیلغ اتکالانیب بوزین جمودک
جمودی شاه بوزینکا تختة هاج　　کیم اوش شاه تاکرا کلیکل تخت م تاج
شاه اینور کل اشیت بوبیر سوزومنی　　جمور یوزونکل یوروت قیرا کوزومنی
بوتون بی هوش نوتالینکل کیم نا بولماز　　بیمار بیز نانکلتانیب جکلم اجتسا بولماز

حریفلار نینگ دیماغین اویقو الدی — بیرین بیرین بیر سلا اوق بیتیلدی

ساقیلار ایلکی هم تالدی ایاق دین — یتیب اویقو توتوب بیخبر قولاقدین

نیلیملار کوزلاریغا اویقو تولدی — قوبوز چیلار ماسازین یر کا سالدی

اذین صبح قالا دک مجلس دا اغیار — چیچاکدین کیچی اول دم زحمت حار

کتیب خسرو دین اول دم اشکیبایی — بنا بشلادی ارزو سیین بینوایی

شکوکم بیردی فرصت اوشبو ایام — قوارسیز جانغا هم سن بیر بیرارام

اذاق دین نوتمجنشنینگ نیفیک توتقو لیبی — آرامکات آخر اوش عشقینگ قولیبی

نی کیم کیچتی عمر دین باردی حاصل — اوش ایلدی کون بالکی اوزاک یالکی سیل

آخر اوش ایکمیز دین اوزکا کیم بار — ساقینما دین سفیماق نی دین ای یار

بو بیر ساعت کو بو کلی قول سوزین آل — اگر قول اوزاک ابر ساتنگ بیر تون سال

اومو بجوسنی بنجا اوزکا ای سن آخر — بنجا عذر ایتو سوز توزکا ایس آخ

بو ارزو دا تیغیم جاندین اوسا ندی — بغیر بیرکای تیغیو بغرتیم توکاندی

اوشول قصاب ایبنی ینکل قوی اجتنبلدین — بغیر بو کوندا الا اوز باغیمدین

اوکوش سفا غلی سا غیم نی شق سلیب — اولار سو سوز بو کور ماکدین اوسالیب

بولوت آغیشغا باغچی باغغا ساقنور — تکیم کز عشق بیرلا باغچی قودور

نی دین بو جام اجسدا اغو قوماق — بیتانی دین بو شیرین اب قوباق

تنکال کوصر تبوب توک اجسا بو لور — قوبوب کف انکل بیا قتدا تبو لور

تورک نی بغلاف ارکان بیکو بیا — شیشال بولغیمجا بی تا انکل یوری قابا

کو کار جین جاقه سیین قوبلدونکل کیم اوجی — بتین بیل کیم بیاک لیکل دین سا کیجنی

تو کا ایلک قول تو تما کیم کور دو نکل ای جان — قو تو لماز کیر سا بو بنجه کا ارسلان

بنجا کیم قویش صوادا قانت اورسا — بولور تو تماق قا آخر تور قورسا

ویکجلیغ تون کوندوز شوق بیرلا … قیلور لار ایردی عشرت ذوقی بیرلا

بو ورا ایرکان بتیبلدی تون غباری … قیبتی لار بنا اول شهر و سارک

ایکینجی مجلس و شاهی فوور لادی … بیر ایکینکا موینجا تورلوک جور تولادی

فراوان ایردی شکر یکوجی آز … بنانون پرده سیمنکا توز دیلار ساز

جلیب مطرب قوبوز جنگل و جغانه … یماک ایجماک کا بولادی اول بهانه

اذاق سیز بیر زمان اولتورما دیلار … نی عشرت قویدیکلار کیم سورما دیلار

ایجا او بنا بو خوش طالعکی عاشق … نی بولغای موندین ارتوق بیرغا مافلیق

الیب ایلکین روان تخت اوزرا اتماق … فراقدین سونکرا یار بیرلا قوشماق

بو یان قصلبندا ایرغال بیرلا کیجماک … بنا معشوق الیندین جام ایجماک

کمی ایهم بیرلا ایلکا دازو قولماق … کمی انجا ذوق او بوشماک بیرلا قیلماق

کمی قول یار بوینی اوزرا سالماق … کمی انا سناقین ایلکا الماق

اژون تونکل خوشلو می بو تکل ایردیکین … قنوغ قاهم بو خوشلوف بیرماز ایلکین

شیرین دین خسرو مرادین تیلامیشین بیان قیلور

کلیب بیر تون قرانکغو لوق غباری … سعادت کورکا تنب یوز بخت یاری

یقیب ایدینکل بنا قوذی تو تون بی … یرووق کون تیکل یوو قاپی بو تون نی

اول ایدینکل دا او توردی ای بیلا کون … یوریتو بیلادی ساقی ماسوسوب

او شول حالت دا جان اسایش ایتی … کونکل لار دین فراق قذ جوسی کیتی

صبا گل بیذغی بی عالم قا یاندی … عاشق لار ای نیکل تغسیردین ایدی

قو بوب بلبل جیجاک کا رازین اوتنو … ایشنکای تیو خوش آوازین اوتنو

تلیهم کز ناله و منویاک قیلدی … فراق ایلکندین اینکرامه اد قولدی

خوش اونلار اشهتو سوسون قویدی ساقی … یوریتی تنکا ماندین بیرکا ایاقی

بنا یلندور دیلار عشق ینی چراغین   قوروب اولتوردیلار مجلس قوراغین
ایچابشلادیلار نقل و مزوق   اذاق یورینی لار ایل لارکا سغراق
عجب سرخوش بولوب آل اینکلی یوزن   بنا اوبنا بو طاوس بیرلا سوکلوب
اچیلیش اول باغ ایچرا ایچا خوش گل   آرا لار بندا یلغور اوشبو بلبل
دماغ خرم قرایه قیل قولبندین   طبیعت اجلب اول شیب مبلبندین
قلیب نوش بیر بیریغا دوستکانی   سغوندک عاشق و معشوق جانی
ایرم باغی مکلبن نور لوک چچاکلار   آرا خسرو و توشوب شفتالو تبراز
فراوان بولدی اول نون شکر و بال   ولیکن مشترک اول ابردی دلال
بو یکلیغ بولدی مجلس و مخشر   بنا قالماسون غب بو دفتر ابتر
نقیب شیرین کا شیرین ییکیبلا شاه   کوز اوجی بیرلا ایدی کیم ای چین ماه
کیم اوش ایم بیرلا انکلاغیار بولکنه   سلاریس حاجتیم قوزما اوزو کتا
کوز اوجی بیرلا شیرین شاه قا قرغو   اینتی کیم ینغاد قیلما بو سرغو
اشارت بیرلا مونیکا سوزلا دیلار   اذین لاردین بورارنی لیزلاد یلار
اوزون نون خسرو اول اندیشه قیلادی   بو یکلیغ باسبان لیق جشه قلادی
سونکلی بیرمادی فرصت بوزما   کیم اول خسرو اونی تبکسا نشانه
یوسافیش ایچرا ارجان کیلدی آواز   غیب راغ قیلادین تمسجهوغ پرواز
یروق کون ملدیبا کبتی قرا تون   اذار لاری بندیلار شبدیز و کلکون
سا اطلاندی تون اول ایت بیرلا   جاوشلار موندی هوک هایی بیرلا
حصف صحرای اتهو اقلادیلار   لوکیلار بولیبی کم یغلادیلار
توشوب که سلط ینقا سیندا سالیب آغ   بالیقلار بولینکا یغلادیلار باغ
که اول شهرود یتا سیندا توشوب خوش   بیری بیرینکا قیلدیلار اذاق توشی

سوزوم بونکل آخرکه اول نقش و زیبا   بو بیکلیغ قیلدی میینی ایلکا رسوا
منا خسرو قا کیلدی ایرسا نوبت   ایمی کیم بولماغای هیچ مونینکل آفت
اوزوم ارسلان سنکین یوریردا اکوکراب   جهان دین قدیمو سوز خوش آق افلاب
توزاق قورمیش بولومدا اوشبو اهو   ایلیندایم اول توزاق غا چالیم اشبو
آق ایزدار ارکان اوزوم بولدی نخجیر   بولوب بوینوم غا شیرین زلفی زنجیر
اگر شیرین ایلیک توتسا قوتولدوم   یوق ایرسا بو کوبوک ایجرا اوق اولدوم
اگر شیرین یا بمدا بولسا ارسلان   منکا فارش بسا اول ایلاتما کایی جان
اوش ایلیک وقت ایرور کیم رحم قیلغای   اذاق دین توتمازیم دین اونکل قول الغای
چوبین لار جنس و برجا اصل ایرور لار   بو بیکلیغ تیکیا بارک سوزلاد بیلار
کونکل بجرم نیکی جبین تخته خاک   بیلور بمجا رقم اوروسانکل بو لور پاک
بو سوز بیرلا شیرین نینکل کونکلی یومشایب   قدح کلتوردی ایلکا ایچکو بشلاب
بو کوندک تونتی خسرو قاکیم ایچ قوش   ایلیب شاه ایدی کیم قیلدیم سنکا نوش
ملک هردم بتهب اول یوزی ایچی قا   یا لیتیب یا لبا روراول کور کا بابی قا
که ایتور کیم سفوندور کیل بو جان نی   منکا کولدور ماکیل خلق و جهان نی
که ایتور بغلاغای توپ رخت لنکیبز   بنا او جحونغا من بو بخت انکیبز
فلک مونینکل بولار بیرلا اوزون تون   یوزوکل اوینادی توغیغیجا یروق کون
خروس اوندا ب یوزوکی بیر تیبو قولدی   کلیب صبح اول یوزوکنی ایل لار دین الدی
قوبوب نانکل بیرلا ترکین ترغا دیلار   قودوب صحرانی ایلکا تبرا دیلار
اوزون کون بیرلا بولدی اول پیرک لار   کیجا یغلیغا بیز قیرا تیندیک لار
پیا کون شیشه سیبن کیم تاشقا اوردی   ارتون خلق پیا شیشه کا کیو دی
ادشول شیشه کونکل لوکل لارما کیلادی   فلک کا شیشه اوبینی بیشه بیلادی

همایون ایدی بیر خوش کوصو ایردی   خلایق دین اوزینی کیزلاب ایردی
کوروب بو دولت شاه جهانی   الیب ناجی اوزا اورناتنی انی
تمن ترک ایدی جن بیرنینگ طرفدین   چینار میث ایردی بیر دذ خوش صدفدین
فلک بو لعل شاهی نقد قیلادی   انی بو لعل کا عقد قیلادی
پری زاد و پری رخ ایدی کیم ماه   بو صحرا ابجرا آق اتلار دا ناکاه
فلک دین کون توغوب نوردین تجلی خوش   کلب بیناشتی اول کون ای بیرلا خوش
ختن خاتون ایچتی سرو ازاد   بارور دابو قصب کیکوجی شمشاد
ایدی نقدیری بیرلا اوش بیناشتی   بقا تورسام زجی کورکلوک یراشتی
ملک کوصر تیدی کیم زصوی یالغوز   بولود ایردی حیشه نون وکوندوز
قران مشتری زصوی کا توشتی   سعادت اوشبو دولت قا قوشتی
نوکاتی ایوسا بو فیزلار سوزینی   فوغ شاد رقا تیکتی لار کوزینی
منکا مو کیلدی نوبت تیمو شاود   قورا بشلادی سوز اشیتنکل کیم نی الیمود
ابو شیرین ما بیرنا تلیغ باب ایردی   ملک بی باغ نیکل قول بالغا مار دیک
برایکی باب و باغ جلوا کاهی   ابرو زمن قوال بولار نینکل زعفرانی
بو جلوا تا تیلیم امکال کیکور دوم   شکل کیم عاجت باری جسور دوم
برامکا نکان ایشیم موبجا توزو لدیک   تمیو شاود ایدی کا شکر قیلادی
شکال کیم نوبت اول شیرین کا کیلادی   بو عشق لنکسهن کونکول کا اوت ساریدی
سفو کسوز ایردی کونکلوم تن ماجنت سوذ   تنیم کونکلوم بیلا اوش بولدی قوب قوذ
سفو کاوکل کا اوش اول اوستاد سالدی   جانیم داعشق اوتین بنیاد سالدی
سینکل [illegible] کا اوش حزد جان قیلادی   منیم کونکلوم لی بو دمینکل بیان قیلادی
بها کیم [illegible] ایردی تیکلی   ولی بز میل قیلادی عشق اتیکلی

f 40 r°

ملک تیغیندا تورمیش فتنه شاور   شیرین تیغیندا انجام قیلیب اوتورور

قرنکیس و عجب نوش و پرک زاد   سمن ترک و جمیلا بیرلا دلشاد

فلک قدر و ختن خاتون همایون   یناکوهر ملک بو اون یوزک کون

ینکا قلارک بدخشان لعلی تیک آل   خود انلار وصفین ایماق قا بولیل لال

تناک کیم اچکو فعلی موندک اشفا   دماغلاردین عقلم بولدی شفا

بولوب سرخوش بو بوردی اول جهانگیر   حکایت ایتیلیز تب نکا تکیز بیر

اول اون قیز اولتوروب افسانه قیلمیش لاری

اوتورمیش ایردی اول زیبا کلارا اول تون   بیری بیر بندین ارتوق طبعی موزون

قوغ تیغیدکا بنسب تورز انغو جبلاد   اوماجنی بزما دین جان اوتغو جبلار

اچیب نکا بیریسی تنکل شکر   بجا بتشلادی اول شیرین تیل لار

قرانکیس ایدی کیم بو بیرحا دولت   قوذوب کنج ایزدار ایردی موبجا مدت

قزپدوتی خبر تیغ بولدی اندین   اچیب الدی اینکل کیزلا کلی کلجین

عجب نوش ایدی بو باغ اچرا سوکلون   سرو تو بیندا اوینار ایردی پشرون

هوادین ایدی کا انکیبوز دا بو لاجین   اوشول سوکلون لی الدی قربابی اوشن

پرک زاد ایدی کیم بار ایردی بر یول   بقا سیندا اچلیش ایردی خوش گل

کورارمن بیر طرفه قوش اوچتی کیلاک   بونا قدین اول جهاکنی اوزدک الدی

فلک ایدی بار ایردی بیر کوزو موز   جهان ایدین کورار ایردک کوزو موز

تنی بیر کوز بغیشلادک ایدی لوش   احز کورماک کا بیر کوزدین ایکی خوش

جمیلا ایدی بیر خوش چشمه دین شف   اقار ایردی جهاکلار آرا کوز تف

یکت ارسلان کلب باغ قیغیین اچتی   کوروب تنکه اولطول خوش شغلین اچتی

همایون

f° 39 v°

جلیب زهن نوای عاشقانه　　اوتوروبتی ایکی بیرلا شاه یگانه

بلیم توک کا ثنا خاص بولمیش　　عطارد اوینایو رقاص بولمیش

اول اون اشیتیب قوغ تون قوشلار کیم　　خوش اونلار بیرلا سبزا دیلار اول دم

نجاکیم مختلف آواز ایدیب لار　　ولی تون سازینکا دمساز ایدی لار

دیدون تختیمکا اول شاه اوتورمیش　　کونکلین جمشید قبله سینغا اورمیش

کوروب اول ایکی یوزک کون تنکل اچیلادی　　اننکل شمعیمنکا شاه پروانه بولدی

ایشیب مجمکانکا بیل بیدعی ریاحین　　خبر خسرو دین ایتور کیم ای شیرین

نجان موتیبل سقیبخ توک توبی کلکای　　کیم ایچلار کوزلاریمین قیرا کو دحای

بجاو صلینکل اوپیچی بیر بیر اقدین　　یراق جمع قسمتی بوق آتش طبق دین

قزان اسبندا اوت اول قاینامازمو　　اگر کوب قیناسا آتش اینامازمو

نجا فلکنکل بو خام بوراک جیوورکای　　یواج قاینرما دین نجا یسورغای

یینالینک تنذوراسی ابرکان اونماک　　بولور یار وصلی دا خوش ذوق ایتماک

قوغ کونلار نینکل آتی یان بولماز　　قوغ ساعت دا اخر ناز بولماز

ماقیل لیق اول بولوردکیم وقت بولغای　　دوران قیلغای اشبین ملتجا قالغای

نلیم کبز اگجی لار نینکل اوز اجینی　　کذینکل لار اولتوروب ییدک ایتینی

مثل ایتور بورک قویمات قاکیم فوکی　　من اولتوردوم ییلاک بیلکو مینی فوکی

بیرنینکل هم بولماسون اتینکل ایشیمیز　　دوان ییلیک سقوماسون آشیمیز

بیرار ساقیناب باروب ایلادین اوشول ایکی　　بنا کونکلینکا ایتور کیم قایت های

نعین شیطان ایور جق بولارک جیقلا　　فریشته قویاس ایتور آتنی ساقلا

بوباندا تخت [illegible] اهانه اوروبمیش　　توزوب خوش ساقی لار مجلس خوش دولمیش

بنا اول باندا بیر بو جمع تورکی　　اوتورمیش شاه کونکلی نینکل سروری

قجان کیم تاپسالار بیر دم تنی خالی   اوبو شماک کا اشوقورلار دیک حالی
ساک کیم اوغری لار ایزدا اسا کوهر   بنا تاپسا کوزا یجی سیز اچوق در
سینکار کوز بیرلا سقلاب اوزنی کوز دلتن   بیرک بیرنکا تیکارلار ایردی زنجار
ادین کوزلارما فرصت تار بنجاق بیل   روان اقوفا یعشور ایردی اول فیل
ایغ لین وقتیدا اول ایکی بیسکو   ایلین بیرسار بنجا یکلبارسا کیزلار
قجان کیم بوزسا اسروکل یاد بولسور   ملک بیرلا بنا اوبنار بولسور
ایجب کیم اسو بیو بارسا بتت جبین   توتوب قورا کوجار اول قورا بیلین
اینکل تنکل قیتی قوجار ایردی اول شاه   جحال کوک رنکین الینور ایردی ناگاه
اوشول کوکل نینکل اوبا تیندین قیش یای   کوک اوزرا اورنا میش کوردونکل ما کون آی
بونکل لار بیرلا اول کون بیرکا بیر توش   قیلور شاه بیرلا عشرت قیلدیلار خوش

خسرونینک منتدا اوزن قیز اولتوروب افسانه ایتکنین بیان قیلور

تناک کیم کون سونکیجا کیلدی یاتوت   قوروب مجلس اتوردی ایکی بیرلا کون
مسیحی سل توتوب توت تونکل صامی   بی اول کیم بیل کیم او جورسا خود جرامی
محب تون ایردی کیم صبح یوق قرانکعو   قجیب مخمور نرکس لار دین او یقو
صبا چان بوزکی دین پرده کوتوردی   اول ایکی تبغیندا بولدوزلار اوتوردی
شاه ایتوی کونکلیندا بو قدر توبی   تبولری کینکا من تیتمنود توبی
بویا نی از عمر نی قایساب جوهر   ینا اول بانلا ایکی بو بجی قایسار
الاو بیذغیندین اول بیر مشکل تولاری   هوا هم غالیه بیذ عیندین الدیب
صبا کیم بنلادیک اول مشکل بجماق   بهارزا اندا قاریشتی بو توبراق
کوردونکل بویان بیلی اوش ایدین اوترو   توکاتاز اول بیذ عجی موبخا کانیکرو

جالب

خالیق اسرونی سیکین لیک بیر کو وارسلان　　جو بکینی براغا بو کیردی بیرا فران

بنوف کیلدی بیرادین جادر یتغا　　تیوندک کوکرا بو حسرو یایتغا

بیر سدین فوتی غیبوت بیرلا پرویز　　جیقیب ارسلان نبارو یوویدکی تیز

توکوب بو مروف کرانب انتیکل اوردی　　کیم ارسلان بوینینی اورغاج قونکوردی

بوبوردی کستی لار باشین تنیندین　　تریسین سویدک لار اذریب جاجندین

توغقا قالدی رسم ایدک اندین　　کیتارماز خانلار قورجی باینیدین

بجاکیم کوجلوک ایردی خسروای یار　　ملک ایردی تولاک بو لود ملک لار

ولی سوخوش کیتی ارسلان تونار تیب　　مثل بار انحلاماز اغنو یوتار تیب

موتونکل نکل ارسلان اولتوردو نکل خیبوشاه　　اوکوب مدح ایتیب ایلکیس اوبتی اول ماه

بوبیر اوبماک بیلا اول عنبرین خال　　ملک تینکل ایلکینی تولدوردی خوش بال

ملک ایتی موتونکل نکل تاتیلی شکر　　ییرک اغزیم ایرور ایلدا بی ایسار

یکلم دین قولتغام اونبو نیبو قوبتی　　توتوب اول شکر ایرینلدین بیر اوبتی

نشان بیردی کیم اونکو بیر ایرور بو　　غلط اوبتونکل ایلیم لی تیبو اونبو

مصر سلطانی دین موکلدینکل ایلجی　　کموزدونکل خوش شکر بیر قیترا کلجی

تیبو غ حام ایتنکل نکل ایجتی قوش نوش　　ولی اولفیم نکل قایدا بولور خوش

سوسون تونکل اولی خوش صافی بولور　　ایجاد بولسا او یوکی سونکرا قالور

عزیزراک اول جیجاک کیم اول اجیلور　　اوکوش بولسا بیلور سن بیرکا بجلو

نابو ذدکیم حیقار اول صدف دین　　بولور اوز اوزدا ذدجا قیمتی جیب

نابواش کیم بورون خوش لذتی بار　　تویا بارسانکل ایتنکل حم طعمی کیتار

بورونقی ذوق هیچ سونکرا تبولماز　　قرکیتی دا ایکت لیک تلب بولماز

نبوف موندا غ جلاوت ایکی عاشق　　یرا شمیش خوش بیرک بیر بیرنکا لایق

f° 38 r°

حالب مطرب نوایی عاشقانه   صحب کیم بردی تب فرصت زمانه
اوتوردی یاناشیب خسرو فا شیرین   کوروکلی جبّته قالدی تنکری صنعین
شیرین ینکل لاله بکلیغ آل اکیهندین   جیجاک رنکل آلدی عنبر هم مینکدین
ینکا قیندین یرو قلوق المیش ازون   منوّر بولمیش اول بیرلار اوتول کون
کولوب یول اورمیش اول مصری شکرکا   ننی خود لوق توشورمیش هم بو دُرکا
معربع اول نیبی بیرلا دمـاد   بهبار قیلمش انکل بیذغینغا بیرو
سرو شکل قدی راست لیق فا اوذورمیش   سروولارکا یاشیل خلعت کیدورمیش
جیجاک هم ترلیبینکا بیر نطا ن   قلب قیلمش اوزینی یان یان

خسرو مجلسدا ارسلان اولتورکانی صفتین بیان قیلور

تماشا فا ملک عـزم ایتتی اول کون   یناشیب بیرکا باردی اول یوزی کون
کبنی بیل کیم اینکل تیکل یاری بولغای   قوغ بیردا تماشا لاری بولغای
یوروب قیلدی لار آرام قیلغوندیر   تبوب جیکان ریحان لی بیر یر
بوبوردی نیکلی لار اول بیردا جادر   یناعزّت بیلار تیبو بوخاطر
توشوب خسرو شغادین هم توشوردی   ایلین فوقی روان جادرغا کیردی
الیشب قوللارین تخت اوزرا   ایشب ملونوردیلار ایکی عاشق یناشیب
یراق بیردا اداقیندین یبرا قدیسی   ایلیش داد الور مونلار قرا قدین
صراحی دین سوسون قوذ میتجا ساقی   کولار ایتور بو حضرت بولسو باقی
عاشق لیق کیم سوسوب بیرلا بیرلیکی   ملکا اسروب کوب ایجاکدین ایرلیکی
یناشیب شاه بیرلا شیرین نرکان   بو ینکلیغ عیش ایتا خوش اوترورارکان
یاری دین ناکهان بیر توز جیقتی   ی تورار میش تیبو شاه اوترو بقتی

مبلغ

f° 37 v°

الهی کوک بنفشه یبردا اچلور   کونکل لارکا بت عشق اوروغی بجلور
نکل کیم عشقی اوتیب اول ایکی یار   شاتیب جان باغبنی باغ اچرا اوبار
نوادرتیل م چچاک لارا اچلیب اوادم   ینکی کوردیم بو ازون بو لدی حشره
چچاک چکاندا بکل نیکل تختین لیوردک   کلیب فاختهٔ جرتکی راغبی سوزدکی
من ساقی و بولبل لار قیلور نوش   بنفشه لار خمار آل کل بنی خوش
صبا برجا چچاکدین بورقو الیش   صلاتت بیدغی عاشق لارغا قیلیش
نوشانیمش باغ لار اوش نطع سغایق   تمام عاشق لار اولتورماق قا لایق
صنوبر قد و قامت خوش چتورمیش   چچاک عشقیدا تو نجالک یبرتا نوبیش
جقیب تورتوک وباجین اوزنو قورمیش   کلین لار تیکل ایلیب یوزنکا اورمیش
توغورمیش موبجانه کوک کل بو تو براق   قزیل سارنغ بنفش وباشیل واق
بولیت لارم هوادا یوزین اچیش   زمرد اورا سانیپ توبجی بجیش
ابغوتلار نیتل بلاسی سوتدین اسروب   اناسی بیرلا اویناد نیلرا بوکروب
تمام سوکلوت قنانی نیل وباجین   نیزبلیش رنکل الور شوکاونلار اندین
احلیش تکا باغ اچرا یانکلی کل نار   خرامان بش سلا کوب سرو اوینار
بنفشه زلفی نی ارتیغا سالیش   کوروب غنچه اوزینی یان قیلیش
نابوب مونیتل مصل عاشق کینیو چین   خطا بولغای لولوش الماسا اندین
خرامان خسرو شیرین اوشول کون   بیرک شدیز کا موندک بیرک کلکون
تماشا قیلغو بیرلاری کزیب خوش   نوشار بیرده بوزونراق اینیلار قوش
که الدیلار چچاک بارکه بیرو بیدین   کلی شفتالو اول شهریز ابوندین
دباجین لار آرا یوروب ایجا جام   جنبب اول کور بقاسیندا سرانجام
توشور تیلار دوا دنیاندا قوشیبی   اوتوردیلار ضیعت یتب تیل اوتی

تالاب بیرمادی فرصت بو زمانه   کیم اول خسرو اوقی توشسا نشانه
قیتیندین هر کیچا کیم کیتسا شیرین   صفا صبح تمام ایردی عشرت نیندین
بنا توز زلفی تاپدی ایرسا ناکاه   تعنسا ایدی شیرین کا کیم ای ماه
جمالینگ بیرلا خرم کونکلوم ای جان   سینینگ سیز کیینکی جهان اوستوم کا زندان
کیل اوش تانگ بیرلا بیر باغقا برالینگ   تماشالار قیلو مجلس قورا لینگ
اذاق ایلدا یوروتوب نوش قیلالینگ   سنغم بیرلا بشلار خوش قیلالینگ
اگر قذغو دا بولساق باساتیغ دا   کیچار دوران قالور بیز بیر اوکونج دا
یارور بیز دنیادین اوش بیرجا ناچار   بیکت لیک دا شفیع دین بخشی بی بار
بشیم بیرلا برای شب قول لوق ایتتی   توش اذکو بولسون تیب اطلاندی کیتی
تونوب خسرو نی اول یار انتظارک   تانگ انغیچا تلیم کز قیلدی زاری
تانگ اتی ایرسا قیترا اول بیرک لار   بو شیرین خدمتینغا یتترا دیک لار
بیا قیلدیلار اول خسرو قیتینغا   توروقتی لار اذا قیس خدمتینغا
ایجب توزعو کیچیب اولتوردیلار خوش   قیلو بشلا دیلار بیر بیرینگا توش
خوش اول جوق کیم وفا قیلسا بوارون   عمر اکیلماسا کیچمیشا بو کون
اگر بولماسا تین دین جان فراقی   تیریکلیک بولسا ایردی موندا باقی

خسرو شیرین یاز وقتیندا باغلاردا عشرت قیلغانی

قجان کیم اوشبو لوک اتا نغوچی بیر   بو بیر یوزین بزاماک قیلسا تدبیر
یکتلارم قرک لار بی ایکینجی   کیتار جیچکان کوروب قذغوسا قیجی
جیچاک اجیب قورار توبخت کاوس   بزابور بیر یوزین جیین شکلی طاوس
کوروب بلبل ماعشق تان بولود   ایتیب اوش انجا خوش آوان بولود

تمام شد

ایشیکدا اطلس اوش سورساق بولورمو　　نی کیم‌دور انغا بیر کورساک بولورمو
اتی سیز بلبل ای آرزون اردکی　　ای جانلار اوردکی ای تخت کوردکی
بنا اول ای کون بیرلا یتاشیب　　بیزی قاسوردیلار موندا غ کینکاشیب
جهانی تیکل اجلیب اول صحرادا خرم　　آق آتلا لیکیل تیندیلار موندا بیر دم
ملک باغ تولغا شیرین سولغا بیر کا　　توروب بیتی لار آق آتلا غو بیر کا
ادیر دیلار کذیکل لار نیندا جانین　　اوش ایجا کیم کیتی بیلا دیک سانین
اتیب اوق زخمی بیرلا تیکما بیر قیز　　اوجار قوش تیکیل کذیکل نی قیلدی جانیز
بیکسلار حود قیاس ایت کیم نی قیلدی　　تیلیم تورلوک کذیکل لار اول کون اولدی
ملک جیبلادی تا انقلاب یوماقینی　　کوروب انلار کذیکل کوب قیرماقینی
کیم انداشکما بیر قیز کوز ارسلان　　سنکیز لیکل قیلدیلار آق اجا جولان
بعار شیرین کا اول شاه جهانی　　کیم آتدین نی کوتورکای تیب ارمغانی
کورار تا که اول آهو قراقدین　　تونشار آنغا کوروکلی شخص ایراقدین
سوروب بیتی الیمی بیلدیم تیکل　　آقوم غا کیردیک تیب خسرو سنکیز بیکل
تویان اوزینکا ارسلان انغا کیردیک　　تنیو یولغا کیریب کلکون نی سوردیک
شاک کیم جفتی کون طاوسی ایندین　　بنا تولدی ارون بستانی زاغدین
اوشل اول طاوس‌لار هم تورغا دیلار　　تا تکل اتغاندا بیغیلغا بیز بیلدیلار
اویوب اونوق توشور دیلار اوزون قون　　بناکیم جفتی ایرسا تون کیلیب کون
بیجیلدیلار یتا شیرین قتبنغا　　توروقلار کلیب شاه خدمتینکا
بنا و بنادیلار جوکان بیلا توب　　بنا آتلاب کذیکل لار بیتی لار کوب
بیرای حرمین هوقونکشکل بیلدیلار صرف　　اوبون دین قویما دیلار نقطه جرف
ملک خلوت بیرا ایزدار اردک کیم بییر　　اوز ایکینکا دوانی قیلب ندبیر

ایغوق یکلیغ یبا شیرین قیلیغیا   بغیلدی یوجا قیزلار خذمتینغا
بهادر اوق دایکیا یریب ضحاک   اوق اتاق ابجرا رستم دین جالاک
الور یولسا لارا یردی ایلکا جوکان   ملک دین توب الور لارا یردی اسان
قوغ اطلاندی لار ابجا طرب جور   جهان تولدی الار بینکل یوزی دین نور
یوزینکا یوجا یوقیع باعلاد بیلاد   روان شاه خذمتینغا اوغرادیلار
حیف جاوشلار اوندرو یول بیردی   شیرین عزت بیلا تنغیغا کیردی
اغیرلاب خسرو انی اورو تورد یبی   توتوب ایلکین روان تورکا کیجوردی
اونوردیلار ایکی سی یا نیب خوش   تمام ارل مغز بادام تیکل بولوب قوش
کورار شاه کیم سرای تولدی بت جین   ایدی ضنعینکا یوز مینک قیلادی تحسین
توب اوینا لینکل حیف میدانغا بربر   تماشا لار قیلینک بیزکا بعیب سیز
ملک بلمار انی کیم اوشبو قیز لار   تیونسا قرشو تورماز مینکل تومان ایر
اشیتی ایرسا خود انلار بو سوز نی   سغوندی لار کیم اونغای تبو بیرنی
حیفبا اطلاندیلار یوجا سی بیرکا   تیب میدان قا توردیلار ایرسا بیرکا
کورار خسرو قوغ قیز الدی جوکان   اطاوزرا تنکیا ییرک بیر کور ارسلان
شاه ایدی بیز ایکی توب اوینا غا اینک   قایو میز بجنی اوینار بیر بقا اینک
سالیب میدانغا توب اوینا یو اوشم   جهان قا شور و غوغا سالدیلار هم
تیکیب جوکان بیلی توب قوش تکل اوجتی   بولدی بیرلا اوروشوب قیز اوشتی
ملک اویون کوروب حیران قالدی   الار تینکل اوینیدین تعلیم الدی
کهاول شیرین اوتار که شاه پرویز   که اول کلکون اوزار که جابا شبدیز
قلیب ارسلان بیلا اول اهنو جولان   توب اوینایو اوشاندی ایلدا جوکان
اوسانلدیلار ایرسا اول توب اوینا ماقدین   یبا خسرو ایوراجهان دشیرین

اسپنک

f. 35 v

بنتیم یوز تیمن کورکلوک بلارکب باد　　قموغ شکر ایرین لیکل تبنی جیب قار

قو یوب انلارنی کونکلین بیرکا اوزغای　　قیاس ایت کیم سینینکل بیرلا مو توزغای

دلی کوهر ایلینکا کیرماسا بیل　　خریدار بین قیلب نبرا تکای اول تیل

سوی بهندین نیلاکای ناز هیبرلا　　جنورکای بن ایلینکل نی اعزاز بیرلا

مال باراسا الیتینکغا یاد بولغای　　نیلا کیما سیمینی استرار بولغای

اکر اتی ایرسا اول بیز آفتاب بیز　　اکر کیخسرو ایرسا بیز افراسیاب بیز

کبعی حیی سونکرا قالماق بولمان ایرکنکی　　نجاکیم جیج تیغی دین کیلماز ایر نیک

جیباکینی نان ایرکان کوپ الوُر لار　　شلار لار سولارک تیبو کیم بیلور لار

اوکوش حوسون ادیش کاکیم قو یولور　　ایجلار لار صافی سیین سو قوت قویولور

بیلودین خلق آرا اشکان قولماق　　موبجتی یاخود ایش لیز لا بجی قیلماق

قلب اندیشه سیندین امتیغی بیلارک　　اتنکل بندین قولاق قا حلقه قیلارک

اینکل م کونکلین د ۱.۱. اه کم بوسوز　　تجیلارک ایرساسف سونارک بسار کود

ایلکا ایکی تونا انت　شیرین　　اکراولسام اینکل عشقی ایکیندین

کوصرکور کوزماکای بن تیلا سینکا آل　　حلال لین اوزا ایوما غینا دلال

سوزین موندا غ اشیتی ایرسا بانو　　ایشاندرک کونکلی اوش انت اجیق تیبو

اینا بیردیک کیما اول خسرو بیلا خوش　　اونورکنا خ وقت بولسا قیل نوش

نوشروط اوزاکیم اینکل جند مینبندا　　توکار سیز تو زماغای سن م قیبندا

شیرین بیرلا خسرو ایرتاسی جمعیت قیلغانی نینکل سوزی

تاک کیم صبح سوسیج یبرکا توزدی　　قرانکغو لوق حرکیلین اوُردی بوزدی

بروقلوق کوردیا تجتی قرا توت　　بنا خلق یجا اطلاندی اول کون

کوروتمان بولدی کوکلرا کوزکا بولدور　　ایبنکا کیردی قیزلا کیش و قوندور .

کوروب مردم ملک شیرین یوزین بی — ایلیندین ایجیب توردی اوز اوزین بی
مهین بانو بولار نینگ حالین انکلاب — اونوردی اول کون اوشبو ایشنی ناتکلاب

مهین بانونینگ شیرین گه بند بیرکانی شیرین خسرودین اویرین سیغلاغانی

اریغ سالسا اوروغ بیرکا ایکیبچی — یانکیلادین اریغ الغای ایکیبچی
کیتی کیم کوه‌دین خوش اسراسا کنج — انکا توبراق و نور تیکماز کا صبح
مهین بانو اریغ ایردی اوروغیدین — یانا انکلاب ملک قورغان قوروغیدین
قلب اندیشه کیم شیرین و خسرو — تونوشغای تیبر ناگاه اونغا بو قاو
کیما محرم ایشینی قیلدی خالی — شیرین کلسون تیب ایدیک کیلدی حالی
ایتی سنسیزین سیوماز بو جانیم — سینی میندین ایدیرماسون اوغانیم
سینینگ بیرتارینگ مینینگ مال و ملکت — سینینگ بیرتا تجمینگ مینینگ عزو دولت
سعادت کولیکا کی نینگ خواجه داتی — اریغ لیق برجا اورغونینگ تونینگ اداتی
جمالینگدین پروقلوق بوجهان نغا — یانا پارسا لیغینگ دین پرد بوجانغا
بوازوت الدار اول خوش اغیرلار — اوش اندین کنج بوزوب کوهرا اوغورلر
تمام مبغی منصور لوک کنج ایرور سن — یمان ادکونی بلماز کنج ایرور سن
سیزار کونکلوم کیم ایدیک بوجهان کیر — سینینگ اوچون قیلور بو رای و تدبیر
کوراریمن کیم کونکل بیرمیش سنکا شاه — یغان تونیبش سینینگ افونینگ ناگاه
اوشول خود صبح تیبا بلماز اوزینی — ولی سن هم اشیتورسن سوزینی
کرا کماز کیم سوحوکل سوز بیرلا الداب — ای شیرین شکر تیلی قیلسا خلاب
اججیب خوش اول اندین جرعه سیغی — اوبوک تیب سالسا رسوای قیلسا سیبی
تبیغلان کیما سون بوزونکلرا توزیب — کویار اونماک ایسیل بولسا نتورک

اشنم

کوب ایردی سوز لیکن جا قلادیلار   تیلیں کوب سوز آماک دین سقلادیلار
اوکوش سوز برجا چالدا بحثی بولماز   تیلو صبر ایشکا باغلاب قیلدیلار راز
بیرلقدین اقچیلار کوزکا کورونداکی   روان اول ایکی عاشق آطقا مونداکی
کوروب تورت یاندین اول اقچی بکلار   اندیب تیزکین بیرک تیکل تیز اوزاد بیلار
ملک خسرو تو کارلاری ماکوردی   بیلیب یل تیک اطین مونلارقا سوردی
تام اول خبکان تیکل ترغا غا نلادی   بینا او لکار منکین بیغلشنی اسلار
کوراللار کیم اوشول کون بیرلا بو شاه   قرار قیلمیش بو عشق برجین ناگاه
تیب کوتعلیشکا عشق اوتین کوبارلار   سلار قوش تیکل بیرک بیرین کوتارلار
توروکلی تاپماس بیرین بیر تیلدین   کیم اول خسرو قایو قایوسی شیرین
بیرین بیرین بیعیلدی بو جا تیکلو   توروب صفصف قوغ مونلاری باتطلار
توشوب شیرین اوتوندی ای جهاندار   توماں بیکا میندین ارتوق قولار تیکل بار
توتونکقا بو جا عالم سغنوردی ای شاه   منکا قیدین بو دولت کیلدی ناگاه
بنین بو مانکدا یار بیر عیشی باغیم   بوتون اول باغدا تیکدا یلار اوتاغیم
اغیرلاسا ملک تشریفی قولیمی   توراییں قفشو اوب خذمتدا قولیمی
ملال ایدی قوناق تیلاساکی ای جان   تراییں بش بیلا ای شهد توکان
ساعدرا ایتور اول خسروقا شیرین   سنلو تولقی اوشول شیرین اموندین
خبر قیلدی مهین بانوقا کیم شاه   قوناق کیلدی براغ قیل تیب بولا اگاه
تناک کیم بو تجهیزنی بیلدی بانو   لوان اوتورو حیقیب کلتوردی توزغو
توشوردی لار اوشول باغ احرا ای   کیم اول باغ ایردی اوجنات تیکل تنای
کلیب کیم خسرو اول بوستانقا تونشی   یناکوب ملک راط بیرلا تیکیشنی
توزولدی بزم شاهانه ایکینجی   اچیلدی عیش و عشرت ذوق کنجی

بو قورین تنکا یتیب مات قیلماسون تیب　　یغان تنکل تجتی ایرا ایم بولماسون تیب
کیمی یولسوز بیلیب کیم اول توتوب یول　　یسا ایران قاییتی مکاتیب اول

بهرام دین قچیب ایران قا بارورداشیرین کا یولوقغانی

مونونک تیکل ایدی اول سورا یغوجی بیر　　نتاکیم جیقتی صحرا تا جهان گیر
آق آتلاردا اون التی یب اوترو یتتی　　کورار کیم ناگهان بیر تور جیقتی
بولیت تیکلیغ کیتیب توزا ای اچیلدی　　یتیب خسرو تعجب بیرلا قالدی
فلک جادوسی یوز مینکل تورلو افسون　　اوتیب شیرین نی اقتا ادیلیش اول کیم
ایکی انجی کلیب بیر اقتا کیردی　　زمانه اوشبو تیکلیغ آق قوردی
آدین یار انلاری آق بیرلا مشغول　　اتیکل یوق بیر تبوعجی مونونک قول
بیرک عشق ایلکیندا درمانده رنجور　　محبت جامی دین اول بیرک مخمور
بیر سنکا تخت و دولت تاج بیرمیش　　بیرک تینکل تخت تاجی بیلکا بیرمیش
بیرک تحمیش جیجاکی اوزرا عنبر　　بیرک توکلمیش ییپار اسبند اسکر
بیرک بیرمیش یوزیندین تیزو کافور　　بیرسا دین کورکل اوغور لامیش قوغ چو
کوروب بیرک بیرینی اول ایکی یار　　ینا کوزلاری دین یاش بولدی ستار
شیرین دین کوز کیتار مازا بوردی پرویز　　هم اول کلکون دین اذریلماز بو شبدیز
توزوب دوستلار یانکیجا سوزلاری نی　　جیقارو بشلاب اچدین سوزلاری نی
سورا بشلادی بیر بیرسنکا اتین　　شیرین هم تاپیدی شاه مینکا اطیر
بیرک بیرین یقین کیم بیلدی یلا دجین　　اوزین توبراق قا سالدیلار ایا ردین
بیر انجا دین سونکل اتلار کوتروب باش　　تسلیم یغلادیلار یغری بولوب باش
ینا سوزلایو بشلاب اوزین اوزین　　قوغ ایکیتیشتی لار بیر بیرسنکا دازین

کوب

f 33 v°

کلب نفسن کا ایدک کیم بو کون من   مونی انوشه قیلدیم نی تیمور سن
ایبنی صبر قیل بیر رایی اورا لینک   اوش لندین سونکرا بو چیله قورا لینک
کیم اول صومیز خود اندین نانیش ابجکی   قیندا تونا دیک ایلدین ما سوردیک
ای سلطان کیم اول یوسف داکیدین   فراق نوردین انور یعقوب کوز سیندین
جتب نامه تموغ یانغا پریشان   قیلسا ایدک کیم ایدک لو شیر او غلان
بو اویون لار بیلا مو بیزنی اونغای   آتا اولتور کوهی مو ایلنی قونغای
انکاو بیر جوعه سوسون الدین لیرتوق   زهی کیم ایلکا لایق شاه نابشوق
بعیشلار بیر ندیم کا تاج و تونین   سفار شاه لیق دین ارتوق جنکل اونین
صنوز عشق اوتی بیرلا بغرکه داغلیغ   صنوز شیرین سوز بیکا ابرور باغلیغ
جهان بیلماک بونا نکل بیرلا بولماز   ارژون تونماق بونا نکل لار بیرلا بولماز
براشماز بر جا چالدا اوت بیرلا سو   عقل لیغ اول کیم اوت سوندورسا اشنو
اکر بند ییمیزنی السا اسوف   یوق ایرسا اول اناسی یکلیغ اولسون
قلیج بیرلا ایتکل یولین نونونکل کیم   کور ارسلان نیکل سونکیجا من یتایم
تو بیجلیغ کینه بیرلا جیله قیلدیک   قوغ ایل بیکلارک نیکل کونکلین الدیک
ملک کوردیک کیم اول بیرجا رعیت   قلیق لونیانی لار قیلدی جمیت
تونکولدا او شبو ایشنی سغنو توردیک   بولار ال قیلاسون غیب سغنو توردیک
مرین بیرین رعیت بیرجا کبتی   یتا دو شمان جریکی کیلدیک بیتی
غیب تورت یارکعا جز بولدیک پرویز   روان اطلا ندک بولغا سوردیکی شبدیز
ایب بیلدین اذاق فی سالدیک ناجین   الیندین اوتراکین اجغیندیک لاجین
سالیب غنیم اوشول جان الغو جیغا   اولوسیف قویدیک لول کوچ قلغو جیغا
تورار شاه کیم دعا اوینا بو ایام   خلاف شعلر نمی تکلیش دا بتقرام

نتاک بیر اولوک نچا تیریکلیک — یا بیر قورنغا یکشی بولوب ایرمکلیک
اوش انچا خلق بیرلا قیلدیک اعزاز — کیم اول یوز بیت اچیندا ایسا بولماز
خزینه مال و ملک و عزّو حرمت — بو بیرچاسی سینینک سن بول فراغت
فدا بولسون جانینکغا اوشبو جانیم — سینینک بیرلا یاروق جان و جهانیم
اوبالغای نیچو کیچکان دین حکایت — یوزینکا قیلادیک صد کیز شکایت
بیلور ایردیک دلیللار بیرلا ای — اجوق ایردیک عاشق لیق نینکل نشانی
ینا شاه دین نیشانلار کورمیش ایردیک — بو قیبلار دین ما بیرچا سورمیش ایردیک
سیلیب بو سیرنی اول ارکاک خبیثی دین — بورازنی کیزلار ایردیک کوب کیشی دین
نتو قلوق بیرور ایردیک کونکلی کیم بو — سوزوم الغای کیم اوش کوب بیلدیک قدغو
قباریغ لطف و انعام کوب قیلدیک — کیم اینینک کونکلی نی آرام قیلدیک
ینا قی قیزلاردین قویدیک قیمینده — اوزاقی تینکل نورونکل تیب خرمنیند
ینا بو لعبت اوینا عوجی چرخ اوش — اویون بشلادی قتورجاقلار بیلا خوش
اول ای تیغینده تغلیب موجنا بولدوز — نرازو یاسی تینکل بولدی لار توب توز
اوتوردی ایرغاماق اندیشه قویوب — اوزاقی ایشلادینی جیشه قویوب

خسرونینک حوری بیرلا اورونشوب خسرو بولاردین نخغانی

کلید بولسا کنج اچماق امیدی اول — تمورنینک رای التون لوغ کلید اول
بعماد دین مینکل ارتوق رای لیغ ایر — بلیک ایلیکل ایر قیلیچ زخمین فغان بیر
کوب ایلنی رای بیرلا السا بولور — قیلیچ بیرلا الای نیما بوز لور
بو خسرو تخت نونی نیتو بیغدام — نتاک کیم بیلدیک کینی اندیس آرام
باشیغا تاج سودای اوتوردیک — براین سر ان ایکا تب باش کوتوردیک

کلب

انینگ تیک کیم ارور دا داد بیلدی — نوشروان عدلی قایدا قالسا قالدی

بو نیکلیغ ایللارینی اسرا یبو اول — بنا توتغلیندا یارین اوسکا بو اول

شیرین سیز کونکلی آرام قیلماز ایردی — ولی هم ملک قویا بولماز ایردی

کوب ایللار فتنه دین تینتی سا آرام — بنا باشلادی عیش ایچرا ایچا جام

سنینغ بیرلا اوق اقلار ایردی صحو کون — کیچورماز ایردی عشرت بیرلا بیر تون

بنا یار عشقی کونکلی ایچرا ارتیب — تنو غیلار قا سوزدی تابی اول تب

ایتی لار شاه ایدین قدغو سوز بول — نیجاکون بولدی کیم یوک باغلادی اول

یقین بیلماز بیز ای شاه جهانی — بنا شاور نی بیرکا ایلتی آنی

زمانه ایشلاریدین عبرت الدی — بولوب عاجز تعجب ایچرا قالدی

انکیبجی عشق جقانی جفا بیلدی — شهنشاه جانی قاو بنکلیغ یقیلدی

شیرین بینکل یاد کاری تیب بوشیدیر — اذین آط قونماز ایردی اقدا پرویز

شاور شیرین نی مراین کا مهین بانو قیشیغا کلتورکانی سوزی

کتوردیک قرنی دین شیرین نی اول پیر — کورار کیم کلمیش اول شاه جهانگیر

مهین بانو سرا اینغا توشوز دیک — سنینغ کتروب کونکلیدین قدغو سوردی

حصال بوستانغا اوجتماح قابنا جود — ملک کا کون کتوردی کوز کام موز

نوکار قیزلار کیم ایردی بر جا برشان — شیرین قدغوسی دین کونکلی پریشان

فراق ایلکیندا کوردوک تیبو کوب فین — توتوب برجاسی او بینی لار اذاقین

تلیم شکرانه لار باردی اوشول دم — قیلیب توی وقف اتش خانه غا هم

سعونالدین کونکل لار بولدی خرم — شو نحا افر ولوب اکیلدی ماتم

مهین بانو اینینگ تیک شاد بولدی — کیم اوشبو قدغودین ازاد بولدی

ملک جو بولدی ایمین بوق کیم ایرسا اینکل تا ایبرک دین تورا ولی کورسا

دنا قیلماسا جفا قیلکوسی بونداد مونونکل مکرینیدین ایمین بولماق محال

ایرماس دنیا کا بو قیلوق یولین توت اداق تا ساکل نینکی جان قوتلیغ یوت

بیریب توپراق یی بیلکا اوتقاسینی قوک اولوم کلکوسیکا اونکدین لولوب تور

ازون جادوسی دین بخشی چوز قیل سهل تونما تینچ تومانی دین اونکل بیل

کونکل ایکی تیکل بیر کدیم کا راضی بولغیل کیچار سیندین کوراک بیل قانعی بولغیل

الیسکل تارت دنیا دین بولغیل فراغت بیر ایتماک تیسانکان قیلغیل قناعت

ازون اینلارین اوش اوزونکل کورارسن نی حاجت تور کیم اوزکا دین سورارسن

سنکا قدغو بیریب اول شاه بولور خراب ایتیب سینی آباد بولور

بو بوغدای کورکازیب ارپا ساتار اول جو دونکل ارپا سینکا بوغدای قیلار اول

تیلب بوغدای اینکیم ارپا جا ساریغ تو کا یی بوغدایمی بولدیب فاریغ

انکا بیز بولسو کور کوزماک بو بوغدای سنکا بو تاش تکیرمان دعویسی وای

سنکا اول ییل کیم ای تیکل آج کیجسام بیر ارپا قرصی بیرلا روزه احسام

ریاضت دین سیریب بنجکالسا اوزوم اول ارپا قرصی یکلیغ بولسا یوزوم

اینکل ملکین ییما ایسام توکا تاس سن اول جون قا سیغین ایدین سوزونکا کلام

تا بو اول کیم سیغنیندی بیر ایدیم کی قولونکل من تیمو ایدیک سوال ایدیم کا

ایدیم رحمتیندین لطف عنایت تیلور مخشر کونیدا اول حمایت

خسرو مهین بانو قیشیدین کیتیب اتاسی تختیکا اولتوروب عزل قیلغانی

معنی بیلدیکیم جام الهی یتیب یتمیش متی اقلیم شاهی

اوش ایدین اطلایب شاه جوان بخت یتیب ارزالمیتا توتی اوروین تخت

ساق تونکتاب نوع ایل لارنی توزوب قراقجی یول اورو علی بوییس اوزدک

بنا بر بایلا خسرو کلکالیب یار　　کویوب کویوب ایچیمن عشق اوتی اورتار

نیچاکیم آفت عمر انتظار ایرور　　سونکی وصل ایلکا کیرسا هم کیچا اولد

نی خوش کیم انتظار دین سونک ایلکی یار یتشسا معشوقینغا عاشق و زار

خسرونینک آتاسی وفاتین خسروفا ایلچی کلتورکانی

اونور بیش ایردیکه بیر کون شاه خرم　　کلیب بخت اوش کیتار جاق بولدی خیب عجم

ایشیکدین اشوقوب بیر بیکل کیردی　　سلام قیلدی تیزغینا اورونوزدکی

بغیر باش کوزلار قان یاش توکوب　　یانیب ساچ ایتکوا ماکدین خسته بولوب

کتوردی نامه کیم اوش ایکی توتولدی　　بیتی اقلیم تحتی خالی بولدی

زمانه بیلادی اوش جور قیترا　　اتاسینی سفارا وغلیندین ایترا

قفص دین طوطی بلبلیغ جانی اوچتی　　اوزا کلکان بیریدین ساقیندیک قچتی

بیا اول کوهری دریا قا توشتی　　اشوقوب بردی اصلینغا قووشتی

تانی اول یوسفوم تیبو قیلو آه　　زمانه داغ یعقوب اوردی ناگاه

جهان سلاری بردی بو جهاندین　　بیلینک باغلا مدد قول بیرا اوغلاندین

کیم اوش بیحلار سلام ایدور سنکا کوب　　اونور بیش ارسانکان ترک اشوقوب قوب

روان دیل توزما غافل بولما زینهار　　یورق ارسا ایلیدین الوب ایلینی اغیار

سینکلا کیل بارلرسا اندا یوما　　نیچا سوز ایش بار ارسا قویب یتوما

تورور خسرو فلک دین بو عمللار　　بورولدی تیبو سافینغان امللار

ایرور بیشلاب زمانه ایشلارینکا　　بوآز وقت دالی لار قیلیش لارینکا

معین بیلدیکیم خوش بو ذوق عمل　　وصو سیز بورماز ارمیش دل مشتغل

ازون کم یاد بیرور که زخمی ارتیب　　کلور سر خوشلوق اربیجا خمار کب

عمل دا عزلی بار معزولی هم کیب　　تلیم ایچغ بیکو سونکی تیکعنو شیرین

بومیجهم بار اکی نارینکلیا کوب رنج　　ایلینکل کاکیرکای لول ایدک روان کنج

نی دین موجینک بیان بیردا سرایینکل　　قوبار نجینکل موندا کیم قیلدک بو رایینکل

بوظلمت دا نجان بیرور جیرایی نود　　نوع دا جمع قناعت قیلغوم وجود

مکر بیر عذر بار اول داعی اتفاق　　جوامع ناسدا بو لور عذر انجاق

کوروب شاوور یوزینی ایدی سلیرین　　ینا جتوم کونکل فنالی کلیدین

آخر ایشمکا بو بیرجان قیلغای　　بوقدغو قوذوعی دین اوروه قوتولغای

اشیم بونکای تیبو انرسه قیلدک　　نی حوش کلدینکل تیبو کوب عذر قیلدک

بیر اجغا اوکریک فخ قولماس بیردی　　بشیندین کیچمیش سوزلارکا کیردی

اکرایسام بشیم دین کیچمیشین من　　نکیرقاب بوما فینکلی تیشلا کای سن

ایتماقدین نالب نل قالغای ابسام　　تحمل قیلماغای کاغذ قلم هم

اوشول نرشی کیم ایذ دیسکل ایردی نابنیم　　اوروسی اول فراوشلارقا فتیم

کورارمن بیر یکیت برجا سی بیر یول　　تو توب وقینغا قول کیم خواجه خوش یول

سوجولیش نکا لار کا تن لباسین　　ترازوا بجا کورمیش اوز بغاسین

بوینکلیغ کوردوم ارسا من انین اوش　　الاردین بشغا بولماقنی کوروب خوش

کونکل غیرت ایب الکیم ینی سیلدیم　　نی بولسا قوشی ینی بیر درخواست قیلدیم

قراوشلار کنجاشیب بوجا بیر کا　　میینی سالدیلار اوشبو زشت یبرکا

بوبیرنی ایدک تید یلار جهان کیر　　ضرورت دا توزورمن اوش نی تدبیر

بوسوزدین سونکرا قوتبی فتنه انکیز　　سیینی کلتور تیب ایدک یتدک بیروبیز

جفب کلکون نی کوردی اول یوزرکی کل　　ایدک دین هدیه کیلدک تیب بود لدل

اذارلا نمیش کوروب کلکون نی سیرین　　اوکوش قیلدی بغب شاوورکا تحسین

بیرک نکل املانیب انزین روان اول　　یسلیب بیل نکل روان بولدی توتوب یول

بوزونکا عجبی لار شف بولدی اکاه   بشین کونوردی ایلیک کیم ایا شاه

بو کونکل خسته نی کیم شاد قیلدینکیز   اونونجوم بار کیم اوش یاد قیلدینکیز

نانی اول دانه کیم توشتوم دا کورسلم   اکو دریا دا بولسا بیر کا توتوسام

حصارغای ایردیم اول دُرّ یتیمنی   یناار تورغای ایردیم عشق نیتیمنی

ستوندوم بو خبردین تیبتو بانو   بیر اوینی شاه فاستلتو توقا تو

اینی کلکانی اول معلوم بولدی   کونکل کیم قذغودین بیر پاره تو تولدی

ملال اقبالی قولغا قیلدی یاری   بوزونلدکا ایلیک بو قذغوم حصاری

نجان کیم ایزدیانکل اول بیر کانلداد   منکا انطلاقا سن هم بولغامن شاد

یا بیر خوش آطیم بار آتی کلکون   ایبور شبدیز اوروعی اسرو موزون

توغ اردم داشبدیز بیر لا یتنکل   مونوب انی روان راق سورسا سر جنکل

برپوردی شاه کیم اول آطنی کلتور   کتوردیلار ادارلاب هیندک شاووز

• اوستول دم تیرادک بیل بکل روان اول   الاردین اذرجیب تونی اوزاق یول

مدایین یولینکا اوغرادک بلغور   بیلاب اول آتی نی یورقینهون ماکوندور

تلیم ناغلار انیب یون کونکا مانتی   مع الغصه یانا فرتی فا بینی

توشوب مافی قبوغ آواز قیلدی   کینی جیقتی کوروب شاوورنی بیلدی

براق بیردین کوساب کیلدیم سوعی   اجابر کیل کیرایی بیلدی قبوغنی

تبکوردیلار شیرین بغیسدا آنی   کورار کیم بیر فضا اتماسی

اتور میش بیر تموغ اجل اوستول جور   قرابلغو لوق قاتو تمیس اول پرتوق نور

خیبس تاشلارغا اوزلوکر قیلدیش   یوسف تیکل قذغو قذوقی ایکلیش

بورن بیر کا قوذوب مدح و ثنالار   ایتی هم او کوش قیلدی دعالار

لم ایلیک خوش موسی نی بولدی جانینکل   تعهوز قیلیس امکان دا جانینکل

f° 30 r°

تیزتکلیک باغی نیتل باغ بوف صفالیغ — یکست تیکل میوه‌سی نیتل هم مزالیغ
شهنشاه خسرو اول سالار ازون — یکت ایردی عجب خوش طبع موزون
اینکل عصر ستدین آدم قاسکوه بیر — اثون دا تو غمادی اتیکل جهان گیر
طرب سیرا ایماس بیر جرعه نوشون — ندیم لار سیز ما اولتورمادی بیر کون
کوزار لار تیب تبغوما اکوب رنج — بغیشلار ایردی هر بیر بیکا بیر گنج
شهنشاه خسرو شامی جوان بخت — کیجور مار ایردی عشرت سیز یا ریم وقت
بو تیکلیغ عیش سنکان ایردی خسرو — معیشت سنکار اول کیم بولسا خسرو
بنا عشرت قیلو اونودور دا بیر کون — مهین بانو اشیکدین کیردی افزون
اوروب بیردی شهنشاه قیلدی عزت — اذین کونلار دین ارتوق قیلدی عشرت
اذاق توتی یاربیلنی لار ایکاکو — بنا توتی قوش ایچتی لار ایکاکو
اشارت قیلدی شاه باوزجی قا کیم — کتور خوان سال کیم امدی آش ییکایم
باوزجیلار قودوب خوان سالدیلار آش — ییدیلار آش نیچاکیم بار ایدی آش
قودوب بانو اوتکینکا تورلو نعمت — آش ارا سی تیبو تیلادی عشرت
مهین بانو قانوش قیلدی شاه ایچتی — اذاق ایلکا بیر ب سوز قتعین اچتی
عجب قده تیبو افتوردی باشین — ایچی سقنو کوجون تدغوردی ناشین
کیم ای بانو فرزند آش زاده تکیز لی — جیچاک یوز قدی سرو زاده تکیز لی
ایشتیم کیم آطی یا باندا قاجیش — همای نی کوتروب عنقا نیکل اوجیش
منکا ایلادین بوکون بیر تیکل کیلدی — نشان سوردوم اول ای دین بو جا بیلدی
بیر ایکی هفته من مونذا بو لاین — شاکل کیجمیش اینکل چاین سیلا بر
ایدالیم ایلجی کلتورسون لار آیی — سن ایدی فاریغ ایچ خوش دو سنکالی
مهین بانو بو سوزنی کیم ایشیتی — سفونا کیدین بیندین عقلی کیتی

یوزنی

کورارمن اول یوزکه کون تیک ییجی تون　　عجب کیم تون ایچینده توغیبن اول کون

کوزی نرکس قیا قیلا ربی ما با دام　　سوزوک لعلی شکر بادام یخلیغ اندام

یولوردین آلما تیک نازوک صفاقی　　تمام کافور تیک اول اندامی اقی

نوکار بسته اغیزدین سوزدا شکر　　سوزی کنج و معانی تیشی کوهر

یوزینی کورماییش عمرینده برابر　　ملک کوزکو اوشول هم ایدا پیرواز

کیبی کا سونمایش ایلکی نی یا بناب　　مکر اوز زلفینکا ایی هم اویناب

ساچی یلبیجا توزهم پیچ چا بیلی　　شکرین راک آتی دین منکل قورلا تیلی

بو ینکلیغ فتنه ارکان بوجهانده　　کوروب شاه سودتین اورنانی جانده

روان بول ایی منکیز تب تین قیلدیم　　بارور غا جان سیبی شبدیز قیلدیم

بوحیله برله کیم ای شاه جهانی　　مداین یاری اطلاندور دوم آتی

نیچاکون موندا من اغریب بعقیلدیم　　بو علت دین سبب من سونکی امالدیم

سیزار کونکلوم کیم یورتوب اوزاق یول　　حبیب شاه قوینی سیمده اولتورور اول

شعنعاه کونکلی سقنوب جانی کیردی　　لذوردی خلعت اوکوش مال بیردی

سحاب سادوری منت نوتی غایت　　اولینکا توشتی بولدا فی حکایت

اوشول سغنا ابجا بش بوغان بتجین　　تنوقلوق بیردی بوسوز راست لیکین

ملکم بولدانی کیم کوردی ایرسا　　فوغ بیر بیر ایتی سوردی ایرسا

حقیقت بیلدی اول طاوس کیم اوچتی　　مداین دا ایشنکل قصیرنغا توشتی

کونکولدا سافتنا دی کیم قیزا شاوود　　هنا پروانه تیک اوچسون تیلاب موز

بنا الوتی بوکان غا کتورسون　　جمال ینه قیزا یتسان غا یتودسون

شاور شیرین نی مداین غا ایلتسا بو برغان صفتن بیان قیلور

زهی خوش نعمت اول تیر یکلیکل ای یار　　بولدیت کم یکت یلکل وقتی دا بار

صبح تونی کیم اوش ایشیم بو تور دیک   یینا ایدی عجب بی سوز کتور دیک
اوشبو برلا خان بیریکسا فذغو   ینا کوز یولدا بولسا کیتار او بغو
کیشی کا بیلسون کوز یولدا تونماق   عمرنی اکسیتور اول قذغو یوتماق
همیشه یولدا کوز تونماق بلا اول   عاشق لار اوشبو ایکدا مبتلا اول
کیریب شاور قول قفسور دیک تور دیک   اورون بیر دیلار اول کیجتی اوتور دیک
توکار ترغانی شاه ایف قیلدی خالی   سورا بشلادی تاک تیبو حالی
اوتورمیش ایردی شاور اورا قوبتی   دعالار قیلدی خسروغا بیر اوبتی
مرادینگغا سعادت یار بولسون   اولاش اذکی وجو دونک بیلو بولسون
سورار ایرسانک بشمدین کیچمیشیمنی   تلم ایش کیجتی ایتای برجاسینی
بو بوردی ایرسا ایدی کیم ایا بس   شهنشاه بو برو فن تاک جنذووایس
بورون دین سونکغا تیکرو کورکاهی اول   تاک کیم امکانیب ترتیب اوزاق یول
بجول کیم کوزدیک یلغور تاغلار آرا   بیما جمکان جیجاک لار تاغلار آرا
قوبوب هر صبح کیم جمکانکا کیلدیک   بیب قیزلار دین اونک کیم نقش قیلدیک
نچاکیم جیزدی ایرسا انذا صورت   تاک کیم قیلدی ایرسا مکر و حیلت
قوذوب صورت نی ترکین کیتکانین اول   سونکیجا قیزلار انذا بیتکانین لول
بو ایشلار دین فوغ الگا قیلدیک   ینا خسرو اوتی تاکه یقیلدیک
یناز ارکی قیلب شاه ایلاب شاور   ایمت ایدیک نی حیله بیرلا تابلور
شهنشیم ایدی شاه نیکل روزگارک   مدد قیلدی با دولت قیلدی یارک
بقیب اوبجی کوزی تیکل قوزا ایشیم گا   فسون دین تولدوروب اوق بو کیشیم کا
قدوب بو حیله یاسین جانی بریان   قلب ایشابو بو ایکینکا درمان
توهمانین تیم اول جان و قوان نی   جیجاک انکلیک بوذک سرو روان نی

کوروب

صراحی قُلقُلی آغاز قیلدی   خروس نینکل پرده دا آواز قیلدی

معاشیرلار ینکلیغ خوان اورولدی   تنعّم آلتی برجا قورولدی

تیلب قوربان قیقو اورداکی تخوق تماز   اولی ایجاکیم جسابین قیلسا بولمار

نوع و نان و بسته آلما با دام   توکوب هرجاغا نینکل عام بولدی انعام

ایلیب ساقی لار ایلکینکا صراحی   روان بولوب ندیم لار تینکل مزاجی

تبل آوازی بیرلا مجلس توزولوب   دماغ لار خوش بولوب کوزلار سوزولوب

تیلب آهنکل چنکل و بربط و نای   کونکل دین کوکا رقص قیلدی کوب آی

تیلب عشرت بو ینکلیغ تون فراغت   اوغوردیلار تیلو بیر بیرینکا نوبت

بی خوش باغ اول بیربیکلیک بوستانی   اکر ایسماسا انکینیزدا خزانی

بی خوش خرّم سرای دنیا سرایی   ولیکن حیف بوز نوز ترک اتساچی

ازون مالیبن دا بار خوش تاتلیغ لذت   ولی یالو سونکیدا ایکی حسرت

برازون تونکل بقاسی یوق ابیر رحیل   کوجوتکل جمیلیدا موندا ادکو بیر بیل

کلب تون اشتی کیجنی یوق نشانی   ایلنکل بیرلا تیجکلی قان قانی

ایرور اوتش عشر و موز تونکل تفلک بو کهف   ایشانخ یوق هم موندا کیم کورسا بیر تون

کیل ایمدی بیرکیجا خوش اولتورالینکل   اویاغلیق مجلیسی بو تون قورالینکل

تیلالینکل بیرکیجا ترک اوشبو اویقو   کیم اوش کوب یاتتی بیز هم کوب یتقو

تمیو اولتوردیکی اول تون شاه زاده   نوای و چنکل ایشیتیب ایجتی باده

بو ینکلیغ عشرت ایجرا ارکان اول شاه   بیلادی بیل نیکل اول شاه ودنا گاه

کیلیب ترکین بقیب اینکلدین اهتور   کلیب دستور تیلارکیم کیرسا شاهو

ملک سلنوب سکیرماک کا تیلادی   عقل توق بنالیپن تیرانا دیب

بو یوردیکیم کیرسو تیب شاه اول اوسناک   ستوکلوک قربیجیدین قیلغوجی تیلاک

اجازت بیردی خسرو لر روان بول   سونکو نکیجا من برابین اوش توتوب یول
کوجوب تاتل بیرلا شاه اول بولغا کیردی   سمین بانو ایستغان بیرکا باردی
یتیب بردام کاتوشوروب اندا رخت‌بین   بنا قوردیلار اندا شاه تخت‌بین
قوتوب کوک جیکان اوزرا گل‌لار آرا   اوتوردیلار کونکول‌دین قدغو تارا
سمین بانو قیلیب کوب توزلو حرمت   توزوب تنغیندا توی کون قیلدی خدمت
تاپیب بیرلا قولور شاه اندا عشرت   ابجار سوسون ولیکن بیر حسرت

خسرو عشرت قیلغوندا اوند نوکارلاری شاوز کلکان صفتی

اوتورمیش ایردی بیر کون شاه خلوت   توزوب بیرجا اول عشرت قیلغو آلت
نبو صفدا اولتوروب محترم نوکارلار   ندیم‌لار طبعی دین شکر نوکارلار
منا خال بیرلا اقوتوب شاه اوزنی   سوزوب معقول حکمت‌لار سوزنی
ایچیب اوزکی شراب اوزکا نوکار باب   فرح کنترور فرح تیبو توتوب فال
چیقیب آواز توشا توش تیبو ساقی   موغنی‌لار غزل ایتور عراقی
یتیب منقل اوزرا اول قیش جیجاکی   قیلیب توتسو عنبر و شکر و کیبن
کوموز رنکین الیب بو بیرجا ازون   مبارک شادیک کیلدیک بیزکا موزون
بنا اوندین تناک جیمنا توتوب   کلعو اوش اندا اوق کون بیرلا توتی
او[illegible] بار موتوکل ایلکی زنکی   هر یکبار صبح رومی بیرلا زنکی
الیب بو روزکار اول زنکی رنکین   توزوب قون پرده سیمکا تایی و چکیر
شمع و صنایل توت با عیش کیردیک   اچیلدیب لاله تیکل لالاتی سوردیک
قوپولدیک شاه اوکلیندا لعل و جوهر   شه کیبی نظر دین کلدیبا زر
اچیلدی اول قیش اچلا توزلو ریحان   کیم اول قیش تیکل جیجاکی اوت اولیجان

صرامه

تلیم مال و تعار بیرلا تکیشتی   تورا سینجا قیلیب خدمت کوروشتی
اورون کورکوزدیلار کیجتی اولتوردی   ادینلار برجا قول قشتوردی توردی
شاه اذین سوکلا اسنوردی کیم بحول اسن   کیم اوش زحمت کنوردوم ا... امن
قوناق من تیلادی سیزکا بیر بیجا کون   قوناقلاردین بیتیلمز اغریماسون
مهین بانو کوروب بو لطف اندان   قیلا بیر توغدا جانی فربان
بیر اوبنی اوتکیندا اورو توردی   دعا قیلدی نتاک کیم لایق ایردی
توی لاندوردی خسرو لطفی آنی   فرح تبتی ملک تبخیندا جانی
بیر اذینه توکال اول شاه قیلیندا   تبوغلار قیلدی توردی خدمتینده
اوتوتوب ایدی ای شاه جهان کیر   قیلا بین طوی براغین تیو توبیر
اکر لطف ایتسا شاه صحرا قیلاجقا   اولوس ایل برجاسی اندا یغیلسا
نتاک کیم حکم ایتیب فرمانلاساکیم   توکارلار بی ما بیر کون طویلاسامیز
شهنشاه ایدی کیم بولسون بر ایش   نتاک کیم سن قیلسانکیل انداغ قیلالیش
توروب اطلاندی خسرو بیرلا بانو   توشوردی شاه نی قیلدی مینیش کوب اترسو
توروب جیمکان اوزرا شاه ماند خوش نخت   اولتوردی تخت اوزا شاه جوان بخت
اداق ایلکا ایلیب شاه قا توتوب قوش   قیلور تلالادیلار بیر بیریکه توش
جالیب مطرب جغانه جنک و بربت   دماغلار تبتی عشرت دین حلاوت
بیجا بلادی تیل طوطی سی شکر   طبع دین اوندی خویش موزون سوزی
اوزون کون طویلاب اندا ابرغا دیلار   کیجا بولغاچ قوناق قا تیرغا دیلار
توب ایدی مهین کیم ای جهان دار   قبول قیلسانکیل تبوغمنا اوتوکوم بار
کیم اوش قیش فصلی دا اول بردغ ایلی   هواسی خوش بولور راحت لی بیلی
بنا عشرت قیلور بیر باغ جیمکان   تعارغا سقلاغ اوتلاغ هم فراوان

اوشول بیردا یاریب بنیاد فیلدیک   تموغ اورنیندا اول اوجماج قیلدیک
اومیدیک یوق کیم کیشی اول یرداباریغای   یواچیغ بیرلا شیرین اندا توریغای
یتیب تون سوسی کیم ازون نی توتی   اوشول چوداطلانیب دوزخ قا کیبتی
شیرین بیرلا یناقیر بیرکا ابردی   کیم انلار عقلی یوق اوغلان لار ایردی
سرای اناغلی اول زیندانغا بیتی   کوهر بیچلیغ اوزین تاشلادیغا قاتی
اومید بیرلا اوشول قورتی قا کیردی   اینی یار قدغوسی بیرلا اوتوردی

خسرو اتاسی هرمزدین قچیب مهین بانو قینیغا کلکانی

تاکیم جمشیددین کیتی جهان کیر   کونکل بوینیغا بغلاب عشق زنجیر
براق بولمیچا اول منزل دین اول نور   بولوب تومیدکوناکولی بولدی دیجور
بیا سقتور نی کون توغمادی تیب   سا نیغایی من بو یغور بغمادی تیب
کیم ایلدی کون توغوش یارکی باروزمن   اخر توغغایی کون توم تیب اوماتورمن
بوکوبوک بیرلا ازمتن تاغلار ینغا   یغوق بیتی شیرین یاتلاغلار ینغا
جیجال یخلیغ کیم اول تاغلارغا اتلیق   بیل ابلتیب بیذغی نی امرانغا بیجتی
عمل دارلار قوتی قورشو باردی   اولوش مال تغار اونرو جیقاردی
توتوب توزغو تکیش ترتیب تیلیم مال   ایجیب ایوغاب ابتی م بوخوش قال
کیشی لار کوردی خسرو یوزی سغلوغ   قوغ کورماک کا یوزین ارزو لوغ
قیلیق لاریتی یلاب ایلکا کیلدیک   ینجا کون قوندک انلار بیرلا بولدی
اوش اندین تبرادی موقانغا بیتی   موقانی لارخبر ازمن کا ایلتی
مهین بانو اوشول شاه جهاندین   خبر انکلادی کیم اشتی موقاندین
بواشتوردی تیلیم شاهانه توزغو   قوغ ایل خلقی بیرلا جیقتی اونرو

کیم

اوکونج یتیب قوزغو جانینغا سینکوردی   الارم سیزماسون تیب تنکلا اوتوردی
صبو قیلدی یجاکون جانی کوبناب   ملول بولدی دماغی عقلی ایناب
تونکولسوز بولمایین تیباوشبو ایشدین   قیلیشکل بر قرینی ییدک ایلدا تاشدین
جیجاک تیکل بواوزوم خوش باغلار آرا   کزار ایردیم همیشه تاغلار آرا
زمانه مینی باغقا ایلدی اوش کیم   سولوب سارغاردی مونتیکل آل جیجاکیم
اوتوندک اول تنوغیلار کیم ای جور   شمع تیکل سیزما ای مجلس کا جیین نور
ملک سیز نینکل اوچون بر خوش هوادا   بو یوردی کیم قیلینکل قرینی مهیا
اکر فرمان لا سانکل لوتتا بنالینکل   تاغ اوزرا بر بزوک قرینی بنالینکل
ایتی مصلحت لیغ ایش بو بعلاق   تنوتکل اوستاد ایش بنلا تکل دوانراق
تنوغیلار او توغجی حیله قیلدی   بنا قیلغوچی نی اوندای ...
ایتی بر اولوغ جادو یتیلدی   کو بار خسرونی ... تیلادی
اکر تورغیل تیو یبرکا بو یورسا   محال کیم یر ... تیکل او تورسا
ملک کا ایسا تورغیل تیب سوز الغای   قیامت قا تکلی آرام قیلغای
بو یوردی کیم قوبارتینکل بر سرایی   تباکود بر یمان ایکل هوایی
کیم اندا آدمی لار بولماسون صبح   اوش اندین جادولوق اوکراناسون صبح
ایشنکل تکل یر تا بوب بیرزکا خبر قیل   بیرالینکل حرجینی قرنی قوبار عیل
اوش اندین بر دیلار التون کوش کوب   ایتی لار او تورما نود دوان قوب
کوروب مال و خزینه سنتوب اوسناک   تیلا کیبجا قیلایین تیدی نجیاد
حقیب ایلدین توتوب یول تیرادی اول   یازیلار تاغلار اشتی کیجی کوب قول
کورار بر یر هواسی طبع افیون   قرکی بولغای یاش اوغلان تورسا اوشکون
مهندس کیم رقم اوردی اوش اندا   اوشول جادو کراک کیم بولسا موندا

f° 26 r°

یقیلدیک ایوسا ناگه تانکل چراغی　　کوروب بغریک او ذوکلا سیزدیک باغی

سورا ابنلا دیلارنی چال تیبو بو　　نی ایش توشتی بو نی احوال تیبو بو

اریب اصحاب قایو یردین کلور سیز　　ایشونکلوز قایدا نی ایل لیک بولورسیز

الار دین اول بیرک پرسین قیلدی　　نیچا یلغان جتیب انکین قیلدی

اوزافراق تیلدیک بو اشیم بیر آنچا　　کلیب خسرو اینغای سیزکا بیرجا

نجانکم کیلسا تیلدیک اول شهنشاه　　اوش اندا بولغا سیز چالیم دین آگاه

ولی آطی خوش اسرانکل بیرمانکز رنج　　کیم اول آط نینکل بهاسی یوز تومان گنج

قوناق سن تیلدیک شاه کلکینچا سیزکا　　الار هم راضی بولدی اوشبو سوزکا

اطین اخوردا باغلاب بیردیلار اوت　　ولی شیرین یوراکین دا ییناراوت

جهانی وعله باغیندا اچیلیش　　وصال نخام تیبو اندیشه قیلیش

بو تحلیغ جمع بیرلا کیم او توردیک　　موتی انلار قوماتیب ساقنور اردی

اوشول دم او خشاتیب انلارقا اوزین　　الار تکلیغ ماسوزلار ایردی سوزین

شیرین اوجون قرتنی قومارتیب شیرین قرتلیقا برغانی

مونونکل تیکل اوتوروب انلار آرا شیرین　　کیجیب بو قدغن بیرلا اوز جایندین

بیرا ایچا توردی بولوب جانی بیرزمان　　خبر انکلادی خسرو دین پریشان

کیم اول قورقوب انا سیندین یوپاغیش　　آق اقلار من تیب ارمن کا یوناغیش

تبولمادی نیبو انکیم کا درمان　　کوجای بولدی ایشیم بولغو دا اسان

او ذوکلرا بغرک کویوب نیجا مدت　　اوتوردی صبرک کیتیب اولتی حسرت

حقیقت بیلدیکیم یولدا بولوقعان　　سف ایجرا کونکلیق اول اونغایا قعان

یعنی اقلیم شاهی خسرو ارمیش اول تیب　　دریغا حیف باردی تیبو غم ییب

اوکیم

حصارینگ قلعه‌سی توبراق قابیلادی   بر انجا دین سونگل اوز جابینغا کلدی

اورکیم بیلما دم بو آدمی مو   یوق ایرسا ای عجب سلمان پری مو

اگر بولسا پری دوشوار بولور   پریلار چشمه‌دا کوب بار بولور

تشنه بولمار اوشبو سوزنی ایماق   سقار خسرو پری نی جبو یایماق

اوزا آنانغو ازون دا سلیمان   اوش ایدین سونگل پریکا مطیع و فرمان

تونکولدا آفتاب ایتور برو حجاب   قیلور چرخ و فلک دین بو شکایت

بولوب نومید جیمکاندین فتنی   روان ارمن بولیشغا کیردی کیتی

شیرین خسرودین ایریلیب مداین کا کلکان سوزی نیوز

ملک کیم ایش جینوره قلیقل نیلا یود   بزون مونتیکل اویون لار اوینا یود

نیلاسا بیرکیمنی کا بیرکو کا کنج   بارور کنج دین اوزا یوز محنت و رنج

تکان سیز جیم جیجاک نیل اسغی بولما   کورارسن صبح کیم ایرسا ایلکا الماز

قرا قیدین سونگل اخوش بولور قفو شماق   قارشیش بیکلیغ اول شکر کا قیماق

ملال دین ادزیلیب کیم کیتی شیرین   بعونلو قیدین براق قا سالدی اوزین

بولوب دا اکیزلاب ایردک ای نکل اوزین   شهرکا یتی ارسا اچنی بوزین

لبنی لار دین سوروب خسرو سراین   فلک ینکلوه دک اول برج قا بوا ایت

بخت خسرو سرابینغا بو شیرین   روان سوزلاما دین ایندی اطیدین

تبو تحیلاد قا کور کوز دی نشان کیم   نشان ایزدیسا شاه تنغینغا کلدیم

کوروب انلار کونی دین خبنلاب ایت   توشتوردیلار سرای قا کیردی شیرین

ای خسرو تورا سیبجا اضطراب   نورونی لار تبو غدا بیل با علاب

دلورشاه زاده جالی تبرلار ایردی   ساقینغای سن کیم اوف الماق قادلب

f° 25 r°

چیچاکنی تانه ایرکان نیرمادیم من بیل ایلیکی ناکمان کیزلانذیک کوزدان
همای قوش سایه سی اوسنوم کا توشنی سغوندوم کیم اوزوم دولت قا توشتی
قوپوب اینی نظو ناملار قا سالدیم اینیکیچون سایه تیکل ناش اوزرا قالدیم
بوکوندین سونکی فوریماغای ایچورکوم ای ابزدایو بار عمروم کیچیدکوم
توشوم مو ایردی بیلمان یا خیالیم کیم اوش موندا غ پریشان بولدی حالیم
کوزوم بو چشمه ایچرا کوردی بیر کل جانیم رغبت بیلا بولدی انکا قول
اوش ایدیک کورمان ای ینجا بغنام سزام اوزنی تیکان تیکل اوتقا تغنام
کیم ایدیک کیم کوزونکل اندین کیتار کیل تپوب اوز غنچه نکل الکینی له کوتار کیل
تایو دیو طبعیم اوکرانی منکا کیم کوزومنی کونکلوم الغان دین کیتاردیم
قوغ ابلدا اوزوم صبر ایتار ایردی بو بیرجا برجا صبروم الدی باردی
بوکون دین سونکی ایتکل عشق جرافین یقیب کویدور کاس بو صبر باغین
اکر اول چشمه دین ایچسام شرابین یماز ایردیم بو بغریم تونکل کبابین
نصیحت کورکیم اول هندو نی ایتور قچان کیم کنج بتسا انکل نحی و بیتونز
بو دنیا باغی دا کیم بولسا تیلاک بنیمان بولماز اول کیم میوه ییدک
بوکوندین سونکی اذین تیغولی قویادوم جهاندین ایریکیب جان دین یاتوبادوم
تیناغای من اوش ایچا بو اوزومنی تیلاب توتون کوت اوماندین ایی یوزومنی
اکر تیسام تیلاب ایکیم کا دزمان اوش اندین توجای اتیم بولغان لسان
لیقی کیم رنجی قاندین بولسا امکان بوقا اول کیم تیسا صحت توکما دین قان
توروب چشمه یماسیندا زمان اول تیلاب تاپما دیک اندین جیم نشان اول
هرانجا یغلایو توب میلادی زاری بولوب سوزدا کیتب جاندین قراری
هوشدا آه تیب بیهوش بولدی جمال نیکل آل ایکلی اودوکدا سولدی

جیار

f° 24 v°

اوشول خود صورت ایردی اوشبو جان اول   خبر اردی اول اوش معنی عیان اول

بنا ایلک فیعت قیلا فضول لوف   مونی نزل ایت روان بار کیت انکا اوف

برا اول مو باد کرل مو بیلسا بولما ز   ایکی ارخلیکل کا قوللوق قلیا بولماز

سن اون یولو مجا نوعرو اوق بر ایس   بشیم غا جون نی کلنور سا بیر کورایس

نبو سانشاب کونکل بیر یار و قیلدی   اطینغا قجی اوردی سوردی بیلدی

اول ای نی کونوب شبدیز اوجنی   برک تیکلیغ بری بی الدی فجنی

بنا شاه جیفنی برلغای نبو بغنی   ای کورمادی جانیم اونفا بغنی

بویجلیغ عاقل ارکان اول شهنشاه   ای کورا کونکلی جتلاتی ناکاه

حبوب نورت یار و هجر نابادی بارین   کوبوب بغری الیب بار دی قرارین

مونونکل نیل کیتی بوبیل مو بولدی   نبو ناتکلاب نجب اجرا قالدی

بوشوب جشمه بغا سعندا اطیندین   کوبوب بغرک اوشول ای قرفیندین

که اول غواص نیکل سف اجرا جومنر   تیلا بو یاریی اول سف دا ابز دار

که اول قوش نیکل نرا کلار اوزرا ای   نیلاب ایتور قانی اول سنبز قانی

نیلاب شبدیز اوزرا اول نولون ایچیده   قرار اغ قانی اوزرا هماین بی

ایور سونکلقوی اوزوم کا اول قرار اغ   بغیب اوق نیکل یورال کا اوردی بوداغ

اوزون راغ نیکل اوزرا سبنکا قرانکغو   بولوب ارتوردی قزغو اوزرا قزغو

بودین نالیس فراق جوکان قیلدی   کونی اوکی نیکل بوزدی باشیکل اکیلدی

ابجی کوبوب کونحلیدین قیلدی بیرآه   نونشی تب بو اوت جانیم غا ناگاه

یشارماز بو اومو نجوم نونکل بو تابی   قوریتی یاش اوزومنی یار فراقی

وافدا قوزو مار باشیدین قرافیم   بوجنسیب برلا سولدی آل بنکا فیم

بولوقتی ایردی اول جانیم منرادی   اوسال قیلدیم بیا سیندین بیراد ب

f° 24 r°

میتیل آل بیرلا کیلیدین ایلدین اللیش | انین اول گنج مونیتیل خوش اجیلیش
کوروب جشمه اجرا شاه اول یوزیمی | یوزیندین هیچ کیتارماس بولدی کوزیمی
قراقللار کونکلینی انینگ قراقی | یوراکین کویدورور نار نیک تپکاقی
بقیب انینگ بولور بنکلیغ تنهنکا | بولوردین اوت یقیلدی شاه جانینکا
اول ای غافل بو خسرو ققغایندین | بولوب مشغول ترا یور اردی ساجین
کیشی کلماسونیب کونکلینکا نوشنی | بقیب ناکه کوزی خسرو قا توشتی
کوزین سورتوب نظر یوزینکا سالدی | کوروب کون تیک یوزین حیران قالدی
تنغ تقتی سا شاه شیرین اویالدی | نی قیلغو ایدی تیب اندیشه قیلدی
نالب بجان ایزد اب جای تیتی | بولوت بنکلیغ سجین ای اوزرا یابتی
جیچاکا اوزرا یابوب اول مشکل ساجین | بیلوردی آبنوس استیندا عاجین
کونکولدا ایدی خسرو کیم بولایمن | بوری مو آدمی مو پری سورایمن
ینا ایدی اویالغای اول یوزی کون | نوراین اچا کیم تنغفا و جیمسون
زبون تونماق مونونک تیک بیردا پرویز | ارا تلار ایتی ارماس بیلدی صبر لیز
صبر قیلدی اول ایلادین تیلدی اوزین | جتوردی بیر زمان ایلدین مایوزین
آدب بی اورجانینکا غول قیلدی | اذین بیر دا اوزین مشغول قیلدی
اشوقوب جیقتی شیرین کیدی تونین | شاشیب شبدیز بی اطلانیدی تولین
کونکولدا ساقتاب ایتور بو ییلت کیم | ادب سقلادی بولغایمو بیلیشیم
عجب ارماس اکر بو بولسا یاریم | اکر بولماسا تیک کبی قراریم
ایشتیم لعل کانی بیتیو آیی | اکر اول ایرسا قانی اول نشانی
انی فکر ایتمادی کیم بولدا شاه لار | یمان سافینغوجی دین اوزنی کیزلار
جانینغا کونکلی ایتور کیم زوان تور | جیچاکینکنی بو شکر کا قربیستو ر

f° 23 v°

بزلارقا حیغاریکل قرجم قیلسون — کوروب تورلوک جیجاک کونکلی اچیلسون
قایو بیرنی کیم اول بیلار سیلسینلر — اوش اندا بیر یلدوک قرتوق قیلسینکه
موتونکل نیک بیردی اوز کونکلی نسو فلوق — کیم ای کلکا نب قیلدیب انو قلوق
نام اجیب سورین ایش محکم ایتی — السب کوب ایش توکارا طالا ندب کیتی
حیب ارمن بویینغا عزم قیلدیب — سلیمان یکیلیغ اول بیل بیرلا ییلدیب
ایکی منزلنی بیر منزل قیلیب اول — اناسی خوفی دین تونی اوزاق یول
قضا قا آطلاریب اول ییر دا اردی — کیم اول آتی اندا باشین بویورادی
بو بوردی قوللار ینغا کیم فوتونکل تب — نیکیب آط تیرا کایمز تیدب اش جیب
اوری بلغوزا اوشول جیکانکا باردی — کزیب اول بیردا بیر خوش چشمه کوردی
بیراقدین کوردی شاه بیر شخص موزون — بنا ارسلان نیکل آط زنکی قرا تون
بی بولغای اردی اول دولت همایی — میهم بولسا نیر اول تون بیرلا آیی
ابوورغا مایل اوشوک کیم لول تولون ای — اینک بز جیندا بولغای بوازون بای
تلیم معشوقه کلور عاشق فانا کاه — اوشول اسرورک او یور صبح بولماز آگاه
بو دولت یاری بیرساز بولسا عاقل — بولور ابله یاابش و قیندا غافل
ینین راق کیلدی آط بیرلا توروقنی — تنکیر قاب کیزلانو یوزین کا نینی
کوراركیم سف فاکیرمیش بیر یوزی کون — ایاركی بامی جوعف بارجا النون
کلاب اوزرا تورور نیکل معنبر باداّم — اوزین یور چشمه ایجرا اول کل اندام
ایب سوت نیکل ایجینگا عاج ترغاق — قیلیب ترغاق نی ایلکی ایلکی بسغاق
خراج الغاج کلور هردم دا ایلکی — ملک تیماز سیهار ای اوزرا بو نجی
اریغ ذاتی نام بیرکنج وکان نیک — ایکی زلفی ماکنج اوزرا ییلان نیک
قسونجی مال اوجون تن ایجرا جاندین — کجیب تورقادین اول ایکی ییلان دین

سایاری نیلیجا اول نظامی ابور کیم اول شاه خسرو آسامی
اوش اندین باروکیم اوس کا شاور نی ایذ دیک کیم منکا سیرین نی کلتور
کوبار اردی خبر کلکای نیبو شاه فراق نونیندا بر نوغغای نیبو متا
کیجا ایرنا آتاسی نیکل منبندا بلین باغلاب تزور دیک خذ منبندا
آتاسی نا نکلاب اینکل خذ منبی اوروب بیر ماق فا ضرب اینکل اینی
تموغ ایل لارکا اول بیر ماقی یایدی بنا بولدی جیشمان اوزی کوبدی
تاری بورک بیلکت ارسلان دان قورقی سا ایچما دین ایش اینی سونکرا اونی
سافندک کیم او عزل منصوبه اوینایب میتی مات فیلغا نیبو شاه او ینایب
اینی بو یغان یی بند فیلغو یمان نوشی اوبون اکاه بولغو
اوکوش سافتاب بو ینکلیغ فیلدی تدبیر نی او یسار بولدی بیلار اینکا تقدیر
کیتی کیم راست لیق کونکلیس دا توتی اریون سطرنجین اوینایب کونکل اول اوتی
بوزرک او میذ بو معنی دین آگاه بولوب خسرو نی اوندایب اینکای شاه
کیم ایمک یو لدوز ونک بیتی بالتا اوزونکل یی شنلا بو وافضول بو حالتا
آتانکل قصد اینی حاتیغا یراغ ایت کورونکا کوزکا بیجا کون زوال کیت
سوز اشتیب ایلیک خسرو زمانه براغیس جهندا تنکرنکل بو بهانه
جتب اندین روان قصرینکا باردی نوجیلار غا سوز نا شور دیک یاردی
سارب کونکلین داکی اتی بولولارینکا وصیت قیلدی جادو کوزلو لارینکا
کیم اوش من حالی اقتا اطلاتوزمن بر ایکی هفته صحرا دا بولورمن
بو یانقا تا نکه اول اتی یوزلو هیلسا اوشول طاوس ینکلیغ اطلی بولسا
اتی توشروب تموغ عزت قیلینکل کیم یوق اندین اوزکا عالم دا نیلا کیم
اکو حوزل کلا سا بو قصر خضرا تیلا سا کونکلی حورل جهان لیکشا

وجار بر لحظه تیندورماز اطیبی   یاربب خسرو نهارو فا نانیمی
تلاب شاور آبنغان تیکل نشانیغ   سورار شاهزاده تینکل تورغان مکانین
یلب اون قوت تون کون یاز نیلاایی   اول اون فه نیجی قون تونکل تولون آیی
بو نیکلیغ امکانیب نازک قوماغی   وجودی خسته بولدی سینزدی یاغی
تاک کیم صبح صادق باش کوناردی   قرانکغو توق نی ارودین کیناردی
تمام کیم اول ساریغ گل یوزین اچتی   قوغ نرکس کورو نماز بولدی قچتی
کورندک بر چمن خوش مرغزارک   افارمنکو سوی تیکل چشمه لارکی
ایشوب کیلدک اوشول چمکانکا شیرین   بو اجیغ دا بولوب بیچاره مسکین
تیمی یول امکاکندا خسته بولوب   چچاک تیکل آل اینکی ایکلا سولوب
تورروب توت یارو خسرولرکه شول چند بی ایل بار نی هم کوزکا کورمند
کلب توشتی بر از جنسون آطیمی بیتب   نعیب اوز جا لینکا کوب قذغو لاریمب
توشوبانده بهر از آرام قیلدیب   سوقی کیرماک کا تونلاریدین سوجولدیب
تیلبلاوز کونکلی تیکل زلیفی پریشان   فلک اتی واییی نیو قیلدب زلفین افغان
آطیمی بر بیغاج قا بنک بغلاب   سوماکیر دیب بغیر اوت بر دی داغلاب
جسد دین کوک داایی زنجور بولیب   بوزک عکسیندین اول سف نور بولدی
قراکیش تیکل یح واق آس تیکل اندام   چچاک الیمش ینکاقی رنکی دین وام
چچاک کیم جیق بیرینکا چشمه بولسا   جولور نان نیجا کیم کوت کا سولسا
انینکل کون چشمه بی نیکلیغ یورنیدیب   منور بولدی اول چشمه اوز ینیدیب
بیهب یجلاری گللکا منکل وعنبر   تولوب سف فا نبات وقند وشکر
تمام اول سوفنی خوش خلاب قیلدی   سافنغای سن فرفوق کلکان نی بیلدک
ختنه و هنر شیزدین تعجب لرمن کا بار وزدا چشمه دا بیهرنغ گلکونی فانی

٢٨

اوکوش بیغلاب بو بیکلیغ قیلدی زاریب   بوغزغو اچرا قالما دی قراریب
اوزون تون تانکل قانیکوو نوحه قیلدی   تانکل ایتی ارسا عالم خلقی بیلدی
بغیلدیلار قوبوغیغا خلق و عالم   اورادی نوحه و فریاد و ماتم
بارابو دیب بر اولوغ باشلیغ فریب بیر   جقیب ایردا ایسکل تغب قیلدی تدبیر
برالیکل تغب کیریب بانوقا ایدیب   منعیت بانو نیلاما تکل نیو نیدیب
توشومدا بو بلا نی کورمیش اردیم   کیم ایلدین باغلی قوش اوچقینمیش اردیم
توشوم دین خاطریم تشویش قیلدیب   زمان دین سونکل بیا ایلکیم کا کیلدیب
بو بیکلیغ تانکل عجایب توش کوردوم   توشوم تعبیرین اوشبو ایشکا بوردوم
ایمدی کیم اکر بیل بولسا مین بیرن   یلار بیلدین مینکل ارتوقرا قماشیدیز
اوچار توشنوبکل سونکیدا قاوسا بولماز   بلا کلیندا سونکل هیچ ساوسا بولماز
کوکار جین اوچسا اوکرانکان بیرنیدین   اسان بولسا کیلور ساینب یواسین
صبر دین اوزکا یوق برایکل کا درمان   اومیددین اونکل یوق اوشبوایشکا امکان
اوش ایچاکو یکا مین تربیب فراقین   ایشتکیچا یاقوقین یا ایرا قین
تبادبولسام بینورکان کوسریمی   قضا قیلغام قوغو عشرت لاریمی
ایلیم کا کیرسا اول کنج روانیم   سلونکی اوچون هر کامین بوخان و مانیم
سوزین ایشیتب حلایق تانکلا دیکلار   توتوب بو فرمانینی بتکلا دیکلار
ینا بیر باندا اول شیرین توتوب بول   مدوکل تا غلار کیچب ایشیب اوکوش قول
کلی اودلاش کلی ایچق کلی تورن   یلار قوشماز اطینداین تونلا کوندوز
یکت لاریکل توزوب تونلا ریت اوزچول   بوزیر کوروکان الی ایرتیو سایقنور
کیجا اتیب سلا دین بیر سلاقا   سایب بلغوز کیشین مونیکل بلا قا
کیلیکی کورسا جیقیب اول توغوز یولدین   یوریتور تا غلار اراسیدا قولدین

اوچار

توکال ینمیش بوک بیرکا بیغلادی   روان اطلاندی شیرین عزم قیلادی
حبقب اوز روضه سیدین بوغاچوقلار   تماشالار قیلو اقفا بارور لار
قوا توتوب بیار بیدغندین اول دم   بوربولار خوش کولا اوینا یو حنزیم
جنب بیر نور بازن قا کوجدکی دز   جنوب بیر سینا بتنکل اطلار نید بلار
کیشی کورمان بیراق بیر نیبو ایلدین   کنکا ئیب ایزد بلاد تن کین لار ایلدین
اوروب شبدیزکا قچی اول بت جنی   یورا وردی یو نغا ادریلدی بولار دین
سافیندیلار . تونا بیلها دی نین کین   بیری انحلا مادی قاصد باروربن
ایزین ایزلا یو جنبی لار سونکیجا   بارو بتلاندی ایزم بولدی کیجا
نی شوم ساعت نا حقیبن بن تیبو تیز   قیهی لار بولوب نومید بیکل سیز
بکیبندین ادریلیب بولوب پریشان   کونکل لار خسته جان بورکی قان
توتوب بولدور لار انکا یاسین قیلور وای   محیین بانوقی کیلدی لار بوق اول ای
قانی شیرین تیبو ایلدی لار ای شاه   الیب کیتی انی شبدیز نا کاه
ابنیمی ایهسا اوشبو سوزنی بانو   تیکلی اندوه دیکیمکان اسکلی قزعو
توشوب تختین دین اول دم عقلی کیبی   بشین توبراق قا توبراق بشغا انجی
غوب قالدیم تیبو فریاد قیلادی   عجایب تعزیت بنیاد قیلادی
اوکلوش بیغلاب بو تنکلیغ قیلادی زاری   بو قذعوا بحرا قالمادی قرار
ابور اینکراب کیم ای جانیم کوزقا یجی   نی بولدین اوردکی سلطنت آفتا قچی
نی بولدی کیم منهو بیرزدین کیتاردینکل   کونغل یه کا بیرب بیرزدین کوتاردینکل
عجب نی بولدی هلال ایمدی جالیسکال   زهر بیزی بیرب کیم بیدی بایسکر
ایغوق تیکل کیتسنکل او زای جانیم اورکی   قایو ارسلان ایسین توشتونکل ارکی
اوزونکل کوحومنکیز لیکل قاوی بولدونکل   بوامش قیلاق قاموشبدیزنی قولدونکل

توتون تولدی اینگل اقسیندین ارتوت   فراقلیقو لوق قا کیردی کون علی
کیرب ایکی مهین بانو قا شیرین   شلاکیم بار تیلاک بو بولدرا سیندیر
ایجازت بیر صاتی آقغا جیقغایین   سالیب قوش هم لبر ال اقلاب بیغا
بو بور شیدیزنی کلتورسونلار اوتا   اجلسون کونکلوم اینگل بیرلا بور
انکا بیر اطلاعب جولان قیلا بیم   قونا قیقا قیر احدمت قا کیلا بیم
مهین بانو ایجتی کیم ای یوزیک کون   شاکی کیم کونکلونگ تیلاسا ایلا بولسون
ولی قورقارمن ایدین سن سغینغیل   کور ارسلان تیگل بول دلیل ایرور بیل
کراکمار کیم زبان قیلسا سنکا اول   ساقین مونجاده اینجانده جاضر بول
بشبنغا اور بیاد ورلوق بو کاتی   یراغ قیل مین بنجا کیم بولسا جاتی
شیرین بانو قی سغنوب خدمت ایتی   توروب اوز مجرمینکا کیردی یاتی
سغوباکدین شیرین نینگ کونکلی خرم   بولوب اولتوردی عشرت بیرلا بیرم
کونگل قوشی بو عشق اوندا اوجاد   خیالی اول شیرین خسرونی فوج

مهین بانودین شیرین قچیب مداین قابزغان صوری

شاکیم تانگل خرو سی اوردیا دم   عاشق لار منکلری رنکین الدی عام
بوزوب تون قفلیبی کون کنجین اجتی   ساریغ التون توکال عالم قا سچتی
بسغیلد یلار ینا قیزلار قیسغا   تورو قتی لار ازاین حدمتین
یقیب انلاری کوردیکی ارسا شیرین   سوجول بیل بیرلا ایدی اول بت جین
کیم اوزن جسم اسا اتت اطلا تورمن   کدینل اقوم غا کیرکای مو نیبو بیر
بیراشتور دی قوغ ، صلا نعو اسباب   طلسم ابنمیش منکین لیغ اور ، افلاب
سکیتلار کیدیب تون بورک و قفتان   قوغ باغلادیلار هم کیش و قر تاب

قوی

f° 20 v°

بیریب خسرو یوزوکینی ایلینکا　　ایلیب یوغیل تینک حسرتی ایلینکا
اگر بولدا بولوقسا شاه زاده　　اجوق قوت یوز کیم اول بولسون بهای
زخوبکل کورکان بعان بیکلیغ توتولسون　　بوقوزین سل فرقت دین قوتولسون
شان انکلا تولاق قوت سنما اوقیلار　　یا انکلا عیل یولوقسا ... بقیل
املی ینینک توسانی بیکل نعلی التون　　نعل بیرلا سرمغ کیکانی توتون
توبی نعل وتاجی نعل گهر نعل　　بیکاقی نعل ارین بیش هم دُرّ نعل
بولوقاسا مداین یدلیتی شور　　سوزوب شبدیز انکار ییل نیکل بیتا کور
ملیک ینیکل قصریب بار بیر خوش مکان ادا　　کونکل اجلور کیبنار قذعو اوش اندا
قراوشلار توتوغ شاه تینکل سرایی　　قوغ بولدور مسکین ییکل بوق بیر ایی
مداین تا یتیب سور اول سرای بی　　قراوشلار قا کورکوز شاه نشانی
توش اول قصر یتعا کوی ملکخیا شاه زاد　　کیم اوشبو قذعو دین بولغای من ازاد
خوش اولتور کلکای اول شاه جوان بخت　　اوش ایدین سونکل ملک دا اورغاسن تخت
قیل اول خسرو خیا لیعا تماشا　　انیکل یادینکا ایچکو ایچ آش آشا
اکر بیر ایش توشوب من قالماسام کیج　　بو اشلار حاجت اولماس خود سنکا هیچ
بو الداع بیرلا سوز نیکودیک شاور　　قبول قیلدی سوزینی توردی اول چهد
شاه اولکار تکل اول ای خدمت کا　　یقیلدی بلا قوغ فیرلار قیبتعا
تو یوردی کیم بو منزلدین کیتا الیسکل　　تو روبکل اولتورما باک ایف کا عزم ایتالسار
توتوب ای بو جرو قیس اول انجا بولدور　　سجا لسلادی عنبر و کیش و قوندوز
بیرک بیکلیغ اوجوب ایدین بیرک لار　　کولا اوبا بو ایدین تیرادی دار
موتوب آطلس تلا قیب کیش سل لار بیلا　　قوناق تا بیتی لا اوز ایل لار بیک
توبون ... ایلدا ایجا کون　　... بو فرز و بیرلا اول یوزیک کون

قوبغ اردم اوشول تینکا مرید اول   جمالی دوستلار جانینکا عید اول

قویب مانع ینا اقبال و دولت   بیرکیش کورکیل و اودم عز و حرمت

بو نیکلیغ دولتی بار ارکان اول شاه   قیلور عشقینکدا تون کون نیغا دین آه

خیالینکنی کیچا توشینکدا کورمیش   اوشول کون دین بیرو عقلین یتورمیش

نی آتی بیر نی ایلینکا جام الور اول   نی کوندوز نی کیچا راحت بولور اول

شیرین دین اوکیل نیل کی یوق ارزونالا   کیچار عمرکی بو اجیغ بیرلا کوندا

مینی خدمت قا قاصد ایزدک کیلدیم   سن اوق بیل حالینی اوش عرضه قیلدیم

بو نیکلیغ سوزدی سوز یول بولیشینجا   کونکلدا قوزغامادیک سوز بیلیشینجا

اشتکل شیرین سوزین شیرین تینکلاب   شکوردین تاتلی تاق سوز تیلاک تانکلاب

یوزلوردی کیم روان اوپا اداقین   حمیت قوپادیک توتی قولاقین

تورونی بیر زمان کونکلی بولوب تار   بو ایشکا چاره بارمو تیلاک ای یار

کیم اوشبو قذغو جانغا کان قیلادی   بیرنکلیکل دین مینی [illegible] قیلادی

ینا سور ایتتی ای یوزیک کوت   کیشانکیل قذغو کونکلونکل ایچ بولسون

ایرور بو مصلحت کیم سفلا یو ناز   جیتاردین اقتا تیوسا سانکا آواز

کرا کیچا بو ایش دا چیله قیلسانکل   مراد ینکل سونکغو بن بو نوع قاایلسانکل

قیغلان یلینکچا قیل بهانه   تیو عجیلار ماتو شماسون کمانه

ارانلار تینکل بو ایشینکل اجرا قیلات   بیرورمن اقتا تیب شیدینکا اطلا

ینا شیدینکا جیق آت بینکو بی یوق   بو قیزلار سا ایتایینکل تونغو بی یوق

روان بول بیل مینکیز لیک پیل روان س   سونکلوکلینیجا اشو قوب جو[illegible] بر[illegible]

شاه خسرونینکل یوزولین شیرین کا بیرکان صورتی

بیر سب

f° 19 v°

اوکوش اشلار تعجب ایدک کیم ای حور کیم اک جانیم بعینه کراک اولنور

سو یورفا سانکل میبی توغرو نا یین ادین بو چیله قبا باقی قوبا یین

اصورتنی نقش اینکوجی تولی من اوش ایدیم توغرو باقی سن سالدس

وابکلیم فی صورت کیم چیزغای اندا نتالی بولور ولی یوق جانی ننکلا

سکا نقش ایماک اوکرانی اول اوستاک نتاکی قیلمون جانی بولماسا فرباد

کوروب نقشینی قالما دیک محالینکل قیاس ایت کورسانکات لی بولغای جانینکل

کورونکل بیر شخص کورکای کیم تمام نور یوزی نینکی خطه سیندین کون اویا نور

جمال ینکل تاب فارغ اول خزاندین یکیت نیکل بوستانی خرم ایدین

صورت حسنی باغیندا یوق نمساد جمال ارکان نیکاندین سرو کی آزاد

منوربالفیرا جوق کون نکل ینکافی بولوت دین فارغ اول سیم نیکل سقافی

منور لعلی اوزا یوق جیح غبارکی منور یوق بوستانی اعما خارکی

یعادور لو فدا رستم دین فزوک راق ولی عمر سند اون حش نیکیار انجاف

احیب اول کنج مخفین قلسا بخشش نیکار باریلیق یوز سینکل بولسا دروش

برادا ضلانسا اتفا اوز ایلیندین قونولار قوش لدیل اینکل الیندین

کوراربولسا بیرا قدین ایی ارسلان اونی نیکل قورقوغیندین خود بیرور جان

نسب سور سانکل ایوبو رحمیند اوروجی توکان با خالمین انسابی قوروچی

یوریتور بنی اقلیم اوزنی فرمان قلم یینی فلک دا نیکمس ایوان

بولوندین کوب دیر رک ایلکی جود لعافت بیرد بوغرولمیش وجودی

توتوش وقنید ایلکا الساما سین قور دوشمن کوروب اوزجانی یامین

قالیسکل او قوراکل کا کیر میش نکل لاجین توکار دوشمن فایین اوروب قیلجین

سوتلوبی هیبتیندین تیرامان یر اونی جنکل زخمی ن مزد فلک یکر

بمنی اقلیم شاهی بیل اول یادکارب　　یوق اول دنیادا بیر کورک اجرا بارب
بو تورکون نیجه لار کورکیندیس اونرو　　بغا بیلماز کیشی یوز بیکا اونرو

شاه شیرینگا خسرونینگ کوزکین صفت قیلغان صوتی

شهنشاه خسرو پرویز ابرورانی　　بیا شاه یق فا لایق ادکو ذاتی
بو سطیغ شیوه لیک سوزلار بیلا اول　　صلاتب عشق قا جانین بیلادی بول
ایچیل خوش سوزلارین شیرین چیکلاب　　زهی شیرین سوزک یار تیبو تانکلاب
بولوب اول نیکا بیر نکته اجرا جیران　　عجب بولغابو تیب بو ایکیکا درمان
سوزی نیکا پرده اجرا زنگ بیر بیب　　بیا بیلادی سوزکا توتن کدورروب
رازین کیزلاکاین شاور ما بیلدیب　　اورین کیزلاما دین اشکان قیلدیک
ایی ای یوزلوکل نی دین کیزلارین اسرار　　قرابه اجرا سوزلارسن هرکب وار
جیچاک نینگ غنچه اجرا توتما یوزنی　　اجیلیب بیزا سنگا سوزلا سوزنی
نیلا یور ارسانگ اول ایکینگا درمان　　اوناچینینگ دین تیبلورتما ایکینگ ای جان
توکال اشیب سوزین نقش اینی شیرین　　کلیب قهرک یوزین جمعور دیکا ایزین
ولی بورکل توتیبش ایردی عشق اینا آلین　　بنا سوزلابو بیلادیک اول بت چیر
چیرپینی کوردیک کیم جمش ایرور بار　　کیناردیک پرده رازیندین مولوب زار
کیم اوش موندا پریشان بولدیک ایشیم　　اوش ایدین کیم بو صورت بولدی ایشیم
ایلیک توتغیل بو ایشیم اجرا بیر سین　　اسیغ قیلغایسن بیرا بیشیکا غم من
من اوش ایدیم سنگا رازیم نی بیرجا　　کیل ایدک سوزلا کیل سن هم بیرا بجا
اول افسونکی ویکا سوزلابو بیلاب　　بیرونی جیله کا بو راستی امالماب
اوتورمیش ایردی توزیب اول قوتی　　قیلیب خدمت تورا سیجا پیرا و...

اوکیز

صبرعشقی ایلیندین قیلدیک فریاد　　خوراملا دیک قیلدسیز سرو آزاد
نوشوب کون یبردا یوریرنکل وشول چهد　　ازونغا بیردیک ایکی یوزک بیلا فهد
یاتون بیکلیغ اینکل زلفی رنکی　　سجار کل اینکل اورا مشکل ایکی زنکی
توشیرین لیکل بیلا شیرین بی نقاش　　صبر قیلا بیلا دیک بیر دم اینداور دیک باش
یا بیردیک کو یوب بغوزیک موافقین　　نوراسیجا سلام قیلدیک بیرافقین
نا وملح اینتی ارساکم سنا قید　　اوتوروتی ای وا ولتوردیک اول چهد
یاکیم سن تیب سورا بیلا دیک شیرین　　یوروشونکل قاندین اوزونکل قایو بیردین
کیجار کونکلوم دا سیندین بیر کمانی　　کوزونکلدا سیز معشیم دین بار نشانی
سوالیم فا جواب ایغیل کیم ای پیر　　عجب یوق کیم سینکل بولسا بو تدبیر
جواب ایدیکیم اول اوسنا کمن کیم　　کینیب ازوندا نی بار ارسا بیلدیم
ایدکیم ... بیشورسا دیک نا ایرسا　　منکا اجتی ازوندا نی بار ایرسا
بیرا وسینیندا لموغ یبرنی بو اوزوم　　کزیب بعضی سیبی هم کور دیک کوزوم
توغاردین کون بتارغا نیکرو کزدیم　　بو بیر طوماردین ایلکیم بیرلا یازدیم
بی باندین سور سانکیز انکلار من ای جان　　کونکل قوش اد آتی حق و بیزدان
شیرین کوردیک کیم اول گستاخ سوزلار　　اینتی کیم بو صورت قا بی نیرلار
یتا بیستیبر دیک اول نقاش شاقد　　ایوراي یوزک کون اندایی کا مود
حکایت کوب بو صورت ایچرا انکلا　　ایا یهن اوش قولاق توت یخشی تینکلا
بو صورت قصه سی بار بیرباراوزافراق　　اوشول ایتورمن وتی بولسا بیر اغلاق
بو بوردیک اول صنم بیرجا یورکب لار　　بنیکانی نکل منیندین ترغا دیک لار
تمام کیم تنیتی اول بیدان بی خالی　　سوزین میدا انیتا توسیکی سالدیک حالی
کیم اوشبو صورت اول جان جنکل دیمانی　　ایرور اول بولتون سلطانی خانی

f 18 r

اصبح سوسون انجب شیرین اوزیدین　　عجب قان یاش بهار نرکس کوزیدین
اذاق الکینکا المیش سایو اول چود　　بشی بیرلا اوشول صورت قا بوکنور
عاشق لیق بیرلا اسرو کلوک بیرکلیق　　دماغی صبر قیلمادین هم ایرکلیق
اوشول تیرلار دا بدین ایچ توتوب اول　　اوتورتی یول دبنمدا کوزلا نیب یول
کیشی کمیتیجا بو سوز نی انکا سور　　بو صورت دین نی ایستورلار بقا کور
تیلم سوز دیکی مونی بیلکان کیشی دان　　بو صورت سرینی جیقادیکی بیلکان
شیرین تینکل ربجی ارتیب بوردیکی ایلیدین　　خبر بیما دی ارسا اوشبو حالدین

شاه خسرو چکا نیتی شیرین کا بیان قیلغانی

جیقیب فاصد اوشول افسونچی شاپور　　اوزین موغلار قا اوخشاتیب یوروسور
یقیب کوردیکی بیرا قدین انی شیرین　　کوروب اندا بیلیش قیلدی تینکل نشانین
بو یوردیکیم اوشول موغنی اوقوبکل تیب　　نی ایسا اوشبو صورت دین اوقوبکل تیب
عجب ارمازکیم اول بو سرنی بیلسا　　بو مشکل ایشنی بیزکا شرح قیلسا
سیزارمن کیم بو صورت جانی بولغای　　بو نقش اچرا لیبی اول موغ بیلکای
یوریدیلار روان اول بیر اوکلیجا　　قیلیب خدمت انکا موغلار یتکیچا
اوبوب شاپور اداقی تینکل اولیبی　　ایتتی لار اوشول صورت چالیبی
کو توب ایدیک بو سوزنی ایسا بولمار　　خلایق قا بو سرنی یایسا بولمار
بو قیزلار تینکل بیرک یوکروب یقینی　　نی کیم ایدین ایشینسا ایتتی
شاکر کیم اوقتی شیرین اول قیز سوزینی　　نیا بیلادیکی اول دم اوز اوزینی
یوراکدا قانی قینلیب بعرک جیشتی　　براهین من تیب اوزکی اوق یولغا توشتی
ایب طامع تنکلقو سی آو از خلخال　　عجیب زلفی بهار ایرنی شکر بال

صبح عشق

صبح قیلادیک کونکلی نور دیک کیملاکیب　　اوز ایلیکی بیرلا اول صورتنی الدیکیب
کوروب نقش ایچرا اوز کونکلی نشانین　　کوییدیکیب بیر یولی عشق اوتی جانین

شیرین خسرونینک صورتینی کوروب عاشق بولغانی صورتی

او روحپرور آغی تیل سینکل آک بیرلا　　قیلیب قوش اتلادیک اول غال بیرلا
کورونکل بو ادمی نقشی نی قیلادیک　　بیعشقینکلیغ ایی دیوانه قیلادیک
عجب شخص ار ایمیش او شبو ادمی زاد　　بیعکیلار هم کیمشی دین بولماز ازاد
کوروب صورتنی شیرین معنی توشنی　　ایورکیم بو اوزوم نی ایشکا توشتی
اینکل تیل بولدیکیم هیچ نیسا بولماز　　اینکل ایمشلاردین هم ایسا بولماز
جحکل تیل سولدیک کیبی اینکلا آلی　　نیندا قالمادیک دن مجالی
مونونکل چالین غوغ تیز انکلادیلار　　عجب اینی توشتی تیو تانکلادیلار
اوزاقی ایشلاردین هم عشمات　　بو نوعبت شیرینکا ایدیلار کیم ای جان
نی بولسا بولسون اوش بشیرین کیمایکل　　بو صورت رازی دین پرده اچایینک
تیلاینکل جانیمیز بار ینجا انی　　بو صورت خیل بیلا لینکل بار مو جانی
نلاب یاری الارقا قیلدیک زاری　　یاراندار دین تینکار تبسیارقا یاری
شیرین بیلادیکیم انلار راست ایدیلار　　بو ایشکا کیمرتی جان ایزدا یورلار
ینار کوب ایش بو توشما قیلوب سلاجین　　کرال یار انا سونکل تر اقسا ایشین
الیب تیل بو ذوم اوش بولدیک تیرلام　　کوزوم دین او بهو کیبی جاندین ارام
دلینکل سوز کیزلا ما کلیکل دین کیمایینکل　　بو صورتقا عجیب اعلو ایچاینکل
قورا بتلا دیلار مجلس قوراغین　　توزوب اولتور دیلار عشرت یراغین
اذاق کیم ایلکا سونکی ایرسا ساقی　　روان بولدی یینا ینرکا ایاقی

بولور اسروککا بیر اویقو کفایت　　چیچاک کیم چیق الورغا آز نسف کفایت

سورار قیزلارغا کیم اوشبو نی حال تب　　غلط مو کوردوم ارکی بو خیال تب

ینا فرمانلادی بیر قیزغا کیم تور　　اوشول صورت نی ترکین موندا کلتور

ایمه صورتنی کیزلادی اوشول قیز　　آیا بیرلا کون اورتولکا یور هر کیز

کلیب ایرک یرکا یومیش اول اوچتی　　موونکل نیکل بیرگا اویون بیردی کچتی

کینا اینکل تب قوشین باغلانی حالی　　اوشول چیمکان چیماکیدین بولدی خالی

کیجا بولدی یا کون سیمرغ کیبی　　چتب تون زاغی قاندین قاقتا تونی

سوسون بشقا مونوب اندیشه کیبی　　یری دا قوندیلار خوش عشرت ایتی

شاه خسرونینک صورتین شیرینگا اوچونچی کورگوزگانی

کوناردی ایرسا مشرقدین بشین کون　　زمانه تاج کیدک ساریغ التون

اوشلندین بیل منکلز لیکل اول پریلار　　پریکلار کیم ماسون تب تیرادیلار

توشانیش کوکل زمرد نطع یبرکا　　تیب کیلدیلار انلار بو جا بیرکا

ینا اوستاد چین اول بیرکا کیلیش　　بورونقی نیکل نقی بیر نقش قیلمیش

اوشل ایجا صنعت ایتمیش نقش ایچیندا　　جانی یوق اردی اینجاق صورتینده

پریکلار بیرلا بیتی ارسا اول حور　　قودوب صورتنی ترکین کیتی مشاور

پریک یوز کوکل لار اول چیمکان اوزا خوش　　اداق الدا یوریتب قیلدیلار توش

اوشول آی نیکا بیر جام احمیلیضا　　سحار باشین یوموب کوز اچیشی

بونیکلیغ اورنامیش تونکلیب داشوقی　　بوق اول صورت دین اوزگا بیرلا ذوقی

ناکن نتعلی من انی تیبو توردی　　کوز اچتی ناکه اول صورتنی کوردی

ینا صبرت احدا قالدی شیرین　　بر اوبون کیچتی تیبو ایدکی جزدین

انکا کورسا ایشینی عشق اربی — ولی رازین الار دین سقلاب اوربی

اياق اچيش چا ايلدين باردی اوزيک — تيبا بشلادی قان ياش ایکی کوزیک

نظر قیلبنیچا عقلی کیتار ایردی — الار کیرلاسا لار اول اید دار ایردی

سیرب قیزلار بو ایشنی قدغو لار چب — بو صورت قا شیرین عاشق بولور تیب

ایب صورتنی بیر تیب سالدیلار تیز — موینی کورماسا قیلغای تیبو بیر صبر

سورا بشلادی اول صورتنی شیرین — ایتیلار بیرک ایردی اوشول چین

بیرک لیکل ارمیش اوشبو بیر قجالینکل — اذین جیمکا ندا خوش اوتروب اجالینکل

یالینکل یکلیغ روان باندیلار اندین — بیروقلوق کبتی سف قاسالدیک ناچین

بولوت تا قالدی یولدوزلار قوغی — تاکل کیم کبتی ایرسا کون قوروغی

شاور شیرین نکا ایکینچی قتلا خسرو صورتین کورکوزکانی

جهاک بیکلیغ قیزار سب جیقتی سا کون — تعل اوت رنکین الدی کیبتی قوتون

اجیب نکا مونکوشلی راز کینجیس — بیرادی بیر یوزین خوش قیلدی یکت

بیروقلوق کیم جهان قا بیردی سا نور — یسا انلاردین اونکی تیرادی شاور

اوراقی ینکی یسا بیر صورت ابتی — اوتورتی انی اوزکی توردیک کیبتی

تاکل انی ایرسا اول بت لار ماپیلار — جیماکی دار تیش اول جیمکا نکا تولدی

یسا اوینا یو بشلادی هماتی لار — توزوب مجلس اوتوردی کورکا بایلار

یاریم رغبت بیلا اوتروزلار ایردی — سوسون مغلی کوتکال دیمی قدغو تاودی

قوبوت کیم اوینا یو بشلادی انلار — زمانه کور ینا نی قعثور جاق اویار

انکیبجی ناکه اول ایکی اوترو بقنی — کوروب صورت ینا جان اوتقا بقتی

اینکل عشقیقلار انابت اوکلی قونی — جیقتب عقلی بشبندن کیبی قوتی

f° 16 r°

ایب الکینکه اول بر پاره کاغذ   تمام خسرو مشکیز تیکل چیزدی صورت

قیلیب صورت اوشول صاحب معانی   اوتورتی بر بغاج توبیندا آنی

یوک یکلیغ روان اول بیکل کیتی   اول آغولار بوک نیکل اندا بیتتی

توشوب اوانتوردیلار چیکانلا اول دم   چچاک اوزرا چچاکلار بولدی خرم

بیجا بشلادی لار گل اوزرا عنبر   کولوشماکدین توکارلار ابردی شکر

بقیب تان چچاک تیکل یوز لارینکا   یغوشماز لار تیکان چیچ اوزلارینکا

یاشیل چیکان اوزا خوش اولتورورلار   ایکی دوست تیکل ارادا سیغماز اغیار

توزوب مجلس سوسون کلتوردی ساقی   یورستو بشلادیلار دور اداقی

قیلور عشرت اول آی و موبجا یولدوز   اداق کیتماز الیکدین تونلا کوندوز

سوسون قیلی دماغ لارغا کیم اشتی   فرح تپتی کونکل اندیشه تجتی

توبوب مجلس بی محجوم تب گل ایکلار   سلا بشلادیلار چینکل بیرلا یمنکلار

بیرک بلبل سکیر اون بیرلا سیرار   چچاک تیکل بیرک جیکان اوزرا اوینار

سفینی دین اوزکا جیم ساقینج لاری یوق   تماشادین اذین جیم ایشلاریک یوق

اوش ابجا قیزلار اراسیندا شیرین   طولون آی تیکل الار تیکلوادا پروین

کیموکل کونکلین دا یار اورسا محبت   قیلورمن تب اینکل یادینکا عشرت

بوسون احیب قوش ایچی واجوردیک   بو خوشلوق بیرلا هر ساعت کیچوردیک

بقیب اوز صورتینغا کذ فوقانیب   اژوندا بیر نظیرینی یوق تیو سایب

منیم تیکل یارمو بیرایی تیو توردیک   بقیب ناکاه اوشول صورتنی کوردیک

بی نقش اول کلتوردیکل تیو بوبوردیک   بیشورمانکل بورقم موندا کیم اوردیک

الیب کلتوردیلار ایلکینکا آلدیک   بقیب صورت قا حیرت ایجرا قالدیک

بی قوبیاق لیق قا کونکلی رام بولغه   یناتوتماق لیق قا انلاردین اویا لغه

اوس ایدی اول دیوینی ایزدار ارسانک   بیل ایلنی سانعاسن اوزینی کورسلکر
حجاک رنکین ایلغلی اجا یاشلار   قراتون کیذمیش ایتکل باشی بلشلار
ایدی جینل موجانانکسوق ایشلاریک بار   کوروب عبرت قیامتنی قیل ابراز
نطبیس بو حکایتلارکا قالما   وفاسی یوق اژون قانکیمه قیلما
سوزونکل بشلا بو یبرد اقالماغینکر کیم   ابشیتماز لار بوسوزنی بیلکالار مع

شاوور شیرین کا خسرو صورتین کوزکوزکابیتن ایوز

حبار بیکلیغ سیجین کیم تون تراد یک   یروتلوق اوشبو عالم دین بیرادیک
نیکیلدین ابنوس دین نرد عیتی   فلک طاسیندا یولدوز کعبتینی
جقیب اول مشتری منشور ابلیندا   ینار تیرشاه ایتی شاور ایلیندا
کوب دیراجیا اول فرزانه شاور   بیراز تیکلاندک یولدی ار دیک زیجور
بابش لار کیم بولورلار ایردی انلا   بیلورلار ایردیک کیم شیرین قیلا
الاردین سوزدیک کیم نا یکی بیرلا انلار   اوشول کورکلول صورتلیغ کوترو جالار
یومانکل قایو بیر بیرطا قیلورلار   قایو جیمکان اولا عشرت قیلورلار
اوشول بیرلار خبر بیردیک بو یبرکا   کیم اول جان الغوجی لار برجا بیرکا
یوطاغ بغوسندا بیر خوش منزلی بار   تولوغ جیمکان یناتور لوکل جیجاکلار
سپهر و نیعندا قیلورلار برجا سرخوش   قیلورلار کوکل باش اورزا آل سوسون نوش
تاکیم جیقتی کون تینکوسی ایندین   قجا بشلادیک تون تونکل کیشی ایندین
کوتاردیک ارسا مسرودین بشین کون   اژون تولدین یروق کیق قرا تون
قوبوب شاور اوشول قیزلار دین اوکل تیز   بیلین بغلادیک یلادی فتنه انکیز
کلیب جیمکان کا بولدیک کل لار ایشی   کیم اول ایردیک جیجاک لار تینکل بلیشی

اکر دولت منکا حوذ قیلسا یارک   کاتورکای من ابی شاه زاده سارک
اکر تماسا سن مج جان ناچار   خبر قیلغای من ای شاه و جهان دار
توکاتی سوز بیلین باغلادی قوبتی   شاهکا اوش اوغرادیم تیو بیر اوبتی
بیراکی بوریدک تیما دین توتوب یول   معین باتو ایلیکا امکانیب اول
نجیب کیلدیک یارک لار تاغ لار اشا   قیلو تاغلارغا تاشلارغا تماشا
کورارکم تاغ اوزرا خوش چیچاک لار   اچیلیش زندواج لار قوشو سیتوار
کلیب یاز کونلار اول قیزلار اوشرابدا   تماشا قیلور ارمیش لار خوش ابدا
بوشاور جمیشی و قیشدا تاغلار   چیچاک اچلیب یشارمیش اردی باغلار
الیب تاشلار چچاکلار بیذعی رنکی   بیرک سارینغ بیرک آل بیرک زنکی
توشانیش تکما بیر تاغ اوستیندا   زمرد نطع اذ اقلار استیندا
یغوق ایردی عراق املیکا اول تاغ   اتاکیندا مارا ایردی بیر طریف باغ
ینا بیرد نیر اوشول تاغ اوزرا تاشیدین   قوبارمیشلار کیتیش لار ایلدا تاشیدین
توشوب دیوا بچوا کیردی اول توتوب تاک   اوشول یانکل بیر لا کیم بوریر کوب ابدال
ینا سوز ایغوچی ایر موندا غ ایدی   سوزک نیکل بیجوسین عالم کا بایدی
کیم اوشبو تاغ اتاکیندا اونکور بار   قرا تاش ده دین صورت بار اطاق او خشار
هر ییلدا کلور بیر قیسراق اوش ابدا   سا قیتغای سین جانی تاش ایردی تیدا
ییلدا اول بیر بیغاج بیرنی قولان تیکل   بیتیب کیرور اول این کا بیر ییلدا ن تیکل
کوروب اول تاشنی اندا شهوت ارتار   اوزین راغب بیلا اول تاشقا سورتار
ایدرکی حکم بیلا یو کلوک بولور اول   اوغان فضلی بیلا بیرور انکا تول
نه بیکلیغ کیم قولون توغسا اوش ایدین   بیلیب بیلی اونی را اول ایدسا تزکین
ینا سوز ایغوچی انداغ ایور کیم   بوشبدنو اینکل اورعی تیو بیلدم

اینه
۱

f 14 v

حکایت قوی سوزونکلنی مختصر قیل　　اونوتما تورکستان غا سفر قیل
اوزونکنی بت نی تنغانلار قا اوخشات　　تپ کور اول بونونی حیله قیل بت
کوروب انکلا کونکلدا رنجی بار صبو　　یا خود هیچ ادمی اور غوس سفارمو
اگر موم یکلیغ اول بو مقرر نفشین　　تونار بولسا روان اور مهر نفشین
تیمور تیک بولسا کونکلی قیل خبر کیم　　سفوف ارکان تیمور نی تونکا کابیم

شاور کهستان نی بارینب حیله قیلغاینی ایونی

بیر اوبدک اول معانی کانی شاور　　کیم ای خسرو اولاش شاد بلبوم تور
ارزونکدا دایم اذکولار بیلا بوت　　بمان کوز کورک تینکدا تماسون بوت
دعا قیلمیش داسونکل شاور سزور　　جواب ایدی کیم ای عالم دا مغتر
تمامی نقشبند کامین خود بیر کاسن زنکل　　ولی نقش اوزرا کلور بولسا تیکل اولی بیکل
نی صورت کیم قیلور من اندا یوق تیل　　اوجا بیلمار نی قویش کیم چیرسامن بیل
بوایشکا جان من بیجان بیلمان　　عاجز لیکل دین ادین هیچ جان بیلمان
ولیکن جق دین اوش یارک قولاتین　　کوجوم یتمیشجا بیر جان قیل ایتین
کونکلدا بولماسون هیچ تورلو فکرت　　کیم اول فکرت بولور جان اوزرا محنت
سن اولتورسا دمان عشرت بلا خوش　　کیم ایدک یولغا موندوم من تنی اوش
بو یولدا قیلا غام بیر لحظه آرام　　قویان تیل یوکرو قویش تیکل او جاسام جام
سینی تیدورما قیجا تیماغای من　　بو اوت سوندورما کیچه تیماغای من
اگر اونکل تیمور لار اجوا بولسا　　یا کوصو تیکل تاش آرا کیز لا نجلسا
جیقارغای من تیدک من ایی ملینتین　　تیمور دین اوت تیکل کوصو ما تاشدین
ئیکان بیرلا یراشیمیش تیکل جهاک باز　　یراشغای من آلار بیرلا توزوب ساز

اوروش دا ایرنیب ارسلان پنجه سینی   یغان دین م چیقارور لار بیلی نی
اکوا وجناج دا چورک ایرسا مشهور   اول ایل اوجناج ایرور اول قیشلار جور
مفعن بانو بولار نی مونینگ اشرار   حا بین بیلسا بولماز النونی بار
آخور دا ایرا آتی بار ایلکا بیرماز   اداقی توبرا قینکا بیل اباز نماز
سبق المیش هوا دا قوشلار اندان   سُنُدا ایترا کجا قور قماز بولسا طوفان
یناهین کوک کا اوقکا دا یلمیش   فلک نی ینی مندان ار تغار و سالمیش
نموز تیل توباقی ناغلار قزلد اول   بیتی دزبانی بیر کولجا یورار اول
رمانه بیکلیغ اینکل بو کروشی جیبن   اوزار بولدوزنی تون تنکل ابدسا تن کین
ایرود شبدیز آتی زنکی تون تنکل   سغار غایت لقی اول یورک کون تنگ
نی شیرین تنکل کبی کوردیک بو کوزوم   نی شبدیز تیکلیغ آط اشیتتی اوزوم
توکا تنی ایرسا سوز سا اوز سرور   فراغت کبی عشق اوبعا ندکی کوکرار
بونکلیغ عشق اونیتی سالدیک بنیاد   اوشول جین اجرا کوب نقش ایتکان اوستاد
مصور شیرین کا بغلاب نانکلا دیک شاه   بو شیرین تیل سوزین کیم تینکلادی شاه
معطل بولوب خسرو اوشبو اشیتن   تبوب تعبیرکی اول تونکلی توشیدین
بولوب مندا کوزیندین اویقو کیتی   عشق عذاب ایتیب کیم کونکلیب اوتی
همیشه بو حکایت سورار ایردیک   ادین سوزنی دیبا غمیدین چیقاردیک
نجاکون اوشبو سا قینج اجرا قالدیک   قوروغ سوز تینکلا یورا لمنکری سولدیک
ایش ایلادین باردیک ایرسا ایل کوتاردی کیریب بیر خلوت ایلا اجرا او توردیک
حکایت ایغوجی نی اوندایب اول شاه   بو شیرین جالیدین اول دم بیلدی آگاه
قیلغ درمانده بولدوم خبر ایدوبا دار   مدد قیل بیر ایلیک توت بیدکیم زنهار
بو کونکلوک ایلکا کیم نجاد سالدینک   تمام اینکیل بوقا ایرسا جانیم الدینک

حکایت

تمام بیرما قلاری بیرماق شکر تیکل   بیلاکی عاج تیکلیغ تینی قار تیک

اویا لور اکی اینکل کون تکل اینکیندین   خجالت تیغ بولور نون هم میمکینیدین

یوزی شیریندین سوزی شیریندین اوریکی هم   دیی جانغا سبب عیسی و مریم

لوش اندین اوترو بولمیش زلفی زنار   ایرینی لعل تیکلیغ تیشی هم هار

اینکل اول لعل و بیجو شکری نوش   مفرح ارکان اول سوزدا قیلور خوش

قلب نقاش لار نقش ایلتی چین کا   قوذوب بش اول اداغی توبرا قیسکا

مهین هانو توزوب بوپرده داساز   چیقار بیش شیرین آنی برله آواز

نی کورکلوک قیش کیم اول ایل لارا ابار   فروغ شیرین تیوغیندا بولورلار

توکال سیمیش اصل زاده قیتیندا   بولورلار هرجا دایم خدمتیندا

نظیری یوق الار نینکل کورک اچیندا   الارنینکل بولماغای چین و ماچیندا

مثالی یوق قوتی راست بیرکا   توزارلار حنل تیکلیغ هرکا بیرکا

خراملاب تیکما هری چین همای تیکل   غلط ایدیم بوریبولار توتون آی تیکل

توشوب باغلار دا خوش مجلس قورارلار   بو تیکلیغ ذوق اجیب عشرت سورارلار

آرم باغی بولور اول دم دا بستان   تولار بیر باغ فا موجها نارستان

تمام ملکلو الار نینکل سرو ازاد   خراملار لار هرکه هربیندین اوستاک

تولوب بسته اعیزلار قند و شکر   عجب کیم انجا شیرین بولسا کوثر

ارین یاقوت وتیش در لفظی گوهر   سیارکل اینکل اوزرا سطلاری عنبر

کنارمار لار نقاب ایل کورماسون شب   بیان کوزلوک هنیبه زخم اورماسون شب

بو تیکلیغ کورکل اچیندا ایسلاری یوق   تاماشا دین ادن صبح ایشلاری یوق

قیلب جولان ازون اوتقا یفار لار   بیراقدین خوش تفرج کا بقارلار

بغی بیکورسا ناگه ایل لار بیکا   قونار ماز جان کیرور تنک ایل لارینکا

فراق جادوسی کورکان نی اورتار   یمان کوزلوک کوزین کون بیرلا اوزتار
تیلین تیراتسا اول ایل لونعلین آفلار   سوزی افسون منکیز تیل تیلا زلی باغلار
کولار بولسا توکار ارتیندا توزیت   سوجوک بولماز توز اول شکردا شیرین
بورین کورکان کیشی ایم تیهو سافتور   کوروکلی کوزکا ای یوزی بیرور نور
اینیکل شعبنکا پروانه بولور جان   یروقلوقینکا یوق هیچ بتغو امکان
قاشی یا تیکل اینکل هم کیرپوکی اوق   اینکل تیکل یا واوق ازونده بیر یوق
صبا خرقه کذب اول زلف و قاشیدین   سنار قوندوز بیلا تیش اول قوماشیدین
قراقی اوزرا بولمیش غنچه تسقاق   سنافی آلماسین سنلار بقلاق
ینکاقی کون یرو قینکا یول اورمیش   اینیکل کورکیندین ایکی هم اوقا توزمیش
کومش دین تار یتکلیغ ایکی پستان   سیجار شکر انکار اول شکرستان
نبات توکلور بیرار تبراتسا لعلین   صفت کیم قیلغای اول شیرین فعلین
یوزی کون تیکل سیجی توت آلنی ای اول   کوزی نرکس اینکلی کل کورکا بای اول
اوغان صنعیندین اول بیر سروقامت   کومش اندام ایرور شکلی حلاوت
ایکی زنکی جیجاک اوستیندا اوینار   انی کورکان لیلی تیکل جانی کوینار
ایشوق تیکلیغ سجار زلفی اولاش لین   کوزی یاشی بیلا یوییش ایتاکین
اکر اندا نه السا اوز کوزین دین   یوز آهو املایور اول کوزلاری جیین
کیمیکا ایتسا اول کوزلاری آهو   قویان تیکلیغ کیتار اول کوزدین اویقو
تمام خرمن جیجاک تیکل تدرک یوق خار   جیجاکیندین یوق امکان الیسا دیار
اینکل اول نرکس مخموری یی ایسام   تیکار ریحان آتیم باغیندا همه دم
قاشی جین بیتام آیی تیکل هلالی   اوزین قربان قیلور کیم کورسا حالی
خیالی یی کوروب مجنون تانکلار   جمالی بیرلا تیلی قایم اوینار ۱

تمام برماقلاری

جهانینکا یکیت بیک بار بولسون　　مرادینکنینکیل کلی بی خار بولسون

شاه اوز خسرو و فاتشیرین چکاینین بیلغانی سوزی

فلک اسیندا کزدیم موبجا آفاق　　عجایب کوردیم اروز اجرا بعدئ

کنستان جذبیندا خوش منزلی بار　　بقین دریا فا ای شاه سزاوار

بورسون اندا بیر خاتون فرمان　　تونار فرمانینی خلق و بیابان

ایور اول اصلی شاه زاده بیلورمن　　اینکل جکلین دا برجا ملک ازمن

نوع شاه دین انور ملک خواجین　　اکو بیرما سا نوشروور بیندا ناجین

بار اول منسل قلعه جی ناغ او ستوندا　　خوینه کوبراک اینکل هم انجمنده

ارا نلا دین اوتوب راک اردی بار　　مهمین بانو انا نیمس اول سزاوا

اوزک اولتورمافینا خوش هوادا　　براشنور میش بجا قوتی مصفا

بولور مهمین بانو یازکون لار داختم　　تماشاسیز کیجور ماز بیلدا بیزدم

تلور یای کون اوشن ناعلارینداه　　جهل بیل اجلیب اوینار باغلاریندا

ینا کور بیر بیرک بار اتی انجا ز　　قیلور صید اول سالار قوشلار زفاشنه

بولور بیر ناغدا قیش فصلین دا دایم　　هوا شطرنجین اوینار معدن قایم

ایرور نورت فصل اچیندا اختیارک　　هوا خوش قیلور جشمینکا یارک

بو موبج مال و ملک و دولتیندا　　قوبندانی قیزک یار بیر فیغندا

تیلار اینکل اوجون او شبو جهان نی　　بریستور یوزک نوریک جیقا تونرنی

اوزین یلغوز ما یوک یوق ای جهانگیر　　قیلور اوز رایی دین مینکل تور لو تدبیر

صدف اچرا بیز یلمیش نینکیل جنلارکی دُر　　نشی نینکل شعله سی دُر کلیبرور نور

سحاب وا فاینکی لعل بدخشان　　کورارمن بولمیش اول دُر اوزرا غلطان

f° 11 v°

15 Najstarsza wersja turecka

ایچینینگ بیرلا ساقی اول شاه قانیکدک   یمق دین مانی صایف ساه قانیکدک

وبار وکل لوکل بیلا اوکرانیش اوغلان   بوبیکلیغ اشینکا بولدی کوب پشیمان

دعول کیم بولساحین دولت انکا یار   همیشه اول اتاسی کونکلین ایزدار

اتانی کیم بوبیکلیغ بیلسا خدمت   اوز اوغلیندین ایچینینگ تنغا عزت

دعول ادکو بیان بیلسا اندین   کیرو اوز اوغلی باندور غایی جزایین

کوروب هوشیار اوغول قیلمش ایشینی   مونونگ نیک رایی وندبیر بیلمیشینی

اکلیب قاب اوغلی قلغان مکرو رایین   ایب بوریکا سوزندک لون جزایین

توب اوخشار کوزیاشینی سیلدک   ایچینینگ بیلا عیل نسب محمد قیلدک

توب خسرو دشاه اول حد مسبندین   اوزون تولدک ایچینگ ادکو ایبندین

عدل بیلکوسی بیلکوردک اوزبیندا   جهان توناق نشانی هم بو ریسدا

خسرو نوشیندا اوغول اتاسی نوشروانغه توشکانی

خال کیم حبشی تون زلفی بهاری   قرانکغو لوقنغا کیردی کوب جهاری

توباش نوربکا اژون پرده‌ه تونی   یرو قلوق بیر بوزیندین قچتی کیمی

لیمی بولدیبا خسرو اینکا کیردی   ایدی کا بیلهاریب بیردم اونوردی

سفیج بیرلا نوشینکا کیردی نوشین   سقوناد یکل نیو اول تونکلی نوشیدین

کوران اوز جدینی نوشیندا اول تون   کلیب خسرو قا ایتور ایی بوزک کون

سلموبیلوکل نورت تانکل کیتی ساسیندین   بشارت قورت تنکل اوزرا جنکلامیندین

برمونر میکان دیت تجدهنو بهدیکل   نجا کیم اجیغ ادسا تاتلی تیتدینکل

کونکل آمونجاسی قونیونکلدا بولغای   ایچینکل شهوت کیلی ارادن غا تولغای

آلبیغ کیم کشتی لار اطیکل اذاتی   کونکل امکاتا دیکلای جان بوتالی

f° 11 r°

ثانى اول عدل و اول نوركوك اوش ايلدك كيم اول اوز او عليسكا انداغ قهر قيلدى
بوكون يارو فسوز ابر حنكل ثانى نوكلور حيله تنزو بيركيم كوب سلسا قونلور
نابيت قطب انجا امكانيدا اوزونكلى حكايت بنلا قوک اوئمار سوزونكنى

خسرو اتاسيغا اوغلارى شفاعت كلتوركانى

شاه كيم خسرو اول خوار دوقى كوردى اوز اتشيندا بيرانجا سا قويوردى
يمان قيلديم نيچو اول برجا ايشنى مكر بيرلا نونوب تورديك بو باشنى
بو سانيش بيرلا بيرساعت اوتوردى اوتورماق بجشى ارمار تيو توردى
شفاعت قيلغوغا يغلدى اوغلانلار مبينى شاه تغيكا ايلتيتكل تبانغلار
عجب بولوق شاه قبول بيلا شفاعت بوكيچكان ايشدا بيلماس ملامت
كتن كيبك قيلبين ايلكا الدى كوروب خلق جهان فرياد قيلدى
اوغلانلار ايلكا دو بوريلار اردى اسيرتيكل شاه زاده سوكلار باردى
بنب تخت اليكا كيتى قراركه ياروقلوغ لاريكل ايعلاس بيلديرماك
سيمراى شاه بيرلا اجاق بارز قلا اوغلوق قبل كيچكلارنى تعبيلا
بو بوسنغى كوروب بوروكا بيرما كيچيكل اركان اوغلوغ بارونى سيوب
كيم بوبير باروقوم قيلغيل عنايت شاه اولكا سينكا بوق جيح ميسر امانت
منعوز سوت بيذلا نونا غيلماديم اى شاه منهم قابيم بى سوت تيكل تتوكما تاكاه
آى خيتم ايسا اوشال اول قيلجيم م لولتورسانكل اوشبو تسليم بولدوم
ني قوغوبولسا نيكو بوركاى اردم بوكز شاه بولسو خشنود اولتوكالى
بو سوزلا ايغو بيلا نوبراق فا انتاب بكيبين ساللى ااذاق اكنهدا ايغلاب
كوروبكين خلايق نينكل قرار كيب قوغ يغلادك لار اولدم دا زاركي

ديكا

f° 10 v°

بلادا شاه زاده ایف تبلادیک بو سر خوش لوق بیلا مجلس بیزادیک
اولتوردی اول کیچا عشرت بیلا خوش تانکل آغنیجا پیلو بیر بیرینکا نوش
صُراحی قیلقلی دین نغمه خُرّم بولوب جان هم فرح لار تپتی اول دم
شراب ارغوانی نوش قیلدیک تانکل آغنیجا قوپوز جی چنگل چالدیک
بو عشرت اجرا ارکان قیلدیک آواز قرانکغولوق قوشی چیب قیلدی پرواز
بنا شاه زاده نینکل خدمتچی اوغلان کوچا ملاسغون المیش تیبو باغران
بو غوب کون کیم جهان یوزین بورتی قرانکغودین بو عالم یی اریتتی
تجب زاغ نینکل ملک طوطیسی دین توق قنانی استیندین جیقتی بو کوب
تناک کیم تون نقابی کیتی کوزدین خبرلیغ بولدی عالم اوشبو سوزدین
کیم اول خسرو ادب سوزلوک قیلمیش اتا سیندین تنال قورقماز بی بولمیش
نجات کیم تیلین نیمان لار بار ایردیک بو سوزنی شاه قولا تینکا تیملودیک
ملک بن یازوقین سلطان تیدیک هیچ آبتنی لار نیجا کیم قالدی اول لیچ
اطلی ابلتان لاغیندا اونلار اردی قولی هم عون لاری قول تیکودیک
کیجا بیر درویش اورنین کوچ ایتی نامحرم لار سا جنکل اونین ایستی
اوغول دین اوزگا لار قیلسا بو ایشنی کیتار کای ایردی شاه اول تیندا باشنی
اجار قصّاد او کوش ایلیدین تمار لار اوز ایلکین سنجا بیلماز کونکلی قورقار
ملک فرمانلادی خنجر ایلنکل تبت کسیب اطلاز ازانینی سایلنکل تیب
قولین عون منیم تیکان کا بیردیک تشکّر شون منیم تیکانکا بیردیک
قوش بیرلانی کیم رضتی بار ایردیک انی بیرجا ایت ایذیسینکا بیردیک
قوغ کستوردیک جنکلی بزنا قبی کسیب قبل قوذتی لار جنکل اوریا قینی
توزا موندا غ سیاست یوریو ایردیک ایتماز بانقا اوز اودعی کورنی کوردیک

حیف عفلت دین آگه لیق قانیکدک   تموغ اردم اوزا شاه لیق نی نیکدک
تاریلدک لرسا ادین جهل سوسی   انکا بلکوردیک سزلار جاینسوسی
تموغ دین اوذروب اول خدمت جهانین   کیجورماز ایردیک خدمت میرزمانین
اناسی سفدی جما بندین ارتوق   جهان خود نی بولغای جابندین ارتوق
اتیل باشی اوردن بولسو تیو شاه   ظلم دین بیغدک ایلنی قیلدک اگاه
جاقیرتی بیلسو تیب روسنا وتهرک   نیکار کوچ قیلغوچی قا شاه فهرک
کبیتی کیرما سو باغیلار باغینغا   نغار سورما سولار هم ترلاغلا رینغا
قابوکلم بعسا نا محرم یوزینکا   قیقیرتی وای تیب اتیکل اول یوزینکا
سیاستی یوریکای من تیو شاه   بوسوز اوزا نلیم آتت اجتی ناکاه
شاه اوزعدلی اوزا توردیسا دایم   جیغلی بای بیرلا تزد او بیادک قایم
خراب لیق ایل کونار دیک برجا باندین   ظلم فحی سی کیتی ارسا ایلدین

هرمز خسرونی یازوقلاغانی

قضا نا بیرکون اول خسرو خرامان   ایرا اطلاندک قیلالینکل تیو جولان
تماشا بیرلا آق افلاردا اول شاه   سیلا کوردیک بیر اقدین بقتی ناکاه
اتیکل تورت یانی جمعکان اردی خرم   توشوب عشرت قیلالینکل سزدک بیردم
ایجاردا اول سرابی ارغوانی   جیجالی تیکل کون یوزی نیکل کیبی قانی
کلبور داکون جصاری توشتی بیرکا   یتیب هندو جریکی توزدیک بیرکا
هزیمت بولدی روم سلطانی سوسی   خبر انکلادی هندو جاینسوسی
بولوب هندو جریکی برجا بیرکا   کیجب بو کنبذ خضرا دا توزکا
نیتکم هندولار عالم نی توتی   نیلوفر تیکل سپیکا کون قلقاین آتی

سلاا

f° 9 v°

بیلیک سوز ایچرا ایداغ بولدی فاضل   معانی بحریدا بیر دُرّ کامل
فصیح کلیم روان سوز سوزلار ایردی   سوزین ایدین اوبالیب کیزلار ایردی
بیلیک تیل هم کورینی تیجکا قیل تیل   سوز ایچرا قیل یرار ایردی او طولنیک
توقوز یاشیدا سونکل اویون بی سالدیک   بهادرلوق قیلیچین ایلکا آلدیک
یتیب اون بیشکا کیش یاغلاندیک بیلکا   اوکوش دوشمن باشینی بردیک بیلکا
انینک حوفیدین ارسلان تیترار ایردی   قیلیچین دین یغانلار قورقار ایردی
شیطار ایردی او قیل دین توکون بی   سونکی بیرلا یزار ایردی بوکون بی
اگر دوشمن غا کیزلاب بیر اوق اتسا   قابو قیلقان توزار کیم قوشنو توتسا
کبیکی کیم اون یا بیرجا ترتسا اسان   انینک یاسین کونوریمان ایردی بیردان
کمندین دین قوتولمان ایردی دوشمن   یرادازدی اتی کیم تبا توشمن
ناگاه بیر بیلدیریم تیک کوکرار ارسا   سونکوجین تاشیدین اوتروار ایردی اورسا
تمام کیم عمریکه اون تورت یاشغا یتتی   بیلیک یمدعی تن غافی بی توتتی
تطور کیزلانی جستلوق لارغا بیلدیک   بی ادکو بی یمان بارجا بی بیلدیب
بار ایردی بیر بزرک ابهذ اتلیغ   اولوغ بیلکا یوزک سوقلوغ اوهاتلیغ
بولوب کیزلانی رازلاری بیلیب جهن   فلک کنج لاری نیکل ناییش کیلیدین
اذاقی بیر یوزیبی هنجا کزیبیش   فلک انینکل اشین رابیجا توزمیش
ای خلوت غا اوندایب شاه زاده   کلیب رخ بیرکا قویدیک شاه بیاده
علم دریاسی دین ایزلاب جواهر   تبوب توق اپناکین بولدی شاکر
بیلیب تعلیم ایتیب کونکلین یروتتی   اوکوش حکمت بیلیب قوتساق دا توتتی
قوغ توع ایچرا اول شاه زاده چالاک   بولوب ما انکلادی بوجا سیر افلاک
… عمریندا اول بیر دُرّ مکنون   بو نیکلیغ علم ایجندا بولدی ذو فنون

f° 9 r°

مونونکل تیکل ایمیش اول بهر بهر عاقل　　کیم اول اربمیش قموغ نوع ابجرا کامل
نونولدی ارسا نوشروان تیکل آیی　　قونوب هرمز اوزا دولت همایی
آنا عنبین بلیب اول داد قیلدی　　عدل بیرلا جهان آباد قیلدی
نونار ابردی اناسی تیکل نورا سین　　اینکل زمینغا قالیب هم یوراسین
اوکوش قربان قیلیب اول شاه اوغلاندین　　تیلادی بیر اوغول بیکرا کی بو جاندین
اینک درکا هینکا قیلدیسا زاری　　اوغول بیردی انکا کوهردین ارکی
اوغان تیکل بخشیلی دریا دین دُر　　اینکل شمعیکا بیرمیش فضلی دین نور
مبارک طالعی دولت نشانی　　یورسدا ملکولوک شاه لیق نشانی
بتیین خسرو لیقین کوردی اناسی　　اوش اتدین اوترو پرویز بولدی آتی
طریق لوق ابجرا کامل ایردی ذاتی　　بو یولدین اوترو خسرو پرویز بولدی آتی
یسکا فی کون منکین کون یعقسا بولماز　　یوزین کورکان کونکل داغ قدغو قالماز
انی شاه تبوعینکا کا تورورلار اردی　　ایل اینکا کلی منکین کونترورلار اردی
چیرکا جولغا بلمس کبین پارنکل　　تمام دُر دانه بی کبز لاب نونار ننکل
تاکی کیم حبفتی جلیکل دین جهان غا　　سفوکلوک اور غبین اکتی بر جا جان غا
ربهل اسمیتیغا اینک ارتوردی دولت　　بیلک تعلیم ایب اوکراندی عزّت
تمام بیش یاشغا یتتی ارسا انکلاب　　کوروب کوب تنکلیغ عنوت الدی انکلاب
جهان کیم الیتی یشغا یتتی اول شاه　　قموغ یونلاری اشکلات بولدی اگاه
یتتی یاشغا یتیب اول سرو قامت　　کل اوزرا سکل تماق قیلدی عادت
انینکل تکلی کودکی بولدی ایلدا مشهور　　یوزین کورکان یوسف تیو ساتتور
اناسی قیلدی بیر اوستاد ترتیب　　اینکل روزکاری ضایع کیماسون نصیب
بوسوز اینمندا سونکل کیعتی بیر انجا　　ضنو لیکل بولدی خسرو اوز چالنجا

f° 8 v°

ملکه دولتی اشرار بولسا	بنا همت بو قولونکا یاد بولسا
نچاکا تیکرو نیرکل بولسا اوزوم	دعا بولغای همیشه تیلدا سوزوم
ملیکه نیچه بک شاه یار بولسون	همیشه تنکری سی جبار بولسون

کتاب نظم قلماق سببین بیان ایور

نچا یل بولدی جانم اوسکار ایردی	کونکولدا اوشبو اندیشه بار ایردی
تاکل شاه تنغینکا بیر ترغاسن تب	بو کونکلوم قذغوسیدین ترغامن تب
کوروب کونکلوم تیم استرو رغبتیم بار	بو بوردیک تیم قنچلان ایدرکی ای یار
روان ای قطب ترکین کیم بولود بیل	نی بیلکای لار سینی سوزلاتا سانکا تیل
نظامی نظمی تکلیغ توز سوروکلی	اینین ملکوت خاننکا بو اوزونکلی
جانیم بیرلا ملیکه آتینکا بیر	کتابی قیلغوقا قیل بیرک تدبیر
بو یوم شهرینکا کونکلوم اردی سلطان	جانیم ایدین قبول قیلدی بو فرمان
کونکل فرمانینی جان بیرلا توتوم	اذین سا قینیخ نی بیر یولی اونوتوم
قران بیکل قیناب اوش سوزدا جیوردوم	نظامی بالی دین حلوا جیوردوم
جانیم ایجینغا اوشبو بارسی تیلدی	جیوردوم توز دوم اوش نظم اوزرا قیلدی
جیقاردیم خوش بدیع لیق تنغ بو کولین	کونکل لار قانسو تب بو ماتی شکرین
تیلبخان دولتی بو قولغا یاری	کیناردی تنکری طبعیم تونکلی غباری
توزوب تیل بلبلی بو نظم اوزرا ساز	بو بوده اجرا کلتوردوم خوش آواز
مرادیم ایردی اول کیم بو قتوغدا	کیلیب یول نسامن تب بو تنوغدا
سفر رنجین کوردوم اوزوم قچ ایام	تنوغدا جتیم ایدی اوش سرانجام
نچاکیم کلام ارسامن ولیکن	توکال کلدیم توکال بیک بخشی اوش جبن

f° 7 v°

16 Najstarsza wersja turecka

ملکه دولتی اسرار بولسا   بنا همت بو قولونکا یاد بولسا
نچاکا تیکرو نبرکل بولسا اوزوم   دعا بولغای همیشه تیلدا سوزوم
ملیکه تیبی بکل شاه بار بولسون   همیشه تنکری سی جبار بولسون

کتاب نظم قلماقنی سبب بیان ایور

نچا ییل بولدی جانیم اوسکار ایردی   کونکولدا اوشبو اندیشه بار ایردی
تکال شاه تنغینکا بیر ترغا سن تیب   بو کونکلوم قذغوسیدی ترغامن تیب
کوروب کونکلوم تیم استرو رغبتیم بار   بو بوردی تیم قبخلان ایمدی ای یار
روان ای قطب ترکین کیم بولود بیلر   نی بیلکان لار سینی سوزلاینا ساتکر تیل
نظامی نظمی بکلیغ توز سوروونکلی   ایرن بلکوت خانینکل غا بو اوزونکلی
خانیم برلا ملیکه آتینکا بیر   کتابی قیلغوقا تیل بیرک تدبیر
بو یوم شهر سکا کونکلوم اردی سلطان   جانیم اندین قبول قیلدی بو فرمان
کونکل فرمانینی جان برلا توتوم   اذین سانیغ نی بیریولی اونوتوم
قران تیل قیناب اوش سوذ اچیلوردوم   نظامی بالی درین حبلوا چشور دهم
خانیم اینغا اوشبو بار سی تیلدی   جشور دوم توز دوم اوش نظم اوزرا قیلدی
جیقاردیم خوش بدیغ لیق سوز بو کونکلوم   کونکل لار قانو غب بو معانی شکر دین
قیلبچاق دولتی بو قولغا یاری   کیتاردی تنکری طبعیم تونکل غباری
توزوب تیل بلبلی بو نظم اوزرا ساز   بو پرده اچرا کلتور دوم خوش آواز
مرادیم ایردی اول کیم بو قبوغدا   کیلیب یولسا من تب بو تبوغدا
سفر رنجین کوروم اوزوم قچ اتام   تبوغغا یتیم ایمدی اوش سوز انجام
نچاکیم کلادیم اوسامن و لیکن   توکال کلادیم توکال یک بخشی اوش جیبن

f° 7 v°

16 Najstarsza wersja turecka

قاآن اتا بو زیبدین اوقا نور کون   قیل بولور جهه‌دین هم قرا تون
بیا حسنیکا لایق لطف و اخلاق   صبح اکسوکسوز تیرا غیب ابی خلاق
انا دین توغادی مونینکدیک نبی پیر   کوروب تحسین قیلورا وغلان بیکت پیر
قوغ عالم بوزین کورکوکا محتاج   اذاقی توبراقی بیلادر اوزرا تاج
اتینکل تیک حسن و لطفی بولدی معروف   کیم ازون دا یوق انینگ بولسا موصوف
اتین بوادکوا آتی عالم دا مشهور   بولوب تولدرک بوا جماح اجرا اول حور
بیکیت تیک ملکی هم حزم اندین   بیر تکلیک تیک اساسی محکم اندین
او شول توتون کیم بو دینغا بعیش اقبال   فلک بوزرک المیش اندین توتغوغا فال
فلک قوللوقتا اردی اوز اتینغا   اوجاک دین توشکای اردی حود قیتغا
اکر دوشمن بیرک حود بولسا افلاک   انکار یول یوق بیتوغدا اوبکو خاک
اذاقی توبراقی یوز تورلو جوهر   قجان دُر بیرلا تاش بولور برابر
اول اوت کیم دولتی جهانی دا بار   اکر دوشمن تمور دین بولسا کوبار
بولور دوشمان توتوتیندین کومورعود   ذنب دین کیم ننینگ مریخ مسعود
ترازو تیک توزوب اول برجا ایشنی   خوش انکلار دوست و دوشمن بیلیشنی
قوغ تورلوک بیلیک لار اجرا کامل   قالور حیرت سوزین تینکلاسا عاقل
سوز اجرا قیل برار اول شاهی خوبان   مونینکدیک سوزکا حود بیتغندا یزمان
و لیکن بار او مجسم ایدین اوش کیم   بیلیک قدرین بیلورین تحسی بیلدیم
بیلیک تیک بی اعیرلار بهلکی بار یب   قریب بی اسرا یور کیم کونکلی تاریب
بی حاجت تیغ کلور بولسا بیتوغندا   مرادینی تبار او شبو قتوغ دا
قریب و شهری و درویش و منعم   بو خزمت بی کلیب شکر ایتماغان کیم
تیول قیلسا ملک تیغیندا دایم   کوجوم بیتیما سن هم مدح اتایم

غنیمت توت بو دمنی کیم تیرولمار — بتاک کیم بیلدیک اوش هیچ نام تیرولمار
ایشانچ یوق بو جهان غا یعنی بیربیل — یکست تیک لی غنیمت توت کیجار بیل
ملک تنگاری ابرور ربهار ابنا سا — برنج کون خوش نبر بکلیکدین اوساما
ایدک بیرمیش فتوح ابنر اعدا نصرت — نتغم قیل اوروتکل تمنیجا فرصت
اچینکل بیر عیشنگا شکرایت یوزونکل بیل — کوجونکل یتمیشیجا شکری قوللوقین قیل
برانغان شکریک موندا غشا د توتسون — فلک تزدین سینکل طالعیکا اوتسون
یورنکیل بیتی اقلیم اوزرا فرمان — ازون حلقینکا بولماسون ادین خان
تیجا کیم کون بیرلا ایی کوکدا بولسا — اوش ایجا قانتکی کیم یر یوزولسا
ملیکه بیرلا خوش عشرت قیلینکیز — کورا بیلمار کیشی بحرین تهلینکیز
یوروت تونکل بیتی اقلیم اوزرا فرمان — ازون حلقینغا بولماسون ازین خان
یوریسون مصر و شام دا یرلیغینکیز — تیوغدا ابرغاسون کوب یرلیغیکلیز
جهان خاقانلارک بولسون قولونکوز — ملک کا یتسو حکم اجرا قولونکوز
بو پادشاه لیق دا برخوردار بولونکل — اوکوش ییل ساغ سلامت بار بولونکل
قطبم دولتینکیز سایه سیندا — یاش اوغلان تیکل عنایت دایه سیندا
تونوب جان بیزوریش اکرانسون آداب — بتاک کیم تابنی کل خوش سدغی کلاب

ملیکهٔ مرحومه خان ملک منلجی رحمه الله

ملیکه عصر خاتون زمانه — کیم اروندا ابرور جهانی یکانه
جمیله خان ملک اول بخت اورکی — آق اوردو دولتی اول تخت کورکی
تنگی یوق حسن و لطف و خلق ایچیندا — جین ایکی تیکل بولدور آرا خلق ایچیندا
ترکی خوبرنغا جم یوق بعض امکان — جهان خاتونلارک صورت اوزکی جان

اولوس ایل ارکلیکی سلطانی خاقانی　　جهان خلقی تن اول تن ایجرا جانی

خاقانیز تیبی بکل شاه جوان بخت　　کیم اوش اندین فوقانور تاج هم تخت

جیتی اقلیم ایجرا جالی بو زمان دا　　تنکینکل یوق شکیمز اول برجا جهاندا

بوکون خانلیق بو دینکا کیر توخان سن　　اوش اندین اوترو کیم جان و جهان سن

بلیکل فتحی سیبی ایلکا ایپ اوش　　بنا ذوات اطینغا اطلانیب خوش

عقل تیزکینی نی کیم بوک تونو نکل　　ازون میدا ابندا توب اوینا ب اونونکل

جویکل جنکل بنکلیغ راست توزدونکل　　محابیف بول اوزوغلی تونیبین اوزدونکل

خان ارکان سدین اوش رامی توغ قوا　　قلیج بیرلا جیقار دینکل تاشدین اوش بول

زهی رستم بیلاک ضحاک تابی　　غلط ایدیم بار اذکو راک محابیب

اکو انلار دا حود بار ایردی تاج　　بعبنلار سن اوکوش تاج قولسا محتاج

ایکید احاتونکل نقش اوزسا موغا　　خراج الغاج کلور اول تیکسا ادمغا

بابیلدک اذکو آتینکل تولدی آفاق　　یوروتکل کورکوکا عالم خلقی مشتاق

اتینکل نیکل کیم بعبنلا دکی ایرک جود　　بیر اوبکاب اردی نیرکز بولسا محمود

ایکی ازون بی حق بیر خاقانغا بیریش　　بو حسن و خلق کیم سن جانغا بیر سیر

بنا خلقینکا لایق طبع موزون　　سعار هر بیر سوزونکل میکل در مکنون

زهی خلق و زهی فهم و زهی علم　　زهی عقل و زهی صنع و زهی حلم

زهی خانلیق زهی شفقت زهی داد　　دعا بار جعینکلا یوق اوش فریاد

نی خسرو کیم بوکون هم خسرو چین　　تراک اوکرانسا پادشاه لیق نی سیندین

خاقان خسرو دا بار اردی بو سیرت　　ملک نیکل قیندا اول شهرت دا صورت

توملن خسرو تولونکل بولسا بیدار کیم　　بو شهرت شخص بیرلا سن مثلا زهم

بو حق بخکل جبن سلیمان سن ای شاه　　کیم اوش تلقیس نیکل باشکلا بار شاه

f° 6 r°

بو نورت ایش باشی اول عتیق اردی بیل   کوبی دادی اجرا برادار دی قیل
ایکینچی عمر ایردی دین بتلاغان   کافرلار بشینی کسیب تاشلاغان
بو شیطان لعین کورسا ایردی انی   قرار قیلماز اردی تنیدا جانی
اوچونچ عثمان ایردی اقونلوغ اتی   اوقوشلوغ سلیکل بیکل آذی متقی
ایدک تورتیجی نی تیرب توزغان اول   بو اسلام دینکا اجا بیردی یول
بو نورنینگ علی اول ارانلار باشی   تموغ دین رسولنا سفوکلوک اینی
اول ایردی حسن نا حسین نا اتا   اینکل مدحینکا ایدتی جنت ملا ای
کیم اول سغلدی لرسا بو تورتا کوبی   اینکل اوزرا توغدی سعادت کونی
وکر سفار ایرسا بو تورت نا بیرین   تموغ اجرا بیلسون بو بشغو بیرین
الهی سفارمن بولارنی کوبی   نجات بیر تموغدین قیامت کونی
بو تورتا کودین اونکل مایارانلارک   ندا قیلدیلار جیق تاتن جانلارک
تورون ایردیلار اول رسول قاینا   نی ایبا مبارک کلامین اوقی
نی ما سنکلی بیکل امت لار ایردیلار   کونکل سینسا انلارنی قیلدا اولار
اولار بنکل تنبخل نمینی بیرلا اول   بیتی اقلیم اجرا کونولدیب بو یول
الهی جانیم اول تموغیمن سقتا   حرام قیل بو مسکین کا نار و سقر
کیم آمین تیومو ندا تیرانسا تیل   اول ایرنکل بولغای بولار بیرلا قیل

شاه زاده نینی بگ خان مدحی

روان بولدای بحر بنکل خوش لبیبی   اوتون سوز شاه نی مدح بیل اوش بذیمی
یبر اوب کیم خونی قورولمیش بزم شاهی   ثریا دا اورولمیش یار عالی
ازون اول کون بوزی بیرلا منوّر   کیم ایدین دین و دولت اوش مظفر

f° 5 v°

فلک کا سنورک بوکوک تون کدزودجش　　عمامه بیلکا عنبر بیدزمی بیر مش

قیلب قولدوف بی اوز اختیار رک　　بوبجش نوبت بی اوریک تورت یارک

انینکل تعلیتی بولدی عرش اوزا تاج　　امین وحی بیلکان سر معراج

مذوغ دین ترقی اول کوب نی ملک کا　　بوتوبرات تن نی تنکل قیلدی ملک

خلیل اینکل جریکی خیلی دین حیین　　مسیح بارکا می ینکل جاوش لار بیدین

بولوب اماکدا راحت تاایکی غار　　یلان لار یار اورومجول پرده تونار

مر بیربب اوز تیشمی تاش ایلکینکا اول　　قودوب ایرنین تاش اوزرا اجمی بول

ایرین تیش تاشقا اندین اوترو بیر دین　　کیم اول لعل وکوهر اوریلی تاش ایردی

قعان تاش بیرلا سیندک ارسا کوهر　　تلاک تیش بیرلا تونیب کیلدی کوب سر

اوبو ارکان کوزک چق بیرلا جانی　　تاشی بیرلا ایجی تولوغ معانی

اوکوش عاصی نی اوت دین بولغوجی اول　　قیامت کون شفاعت قیلغوجی او .

اوزوم کوب قیلدی جق تشغیندا تقصیر　　نی تدبیر یا رسول الله نی تدبیر

اریغ روضه نکدین اوزوم قولغایی بو　　کیم اوشبو قولنی قول سوزماز دین اشنو

ایلک کوتروب بو قول ینکل چیمنکا بیر　　دعا قیلسا انکل قوغ قذغوسی تاریر

الهی قطب ایشین اج بیرها باندین　　تمیو قول کیتسو غفلت جان وتندین

بوکونکلین کنج اسایش قا قیلو بیر　　قوغ جان اوزرا بخشایش قیلو بیر

اکر قول یازوقی حدت بولسا تا مجا　　اینکل رحمت تنکلیرک یوز مینکل اجا

تیلا بو داول بهانه کیم بقا یوق　　انکا مینکل بیلاق طاعت ذرنجا یوق

رسول علیه السلام نینکل تورت یاری اولدوسی

ینا بو رسول ینکل سفار ایشلارکی　　قیلور اردی لار تونی خیر ایشلارکی

بودنیا ایشلاریندین قیل فراغت   سن اوق بیل حود سنده ایمان نی حاجت
بوکونکلوم ایکینکا یتماد نیلغیل   منکا چید بیجا تکلیف یوز قیلغیل
ایچیمنی اوز نورونکل برلا یوروق توت   بیلیمینی سن اوز آشنا نیکنل اوق توت
دیماغیم نینکل ایکینکا سن دوا قیل   قیامت دا شفیعیم مصطفی قیل

رسول علیه السلام نعتی

محمدکیم بلاغ اردی حق دین   انکا فرمان لادی آچ تیبو حق دین
یرانیغی اینکل نوبراق دین اردیک   ولی نی سوزلاسا جیمن حق دین اردیک
اینکل یوزک کونکل لار نینکل چراغی   سوزک دین رونقی اشت براغی
وفا میداف نینکل حافول سواری   نبوت کاروانی نینکل سواری
عبادت قیلدیک بو اسلام باعین   کلمه کلدی نینکل اول یوزی قیلغین
شفاعت قیلغوچی اوشلار سغا   نومان نینکل امت اول پاک جابیغا
شریعت بوستانی نینکل نسیمی   حقیقت بحری نینکل دُرّ یتیمی
اول آدم نوبراقی نینکل کیمیاسی   فروغ عالم کوزینی نینکل توتیاسی
شریعت برلا بو ازون بی توزدک   خلقلار نینکل کوکلین حق سوزلا بوزدک
اینکل شرعی اونکین دین لارنی اوزدک   شریعت لارنی منسوخ قیلدی بوزدک
جوانمرد و کریم قیلغوچی ایردک   نیلی دل قتلی نینکل حفظوچی اردیک
اینک نصرت قیلیبین بر میش اردیک   بو بیون سونا خلقی تن یحین باش کینا ردک
خجل قیلدی کامرین معجزانی   کونکل لارنی یوروتی اذکور آنی
ایاز خاص اینک عاص دینا وذدرکان   بومجهوع لوق نونیعن کرکان کذورکان
جهاک نیکل دوستلار بوزیسکا اول شاد   شرو بنکلیغ بو عالم ابجرا ازاد

براغنك صنوبر يتيم نى قطمن شق دين — يرا تيغلار دين اوذ روب هر ديكل اولن دين

بو صورت هر ديكل ايلدك كوزكا بس نود — بو نعمت شكرينى كونكلوم دا ار نور

تنبع ليق دا صبر هر كيم بيلايين — اسان ييكل دا ستيكل شكر ينكل قيلايين

اوكوش جدّ دين ليعا تقصير قيلديم — خجالت بى شنيع يلغين ا كيلديم

بى شهوك كيم نو لمار بولسا سوزوم دا — عفو قيل بار اوكوش تقصير اوزوم دا

بى تشلى كيم كورار من مجبو دوم سن — بى جرك كيم او قير من معصو دوم سن

بو سركردان ليعيم اوش بو حا يسندين — بر ار ابلم بهرار عاقل نيلا كين

سكا جذبت قيلاى بيتب عمو قيلديم — بول ازدم ارسا كوندور دين يانكلديم

ريتنف كعبه تبا قيلدك بو اوزوم — اكر با ديه دا اولسام نا روز زوم

بى ادك [illegible] يان كيم خلوت ارا هار — كوم قيلسانكل كورونماز دنه جا ماد

بيرين [illegible] نداب اذابين سيندوا وزرك — قعثوب هرك ينكل قايتن اوندوراز

جانيم بلماز بو موبجا ذهولار بيب — اوزوم مقبول مو مجروم مو بيلمن تب

يار وتلوغ من قايو نوع اجرا اولسام — سيني سن بر ليقا نى تورلو بولسام

قيل اوز فضلنكنى [illegible] قوال سلا يار — سنم تعليم كا بغا اي هيرو بار

بو تعليم بوتكل [illegible] اول كوج — سنينكل فضلينكل كو مر قوال فعلى هين نوج

هدايت نوريغى كونكلوم درين الما — يناسى فرانكلعو لوق فا سالما

سلمك ييكل قيل موع ايشدا اوزومنى — كيتار غفلت نغابين اج كوزومنى

منقار كونكلوم درين اسروكلوك سو سيمى — كيتار منيدين بو غفلت اويقو سيمى

بيم كا هر قناعت جا انغا قوك قيل — تراجيم هرلا طاعت معتدل قيل

اولاش خدمتنا رامى قيل تن وجان — كيلي كا قيلا حاجت ليغ نهل احسان

امثال تنكل نوشه معنى سن بار ليعنم دا — كيم اول خشنود لوقونكل بولسون فهم دا

f° 4 r°

بیریب اون ایکی آی مهراب قیلمش — بیری نوح بیرده اسطوره قیلمش

بو جرخ ارا مین بوتکیم نیچه ساعت — ثبات اوزه ایت نوح دین اریا درین بی راحت

بو ارکان بیرله یتکورکای قوغ بوز — بو آی لارغا قایوکیم اویسا اوس سوز

اگر قدرت جوالت قیلسا نکان سن — تماشا اوشبو الگ قیلسا نکان سن

اگر الگ غا قیلسا نک سن جوالت — بی الگ یار ایلگ قیلغاندا غی جهالت

اگر بوآوت و توبراق بیل بیرله شو — بیرک بیرک بیرله خوش بولسا اردی بیغلو

بو بولدوزلار دا فرمان تماز ایردی — بو ریگ تنلی دین جان بیتماز ایردی

تنکرک تعالی بهتل مناجاتی

ایلکوکیم بیرلی بلجوق دین بو غور دیک — منکا قول لوق قیلیشنکل تنیو جو یوردک

قوغ قا خذ منیی فرمن قیلدی — خراسیني اوزیهکا قرص قیلدی

بیز ایدک بو منعمت لوق بیرله ای حق — نیلار بیزکیم سنکا قوللوق بی نقلساق

عنایت لار کیم اولمو بجا سینکل یار — منعمت قولنی قمان ضایع قویار زار

اومنج لار کیم تونا بیبز هجا مینکل تاج — کرم لار ینکل قیلور بیزلار بی کستاخ

یوق ارسا بیر اوج توبراق نی قیلغای — اوزی حذبیجا اندین اش قیلغای

خلاص بیر اوزو میز درین جغرایلم بوز — نی توفیق بیرله کونکلو مهمز لی نوز

قمان لاین بتوغ بیزدن نیتوقای — کیم اول حضرت غا خود شایسته بولغای

ولی کوج بجیلها قیلغو قولتوق — بیزا قولتوقدین اورکا نکماد نمز لوف

اکر بولسانکل اوج توبراق دا خلق — سنکا بیلماذ زبان بیزنکا بولور سوز

اوشل ساعت داکیم بولغای قیامت — بخجلا بیزنک قیلدور ما ندامت

بیز اول توبراق من اوشل کم سن یهکانه — یرانتب جسم بنسلور دونکل بوجانه

ساقیکا

f° 3 v°

تموغ برقاق بیکل بش بیرلا کزدان   بولوب اوزخالقین ایزد ارلار ایچرا جان
احرمن هم بیتی ار ایلکینکل دوان بولوب   بنی دین بتخانه معبدن قیلدیکل اوش بولوب
سن ابراهیم تیکل عشق اوسا بت ثعا   کیرب بتخانه ایچرا کویا اوت غا
نظر بت غا سالیب باغلاما زنات   قدم اور بت اوزرا قوز تولدوکل ایل یار
کوروزنکان کوکلا بیرد ابرجا جسم اول   الکی لیخ اوزرا موتلار طلسم اول
بوزوب اعدای طلسم اسنیند انجمن   طلسم اجاقد ا اوکم نترسا نجبن
طبایع لار قا بیر بیر میل ترنغیل   بیلیکل کوزنکا بیر کز سیل ترنغیل
بولوملار نقشینکا تعما خیال اول   بو مسکل باغ ایرور سا شمال محال اول
سنی اشبو نلک سری بیلنما ز   مکر بو نقش کور نوز معلوم ارماز
اکر بیلمال او جعز بولسا دک بوراز   بو نقش لار دا بیرک قیلغای اردی او ان
بو ترکیبلوجی تنبکرکم بیرور نور   کورار بیز ترکیبود اوزکا نی بیلنور
درست اول کیم بو ترکیبکاندا بارکی   بار اول ترکیبیماکیندا اختیارکیم
لیکم نیلا طبع اوز بیلدانی بار   بو ترکیبکان نیکل تیز کبنتکانی بار
نری خانون کیم اول جفور جیغیرنی   قیاس ایت انحلال حسن بو جرخ بیرنی
خلل تما سوزوم دا یعنی بتغیل   جفور ما سا انی جفور و کماز اوقیغیل
لیکل لیکل نیکل ایلی جفور ورانی بیل   نن ایجرا بولماسا جان سوزلاماز تیل
فلک دوری حیثه بو قیاس اول   بیلیک بیکر خود بیلود بو نی اساس لیول
اکر کورکوز ماسا نکوری سنکا یوق   بو اوسطرلاب و حکمته دا یوقولوق
نی بیلکور کاری سینکل ایلکینکادا نامه   نی خود قیلغای اسیغ بیلکنکا جماعه
اکر اول بیرسا تبلور هنددا جود   اکر بیرماسا کورماز ایکی دا کوز خود
تابو نقش اوزرا کورکوزما جالیس   قیلور بولدوزلار اول نقش اوزرا قایبن

١٣٧

برانا تنی اینکا قبلاری اغاز   کیم اوش هیچ بیلسا بونماز قلوا غیب راز
ایرور اول برجالارنی قیلغوچی جود   اونکین کیم مایه لارنی قیلدی موجود
نشان بردی بومایه لارنی اخلاص   بولار بیلا عملدا بولسون خاص
جهتکا النی کونکلاک اول کذوردی   بنا بیرا دورا نورت کوهر اوداوردی
برینکا بردی جنبش کیم جنوبرکای   برین فیسقانج قیلدی کیم یحتوتکای
بی جنوبرکان خبر بیغ بردوکیندین   بی بیجان جمد ایبت مال بیردوکیندین
بی اوتنا بار خبرکو یدوروکا ینندین   بی سفت انکلار اورکی سوندوروکا ینندین
ایرور اول بیر یرانغان اوزنا بی یوق   قوغ جمال فرمان بیر سکلی یوق
کیمونکل بار زهن سی جمال لارنغا   اینا اویما نیب فرمان لارینغا
بو بیر توعزور اوزی دایه سلاماز   کمتو رور بیل ولی بیذ غیرین بیلاماز
زهی صانع کیم اول بیر موبجا صنعت   برانیش کور زهی قوت لی قدرت

افلاک جرکا بی نیکل سوزکی

ملک سیّاح لارکی انکلار موس یار   بی دین بیر کعبه بیسی جمز ولورلار
بو محراب اجرا معبودکی بولار نیکل   بی اول کزماکدا مقصودکی بولار نیکل
بی ایزلارد بویول تونماق اجیندا   بی کالور بار بویوک ارماق اجیندا
بی دین ثابت بواول بی منقلب نام   بونیکل یوربس انکاکیم بردکی ارام
اغیز بغلاب جباک تیکل تان یوزلار   تبونمان فا کمر باغلا بیش اوزلار
منکا حیرت کلور بوایشدین ایکی یار   بتوب بونتغا بانسام بیلدا زنار
بو حیرت کیم بینکلاندوردکی دین بی   عنایته اوندا دکی قطب جزین بی
بوموبخا تنکا بقاسن تسبنغا   کیم انلار خود تبونماز اوز بسبنغا

تحویز

فلکنی ترکیب یولدوز بوریتکان — قوغینی حکمی بیرلا هم ایکیتکان

بو موبجا علم و حکمت لار بیرآنغان — قرانکتو توننی کون بیرلا یورونغان

شفیج و قذعو فوریقیح و امنیح یوز — یراقی تونغا کون ایکی و یولدوز

وجودی بیرجا موجود اوزرا اجّلاه — نشانی بیرجا کورکانلار کا ظاه

کواکب نوریدن قیلدین اهتدا بو ییر — طبایع غا شرف هم صنعی بیرور

پختیکل نُهُقّانلار اندین ثبتی مقصود — ایش اما خلوت دا اولتورغانغا معهود

انکا رجیح او خشا مار بو بیرجا تنکلار — سایمغا نکل کیم کیشی فکر ایتیب ازکلار

منزّه ذاتی اینکل اوزکا تنکلدین — مبرّا خلقی اینکل بیرجا تنکلدین

بو معنی نی بیلای تیسانکل ای دا — فوغ سن سن سن اینکل من تیهو بیلا

اوزونکل یوزیهان قیل قل نیکل بو باعد — کیم اوش یوق تندرست لوق اوشبو تاغدا

سن اندین یوکردکلارنکل اوشبو بیرکا — ینارکینه موندین ارت تون اندا بیرکا

ای ایزد ایر عقلیم کزدی افلاک — بو وخو او بیراتی اوش نهلین ادراک

عقل من بیلکا من تعب ایزد ای یار — موینی هلهک بیلغانه کیم قواشرار

کوروب اول جالین اوهذوین ایل کوتاردیک — ارادین اندا سونکل اوزین کیناردیک

ای بیلا تیلیکل اوماز بیرکا دوشوار — ویکن اوشبو ایش حضرت کا ترتار

کیمرنکل سُعبند اکو رسانکل بیر نورتلوف — اینکل بیر هیکینکا بیرور تنوتلوق

بیلیکل بیر دیک ای بیلا کلیکل اوجون — بصارت بیردی ایام نما کلیکل اوجون

اوروب خیمانیدین اوشبو جرخ افلاک — مهندس تیکل زقم نغمتی خاک

جهاکی تیکل کنج نوبراق درین یراقی — بیرنیکل تیکل طمنص هم نشی بین قداقی

بغیردین سوغاریب بو جان باغینی — جراغ اوزینکا بیرهک کوز باغینی

بو فا انطولار نوغلارک بو فا انفایک — هم اول بازیکا اینکل تنکلیار قا افایک

بسم الله الرحمن الرحيم

الله تعالى نینک توحیدین ایتور

f° 1 v°
Początek poematu ḤŠ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بكلام [illegible]

[illegible] جوهر الافراد [illegible]

[illegible] اصول [illegible]

[illegible] العروض [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

f° 1 r°

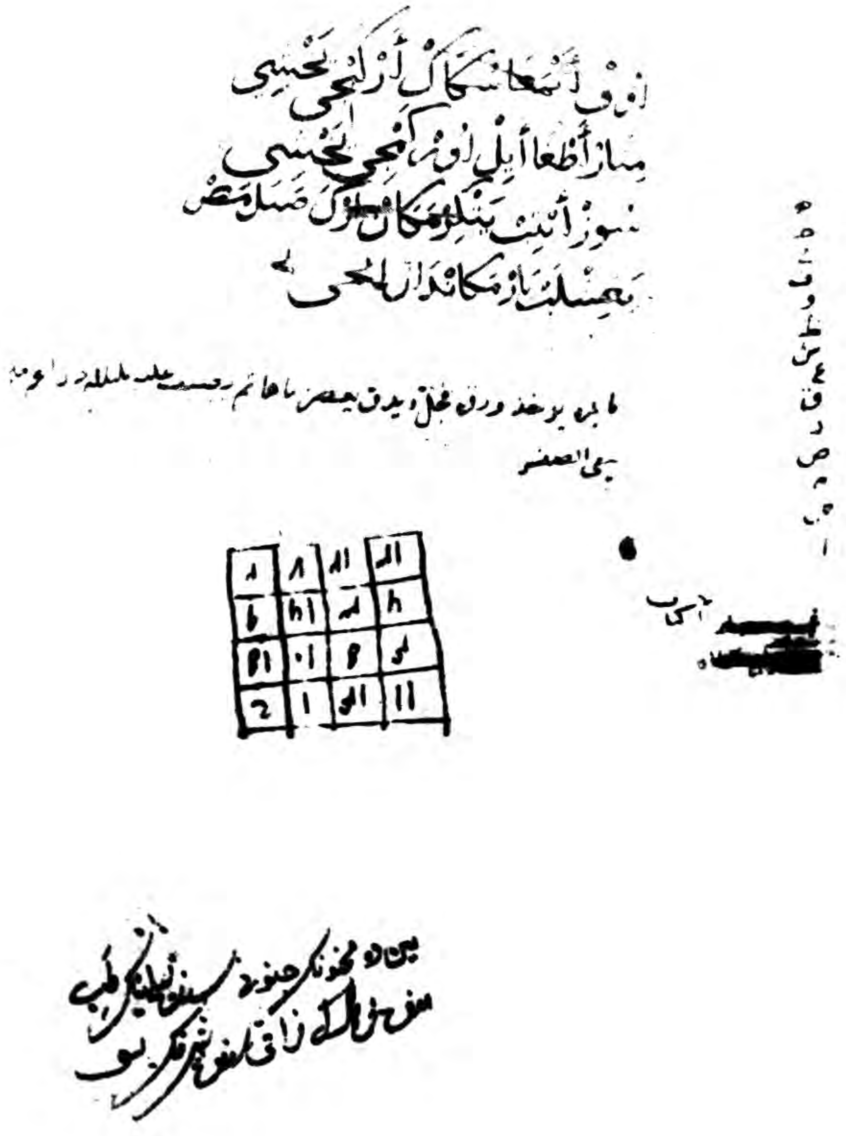

Odwrotna strona okładki. Dodatek przed rękopisem, notatki czytelników i właścicieli rękopisów

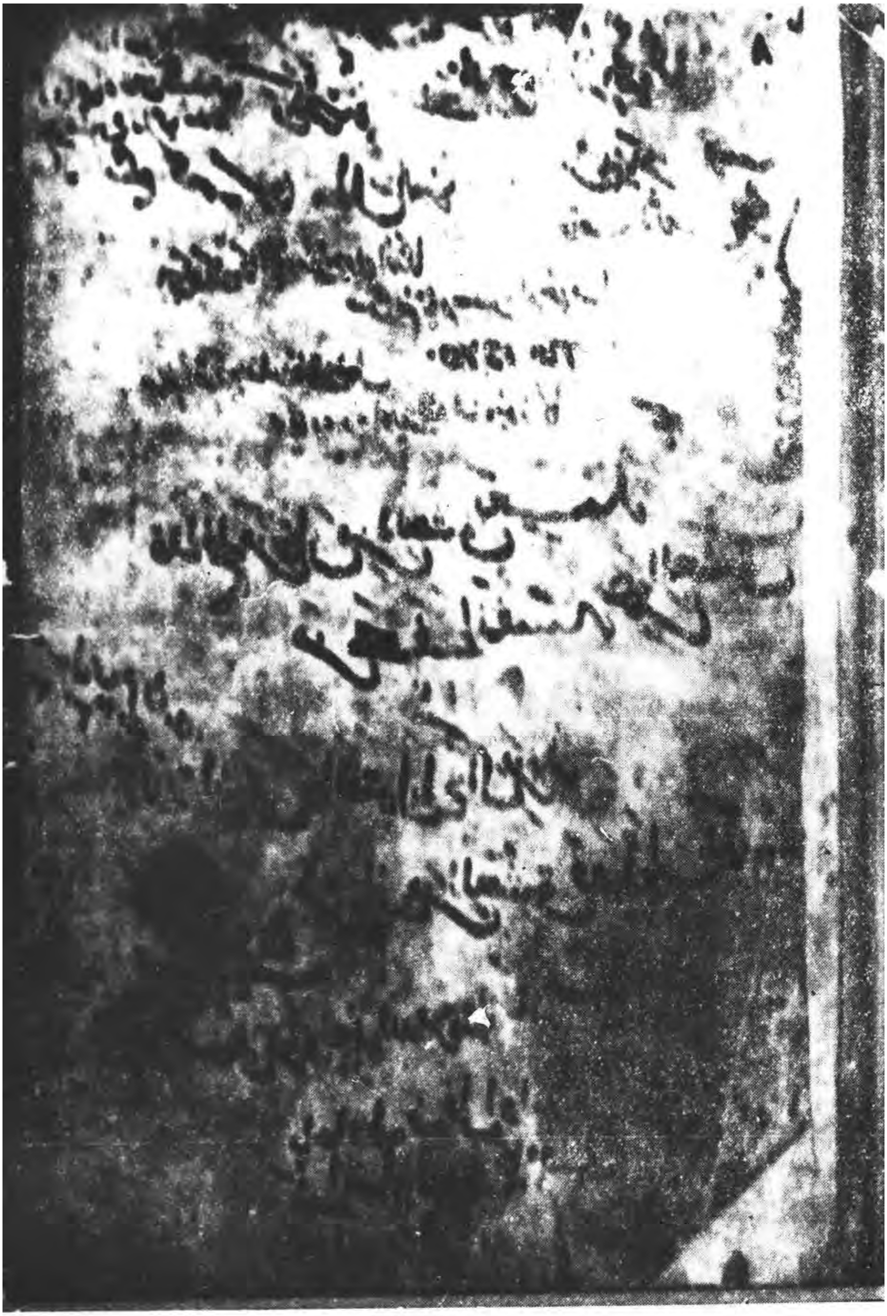

Okładka

POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET ORIENTALISTYCZNY

ANANIASZ ZAJĄCZKOWSKI

NAJSTARSZA WERSJA TURECKA *ḪUSRÄV U ŠĪRĪN* QUṬBA

Część II

Facsimile

WARSZAWA 1958
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

ҒЫЛЫМИ
ҚОСЫМШАЛАР

ТҮСІНІКТЕМЕЛЕР

Құтб

ХҰСРАУ – ШЫРЫН

«Хұсрау – Шырын» – XIV ғасырда Алтын Орда территориясында жазылған көркем әдеби мұралардың ішіндегі ең құнды ескерткіштердің бірі. Авторы – Құтб. Ол әзірбайжанның ұлы ақыны Низамидің парсы тілінде жазылған осы аттас романын еркін аударып шыққан. Еңбек 1342 жылы Алтын Орда территориясында жазылады да, 1383 жылы Египетте қайта көшіріледі. Көшіруші – қыпшақ руынан шыққан Берке Факих деген кісі. Бізге келіп жеткені де Египетте жасалған осы көшірме. Қолжазба Париждің Ұлттық кітапханасында сақтаулы[*]. Еңбектің көлемі – 238 бет (кейбір еңбектерде 280 бет деп қате көрсетіліп жүр). Әр бетте 42 өлең жолы бар. Мазмұны – Хұсрау мен Шырын арасындағы сүйіспеншілік.

Бұл поэманың қай жерде жазылғаны туралы әр түрлі пікірлер айтылып келеді. Көпшілік ғалымдар «Ақ Ордада жазылған» деген пікірді қолдайды. Ескерткіш белгілі болғаннан кейін алғашқылардың бірі болып зерттеген атақты ғалым А.Н. Самойлович: «Алтын Орда ескерткіштерінің ішіндегі ең көне түрі де Алтын Орда жерінде жазылған»[**], – дейді. Ә.Нәжіптің пікірінше, «Ақ Ордада жазылып, кейіннен Сарайға, одан Египетке жеткізілген болу керек»[***].

Бұл поэманы тереңірек зерттеп, сөздігін де жасаған филология ғылымдарының докторы Ә.Ибатов та: «Кейбір тарихи деректер және сол замандағы әлеуметтік қарым-қатынастар, әдет-ғұрып, салттарды ескерсек, «Хусрау уа Шірін» поэмасы Тыныбектің хандық құрған жері Ақ Орданың өз топырағында пайда болған, тіпті сол кездегі Ақ Орданың орталығы Сығанақта жазылған деп айтуға болады»[****], – деп жазды.

Құтб өз еңбегін Ақ Орда ханы Тыныбек пен оның әйелі Мәлике ханымға арнаған. Еңбектің бас жағында осыған байланысты айтылған мынадай жолдар бар:

Жәмилә Хан-Мәлик ол бахыт өркі (орны),
Ақ Орду дәуләті ол – тахт көркі.
(Түпнұсқа, 14-бет).

А.Н. Самойлович «Хұсрау мен Шырын» оғыз тілінің негізінде жазылған десе[*****], Н.А. Баскаков қыпшақ тілінің негізінде жазылған, бірақ ұйғыр тілінің

[*] *Наджип Э.Н.* «Хосрау и Ширин» Кутба и его язык // Тюркологический сборник. М., 1966. 80-б.

[**] *Самойлович А.Н.* К истории литературного среднеазиатского турецкого языка // Сб.:Мир-Али-Шир. Л., 1928. Стр.6.

[***] *Наджип Э.Н.* Историко-сравнительный словарь тюркских языков XIV века. М., 1979. Стр.34.

[****] *Ибатов А.* Кутбтың «Хусрау уа Шірін» поэмасының сөздігі. Алматы: Ғылым, 1974. 9-б.

[*****] *Самойлович А.Н.* Көрсетілген еңбек. 21–22-б.

элементтері де бар* дейді. Ә.Нәжіптің жүргізген есебі бойынша бұл ескерткіште қолданылған түркі сөздерінің басым көпшілігі оғыздарға тән. Сонымен қатар лексикасында ұйғыр және қыпшақ тілдерінің элементтері елеулі орын алады. Сондықтан ғалым «Хұсрау мен Шырын» оғыз-қыпшақ әдеби тілінде жазылған және ұйғыр әдеби тіл дәстүрінің ықпалына күшті ұрынған деген қорытындыға келеді**.

Ал Ә.Ибатов поэма тілі қай тілге жақын деген мәселеге ескерткіште кездесетін әр топтағы тілдерге тән қосымшаларды өзара салыстыра зерттеу тұрғысынан келеді. Ғалымның келтірген есебіне қарағанда, оғыз, қарлұқ тілдеріне тән III жақ тәуелдік жалғауының табыс септік формасы *-ы+ны, -і+ні* (ат-ы-ны) ескерткіште 211 рет қолданылса, қыпшақ тіліне тән *-ы+н, -і+н* (ат-ы-н) 538 рет қолданылған. Міне, осындай салыстыра зерттеудің нәтижесіне сүйене отырып, автор поэманың тілдік негізін дәл айқындауға болатындығын көрсетеді***.

«Хұсрау мен Шырынды» оқып шыққанда, поэма тілінде оғыз, қыпшақ және ұйғыр тілдері элементтерінің аралас жүргендігі бірден байқалады. Бірақ лексикасын, фонетикасын, сондай-ақ, жоғарыда көрсетілгендей, әрбір грамматикалық формаларды ұқыпты түрде салыстыра зерттеп шықпайынша белгілі бір тілдің негізінде жазылған деп тұжырым жасау қиын сияқты. Ол – келешектің ісі. Сондықтан Ә.Нәжіптің: «Әзірге белгілі көптеген ескерткіштер басылып, зерттелмейінше және басылған, зерттелген сол ескерткіштерді өзара салыстырып, жалпы бір қорытынды шығармайынша, оғыз-қыпшақ немесе қыпшақ-оғыз ескерткіші деген сияқты бейтарап терминмен атай тұру дұрыс болмас па еді», – деген пікірі көңіл қоярлық, ескерерлік пікір ғой деп ойлаймыз****.

Поляктың көрнекті ғалымы А.Зайончковский 1958 жылы көшірменің түпнұсқасын және латын алфавитімен транскрипцияланған мәтінін, 1961 жылы сөздігін бастырып шығарды*****.

«Хұсрау мен Шырын» материалдары Э.Фазыловтың сөздігінде де қамтылған. А.Ибатовтың бастыруымен бұл ескерткіштің сөздігі 1974 жылы қазақ тілінде де жарық көрді. А.Зайончковский мен Ә.Н. Нәжіптің сөздіктерінде тек түркі сөздері ғана алынса, А.Ибатовтың сөздігінде ескерткіште кездесетін барлық сөздер, соның ішінде араб, парсы сөздері де енген. Автордың айтуынша, ескерткіште қолданылған сөздің жалпы саны – 4410 болған. Яғни А.Зайончковскийдің сөздігі қамтыған 1950 сөзге А.Ибатовтың бастыруында 2460 сөз жаңадан қосылған. Бұл сөздіктің тағы бір құнды жағы сол – ескерткіштегі әрбір сөздің қанша рет қолданылғандығы және қандай формада кездесетіндігі түгел көрсетіліп отырған.

Ә.Нәжіп осы ескерткіштегі 2500 сөзді қамтитын «Историко-сравнительный словарь тюркских языков XIV века» деп аталатын 4 томдық

---

* *Баскаков Н.А.* Введение в изучение тюркских языков. М., 1969. Стр. 177.

** *Наджип Э.Н.* «Хосрау и Ширин» Кутба и его язык // Тюркологический сборник. М., 1966. Стр. 85.

*** *Ибатов А.* Көрсетілген еңбек. 18-б.

**** *Наджип Э.Н.* О средневековых литературных традициях и смешанных письменных тюркских языках // Советская тюркология, 1970, № 1. Стр. 92.

***** *Zajączkowski A.* Najstarsza wersja tureska “¾usräv u Šīrīn” Quṭba, Warsawa, I–II, 1958, III – словарь, 1961.

еңбегін бітіріп, баспаға тапсырған болатын. Мұнда 2500 сөз түркі тілдерінің тарихи сөздіктерімен, XI–XV ғасырлар аралығында жазылған 20-дан астам әдеби ескерткіштермен, сондай-ақ қазіргі түркі тілдерінің көпшілігімен салыстырыла берілген. Өкінішке қарай, бұл еңбектің бірінші томы ғана Мәскеуде (1979 ж.) басылып шықты да, тоқтап қалды. Қалған 3 томы қайда екені әзірге бізге белгісіз.

Филология ғылымдарының докторы, профессор Х.Миңнегулов та Құтбтың өмірі мен шығармашылығы туралы бірнеше еңбектер жазып жариялады. Р.Әхмәтьянов қазіргі татар әдеби тіліне аударды. Аударма 2003 жылы жеке кітап болып басылды*. Бұл басылымға көлемді кіріспе мақала жазған да, баспаға дайындаған да Х. Миңнегулов.

«Хұсрау мен Шырын» мәтіні қазақ тіліне А.Зайончковский жариялаған түпнұсқа (факсимиле) бойынша аударылды.

---

* «Хусрау уа Ширин» ескерткішінің зерттелу тарихы мен басылымдары туралы толығырақ мағлұматты мына еңбектерден оқып алуға болады: Э.Н. Наджип. Историко-сравнительный словарь тюркских языков XIV века. М., 1979. Стр. 31–48; А.Ибатов. Құтбтың «Хусрау уа Шірін» поэмасының сөздігі. Алматы: Ғылым, 1974, 3–20-бб.; Х.Миңнегулов. Котб иҗати. Казан, 1976, 5–26-бб.

КЕЙБІР СӨЗДЕРГЕ ТҮСІНІКТЕР

Дәуіт – Құранда аты аталатын пайғамбар. Сүлеймен пайғамбардың әкесі. 40 жасында пайғамбарлық қылды. Даусы өте жақсы болған.

Забур – Алла Тағала тарапынан Дәуіт пайғамбарға түсірілген кітап.

Ол – Алланың Бір және Бар екендігін, ұлылығын дәріптейтін қасиетті кітап.

ˈанбар (әнбар) – кит тұқымдас ірі теңіз жануарларынан алынып, парфюмерия өндірісінде қолданылатын хош иісті зат.

Алты жаққа – солтүстік, оңтүстік, шығыс, батыс, жоғарғы және төменгі жақ.

Төрт гауһар – су, жер, от және ауа.

Кемер – зерленген қайыс белбеу.

Зуннар – жүннен жасалған белбеу. Оны басқа діндегілер (христиан, иудей, зороастра) буынып жүруге міндетті болған.

Астролябия – жұлдыздарды бақылайтын және геодезиялық өлшемде пайдаланылатын аспап.

Он арпа – Үнді сиқыршылары арпа дәні арқылы болашақты болжауға болады деп, адамдарды алдап отырған.

Мұстафа – Мұхаммед пайғамбардың (с.ғ.с.) көркем де қасиетті есімдерінің бірі.

Сәрв – парсы сөзі. Тура, тік өсетін, қысы-жазы көкпеңбек болып тұратын, хош иісті тал. Орыс тіліне «кипарис» деп аударылған.

Бес рет – күніне бес рет намаз оқу керек дегенді білдіреді.

Әмин – тура сөзді, сенімді. Мұхаммед пайғамбар (с.ғ.с.) өмірінде жалған сөйлемеген. Меккеліктер пайғамбарлық қонбай тұрған кезінің өзінде оның есіміне әл-Әмин сипатын қосып атайтын болған. Әл-Әмин «сенімді» деген мағынаны білдіреді.

Уахи – Алла Тағаланың өз пайғамбарларына періштелер арқылы жеткізген үкімдері. Соңғы пайғамбар Мұхаммедке (с.ғ.с.) қырық жасқа келген уақытта уақи түсе бастаған. Соның нәтижесінде қасиетті Құран аяттары түсіп, ислам діні жайылды.

Халил – Аллаға деген шексіз сенімі үшін Ибрагим пайғамбар Халиуллаһ «Алланың досы» деген лақап ат алған.

Мәсих – Иса пайғамбардың лақабы. Оның өлген адамдарға дем салып (үрлеп) тірілте алатын қасиеті болған.

Жеті ықылым – орта ғасыр географтарының көзқарасы бойынша жердің адамдар мекендейтін бөлімі жеті белдеуден тұрады. «Жеті ықылым» деген тіркес «бүкіл әлем» деген мағынаны білдіреді.

Заххак – Иран мифологиясы бойынша, рақымсыз билеуші. Ол алдымен әкесін өлтірген. Содан соң Иранның заңды шахы Жәмшидті елден қуып, Иран тағын тартып алған.

Балқис – Саба мемлекетінің патшасы. Мұсылман әдебиеттерінде келтірілген деректер бойынша, ол – Сүлейменнің жұбайы.

Нард – Шығыста кең таралған дойбы ойыны.

Басқақ – жаулап алған елдерден алым-салық жинайтын және халық санағын жүргізетін, монғол хандары тағайындаған адамның атағы (лауазымы).

Шын – қытай.

Куһистан – парсы тілінде куһ – «тау», куһистан – «таулы мемлекет».

Папас – поп, монах.

Сақи – шарап құйып отырушы.

Әліп – араб алфавитінің бірінші әрпі.

Ләм – араб алфавитіндегі *л* әрпінің аты.

Зәңгі – негр; қара; қараңғылық.

Шәмшад – сәрв сияқты хош иісті және әдемі тал.

Мурид – мүрит, ізбасар, жолын қуушы, шәкірт.

Наргис – нәркес. Гүлдің бір түрі. Оның гүлі көзге ұқсайды. Сондықтан көркем әдебиетте «сұлудың көзі» деген мағынада қолданылады.

Дирхем – салмақ өлшемі және күміс ақшаның атауы.

Абнус – қара түсті, қатты және хош иісті ағаш.

Муқан – Әзірбайжанның оңтүстігіндегі дала.

Барбат – Шығыстың ішекті музыкалық аспабы.

Барда – Әзірбайжанның көне қалаларының бірі. Көп уақыт Арранның астанасы болды. Кейін бұл қала Гянджа атанды.

Кафур – камфара, ақ түсті зат.

Нуширван (немесе Нушинраван / Ануширван) – Сасани әулетінен шыққан әйгілі Иран патшасы Хұсрау I (531–579). Одан соң баласы Хурмуз патшалық етті (579–590). Хурмуздан соң таққа оның баласы, Низами жазған «Хұсрау мен Шырын» дастанының бас кейіпкерлерінің бірі – Хұсрау II Парвиз отырды (590–628).

Аташхана – парсы тілінде аташ – «от, алау». Аташхана отқа табынушылардың ғибадатханасы.

Кейхұсрау – көне Иранның аты аңызға айналған шахы.

Афрасияб – Тұранның аты аңызға айналған патшасы. Оның Иран шахы Кейхұсраумен соғысы Фердоусидің «Шахнаме» деп аталатын атақты еңбегінде жақсы жазылған.

Чәвган – ат үстінде отырып доп ойнайтын ұшы имек ұзын таяқ.

Кавус – көне Иранның аты аңызға айналған шахы.

Тархан – салықтан және айыптаудан азат етілген кісі.

Бадахшан – орта ғасырда Памирдің оңтүстік-шығысындағы кең-байтақ облыс және солтүстік Ауғанстанның таулы аймағы.

Жүзік ойыны – бұрынғы кезде шығыста кең таралған әйелдер ойыны. Қазақтың шекемтас ойынына ұқсайды. Жиналғандар алтын жүзікті алақанының сыртына қояды да, жайлап лақтыра отырып, саусақтарына жақындатады. Жүзікті екінші қолының көмегінсіз шынашағына кім кигізсе, сол ұтады. «Жүзікті бер» деген фразеологизм «ойынды тоқтатып, үйлеріңе тараңдар» дегенді білдіреді.

Чағана – шалып ойнайтын музыкалық аспап.

Тазы ат – араб аты.

Қайсар (кесарь) – ежелгі Рим императорларының грекше атауы.

Жейхун – Әмударияның арабша атауы.

Толып пайманасы – бұл фразеологизм Хұсрау мен Шырын ескерткіші тілінде «өмірі таусылды» деген мағынаны білдіреді. Тіркестің құрамындағы паймана – парсы сөзі. Мағынасы – тостаған. Қазақ тілінде осыған ұқсас мейманасы асты деген фразеологизм бар. Бұл фразеологизмнің құрамындағы мейман сөзі жеке қолданылмайды. Тіркестің беретін мағынасы «асып-тасыды, көңілі өсіп масаттанды».

Барбед **–** Хұсраудың сарайындағы музыкант.

Бисутун **–** солтүстік-батыс Ирандағы биік шың, құз.

Динар **–** алтын ақша.

Харвар **–** салмақ өлшемі. Қолданылатын орнына қарай 200–300 кг дегенді білдіреді.

Фаридун **–** көне Иранның мифтік шахы. Ол туралы Фердоусидің «Шахнаме» деп аталатын еңбегінде жазылған.

Балық **–** жұлдыз ай аты болған 12 зодиак шоқжұлдызының бірінің аты.

Дижла **–** Тигр өзені.

Жәмшид **–** көне Иранның мифтік патшасы. Аңыз бойынша ол адамдарға металл өңдеу, киім тігу т.б. өнерлерді үйреткен.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Құран Кәрім: қазақша мағына және түсінігі. Қазақстан Республикасының мәртебелі президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың халыққа сыйы. Аударған Уаһап қажы Қыдырханұлы. Алматы, 2002.
2. Құран Кәрім: қазақша мағына және түсінігі. Аударған Халифа Алтай. Медине, 1991.
3. *Ибатов А.* Құтбтың «Хусрау уа Шірін» поэмасының сөздігі. Алматы, 1974.
4. Ислам. Энциклопедия. Алматы: ҚЭ, 1995.
5. Қазақ тілінің түсіндірме сөздігі. 10 томдық. Алматы, 1974–1986.
6. *Наджип Э.Н.* Историко-сравнительный словарь тюркских языков XIV века. Книга I. М., 1979.
7. *Наджип Э.Н.* Культура и тюркоязычная литература мамлюкского Египта XIV века. Туркестан: Туран, 2004.
8. *Наджип Э.Н.* Регионы и этапы формирования тюркских письменных языков и литератур. Туркестан: Туран, 2007.
9. *Низами Гянджеви.* Хосров и Ширин. Баку: Язычы, 1983.
10. *Низами Гянджеви.* Хосров и Ширин. Филологический перевод с фарси и комментарии, М.Н. Османова. Баку: ЭЛМ, 1985.
11. *Сыздықова Р.* Ясауи «хикметтерінің» тілі. Алматы, 2004.
12. *Фазылов Э.И.* Староузбекский язык. Хорезмийские памятники XIV века. Т.I, Ташкент, 1966; Т. II, 1971.

РЕЗЮМЕ

Институт литературы и искусства имени М.О. Ауэзова Министерства образования и науки РК продолжает работу по подготовке и изданию очередных томов двадцатитомного свода «Әдеби жәдігерлер» («Литературные памятники»), издаваемого в рамках Государственной программы «Мәдени мұра» («Культурное наследие»).

Основная цель данной серии – издание литературных памятников, вышедших до 1917 года отдельными книгами; издание всех текстов древней и средневековой литературы, хранящихся в рукописях; издание текстов литературных памятников средневековья в первоначальном виде, в том, в каком они дошли до нас.

Шестнадцатый том серии «Әдеби жәдігерлер» включает в себя поэму «Хосрау и Ширин» видного тюркского поэта XIV века Кутба.

Один из наиболее ценных памятников художественной литературы XIV в. на тюркском языке – поэма «Хосрау и Ширин» Кутба. Это вольный перевод с персидского одноименного поэтического романа великого поэта Востока Низами. Единственный дошедший до нас список этого произведения хранится в Национальной библиотеке в Париже, в Ancien Fond Turk за № 312. Он представляет собой копию, снятую в 1383 г. в Египте, в Александрии, при последних кыпчакских правителях поэтом-кыпчаком Берке Факихом.

Известный востоковед А.Н. Самойлович квалифицировал этот памятник как золото-ордынский и относил его к наиболее ранним памятникам этой литературы. Он считал, что памятник создан на территории Золотой Орды, а в Египте с него была снята копия, дефектная по его мнению.

Будучи в Париже, с рукописью бегло познакомился Е. Э. Бертельс и определил труд Кутба как неудачный перевод с персидского.

Вопрос о языке рукописи был затронут и турецким ученым проф. М. Фуадом Кёпрюлю-заде в 1945 г. Он определил его как смешанный огузско-кыпчакский литературный язык Золотой Орды XIV в.

Памятник в целом изучен крупным польским востоковедом акад. А. Зайончковским. Результаты этого исследования отражены в ряде его работ. В 1954 г. он опубликовал факсимиле отдельных страниц с вступительной статьей, в которой подвергает рукопись детальному анализу, сопоставляя ее с персидским оригиналом, и дает краткие сведения о языке рукописи. В этом издании приводятся также наиболее интересные лексические материалы.

В 1958 г. А. Зайончковский выпускает в двух частях факсимиле рукописи и транскрипцию, а в 1961 г. полный словарь тюркской части лексики. Словарь составлен на латинской графике с соответствующими примерами, а в нужных случаях с краткими ссылками и на другие памятники и словари. В 1961 г. он издал также первую часть своего исследования, посвященную стилистике и поэтике этого произведения.

А. Зайончковский был не согласен с приведенным выше мнением А.Н. Самойловича о дефектности дошедшей до нас копии поэмы и счел ее полноценной. К такому выводу он пришел, сличив раздел за разделом перевод Кутба с персидским оригиналом.

Рукопись состоит из 280 страниц по 42 стихотворных строки в странице и разбита на 90 глав. Содержание почти всех глав соответствует содержанию глав романа Низами. В соответствии со средневековой литературной традицией роман начинается славословием богу и его пророкам. Затем в романе Низами идет славословие в честь Шаха Музаффар-ад-дина Кызыл-Арслана, а Кутб заменяет эти главы славословием в честь Шах-заде Тыныбека, сына Узбека, правившего после отца в Ак-Орде (Белой Орде), которая находилась в вассальной зависимости от Кок-Орды (Синей Орды).

Кутб свой труд посвятил Тыныбеку, который был убит впоследствии своим братом Джанибеком, правившим в столице Золотой Орды Сарае, и жене Тыныбека. Представляет интерес вопрос, почему труд посвящен Тыныбеку, а не правившему одновременно с ним в Сарае его брату Джанибеку. Этот факт может говорить о том, что книга написана не в Сарае. Мало того, по-видимому, даже за пределами Кок-Орды и Ак-Орды. С другой стороны, Тыныбек назван в посвящении «Шах-заде Тыныбек хан», т.е. Царевич Тыныбек хан. Почему же он назван царевичем, если в это время он правил в Ак-Орде и был самостоятельным ханом этой части Золотой Орды? Быть может, книга была ему преподнесена до его восшествия на трон, т.е. при жизни его отца – Узбека? Если так, то она могла быть написана и в Кок-Орде. Однако она завершена в 1341 г., а Узбек умер за год до этого – в 1340 г. В этом же году в Сарае начал править сын Узбека Джанибек, а другой его сын Тыныбек уже был полновластным правителем в Ак-Орде. Нам представляется, что Тыныбек назван царевичем, несмотря на то что он в это время уже был полновластным правителем, просто для того, чтобы подчеркнуть его вассальную зависимость от Кок-Орды. Слово же хан, которым одновременно назван Тыныбек, быть может, следует рассматривать как второй компонент составного собственного имени, которое прибавлялось независимо от занимаемого положения.

Тыныбек правил в Ак-Орде немногим более двух лет. Из славословия, посвященного царице, мы узнаём, что Кутб специально приехал к Тыныбеку. Обычно при убийстве хана страдали и окружающие его люди. Быть может, тогда же, вскоре после окончания книги и преподнесения ее Тыныбеку, поэт погиб при дворе хана. Следовательно, поэма, по-видимому, завершена в промежутке между 1340 и 1342 годом, когда Тыныбек был правителем Ак-Орды. Поэт ко времени завершения своего перевода был уже в пожилом возрасте, ибо в конце славословия он говорит о том, что хотел бы благодаря покровительству Тыныбека проводить время как юноша и жить при хане. В дальнейшем рукопись могла попасть в Сарай и оттуда в Египет, где Берке Факихом с нее была снята сохранившаяся до наших дней копия.

Расхождение с персидским оригиналом имеется в разделе о причинах,

побудивших поэта взяться за перо. Здесь речь шла уже не о составлении произведения, а о его переводе и о тех причинах, которые побудили поэта «сварить из меда Низами халву» и созданную таким образом книгу преподнести Тыныбеку и прославить его имя

А.Зайончковский раздел за разделом сличил перевод Кутба с персидским оригиналом Низами и пришел к выводу, что это вольный перевод, что содержание тюркоязычной рукописи полностью совпадает с содержанием поэтического романа Низами.

Следует отметить, что более детальное сличение тюркоязычного «Хосрау и Ширин» Кутба с персоязычной поэмой Низами не по заглавиям разделов, а по содержанию всего поэтического романа, ясно показывает, что его канва и развитие сюжета остаются такими же, как в персидском оригинале, но в процессе перевода было внесено столько изменений, что роман на новой почве фактически превратился в «назира», т.е. в ответ на поэму Низами. В отдельных местах Кутб вводит в произведение описания роскошной жизни золотоордынского двора, освещает бытовые и нравственные стороны жизни государства. Оставляя без изменения композицию и сюжет романа Низами, он пользуется несколько иными изобразительно-выразительными средствами, связанными с местными условиями.

Поэма Низами содержит 7000 бейтов и написан по типу месневи размером хазадж. Кутб, сохраняя форму стиха и размер шестистопного укороченного хазаджа, сократил роман до 4700 бейтов.

Рукопись же этого произведения, включенная в шестнадцатый том серии «Әдеби жәдігерлер», подготовлена на основе издания, осуществленного А.Зайончковским в 1958 г. В процессе подготовки книги в целях полного сохранения литературного духа и стилевых особенностей золотоордынской эпохи впервые осуществлен наиболее близкий к оригиналу научный перевод. По этой причине в томе без изменения даны некоторые стилевые свойства и предложения произведения.

Настоящий том к изданию подготовил, впервые осуществил полный перевод и написал комментарии известный ученый-тюрколог, кандидат филологических наук Ажибай Керимулы. Том снабжен научными приложениями, которые включают в себя сведения о публикуемом тексте, историко-литературоведческий и текстологический анализ, словарь терминов и понятий религиозного характера, а также список использованной литературы, факсимиле текста поэмы, резюме на русском и английском языках.

Объем – 480 стр.

SUMMARY

Institute of Literature and Art named after M.O.Auezov under the Ministry of Education and Science continues preparing and publishing of the regular volumes of the twenty volume collection "Adebi zhadigerler" ("Literary Monuments") which is published in the frame of the State program "Madeni Mura" ("Cultural Heritage").

The main goal of this series is publishing of literary works published before 1917 in separate books; publication of all texts of ancient and medieval literature stored in the manuscripts; publication of the texts of literary monuments of the Middle Ages in the original form, in which they reached nowadays.

The sixteenth volume of the series "Adebi zhadigerler" includes the poem "Hosrau and Shirin" by Qutb the prominent Turkic poet of XIV century.

One of the most valuable monuments of art literature of XIV c. in Turkic language is the poem "Hosrau and Shirin" by Qutb. This is a free translation from the Persian language of the poetic novel with the same title by Nizami the great poet of the East. The only list of this work is kept in the National Library in Paris, in the Ancient Fond Turk # 312. It is a copy made in 1383 in Egypt, Alexandria, in times of Kipchak rulers by poet-Kipchak Berke Faqih.

Well-known orientalist A.N.Samoylovich qualified this monument as a monument of Gold Horde period and referred it to the earliest monuments of this literature. He believed that the monument was created on the territory of Golden Horde, and a copy was done in Egypt, which in his opinion, was defective.

While in Paris, E.E.Bertels briefly looked through the manuscript and identified Qutb's work as a bad translation from Persian.

The issue of language of the manuscript was considered by Turkish scholar prof. M. Fuad Keprulu-Zade in 1945. He defined it as a mixed Oguz-Kipchak literary language of the Golden Horde of the XIV c.

In general the monument was studied by major Polish orientalist Academic A. Zajonczkowski. The results of this study are reflected in some of his works. In 1954, he published a facsimile of particular pages with introductory article which includes a detailed analysis, comparison with Persian original, and provides a brief information on the language of the manuscript. This edition also contains the most interesting lexical materials.

In 1958, A. Zajonczkowski published a facsimile of the manuscript and transcription in two parts and in 1961 the complete dictionary of Turkic language. The dictionary is in Latin alphabet with examples and brief references to other monuments and dictionaries. In 1961 he also published the first part of his study on stylistics and poetics of this work.

A. Zajonczkowski did not agree with the above mentioned opinion of A.N. Samoilovich who said that the copy of the poem is defective and found it valuable. He made this conclusion when he compared each section of Qutb's translation with Persian original.

The manuscript consists of 280 pages, 42 lines of poetry in page and is divided

into 90 chapters. The content of almost all chapters corresponds to the content of the chapters of Nizami. According to the medieval literary tradition the novel begins with praise of the God and His prophets. Then in the novel of Nizami there is a praise in honor of Shah Muzaffar ad-din Kizil Arslan and Qutb replaces these chapters by praise in honor of the Shah Zadeh Tynybek the son of Uzbek, who ruled after his father in the Ak Orda (White Horde) which was in a vassal dependence on the Kok-Horde (Blue Horde).

Qutb devoted his work to Tynybek who was later killed by his brother Jani-Bek, who ruled in Saray the capital of Golden Horde, and Tynybek's wife. It is interesting why the work is dedicated to Tynybek but not to his brother Janibek who was also the ruler of Saray. This fact may indicate that the book was not written in Saray. Not only that, apparently, even outside of Kok-Orda and Ak-Orda. On the other hand, Tynybek is mentioned in the dedication "Shah-Zadeh Tynybek Khan", that is, Prince Tynybek Khan. Why is he called a prince, if at that time he ruled in Ak-Orda and was independent Khan of the Golden Horde? Perhaps the book was presented to him before his ascension to the throne, that is, during the life of his father - Uzbek? If so, it could be written in the Kok-Orda. However, it was completed in 1341, but Uzbek died the year before - in 1340. In the same year Uzbek's son Janibek became the ruler of Saray and his other son Tynybek was already a ruler in Ak-Orda. We think that Tynybek was named a prince, despite the fact that at this time he was already a ruler, just to emphasize his vassalage to the Kok-Horde. The word Khan, that is used in regards to Tynybek may be regarded as the second component of the composite name which was added regardless of the position.

Tynybek was the ruler of Ak-Orda about two years. From the praise devoted to the queen, we learn that Qutb made a special visit to Tynybek. Usually when the Khan was killed the people who surrounded him also suffered. Perhaps, then, soon after the book was completed and presented to Tynybek, the poet died at the Khan's court. Consequently, the poem seems to be completed between 1340 and 1342 when Tynybek was the ruler of the Ak-Orda. By the time of completing the translation the poet was already in his elderly age, because in the end of praise he says that thanks to the patronage of Tynybek he would like to spend time as a young man and live close to the Khan. Later the manuscript could be brought to Saray and then to Egypt, where Berke Fakih made its copy which reached nowadays.

The discrepancy with the Persian original is in the section about the reasons which prompted the poet to begin writing. Here it was told not about writing the work, but its translation and the reasons which prompted the poet "to brew a halva from Nizami's honey" and present the created book to Tynybek and make him famous.

A. Zajonczkowski compared each section of Qutb's translation with a Persian original of Nizami and came to the conclusion that this is a free translation, and the content of the Turkic language manuscript coincides with the content of the poetic novel of Nizami.

It should be noted that a more detailed comparison of the Turkic “Hosrau and Shirin” by Qutb with Persian poem by Nizami not by the titles of the sections, but by the content of the whole poetic novel, makes it clear that its outline and plot development are similar with the Persian original, but in the process of translation so many changes were done that the novel actually turned into a “Nazir”, i.e. in response to a Nizami’s poem. In certain parts, Qutb introduced the description of luxury life of the Golden Horde Court into the work, depicting everyday life and moral aspects of the life of the State. Without changing the composition and the plot of Nizami’s novel, he uses different descriptive-expressive means, related to the local conditions.

Nizami’s poem contains 7000 beits and has hazadj size typical to mesnevi. Qutb, keeping the shape of the line and the size of the sixth unit short hazadj, reduced the novel to 4700 beits.

The manuscript of this work which is included in the sixteenth volume of the series “Adebi zhadigerler” is based on the edition published by A. Zayonchkovsky in 1958. In preparation of the book in order to fully preserve the spirit of the literary and stylistic features of the Golden Horde period, for the first time was done the scientific translation closest to the original. For this reason, the volume presents some stylistic properties and proposals without change.

Azhibay Kerimuly, Candidate of Philology, a well-known researcher in the field of Turkic studies has prepared this volume for publication, and he is the first who made a full translation and wrote comments. The volume is supplied with scientific annexes, which include information on the published text, historical-literary and textual analysis, glossary of terms and concepts of religious character, list of references, facsimile of the text of the poem, summary in English and Russian languages.

Volume – 480 p.

МАЗМҰНЫ

Редакциялық Бас алқадан 5

Кіріспе
Қайырымды, рақымды Алла атымен 8
Алла тағаланың Барлығын, Бірлігін айтады 8
Аспан денелерінің қозғалысы туралы..10
Тәңірі тағаладан тілек тілеу 12
Расул аләйһи уәссәлләм мадағы 13
Расул аләйһи уәсәлләмның төрт досына мадақ..15
Шахзада Тыныбек хан мадағы 16
Мәлике марқұмға мадақ 17
Кітап жазудың себебін баяндар 19
Хұсрау мен Шырын әңгімелерінің басы..20
Һурмуз Хұсрауды жазғырғаны 22
Хұсрау әкесінен қорғауға ақсүйектерді шақырғаны..24
Хұсрау ұлы атасы Нуширванды түсінде көргені 25
Шавур Шырын әңгімесін Хұсрауға айтып бергені...26
Шавур Хұсрауға Шырын әңгімесін айтқан суреті..26
Шавур Куһистанға барып, айла қылғанын айтар..30
Шавур Шырынға Хұсрау суретін көрсеткенін айтар 32
Шавур Шырынға екінші рет Хұсрау суретін көрсеткені 34
Шавур Хұсраудың суретін Шырынға үшінші рет көрсеткені 35
Шырын Хұсраудың суретін көріп ғашық болғаны 35
Шавур Хұсрау әңгімесін Шырынға баян қылғаны..36
Шавур Шырынға Хұсраудың көркін сипаттағаны...38
Шавур Хұсраудың жүзігін Шырынға бергені 40
Муһин Банудан Шырын қашып, Мәдаинға барғаны..42
Хұсрау Хурмуздан қашып Арменияға бара жатқанында
бұлақта Шырынға жолыққаны 45
Шырын Хұсраудан айрылып, Мәдаинға келгені..50
Шырын үшін Сарай салдырып, Шырынның оған барғаны.......................................51
Хұсрау әкесі Хурмуздан қашып Муһин Бану қасына келгені...................................52
Хұсрау той жасарда өз нөкерлері мен Шавурдың келгені 54
Шавурдың Шырынды Мәдаинға іздеп барғаны 57
Хұсраудың әкесі қайтыс болғанын хабаршының келіп айтқаны..............................60
Хұсрау Муһин Бану қасынан кетіп, әкесінің тағына отырып,
әділ билік жүргізгені 62
Шавур Шырынды Мәдаинға, Муһин Бану қасына келтіргені...................................62
Хұсрау Бәһмән Чуринмен ұрысып, Хұсраудың бұлардан қашқаны 63
Муһин Банудың Шырынға өсиет айтқаны,
Шырын Хұсраудан сақтанғаны 67
Ертеңіне Шырын мен Хұсраудың әңгімелескені туралы...68
Хұсрау мен Шырынның бақтарда серуендеп, көңіл көтеруі 71
Хұсраудың мәжілісте (тойда) арыстанды өлтіргенінің баяны...................................72
Хұсрау мен Шырын қасында он қыз отырып әңгіме айтқаны 74
Ол он қыз отырып әңгіме айтқаны..76
Шырыннан Хұсрау мұрат тілегені...79

Шырынның Хұсрауға жауап айтқаны 81
Хұсрау Римге барып, Қайсардан әскер алып,
Бәһрам Чубинмен соғысқаны 86
Хұсрау Бәһрамды қуып, әкесі тағын алып, сұлтандық қылғаны 88
Хұсрау Шырынға өкпелеп кеткеннен соң,
Шырын Хұсраудың (қасында) жоқтығынан зар қылғаны 90
Муһин Банудың ауырып өлгені туралы 92
Шырын Муһин Банудың тағына отырғаны туралы 95
Хұсраудың Шырын үшін Мәриямнан кешірім сұрағаны..101
Шавурды Хұсрау Шырынды шақыруға жібергенде (барғанда)
Шырынның өкпелегені 103
Хұсрау Шавурды Шырынға жібергенінде
Шырын Шавурдың сөзіне ашуланғаны..110
Шавур Фархадты Шырынның қасына келтіргені және
Фархадтың Шырынға ғашық болғаны...111
Фархадтың Шырынға ғашықтықтан тауларда жүргені...115
Хұсрау Фархадтың Шырынға ғашық болған хабарын есіткені....................................117
Хұсраудың Фархадпен айтысқаны (дауласқаны), Фархадтың тау қазғаны.................119
Фархадтың тауды қалай қазғаны және Шырынның суретіне қарап зар илегені.........122
Шырынның Бисутун тауына Фархадты көруге барғаны...126
Хұсраудың қулық жасағаны және Фархад өлімінің себебі туралы.............................127
Фархад қазасынан соң Хұсрау өкініш білдіріп,
Шырынға көңіл білдіру хатын жібергені 131
Шырын Хұсраудың намасына жауап жазып жібергені 133
және Мәриямның өліміне байланысты қайғысына ортақтасып,
көңіл білдіргені 133
Шырынның хатын оқып, Хұсраудың лажсыз жағдайға тап болуы.............................136
Хұсраудың сарайы туралы және өз бектерімен той жасарда кеңескені......................137
Хұсрау Исфаханға барып Шекер сұлуды алғаны..139
Шавур кеткен соң, Шырын жалғыз қалып, Тәңірге мінажат қылғаны........................147
Хұсраудың аң аулауға аттанып, Шырын қасына барғаны..150
Хұсраудың Шырын сөзіне жауабы...157
Шырынның Хұсрау сөзіне жауап айтқан сипатын баяндар..159
Хұсраудың таңғалып, Шырынға жауап қайтарғаны..161
Шырынның Хұсрау сөзіне жауаптары 162
Хұсрау Шырын сөзіне жауап айтқан сипатын баяндар..166
Шырынның Хұсрау сөзіне жауап қайтарғаны..168
Шырыннан Хұсрау Шавурға шағымданып,
Шавур Хұсраудан кешірім сұрағаны 172
Хұсрау кеткеннен кейін Шырын пұшайман болып соңынан барғаны 175
Шырын тілінен Никиса бір нәрсе айтқан сөзі 180
Баридтың Хұсрау тілінен бір нәрсе айтқаны...181
Никиса Шырын тілінен екінші нәрсе айтқаны 182
Баридтың Хұсрау тілінен екінші нәрсе айтқаны...184
Никиса Шырын тілінен үшінші өлеңді айтқанын айтар 185
Хұсраудың тілінен Барид үшінші рет нәрсе айтқаны..187
Шырын өзі отырған шатырдан шығып,
Хұсраудың қасына келіп көріскені...188
Хұсрау Шырынды сарайынан шақырып, Мәдаинға алып келгені................................191
Хұсрау Шырынмен тұрып неке үйіне кіргенін баяндар..193

Шырын Хұсрауға әділ, тура болуға насихат берген сөздері..199
Шырын мен Хұсрау отырып, Хұсрау Бузург Умидтен сұрақтар сұрайды 200
Хұсрау ұлы Шируя хикаясын баяндайды ұстаз...204
Шируя Хұсрауды Шырын үшін өлтіргенін баяндайды..209
Шырын Хұсрау үшін аза тұтқанының баяны 212
Хұсрау патшалығы ойран болуының себебін баяндар...214
Расулдың (с.ғ.с.) Хұсрауға үгіт-насихат етіп хат жібергені 215
Неше сөз кітап соңында айтар ұстаз..218

Құтб. Хұсрау-Шырын. *Факсимиле* 221
Ғылыми қосымшалар...461
Резюме...469
Summary 472

УДК 821.512.122
ББК 84 (5 Қаз) 7-5
Ә22

Әдеби жәдігерлер. Жиырма томдық.
Ә22 16-т.: Құтб. Хұсрау – Шырын. /Құраст.: Ә. Керімұлы. – Алматы: «Таймас» баспа үйі, 2012. – 480 бет. – (Әдеби жәдігерлер)

ISBN 978–601–264–092–2

Әдеби жәдігерлер сериясының 16-томын орта ғасырдағы көрнекті түркі ақыны Құтбтың «Хұсрау – Шырын» дастаны құрап отыр.

Шығармада XIV ғасырдағы Алтын Орда мемлекетінің ішкі және сыртқы қоғамдық-әлеуметтік мәселелері үлкен шеберлікпен ашып көрсетіледі, сол замандағы нақтылы өмір шындығы бейнеленеді. Ақын адамгершілік пен имандылыққа, әділдікке, туған жерді сүйе білуге, халық мүддесіне қызмет етуге, өнер-білімді меңгеруге, махаббатқа адал болуға үндейді.

УДК 821.512.122
ББК 84 (5 Қаз) 7-5

ISBN 978–601–264–092–2 (16-т.)
ISBN 9965–806–41–1

Ғылыми басылым

ӘДЕБИ ЖӘДІГЕРЛЕР

Құтб

ХҰСРАУ-ШЫРЫН

Редакторы **З.К. Башбаева**
Техникалық редакторы **Г.Ә.Сәбитова**
Көркемдеуші редакторы **С.Бахретдинов**
Компьютерде беттеген **Ә. Молдахметова**

Баспаға Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің
№ 0000082 мемлекеттік лицензиясы 2005 жылы 11 қаңтарда берілген

ИБ № 09

Басуға 17.10.12 ж. қол қойылды. Пішімі 60х90$^{1}/_{16}$. Офсеттік басылым. Офсеттік қағаз.
Әріп түрі "Times New Roman". Шартты баспа табағы 30,0. Есептік баспа табағы 30,0.
Таралымы 2000 дана.

"Таймас" баспа үйі" ЖШС. Алматы қаласы, Абай даңғылы, 153-үй, 27-офис.
Тел.: 250-09-95, 250-09-96, 250-09-97, 250-09-98; факс: 266-21-14.

ISBN 978-601-264-092-2

9 786012 640922